THE LIBRARY – THE UNIVERSITY OF JORDAN

מעריב
יום ו' י"ד אייר תשל"ה 25.4.75 גליון 9362 שנה כ"ח
המייסד והעורך הראשון ד"ר ע. קרליבך ז"ל
העתון הנפוץ ביותר במדינה • MAARIV

גילויים נוספים ומעצרים בפרשיות השוחד, מיכליות הדלק ופנסים

נעצר קבלן לעבודות עפר בגולן ✶ „אין ליקויים במיכליות" ✶ נעצר מהנדס במשרד התחבורה ✶ נעצר שנית פקיד משרד הבטחון ישראל רוזנצוויג ✶ בעל מפעל בחיפה נעצר כחשוד בשוחד

מאת יעקב ארז, סופר הצבאי של „מעריב"

סיכום החקירה המשטרתית, (משטרה צבאית חוקרת), ומחלקת הבטחון במשרד הבטחון — ביממה האחרונה, הוא: ● קבלן לעבודות עפר, שהועסק על ידי חיל ההנדסה בעבודות ברמת הגולן, נעצר השבוע על ידי המשטרה כחשוד ברישומים כוזבים. ● מחלקת ההונאה של המשטרה ומחלקת החקירות במשרד הבטחון הרחיבו חקירותיהם לכל החברות המכליות, שהיו קשורות עם משרד הבטחון ואשר מר יהונתן רפיח, שימש כיועצן.

(סוף בעמ' 3, טורים 1, 2, 3, 4)

6 טרוריסטים נלכדו, 1 התאבד בשטוקהולם בקרב עם שוטרים — בעקבות פיצוץ בשגרירות בון

3 מבני הערובה נהרגו, אחד מהם - הנספח הצבאי - בעת התפרצות לשגרירות ✶ הטרוריסטים, אנשי „באדר־מיינהוף", החליטו לפוצץ הבנין ולהימלט, לאחר שממשלת בון דחתה תביעותיהם

מאת כתבי סוכנויות הידיעות

ששה מן הטרוריסטים שהשתלטו אתמול על בנין שגרירות גרמניה בשטוקהולם נלכדו, לאחר שהמשטרה פרצה לבנין, בעת שהטרוריסטים פוצצו אחת מקומותיו: אחד הטרוריסטים התאבד. שלושה מבני הערובה — כולל הנספח הצבאי — נהרגו ואחדים נפצעו. סמוך לחצות נודע כי ממשלת גרמניה המערבית מסרבת להיענות לתביעותיהם של הטרוריסטים לשחרר 26 מחבריהם, ואלה ניסו להגשים איומיהם והוציאו להורג בן־ערובה אחד. בן־ערובה נוסף מת מפצעיו בבית החולים ואילו הנספח הצבאי בשגרירות נהרג בעת התפרצות הטרוריסטים לבנין השגרירות.

שבעת הטרוריסטים השתלטו על שגרירות גרמניה המערבית בשטוקהולם אתמול בשעה 2 בצהריים לפי שעון ישראל. השבעה, שהיו חמושים בבקלטונים פרצו לשגרירות, ירו בנספח הצבאי ונטלו את השגריר דיטריך שטוקר ועשרה אנשים אחרים כבני ערובה.

הטרוריסטים, ובתוכם נשים, איימו להרוג בן ערובה כדי שעה אם לא ישוחררו 26 חברי קבוצת באדר־מיינהוף, הארגון האנרכיסטי הגרמני, הכלואים בכלא בגרמניה, ויועברו לנמל התעופה של פראנקפורט, יחד עם שגריר שהיה בבית, סוף בקלונה.

■ **הפגיעה בנספח**

הנספח הצבאי לויטננט־קולונל הברון אנדריאס פון מירבך, נפגע קשה מיריות הטרוריסטים, ארבעה כדורים פגעו בו, שנים בראשו. הוא הוצא מן השגרירות באלונקה, כאשר יותר מת מפצעיו בבית החולים.

פקידים בשטוקהולם מסרו, כי בצהריים נכנס אחד הטרוריסטים לבנין שגרירות גרמניה המערבית, הניצב בשדרות השגרירויות בשטוקהולם, וביקש דרכון. כשהפקיד הורה לו לפנות למדור הקונסולארי, פרצו ארבעה טרוריסטים נוספים דרך הכניסה, כאשר אקדחים שלופים בידיהם. זמן קצר אחר כך, נשמעו יריות מלשכתו של השגריר ועובדי השגרירות נסו בבהלה. הם ניסו להסתתר מאחורי מכוניות משטרה, אמבולנסים ומכוניות כיבוי אש. הטרוריסטים התמקמו ליד חלונות הבנין, ירו מהם אש כבקלעים, לעבר כוחות המשטרה שניסו להתקרב אל הבנין.

■ **הדרישות הטרוריסטים**

הטרוריסטים תבעו להעביר לרשותם מטוס בואינג 707 של חברת „לופטהנזה" לרשותם ולמסור לכל אחד מהם ומאלה שישוחררו 20 אלף דולאר.

בין שמותיהם של האסירים, ששיחרורם נדרש: אנדריאס באדר, בן 30 הסטודנט הראדיקלי, אולריקה מיינהוף, בת 40, עתונאית שמאלנית, שני מנהיגים של כנופית באדר־מיינהוף הידועה. הם עומדים להישפט בשטוטגרט בחודש הבא.

קומנדו על שם הולגר מאיינס", ארגון שהיה מעורב בחטיפתו של ראש המפלגה הסוציאל דימוקרטית בברלין פטר לורנץ בפברואר. קבוצה זו נאשמה בפיגועים בבנייני חברות גרמניות באיטליה ובצרפת. הולגר מאיינס, על שמו נקראת הקבוצה, היה אנרכיסט, חבר כנופית באדר־מיינהוף שמת בכלא הגרמני אחר שביתת רעב ב־9 בנובמבר אשתקד.

■ **פריצת [illegible]**

משטרת שטוקהולם הקיפה את בניין השגרירות. צלפים ישבו בקומת הקרקע. כוחות המשטרה הושענו אל החלונות, באצבעותיהם הצליחו אחדים מן העובדים הלכודים להלץ עצמם. שגרירות בריטניה שבבנינה נמצא בעבר להרוג — מול שגרירות גרמניה, עזבה מעובדיה.

■ **דיוני החירום**

צוות חירום מיוחד, ובו שרים ופוליטיקאים נועד ב־

(סוף בעמ' 2, טורים 4, 5, 6)

משמאל: שוטרים שוודים נושאים אשה מוכת־הלם מבנין השגרירות הגרמנית, לאחר שזה נתפס בידי טירוריסטים חמושים, חברי כנופית באדר־מיינהוף. מימין: בנין השגרירות הבוער. (צילום רדיו של א.פ.)

1
מעריב ראשון בתפוצה
תדיראן ראשון באיכות
היום מתחיל מבצע המיליון של „מעריב" ו„תדיראן"
גזור את האות המר־פיעה כאן למטה והדבק אותה על טופס ההדבקה המתפרסם היום בעמוד 34.
בהצלחה!
מ

הדרך למלחמת רמדאן
זכרונות חסנין הייכל
גילויים מרעישים על ההכנות המדיניות והצבאיות לקראת מלחמת יום הכיפורים
הסיפור מאחורי הקלעים של המלחמה ואחריה החל מיום א'
ב„מעריב"
הספר בהמשכים מתחיל להתפרסם בעת ובעונה אחת ב„מעריב" וב„סאנדיי טיימס" לונדון.

נשיא רומניה הגיע לקאהיר שמועה שינסה לתווך במזה"ת

מאת סופר „מעריב" לענינים ערביים

ערב בואו של נשיא רומניה, ניקולאי צ'אושסקו, לקאהיר מדמשק היום, נמסר מפי משקיפים דיפלומטיים בבירה המצרית, כי קאהיר מקווה שנשיא רומניה יפעיל את שירותיו הטובים, כדי לנסות ולשכנע את ישראל להסכים לפינוי השטחים הכבושים והקמת מדינה פלשתינית על חלק מן השטחים הנמצאים בידי ישראל.

בקאהיר העלתה סברה, כי המנהיג הרומני שואף למלא תפקיד של מתווך בסכסוך המזרח־תיכוני ומצרים איננה פוסלת אפשרות זו.

אתמול הגיע הנשיא הרומני לביקור פתע בדמשק, שעליו לא נמסרה כל הודעה מוקדמת. סוכנות הידיעות הרומנית פירסמה הודעה קצרה שבה נאמר, כי הביקור שערך צ'אושסקו בסוריה ובמצרים הוא „ביקור ידידותי קצר". המנהיג הרומני נפגש אתמול לשיחה עם הנשיא אסד.

מקורות יודעי דבר בקאהיר גילו, אגב, כי הנשיא סאדאת שיגר מברק לנשיא רומניה מיד לאחר התמוטטות שליחותו של ד"ר קיסינג'ר בחודש שעבר.

בדברי תשובתו הביע צ'אושסקו את רצונו לבקר בקאהיר ובדמשק.

פקידי רשות מצריים קידמו אתמול בברכה גם את הכרזתו של גרומיקו בדבר נכונותה של בריה"מ לערוב לקיומה של ישראל בתמורה לנסיגה מן „השטחים הערביים הכבושים".

בן־הערובה שנהרג: קולונל אנדרס פון־מירבך, הנספח הצבאי בשגרירות בון בשטוקהולם. (צילום רדיו של א.פ.)

„ניו־יורק טיימס" מדווח:

„העיון" מחדש" לא יפגע בהתחייבות להגנת ישראל

מאת פליים בן
סופר „מעריב" בארה"ב

„ניו יורק טיימס" מפרסם ... הכללי הראשון של ... יון בחודשי ... א ארה"ב, ג'ראלד פורד, ... שר החוץ, הנרי קיסינג'ר, ב־10 במאי בערך, ... השתנה רק מעט מדי־ ... של ארה"ב במזרח ... וארצות הברית ע־ ... החזק בהתחייבותיה ... ת ישראל. ... זה, נקבע בעיונים צב־ ..., כי לא יהיה צורך ב־ ... אחרות לישראל, משום ... זה מכבה ישראל ל־ ... במידה מספקת. ... אומרות, כי ... הימים הבאים הסיכוי ... היא פחות כ־50 אחוז ... יום בעת יותר מ־50 אחוז. לפני כן נקבע כי הסיכויים למלחמה תוך 30 יום מגיעים ל־60 אחוזים ותוך 90 יום — ל־85.

בדיקה של המצב שנעשתה לפני חודשים הסתיימה בהמלצה לקצץ בחצי את הסיוע לישראל ולהקציב לה בשנת התקציב המתחילה ביולי כ־750 מיליון דולאר, לעומת 1,500 מיליון שמבקשת ישראל.

יעקב ארז, סופר הצבאי של „מעריב" מוסר:

ישראל הגבירה בימים האחרונים את פעולותיה בוושינגטון בכוונה להשפיע על גורמים בכירים בממשל האמריקני לספק לישראל אמצעי לחימה שונים, שהספקתם מתעכבת בגלל „העיון מחדש".

במקביל, הורחבו בשבועיים האחרונים פעולות הייצור של התעשיות הבטחוניות בישראל, בעקבות הוראה של השר שמעון פרס.

חוסר טנקים בצבא ארה"ב

השר לעניני צבא בממשלה האמריקנית, הווארד קלוואי, אמר אתמול בניו־יורק כי בצבא האמריקני יש מחסור חמור בטנקים, אותם הגדיר „המפתח לכוח מלחמה צבאי מודרני".

בראיון ליו.פי. אמר קלוואי כי לבריה"מ־המועצות יש כ־45 אלף טנקים, ואילו לצבא האמריקני רק 6,000. המחסור בטנקים נובע לדבריו משתי סיבות: מכירות בכמויות גדולות למדינות זרות — והעובדה כי בארה"ב יש רק מפעל אחד המסוגל לייצר את המתכת המשוריינת לצריחים של טנק מ־60 חדישים. עד הקיץ ייצרו בארה"ב 65 טנקים לחודש, ועתה קצב הייצור הוא 45 לחודש. (יו.פי.)

„ניו־יורק טיימס" מפי כתבו בפאריס:

ירדן תקבל נשק מבריה"מ ותקים מפקדה עם סוריה

בעתונים הערביים פורסם הידוק שיתוף הפעולה הצבאי

מאת פליים בן
סופר „מעריב" בארה"ב

„ניו־יורק טיימס" מוסר מפאריס כי נודע שם שסוריה וירדן החליטו להקים מפקדה משותפת וכי ירדן תקבל נשק מבריה"מ־המועצות, במקום הנשק האמריקני והבריטי שהיה בשימוש צבא ירדן מאז הקמתו.

אין אישור לידיעות אלו ממקורות אמריקניים. אולם פקידים רשמיים הביעו ספקות בדבר אמיתות הידיעות, שהופצו כנראה על ידי אנשי פמליתו של חוסיין בפאריס, כאשר המלך הגיע לשם לביקור פרטי.

פקידים רשמיים אומרים כי יתכן שחוסיין עצמו מפיץ את הידיעות שבריה"מ מעוניינת

(סוף בעמ' 2, טורים 8, 9)

ישראלי נורה ברגליו ברומא

אורח ישראלי צעיר המתגורר ברומא, נורה אמש בארבעה כדורים ברגליו, על ידי שלושה אנשים מזויינים — מסרו מקורות במשטרה בבירה האיטלקית.

המשטרה מסרה, כי שמו של הישראלי מייק חסאן, וכי אחיו משה וכן ידיד שלו הם שמסרו למשטרה פרטים על התקריה. (רויטר)

אנית נוסעים ראשונה בסואץ

אנית נוסעים ראשונה מאז מלחמת ששת הימים עגנה אתמול בנמל פורט סעיד.

אנית הנוסעים האיטלקית „אקילה לאורו", בת 760 נוסעים, עגנה בנמל והתקבלה על ידי תזמורת ולהקות מנגנים. התיירים סיירו בעיר פורט סעיד ובקצה הצפוני של תעלת סואץ. (רויטר)

התיק נגד עמוס ברנס מוגש לפרקליטות היום

מכיל הודאה, „חלקה בכתב ידו של החשוד" וכן סרט מצולם על שיחזור רצח רחל הלר ✶ ביום ג' שעבר נחשד ב„מעשים מגונים בטרמפיסטיות"

מאת מנחם רהט

תיק החקירה על פרשת רצח החיילת רחל הלר, עמד להעבר הבוקר לידי פרקליטות מחוז חיפה והצפון, עורך דין צבי גבליכם, אשר יחליט, על פי הממצאים שבידי המשטרה והחומר הראיות שבאמתחתה, אם יש מקום להעמיד לדין את החשוד עמוס ברנס.

הבוקר ב־9.30 עמד להגיע ראש צוות החקירה המיוחד סגן ניצב שאול מרקוס, במשרדי הפרקליטות בחיפה.

נודע כי התיק מכיל הודאה המוקלטת על ידי עמוס ברנס, חלקה אף כתוב בכתב ידו, בדבר ביצוע הרצח על ידו, וכן סרט מצולם שצולם על ידי המכון לזיהוי פלילי במשטרה ושם משוחזר [illegible] בליל הרצח עם רחל הלר [illegible] בחיפה.

כזכור חזר בו ברנס מכל הודאותו ומן השיחזור, וטען כי אלה הושגו ממנו תוך שימוש באמצעים בלתי חוקיים, כמו הכאות, לחץ פסיכולוגי, מניעת שינה ועוד.

■ **פרקליטים מחה חריפה נגד ההדלפות**

ככה התלונות אודות מהלך החקירה בפרשת רצח החיילת רחל הלר היא למורת רוחו [illegible] — אמר אתמול פרקליט הבחור עו"ד כגליכם. בהתייחסו להצהרה עו"ד נח־

(סוף בעמ' 3, טור 5)

ילד בן 7 נדרס למוות

✶ הילד האלד חביאני, בן 7, מעזה, נדרס אתמול למוות בתחנה המליסים שאסי בעזה, כשאית ישראלית פגעה בו וגרמה למותו. הנהג, ג'ריס ג'דאיסי, בן 26, מנצרת, נעצר על ידי משטרת עזה. הוא שוחרר בערבות של 5000 ל"י, בבית־המשפט באשקלון, עם גמר חקירה.

1 מעריב
לוח מס' 1
הלוח הראשי
בעמודים: 7, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51
מודעות דרושים
בעמודים: 7, 43, 44, 52, 53, 54, 55, 56
מודעות לימודים
בעמודים: 40, 41, 42

סופרי הדירוג של מצעדי הפזמונים העבריים
בגלי צה"ל
היום בעמוד 11
בגל הקל
היום בעמוד 30

הכספת הקטנה לדברי הערך הגדולים
סוד־סייף SOD-SAFE
ירושלים טל. 412986
תל־אביב טל. 267808

שמלות יבוא
לכל אשה
בכל גיל
לכל אירוע
דגמים אקסקלוסיביים
שנידמן
3 קומות אופנה
דיזנגוף 124, ת"א

תקליטים
ללימוד שפות
בי.בי.סי.
במבחר גדול
מפיץ: גל־רון
רח' אלנבי 94 (בגבורתו)
תל־אביב

נמכרת בחיפה
פרטי מוכר 4½ דונם
קרקע פרטית
המיועדת
ל־6 וילות
במחיר נוח; אפשרי גם למספר משפחות.
טל. 58056 (ת"א)

RCA
סוכנים מורשים לישראל לשופרות, מכפלאורים, ליזרים, מכשירי בקרה, מיקרופונים וכו'.
כמו כן מכירה מהמלאי העשיר המפליא של טרנזיסטורים, טירסטורים, מעגלים משולבים, ספרים מקצועיים, שרוולים מתקבצים, חושי סמלון, קבלים נגדים מדויקים וכוח, ריאוסטטים, מערכות להרכבה לסטריאו, רמקולים של פיונר, פיליפס ואחרים.
קיר אביב
פוטומרקט לאלקטרוניקה בע"מ
מיסודה של
חברת הדיו ישראלית
ת"א, מזלת בניהן 18, טלפון (03)50156 פתוח 8—16, ביום ו' 8—1

תקליטים במחירים משגעים
הגיעו משלוחים חדשים: קלסיים ופופ במחירים לא נורמליים, כגון:
14.90 ל"י במקום 34.90
הגיעו משלוחים חדשים ותוצרת חוץ
אלחוט אבן גבירול 21 תל־אביב

חנות בינתית גדולה בככר המדינה למכירה
(190 מ', 6 מ' גובה (גלריה 120 מ' 2.80 גובה)
טל. 824738 מ־10—18; 956369 — כל היום

האופנה האחרונה בבית
מטבחי נורית
יצור ארונות מטבח וארונות קיר ● אספקה מיידית
משרד מכירות: קיבוץ גליליים טלפון 03-985057
בין השעות 16.00—18.00

היאוש בעיניים - הדבר המפחיד ביותר בסייגון

מאת ה. ג. גרינוויי, כתב „גארדיאן" בסייגון

שרות ידיעות חוץ מיוחד למעריב

כאשר יורד הערב על סייגון והתנועה בכבישים מצטמצמת — נהגים הורים בעיר בכבישים ימינה: הם מתאספים על המרפסת הפתוחה של המלון הקולוניאלי הישן מימי הצרפתים „קונטיננטאל פלאס". לתמוך בשקה כפי שעשו במשך 50 השנים האחרונות. אט־אט נדלקים האורות ומלצרים בלבן מקבלים את ההזמנות — תחת כנפיהם המתנועעות אטי־אט של מאווררים התקועים בתקרות הגבוהות.

אולם, ככל שמתקרבת שעת העוצר, ב־8 בערב, נעלמים הלקוחות מן השולחנות הקטנים ודמויות מוזרות ומפחידות משתלטות על החשכה שבחוץ.

זו השעה שבה הקבצנים, הנכים, הזונות והמטומטמים מגיעים לשיא יאושם. הם באים, הם מוססים כלפיהם בתחילה אל המרפסת, אנשים נכים חסרי גפיים המציגים לראווה את גדמיהם. הם לבושים בשיירי מדים. יש ביניהם גם ילדים מלוכלכים, מתנהים אשר המלים היחידות שהם יודעים הן: „אתה, אתה, אתה תן לי כסף". לצדם הנערות, אוחזות בהן על סף הבכות בגלל כישום. כולם מבקשים־מתחננים למעט כעוה, מאותרים יושבי המרפסת בטרם חוצץ ובטרם עוצר.

✶

תמיד היו קבצנים וזונות סביב „קונטיננטאל" — כבערים אסיאניות אחרות. אולם היאוש שבעיניים הוא הדבר המשנה המפחיד ביותר בסייגון. העיניים שבבמן פראי, הפאניקה שאינה ניתנה לשליטה, על אלה התלויים בזרים ויודעים כי עוד מעט יעזבו אלה — להכיד!

אווירת הפחד שולטת בכל הבנינים ובכל השיחות. פחד מפני הבלתי־נודע ומן ההרגה, כי כאשר ישתלטו הקומוניסטים כולם ישתנו מן הקצה אל הקצה — לטוב או לרע?

אלה הם רשמים ומחשבות על החיים בסייגון, בעיר גוועת — עיר שמאז ומעולם היתה תלויה בזרים; עיר מושחתת, נמרצת חדבת צבעים — בשנה האחרונה למלחמת האזרחים, הנמשכת 30 שנה. שכן אם המלחמה תסתיים בקרב או בהסדר כלשהו, שיקל על העברת השלטון — כל אחד כאן יודע, כי „את המלחמה הפסדנו".

✶

סייגון נבנתה על ידי הצרפתים ונמסרה לאמריקנים — וכאשר יבואו הפליטים החדשים (אם זה יהיה בעוד 6 ימים או בעוד 6 חודשים) הם יהיו אכזרים וחסרי סבלנות ואי־הצדק ישלוט בכיפה. אולם בסופו של דבר, אפשר לקוות שחברה יותר צודקת ויותר ויטנאמית תצמח מתוך התוהו והבוהו.

אפשר להרגיש את הבהלה שמתחת לפני השטח: בצורה בה אנשים מתנהגים, והמבטים שעל פניהם. אין חולף יום, שבו לא באים מכרים משכבר הימים כדי לדון בצרותם ובחששותיהם. לאחדים מהם יש סיבות סרבות מאוד לפחוד מן הקומוניסטים. לאחרים אין סיבות כאלו. ואף על פי כן הם חרדים — והפחד מדבק.

חבר אחד שלי קנה באחרונה רעל כדי להמית בו את עצמו ואת ילדיו, אולם כאשר הגיע הזמן לעשות זאת, הוא לא מצא את האומץ לכך ומסר את ילדיו לקרובים־רחוקים אשר — שלא כמותו — מעולם לא שיתפו פעולה עם האמריקנים.

✶

לידיד אחר הוצע לטוס לארה"ב. אולם נאמר לו, שיוכל להביא עמו רק את אשתו וילדיו. אך המסורת הקונפוציאנית של המשפחה הרחבה אינה מאפשרת לו להסכים לכך. הוא הסביר שהוא חייב לקחת את אביו עמו. „לאדם יש הרבה ילדים אבל רק אם אחת" — הוא טען.

השינה בסייגון „רדודה" בימים אלה. ויטנאמים רבים כאומר מתאוננים על תשישות שהיא מעבר לעייפות, דכאות שבאות בבהרה וסיוטי חלומות. המתח גורם שאחדים יתנהגו בצורה בלתי רציונאלית. לפני ימים אחדים, למשל, דקר אדם עצמו למות בחזית האסיפה הלאומית. יתכן שהיתה זו כמחאה פוליטית מסוג כלשהו, אולם התגובה של ויטנאמים אחדים היתה, שלא היה זה דבר בלתי נורמאלי לחלוטין לעשותו כיום.

✶

ויטנאמים רבים מנסים להמלט לארה"ב, אף כי אינם יודעים להסביר לעצמם ולאחרים מדוע הם עושים זאת. עתרת בית סיגרה באחרונה את התולתה לאמריקה בהסבירה ש„בעלת־הפרוה הקטנה לא תוכל בשום פנים לחיות בשלטון הקומוניסטים".

מיום ליום גדל הקהל בחזית השגרירות האמריקנית. הצעות לנישואין זכביים לצורך בריחה וכן שיחודים הם אירוע שבכל יום.

השלטונות הויטנאמים אינם גורמים קשיים לאלה הרוצים לעזוב, אולם האמריקנים הציעו — וזאת תהיה כנראה השחיתות האחרונה במלחמה זו — לכל הקצינים היכולים לברוח לצאת לארה"ב. ההצעה כוללת את קציני המשטרה וחיל האוויר וכוהר להם לקחת עמם את בני משפחותיהם.

✶

אף כי יש עתה נטיה אנטי־אמריקנית חזקה בסייגון, אין הדבר מתבטא על פני השטח בצורה בולטת.

האמריקנים עדיין זוכים ביחס של התחשבות ונימוס בסייגון. סגרירויות נמכרות ברחובי העיר. בשבוע האחרון נישא ברוח בכל העיר אפר של מסמכים שרופים. רק לשגרירות של מדינות עשירות יש מיתקנים מיוחדים להשמדת נייר.

אם כיקוהו אוכל בחברת דיפלומט בביתו של האחרון — הוא לא יראה שם דבר חוץ מפולחן וכבה כטאוה. הרהיטים היקרים הוטסו זה מכבר, אף כי יין או שמפניה עדיין מוגשים לכולהו.

✶

על אף הפאניקה יש ויטנאמים רבים אשר החליטו להישאר ויהי מה. „אפשר שיותר טוב שכל מתעשרי המלחמה, המשטרה החשאית ומומחי האיומים יעזבו" — אמר ידיד אחד. „אולם אנו הויטנאמים איננו מסוגלים לחיות בגלות. אמנם אין אנו כה גורפים בעניין זה כמו הרוסים המתגעגעים הביתה בקולות בכי ונהי. מצד שני, אין אנו גם כמו הסינים, המסוגלים להסתדר ולהתאקלם בכל מקום שהוא".

פעילות דיפלומאטית סובייטית נרחבת מתנהלת זה שבועות בבירות המזרח התיכון

הפלשתינים אינם מרוצים מהשינוי בגישה הרוסית

מאת ג'ון בולוק, כתב „דיילי טלגראף" בבירות

בבירה הסורית אתמול ריבונית את מנהיג אש"ף יאסר ערפאת לבקר במוסקווה. ההזמנה נמסרה לידי ערפאת בבירות, בפגישה עם שגריר בריה"מ בלבנון. פגישה זו היתה סיאה של מערכה דיפלומאטית שמנהלת בריה"מ זה כמה שבועות, במאמץ להשיג הישגים בעקבות כשלון שליחותו של ד"ר קיסינג'ר. צעדים אחרים במערכה זו כללו את ביקורים של שרי החוץ של מצרים ושל סוריה במוסקווה ואת ביקורו של המזכ"ל הסובייטי בדמשק.

פגישות אחרונות של מנהיגי ארצות ערב עוררו בלב משקיפים מערביים רבים את החשש כי הערבים מכינים עתה סיבוב חדש נגד ישראל, בתמיכתה של בריה"מ.

אך הדיפלומאטים של הגוש המזרחי בבירות אמרו, כי בריה"מ מעוניינת עתה בשלום במזרח התיכון יותר מאשר במלחמה. אחד מהם אמר לי: „פתיחתה של תעלת סואץ מחדש תהיה ריוח נכבד לבריה"מ. המועצות על השכונה של ארצות־הברית. ברור כי מוסקווה לא תעשה דבר כדי לסכן הישג זה. בריה"מ גם רוצה לחזק את עמדתה בגדר נות ערב המתונות ולהמשיך מן המקום שבו נכשלה ארצות־הברית".

אחרי הפגישה עם שגריר בריה"מ בבירות יצא יאסר ערפאת לדמשק וישב בראש הנהגת אש"ף לדון בנסיעה למוסקווה. כמה מחסידי הקו הקיצוני דרשו ממנו שלא ייצא לבריה"מ משום שלמעשה מצוי הענין הפלשתיני בחזית סולם העדיפויות של בריה"מ. אך ידם של המתונים היתה על העליונה וערפאת ייצא למוסקווה.

ג'ו כוריס, סופר „לוס אנג'לס טיימס" בבירות, מוסר:

המנהיגים הפלשתינים סרבו אתמול להגיב על הכרזתו של שר־החוץ של ברית המועצות אנדריי גרומיקו לערוב לקיומה של ישראל, אם תיסוג מן השטחים הכבושים. הבטחה זו נוגדת את מטרותיה של התנועה הפלשתינית, המבקשת להקים „מדינה דמוקראטית חילונית ורב־גזעית" בתחום ארץ־ישראל.

בריה"מ היתה מן התומכות הבולטות של הענין הפלשתיני, אך הכרזתו של גרומיקו היתה ההכרזה הרשמית הראשונה של מדיניות הנוגדת את מטרת הפלשתינים.

סופר „מעריב" בוושינגטון, שמואל שגב, מוסר:

דבריו של גרומיקו יאלצו עתה את המימשל של הנשיא פורד לבדוק את ענין הערביות במסגרת „העיון מחדש".

מקורות דיפלומאטיים אמרו, כי ברור שבמסגרת הסדר כולל יהיה צורך לערוב ערביות לגבולותיהם של הצדדים השונים. הד"ר קיסינג'ר דיבר על ערבויות בכמה הזדמנויות. בוושינגטון סבורים, כי ישראל עדיין מעדיפה התחיבות של ארה"ב על פני ערבות של שתי מעצמות־העל.

סופרו המדיני של „מעריב" מוסר:

חוגים מדיניים בירושלים הגדירו את הודעת שר החוץ הסובייטי בדבר הגבולות של בריה"מ לערוב לגבולות ישראל, אם תיסוג לקווי 1967, „גימה ריטורית מתונה" הקשורה בלא ספק באפשרות חידושם של דיוני ועידת ז'נבה, שבה משמשת בריה"מ כיו"ר משותף.

אותם מקורות אמרו, כי נסיון זה לנקוט עמדה מאוזנת דרוש לתדמיתה של ברית־המועצות, המתיימרת למלא תפקיד שווה ערך לזה של ארה"ב בתיווך המזרח־תיכוני. משקיפים מדיניים סבורים, כי יש מקום לעקוב אחר התבטאויות הסובייטים ולראות אם התבטאויות אלה נועדו לסלול את הדרך להתקרבות של ממש, עד כדי חידוש היחסים עם ישראל, או — התבטאויות „תיבוליות" אלה הן לא יותר מאשר תחליף ליחסים נורמאליים בין שתי המדינות.

פורד מבקש לא להחיל „תיקון ג'קסון" על רומניה

נעשו מאמצים לקבל הבטחות שבוקרשט תנהיג מדיניות הגירה ליבראלית

מאת שמואל שגב, סופר „מעריב" בוושינגטון

נשיא ארה"ב, ג'ראלד פורד, ביקש אתמול מן הקונגרס לא להחיל את „תיקון ג'קסון" על רומניה, שהוא מבקש להעניק לה מעמד של „אומה מועדפת ביותר".

פורד פנה לקונגרס בעקבות מאמצים דיפלומאטיים נרחבים, שתכליתם היתה להשיג הבטחות מרומניה בענין נוהלי הגירה ליבראליים, שלפי „תיקון ג'קסון" הם תנאי להענקת הנאות כלכליות. במסגרת מאמצים אלה, נפגש יו"ר „ועידת הנשיאים", הרב ישראל מילר, עם שר החוץ האמריקני, הנרי קיסינג'ר. כן נפגש כמה פעמים עם שגריר רומניה בוושינגטון. פגישות אלה נערכו כבר לפני זמן מה והיו ידועות ל„מעריב", אך הפרסום נדחה כדי לא לפגוע במאמצי המימשל.

על פי חוק הסחר שנתקבל בקונגרס בשנה שעברה, עומדים לרשות הקונגרס 60 יום להחליט אם לאשר את בקשת הנשיא או לדחותה. מניחים כי בתקופה זו ינסו סנאטור ג'קסון ותומכיו לעמוד על טיבן של ההבטחות שקיבל הממשל מבוקרשט בענין נוהלי הגירה ליבראליים מרומניה.

במכתבו לקונגרס, מזכיר פורד את ההודעה המשותפת שפורסמה בוושינגטון אחרי ביקורו של צ'אושסקו ב־1973, ושבה נאמר כי „ארה"ב ורומניה יתרמו לפתרון בעיות הומאניטריות על בסיס של אמון הדדי ורצון טוב". פורד כותב לקונגרס: „הובטח לי שאם יתעוררו בעיות כאלה וכאשר יתעוררו, הן ייפתרו על בסיס הדדי".

הודעת הנשיא אינה מפרשת אם קיבל הבטחות ספציפיות מממשלת רומניה. אך סבורים כי הקונגרס יבדוק ענין זה.

במכתב לקונגרס, מוסיף הנשיא פורד, כי הסכם הסחר עם רומניה, שנחתם בתחילת החודש, מסמן עשור של שיפור הקשרים בין שתי המדינות בתחומים רבים. עוד אומר הנשיא במכתבו, כי הסכם הסחר מבטיח הגנות לשני הצדדים וכי הסחר של ארה"ב עם רומניה יוסיף לשגשג בלא לפגוע בחברות אמריקניות ובלא שיאבדו מקומות עבודה בארה"ב. מפרשים פיסקה זו כמכוונת להרגיע את חששותיו של ג'ורג' מיני, מנהיג האיגודים המקצועיים, הסבור, כי ויתורים מופלגים לעולם הקומוניסטי יגבירו את האבטלה בארצות־הברית.

איגרתו של הנשיא עוררה ענין רב בוושינגטון. נוכח כשלון הסכם הסחר עם ברית המועצות. השאלה ששואלים עתה בוושינגטון היא באיזו מידה תאמה רומניה את צעדה עם מוסקווה.

הממונה על שגרירות ארה"ב חזר מהתייעצות בוושינגטון

נסיעתו היתה קשורה ל„עיון מחדש" — בגלל מחלת השגריר קיטינג ✶ השגריר מחלים, ייצא לחופשה

מאת סופר „מעריב"

הממונה על שגרירות ארה"ב בישראל, מר ניקולאס וולאוטס, חזר אתמול לישראל, אחרי שנקרא להתייעצויות בוושינגטון. נסיעתו היתה קשורה ל„עיון מחדש".

בשל מצב בריאותו של השגריר קנת קיטינג, יש להניח כי סגנו ישמש עוד זמן רב כממונה, ומכאן התעורר, כנראה, הצורך להועץ בו „ולהכניסו לסוד הענין".

מר וולאוטס ביקר אצל השגריר החולה בבית החולים בניו־יורק וכפי שנמסר לו, ציוו הרופאים על מר קיטינג להיות עוד שבוע ימים בהשגחה רפואית. אחר־כך המליצו — שעליו לצאת לתקופת החלמה. מסתבר, כי השגריר סבל מהתקף לב קל עוד לפני כמה חודשים. כנראה מחמת לחץ העבודה המוטלת על נציגותו.

„הגברת ההסברה"

אנשי השגרירות האמריקנית בתל־אביב הריצו אתמול מברקי שאלה לוושינגטון, בעקבות ידיעה בעתונים בדבר כוונתו של המימשל להגביר „את מאמצי ההסברה של ארה"ב בישראל".

לפי אותה ידיעה, אמורות סוכנות האינפורמאציה של ממשלת ארה"ב (שהיא גוף נפרד במחלקת המדינה) „יו.אס.אי.איי." להגביר את צעדה בישראל. למעונים על עבודת ההסברה האמריקנית בארץ לא היה עד כה ידוע דבר על כוונה זו. הם ביקשו הבהרות והנחיות.

משיחה עם פקידי מחלקה זו יוצא, כי אנשיה סבורים שמחלקתם מפתחת פעילות ענפה בישראל, הגם שהיא מכוונת ל„ציבור יעד" מוגדרים.

דיפלומאטים אמריקניים בישראל מביעים בימים אלה פליאה על נסיה בישראל לתאר את ה„עיון מחדש" כפועל יוצא של „רוגז או עלבון אישי מצד הנשיא פורד או ד"ר קיסינג'ר".

לדעתם, זוהי ראיה בלתי נכונה של המצב או התעלמות מכה שמכונה בפיהם כ„עובדות חיים חדשות".

לדבריהם: „האינטרסים של ארה"ב וישראל שוב אינם חופפים כפי שהיה הדבר בעבר".

הקומוניסטים חוגגים את נצחונם בקמבודיה

שליטיה הקומוניסטיים החדשים של קמבודיה פתחו אתמול בשלושת ימי חגיגות לרגל כיבוש פנום־פן — ובשבוע של אבל על אלה שנהרגו במשך חמש שנות המלחמה בקמבודיה.

רדיו פנום־פן קרא לאוכלוסיה להוקיר את זכרם של אלה שמתו „למען שחרור ארצנו ועמנו".

כן הודיע רדיו פנום־פן, כי כוחות קמר רוז' חיסלו את כיסי ההתנגדות האחרונים ו„שחררו לחלוטין" את המדינה.

שליטי קמר רוז' טרם הודיעו את הרכבה של ממשלה חדשה, ולא מסרו איך הם מטפלים בבעיות שיקום המדינה.

בראיון שפורסם אתמול בפאריס בעתון הצרפתי „לה מונד" אמר הנסיך סיאהנוק, הנמצא בפקינג, כי המצב בפנום־פן עוד איננו נורמלי בבלוא המידה. כשום שכוחות קמר רוז' עדים חייבים לגלות את עקבותיהם של קמבודים עוינים ופרו־אמריקאים. (צ'ר, יופ"א ורע"צ)

הקונגרס בארה"ב הזמין משלחת חברי־כנסת

מאת שמואל שגב, סופר „מעריב" בוושינגטון

הקונגרס בוושינגטון הזמין משלחת של חברי־כנסת לבקר בארצות־הברית. עקרונית נתקבלה ההזמנה, אך לא נקבע מועד לביקור.

הזמנה כזו שוגרה גם למצרים: משלחת של הפרלמנט בקאהיר תגיע לוושינגטון בשבת וביקורה יימשך 10 ימים. בביקור זה תיפגש המשלחת עם מנהיגי הקונגרס, עם ד"ר קיסינג'ר ועם נשיא ארה"ב ג'ראלד פורד. ביקור המשלחת מצביע על המאמץ שמשקיעים הערבים, בנסיון להביא לידי התפוררות התמיכה המסורתית של הקונגרס בישראל.

בתוך כך נמשכת מערכת ההסברה של ישראל בארצות־הברית. אמצעי התקשורת וארגוני־ציבור מוסיפים להראות את העמדה שהיא מציגה בעין יפה.

חרם על מדענים רוסיים בתגובה על פרשת רובין

מאת פליס בן, סופר „מעריב" בארה"ב

ויליאם מקג'יל, נשיא אוניברסיטת קולומביה בניו־יורק הכריז כי לא יקבל שום נציג של ממשלת ברית המועצות ושום מדען סובייטי שישלח על ידי ממשלתו, עד אשר יותר לפרופסור ויטאלי רובין לעזוב את ברית המועצות. רובין, מומחה עולמי לפילוסופיה סינית, הוזמן להרצות בקולומביה. אך השלטונות הסובייטיים סירבו להעניק לו דרכון. כך גם נמנע ממנו להגר לישראל.

מקג'יל אמר את דבריו בעת הפגנה של סטודנטים יהודיים למען רובין.

היום בחירות בפורטוגל; הצבא במצב כוננות

מאת פיטר ריוזנר,

צבא פורטוגל הועמד במצב הכן המוגבר, לקראת הבחירות שייערכו היום לאספה המכוננת. הבחירות נחשבות ל„הורה כללית לקראת הדימוקרטיה שתקום ביום מן הימים" — אם יסכימו אנשי הצבא לבלוא את ההחלטה הפוליטית של שבעה מיליון בוחרים, ולשוב אל כהונותיהם. (ראה עמוד 17).

אתמול אמר שר ההסברה, הרוהה קהייה הוזאה, כי תנועת הצבא „התודה מן ההסכם שנחתם בתחילת החודש עם הנהגת המפלגות הראשונה לפיו הסכם להניח את השלטון בידי הצבא לפחות לשלוש שנים.

לא הותר לשום אחת המפלגות לבטל את ההסכם ושר ההסברה ציין: „חובה לעבוד בדי".

היחידים שמותרת להם פעילות פוליטית גם ביום הבחירות הם חברים בכירים בתנועת הצבא.

ירדן תקבל נשק מבריה"מ

(סוף מעמוד 1)

למכור לו נשק, משום שהוא מעוניין לקבל יותר נשק מארה"ב. בעיקר התקנה מערכת הגנה אווירית משוכללת וחדישה.

סופר „מעריב" לענינים ערביים מוסיף:

בעתונים הערביים התפרסמו בימים האחרונים עזרה של ידיעות על הידוק שיתוף הפעולה הצבאי בין סוריה לבין ירדן.

בידיעה של „אל חיאת" הביירותי נאמר כי במהלך ביקורו של המלך חוסיין בדמשק, בתחילת החודש, הושג „תיאום צבאי מוגבל" בין דמשק לבין רבת־עמון.

במסגרת תיאום זה יהיה על ירדן לסכל נסיון ישראלי לבצע איגוף בתוך שטחה של ירדן נגד סוריה, „במסגרת התקפה ישראלית על סוריה".

עם זאת יתכן כי ההסכם לשיתוף פעולה צבאי בין סוריה וירדן רחב ומקיף יותר ממה שפורסם בעתונות הערבית.

המלך חוסיין הפתיע באחרונה בשורת נאומים לפני יחידות הצבא הירדני, ובהם הדגיש את הבנות ירדן לאפשרות של התחדשות המלחמה ולכן את המאמץ שעושה עתה הצבא הירדני לקלוט ולהתפעל נשק חדש.

סאדאת בטהראן: נכבד שלימותה של ישראל אם תיסוג מהשטחים

נשיא מצרים, אנואר סאדאת, אמר אתמול בטהראן, כי מצרים תכבד את שלימותה הטריטוריאלית של ישראל, אם תוותר ישראל על השטחים הערביים שכבשה.

השאה מוחמד ריזא פהלוי, שניצב ליד סאדאת, אמר, כי הוא תומך בדעותיו של נשיא מצרים בעניין המזרח התיכון.

סאדאת, שקיים מסיבת עתונאים בשדה התעופה, לפני שחזר לקאהיר מפגישה עם השאה, אמר, כי הוא מסכים להצהרה שהשמיע גרומיקו במוסקווה ביום ד'. בהצהרה זו אמר שר החוץ הסובייטי, כי בריה"מ תערוב לזכות הקיום העצמאי של כל המדינות במזרח התיכון, כולל ישראל.

„אני מסכים בהחלט עם הצהרה זו, אך על ישראל לסגת מכל השטחים הערביים הכבושים" — אמר נשיא מצרים.

„הזמן בשל עתה לדיון סופי לקראת מציאת פתרון לכל הבעיות במזרח התיכון" — אמר סאדאת. „יש להכיר בגבולות שנת 1967 ופירוש הדבר, שעל ישראל לסגת מאדמות כבושות אלה".

עוד אמר סאדאת, כי המצב במזרח התיכון רווי עתה חומר נפץ רב.

השאה הביע תמיכה במדיניותו של סאדאת „המתבססת על תבונה ועל צדק".

קודם לכן נפגשו סאדאת והשאה לשיחות רשמיות בארבע עיניים, בהן נדונו יחסי איראן־מצרים והסכסוך הערבי־ישראלי.

מקורות במשלחת המצרית אמרו, כי הם מקווים שהשאה יפעיל את השפעתו הרבה אצל ארה"ב וישראל, כדי ששני גורמים אלה יסכימו להופעת נציגות פלשתינית נפרדת עם חידוש ועידת ז'נווה.

העתון רב ההשפעה „טהראן", המשקף לעתים קרובות את עמדות השאה, כתב אתמול במאמר ראשי, כי ישראל מגלה עמדה נוקשה.

ביקורו של סאדאת הוא הראשון שעורך נשיא מצרי באיראן, והוא מהווה חלק ממיתקפה דיפלומטית של מצרים לקראת חידוש ועידת ז'נווה. (יופ"ע)

„נפגע בבני משפחותיכם" - מאיים הק.ג.ב. על פעילי־עלייה

מאת אברהם תירוש

במכתבים אנונימיים ובשיחות גלויות של אנשי הק.ג.ב., מאיימים באחרונה על פעילים יהודיים במוסקווה ובערים אחרות, כי אם לא יחדלו מפעילותם למען העליה, ייפגעו בני משפחותיהם.

פעילים יהודים במוסקווה מסרו אמש טלפונית פרטים על שני מקרים כאלה. אלכסנדר לוננר קיבל לפני כשבועיים מכתב אנונימי, בו נכתב: „עדיין יש לך זמן לחזור בך מהחלטתך לעלות לישראל. אם לא תשנה את דרכך ולא תפסיק את פעילותך, יש סכנה שתאבד את בתך".

לדובוק בת בת 16 והוא ביקש לעלות לישראל בקיץ 1973.

מקרה אחר אירע לפרופ' קרפ. לפני ימים אחדים נקרא לשיחה בק.ג.ב. אך סירב לבוא. איש הק.ג.ב. ששוחח אתו בטלפון אמר לו: „אני שומע קולות ילדים. אם תוסיף להתנהג כפי שהנך מתנהג, יש סכנה שמשהו יקרה לאשתך וילדיך".

ממוסקווה נמסר, כי הבוקר בעשר, יפתח בית המשפט העליון של הרפובליקה הרוסית, להתחיל בשמיעת ערעורים של מארק נאשפיץ ובוריס ציטליונוק, שנידונו לפני כמה שבועות לחמש שנות גלות, בגלל השתתפותם בהפגנה למען העליה.

עוד נמסר ממוסקווה, כי ולאדימיר ומאריה סלפאק ממשיכים בשביתת הרעב שלהם, למרות שנחלשו.

יותר מ־50 יהודים בבריה"מ שיגרו לארגון הבינלאומי לקשר טלפוני מברק מחאה על ניתוק טלפונים בבתי הפעילים היהודיים בבריה"מ.

6 טרוריסטים נלכדו, 1 התאבד

(סוף מעמוד 1)

משך הלילה בבון, תוך בפרשת ההשתלטות על שגרירות גרמניה, ובתביעות הטרוריסטים. כתום הישיבה נודע שהממשלה מסרבת לשחרר את 26 הטרוריסטים, ולא תיענה לתביעות הטרוריסטים.

משטרת שוודיה קיימה קשר טלפוני עם הטרוריסטים, שלא התירו לאנשי המשטרה לשוחח עם בני הערובה.

גם ממשלת שוודיה התכנסה לישיבת חירום ועמדה בקשר ישיר עם ממשלת גרמניה המערבית. בחצות (לפי שעון ישראל) הודיע ראש ממשלת שוודיה אולוף פאלמה כי ממשלת גרמניה מסרה שלא תיענה לתביעות. מר פאלמה העביר את ההחלטה לטרוריסטים ואלה מסרו לסוכנות ידיעות טלפונית, כי הם נכונים לבצע איומיהם. נשמעו יריות בבנין השגרירות, כ־20 דקות לאחר מכן. סמוך ל־2 לפנות בוקר אירעה התפוצצות.

שלטונות שוודיה מסרו כי אחד מבני הערובה נורה למוות בסביבות השעה 12.40 (לפי שעון ישראל). זמן קצר לאחר שעבר המועד האחרון שקבעו הטרוריסטים. השוטרים תפסו את שבעת הטרוריסטים לאחר קרב יריות קצר שבמהלכו נפצעו אחדים מהם. משטרת שוודיה טוענת כי השוטרים פרצו לבנין דקות ספורות לפני ההתפוצצות. הטרוריסטים פוצצו את הקומה העליונה של הבנין במאמץ שווא להסוות נסיון המילטות שלא עלה יפה. אחדים מבני הערובה נפצעו. השגריר המערב גרמני ועוד שלושה מעובדי השגרירות, בהם שתי נשים, לא נפגעו כלל.

מעריב

העורך: שלום רוזנפלד
המו"ל: הוצאת מודיעין בע"מ
בית דפוס „מעריב" בע"מ

תל־אביב: מערכת, הנהלה, מודעות, דפוס: בית „מעריב", רח' קרליבך 2 (מיקוד: 67 132) ת.ד. 20010 טל. 287211. סניף ראשי לקבלת מודעות בתל־אביב: שדרות רוטשילד 33 (מיקוד: 65 123), טלפון 290994.
ירושלים: המערכת: רח' הלל 14 (מיקוד: 94 581), טל. 223151; הפצה ומודעות: רח' הלל 16, טל. 231769.
חיפה: רח' הנביאים 29 (מיקוד: 33 104), טלפון 666468; 669020. הפצה ומודעות: רח' הנביאים 32, טל. 663254; 660051.

הודעה לבעלי רכב פרטי!!!
מבצע החודש בהנחות גדולות
נשיונל אטלנטיק — יצרני ציפויי חן למושבי רכב — מודיעה על
מכירה ישירה מהיצרן לצרכן
של ציפויים למושבי רכב
מבד מגבת סטרץ'
לרגל מבצע החודש יימכרו הציפויים במחיר מוזל

✶ ציפויי חן מיפה ומהדר את מכוניתך.
✶ ציפויי חן סופג את זיעתך ומונע התחממות מכוניתך — אידיאלי לאקלים החם של הארץ.
✶ ציפויי חן בצבעים יציבים ומרהיבים.
✶ ציפויי חן מלווה בתעודת אחריות.

„לאיכות וחן — אין כציפויי חן"

המכירה הקמעונאית תערך במחסן המפעל, תל־אביב, נשיונל אטלנטיק,
רח' מטלון 61 [קודם רח' מרכז מסחרי]
(5 בנינים מזרחה מרח' העליה 21), פתוח מ־9 בבוקר עד 7 בערב

באר־שבע — „דיוק" רח' דרך חברון 13, פתוח מ־7 בבוקר עד 6 בערב.
בחיפה — אמריס בע"מ, רח' המגינים 60א'. פתוח: מ־7.30—16.00.
באשדוד — „לרכב", מרכז מסחרי 62א'. פתוח: מ־8—13, ומ־16—19.
ברחובות — ס.א.ר. רכב בע"מ, הרצל 125. פתוח מ־8—13 ומ־16—19.
בטבריה — יוסף ורדי, רח' הגליל. פתוח מ־7.30 בבוקר עד 17.30.
בראשל"צ — מוסך „שרתוף", אזור התעשיה. פתוח מ־7.30 עד 17.00.

הרת פורד בד
שפעה מאיגר
המלך הסעודי

גילויים נוספים

ריה תעמיד מסום
המשלחת משכם

ממלאים לוטו

אזהרת פורד בדבר חידוש חרם הנפט הושפעה מאיגרת של המלך חאלד

המלך הסעודי תובע שארה"ב תתמוך בהקמת מדינה פלשתינית

מאת שמואל שגב
סופר „מעריב" בוושינגטון

דבריו ה„מאותגים" של נשיא ארה"ב ג'ראלד פורד בענין האפשרות כי ראש הממשלה יצחק רבין ומנהיגים של מדינות ערב יבקרו בוושינגטון, ואזהרתו כי מלחמה חדשה במזרח התיכון עלולה להביא לידי חידוש חרם הנפט, הושפעו מחילופי איגרות אישיות בינו לבין המלך חאלד מסעודיה.

נמסר, כי באיגרת לנשיא פורד קרא מלך סעודיה לארה"ב לעשות כל שביכולתה להבטיח ייצוג של הפלשתינים בוועידת ז'נווה. כן קרא לוושינגטון לתמוך בכינונה של מדינה פלשתינית.

עד כה היתה עמדתה הרשמית של ארה"ב, שלא להכיר באש"ף כבנציג יחיד של הפלשתינים, וכי בעיה זו תוכל למצוא פתרונה בין ישראל לירדן.

ואולם במאמץ ברור להשפיע על „העיון מחדש" במדיניות ארה"ב במזרח־התיכון פתחו מדינות ערב במיתקפה דיפלומטית, שתכליתה לשנות את כיוונה של מדיניות ארה"ב ולהביא להכרה ביאסר ערפאת כדובר של הפלשתינים.

יאמאני רמז

נוסף על איגרתו של המלך חאלד לנשיא פורד, נפגש שר הנפט של סעודיה, השייח' אחמד זאכי יאמאני, ביום שני שעבר עם הד"ר קיסינג'ר והדליף את הידיעה, כי יש אפשרות שיוטל חרם־נפט חדש במקרה של קפאון ממושך במזרח־התיכון.

בעקבות ביקורו של נשיא מצרים, אנואר סאדאת בטהראן, סבורים בוושינגטון כי השאה של איראן יצטרף למערכה הדיפלומטית של הערבים וינסה לשכנע את ארה"ב וישראל גם יחד להכיר בזכותם של הפלשתינים לכונן מדינה משלהם במערב הירדן.

עם זה נודע, כי ארה"ב לא תשנה את עמדתה בענין הפלשתינים, בטרם תיוועץ עם ישראל ועם ירדן.

חוסיין מגיע

המלך חוסיין, שיגיע לוושינגטון ביום ב', יתבקש להרצות את השקפותיו בענין הפלשתינים. הוא ייפגש עם הנשיא פורד, עם הד"ר קיסינג'ר ועם שר ההגנה שלזינג'ר, ועמו ידון בסיוע צבאי לירדן. נמסר, כי מלך ירדן מבקש להאיץ את קצב מיכונם של הכוחות המזויינים, לעשותם ניידים יותר ולהגביר את כוח האש שלהם. עם פורד וקיסינג'ר ידון חוסיין בהכנות לוועידת ז'נווה, במעמד אש"ף ובסיכויי הסדר בין הערבים לישראל בעתיד הקרוב.

חוסיין ביקר בוושינגטון באוגוסט שעבר והיה המנהיג הזר הראשון שנפגש עם הנשיא ג'ראלד פורד — ששה ימים בלבד אחרי התפטרותו של ניכסון.

וושינגטון לא תכריז על סיום ה„עיון מחודש" במדיניותה במזרח־התיכון לפני יישוב המשבר המדיני בווייטנאם — מסר אתמול מקור דיפלומטי בבירת ארה"ב. האיש אמר, כי העיון נעשה עתה הוא בעצם יותר „תקופה של קביעת תולדות, מאשר עיון".

הנשיא „עקשן במיוחד"

מקור זה הוסיף ואמר, כי ארה"ב יודעת היטב מהן הבעיות הבוערות של המזרח־התיכון. השאלה היא כיצד להציג לפני הנשיא את האופציות השונות ומה תהיה החלטתו.

כמה מקורות הפיצו באוזרונה, כי בשיחות פרטיות טוען קיסינג'ר שהנשיא „עקשן" עתה יותר ממנו עצמו. אולם נראה, כי משרד ההגנה של ארה"ב, סוכנות הביון המרכזית, ואנשי־מפתח בבית הלבן ובמשרד החוץ בוושינגטון אינם סבורים כי ארה"ב תוכל לשנות את תמיכתה המסורתית בישראל, בלי שתאבד כליל את אמינותה בעולם.

לדעתם, עוקב עתה העולם בשבע עינים — אחרי ההתמוטטות בווייטנאם — לראות כיצד תנהג ארה"ב בישראל ובאיזה שיעור יכבד הנשיא פורד את התחייבותו לשמור על קיומה של ישראל ובטחונה. כמעט ודאי, כי התחייבות זו תיקבע מחדש בהעקרון של „ישראל חזקה" ישוב וידגש.

גילויים נוספים ומעצרים

(סוף מעמוד 1)

● דיווח טכני של חיל האוויר קובע, כי המיכליות שנתפשו בבית החרושת „התכופי" בחיפה הן במצב תקין ונמצאות בשימוש חיל האוויר ולא התגלו בהן ליקויים.

● משרד הבטחון לא מסר לאמנון אבני עבודות בהיקף של שני מיליון לירות, אם כי זכה במיכרז על העבודות האלו כיון שהיה זול ב־140 אלף לירות ממתחריו.

● נבדקות פעולות אותן החברות, שסיפקו 20 אלף פנסים למשרד הבטחון במחיר של 25 אלף לירות.

מעצר הקבלן

אתמול נודע, כי קבלן לעבודות עפר שהועסק ברמת־הגולן בעבודות פינוי, בעת שצה"ל נסוג מהמובלעת, נעצר השבוע על ידי המשטרה בגמ; כחשוד שניהל רישומים כוזבים העלים חומרים מעבודות שביצע ברמת הגולן. קבלן אחר, שהועסק אף הוא באותן העבודות, נחקר על ידי המשטרה. העבודות אן בהיקף של כ־100 אלף לירות התבצעו ברמת חיל־ההנדסה של צה"ל. לפרשה זו אין שום קשר לפרשיות האחרות והחקירות עכשיו במשרד הבטחון.

...ת במיכרזים

פקידים בכירים במשרד הבטחון, שבדקו בימים האחרונים את החוזים שנחתמו עם מר אמנון אבני, מנהל חברת „אבני", מסרו, כי לא ברור להם מה הניע את מר אבני לשלם שוחד לעובדים שונים במשרד־הבטחון ולקצינים בצה"ל. אותם עובדים ציינו, כי מר אבני זכה במיכרזים, מאחר שהיה זול מאחרים ועמד לדרישות הטכניות, וכי בחיל־האוויר ובמשרד הבטחון מרוצים מטיב המוצרים שסיפק. לפיכך חושבים, כי בכוונתו של אבני היתה „להקים" צוות של עובדים שבו יוכל להיעזר למקרה של הסתבכויות שונות.

בניגוד למה שפורסם, דחה משרד הבטחון מסירת עבודות למר אבני בהיקף של שני מיליון ל"י, אחרי שהתעורר החשד, כי שילם שוחד.

פרשת המיכליות

משרד הבטחון רכש מחברת „התכופי" 28 מיכליות, הכבילות כל אחד 20 אלף ליטר דלק. המיכליות נרכשו אחרי מלחמת יום הכיפורים בגלל התרחבות הפריסה של חיל־האוויר, שחייבה העברת דלק למקומות רחוקים כמו פאיד. כפי שנמסר נרכשו המכליות במחיר זול יחסית והן ממלאות את יעודן.

המכליות משמשות לשי־
כש את חיל־האוויר והדליה
מכבי שהוגש שלשום ל־
חיל־האוויר ההעבר למשרד הבטחון, הסבירה, כי בסוכני חיל־האוויר מרוצים מהן אם כי מדריכה של חיל־האוויר מסתבר כי המיכליות לא הפכו ביותר את הדרישות.

פרשת הפנסים

מחלקת החקירות של משרד הבטחון, העבירה למשטרה חומר חקירה על אחת החברות אשר חתמה חוזה עם משרד־הבטחון בדבר הספקת 20 אלף פנסים. על־פי החוזה היה על החברה לספק את הפנסים בשנת 1973, אך החברה לא עמדה בלוח הזמנים, אם כי שולמו 25 אלף לירות לחברה. החברה נשארה „חייבת" 10 אלפים פנסים. משרד הבטחון דורש הספקת פנסים אלה.

במלחמת יום הכיפורים התעורר צורך רב בפנסים מן הסוג הזה ומשרד הבטחון הזמין בחו"ל יותר מ־100 אלף פנסים.

מחלקת ההונאה של המשטרה ומחלקת חקירות במשרד הבטחון בודקים את החוזים שנחתמו עם החברות, שיתכן ורפיח שימש כיועצן הכלכלי. הועלו חשדות, כי כמה מן החברות ניהלו עסקים „לא כשרים". התברר, כי מר רפיח, שהוא היועץ הכלכלי של חברת „התכופי", שימש גם יועץ כלכלי של חברות מסחריות אחרות בעיקר באשר ליחסיהן עם משרד הבטחון ומשרדי ממשלה אחרים. הפעולה של החברות הללו נבדקת עתה ולא מן הנמנע שיהיו מעצרים נוספים.

שר הבטחון שמעון פרס, פנה בימים האחרונים לכמה רואי חשבון והציע להם לקבל מינוי מבקר פנימי של משרד הבטחון. עדיין לא נתקבלו תשובות.

אתמול נתברר, כי מר חיים לסקוב, שאליו פנה מר פרס לפני שבועות אחדים בהצעה להתמנות כאחראי על הביקורת במשרד הבטחון ובצה"ל, טרם השיב לשר בענין זה.

הצעה כזו הועברה כבר לפני כחצי שנה לאלוף (מיל') ישראל טל, שנתן תשובה שלילית.

מעצרים נוספים

כתבנו אלקן מוסר:

בעקבות ההתעצמות החקירה בפרשיות השוחד במערכת הבטחון, עצרה המשטרה אתמול שלושה חשודים נוספים: עובד במשרד הבטחון, מהנדס במשרד התחבורה ומנהל מפעל בחיפה. הם יובאו היום לבית משפט השלום בתל־אביב והמשטרה תבקש הארכת מעצרם.

העובד במשרד הבטחון, ישראל רחנצוויג, שיובא היום לבית משפט להארכת מעצרו, נעצר אתמול שנית אחרי ששוחרר לפני שבועים בערבות ויצא לחופשה מעבודתו במשרד הבטחון. עובד זה חשוד בקבלת שוחד [illegible] החקירה העלתה חשדות נוספים, שלא היו ידועים לחוקרים בעת מעצרו הקודם.

מעצרו של מהנדס במשרד התחבורה והחשדות נגדו, מטפלים את הסעיפות חקירות השוחד ממערכת הבטחון למשרדי ממשלה נוספים. המהנדס חשוד, כי קיבל שוחד בנושא הקשור לפרשיות, הבחקירה עתה.

מנהל המפעל בחיפה שנעצר — סיפק ציוד אלקטרוני למערכת הבטחון והוא חשוד בשתן שוחד לאנשי משרד הבטחון.

כן נמשכת חקירתם של קצינים בחיל האוויר, שהיו קשורים, במסגרת עבודתם, עם כמה חשודים בקבלת שוחד. אחד הקצינים, בדרגת סא"ל, נחקר ארוכות — החקירה לא העלתה ממצאים המחשידים אותו במשהו.

סעודיה תעמיד מטוס לרשות המשלחת משכם

ממשלת סעודיה תעמיד מטוס לרשות המשלחת ...ר שומרון, להבאתה לריאד מרבת עמון.

לכתבנו נודע, כי נכבדי הר חברון וכית להם עדיין שום מאמצים להכלל במשלחת. הם טוענים, כי לפני התארגנה המשלחת משכם, היו אלה נכבדי הר חברון ימי ביקור משלחת שתייצג את כל הגדה, אולם בגלל ... של ראש עיריית חברון, שייך מוחמד עלי אל ג'עברי, ... יציאתה. (ע)

התיק נגד עמוס ברנס

(סוף מעמוד 1)

מן רם, שטען כי שוחזר עמוס ברנס הוכה ועונה במהלך החקירה, אמר כי לא היה מקום להצהרה כאלו, במיוחד שהן לא נבדקו כלל על ידי המצהיר והוא הסתמך אך ורק על הדברים שאמר לו מרשו.

ד"ר מגליכס אמר, שהוא סבור ש„לשכת עורכי הדין צריכה לתת דעתה על הצהרות פזיזות מסוג זה".

המעצר בשבוע שעבר

דליה מזורי מספרת:

„אני חף מפשע. אני מחוץ לכל הענינים האלה" — טען עמוס ברנס באוזני שופט השלום בנצרת מר אליאס כתילי, בעת שהובא בשבוע שעבר להוצאת פקודת מעצר, באשמת „ביצוע מעשים מגונים בטרמפיסטיות במשך שנת 1974 בכבישי השרון".

נציג המשטרה לא פירט באיזה תאריך או מתי בשנת 1974 היו המקרים האלה — וגם לא הסביר מדוע רק עתה ב־15 באפריל השנה הובא החשוד לפני השופט.

נציג המשטרה הזכיר שבתיקו של שלוש נערות שכנה, לטענתה, ביצע את המעשים הנטענים.

בעת שהוצאה פקודת המעצר לא נאמר דבר על כך, שעמוס ברנס חשוד גם ברצח רחל הלר. רק ביום א' השבוע פורסם הענין. אז נמסר כאילו הודה עמוס ברנס ברצח החיילת.

נציג המשטרה טען, כי החקירה בנושא „אונס הטרמפיסטיות" עדיין לא הסתיימה ושחרורו עלול להפריע למהלך החקירה. הוא ביקש לעצור את החשוד לעשרה ימים, אולם השופט ציווה לעצרו לחמישה ימים בלבד.

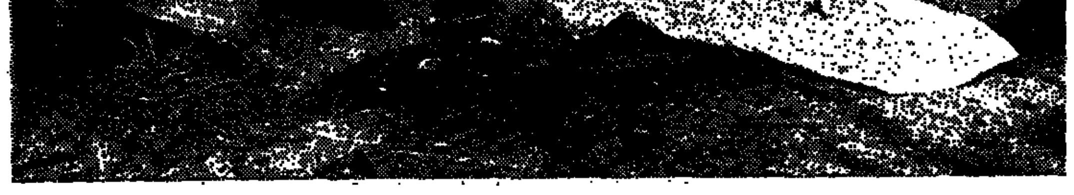

חבלן המשטרה רס"ר אלברט (כורע במרכז) וכמה חוקרים בודקים את חפציו של החייל שנהרג. (צילום: שעיה סגל)

„אין פצצה בחבילה?" — שאל אוחיון בסניף הדואר

מקץ דקה נהרג כשהחבילה התפוצצה בידיו ✱ אמו נפצעה ונותחה

מאת מנחם שמואל

המשטרה עצרה חשוד בפרשת חבילת הנפץ בהרצליה, שכתוצאה ממנה נהרג החייל מיכאל אוחיון, אשר חבילת הנפץ התפוצצה בידיו. חוקרי המשטרה אף הרכיבו קלסתרון של החשוד במשלוח החבילה, לפי תיאורם של פקידים הדואר בנתניה, שמשם נשלחה החבילה.

מנהל הדואר בנתניה אמר כי אין תקנה המחייבת את פקידי הדואר לדרוש את הזדהותו של שולח חבילה, וכי בדיקת התוכן של השולחים היא רק במקרים שהם נראים חשודים.

כשמסרה אתמול בשעה 8 בבוקר נורית וייס, פקידה בסניף הדואר בשכונת שביב בהרצליה, את החבילה שהגיעה על שמו של מיכאל אוחיון, חייל בן 20, הוא שאל בבדיחות הדעת: „את בטוחה שאין בפנים פצצה?"

פקידת־הדואר נורית וייס (במרכז) שמסרה לחייל את החבילה, מראה לאנשי המשטרה את מסמכי החבילה. (צילום: שעיה סגל)

נורית חייכה: „איזה מחשבות?"... דקה אחת אחרי כן זעזע הבלוקון שבו נמצא סניף הדואר השכונתי מהתפוצצות אדירה. החבילה התפוצצה בידיו של מיכאל. גופתו רוטשה. הוא נהרג במקום. אמו, סול אוחיון, נפצעה. שניהם שכבו שרועים על הקרקע, כשגופותיהם שותתים דם. האויר נתמלא עשן, פיח וריח אבק שריפה.

„זה היה מחזה נורא!" — רעדה נורית וייס שעה ארוכה אחרי הפיצוץ. המשטרה וכוחות הבטחון פינו את הנפגעים ועסקו בשלבי החקירה.

סיפרה נורית: „כשהגעתי בשעה 8 בבוקר לעבודה המתינו בחוץ מיכאל אוחיון ואמו. הוא נתן לי את פתק המשלוח ואמר שהוא ממהר למחנה. רשמתי את מספר תעודת הזהות שלו בפנקס והתחלתי לחפש את החבילה. מיכאל הבחין בה ראשון. הוא ראה את שמו וכתובתו כתובים באותיות גדולות ואדומות".

החייל מיכאל אוחיון, שנהרג בהתפוצצות חבילת־הנפץ בהרצליה, ואמו, סול אוחיון, שנפגעה קשה.

בשליחה מנתניה

היתה זו חבילה במשקל של כ־1.5 ק"ג, בגודל קופסת נעלים, עטופה יפה. היא נשלחה מנתניה.

מיכאל לקח את החבילה, יצא החוצה, נעצר ליד הקיר וביקש לפתוח. אמו ניצבה בסמוך. ואז אירעה ההתפוצצות. שכנים הזעיקו את המשטרה, שהגיעה תוך דקות ספורות בראשותו של מפקד תחנת הרצליה, רב פקד יהודה פרס. כן הגיעו משמרות הג"א, חוליות של משמר הגבול ואנשי משטרה ובטחון ממפקדת המחוז, שגידרו את מקום ההתפוצצות ופתחו בסריקות.

אורח בעל מכונית פרטית העביר את האם הפצועה לבית חולים מאיר בכפר סבא. היא נותחה ונמסר כי מצבה מוגדר כבינוני.

מיכאל אוחיון הוא בן למשפחה מרובת ילדים, שעלתה ארצה ממרוקו בשנת 1963. המשפחה מתגוררת בשכונת שביב בהרצליה. האב, מאיר, מועסק במשרד מס הכנסה בתל־אביב. במשפחה עוד שבעה בנים ובנות, שנים נשואים ואחד משרת בצה"ל.

סיפר רפי אוחיון, האח הבכור: מיכאל שירת בצה"ל שנה וחצי, כאחד רתה שירת בחיל הנדסה קרבית. הוא בוגר בית ספר תיכון מקצועי בהרצליה. בצבא עבר קורס חבלה ושהה בדרגת רב־טוראי. שלשום הגיע הביתה לחופשה קצרה. אמא אמרה לו שנתקבלה הודעה מהדואר כי הגיעה חבילה על שמו.

מי שלח את החבילה?

מיכאל תמה, שכן לא היו לו מכרים בנתניה. הוא תהה מי שלח לו את החבילה. אמא הזהירה שאם אין על הפתק שם של השולח — „אל תיקח את החבילה, אולי זו פצצה!" אבל מיכאל צחק.

על הפתק צויין שמשקל החבילה 13 ק"ג (כנראה בטעות). הוא אמר: „אני חבלן מוסמך, לא מכיר מטען נפץ של 13 ק"ג. אבל אמא הזהירה, גם אבא הזהיר. בערב הלכו רפי ומיכאל לקחת את החבילה, אבל היה מאוחר והדואר כבר היה סגור. מיכאל, חובב מושבע של כדורגל, הצטרף לחברים ויצא לאיצטדיון בלומפילד לחזות במשחקי חצי הגמר. אתמול בבוקר צריך היה לחזור לבסיס. הוא לקח את תרמילו הצבאי ואת נשקו האישי ויצא לדרך. האם נלוותה אליו, אולי כדי לגשת עמו אל סניף הדואר ולקחת את החבילה.

ליד הקיר החיצון של בלוקון סניף הדואר השכונתי, במקום ההתפוצצות, יש כתם שחור של פיח. כתמי הדם על הרצפה כוסו בשמיכה ובסדינים מגואלים. לידם זוג נעלי גברות, תרמיל־צד צבאי שסוע ורובה סער אמריקאי אם־16 מרוסק. נשקו האישי של מיכאל.

הקיר עצמו לא נהרס, רק נסדק. על הקיר הסדוק תלויה מודעה, המבשרת, כי יוסף נבו, ראש עירית הרצליה, ירצה לפני אנשי המשמר האזרחי בעיר על... מטעני חבלה.

כתובת אישית

חוקרי המשטרה בודקים אם מטען הנפץ נשלח על ידי מישהו שהכיר את מיכאל אוחיון בשכונת שביב בהרצליה, שאינה מופיעה בשום ספר כתובות ציבורי. השולחים האלמונים הוסיפו בסוגריים: חייל.

חומר הנפץ במשקל 250 גרם הומרעומים וכן מנגנון ההשהיה היו מתוצרת צה"ל, ובתוך החבילה היה מכתב אהבה כתוב עברית עילגת. אל „מיכאל שלי". קרעיו נתגלו על ידי החוקרים. היא גם הכילה הפלים ומכתבים וקופסת שימורים עשויה מפח.

ואת רפי דוחה כל השערה בדבר קשר בין אחיו מיכאל ובין העולם התחתון, אולם הוא מעלה אפשרות שאולי מישהו שהכירו בצה"ל רצה להתנקם במיכאל.

איך ממלאים לוטו בהצלחה?

קח לך עט כדורי; בכל צבע שהוא, [אי]ך לא אדום, (הקורא האופטי־אלקטרוני של הלוטו לא „רואה" צבע אדום). הנח את טופס הלוטו על משטח קשה (כך וסימוניך יעברו דרך נייר ההעתקה להעתק). בחר לך ששה מספרים מבין 39 המספרים המופיעים בטבלת הלוטו (תוכל לבחור לפי ימי הולדת, תאריכים היסטוריים, „מספרי מזל" או אפילו לפי סטטיסטיקה של המספרים הזוכים שתוכל למצוא בכל דוכן פיס) וסמן אותם כך ☒ (ה־x חייב להיות בתוך המשבצת). זוהי הטבלה הראשונה. מילוי שתי הטבלות הראשונות (אחת מעל השניה) כבר מקנה לך זכות השתתפות בהגרלת הלוטו וסיכוי לשתי זכיות. תוכל כמובן להגדיל בהרבה את סיכוייך ע"י מילוי טבלאות נוספות. (בטופס רגיל — 8 טבלאות, שהן שמונה אפשרויות זכיה בפרס הגדול, או בפרסים האחרים).

אם בני משפחתך אוהבים לנסות את כוחם בניחושים, קח לך מספר טפסי לוטו הביתה, וערוך לך לוטו משפחתי, כשכל אחד ממלא טבלה משלו, כדי לתרום את חלקו במזל.

קח לך עט והחל לסמן.
סימון של הצלחה!

לוטו הסימן להצלחה שלך!
מפעל הפיס

هكذا من الأصل

הושבעו שופטים חדשים

מאת סופר „מעריב"

חמישה שופטים חדשים הושבעו השבוע, במעמד שהיה השבוע בלשכת נשיא המדינה.

● שלושה מהם לכהונת שופטים של בית־משפט מחוזי: שופט־השלום הראשי בתל־אביב חיים שטיינברג, שיוסיף לפי שעה לכהן גם כשופט־שלום ראשי עד שיתמנה אחר במקומו; רשם בית־המשפט המחוזי, ד"ר שלמה לוין; ומר מרדכי בן־דרור, אשר ויתר על פרקטיקה פרטית של עורך־דין.

● מיכה לינדנשטראוס מונה לכהונת שופט בית־משפט שלום. מר לינדנשטראוס יכהן בבית־משפט השלום בחיפה.

● נתנאל ברנר מונה לשופט־תעבורה, במינוי זמני.

מושביץ בין המתבקשים לצאת לארה"ב לגיוס הון

מאת סופר „מעריב"

שר האוצר, יהושע רבינוביץ, עומד להיפגש היום עם תשעה תעשיינים בכירים במטרה להציע להם לצאת לארצות הברית לגיוס הון להשקעות בתעשייה בארץ.

לסופר „מעריב" נמסר, כי תשעת התעשיינים הם: נשיא התאחדות התעשיינים, מרק מושביץ; אביגדור ברזל, מנכ"ל בתי הזיקוק בחיפה; יוסי פקר, מנכ"ל תעשיות „פקר פלדה"; אהרון דוברת, מנכ"ל חברת „כלל"; מרדכי מקלף, מנכ"ל חברת „כימיקלים לישראל"; אפרים ריינר, מזכיר חברת העובדים; מאיר עמית, מנכ"ל כור; צבי צור, מנכ"ל כלל — תעשיות; דן טולקובסקי, מנכ"ל „דיסקונט השקעות".

חנינה לזוויוב מבקשים עולי בוכרה מפודגורני

ברית יוצאי בוכרה בישראל, שיגרה אתמול מברק לנשיא בריה"מ, ניקולאי פודגורני, ובו בקשה להעניק חנינה למיכאל זוויוב.

זוויוב נידון למוות בדצמבר אשתקד במוסקווה בגלל עבירות כלכליות. ערעורו נידחה השבוע על ידי בית־המשפט העליון של בריה"מ.

פועלי מספנות ישראל ממשיכים במסע הסנקציות

מאת שמעון רפפורט

פועלי מספנות ישראל המשיכו גם אתמול בסנקציות בלתי סדירות, המתבטאות בהורדת התפוקה בכ־50 אחוז וסירוב לעבוד שעות נוספות. הם תובעים העלאת שכר בעקבות הסכם שהושג בין ועד העובדים והנהלת המפעל.

הועד מכחיש רשמית שהעובדים נוקטים בסנקציות. אך הנהלת המפעל התלוננה אתמול לפני מועצת פועלי חיפה שהעובדים האיטו את קצב העבודה והורידו את התפוקה בכ־50 אחוז. מועצת פועלי חיפה הודיעה להנהלת המפעל שמטרתה לקיים את סדרי העבודה על בסיס הסכם העבודה הקיים, וכל עובד שלא יקיים את הסכם העבודה וסדריו זכאית ההנהלה להפעיל את הסעיף המתאים בהסכם העבודה.

אם יתברר שהנהלת המפעל פעלה בהתאם להסכם העבודה, כאשר לא שילמה שכר או נקטה צעדים אחרים נגד פועלים שהפרו את הסכם העבודה, לא תיתן מועצת פועלי חיפה את הגנתה לאותו עובד.

מפעלי קרוניצה בבת־ים נמכרו לחברה מליכטנשטיין

מפעלי התעשיין קרוניצה לייצור פריגים, בבת־ים, נמכרו באישור בית המשפט ב־12 מיליון לירות, לשני משקיעים מקאנאדה, המייצגים את חברת „יוריקה" מליכטנשטיין.

כזכור הסתבכו מפעלי קרוניצה זמן קצר אחרי שמנהלם קיבל תואר „יצואן מצטיין". אז נעצר מנהל המפעל בחשד שנעשה יצוא פיקטיבי במפעלים אלה. הנושים, ובראשם בנק המזרחי וחברת אי.אס.אל. ביקשו למנות כונס נכסים, לאחר שחובות המפעל הגיעו ל־30 מיליון לירות.

כונס הנכסים, עורכי הדין ה. מרגולים וב. גילת, ניסו להפעיל את המפעלים, אך הדבר לא עלה בידם. שני אנשי עסקים מקאנאדה, אריה גרוסבורד ואברהם קינג, המיוצגים בארץ על ידי עו"ד אברהם שרים, הציעו לרכוש את המפעלים.

המשקיעים הודיעו, כי הם מייצגים חברה מליכטנשטיין, ושמה „יוריקה", אשר תרכוש את המפעלים של קרוניצה. אחרי כן תוקם חברה ישראלית, שבה ישותפו „יוריקה" ב־75 אחוזים מהמניות ומשקיעים ישראליים ב־25 אחוזים מהמניות.

השופט שלמה לובנבוים אישר את העיסקה. (ע)

ליעקב כהן
נציגנו באזור הדרום

ברכות מקרב לב
לרגל הבחרו לתפקיד
יו"ר התאחדות
סוכני ביטוח בישראל

ציון
חברה לביטוח בע"מ

ב"ה קיבלנו בתודה מאת אריאלי שמחה
אספן מיצוות מיד־אליהו, עובד תנובה פירות ת"א, אוטו מלא בגדים עבור משפחות נצרכים מבני־ברק וקרית שמונה. צדיקים כמוהו — מי יתן וירבו ויזכה למצוות ולחיים ארוכים.
קרן־ביתנו, י. גולדמן, בני־ברק, כ"א ניסן תשל"ה.

רב תודות לשמחה אריאלי
אספן מצוות מיד־אליהו.
אחרי סבל של שנים בצוואר ובחוליות הקל עלי ושחרר אותי מכאבי זאת בטיפול אחד ויחיד. ירבו כמותו בישראל.
שולמית בולקי, ת"א טל. 255867

הצעת חוק מס ערך מוסף תוגש לכנסת ביום שני הבא

מאת יצחק דיש

הצעת חוק מס ערך מוסף תוגש לכנסת ביום ב' הבא. על־פי השיטה המוצעת יהיה חייב במס כל בעל עסק וכל נותן שירות ביחידה. מצפים שהמס יכניס לאוצר המדינה ביליונים ל"י בשנה.

שיעור המס שיוטל איננו נקבע בגוף החוק, אולם בדברי ההסבר להצעה נאמר, כי כל אחוז של מס ערך מוסף יכניס לאוצר המדינה, לאחר ניכוי הוצאות הגבייה והתמיכה לשכבות הנתמכות, 500 מיליון ל"י.

באוצר מעריכים שונים שמדובר ב־אחוז דובר על מס בשיעור עשרה אחוזים. לכן, צפויה ממנו הכנסה של המיסה כ־ מיליארד ל"י לשנה.

בהצעת החוק עצמו לא ייקבע מועד התחלת הגבייה של המס. התאריך ייקבע בתקנות בידי שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת.

נוסף ל„הוראת המעבר" בעניין רכישת דירות, כוללת הצעת החוק הוראת מעבר נוספת בהתייחסות ליבוא סחורות. המועד הקובע לעניין חיוב במס של טובין יהיה מועד שחרורם לידי היבואן. יוצא איפוא, כי טובין שיוזמנו לפני כניסת החוק לתוקף אך לא ישוחררו מהמכס, יהיו חייבים במס ערך מוסף עם הפעלת החוק.

על פי החוק המוצע יהיו כל „העוסקים" בישראל ומספקי השירותים חייבים בניהול חשבונות. אולם סוג ניהול החשבונות יהיה תלוי בהיקפו וסוגו של העוסק. עוסק זעיר יהיה חייב בניהול חשבונות אלמנטרי בלבד, אך כל שהיקף העסקה גדול יותר יידרש ניהול חשבונות מתוחכם יותר. כמו כן יחויבו העוסקים להגיש דיווחים לשלטונות המס אחת לחודשיים.

אשר למוסדות פיננסיים יחול המס על בסיס שכר העבודה ששילמו, ועל הרווחים. הבנקים ישלמו מס ערך מוסף במקום מס השירותים המוטל עליהם כיום.

על פי החוק לא ייגבה מס על עיסקת ייצור, ליגות תיירים וכן על כרטיסי נסיעה לחו"ל. פטור ממס יינתן על השכרת דירות למגורים לתקופה שעד עשר שנים וכן על השכרת מקרקעין, או מכירתם בדמי מפתח, על־פי חוק הגנת הדייר. כמו כן יינתן פטור על חבילות שי, שיבואן פטור ממלוא המכס ו על יצירות אמנות מקוריות.

המתחמק מתשלום המס צפוי למאסר עד שלוש שנים, או קנס עד 150 אלף ל"י.

יש להניח שהדיון במליאה בהצעת החוק, הכוללת 147 סעיפים, יימשך זמן רב.

שיבושי טיסות ב„אל על" צפויים מיום א' בבוקר

המנהלים הטכניים יתכנסו לאסיפה בשעות העבודה, לדון בתביעותיהם לתיקוני שכר

מאת רחל פריימר

המנהלים הטכניים בחברת „אל על" יתכנסו ביום א' בבוקר לאסיפה כללית בשעות העבודה, כדי לקבוע אם יעקבו בצעדים למימוש תביעותיהם בדבר תיקונים בתנאי שכרם.

ועד המנהלים הטכניים הפיץ אתמול חוזר בין עובדיו ובין ועדי שאר החטיבות ב„אל על", וכן נדרשים מטעם ההסתדרות להקים ועדת חקירה מיוחדת, המוסמכת לבדוק את הגורמים לשיבושי העבודה התכופים בחברה.

הבוקר אמורים חברי הועד המנהלים הטכניים להיפגש עם מר יהושע ועצינא, המחזיק בתיק „אל על" בהסתדרות, בניסיון למצוא פתרון לתביעתם. המנהלים הטכניים טוענים כי בשל מדיניות השכר של החברה נוצרו פערים ביניהם ובין עובדים הנתונים לפיקוחם, הללו משתכרים יותר מהמנהלים הטכניים.

אם יחליטו המנהלים הטכניים להמשיך בצעדים, עלול הדבר לפגוע בתנועת המטוסים הסדירה של החברה, כי הם קובעים ומאשרים את כשירותו של המטוס למבצעים.

התלונן על ליקויים בחרמון; מפעילי האתר: הכל כשורה

מאת סופר „מעריב"

חייל מירושלים, ששהה לא מכבר באיזור החרמון, הגיש תלונה על מה שנראה בעיניו כליקויים בדרך העלייה של אתר החלקה בידי מפעיליו, חברת „הר החרמון", השייכת לאגודת מושב נוה־אטי"ב.

לדבריו, מפעילי הרכבל מאפשרים לילדים שאינם לבושים בבגדים מתאימים לעלות להר. במקרה אחד עלו, לדבריו, שני ילדים בני 5 ו־8, בלי ליווי של מבוגר, והגיעו למעלה כשהם רועדים מקור.

עוד סיפר, כי אין במקום הדרכה כיצד יש לרדת מהרכבל, בהגיעו לתחנה העליונה. הרכבל אינו עוצר, ומשום כך „תולשים" את המגיעים מהמושבים ואחרים מובלים.

במקרה אחד, סיפר החייל, הגיעה עוצמת הרוח ל־41 קשר (כ־75 קמ"ש), ועל־פי דרישתו הוזעק האחראי למקום וקבע כי מחמת הסכנה אין להפעיל את הרכבל. אך כעבור זמן קצר הגיעו למקום שלושה אוטובוסים עם מטיילים והפעלת הרכבל חודשה.

את תגובת חברת „הר החרמון" מביא סופר „מעריב" מאיר הראובני, מפי רכז האתר, קובי: כשעובר הקור בחלק העליון של האתר והרוחות מתחזקות, מבקשים מהקהל, באמצעות רמקולים, להצטייד בלבוש חם. בתנאים קשים במיוחד מבקשים להימנע מעליית ילדים ואנשים הרגישים לקור ולרוח. כשמשתוללת סופה — אוסרים עליית מטיילים, ובעיקר ילדים".

רכז האתר אומר: „איננו יכולים לבדוק כיצד לבוש כל מבקר. אנו מזהירים — וההחלטה נתונה בידי ציבור המבקרים".

עוצמת הרוח באתר העליון נמדדת כדי שעתיים. העוצמה הגבוהה שבה מאפשרים העלאת מטיילים לאתר היא 45 קשר. כאשר עולה העוצמה על 45 קשר — סוגרים את הרכבל לפני הציבור הרחב. עם זאת, מאפשרים לגולשים לעלות ברכבל בכל תנאי מזג האוויר — לבד מתנאים מסוכנים — בהיותם מאומנים ובטוחים — אמר הרכז.

הוא הוסיף, כי בכל אחת משתי תחנות הרכבל, מוצבים חמישה אנשים, בנוסף שבעולם מקובל להפעיל מיתקני רכבל דומים בידי שני אנשים בכל תחנה. באתר העליון מסייעים שניים בירידה מן הרכבל ובעלייה אליו. בשום רכבל בעולם אין עוזרים את פעולתו כדי להקל על הנוסעים להתיישב בכסאותיהם או לקום מהם.

למרות ש„תקופת הצינון" פגה

מרצי אונ' חיפה ממשיכים לשאת ולתת עם ההנהלה

מאת ראובן בן־צבי

700 חברי הסגל האקדמי באוניברסיטת חיפה, מהם 450 במשרות מלאות, לא הכריזו על סיכסוך עבודה עם תום תקופת הצינון שפגה אתמול, נציגיהם ממשיכים במגעים עם הנהלת האוניברסיטה במטרה למצוא דרך ליישוב הסיכסוך.

נציגי הסגל האקדמי טוענים, כי הנהלת האוניברסיטה אינה מוכנה לחתום על זכרון דברים, שעליו תבוסס חוקת העבודה של הסגל; מתעלמת מהוועד; מרעה את תנאי העבודה וניסתה לפטר עובדים קבועים.

נשיא אוניברסיטת חיפה, אליעזר רפאלי, אמר כי יש התקדמות לקראת הסכם בין הצדדים.

הקרנת "מחאה" של סרט חינם הערב בקולנוע תל־אביב

מאת אברהם רותם

„הועד למען תל אביב" החליט לקיים הערב הקרנת סרט חינם ב„קולנוע תל אביב", במחאה על סגירת בתי קולנוע בעיר בלילות שבת.

נציגי „הועד למען תל אביב" נפגשו אתמול עם ראש העירייה, שלמה להט, שהסביר להם כי אי ביטול הקרנת הסרטים בלילות שבת בקולנוע אלנבי יעמיד בסימן שאלה את המשך הקרנת הסרטים בשאר בתי הקולנוע הפועלים כיום בלילות שבת בעיר. להט ביקש להמנע מ„מלחמת תרבות" בעיר.

בקולנוע אלנבי יוקרן הערב הסרט „הקונפורמיסט".

המועצה הדתית בתל אביב קראה לציבור הדתי לא להפגין הערב נגד בתי הקולנוע הפתוחים בלילות שבת. בפנייה נאמר, כי בעקבות ההפגנות למען השבת שהיו בארוגה, נסגרו שני בתי הקולנוע גת ואורלי, ולקראת שבת זו הובטח כי ייסגר גם קולנוע מקסים.

המועצה הדתית מציינת כי ראש העירייה הבטיח טיפול נמרץ לתיקון המצב ועל כן יש לאפשר לו לפעול באווירה שקטה.

הודעת המועצה הדתית מדגישה כי בשלב זה נדחתה ההפגנה, אך אם יחול שינוי במצב, תפורסם הודעה נוספת.

ליום א' נקבעה פגישה בין ראש העירייה לבין חברי החוג לשיפור החיים של המפלגה הליברלית בתל אביב, המצדדים בהמשך הקרנת סרטים בלילות שבת בעיר.

בנות
לגרעין נח"ל
גרעין תנועתי העומד להתגייס בספטמבר לנח"ל (גוש קיץ) זקוק בדחיפות לבנות.
להתקשר עד ה־28 באפריל עם אבי, טל. 202806 או יצחק 725431, או בירושלים 02-522787 עם איל.

עליזה (פויר) ויצחק רומן
שמחים בהולדת בנם
הלל
אח ליסמין
נכד
למשפחות רומן ופויר, ירושלים
לוס אנג'לס
ה' אייר תשל"ה, 16.4.75

תובע כנס־חרום לעידוד העליה

יו"ר מחלקת הקליטה וההתיישבות בהסתדרות, אברהם חסון, תובע שהממשלה והסוכנות היהודית יכנסו כינוס־חירום, לדון בדרכי עידוד העליה.

מר חסון אומר, כי במצב הנוכחי של שפל בעליה, „שומה על הממשלה והסוכנות להיחלץ מחיבוקו המסוכן של הפאטאליזם המוסדי, לחדש במלוא התנופה את המאבק הציבורי למען עליה חופשית מבריה"מ, ולעצב מדיניות שונה לעידוד העליה מהמערב".

יצא שר החקלאות של אוסטריה

שר־החקלאות של אוסטריה, אוסקאר וייס, סיים אתמול ביקור בן 4 ימים בישראל.

עם תום הביקור הביע את התרשמותו, כי קיים כר נרחב לשיתוף פעולה חקלאי בין שתי המדינות.

מר וייס סייר במשקים שונים, במפעלי תעשייה לעיבוד תוצרת חקלאית, בבתי־אריזה ובתחנות־המחקר. הוא אמר לפני צאתו, שאוסטריה וישראל יכולות לעבוד יחד בתחומים כמו יערנות, גידולי תבואה, אספקת זרעים ומחקר משותף בתחומים שונים.

280 תורמים נענו לקריאה לסייע לביאטה קלרספלד

מאת סופר „מעריב" בירושלים

280 תורמים, בהם מוסדות ציבור, קיבוצים ומושבים, נענו לקריאת הועד למען ביאטה קלרספלד, לסייע לה במאבקה האמיץ להענשת הפושעים הנאציים המתהלכים חופשיים, ולמניעת ההתעוררות הניאו־נאצית באירופה.

בתיאום עם גב' קלארספלד, שוקדים חברי הועד על הוצאת פרסומים נרחבים על פושעי המלחמה הנאצית, ודואגים לסייע לה במימון מאבקה. בראשות הועד — הח"כים חייקה גרוסמן ובנימין הלוי.

ייתכנו הפרעות בקליטת שידורי טלוויזיה

משרד התקשורת הודיע, כי בעונה זו של השנה ייתכנו הפרעות בקליטת שידורי הטלוויזיה באפיקים 11—5, בעיקר באיזור החוף. הפרעות אלו נגרמות בשל תופעות אקלימיות מיוחדות, המאופיינות בהתפתחות שרב.

ההפרעה מתבטאת בהופעת פסים אופקיים, הנעים מעלה או מטה על גבי המסך. ההפרעות הן חולפות, ואינן מרמזות על תקלות במקלט או בציוד שידור כלשהו.

ראשי העדה הארמנית בטקס ההתייחדות, בבית הקברות של העדה בהר־ציון. (צילום: י. ברוסו)

יום האבל הלאומי הארמני נערך אתמול בעיר העתיקה

מלאו 60 שנה לרצח 1.5 מיליון ארמנים בידי התורכים

מאת סופרי „מעריב"

יום האבל הלאומי של העם הארמני, אשר כ־1.5 מיליון איש (כשליש האומה) — נרצחו בידי התורכים לפני 60 שנה, צויין אתמול במקום זכרון בכנסית יעקב הקדוש בעיר העתיקה.

בתפילת האבל נכחו מאות מבני העדה הארמנית. הצטרפו אליהם ראשי העדות הנוצריות — יוונים, לטינים, סורים, קופטים, רוסים ואחרים. את ממשלת ישראל ייצג רב פקד דוד חן.

בתום התפילה, בה הושמעה קריאה שלא לשכוח את העבר, נערכה תהלוכת אבל של העדה לעבר בית הקברות הארמני שעל הר ציון, שם ניצבה אנדרטה לזכר הנטבחים.

ביטוי של הזדהות

ח"כ זרח ורהפטיג הביע הזדהות עם גורלו של העם הארמני, במברק ששלח אל הארכיבישוף הארמני, שהוא עציון.

במברק נאמר: „קבלו את השתתפותי הכנה בצערכם על הטרגדיה הנוראה של השמדת חלק גדול כן העם הארמני. שתיקתם של עמי העולם נוכח טרגדיה זו הביאה לשרשרת הפשעים של השמדת שש מיליוני היהודים באירופה, ובהמשך להשמדת מיעוטים אחרים בחלקים שונים של העולם. העם היהודי חש את צרת העם הארמני וסייע לו בכל כאמציו לחזק את אמונתו".

באיגרת לעדה הארמנית ביפו הביע אתמול ראש המחלקה ליפו והשכונות בעיריית תל־אביב, עו"ד חיים ליפקין, הזדהות עם בני העדה.

„כבני העם היהודי — נאמר באיגרת — חשים אנו את כאבכם במלוא עצמתו. מי יתן ועל הריסות העבר תצליחו להקים הווה פורח ומשגשג".

הרופאים בקופ"ח יימנעו מסנקציות עד יום ב'

מאת אבי רז

ארגון רופאי קופת חולים נענה אתמול לבקשת המוסד הראשי של יחסי העבודה להימנע מנקיטת סאנקציות עד ליום ב' הקרוב, היום שבו ייפגשו נציגי הרופאים ונציגי הנהלת קופת חולים אצל המגשר, בנסיון נוסף ליישב את סכסוך העבודה בגין אי־הפעלת הסדר ביקורי בית בתשלום.

אתמול נפגשו יו"ר ארגון הרופאים, ד"ר רם ישי, וראש אגף ארגון ומינהל במרכז קופ"ח, משה יהודה, עם המגשר. הפגישה נמשכה שעה וחצי, ובמהלכה לא העלה נציג הנהלת קופ"ח כל הצעה מעשית. הוא טען, כי הנהגת תשלום לרופאים תמורת ביקורי־בית הותנתה בהשתתפות החולים — דבר שאותו מכחישים הרופאים.

עוד אמר יהודה, כי אם לא יערכו הרופאים ביקורי־בית — כפי שאיימו השבוע — תראה הנהלת קופת חולים את עצמה חופשית לנקוט באמצעים שיראו בעיניה. ד"ר רם ישי הגיב על כך באומרו, כי הרופאים עלולים להחליט על עריכת ביקורי בית תמורת תשלום שיגבו לעצמם.

יו"ר סיעת המערך במרכז קופת חולים, שמעון אביזמר, פנה אתמול אל יו"ר הועד המפקח בבקשה לא להעמיד להצבעה את הצעת ההסדר לתשלום בעד ביקורי בית, שתידון בישיבת הוועד המפקח ביום א'. אביזמר אמר אמש לסופר „מעריב", כי עמדת המערך בנושא טרם גובשה, וכי תובא להחלטה לפני סיעת המערך בועד הפועל של ההסתדרות. בסיעת המערך יש מתנגדים רבים להצעה, שלפיה יחוייבו החולים לשאת בשליש מתוך התשלום לרופא בעד ביקור־בית.

אביזמר הוסיף, כי מאחר ומוצע להנהיג גם תשלום על „דמי יקור רפואות", אין לצפות, לדעתו, שסיעת המערך תסכים להטיל שני התשלומים על חולים.

מסמך אנושי נדיר
מימיה הגורליים
ומלאי החרדה
של מלחמת
יום הכיפורים
כאיש גבורתו
ספרו האחרון של
יהודה האזרחי
זהו מבט בתוך המלחמה על אנשים שמאחורי המלחמה. לא האור נוסף של מהלכי מלחמה אלא ספורו המרתק והעוצר נשימה של היחיד.
הוצאת מלוא בע"מ
מהדורת
ספרית מעריב
המחיר — 24.— ל"י
להשיג בחנויות הספרים או ישירות ב„ספרית מעריב" ת.ד. 20208 תל־אביב, בצירוף המחאה.

הסתיים סמינר לריפוי שברים

70 אחוז מנפגעי מלחמת יום־הכיפורים נזקקו לטיפול אורטופדי — נמסר בסיום הסמינר הבינלאומי לקיבוע פנימי של שברים, שנערך במלון „דן כרמל" בחיפה.

בסמינר השתתפו 30 רופאים אורחים משווייץ, ארה"ב, דרום־אפריקה וגרמניה, ו־70 אורטופדים ישראליים.

הסמינר לווה בעבודה מעשית בחדרי ניתוח מאולתרים במלון, שבהם הודגמה הלכה למעשה שיטת קיבוע פנימי של עצמות, בעזרת לוחות מתכת. שיטה זו הוכיחה עצמה במלחמת יום־הכיפורים.

חפצים שכחו

■ בתאריך 19/4 שכחה חיילת חולצה בצבע דבש בדרכה מנתניה לחיפה. להתקשר עם יוסי 04-537479

■ בתאריך 16/3 שכחה חיילת מכוניה שתורה ב„כרמל" שנסעה לשלישות הראשית. החיילת ירדה בבני־ברק. להתקשר למגינה הלפרין. טל. 03/240507

מנהל הנמל, בתגובה להאשמות הטייסים

נושא ה„כמעט תאונה" בלוד מצוי בירידה תלולה

נושא ה„כמעט תאונה" בנמל בן גוריון מצוי בירידה תלולה, אמר אתמול מנהל הנמל, אליעזר כהן.

הדברים נאמרו בתגובה על הודעת איגוד הטייסים על ליקויים בבטיחות הטיס בנמל התעופה.

לדברי מנהל הנמל, מאז ה„כמעט תאונה" שבין מטוסים צבאיים, שהיתה בנמל לפני מספר חודשים, לא אירעו ליקויי בטיחות רציניים בנמל.

בקרו ביריד הספרים הבינלאומי ה־7, ירושלים
בבנייני האומה 29.4.75 - 5.5.75
כל ימי השבוע בין השעות: 14.00-22.00
יום ו' בין השעות: 10.00 עד 14.00
מוצאי שבת: משעה 20.30 עד חצות

י"ד באייר תשל"ה — 25.4.75

הרשק חשוד ... תרשים מיכל ...

... לכ"22 ילדים ... במאה ליד... הגדלת דירתו

...פוקה הירש הו... שמטת 70 אלף ד...

פצצה ... גבעתיים ... שטיח ... שטיחים תוצרת חוץ ... שטיחים מקיר לקיר ... שני חינם ... שמחי שלום

מהרשק חשוד בזיופים ומחיקות תרשים מיכליות שיועדו לצה"ל

מעצרו הוארך ב־15 יום ✶ הסניגור: מעצר מנהל מפעל המיכליות מסכן פרנסתם של מאה פועלים

מאת אבי בטלהיים

מהרשק, בעל מפעל ,,התכוף" בחיפה, חשוד בכך שביצע זיופים ומחיקות ב־ המיכליות שהוא שלח לתורכיה ו־ כדי שהתרשים יתקן הדרוש לצבא, להשלמת העיסקה בין המפעל למשרד הבטחון, כך נמסר אתמול בבית משפט ה־ בתל־אביב רס"ר מר־דכי קלמרו, מן המטה ה־ של המשטרה, בבקשו מהשופט להאריך את מ־ של מהרשק. השופט רביבי נענה לבקשה, לעצור את החשוד, ומעצר זה עשרה ל־15 יום נוספים.

שום בערב גבינו עדות בן־אהרן, ובה הוא מר־ קיבל שוחד בסך כולל מ־31 אלף לירות מ־ — המשיך נציג ה־ הוא ציין, כי בנושא הקשור לכמה משרדים נחקרים אנשים ונגבות עדויות לרוב. השופט הוצגו שתי עדו־יות של אדם הנמצא והאחרות של מנהל בנק.

שבעבר היה עובד משרד ממ־שלתי — הקשורה את מהרשק לעבירות שבוצעו.

סניגורו של החשוד, עו"ד יהודה עצמון, טען בבית ה־משפט, כי המשטרה לא הבי־אה כל חומר ראיות חדש נגד מרשו. הוא ביקש מן השופט לשחרר את מהרשק בערבות, בהדגישו, כי פרנסתם של כמאה פועלים המועסקים במפעל ה־,,תכוף" בחיפה תלויה עתה בגורלו של האיש.

,,הוא המנהל היחידי, ובעל זכות החתימה היחידי של ה־מפעל, ומה שיקרה עתה הוא הרס טוטאלי של מפעל המי־כליות, מפעל שהביא הרבה כבוד למדינה".

לחילופין ביקש הסניגור ל־צמצם עד כמה שניתן את תקופת המעצר. הוא ציין, כי לדעתו נוקטת המשטרה בשיטת ,,איפה ואיפה" בשיקולי שיח־רור החשודים בפרשיות השו־חד הנחקרות עתה.

,,בשלב זה איני רואה כל אפשרות שבית המשפט יבחון את ,כוונותיה הנסתרות' של המשטרה" — קבע השופט רביבי בהחלטתו. ,,מתוך הטי־עון הגלוי, והמיסמכים שהוב־או לפני עולה בבירור, כי החשש לשיבוש מהלך החקירה, אם ישוחרר העצור, אמנם ס־ביר הוא". הוא ציווה כאמור להאריך את מעצרו של מהר־שק ל־15 יום.

בתום הקראת ההחלטה בי־קש יוסף מהרשק את רשות הדיבור. בלתי מגולח, עייף ו־סחוט קבל החשוד בקול שקט על ,,תנאי המעצר הבלתי־אנושיים".

,,אני בן 67" אמר — ,,וה־משטרה רוצה לשבור אותי מ־בחינה גופנית. לא מאפשרים לי דברים מינימאליים כרחצה וגילוח, ובמצב כזה אין ספק שאתמוטט במהרה מבחינה פיסית".

נציג המשטרה דחה בתוקף את טענות החשוד וטען, כי דינו כדין יתר העצורים. הוא גילה, כי בגלל שנוצר קשר בין מהרשק לבין בנו, על ידי צעקות מעבר לחומת בית־הכלא, הועבר העצור לזמן קצר למעצר בתנאי בידוד, ו־אחר הועבר מבית המעצר ב־אבו־כביר לתא־המעצר במש־טרת רמת־גן.

בהתערבות השופט רביבי הבטיח רס"ר קלמרו לעשות מאמצים כדי להעביר את ה־חשוד בהקדם לבית המעצר באבו־כביר.

באותו בית משפט שוחרר אתמול בערבות של 3000 ל"י פקיד משרד הבטחון מיכאל איטמן, החשוד בקבלת שוחד של למעלה מ־30 אלף לירות מאמנון אבני, בעל בית הרו־שת להנדסה הידראולית בקר־ית גת, העצור אף הוא.

איטמן הודה בחקירתו ב־קבלת השוחד והמשטרה לא התנגדה לשחררו בערבות ב־שלב זה. לפי בקשת בא־כוח המשטרה, מפקח שאול אשכ־נזי, הורה השופט לחשוד ל־הופיע בשבוע הבא בבנק ,,איגוד" בע"מ, כדי להמיר את איגרות החוב שקנה בכספי השוחד. כן נצטווה החשוד ל־הפקיד דרכונו בידי המשטרה עד גמר החקירה המתנהלת נגדו.

בעל מפעל ,,התכוף", יוסף מהרשק ,,לא מאפשרים רחצה וגילוח".
(צילום: ישראל סמיונסקי, ישראל־סאן)

אב ל־22 ילדים נקנס במאה לירות על הגדלת דירתו

מאת אהרון פריאל

שלום קובר, צלם בן 42, מקרית־עקרון שבקרבת רחובות, אב ל־22 ילדים, נידון אתמול לקנס של 100 ל"י על בנייה בלתי־חוקית. הנאשם יוכל לשלם את הקנס בתשלומים. את העונש גזר השופט שלמה יפרה, בבית־משפט השלום ברחובות.

קובר הואשם כי בנה בלי היתר שתי מרפסות ששטחן מטרים רבועים. לפי כתב האישום, קיבל קובר היתר בנית דירה, אולם סטה מתנאי ההיתר בהוסיפו את שתי המרפסות. הנאשם אמר במשפטו, כי יש לו שתי נשים, ואחת מהן חולה.

בהטילו את הקנס קבע השופט יפרה, כי הנאשם יוכל לשלם בתשלומים, החל מאחד ביוני השנה.

ד"ר פוקה הירש הורשע בהשמטת 70 אלף דולר

ניהל ספרים כוזבים ✶ מתן גזר־הדין נדחה

מאת שאול הון

ד"ר פוקה הירש העומד בראש סוכנות ,,סידבי" ל־ בת"א, הורשע בניהול חשבונות כוזבים ובה־שמטת הכנסות בסכום של כ־70 אלף דולר. הוא זוכה, עם זאת, מאשמה של השמטת 23 אלף דולאר נו־ספים.

הרישומים הכוזבים בספרי החשבונות שניהל הנאשם מ־ סכומים של יותר משני מיליון דולאר.

שופט בית המשפט המחוזי בתל־אביב, השופט דב לוין, דחה את מתן גזר הדין לעשרה ימים, לפי בקשת הס־ניגורים. הסניגורים מתכננים להביא שש עדים בעת הטי־עונים לעונש.

כתב האישום הוגש בידי עוה"ד חיים רובין סגן בכיר ראשון לפרקליט המחוז. הוא האשים את ד"ר הירש בתשעה אישומים על השמטת הכנסות וניהול ספרים כוזבים, והצעת מטבע זר לאוצר המדי־נה. השופט הרשיע את הנאשם בשבעה מתוך תשעת האישו־מים.

לדברי התובע העלימה חב־רת ,,סידבי" שבבעלותו של ד"ר פוקה הירש ובהנהלתו סדרה של עמלות שקיבלה בשנים 1968 — 1970, בעת מכירת ציוד לחברת ,,אלתא", חברת בת של התעשיה האווירית.

חברת ,,סידבי" פועלת ביש־ראל כסוכנת של חברות מ־חו"ל המספקות לצרכנים ול־מפעלים בישראל מוצרי יבוא שונים. משנת 1955 פועלת ה־חברה כסוכנת בלעדית של ה־חברה האמריקנית ,,ארומו־כיים", עסקיה של סוכנות זו התרחבו ובשנת 1971 הגיע מחזור העסקות שלה לכדי 3.5 מיליון דולר.

ביום 15.11.71 הפסיקה ה־חברה האמריקנית את קשריה עם ,,סידבי" והקשרה עם חב־רת ,,ריגב־ויינשטיין". על כך הגישה סוכנות ,,סידבי" תביעה אזרחית לבית־המשפט המחוזי בתל־אביב, בבקשת פיצויים בסכום העולה על מיליון ל"י.

עסקיו של ד"ר פוקה הירש עוררו את התעניינותם של חוקרי מס־הכנסה, שחשדו בו כי אינו מוסר דיווחי־אמת על הכנסותיו. לפני כ־3 שנים הם פשטו בהפתעה על מעונו בקי־סריה, בהביאם עמם קבוצת עתונאים וצלמים. בית־המשפט העליון גינה בשעתו את ה־פרסומים שיזמו חוקרי מס־הכנסה בנושא זה, והנהלת מס־הכנסה התנצלה על המעשה.

ד"ר פוקה הירש לא הודה באשמה. משפטו התנהל לפני השופט המחוזי מר דב לוין. התובע העלה בין השאר כמה מעובדי ,,אלתא", שאישרו בע־דותם את גירסת התביעה, כי הנאשם אמנם סיפק לחברה מוצרים בסכום של יותר משני מיליון דולאר.

לאחר ההרשעה הודיעו ה־סניגורים יצחק טוניק ושמואל נאור, כי הם מבקשים להש־מיע דבריהם של עדי הגנה לפני מתן גזר הדין. השופט נענה לבקשתם לדחות את המשך המשפט בעשרה ימים.

,,רון כרמל" בסכנת אבטלה

מאת ראובן בן־צבי

המפעל להרכבת מכוניות ,,רוד־כרמל" (אוטוקרס לשע־בר) בחיפה עלול לסבול מ־אבטלה, אם לא יחודש מלאי החלפים שלו.

ועד העובדים במפעל הודי־ע באחרונה למועצת־פועלי־חיפה, כי ברשות המפעל חלקי חילוף למכוניות ,,סוזוקי" ל־שלושה שבועות בלבד. לא ברור במה יעסוק אחר־כך ה־מפעל, המרכיב עתה ארבע מכוניות ליום.

פצצה בגבעתיים

לכל קונה

שטיח

מ־1500 ל"י ומעלה
מתוצרת כרמל
קינג, רויאל, פיורד, ויקינג
שטיחים תוצרת חוץ
שטיחים מקיר לקיר
✶ במבחר גדול ✶ שלל צבעים
✶ גדלים שונים
יקבל שי חינם!!!
וילון או שטיח
מהדוגמאות שבאולם התצוגה
רק במשך שבועיים מ־11.4.75 עד 30.4.75
שטיחי שלום
גבעתיים רחוב כצנלסון 132

תפילה לעילוי נשמה - גם בתשלומים...

מאת עמוס לבב

ישיבה ירושלמית, ,,לפלגות ראובן", שולחת בימים אלה מכתבים לעשרות הורים שכולים, וכתוב שהבטחת ,,תפילה לעילוי נשמתו של הבן הז"ל", אם תישלח תרומה לישיבה. לכל מכתב מצורף שובר תשלום של בנק הדואר, לפקודת הישיבה. המכתב מבהיר כי אפשר לשלם גם בתשלומים.

משפחת וולקוביץ מבני־ברק נפגעה עמוקות מהמכתב שקיבלה: ,,איננו דתיים, ולכן ראינו במכתב כתם פגיעה גסה בטעם הטוב. אך למשפחה דתית שמקבלת מכתב כזה, ואין באפשרותה לשלם — נגרם נזק מוסרי גדול מאוד", אמרה האם השכולה.

מהנהלת המוסד נמסר לכתבנו, כי התקציב השוטף של הישיבה הוא 50 אלף לירות בחודש, וכל הכסף בא מתרומות. אין ההנהלה רואה פסול בשליחת המכתבים, וטוענת כי היא שולחת אלפי מכתבים כאלה בכל חודש וכי הדבר מקובל במוסדות דתיים רבים. ההנהלה איננה מבדילה בין קהל מקבלי המכתבים, וטוענת כי עשיית המצווה של תרומה למען תלמידי־חכמים תעניק לנפטר זכויות בעולם הבא. מי שנבצר ממנו לשלם — לא יתפללו למען נשמת בנו, משום ש,,אין אנו יכולים להתפלל בשביל כל העולם".

נעצר חשוד בפציעת אדם ביריות אקדח

מאת מרדכי אלקן

עזרא נסים מפתח־תקווה, שהיה מבוקש על ידי המש־טרה כחשוד בפציעתו של דוד בימון מפ"ת ביריות אקדח, לפני כשישה שבועות, הסגיר עצמו למשטרה, ו־אתמול הוצאה נגדו בבית־משפט פקודת מעצר ל־15 יום.

הפצוע עדין מאושפז בבית החולים, בגלל סיבוכים בברך רגלו, שנפגעה בקליע כדור אקדח.

הפצוע מסר בהודעתו למש־טרה, כי נורה ברחוב באקדח, בעת מריבה שהיתה לו עם החשוד.

לאחר המקרה נמלט החשוד לאילת ומשטרת ישראל חיפ־שה אחריו עד שהסגיר עצמו לידי המשטרה.

בבית המשפט, הכחיש את־מול החשוד את החשדות ש־יוחסו לו.

מחירי הקרקעות ברצועה מאמירים; גיאות כלכלית ללא־תקדים בעזה

מאת עזרא ינוב

תנופה כלכלית גדולה פוקדת בתקופה האחרונה את רצועת עזה, ומתבצעות עיסקות קרקעיות וקניית רכוש — שלא היו להן אח ורע בעבר ובכל התקו־פה.

כמעט מדי יום עולים מחירי הקרקעין ברצועה, והביקוש גדל עשרות מונים על ההיצע. מתווכים עוסקים בשיכנוע משפחות דלות אמצעים למכור את בתיהן, בעלי קומה אחת, ברחובות ראשיים בעזה, תוך הבטחת הקבלנים לבנות תח־תם בנייני קומות ולהבטיח שיכון לאותן משפחות בדי־רות החדשות שיוקמו על המג־רש הנמכר.

מחירי הקרקע הגיעו בעיר עזה ליותר מ־80 אלף ל"י ה־דונם ברחובות מרכזיים, ועוד יותר האמירו מחירי החנויות הבנויות.

ברחוב עומר אל מוכתר — הרחוב הראשי של העיר עזה, ובשכונת רימאל במערב־העיר, ממשיכים בעלי בתים להרוס את גדרות החצרות הבתים הדו־קומתיים ולבנות במקומן שו־רות של חנויות ובתי עסק.

כלכלת הרצועה נמצאת עתה בשלבי גאות שלא היה כמו־תם בעבר. השכירים העובדים בישראל עסקו עד לפני כחצי שנה בקניית תכשיטי זהב מכל הבא ליד. סוחרים בשוק ה־צורפים בעזה הביעו דעתם, כי ברצועה נמכרו בשנה הא־חרונה תכשיטי זהב, מטבעות זהב וגם זהב לפי משקל בסכומים של יותר מ־60 מיל־יון לירות.

במקביל נרכשו קרקעות ל־אורך החוף בעיירות עזה, חאן יונס ורפיח, בעסקות המתקר־בות לסכום של 10 מיליון לירות.

בתקופה הקרובה יתחילו קב־לנים ברצועת עזה לבנות בנייני דירות למכירה בשוק החופשי — לאור הביקוש הע־צום לדירות חדשות עבור זו־גות צעירים שנישאו ברצועה בשנים האחרונות.

הבוקר תידון עתירה נגד פיטורי הנערים בעת"א

בית הדין הארצי לעבודה ידון הבוקר בבקשת מועצת פועלי ת"א־יפו והסתדרות הנוער העובד, להוציא צו נגד הנהלת העיריה למניעת פיטוריהם של עשרות הנ־ערים העובדים בעיריה.

העתירה הוגשה ע"י היועץ המשפטי של המועצה, עו"ד צבי יעקובי. במקביל הודיעו מועצת פועלי ת"א־יפו והס־תדרות הנוער העובד לממונה על יחסי עבודה במשרד־העבו־דה בתל־אביב ולעיריה, על שביתה של הנערים העובדים בעיריה, שתיכנס לתוקפה ב־11 למאי.

הבקשה לביה"ד לעבודה ו־ההודעה על השביתה הוגשו לאחר שראש העיריה דחה את פנייתו של מזכיר מועצת ה־פועלים, אורי אלפרט, במיב־רק ביום ד' לכנס את הועדה הפריטטית כדי לדון בסוגיה זו בהתאם לתקשי"ר.

נציגי הנוער העובד יחדיו, כי הם איתנים בתביעתם לב־טל את הפיטורים. (ע)

השופט לנדוי: אין צורך דחוף לכלוא את בן־ציון

נדחה ערעור הפרקליטות על שחרורו בערבות

מאת כתב ,,מעריב" בירושלים

שופט בית־המשפט העל־יון בירושלים, הד"ר משה לנדוי, דחה אתמול את ער־עורה של פרקליטות המדינה על ההחלטה לשחרר את ה־מנכ"ל לשעבר של בנק אמ־בריטניה, יהושע בן־ציון, בערבות עד לשמיעת ער־עורו.

לדעת השופט, אין סיבה ל־שנות את החלטת השופט יצחק כהן מלפני כחודש, אשר צי־וה לשחרר את בן־ציון ב־ערבות עד לשמיעת ערעורו. לדעתו, אין צורך דחוף לכ־לוא את הנשפט, שכן נותרו 35 ימים בלבד עד לשמיעת ה־ערעור, מה גם שחוות דעת רפואית מהתקופה האחרונה קובעת כי מצבו של מר בן ציון הומיר.

נגד בן ציון עומד פסק דין של בית המשפט המחוזי בתל אביב לריצוי 24 שנות מאסר, מהן 12 שנה בפועל. חוות דעת רפואית קובעת כי תו־חלת החיים שלו קצרה, ותנאי כלא עלולים לקצרה עוד יו־תר.

השופט כהן קבע, כי אם לא ישמע הערעור בתוך 45 ימים, תהיה פרקליטות המדינה רשאית לבקש דיון מחודש ב־ענין בצוע גזר־הדין.

22 כפריים מואשמים בהתארגנות לשם פיגועים

מאת יוסף ולטר

בבית־המשפט הצבאי ב־חברון הוגש אתמול כתב אישום נגד 22 איש, תושבי הכפר שעיר, שהתארגנו ל־שם פיגועים והעבירו מידע לאירגוני המחבלים. זו אחת מרשתות המחבלים הגדו־לות ביותר שנחשפו באזור הר־חברון בסוף השנה ש־עברה.

בכתב האישום אומר התובע הצבאי, כי הנאשמים התגייסו, מתחילת שנת 1974, לשלושה ארגוני מחבלים. לאחר שה־נאשמים החליטו להתאחד, העבירו אחדים מהם לבניג אשיף בעמאן עתונים המדוו־חים על פיגועים בישראל, וכן מפות של המדינה. חלק מה־נאשמים אף נפגשו עם מפקד ,,אל פתח" בביירות, ובהורא־תו יצאו לסוריה והתאמנו ב־שימוש בכלי־נשק, ובכללם תת־מקלע ,,עוזי", בהכנת מיטעני־חבלה.

ב־22 באוגוסט אשתקד הני־חו שניים מחברי הרשת רי־מון־יד ממולכד ליד בניין לשכת־העבודה בחברון. בת־קופה זו הגיעו לידיהם רימוני־יד, נפצים, מרעומים, אקד־חים ותחמושת, והם התכוונו להשתמש בהם. מזימתם סו־כלה עם מעצרם בסוף שנת 1974. בחיפושים שנעשו אז בבתי הנאשמים, נמצאו כלי־הנשק ורימוני־היד.

קופ"ח מצמצמת היקף הבניה

מאת כתב ,,מעריב"

היקף הבניה בקופת־חו־לים יקטן השנה לכדי שני־שלישים לעומת השנה הח־ולפת — הודיע אתמול יו"ר מרכז קופ"ח, אשר ידלין, למלל בונה.

הוא נימק את ההחלטה ב־קיצוצים של הקצבות האוצר לתקציב הפיתוח של קופת־חולים ובמיגבלות תקציביות. לדבריו, יביא הדבר להאטה בקצב הקמת מירפאות ובתי־חולים בארץ.

היום מתחיל
מבצע המיליון מעריב ותדיראן
1
פרסים לקוראים במיליון לירות
מעריב ראשון בתפוצה
תדיראן ראשון באיכות
פרסים היום בעמוד 34

יהלומים ב־300 אלף ל"י נחטפו בשוד מזויין בר"ג

שוד יהלומים מזויין היה אתמול לפני־הצהריים במלטשת ,,בוק" ברמת־גן, בעל המלטשה, יעקב גבריאלוב, התלונן במשטרה כי בצאתו ממפעלו לצורך עסקיו, הגיחה לפתע מכונית, שני צעירים זינקו ממנה ובאיומי אקדח חטפו מגבריאלוב את תיקו, שבו היו, לדבריו, יהלומים מלוטשים שערכם 300 אלף לירות.

המשטרה ערכה סריקות באזור, ועד כה נעצרו שלושה צעירים המוכרים למשטרה — שניים תושבי רמת־גן, והאחד תושב הרצליה. גם המכונית ששימשה את הצעירים בשביל השוד נמצאה, והוברר כי נגנבה שלשום מבעליה, הגר באזור רמת־גן.

ירה לעבר אשתו כשהיה שיכור - אך החטיא

משטרת חדרה עצרה אתמול גבר כבן 50 תושב העיר, החשוד בנסיון לרצוח את אשתו. האיש, עולה חדש מברית־המועצות, היה שיכור — בעת מעצרו.

אתמול בבוקר הופיע במשטרת חדרה נער בן 15 משיכון פאר. הוא סיפר כי שעה קודם לכן הגיע אביו הביתה כשהוא בגילופין, אחז באקדחו וירה לעבר האם. האיש החטיא והכדור פגע בקיר. האשה המבוהלת נמלטה מן הבית.

המשטרה יצאה למקום, עצרה את האיש והחרימה את כלי הנשק.

מהנדס במשרד השיכון - חשוד בקבלת שוחד

בית־משפט השלום בתל־אביב הורה אתמול לעצור לשבעה ימים את משה פאר מרמת־גן, מהנדס מים וביוב ראשי במשרד־השיכון, כחשוד בקבלת שוחד.

בא־כוח המשטרה סמל־ראשון אלכס בן־אהרון, טען כי החשוד לקח שוחד מקבלנים פרטיים ואישר חשבונות כוזבים בגדר תפקידו כמהנדס מים וביוב ראשי במשרד־השיכון. החוקר טען, כי פאר חשוד גם ברכישת דירה לבתו מחברת ,,שיכון עובדים" לפי התכנית לזוגות־צעירים, על־ידי המצאת מסמכים כוזבים בדבר נשואי הבת.

החוקר טען שיש לחקור חשודים ועדים ולבדוק מסמכים וחשבונות.

בא־כוח החשוד, עו"ד נתן וייס, הכחיש בשם מרשו את כל טענות המשטרה. יחד עם זאת הסכים למעצר של שבעה ימים. לפיכך פקד השופט יצחק רביב' לעצור את החשוד לפרק־זמן זה.

קואליציה מקיר לקיר באזור

מאת אורי שמרק

קואליציה מקיר אל קיר הוקמה שלשום באזור, לאחר משא־ומתן ממושך. ארבעת חברי מפלגת העבודה הצטרפו לקואליציה הקיימת, בראשות יצחק אלישיב.

על הקמת הקואליציה הרחבה הוכרז בטכס חגיגי בבית המועצה המקומית. עם סיום הטכס סקר אלישיב את פעולות המועצה.

כזכור, פרש יצחק אלישיב (בן 29) ממפלגת העבודה בבחירות האחרונות, הקים רשימה עצמאית ,,למען אזור", זכה לאמון הציבור. הוא הקים קואליציה עם נציג גח"ל ונציג הדתיים, זכה לרוב, ונבחר כראש המועצה המקומית.

מפעל חדש של ,,אוסם" נפתח אתמול ביקנעם

מאת דליה מזורי

במעמד שר המסחר והתעשיה, חיים בר־לב, נפתח אתמול המפעל ,,נקיק" צפון של ,,אוסם" ביקנעם. המפ־על שהוא הרביעי למפעלי קונצרן ,,אוסם", יעסיק 120 עובדים בשיא פעילותו.

בדברי ברכתו העלה השר בר־לב על נס את מהירות הקמת המפעל — תוך שנתיים וחצי — למרות המלחמה שהפריעה באמצע. ,,זהו מפעל בעל המיכון החדיש ביותר, והנהלה מנוסה, שיביא מקורות תעסוקה לתושבי עיירת פיתוח, וייצא את מוצריו". השר עמד גם על היחסים המשופרים שבין הנהלת ,,אוסם" לבין עובדיה.

דברי ברכה השמיע גם נשיא התאחדות התעשיינים, מר מארק מושביץ.

במסיבת עתונאים שנערכה לפני טכס חנוכת המפעל החדש סיפר מר א. פרופר, מנכ"ל הקונצרן, כי קוי הייצור לספגטי ולמקארוני נרכשו באיטליה, וקוי הייצור לביסקווי־טים — באנגליה. מבנה המפעל יובא מגרמניה.

במפעל עובדים, זמנית, מומחים מאיטליה, גרמניה ואנ־גליה. בינתיים נקלטו במפעל עובדיו הראשונים — כולם תושבי יקנעם, קרית־טבעון, וכפרי הדרוזים שעל הכרמל. בשיא פעילותו יעסיק המפעל 120 פועלים ואנשי מנהל.

GROLIER INTERNATIONAL INC.
THE WORLD'S LARGEST ENCYCLOPEDIA PUBLISHERS
8, ZEITLIN ST. TEL-AVIV TEL. 269550 רח' ציטלין 8 ת"א טל.

אנו מציגים
ביריד הספרים הבינלאומי
בירושלים בנייני האומה 28.4-5.5 1975

לראשונה בארץ
THE MODERN BUSINESS LIBRARY
אנציקלופדיה למינהל עסקים [20 כרכים]

ENCYCLOPEDIA AMERICANA
אנציקלופדיה אמריקנה [30 כרכים]

● אנציקלופדיה אינטרנשונל ENCYCLOPEDIA INTERNATIONAL
● תולדות האמנות THE BOOKS OF ART
● האנציקלופדיה הרפואית HEALTH & MEDICAL ENCYC
● מלון וובסטר GROLIER WEBSTER DICTIONARY

התצוגה בביתנים: 204 (קומה א') 915 (קומה ב')

היום - חג הדרוזים על קבר נבי שועייב

ליד קבר הנביא שועייב (יתרו), המרכז הדתי של עדת הדרוזים בישראל, נאספו אתמול קבוצות גדולות של דרוזים, מתמכרים ומשפחות מכפרים בצפון הארץ, לקראת החגיגה המרכזית כאשר הקודש שהתקיים היום בנבי-שועייב.

את הממשלה ייצג בכנס זה שר הדתות, יצחק רפאל. שלא כבעבר, יתנהל השנה הכנס החגיגי, הכולל את נאומי הברכה של נציג הממשלה המתודדת, ושל ראשי העדה הדרוזית בישראל ובגולה, בתוך האולם המרכזי שבבנין הגדול בנבי-שועייב. הסיבה העיקרית להחלטה לקיים את הכנס בתוך הבנין, ולהגביל על ידי כך את מספר המשתתפים בעצרת, היא הכוונה לצמצם את האפשרויות לעריכת הפגנות בעת החגיגות. אשתקד הופרע מהלך החגיגות בנבי-שועייב — בהשתתפות ראש הממשלה יצחק רבין — על ידי קבוצת צעירים דרוזים שהפגינו נגד גיוס החובה.

מבוקשת: גרושה עם סיר בישול...

משטרת אשקלון ביקשה אתמול מצופה השלום כבי נגיב באשקלון להוציא צו הבאה נגד אשה גרושה, שבעלה הגיש כנגדה תלונה על לקיחת סיר בישול מן הדירה המשותפת. האשמה נגדה היא, כי גנבה כלי בישול לבעלה לשעבר, אך למרות ההזמנות ששלחו אליה להופיע במשפט המתנהל נגדה — לא הופיעה עד כה והסיר לא הוחזר לבעלה-לשעבר.

השופט נענה לבקשה — הגברת מתבקשת לבוא יחד עם הסיר...

נעצר חשוד בהצתת דירה

פנחס כהן, בן 22 מלוד, נעצר אתמול בפקודת שופט בית-משפט השלום ברמלה, כחשוד בהצתת דירתו של דוד אוולאי בלוד.

בדירה הבגורים של אוולאי פרצה שלשום בלילה שריפה והנזק היה 20 אלף לירות. חוקרי המשטרה טוענים כי ההצתה נעשתה לשם „חיסול חשבונות". נמסר כי נעצרו חשודים נוספים.

עובדי תקשורת הנדסה חזרו לעבודתם אתמול

ועד עובדי הקשורת הנדסה בתל-אביב נענה לפניי מועצת פועלי תל-אביב—יפו, לאור הסיכום שנערך במועצה והנהלה העירוה, ובעקבותיו זאת חזרו העובדים לעבודה תקינה אתמול בשעה 1 בצהרים.

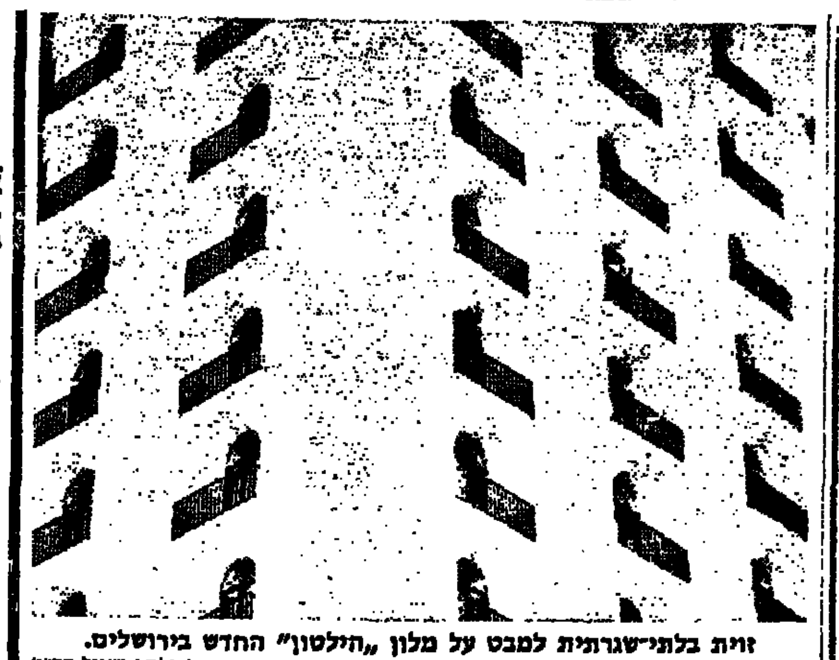

זוית בלתי-שגרתית למבט על מלון „הילטון" החדש בירושלים. (צילם: שאול דישי)

רוב במרכז השלטון המקומי בעד ביטול הארנונה

רוב חברי הנהלת מרכז השלטון המקומי מצדדים בביטול הארנונה הכללית החל בשנת הכספים הבאה, תוך העברת אחוז קבוע מן הכנסות המדינה אל הרשויות המקומיות.

בדיון בסבב, אך ללא החלטה, שקיימה ההנהלה אתמול בחיפה, טענו רוב חברי ההנהלה, המצדדים בביטול המסים העירוניים, כי יש ירידה מתמדת בהכנסות העיריות ממסים העירוניים לעומת הוצאותיהם, וכי אין לרשויות המקומיות עצמאות בקביעת שיעורי המיסוי.

יו"ר מרכז השלטון המקומי, פנחס אילון, אמר, כי בישראל לא ניתן לנהל שתי מערכות מסים נפרדות. ביטול המסים העירוניים יביא לצימצום מנגנוני הגביה ברשויות המקומיות, והאזרח יצטרך לשלם לקופה אחת בלבד. עם זאת הבהיר כי התנאי להסדר זה חדש הוא קבלת חוק בכנסת, שיקבע את אחוז ההכנסות שיועבר באופן קבוע לרשויות המקומיות, ללא זכות ערעור של גוף כלשהו.

גם ראש עיריית חיפה יוסף אלמוגי, שאירח במשך כל היום את חברי הנהלה מרכז השלטון המקומי, תמך בביטול המסים העירוניים, ואמר, כי הם אחד מספיחי הביכשל המנדאטורי.

הביעוס שצידד בהשארת הארנונה הכללית בתכונתה הנוכחית, תוך התאמתה לצרכים של הרשויות המקומיות, טען, כי העברת המסים לממשלה, תבטל כליל את העצמאות שעוד נותרה לשלטון המקומי.

קופת-חולים תנהיג ביטוח ריפוי שיניים

מאת סופר „מעריב"

מרכז קופת-חולים החליט אתמול להנהיג ביטוח של ריפוי שיניים בקרב אוכלוסיות מסויימות, כגון עובדי מיפעלים גדולים ובני משפחותיהם בכגמה להגיע לביטוח של ריפוי שיניים בקרב ציבור רחב יותר.

תקציב ריפוי השיניים הועלה השנה ב-40 אחוז, ונמסר כי עליו יתוספו השנה 80 יחידות ריפוי („כסאות") בבקופות שונים בארץ. הוצע לפתח שירות של כירפאות-שיניים ניידות, שיבואו לישובי-ספר מרוחקים.

יו"ר מרכז קופת חולים, אשר ידלין, ציין, כי על קופת חולים לפתח שיטות טיפול חדישות כדי להתמודד עם הרשאה הפרטית בענף השיניים, ולעשות להורדת מחיריה הגבוהים.

ילדים מושבתים מלימודים בשל חשש ל...נקמת דם

חשש לנקמת דם בין שני שבטים בדואים גרם להשבתת יותר מ-200 ילדים מלימודיהם, לאחר שהוריהם מסרבים לשלחם לבית הספר החדש, שנפתח עבורם השבוע בריכוז הבדווי בבית זרזיר שליד נהלל.

ראשי הבדווים טוענים, כי בגלל סכסוך ישן בין שני השבטים — ערב מזאריב וערב ג'יפראת — קיימת סכנה של נקמת דם, והם חוששים כי זו עלולה להיות מופעלת נגד הילדים בשעה שימצאו בבית הספר, המרוחק ממקום מגוריהם. לפיכך נמנעו משלוח את הילדים לבית-הספר. (ע)

ירידות סמליות בצמודים - יציבות במניות

מאת ש. אביבי

המסחר בשוקי הצמודים למדד ולדולאר התנהל אתמול במגמה מעורבת. בצמודים הורגשה נטיה קלה ליצע של אלפי ל"י בודדות ממדרה לסרוה, אך ההיצעים נקלטו בירידה סמלית של חצי נקודה, בעיקר על ידי נציגי הבנקים הגדולים.

בענף הניירות הנסחרים במטבע חוץ נוצר מעין קו תשואה נמוך של 7% בתעודות הולכים כמצב ללא קשר עם אורך חיי התעודות השונות. בניירותיהם של הקונצרנים נגרה לאחרונה רמת תשואה של 7.5—7.8 אחוזים וברמה זו נקשרו עיסקות מעטות ומקריות, הך מחזור יומי של 85 אלף דולאר בלבד.

בשוק המניות הייתה כמות ההיצע ההתחלתי גדולה מן הרגיל, ובעוד נקלטו בענף זה כל ההיצעים ללא שינוי, „נפגעו" כמה שערים בצורה קיצונית. לדוגמה אפשר להזכיר את הירידה החדה בשער „אלקטרה" ל-118 נק', רמה שהיא נמוכה מבחיר ההנפקה בשנת 1971.

המחזור במניות הסתכם אתמול ב-1.25 מיליון ל"י, מזה 312 אלף ל"י ב„שערים המשתנים". באגרות ההוב — 12 מיליון ל"י, מתוכו כ-6.6 מיליון ל"י באגרות הברירה.

התנודות החזקות (ב-%)

אלקטרה	5.—6½
מבע לב'	—5
סבע עיש	—3
רסקו רג'	+3
רסקו מב'	—2

הכניות הפעילות (באלפי ל"י ע"נ)

בנק הפועלים	74
בלל סמוק	64
בלל השקעות	52
כורזי השקעות	35
דיסקונט השקעות	34

נדחה תשלום הדיוידנד ב„חשמל"

חברת החשמל הודיעה אתמול לבורסה על תיקון מועד האקס והתשלום לדיוידנד של 7.5%. האקס נדחה ל-22.5 (במקום 8.5) ואילו התשלום ל-4.6 (במקום 20.5). האסיפה הכללית של בעלי המניות תתקיים ב-31.5.

אשנב לבורסה

המדדים הקבועים

המקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

המדד הכללי	100.28	0.50
בנקים וביטוח	99.55	0.33
חב' מסחריים	103.44	0.44
חב' להשקעה	98.62	1.88
חב' ביטוח	100.11	0.01
חב' השקעה	98.40	1.42
תעשיה	101.36	0.06
מסחר ושירות	101.56	0.15
מקרקעי ובינוי	97.79	0.12

כנגד פיא שער ההשקעה ב-20 מניות פעילות (מחושב על ידי „פיא") (100—31.12.72)

87.42 —0.42

המנהל: פיא

	מחיר היחידה	מחיר פדיון
צמיד	182.98	178.49
גביש	170.82	166.63
בדולח	171.1	166.7
שמיר	155.18	151.53
פיא	237.3	231.2
יגדל	109.9	107.0

הנאמן: בנק לאומי

התברה לניהול קרנות בנאמנות בע"מ

	מחיר היחידה	מחיר פדיון
צבר	304.8	290.5
ארז	112.4	107.1
איתן	179.14	174.77
עזיז	120.99	117.91

הנאמן: בנק הפועלים

עשרים אלף - בהילולה על קברו של ר' מאיר בטבריה

מאת מאיר הראובני

כעשרים אלף איש השתתפו אמש בהילולה המסורתית ליד קבר רבי מאיר בעל הנס בטבריה.

לפנות ערב נערכה תפילה חגיגית בבית הכנסת „עין היים" של העדה הספרדית בעיר העתיקה, ולאחריה יצאה משם לקבר ר' מאיר תהלוכת חוגגים נושאי ספרי-תורה, שלוו בלהקות תלמידים, אברכי ישיבה ותזמורות.

בערב התקיימה ברחבת הקבר ההדלקה המסורתית. כרזות כשרה מוגברים הצבו מאת אהה"צ באיזור החגיגות, ושכרו לאורך מסלול התהלוכה מהעיר העתיקה לקבר ר' מאיר.

באתר הקבר בילו אלפים חוגגים בתפילות, שירה בציבור וברקודים. רבים בילו את הלילה על חוף הכנרת, סביב מדורות, בקבוצות, שבחלקן הגיעו ממקומות מרוחקים. במקום הוצבו דוכני מכירות לשקאות וממתקים בצד „זכרי" ספרי-קודש ובלי-תשמיש מסורתיים.

עובדים מאשדוד — לנמל אילת

מאת עזרא ינוב

החל מהשבוע הבא תונהג בנמל אשדוד תחלופת עובדים, כדי למנוע אבטלה סמויה בנמל זה, עם תחילת עונת הקיץ ותחילת השפל בעבודה. קבוצות של 40 עובדים בנמל אשדוד יעבדו בתקופות של חודש בנמל אילה.

קבוצה של 40 פרצלי תפעול מנמל אשדוד תרד פעם בחודש לעבוד בנמל. עקב פעולה זו יקטן מספר העובדים הזמניים בנמל אילת, ותינתן עזרה לשיגוע בטענים בנמל אילת, שבו חסר כפעם לפעם די כח-אדם.

בס"ד

כנס בוגרי „עדת הצופים"

ביום ג', י"ח באייר תשל"ה — ל"ג בעומר יתקיים

כנס בוגרי שבט „העדה"

במלאת 45 שנה ל„עדה"

הכנס יתקיים בפרק הירקון מול גני התערוכה ויחל בשעה 4.00.

אוטובוסים לפרק הירקון: קו 28 מהתחנה המרכזית.

בברכת הצופים „חזק ואמץ"

עדת-הצופים

ארגון חברי ההגנה בירושלים מודיע על הופעת הספר

ההגנה בירושלים - ספר שני

תש"ז - תש"ח

עדויות וזכרונות מפי הברים

כונסו ונערכו בידי רחל ינאית, אברהמי, ירח עציון.

התוכן: הספר מספר על התקופה הסוערת והימים הגורליים למן הכרזת האו"ם על הקמת מדינת ישראל וראשית המאורעות שבאו בעקבותיה ועד יציאת הבריטים, שחרור ירושלים הכרזת העצמאות והקמת צה"ל.

פרקים חשובים ומוקדשים למבצעים שונים הקשורים בירושלים ובסביבתה „נחשון" „יבוסי" „קלשון", הרובע היהודי במצור ובמאבק, חיישובים בסביבות ירושלים במאבקם.

ספר עזר לחוקר: מורה: ולתלמיד ולכל מי שיש לו ענין בתולדות הישוב ובהגנת ירושלים.

מחיר הספר: 28.00 ל"י.

לתשומת לב

נשארה כמות מצומצמת של הספר „ההגנה בירושלים" חלק א' תר"ב תש"ג. מחיר הספר: 19.00 ל"י.

המעוניין נא לפנות למפיץ הראשי י. סילת — המצה ת.ד. 6388 ירושלים.

למכירה בהזדמנות

200 מ"ר

כורתף מסחרי

לכל מטרה

בבכר המדינה

550,000 ל"י

לפנות: „ישראדור" 224481, 228358

מעונין במחפרון

מסוג „מחפרים כפר גלעדי"

במצב הפעלה

טל. 051-8622 בערב

הרבי מליובאוויטש: על ידי השתדלות בקיום ששת מבצעי השמירה הרוחנית — תורה, תפילין, מזוזה, צדקה, ספרים ומבצע נרות שבת קודש, נזכה בקרוב ממש לגאולה על ידי משיח צדקנו.

זאת אמר הרבי מליובאוויטש במכתב מיוחד שהוציא לקראת ל"ג בעומר. במכתבו אומר הרבי.

ב"ה, יום שלישי, שהוכפל בו כי טוב,
פ' וספרתם לכם גו' שבע שבתות,
ה' תשל"ה. ברוקלין, נ.י.

לכל בני ובנות ישראל
בכל מקום ומקום
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

לקראת יום הסגולה, ל"ג בעומר המע"ל, יום שמחת רבי שמעון בר יוחאי, עליו נאמר: ביום זה כל מצוה לשמוח שמחת רשב"י האם דר באיי ילך לשמוח על קברו ושם ישמח שמחה גדולה,

אשר בשנה זו חל הוא ביום שהוכפל בו כי טוב — טוב לשמים וטוב לבריות,

בודאי אשר הזמן גרמא — ביום זה עצמו וההכנה לזה ותוצאה מזה בימים הסמוכים לו לפניו ולאחריו — להרבות (בכמות ובאיכות) בשמחה של מצוה, ובפרט במצוות שהן טוב לשמים ולבריות גם יחד, כולל הפצת המצוה, היינו השפעה על הזולת שיקיים המצוה (או שיוסיף בהידור קיומה), שהפצת מצוה איזו שתהי' הי"ז גמילות חסדים,

ואם כרגיל (מוכרח) בהשפעה האמורה — מביא ראי' לדבריו מדברי תורה, או מודיע מדיני המצוה — הי"ז ג"כ מצות תלמוד תורה,

אשר שתיהם — הם מצות דטוב לבריות.

וכאן המקום לעורר עוה"פ ועוה"פ ע"ד הנדבר זה משך זמן אודות כמה מבצעים, הערה והארה גם בשייכות להרשב"י בעל ההילולא דל"ג בעומר במיוחד:

מבצע תורה — שהרי התורה היא אומנתו של הרשב"י וחבריו.

מבצע תפלין — עליהם נאמר בחיבורא דילי' — דהרשב"י — דאיהו ספר הזוהר: כל מאן דאתעטר בעטרא קדישא עילאה דא איקרי מלך בארעא וקוב"ה מלך ברקיע.

מבצע מזוזה: עלי' נאמר בזוהר: כד בר נש אתקין מזוזא לפתחא דביתא.. אתעטר בעטורוי דמאריה ולא קרבין לפתחא דביתי' זינין בישין.

מבצע צדקה — עלי' נאמר שם: כל מאן דחיס על מסכני ברעותא דליבא.. שליט על כל בריין דעלמא.

מבצע בית מלא ספרים — דתורה והגלה — דכל מאן דאשתדל באורייתא ובצלותא דקוב"ה דהלהי' ואיפוהי' הוא על כלא, כדאיתא בזהר.

מבצע נרות שבת קודש: — אשר אמר ר"ש.. יקרא עילאה היא לה (למדלקת הנר).. למזכי לבנין.. (אשר) יסגון שלמא בארעא וכו'.

ויה"ר אשר ע"י הפעולות כבהאים בכל האמור, בתוככי כל עניני התורת ומצוותי',

מתחיל ממבצע תורה (הנגלה והפנימית) — היפך ביטול תורה, אשר ע"ז אתאריך יומא דמשיחא מן גלותא דא.

וכפי שנאמר: ואלקים מלכי מקדם פעל ישועות בקרב הארץ

נזכה בקרוב ממש לגאולה האמתית והשלימה ע"י מלך המשיח, אשר אז,

לא ילמדו עוד איש את רעהו גו' כי כולם ידעו אותי וכביאור הרשב"י: דהא רוחא דילהון כי ידיע כלא חכמה ובינה עצה וגבורה (רוח) דעת ויראת הוי'.

בכבוד ובברכה

מנחם שניאורסאהן

ופסותם.. שבע שבתות: לכאורה אף שמברכים בכל לילה כי כל לילה היא מצוה בפ"ע וי"א שגם אינן תלויות זב"ז — הכונה דכל לילה היא לא רק לספור ולדעת שהוא יום א' וכו' לעומר, אלא גם לדעת (לכוון) שזהו חלק מספירה ז' שבועות. וראה כ' החינוך מצוה שו: מכרישי המצוה כו'. — אבל לצ"ע לא מצאתי זה בשום מקום. וראה ר"ן סוף פסחים: והו והא' דורך בדרך וכו'. עליו נאמר: משנת חסידים מס' אייר פ"א מ"ו—ז. הצמ"ח לא העתיק רק דברי האריז"ל (אדמור הזקן — הובא בפס"ד לאדמו"ר הצ"צ ליו"ד סקכ"ו). — וראה עדי חגד אס"ד בעי א"י כ"ו. פאת השדה שם. ושי', שהוכפל.. לבריות: ראה אור התורה להצ"צ בראשית לד, א ואילך. במצוות.. גמילות חסדים.. תלמוד תורה: פאה בהתחלה. פיה"מ שם. ד"ה כל הכהנים (הרב"צ) ובכתבי כ"ק מו"ח אדמו"ר בס' המאמרים תש"כ. בעל ההילולא דל"ג בעומר: כי' שער הל"ג בעומר. ובעודית דברי נחמי' (להלביד אדה"ז) באו"ח סל"ד ס"ו: כבר נתפרסם בכל העולם מכבה זוהרת ענין הילולא דרשב"י בל"ג בעומר. התורה.. הפריז: שבת יג, א. וראה ירושלמי ברכות פ"א ה"ב. זח"ג ריא. ב. וכתר"א מקץ (לח, ד) כוהל בתי מלך. בחיבורא.. הזוהר: זח"ג קכד, ב. כל.. בוקיע: זח"ג רסה, ב. כד..ביתיך: זח"ג רסה, ב. כל.. דעלמא: זח"א יג, ב. התורה והפלה: שייכות דתפלה לתורתו אומנתו דוקא — ראה אריה להה"ב ד"ה הבנים יוצאים (קיג, ד). כדאיתא בזהר: זח"א קצא, א. אמר ר"ש.. בארעא: זח"א מח, א ואילך. הנגלה והפנימית: ראה מאמר ל"ג בעומר ושלאחריו בהמשך החזרים דרשב"י הל' המכוצע להמשיך בהתגאים שפע הפנימיות, להמשיך אור התורה להתגאים בבחי' סתים וגליא. וראה ד"ה הילולא דרשב"י הרע"ח. סד"ה שאו מרום הרפ"ח. וראה כתר ש"ט סד"ה הנכיר אה מקוכן (יא, ב). הארוך.. דא: ז"ח בראשית ח, ד. ואלקים.. הארץ: תהלים עד, יב. וראה פרקי"ר שם (עד, ב): צבך קנית קדם לפני בריית העולם. לא ילמדו.. אותי: ירמי' לא, לג. רמב"ם הל' תשובה ספ"ט. ליקוטי לוי יצחק להז"ג ע' רט. ובביאור הרשב"י: זח"ג קל, ב.

הליכוד - האגף המוניציפאלי

כנס הנציגים המוניציפאליים

בנושא:

בטחון והתגוננות ברשויות המקומיות

שנקבע ליום א' 27.4.75 במעלות-תרשיחא

נדחה

על מועד חדש תבוא הודעה.

בהג,

אבא שלי התיל מכה בבביש לטרמפ. אני מבקשת שתביא אותו הביתה.

תמי

דרוש שותף פעיל

בעל ידע בענף הבנין

למפעל המייצר במרכז הארץ, בידע אמריקאי, מוצר חדיש לענף הבנין.

ההשקעה הדרושה 180,000 ל"י.

לטלפון 03-450144.

נגנבה

פולקסוואגן ברזיליה

סטיישן

מס' 104-380

פס לבן, צבע תכלת.

פרס כספי למוצא

להודיע לטלפון 840255

851655 ת"א.

לכל המעונינים בגיור

ברית ידידי הגר בישראל תסייע, ללא כל תשלום לכל הפונים אליה בידע וההדרכה בתל-אביב ת.ד. 3333, טל. 225853 479786; בנתניה ת.ד. 1172, טל. 053-24110; בבאר-שבע ת.ד. 2018, טל. 78787; בבני-ברק ת.ד. 601, טל. 798016.

למכירה

סוס מק

R 600, 1971, סינגל

במצב מצוין

063-22399

בני עיירות פיתוח ושכונות עוני המעונינים להתקבל לאוניברסיטה

ואפילו הם חסרי בחינה אחת לתעודת בגרות ו/או מצבם הכלכלי אינו מאפשר זאת — יפנו מיד עם פרטים מלאים אל: תנועת עודד, ת.ד. 16432 תל-אביב.

למכירה

מנוף זחל

כושר הרמה 8 טון

זרוע 16 מטר

04—719466 בערב

למכירה מלגזה

טאומוטר

לאחר שיפוץ

גלגלים מלאים

04-721964

חברה רצינית בחו"ל מחפשת

מוצרים ליצוא

המעוניינים במיוב ובבחיר ברשותם מימון והפצה בחו"ל.

ובעיקר למכירה

כוכביות יבוא

בלעדיות

סודיות מובטחת

ת.ד. 16120 ירושלים.

משרד התקשורת

הקדם וחפש את מבוקשך במדריך הטלפון לפני הפניה לשרות המודיעין הטלפוני "14"

הפניה לשרות המודיעין עבור מספר המופיע במדריך,

עולה 1.22 ל"י.

למכירה

טק B61

יצור 1961, היבר

במצב מצוין.

טל. 053-25401.

שפל קונטיננטל

922

שנת 68, כף נפתחת.

להתקשר 04-512248

לוח מעריב

קבלני בנין

(סוף מעמוד 46)

קבלנים ווילקסלר מציעים ב ראשל"צ 3 חדרים הול — 145,000. 4 חדרים והול — 185,000. בבנין של 8 דירות פרטים במשרד כיתן ליון 12 ראשל"צ 5—7. 949723.

דירות למכירה

(סוף מעמוד 46)

1-1½ חדרים

(סוף מעמוד 46)

2 חדרים

(סוף מעמוד 46)

2½ חדרים

(סוף מעמוד 46)

3 חדרים

(סוף מעמוד 46)

3½ חדרים ויותר

(סוף מעמוד 46)

וילות ובתים

(סוף מעמוד 46)

דירות להשכרה

(סוף מעמוד 46)

בשכר חודשי

בדמי מפתח

(סוף מעמוד 48)

דירות מרוהטות

(סוף מעמוד 47)

חדרים מרוהטים

(סוף מעמוד 47)

ביקוש דירות

(סוף מעמוד 47)

משרדים

(סוף מעמוד 45)

עסקים

(סוף מעמוד 45)

חנויות

(סוף מעמוד 45)

בתי מלאכה

(סוף מעמוד 45)

שרותים

(סוף מעמוד 48)

הצעות עבודה

(סוף מעמוד 48)

פקידים

גזירה ותפירה

עוזרות ומטפלות

זבנים

יהלומים

מספרות

ביקוש עבודה

(סוף מעמוד 48)

מכירות

(סוף מעמוד 48)

מקררים

(סוף מעמוד 49)

מערכות קול

(סוף מעמוד 49)

חיות בית

(סוף מעמוד 48)

רהיטים

(סוף מעמוד 48)

מזגני אויר

(סוף מעמוד 49)

תריסים

(סוף מעמוד 45)

כלי נגינה

(סוף מעמוד 49)

טלוויזיות

(סוף מעמוד 48)

סירות

(סוף מעמוד 49)

מגרשים

(סוף מעמוד 48)

שרותי רכב

מכוניות למכירה

(סוף מעמוד 45)

אמריקאיות

אודי — נ.ס.או.

אופל

אלפא רומיאו

ב.מ.וו.

וולוו

וקסהול

טריומף

סוסיתא

פולקסווגן

פז'ו

פורד

פיאט

קונטסה

רנו

אופנועים וקטנועים

(סוף מעמוד 45)

שידוכים

(סוף מעמוד 47)

בת זוג

בן זוג

טיולים

(סוף מעמוד 48)

חוגים

(סוף מעמוד 48)

חקלאות

(סוף מעמוד 48)

טרקטורים

(סוף מעמוד 48)

צילום

(סוף מעמוד 47)

שאר מדורי הלוח בעמודים 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51

הצעות עבודה

מכוניות למכירה

מקררים

מכירות

פרסומים

(סוף מעמוד 50)

דירות למכירה

דירות מרוהטות

מבני תעשיה

עסקים

מטבעות ומדליות

דרוש
רואה חשבון או תמחירן
להוראת תמחיר בקורס למנהלי חשבונות מדופלמים
רק בעלי נסיון מתבקשים לפנות בהקדם לת.ד. 10001, תל־אביב.

לבית החולים של מושב זקנים המאוחד בירושלים
דרושה
אח/ות ראשי/ת
המועמדים/ות יפנו אל משרד המושב בשכונה קטמון ע"י סן־סימון, ירושלים.

דרושה
מנהלת חשבונות
עצמאית ומנוסה
לעבודה בשעות 8.30—14.00
תנאי שכר יקבעו בהתאם לכישורים
טלפון: 282314

המשך „דרושים" בעמודים: 43, 44, 52, 53, 54, 55, 56.

דרוש בחיפה
מדפיס אופסט
בעל נסיון לחצי ורבע גליון
טלפון 04—535248 או 04—662488

לאופנת דורון לחולצות — דרושים
א. מנהל חשבונות סוג ב'
ב. תופרות מקצועיות
לפנות למר צלח שיה, רח' הגר"א 26, ת"א, טל. 30958.

דרושה
מפעילה
למכונת הנה"ח רצוי אדו — X
יהלומי ברקאי
רחוב המגיד העברי 16 תל־אביב
טל. 613131, 611699.

פקיד מכירות בכיר
מחפש משרה מתאימה ורצופה באוירה נעימה
ת.ד. 634 תל־אביב

מעוניין לעבוד
כשומר לילה
רציני ואחראי
במפעל בתל־אביב או סביבותיה
ת.ד. 34014 תל־אביב

לטובתך הקדם למסור מודעתך ל„לוח מעריב" — ביחוד לערב שבת

مكان الأصل

המרכז למחקר גרעיני - גחל שורק
המוסד לבטיחות וגיהות

מודיעים על קורס „הגנה מקרינה במקומות עבודה"

קורס הכשרה לממונים על בטיחות קרינה בתעשיה ובמוסדות מחקר להשכלה גבוהה.

מיועד : למהנדסים וטכנאים בכירים.

משך הלימודים : שבועיים וחצי בנושאים עיוניים ומעשיים. למסיימי הקורס שיעמדו בבחינה יוענקו תעודות הסמכה כממונים על בטיחות קרינה במקומות עבודה.

מועד הקורס : 20.7.75.

שכר הלימוד : 1,200.— ל"י.

פרטים והרשמה : נא לפנות למזכירות מרכז ההדרכה ברדיואיזוטופים, המרכז למחקר גרעיני, נחל־שורק, דאר יבנה, מיקוד 70 600, טל: 952075/375 או למחלקה להדרכה במוסד לבטיחות וגיהות רח' מזא"ה 22, תל־אביב, טל: 297311.

אבד כלב
פודל שחור
העונה לשם לבלב
עם חגורה אדומה
תוית היכר מס' 22058/75
לצלצל 722955 אחה"צ
המוצא יבוא על שכרו.

למסירה בהזדמנות
חנות תמרוקים
במרכז חזרה עם חוג לקוחות רחב.
לפנות :
טל. 063—22860

למכירה
חנות גדולה
61 מ"ר
טובה לכל עסק
במרכז דימונה
טל. 057-50940, אורי

משרד עו"ד
בחיפה
מבוסס, 4 חדרים בהדר
למסירה בדמ"פ
04—669263

אל צבור נאמני השבת בתל־אביב - יפו

בעקבות ההפגנות למען השבת, ההזדהות לעורתו הפעילה של ראש העיריה, ומאמצי הנציגים הדתיים בעיריה וראשי המועצה הדתית, נסגרו בשבת האחרונה שני בתי הקולנוע „גת" ו„אורלי" ולקראת שבת זו הובטח כי ייסגר גם בית קולנוע „מקסים".

מאחר וראש עירית תל־אביב מבטיח המשך טיפולו הנמרץ לתיקון המצב הקיים, לכן אנו פונים לציבור,

לא להפגין בשבת זו,

כדי לתת אפשרות לגורמים השונים להסדיר את העניינים, באווירה שקטה ובדרכי נועם.

באם יחול שינוי במצב — תבוא על כך הודעה

ההפגנה שנועדה לשבת זו פרשת „אמור", בככר מלכי ישראל

נדחתה

המועצה הדתית לת"א - יפו

...שית הלאבן
...אש עם הס...
...תי־מרקחת,
בתמרוקיות,
...משביר המרכזי
...בהמשביר לצרכן.

חלאבילין
קרם דאודוראנט לגוף
הסוכנות הראשית טל. (03)612231

מכרזים למכירת נכסים

1. **מכרז מס' 221/75/רם**
מוצעים למכירה זכויות בנייה ומחסן פנוי על הגג ומבנה קטן בחצר הבית בגוש 30023 חלקה 134, רחוב הפורצים 16, ירושלים.
2. **מכרז מס' 222/75/מי**
מוצעת למכירה חלקה 90 בגוש 7043, רחוב זכרון קדושים 10, ביפו. על החלקה קיים מבנה פנוי וריק.
3. **מכרז מס' 223/75/צת**
מוצע למכירה גג וזכויות בנייה בגוש 10811 חלקה 113, רחוב עבאס 46א' בחיפה. הרוכש יחתום על הסכם פיתוח עם התחייבות לבנייה תוך שנתיים.
4. **מכרז מס' 224/75/גצ**
מוצע למכירה חדר־מחסן הנמצא בבית בגוש 13061 חלקת משנה 22/2, קרית הציירים, צפת. החדר תפוס, ללא תמורה, על ידי שכן הגר בחלקה סמוכה. הפינוי והוצאות הפינוי יחולו על הרוכש.
5. פרטים נוספים אפשר לקבל במשרדינו : —
א. בירושלים, רחוב יפו 17, חדר מס' 5, בימים א' ב' ג' ה' בשעות 9.00—12.00, ובימים ג'—ה' בשעות 16.00—18.00.
ב. ביפו, רחוב הדואר 10, חדר 26, כל יום בשעות 8.00—13.00.
ג. בחיפה, רחוב מאיר 2, חדר 33, בימים א', ה' בשעות 8.00—12.00.
ד. בצפת, רחוב ירושלים 76, כל יום פרט ליום ו' בשעות 9.00—12.00.
6. את ההצעות יש להגיש ע"ג טפסים מיוחדים שאפשר לקבלם במשרדינו הנ"ל. לאחר מילוי הטפסים יש להכניסם במעטפות, לרשום עליהם את מספר המכרז ולהכניסן לתיבת ההצעות במשרדינו הנ"ל.
7. להצעות יש לצרף ערבות בנקאית או המחאה בנקאית בשעור 5% מערך ההצעה, אשר כוחה יפה לפחות ל־3 חודשים מיום הגשתה.
8. על ההצעות להגיע בפועל אל תיבת המכרזים כאמור לעיל, עד ליום 20.5.75 שעה 12.00. הצעה שלא תגיע עד המועד האמור לעיל לא תשתתף במכרז.
9. אין אנו מתחייבים לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או הצעה כלשהי.

„עמידר" החברה הלאומית לשיכון עולים בישראל בע"מ
סוכן מוסמך של מינהל מקרקעי ישראל

בשבוע הבא גם ביום ב' וגם ביום ד' במדור „כדאי"
שוק מעריב כלבו
ובו הצעות חסכון מפתיעות

למכירה באילת
חברה מבוססת בעלת שני עסקים משגשגים
הכוללים :
קרקע, מבנים, וציוד
ההון הדרוש 3,000,000 ל"י
(שלושה מיליון ל"י)
אפשרות קניה של 50% מהחברה
טלפון 447789 ת.ד. 6140, תל־אביב.

השבוע
מילות השיר :
יש לי ציפור קטנה בלב
במעריב
לנוער

מתבקשות הצעות
לתכנון וגנון גן
בחזית השגרירות האוסטרלית
רח' הירקון 185, ת"א, טל. 231263.
●
המעוניינים מתבקשים להתקשר עד יום ששי 2.5.75.

למכירה
כמות גדולה של משטחי עץ
בגודל 1.25 × 1.50
● לאחר שיפוץ ● לשמוש מידי.
המעוניינים יפנו לאגף האספקה טלפון 04—538261.

מחפשים
שטח של 1-3 דונם תעשיתי
באזור : רמת־השרון, יאזור, ראשון־לציון, פתח־תקוה.
■
נא לפנות טלפונית 822464 — 824204.

מתבקשות הצעות
לבנית קיר לגדר
בשגרירות האוסטרלית
רח' הירקון 185, ת"א, טלפון 231263.
●
המעוניינים מתבקשים להתקשר עד יום ששי 2.5.75.

מכרז
מוצעת בזה
למכירה דירה בת 3 חדרים
בקומה ג' (גוש 6213 חלקה 1310/21)
ברחוב ח' באייר 18, תל־אביב.
את הדירה (טל. 258383) אפשר לראות בימים א'—ב'—ג' (27.4.75—28—29), בשעות 16.00—21.00.
הצעות לרכישת הדירה אפשר להגיש עד ליום 10.5.75 למנהלת העזבון אריקה פורנברג, רח' וייצמן 22, ת"א (טל. 254521).
אין מנהלי העזבון מתחייבים לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא. המכירה כפופה לאישור בית המשפט המחוזי תל־אביב—יפו.
א. פורנברג ד. אוארבך
מנהלי עזבון המנוחה חנה אניטה קרוכמל ז"ל

ש.י.ש. חברה לבנין בע"מ
דירות פאר ברעננה
למכירה באיזור מצויין דירות
4 - 5 חדרים
טלפון: 03-458329

למכירה
פסנתר כנף BECHSTEIN
במצב חדש
לפסנתרן או לאולם קונצרטים
*
לפנות: „רוך־בה", דיזנגוף 180, תל־אביב.

צריפים למכירה
נא לפנות אל קיבוץ רמות מנשה
(בהרי מנשה)
ד.נ. חבל מגידו — טל. 04-993186.

מעוניין לקבל עבודה
עבור שופל 930
עדיף לתקופה ארוכה
טלפון 03-919801

לכל חושבי ישראל
הננו מודיעים שאנחנו בעלי רשיון להדברת מזיקים מס. 107 של משרד הבריאות
מכריזים על מבצע מיוחד
ריסוס נגד מקקים (ג'וקים) לדירה עד 100 מ"ר — 100 ל"י לדירה.
אחריות בכתב לשנה
שרות להדברת מזיקים **דוידש את סלע**
מרכז כפר קדימה טל. 053-99671 — 053-99668; ת"א 796714, 478187; אשדוד 055-22168; ב"ש 912310
אזהרה! נא לא לטעות ולערב אותנו עם שירותי הדברה וחיטוי שלא. אנו דוידש את סלע.

לכבוד
מטה מבצע עובד ישראל 1975
רחוב מלצ'ט 44, תל־אביב.
בקשת הצטרפות
אנו החתומים מטה מעוניינים להצטרף למבצע „פרס עובד ישראל"
ומבקשכם לשלוח אלינו את מועמדכם ביום______
בשעה______ לפגישה עם מר/גב'______

שם המוסד / מפעל	המען	מס' טלפון	הענף	מס' העובדים

תאריך______
שם החותם ותפקידו______
חתימה______

מבצע פרס עובד ישראל 75

השתתף במדור
הסר את המיפגע
ב- מעריב בכל יום ד'
בחסות המועצה הלאומית למניעת תאונות
בשיתוף עם בנק דיסקונט

ברצונך לסחור עם דרום אמריקה?
חברות המעוניינות ב:
יבוא — יצוא
השקעות, יעוץ כלכלי, מחקרים
נציגויות
במדינות דרום אמריקה
נא לפנות לת.ד. 3580 ירושלים

דרושה הדפסת אופסט מיליון קופסאות
על קרטון דופלקס תוצרת חוץ
להתקשר: 04-537307 04-512974, ת.ד. 1499, חיפה.

להשכיר במרכז ת"א בשכ"ת
רח' בן יהודה 24
1. **חנות** 24 מ' מתאימה לכל מטרה.
2. **דירת 3 חדרים** + שרותים, ק.א. + טלפון.
3. **דירת 3 חדרים** + שרותים ק.ב.
הדירות מתאימות למשרדים ולמטרה אחרת.
ברח' אלנבי 71 דירת 5 חדרים + טלפון ושרותים ק.א. מתאימה לכל מטרה.
טלפון 04-244993 חיפה בשעות 17.00—20.00.

מצלמות מסרטות
אצל פוטו סטריאו פספורט בן־יהודה 8 ת"א
יותר זול!

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של
בעלי, אבינו וסבנו היקר

ד"ר ולטר לב ז"ל

בן ראובן ז"ל

ההלויה תתקיים היום יום שישי י"ד אייר תשל"ה (25.4.75) בשעה 1 אחה"צ בבית העלמין בחולון.
נפגשים ע"י השער החדש של בית העלמין.

המשפחה המתאבלת

דוד נבון ז"ל

במלאת שלוש שנים לפטירת בננו ואחי האהוב מכל.
אתה עמנו בכל עת ובכל מקום וזכרך לא ימוש מאתנו לעד.
נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום רביעי, י"ט אייר תשל"ה (30.4.75) בשעה 4.00 אחה"צ בבית העלמין סגולה פתח־תקוה.
נפגשים ליד השער.

המשפחה

לישראל שמרן ומשפחתו

אנו משתתפים באבלך במות

אביך ז"ל

„אשרף"
חברה לעבודות בנין עפר
ופתוח בע"מ — כפר דנין

הרבנות הראשית לישראל

אל העולים למירון בהילולת רשב"י בל"ג בעומר

הנני פונה אל ציבור העולים למירון להילולא דרבי שמעון בר יוחאי, להיזהר מאד בכבוד המקום הקדוש, להתנהג בצניעות וביראת הכבוד ולא לפגוע בקדושת המקום.

שחיטת כבשים בכל שטח המקום אסורה בהחלט ויש למנוע זאת בכל תוקף.

השוחטים מוזהרים בזה שלא לסייע בידי עוברי עבירה כי הבשר נאכל ללא ניקור ויש בזה איסור כרת כנודע.
ולכל העולים למירון, ה' עליהם יחיו להשתטח על קבר אדונינו רבי שמעון בר יוחאי זיע"א, להתפלל ללמוד ולשמוח בשמחת המצוה ברגשי קודש ודביקות, תהי ברכת ה' עליהם וזכות רשב"י תגן עליהם ועל כל בני ביתם ויזכו לשנים רבות נעימות וטובות ונזכה לגאולה שלמה ולביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

בעתירת החיים והשלום
עובדיה יוסף
ראשון לציון הרב הראשי לישראל

למר צבי ליובושיץ ומשפחתו

אנו משתתפים בצערך במות

אחיך ז"ל

ליובושיץ קסירר ושות'
ההנהלה והעובדים

רב"ש

מרדכי יפת ז"ל

במלאת שש שנים לנפילתו של יקירנו האהוב נעלה לקברו ביום א', ט"ז באייר תשל"ה 27.4.75 בשעה 17 בבית העלמין הצבאי בקרית שאול.
מוקירי זכרו מוזמנים.

בנימין יפת
המשפחה

מכירה מיוחדת של אביזרים לרכב

המסגר 64 (ע"י לנציה) תל־אביב

המוצר	מחיר קודם	מחיר מיוחד
מגש־תפצים	70.—	45.—
אנטנה פיבר'	65.—	39.—
אנטנה ננעלת	48.—	37.—
מנעול דלק	50.—	35.—
2 רמקולים סטראו	100.—	70.—
ווקס סימוניץ	18.—	14.—
פוליש סימוניץ	15.—	11.—
משענת ראש	45.—	35.—
רדיו אריסטר	390.—	290.—
מראה פנורמית	24.—	18.—
כפתור לידית גיר	24.—	18.—
מחזיק מפתחות מעור	20.—	14.—
פנס דרך	48.—	35.—
עור צבי	34.—	24.—
מנעול־הגה (תוצ"ה)	50.—	35.—

למכירה

פורד סטיישן 1964
כרמל דוקס 1968

לפנות ביה"ס הגבוה לטכנולוגיה
02-533215 בין 8.00—16.00

בחיפה! קבלת מודעות דחופות בשעות הלילה (מ־18—24) לכל העתונים טלפון 718018

להברתנו **כספי שושנה**

אתך באבלך במות

אביך ז"ל

הועד הארצי של
עובדי משהב"ט

להברנו **בר רצון מרדכי**

אתך באבלך במות

אמך ז"ל

חבריך
במשלחת משהב"ט
באיטליה

משתתפים באבלה הכבד של

רינה הרזש
(לבית הוטה)

במות

אביה ז"ל

הנהלת ועובדי בל־ארט,
ישראל, בע"מ, באר־שבע

להברנו **צבי ארד**

אתך באבלך במות

אמך ז"ל

הועד הארצי של
עובדי משהב"ט

לשבתאי כהן ומשפחתו

משתתפים בצערכם על מות

האב ז"ל

בית שיכון ופיתוח לישראל

משתתפים בצערו הכבד של עובדנו

אדם יפידוף

במות עליו

אביו ז"ל

ההנהלה ועובדי חברה ימית
להובלת פרי בע"מ

הופיע מעריב לנוער

הצד החזק של „המין החלש"
ראיון עם קצינת חן ראשית אל"מ רות מושכל

האופניים קמו לתחיה!
בעקבות משבר הדלק שבים האופניים
למלא את ייעודן הישן

מזכרונותיו של מורה

עוצמה חדשה לחיל הים
על כליו החדישים של חיל הים שהפכוהו
למודרני ומתקדם

מיפוס שבמוך

היפהפיות המסובנות של העולם התחתון

אהבתי הראשונה:
עם שייקה אופיר

„לשוט עם הרוח"
על גלשון־מיפרשית חדש הכובש את חופי הארץ

האיש המוזר מברונקס
סיפור בהמשכים במסגרת „פינת הסיפור המוזר"

✶ **המדורים הקבועים:**
העולם שמעבר לחוק ואחרון אחרון חביב

בין פותרי החידות יוגרלו 5 תקליטים
מתוצרת RCA
והשבוע: תקליטם החדש של
להקת „הפיתויים" — „שיר לך"

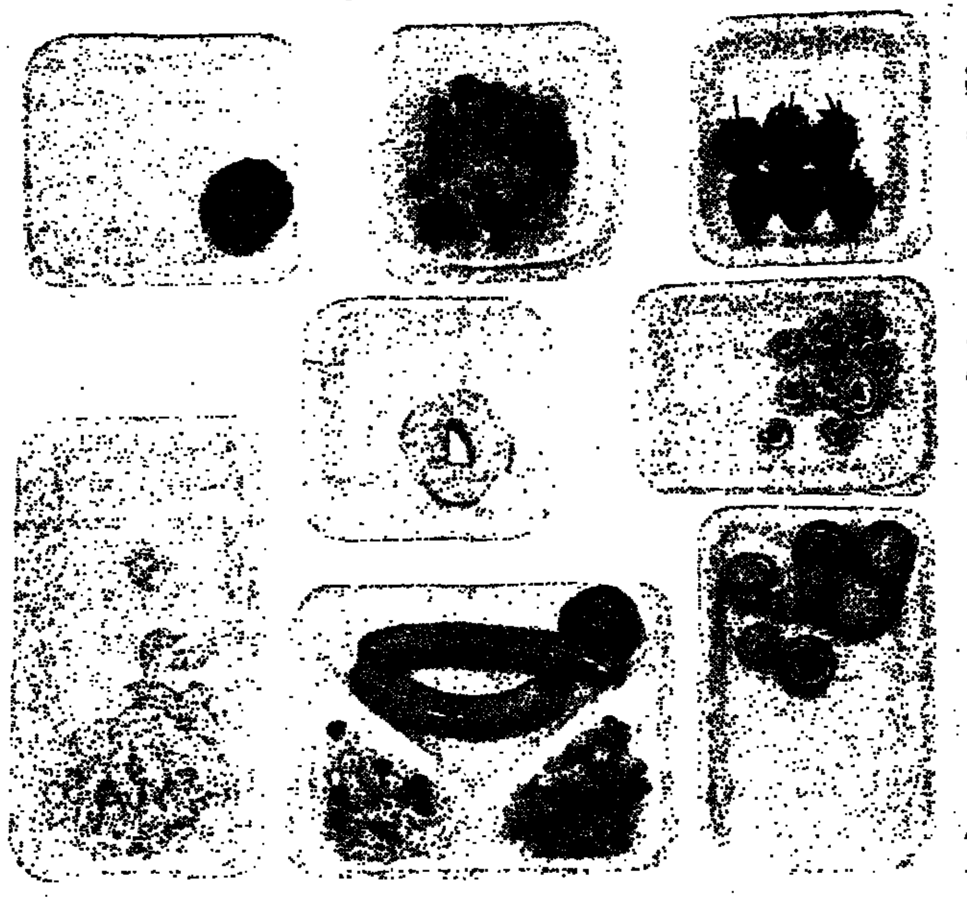

מגשית של מפלן
נאה ונוחה מכולן

מגשית מיוצרת במבחר גדלים וגוונים.
מיועדת לאריזה והגשת דברי מאכל — לשימוש חד־פעמי.
נוחה ושימושית במיוחד בימי מועד, שמחות, טיולים ופיקניקים.
מבצע מיוחד לעונת טיולים ותיורים „סט למשפחה" במחיר ללא תקדים!
מוצרי מפלן ניתן להשיג בסניפי המשביר המרכזי בתל־אביב, חיפה, ירושלים, באר־שבע וקרית שמונה.
ברשת חנויות שופרסל ברחבי הארץ
ואצל הסוכנים ברחבי הארץ:

תל־אביב
זאב לבלינסקי — כלי בית גורשום 15
עט וספר — אבן גבירול 83
חיפה
א. טוכמן — הגבורים 17
ישראל פרימר — הנמל 53
גלבר את גולדברג — יפו 44
קרית־אתא
חלפון — שד' הנשיא 27
אשדוד
יופי לך — מרכז א' מזרחי 13

שיקו — מול לשכת העבודה
כל־בו אדיב — הרצל 187
כל־בו רון — הרצל 176
יהוד
אדיש שלמה — קבוץ גלויות 40
הרצליה
שרות בניה ובית — סוקולוב 58
אשקלון
המעון — הרצל 19
רעננה
צח נאה אפרים — הנקין 4
קרית מלאכי
רחמין את כהן — שרות עצמי רח' ארלוזורוב
נתניה
מרכז הניר — שד' בנימין 14
רמלה
המדע — הרצל 73
רמת השרון
כל־בו שרון — סוקולוב 68
רחובות
כל־בו רון — הרצל 176
חולון
כל־בו גמבו — ההסתדרות 102
דלקו — סוקולוב 82
פתח־תקוה
כל־בו פלא — חיים עוזר 7
ראשון לציון
ב. סמולינסקי — רוטשילד 26
נצרת
רשת חנויות גימבו
ובמפעל: מפלן מפעלי פלסטיקה נצרת בע"מ
נצרת עלית, אזור התעשיה ב', ת.ד. 699,
טל. 065-56574
על כל שלחן מוצרי מפלן

פרסום ניב

מפעלי נייר אמריקאיים ישראליים בע"מ
AMERICAN ISRAELI PAPER MILLS LTD.

הודעה לצבור צרכני הנייר מתוצרתנו

הנהלת מפעלי נייר אמריקאיים ישראליים בע"מ, נענתה לפניית מנהל הטיבת תעשיות קלות והממונה על המחירים במשרד המסחר והתעשיה, והחליטה לצמצם את שיעור העלאת מחירי הנייר מתוצרתה.
עליית מחירים זו נובעת מהתייקרויות שחלו לאחרונה בהוצאות הייצור, כתוצאה מהמשך העליה במחיר חומרי הגלם בשוק העולמי.
המפעל החליט לספוג 2% מההתייקרויות, המהווים מעל ל־3,000,000 ל"י לשנה. תוקף ספיגה זו הוא החל מיום חמישי 24.4.75 ומחירון מפורט יישלח ללקוחותינו בהקדם.

קייטנה דתית
כפר־בתיה
שני מחזורים (18.7.1975 - 7.8.1975)

ההרשמה: בשעות העבודה 220187 (03), 91249/96600 (052).

העובדה:
אין כפרסום ב„לוח מעריב" — כל המפרסם בו נוכח בכך

הבקשה:
אנא הקדם ככל האפשר במסירת מודעתך ל„לוח מעריב" של ערב שבת בראשית השבוע ולא בסופו — למען לא תאחר את המועד.

נ.ב.
עשה את המינמום למען אלה
העושים את המקסימום —
תן טרמפ לחייל!

רב״ם
שלמה ארזן
ז״ל

במלאות 5 שנים לנפילתו נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו בבית העלמין בגילת ביום ב׳ י״ז באייר תשל״ה (28.4.75), בשעה 17.00.

האזכרה המסורתית תתקיים מיד לאחר מכן בבית הכנסת „מגן שלמה" בגילת.

המשפחה

במלאת שנה לפטירתה הפתאומית של אחתי, אמנו ואחותנו היקרה

לולה גליקסברג ז״ל

כבר עברה שנה שהלכת מאתנו ונשארנו כיותמים.
המסירות שלך והאהבה לכולם, החיוך שלך עומד לנגד עינינו כל הזמן. זכרך שמור בלבנו.

האזכרה תתקיים ביום ראשון, 27.4.75, בשעה 4.00 אחרי הצהרים, בבית העלמין בקרית שאול. נפגשים ליד השער.

המשפחה

במלאת שנה לפטירת יקירנו

רפאל (פוקא) כץ ז״ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום שני, י״ז באייר תשל״ה (28.4.75), בבית העלמין החדש כפר סמיר. נפגשים ליד השער ב־4.00 אחה״צ.
אוטובוס יצא מבית המשפחה ברח׳ זרובבל 12 חיפה בשעה 3.30 אחה״צ.

המשפחה

אנו מודיעים בצער רב וביגון קודר
על פטירת יקירנו

רביע ישראל ז״ל

המשפחה המתאבלת

במלאת שנתיים לפטירתו של יקירנו

ישראל (איזי) גרובשטיין ז״ל

נעלה לקברו ביום שני, 28.4.75, בשעה 4.30 אחה״צ, בבית העלמין בקרית שאול.

נפגשים ליד השער.

המשפחה

במלאת שנה לפטירת דודתנו היקרה מאוד

רבקה לאה שורצברג
ז״ל
(מוולין, פולין)

דודה יקרה מכל, חלפה שנת סבל והכאב גדול שקשה להביעו במילים. עדיין לא התרגלנו למחשבה של תשובי אלינו יותר. רק כעת היית עמנו בבית יצאת לבלי שוב... חיוכך, טוב לבך, פקחותך וצדקנותך שאין כדוגמתה עומדים לנגד עינינו תמיד. בבית ובכל מקום את נמצאת תמיד אתנו, ודמותך אינה משה מנגד עינינו לרגע. זכרך שמור בלבנו לנצח.
האזכרה תתקיים ביום ראשון, ט״ז באייר תשל״ה (27.4.75) בשעה 4.00 אחה״צ בבית העלמין הישן חוף הכרמל, חיפה. מוקירי זכרה נפגשים ליד השער הראשי
ת.נ.צ.ב.ה.
מכבה שורצברג
והמשפחה

לעמנואל אונגר ומשפחתו

אתך באבלך הכבד בהלקח אחיך

צבי ז״ל

פלסט הידוש בע״מ ההנהלה
השותפים ומשפחותיהם

במלאת שנה לנפילתו של יקירנו

הטייס סרן לוי גולן הי״ד

יתקיים
מפגש רעים להקדשת גן צבורי לזכרו במשק אלוני־אבא
ביום הראשון, 27.4.75, בשעה 16.00.

אוטובוס יצא מרחבת „היכל התרבות" בתל־אביב בשעה 14.00.

המשפחה

במלאת שנה להבאתו לקבורה של יקירנו

סרן דוד־יואל (דודי) כהן
הי״ד

שנפל במלחמת יום הכיפורים
נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום ראשון, ט״ז אייר תשל״ה, 27.4.75 בשעה 10.30 לפנה״צ בחלקה הצבאית בבית־העלמין בבאר־שבע.
נפגשים בשער בית העלמין.

אשתו חני והמשפחה

במלאת שלושים לפטירתו של בננו ואחי היקר

צביקה (הנייק) קוך ז״ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו, ביום רביעי, י״ט באייר תשל״ה (30.4.75), בשעה 4 אחה״צ, בבית העלמין החדש ליד כפר סמיר, חיפה.

אוטובוס מיוחד יצא מבית הוריו, רח׳ חביבה רייק 51 בשעה 3.30 אחה״צ.

המשפחה

במלאת שלוש שנים לפטירתה של יקירתנו

דוזיה שוריאטלובסקי
ז״ל

תתקיים אזכרה ביום שני י״ז אייר תשל״ה (28.4.75) בשעה 4.00 אחה״צ בבית העלמין בקרית־שאול.

בעלה: י. שוריאטלובסקי
אחיה: מיכאל ארין ומשפחתו

במלאת שלש שנים לפטירתו של בעלי ואבינו היקר

חיים יעקב גולדברג
ז״ל
מפלוניץ — פולין

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום ראשון, ט״ז באייר תשל״ה 27.4.75 בשעה 16.00 בבית העלמין בחולון. נפגשים ע״י השער הישן.

המשפחה

במלאת שלש שנים לפטירתו של יקירנו הבלתי נשכח

חיים מוסטובסקי ז״ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום שלישי, י״ח באייר תשל״ה (29.4.75) בשעה 4.30 אחה״צ.
מוקירי זכרו מתאספים ליד השער הראשי בבית העלמין חוף הכרמל חיפה.
הנסיעה בקוי אגד מס׳ 45.

אשתו חיה והמשפחה

במלאת שנתיים לפטירת יקירנו

אברהם גרשוני ז״ל

תתקיים אזכרה ביום ראשון 27.4.75, בשעה 4 אחה״צ, בבית העלמין בחולון. נפגשים ע״י השער החדש.

המשפחה

אנו משתתפים בצערה של חברתנו
מרים בריל
על מות אחיה

משה (מישה) שניידר

משפחת יוניטר
משפחת פלשנר
משפחת שולמן
משפחת שטורם
משפחת שלייפר

בצער רב וביגון קודר הננו מודיעים
על פטירתו הפתאומית של יקירנו

אלכסנדר (סשה) ניידיץ ז״ל

ההלויה התקיימה אתמול יום ה׳ י״ג באייר תשל״ה, 24.4.75.

המתאבלים:
אשתו: לאה ניידיץ
בניו: יצחק ניידיץ וב״ב
דוד ניידיץ וב״ב

ליו״ר הנהלת הבורסה **דוד ניידיץ׳**
לחבר ההנהלה **יצחק ניידיץ׳**
ולמשפחותיהם

אתכם אנו באבלכם
במות

אביכם ז״ל

הבורסה — הלשכה הישראלית
לאבני חן בע״מ
ההנהלה והחברים

אזכרה וגילוי מצבה
של רעייתי, אמנו וסבתנו

בתיה (בסיה) ברנשטיין ז״ל

מהעיר חוטין (בסרביה)

תתקיים ביום ראשון, ט״ז באייר תשל״ה (27.4.75), בשעה 4.15 אחה״צ, בבית העלמין החדש בחדרה. אוטובוס מיוחד יצא בשעה 4.00 אחה״צ, מבית גורוביץ, שיכון „פאר" 12/4, חדרה.

המשפחה בארץ ובחו״ל

במלאת שלוש שנים למות יקירנו

פנחס זיטמן ז״ל

נעלה אל קברו ביום ראשון,

ט״ז אייר תשל״ה (27.4.75) בשעה 5.00 אחה״צ, בבית הקברות בקרית שאול.

לילי זיטמן והמשפחה

במלאות שלושים לפטירתו של בעלי,
אבינו וסבנו היקר

שרגא פייבל למבדגר
ז״ל

תערך אזכרה וגילוי מצבה ביום שני, י״ז באייר תשל״ה (28.4.75) בשעה 4.00 אחה״צ בבית העלמין החדש ליד כפר סמיר, חיפה.

אוטובוס מיוחד יצא בשעה 3.30 מהכניסה לטכניון בהדר (רח׳ שמריהו לוין).

המשפחה האבלה

במלאת שלושים לפטירתו של יקירנו

יוסף יוספיה

נעלה לקברו לאזכרה ולגילוי המצבה, ביום ראשון, ט״ז בניסן תשל״ה (27.4.75), בשעה 4.30 אחה״צ, בבית העלמין גבעת שאול, ירושלים. נפגשים ליד השער.

אשתו במי והמשפחה

ביום שני, י״ז באייר תשל״ה (28.4.75)
במלאת שלושים לפטירתו של יקירנו

אליהו אראל ז״ל

(אנגלצ׳יק)

נעלה לקברו לגילוי מצבה, בשעה 3.30 אחה״צ, בבית־העלמין החדש ליד כפר־סמיר, חיפה. אוטובוס מיוחד יצא בשעה 3.00 מנוה־שאנן, רח׳ טרומפלדור 29.

המשפחה האבלה

ביום ראשון 27.4.75 בשעה 15.30 בבית העלמין בצרד
תתקיים אזכרה וגלוי מצבה

לדוד (אבא) לוסטר ז״ל

המשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של יקירתנו

דבורה קרושינסקי
ז״ל
מברזניץ

שהלכה לעולמה אחרי מחלה ממושכת

ההלויה תצא היום, יום ששי, י״ד באייר תשל״ה (25.4.75), בשעה 11.30 לפנה״צ, מבית ההלוויות העירוני ברח׳ דפנה 5, ת״א, לבית העלמין בחולון. אוטובוס מיוחד יצא מבית הבנותה ברח׳ פרישמן 22, תל־אביב, בשעה 10.45 לפנה״צ.

המתאבלים: בעלה שלום
וכל בני המשפחה

על מות יקירתנו

דבורה קרושינסקי
ז״ל

אבלים

דינה פרידמן
אביהו פרידמן ומשפ׳

במלאת שלושים לפטירת יקירתנו

מינה איזן ז״ל

נעלה לקברה לאזכרה ולגילוי המצבה ביום ראשון, ט״ז באייר תשל״ה, (27.4.75) בשעה 4 אחה״צ בבית העלמין ליד שכון הותיקים בנתניה. אוטובוס יצא מבית המנוחה רח׳ יהודה הנשיא 48 נתניה בשעה 3.45 אחה״צ.
תודתנו העמוקה לכל מנחמינו באבלנו הכבד.

המשפחה

במלאת שלושים לפטירתו של יקירנו

שלמה לייבל ז״ל

מפולין — מרגוב

תערך אזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון, ט״ז באייר, 27.4.75, בבית העלמין בכפר סמיר (חיפה). אוטובוס יעמוד לרשות המלווים בשעה 2.45 ברחוב שמשון 5, ובשעה 3.00 מול בית העיריה.
תודתנו נתונה לכל מנחמינו בכתב ובע״פ.

המשפחה האבלה

במלאת שנה למות יקירנו

משה ליכטמן ז״ל

נעלה לקברו לאזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון, ט״ז אייר תשל״ה (27.4.75) בשעה 4 אחה״צ בבית העלמין סגולה, פתח תקוה.
נפגשים ברחבת בית העלמין.

טובה ליכטמן והילדים

במלאת שנה לפטירת יקירנו

שמואל מנגל ז״ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום ראשון, ט״ז באייר תשל״ה (27.4.75), בשעה 5.00 אחה״צ, בבית העלמין בחולון. נפגשים ליד השער החדש.

המשפחה

בשלושים לפטירתה של יקירתנו

צפורה פטרובר ז״ל

תערך אזכרה ביום ראשון, ט״ז באייר תשל״ה, 27.4.75,
נפגשים ליד השער החדש בבית העלמין בחולון, בשעה 17.00.

המשפחה

עליה לקברו של

אבנר עציון ז״ל

תתקיים ביום שלישי, י״ח באייר תשל״ה, 29.4.75 בשעה 11.00 לפנה״צ. נפגשים בהר־הרצל, ירושלים.

המשפחה

האוצר: נסתמים
בלת מילוות

אר״ה מרדכי
בידרמן

לתר יצחק
ייזיק ויס

387

[ש]ר האוצר: נסתמים המקורות [ל]קבלת מילוות מבחוץ

[על]ינו להתרגל לחיות לפי יכולתנו האמיתית ויש להוריד את רמת החיים"

מאת ישעיהו אביעם

...יה בת הממשלה הבריום ה להיון בבעיית הוס־ יוקר, בעקבות המל־ של ועדת בן־שחר. ה־ נבחרה במורם הס־ של שרי הממשלה, ת ההסתדרות הציגות ג התיאום של הארגו־ הכלכליים, שהתכנס בראשותו של שר ה־ מר יהושע רבינוביץ ...

...ישה שנבחרה לפי הצ־ מזכיר ההסתדרות ירוחם הם: ד"ר ע. זוסמן, בן עמי צוקרמן, ד"ר ברנע, דוד גולומב ו־ אלשיך. בחקירתם הם לקבוע: את אחוז היוקר, מה תהיה ה־ החדשה של תוספת ה־ מה שיעורו של שילוב היוקר בשכר היסוד, מוד החדש שיש לבנות ם לכך — ומה תכיפות תוספת היוקר.

ישיבה החלה ב־7.30 ב־ הסתיימה סמוך לשעה לילה. פתח שר האוצר, יהושע רבינוביץ, שהס־ ת הבעית הממשלה ל־ את הסכמי העבודה בינואר 1976 ולעקר את תוספת היוקר מהשקעות ה־פיחות. הוא אמר כי מקורות למלוות מהחוץ מסתתמים והולכים ועלינו להתרגל לחיות לפי יכולתנו האמיתית, ויש צורך להוריד את רמת החיים.

לא לבטל ההקלות

מזכיר ההסתדרות מר ירוחם משל ציין שוועדת בן־שחר לא קבעה בהמלצותיה שיש לבטל את ההקלות המיוחדות שהיו בעבר, ולכן ביקש לשמור עליהן גם כאשר יותק החוק לרפורמה במסים. כן תבע שהחקיקה תהיה מקשה אחת.

יו"ר לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים, מר מרק מושביץ, עבד על הצורך הדחוף לגידול היקף היצוא. הוא הטעים כי אמנם ניתן לייצא כמויות גדולות, אבל תשובה שאלת המחירים, וכבר היום יש מחירי הפסד.

לעקר מהשפעות הפיחות

תוספת היוקר חייבת, לדעתו, להיות מעוקרת מהשפעות הפיחות והמסים ועלית מחיר חומרי הגלם. הוא תבע להאריך את הסכמי השכר עד סוף השנה. את תוספת היוקר, שתשולם הפעם ביולי, הציע להשאיר על פי התקרה הקיימת (עד 1000 ל"י) ולבדוק את שינוי תוספת היוקר רק לקראת חודש ינואר.

מר דוב יעקובוביץ אמר כי אם המצב כל כך חמור, כתיאורו של שר האוצר, חייב האוצר להקפיא את המצב לחצי שנה — גם את השכר וגם את המחירים.

מר יהושע רבינוביץ הציע לערוך את שיטת תוספת היוקר החדשה עם קביעת תקרה. התאמת לסכום שהיה השכיר מקבל אילו היו משלמים את תוספת היוקר משהורדת ממס עד אלף ל"י. הוא גורס כי תקרת תוספת היוקר החדשה, בהתאם להמלצת ועדת בן שחר, צריכה להיות עד 3500 ל"י.

המשק לא יעמוד

שר המסחר והתעשיה, מר חיים בר־לב, אמר כי תוספת היוקר תחול בעת ובעונה אחת עם הרפורמה ורוב הציבור יקבל יותר. אם תשולם התוספת ללא עיקור לא יוכל המשק לעמוד בכך. ביולי השנה ובינואר 1976 תגיע התוספת זו ל־7 מיליארד ל"י.

את הדיון סיכם שר האוצר שאמר כי הדו"ח של ועדת בן־שחר מבוסס על כך שבחודש יולי נקבע את האחוז של תוספת היוקר ועד לחודש זה לא יחול שינוי בו.

עוד שתי רפורמות

אם נוכל לקיים רק גרעון מתוכנן של 1.5 מיליארד ל"י, יש להוסיף עוד 1.25 מיליארד ל"י שיצטברו כתוצאה מהמלצות ועדת בן־שחר.

„אנו עומדים עוד לפני שתי רפורמות נוספות" — אמר שר האוצר ולא פרש.

לסופר „מעריב" נמסר שהכוונה כנראה למס ערך מוסף ואפשר ש„יתלבשו" על נושא האגרות הצמודות ועל מס רווחי הון נמו.

בתחילת הדיון הציע השר למשתתפים להרים כוסית והוציא מהארון בלשכתו בקבוק ברנדי מתוצרת ישראל. כשנשאל לסיבת הדבר סיפר שר האוצר כי מזכיר ההסתדרות, ירוחם משל, הגיע ישר מביה"ח, שם ילדה בתו: היא ילדה בת.

מפקד חיל־האויר, אלוף בנימין פלד, חושף את דרגתו של החניך המצטיין, סגן־משנה יורם קליין. (צילום: פי.סי.אי.)

עשרות בוגרי קורס נ.מ. הוסמכו בחיל האויר

מקס סיום קורס קציני נ.מ. נערך אתמול אי־שם בארץ, בהשתתפות מפקד חיל האויר, אלוף בנימין פלד, ראש עיריית הרצליה יוסף נבו, נציגי הועד למען החייל, הורי הקצינים בוגרי הקורס ובני־משפחותיהם.

מפקד חיל האויר חשף את דרגתו של חניך מצטיין, סגן משנה יורם קליין. אחר כך חשף את דרגותיהם של עוד בוגרי קורס ושל 4 מדריכים מצטיינים מקורס הטירונים.

בדברי ברכתו לבוגרים ציין האלוף פלד כי זה שנים מספר איחדו את מערך טילי ה„הוק" והנ.מ., והיום קוראים ליחידה זו כוח הנ.מ. של חיל האויר.

בפנותו אל בוגרי קורס הקצינים אמר: „תפקידכם יהיה להשמיד כל כוח אוירי של האויב, שינסה לחדור לשמי המדינה".

מצעד הצדעה

בתום דברי הברכה נערך מצעד הצדעה של בוגרי קורס הקצינים ושל יחידת צעירים וטירונים. לצלילי תזמורת צה"ל, אחריהם עבר מצעד של טור ממונע, שכלל מובילי תותחים מתנייעים. אלה השתתפו ב־1969 במלחמת ההתשה בחזית המצרית, ובמלחמת יום הכיפורים פעלו באחת האוגדות של צה"ל בחזית המצרית והפילו עשרות מטוסי אויב.

אחריהם עבר הציבור, הכולל מערכת טילים נגד מטוסים מנמיכי טוס. מערכת זו, הכוללת 4 טילים, מורכבת על נגמ"ש. היא הגיעה לארץ עם סיום מלחמת יום הכיפורים ונכנסה מיד לפעולה. לאחר מכן עבר זחל"ם עם סוללות „הוק", שהפילו עשרות מטוסי אויב ברמת הגולן במלחמת יום הכיפורים. הכלי הרביעי של מערכת נ.מ. שהשתתף במצעד היה מערכת סוללות תותחי נ.מ. מוגנות־מכ"ם 40־70. (ע)

הואשם במירמה חבר ועד לענייני תרבות בטכניון

מאת שמעון רפפורט

חבר הוועד לענייני תרבות באגודת הסטודנטים בטכניון, אבי שפירא, הואשם אתמול במירמה בתום חקירתו במעילה בכספי אגודת הסטודנטים. המשטרה חוקרת שני אנשים נוספים שעסקו בענייני תרבות.

החקירה נפתחה לפני כחודש ביוזמת יו"ר אגודת הסטודנטים, יעקב דרורי, באמצעות חברת חקירות פרטית. בסוף השבוע הצליחו החוקרים להשיג ראיה מוקלטת נגד כמה פעילים בתחומי התרבות באגודת הסטודנטים. החומר הועבר השבוע לחקירת המשטרה בתלונה רשמית מטעם אגודת הסטודנטים.

„איפסלוף", שתון אגודת הסטודנטים, מסר אתמול, כי שפירא הודה באוזני חברי ועד האגודה כי מכר כרטיסים מזויפים למופעי תרבות במועדון אגודת הסטודנטים. הוא הביע חרטה ומסר הצהרה בכתב ידו על מעשיו. הוא מסר, כי הוא מעריך שעל ידי מכירת הכרטיסים המזוייפים הרויח כ־5,000 לירות.

מהמשטרה נמסר, כי הוא הואשם במירמה בסכום של כ־3,000 לירות.

מסתעפת החקירה בפרשת הסחיטות בשוק תלפיות

חקירת החשדות בדבר סחיטת כספים מסוחרים בשוק תלפיות בחיפה הולכת ומסתעפת.

אסתר סלמן, בת 49, אם של שני האחים נסים ושלום סלמן, שנעצרו, שוחררה אתמול בערבות, אך חוייבה לצאת את העיר ולנתק מגע עם עדים שנחקרו בפרשה זו. האם נכלאה לפני כשבוע בפקודת בית משפט השלום בחיפה, כחשודה באיום על יהודה סלמה, בעל איטליז בשוק תלפיות. לפי החשד, אמרה לו, כי „סופו יהיה רע אם לא יעזור לדרישות בניה". כן העלתה המשטרה חשד, כי האשה העלימה אקדח שבאמצעותו איים בנה נסים על בעל האיטליז.

בא כח המשטרה, רס"ר משה דיין, טען אתמול בעת הליך שחרורה בערבות של האם, כי האחים נסים ושלום סלמן חשודים בכך שבמשך ארבע השנים האחרונות נהגו לסחוט כספים, תוך איום בנשק, מבעלי עסקים בשוק תלפיות. האם נעצרה ב־17 באפריל, ולטענת המשטרה, ניסתה לפני כן להשפיע על עדים. בא כח המשטרה הדגיש, כי מדובר בסחיטת כספים מסוחרים בהיקף של רבבות לירות. בא כח המשטרה לא התנגד לשחרורה של האם בערבות, אך בתנאי שתנתק מגע עם העדים המעורבים בפרשה. לפיכך הסכים השופט לשחררה בערבות של 2,000 ל"י, והסכמת השודדה קבע כי תעזוב את חיפה, ועד תומלת הליכים המשפטיים תימצא אצל אחותה באיזור בית שאן. (ע)

השומרונים חוגגים היום את הפסח

העדה השומרונית תחגוג היום את חג הפסח, בטקס המסורתי של הקרבת קורבן הפסח על הר־גריזים, ההר הקדוש של השומרונים. השנה הוקדם הטקס, כדי למנוע את חילול השבת.

בטקס ישתתפו אנשי הממשל הישראלי ונכבדי שכם והסביבה. כן צפויים מבקרים רבים. כוחות הבטחון נקטו אמצעים, לשמירה על בטחון המבקרים בהר־גריזים.

השומרונים יתגוררו בשבוע החג בבתים, שהוקמו בשבילם על פסגת הר־גריזים.

★ אלמוני שטילפן אתמול בשעות הצהריים אל נמל־התעופה בן־גוריון, ומסר כי פצצה הוטמנה במטוס „אל־איטליה", גרם להכרזת מצב־הכן בנמל שנמשך שעה קלה, עד אשר הוברר כי קריאת הטלפון האלמוני היתה אזעקת־שוא בלבד.

חיפושים אחר בת 14 שנעלמה לפני שבועיים

משטרת זבולון מחפשת זה כשבועיים על עקבותיה של נערה בת 14, אסתר סיבוני, תושבת הקריות, שנראתה באחרונה בלילה ה־11 באפריל ליד מועדון לילה, חיפני ומאז נעלמו עקבותיה.

המשטרה עצרה אתמול שני צעירים בני 16—18, שקיים חשד כי בידיהם מידע העשוי להביא לגילוי מקום המצאה של הנערה. הועלה חשד שהנערה מסתתרת ונעזרת בכך בשני הצעירים.

דובר משטרת חיפה, סגן ניצב ת.' פרנקל, ביקש את עזרת הציבור בחיפושים אחר אסתר סיבוני. כל היודע פרטים על מקום הימצאה או נתקל בה בשבועיים האחרונים, מתבקש לדווח על כך למשטרה. (ע)

מנהלי חברת „משהב" מערערים על מעצרם

מנהל חברת הבניה „משהב", יצחק יגר מבת־ים, וסגנו דב צחור מרמת־גן, הגישו אתמול ערר לבית המשפט המחוזי בת"א על החלטת שופט שלום לעצור אותם ל־15 יום ול־7 ימים לחקירה.

השניים נעצרו בחשד של מירמה. יצחק יגר טען בערעורו, כי אין חשש שימלט או ישבש חקירה. הוא טוען כי האשמות נגדו אינן תמורות והוא כופר בהן ואף מסר למשטרה את כל המסמכים הדרושים. הענין פורסם בעתונות לפני שנה ואם היה בכוונתו לשבש חקירה, יכול היה לעשות זאת במשך כל התקופה הזאת.

סגנו, דב צחור, טען כי הצטיין בעבודתו ועבר ללא דופי ולכן הגיע למעמד בכיר בחברת משהב. הוא נתן למשטרה כל הסבר שנדרש ממנו, ואף הוא כופר בכל האשמות. לדבריו, מדובר באשמה קלה של הפחתת ערך של דירה ב־500 ל"י (שגם בה הוא כופר).

שני החשודים מציינים כי מעצרם יפגע קשות בחברת הבניה ובאלפי לקוחותיה.

מציגים מועמדים למחוז ת"א ב„עבודה" שלא לפי חטיבות

מאת ב. שמריהו

מחוז תל־אביב במפלגת העבודה הגשים אתמול בפעם הראשונה הלכה למעשה את עקרון ביטול החטיבות במחוז, עליו הוחלט באחרונה.

לשכת המחוז החליטה, לפי הצעת מזכיר המחוז, דב בן־מאיר, כי שני החברים שיבואו במקום מרדכי גמיר ז"ל ומנחם כהן ז"ל ללשכה לא ייקבעו כמקובל עד כה על ידי ועדת־מינויים ולא חייבים להיות עוד חברי הסיעה מפא"י לשעבר, אלא ייבחרו בהצבעה חשאית במזכירות המחוז.

מועמדים מ כ ל החטיבות לשעבר יכולים להגיש מועמדותם, כדי למלא את מקומות שני חברי הסיעה מפא"י לשעבר בלשכת המחוז שנפטרו.

387 מיליון דולר - הגרעון המסחרי בינואר-פברואר

בחודשיים הראשונים של שנת 1975 התכבם הגרעון המסחרי של המדינה ב־387 מיליון דולר, לעומת 297 מיליון דולר בתקופה המקבילה ב־1974. זו עלייה כ־30 אחוזים.

מתברר עוד, כי בינואר—פברואר 1975 הגיע היבוא נטו ל־710 מיליון דולר, לעומת 550 מיליון דולר בתקופה המקבילה ב־1974 — עלייה ב־29 אחוזים. בתקופה האמורה התכבם יצוא סחורות נטו ב־323 מיליון דולאר, לעומת 253 מיליון דולאר בתקופה המקבילה וב־1974. עלייה ב־28 אחוזים.

שני רובים נגנבו ממחסן המשמר האזרחי באשקלון

מחסן הנשק של המשמר האזרחי באחת השכונות של אשקלון נפרץ השבוע ונגנבו שני רובים וכדורים. המשטרה עצרה אתמול כחשוד את יוסף שמש, תושב השכונה, שהובא לפני שופט. החשוד טען להגנתו כי כבר 3 שנים חוזר למוטב ויש לו אליבי מוצק. השופט צבי בר־ביצוה לעצור את החשוד ל־5 ימים להמשך החקירה.

במלאת חמש שנים לנפילתו במלחמת ההתשה בתעלת סואץ של יקירנו

אר"יה מרדכי בידרמן
הי"ד

...לה לקבור ונתייחד עם זכרו ביום ד', י"ט באייר ...ש"ה (30.4.75) בשעה 17.00, בבית העלמין הצבאי בקרית שאול.

...ושוהם יצא מבית משפ' בידרמן, רחוב צאלים 18, שכ' נאות־רחל, חולון, בשעה 16.15.

בשעה 19.00 יתכנסו מוקירי זכרו בביהכ"נ „צור ...שה" בנוה יוסף, בת־ים, ללמוד משניות ותפילת ערבית.

...נ„צור־משה" — המשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של ראש משפחתנו היקר

אלתר יצחק איזיק ריס

בן אליעזר ז"ל
בשנת ה־74 לחייו

...לויה תצא היום יום שישי י"ד אייר תשל"ה (25.4) בשעה 11.30 לפנה"צ מבית הכנסת „אוהל רחל" אלוף־דוד (ע"י בית הורים) רמת חן, רמת־גן לבית העלמין בקרית שאול.

אוטובוס יעמוד לרשות המלוים.

המשפחה המתאבלת

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של בעלי, אבינו וסבנו היקר

...בא ב"ר ראובן וינציגסטר ז"ל

מסטקוב — פולין

...לויה תצא היום, י"ד באייר, 25.4.1975, ...עה 1.00, מבית הכנסת הגדול, בכפר־סבא (ברח' ויצמן) לבית העלמין בכפר־סבא.

...טובוס יעמוד לרשות המלוים על־יד בית משפחת ...ציגסטר ברחוב אגרון 13, כפר־סבא, בשעה 12.30.

המתאבלים:
אשתו: חיה וינציגסטר
בנו: לאון וינציגסטר ואשתו
בנו: עו"ד שמעון וינציגסטר ואשתו
נכדיו וכל בני משפחתו

...ו אבלים על מות של בעלי, אבינו וסבנו היקר

...נוכה בן יצחק יפידוף ז"ל

שהלך לעולמו

ההלויה התקיימה אתמול, יום חמישי, י"ג באייר תשל"ה (24.4.75), בהרצליה.
...שבעה בבית המנוח ברח' סוקולוב 77, הרצליה.

המשפחה המתאבלת

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של

יצחק פרידלינג

מבורשט' — תל־אביב

ההלויה התקיימה ביום רביעי 23.4.57

המתאבלים: בנו, כלתו ונכדיו
המשפחה בארץ ובחו"ל

מודעות אבל גם בעמוד 9

מעריב לספורטאים

נחיתת־אונס לקבוצת „לידס"

בשובה מבארצלונה, התפוצץ צמיג במטוסה — והקבוצה נחתה בלונדון

שעות אחדות לאחר שרכשו את כרטיס ההשתתפות בגמר גביע אירופה לאלופות בכדורגל, עברו אתמול כדורגלני קבוצת „לידס" דרמה גדולה באוויר, כאשר מטוס ה„בואינג 727" שהחזירם מבארצלונה, נאלץ לבצע נחיתת־אונס בנמל התעופה הבינלאומי של לונדון.

תחילה, שמעו הנוסעים קול נפץ, בעודם באוויר — והמיים לא ידע במה מדובר. רק אחר כך הוברר כי אחד הצמיגים התפוצץ בעת ההמראה מבארצלונה. איש לא נפגע — אבל כל שחקני „לידס" ומנהלי הקבוצה ירדו מן המטוס חיוורים כסיד.

המחזה שהתרחש בנמל „היתרו" היה אופייני לכל מבצע־חירום מסוג זה: עשרות כבאים מיהרו להתייצב בקירבת המטוס שביצע את הנחיתה ואמבולנסים רבים החישו בקול יבבה. קרביו של המטוס וכל חלקו התחתון, נסרקו היטב באמצעות זכוכית מגדלת.

המטוס אמור היה למעשה לנחות בעיר לידס — אבל כאשר הוברר המצב, הופנו אותו ל„הית'רו".

מבקיע השער שהעניק ל„לידס" את ההופעה בגמר האירופי, הסקוטי פיטר לורימר (המשחק נסתיים ב־1—1 אחרי ש„לידס" ניצחה בביתה בתחרות הקודמת 2—1), סיפר: „תודה לאל שהגענו הביתה ונחתנו... בעת הסיטה נפוצו כל מיני שמועות... כלל לא חשבתי על ההצלחה שלנו ועל מה שעלול לקרות... אלא רק על אשתי וילדיי".

רגישותם של האנגלים ל„ענייני טיסה", מקורה באסון הכבד של 1958, כאשר קבוצת „מנצ'סטר יונייטד" שבה ממשחק גביע אירופה ובעת ההמראה, בערפל כבד — התרסק מטוסה.

ווילי דאומה — אורח הכינוס

מאת מרדכי רוזנבלום

ווילי דאומה, סגן נשיא הועד האולימפי הבינלאומי ונשיא הועד המערב־גרמני, יגיע לישראל ב־4 ביוני כאורח התדהה המארגנת של כינוס „הפועל".

התאחדות האתלטיקה של קנדה צירפה למשלחת שתבוא לכינוס, אתלטית מעולה נוספת: דבי מיציל שזמנה בריצה ל־1500 מטר הוא — 4:13.0 דקות.

היא תתחרה באיצטדיון רמת־גן עם האתלטיות אנדריי מרומניה (4:10.5 ד'), ג'ון אליסון מאנגליה (4:10.0 ד'), היידי ווין מגרמניה (4:16.0 ד'), שירלי סמרוול מניו־זילנד (4:15.0 ד') וחנה שויפי מישראל.

שלושה אתלטים יותיים ישתתפו בתחרויות ההזמנה בכינוס. אלה יהיו: קופץ המוט סתנגאם, שהישגו הטוב ביותר הוא 5.25 מטר. רץ המשוכות ואסיליאו (110 מטר משוכות ב־13.8 שניות); ולאמברת קרעצת לרחוק שהישגה הטוב ביותר — 6.62 מטר. סטודאאית זו תתחרה עם ארבע הקופצות לרחוק — שלוש מרומניה ואחת משוויץ — שכולן עברו מעל 6.50 מטר.

אנסחדה נגד ה„גלדבך" בגמר גביע אופ"א

גמר גביע אירופה למחזיקות גביע בכדורגל יערך ב־14 במאי ובו יתמודדו דינמו קייב מבריה"מ ופרנצוואראוש ההונגרית.

בגמר גביע אופ"א תתמודד אנסחדה ההולנדית עם בורוסיה מינשנגלדבך ממערב־גרמניה, בפני משחקים. ההולנדים ניצחו בחצי־הגמר (גומלין) את יובנטוס טורינו 1—0.

קהיר עשויה לארח הקרב עלי — פרזייר

קהיר עשויה לארח בספטמבר את קרב האיגרוף המתוכנן במשקל כבד בין מוחמד עלי (קסיוס קליי) לבין ג'ו פרזייר — נמסר אתמול משיקאגו. אם המו"מ בין הצדדים לא יצא פרי — יש להניח כי הקרב ייערך בתחילת אוקטובר — הוא בתמורה 5 מיליון דולר תמורת מופע זה.

ב־16 במאי, בלאס־וגאס, הוא יפגש עם רון ליל, שהיה בשעתו שפוט על נסיון־רצח. (א.פ)

★ שר החינוך אהרון ידלין, יפגש הבוקר עם חברי מזכירות ההתאחדות לכדורגל — לדיון הבהרה בבעיית המשמעת במגרשים והאמצעים שהוקמו על־ידי ההתאחדות בסיום העונה.

★ נבחרת הכדורסל של חברת „אל־על" ניצחה בוינה, את נבחרת קוי התעופה האוסטריים בתוצאה 84—56, במסגרת שמינית הגמר בגביע ארגון הספורט של חברות התעופה באירופה.

בני־יהודה מבקשת להפגין נגד המשטרה

מאת א. מבק

אגודת בני־יהודה, עומדת הבוקר לבקש רשות ממשטרת ישראל — להפגין נגד המשטרה.

ההסבר המבוקש לבקשה: המשטרה מסרבת, משום־מה, להעביר להתאחדות לכדורגל, את הדו"ח שלה, ממשחק בני־יהודה עם הפועל ירושלים שנערך ב־20 בפברואר.

ראשי בני־יהודה מסרו כי ההפגנה שלהם מתוכננת ליום רביעי הקרוב, מול מטה המשטרה ברח' דיזנגוף בת"א.

„אנו מבקשים למחות כך על היחס שמגלים כלפינו באחרונה והשביא, לדעתנו, להחלטת־ההרשעה של ועדת המשמעת, שנתקבלה, להערכתנו, שלא בצדק".

עוד אומרים ראשי האגודה, כי אילו היתה המשטרה מעבירה את הדו"ח שלה על המשחק הנ"ל — היה מתברר, כי מה שמיוחס לאוהדי הקבוצה איננו אמת — ומכל מקום, אין הדבר נראה כה חמור כפי שנכסייר קודם לכן בעדויות שהושמעו בועדת המשמעת.

אנשי בני־יהודה מסרו עוד כי ידוע להם על קיומו של דו"ח משטרתי על ההתרחשויות במשחק, ושם, כך הם אומרים, נאמר כי לא היה שום מקרה חריג.

„איננו מבינים איפוא מדוע מסרבת המשטרה להעביר את הדו"ח הזה להתאחדות, כאשר אין בו ענייני בטחון או סודות", אמרו ראשי בני־יהודה.

במקביל לפנייה למשטרה, הגישה אתמול בני־יהודה גם ערעור לבית הדין העליון של ההתאחדות לכדורגל, על פסק הדין של ועדת המשמעת, שהעניש אותה בקיומם של 2 משחקי בית בריחוק 50 ק"מ ממגרשה וללא קהל (ועוד שני משחקים כאלה — על תנאי). בני יהודה טוענת בערעורה כי ועדת המשמעת לא היתה רשאית — בבואה להפעיל עונש על תנאי — לשנות בפרטיו ולקבוע שהמשחקים גם יהיו ללא קהל.

ישראל עם איטליה באליפות הקאדטים

הודיעה פיב"א ★ המשחקים בסלוניקי — ביולי

נבחרת הנוער הצעירה של ישראל בכדורסל (קדטים) נכללה בבית ד' שמשחקיו יהיו בסאלוניקי, באליפות אירופה שתיערך ביוון מ־15 עד 24 ביולי.

אתמול הודיעה פיב"א את סדר הבתים והחלוקה הנבחרות — ביניהן נמצאות שתיים ערביות — מארוקו ואלג'יר.

בית א': ספרד, יוון, מארוקו, שוודיה, פורטוגל. (באתונה)
בית ב': יוגוסלאוויה, צרפת, אלג'יר, בלגיה, בולגריה. (באתונה)
בית ג': בריה"מ (האלופה) פולין, איסלנד, צ'כיה, אוסטריה, סקוטלנד (בסלוניקי).
בית ד': איטליה, ישראל, ווילס, מערב גרמניה, אנגליה, הולנד (בסלוניקי).

גלי צה"ל — „משלנו"

מצעד הפזמונים העבריים
24.4.75

	שיר	מבצע
1.	את ואני	שלמה ארצי
2.	מבקשים להמשיך לנגן	להקת חיל האויר
3.	בארץ אהבתי	[illegible]
4.	אדבר אתך	חוה אלברשטיין
5.	[illegible]	אבי טולדנו
6.	בואי נעשה לנו חג	יגאל בשן
7.	פרקים בתולדות [illegible]	שוקולד מנטה מסטיק
8.	יש לי ציפור קטנה בלב	יגאל בשן
9.	אהבנו	[illegible]
10.	טוב לי בקיבוץ	[illegible]
11.	[illegible]	[illegible]
12.	[illegible]	להקת הנח"ל
13.	[illegible]	[illegible]
14.	[illegible]	[illegible]
15.	[illegible]	אילנית
16.	ילד של פרים	להקת חיל האויר
17.	שיר אהבה לספן	להקת חיל הים
18.	אבי	צ'רי פוקס
19.	זה קורה	אריק לביא
20.	כל אותם זמנים	[illegible]

המינה לשיפוטכם:

	שיר	מבצע
1.	[illegible]	חיים [illegible]
2.	בית אבי	יהורם גאון
3.	[illegible]	[illegible]
4.	עם [illegible]	אורי שבח
5.	[illegible]	[illegible]

גזור ושלח

לדאר צבאי 1005 צה"ל. (ס.)
זה הדירוג שלי (סמן מספר השיר)
מהמצעד: 1...... 2...... 3...... 4...... 5......
מהפינה לשיפוטכם: 1...... 3......
שם ......
כתובת ......

בין המשתתפים יוגרלו פרסים

זכו בהגרלת מפעל הפיס

בהגרלה הרגילה של מפעל הפיס מס' 17/75 שהתקיימה אתמול, זכו הכרטיסים הבאים:

בסך 500,000.— ל"י זכה המספר: 173202.

בסך 100,000.— ל"י זכה המספר: 439320.

בסך 50,000.— ל"י זכה המספר: 774556.

בסך 100,000.— ל"י זכו המספרים: 158713 238054.

בסך 5,000.— ל"י זכו המספרים הבאים: 174401 226258 226993 274665 449946 471131 509785 648191 755204 788112.

בסך 1,000.— ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־03539 16908 26991 30073 30176 37319 40412 47642 74569.

בסך 500.— ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־05171 08469 16853 17612 21126 21839 31724 35979 38313 57565.

בסך 200.— ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־1752 6321 7625.

בסך 100.— ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־0147 0760 0894 1105 1526 1902 1952 2529 2549 2746 3187 3226 3546 4339 4572 4825 4875 5072 5129 5142 5372 5433 5596 6483 7366 7597 7702 7711 7766 7845 8162 8177 8234 8248 8314 8666 8915 9220 9388 9680.

בסך 6.— ל"י זכו כל הכרטיסים הרגילים שמספריהם מסתיימים בספרה 5.

רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

מעריב

אופרה על הקיבוץ תועלה בשטוקהולם - בחסות המשטרה

מנכ"ל בנק אגו"י כופר באשמת מרמה

נאשמים נוספים, יוסף גלזר ושמחה הורוביץ, יצאו לחו"ל

מנחם יום־טוב, המנהל הכללי של בנק אגודת ישראל, כפר אתמול בבית־המשפט המחוזי בתל־אביב באשמה של קבלת כספים במרמה מהבנק ושימוש בכספי הבנק בדרך שגרמה להתמוטטותו.

עם בנהם יום־טוב הואשמו גם יו"ר מועצת המנהלים ובעל השליטה בבנק, איש העסקים, יוסף גלזר, בן 49, וחבר מועצת המנהלים ובעל מניות בבנק, שמחה הורוביץ, בן 50, שניהם בארגנטינה. השנים אינם בארץ.

התובע, עו"ד אבנר רוזה, סגן בכיר לפרקליט מחוז תל אביב, אבל לבקשת המחוזי דב לוין, כי שמחה הורוביץ נמצא בחו"ל והתביעה איננה מצליחה לאתרו כדי למסור לו את ההזמנה לדין. לפיכך ביקש התובע לפצל מגרס, שהורוביץ הפקיד כערובה בצת יציאתו מן הארץ. השופט החליט שלא לדון בבקשה, עד שימצא הנאשם המבוקש.

פרקליטו של יוסף גלזר, עו"ד מ. טיבולת, הודיע, כי גלזר נמצא בחו"ל באישור בית המשפט והוא מוכן להתיצב למשפטו בישראל. הוא ביקש לכפור באשמה בשם הנאשם. השופט השיב כי יהיה מוכן לקבל כפירה באשמה אם גלזר יחתום על הודעה בכתב בענין זה. לפיכך נדחתה התחלת משפטו של גלזר.

פרקליטו של יום טוב, עו"ד רם כספי, ביקש לדחות את התחלת המשפט על אף שהנאשם נכח באולם. השופט לא קיבל בקשה זו וחייב את הנאשם להשיב, אם הוא מודה או כופר באשמה. הנאשם כפר באשמה, והמשך משפטו נדחה למועד מאוחר יותר, שבו יופיעו גם הנאשמים האחרים.

בכתב האישום נאמר, כי מנהלו הכללי של הבנק, יום טוב, ובעלי השליטה והמניות גלזר והורוביץ, קיבלו במרמה כספים בשביל חברות בבעלותם בחו"ל ונגד מתן ערבויות חסרות ערך. בדרך זו קיבלו הלוואות בסכום כולל של מליון דולאר ועוד 200 אלף לירות.

בנק אגודת ישראל נוסד ב־1965 והתמוטט ב־13 בינואר 1971. לפי הנחיות בנק ישראל רכש בנק לאומי את השליטה בבנק אגו"י, כשזה לא יכול עוד להמשיך בעסקיו. (ע)

הדלקת נרות
פרשת אמור

	ערש"ק	מוצש"ק
ירושלים	18.36	19.53
תל־אביב	18.54	19.55
חיפה	18.47	19.55
באר־שבע	18.47	19.55
אילת	18.47	19.46

אלוף (מיל.) גבע יועץ מבקר המדינה לעניני משרד הבטחון

מבקר המדינה ד"ר י.א. נבנצל מינה את האלוף (מיל.) יוסף גבע כיועצו לעניני מערכת הבטחון. יועץ המבקר כר כלום שבאי קינן מסר, כי גבע לא יהיה עובד קבע במשרד המבקר אלא עובד בתנאים מיוחדים, שיקבעו מדי פעם בפעם עם המבקר.

במשרד המבקר סבורים שמינויו של אלוף לשעבר, בעל נסיון בסהוזי ובניהול בגוון, יהיה לתועלת לבקורת המדינה ולמערכת הבטחון כאחד.

עבודות ההטיה של מי הירמוך (תעלת העי'ור) שהחלו לבצע הירדנים, ליד הכפר אודסיה. עם גמר העבודות יעברו הירדנים את „מיכסתם" — ובכך ינצלו חלק מן המים שנועדו לשימושם של היישובים הישראליים באיזור. (צילום: סטארפוט)

רבין דחה תביעת משפחות שכולות לחקור אחריות דרג מדיני למחדל

מאת אברהם תירוש

ראש־הממשלה יצחק רבין ושר־המשפטים חיים צדוק, דחו את הביקוש של קבוצת משפחות שכולות ממלחמת יום־הכיפורים, להקים גוף שיפוטי שיחקור את אחריות הדרג המדיני למחדלים, שהביאו למלחמת יום־הכיפורים.

את התביעה העלו שבעה נציגים של המשפחות השכולות, שנפגשו שלשום בירושלים עם ראש־הממשלה ועם שר־המשפטים. לפני כמספר שבועות החליט על הצגת תביעה זו, בכינוס של עשרות משפחות שכולות מאזור המרכז.

תביעת המשפחות נדחתה בנימוק, שוועדת־אגרנט דנה ב„הערכות וההחלטות של הגורמים הצבאיים והאזרחיים המוסמכים". נציגי ההורים השכולים טענו, לעומת זאת, כי ועדת־אגרנט לא דנה באחריות הדרג המדיני, משום שכתב־המינוי שניתן לה על־ידי הממשלה לא הסמיך אותה לכך. אולם שר־המשפטים לא קיבל טיעון זה.

אמש ציינו נציגי המשפחות השכולות, כי דברי חבר ועדת־אגרנט פרופ' יגאל ידין, בפגישה עם נציגי העתונות בלונדון, כי תפקידה של הועדה היה לבדוק את האחריות הצבאית למחדל, ולא את האחריות המדינית, מחזקים את התביעה להקים גוף שיפוטי, שיחקור את אחריות הדרג המדיני למחדל.

בפגישה עם ראש־הממשלה ועם שר־המשפטים טענו עוד נציגי המשפחות השכולות, כי שר־הבטחון לשעבר משה דיין „אשם ברשלנות פושעת משום שהכלים, בחלקם, לא היו כשרים לפעולה ולא לכל החיילים היה נשק אישי. לאורך קו התעלה הושארו כ־400 חיילים בחיפוי של שלושה טנקים בלבד, וזוהי אחריותו הבלבדית של שר־הבטחון".

מקורבו של הרב ברגמן מואשם ביחס גרוע לזקנים

מאת פיליפ בן, כתב „מעריב" בארה"ב

מוריס אברס, שהיה נשיא אוניברסיטת ב"אבדיה, האשים אתמול את יצחק הולנדר, בעלים של בתי־אבות, כי נהג שלא כהלכה בקשישים.

המואשם הוא ממקורביו של הרב ברנארד ברגמן, שנאשם בהאשמות דומות, וגם הוא מחשובי „המזרחי" בארה"ב. אברס, שהוא אישיות יהודית לישראלית ידועה בניו־יורק, האשים את הולנדר, כי לקשישים בבתי המוסד שלו ניתן מזון גרוע, שנשללות מהם תרופות חיוניות ושלעתים רחוקות בודק אותם רופא.

כמה עדים אישרו את ההאשמות האלה. הולנדר הכחיש אותן בתוקף. אם יוכחו ההאשמות, אפשר יהיה לשלול ממנו את רשיונו.

הולנדר הזה, כי הונו מגיע ליותר מ־18 מליון דולארים, וכי את רובו הרוויח במשך 20 השנים שהיה בעלים של בתי־האבות.

נעצר סטודנט ערבי הלומד בגרמניה

חשוד שגוייס לארגונו של חוואתמה כדי לבצע מעשי־חבלה בישראל

מאת יצחק בן־יהודה

צעיר מהכפר קלנסואה שבמשולש נעצר בידי גורמי הבטחון, כחשוד בהשתייכות ל„חזית העממית הדימוקרטית", ארגונו של נאיף חוואתמה. שופט בית־משפט השלום בפתח־תקוה הורה לעצרו עד לסיום החקירה.

הצעיר, בן 23, סטודנט לרפואה באוניברסיטה גטינגן בגרמניה, נעצר בתחילת החודש עם הגיעו ארצה לחופשה. הוא חשוד כי ביקר באחת מארצות ערב והודרך להקמת תא חבלני, במטרה לבצע מעשי חבלה.

שר החוץ הרוזמן לשיחות בשוודיה

שר החוץ השוודי, סבן אנדרסון, סיים אתמול את ביקורו הקצר בישראל והביע את התקווה שיוכל מקרוב להמשיך את השיחות שניהל כאן, כאשר שר החוץ יגאל אלון יבקר בשוודיה.

בסכמו את ביקורו אמר המדינאי השוודי, שהשיחות שניהל כאן עם ראש הממשלה מר יצחק רבין ועם שר יגאל אלון היו גלויות לב, ואיפשרו לו לקבל הבנה שלמה על גישותיה של ישראל ומדיניותה במצב הנוכחי באזור התיכון.

„סאס": לא איימו על אשבל בגיוס

סוכנות הידיעות „סאס" כתחה אתמול על הידיעה בבריה"מ כי הפעיל היהודי מרק אשבל גורש ממוסקווה וכי איימו עליו שיגוייס לצבא הסובייטי.

אשבל סיפר כי איימו עליו בגיוס, וכי זה בטח שהאיום הוא גמול על פעילות נגד הגבהר.

אשבל, פיסיקאי בן 43, ביקר במארס אצל ידידים באוקראינה, וכשביקש לשוב למוסקווה, נמנע הדבר ממנו. סוכנות „סאס" תארה את המדען, שהיה חבר בבכוך המוסקוואי לפיסיקה תיאורטית, כאיש שלא הצליח להשיג יוקרה מדעית וכעת הוא „מתהדל בכל דרך שהוא לזכות בפרסומת באמצעות בדיית שקרים מרושעים על רדיפה מדומה של יהודים בבריה"מ".

אשבל טוען, כי נקרא ללשכת הגיוס ונמסר לו שיהא עליו להתייצב לבדיקה רפואית כיוון שיגוייס כסגן במילואים. „סאס" טוענת כי לא איימו על פרופ' אשבל בגיוס. הוא מסוס ההעלם מכלוש הרדעות להתייצב בקומיסאריאט הצבאי באזורו, כם רצו לדון בהחיקתו ברשימת הבגויסים מסיבה בריאות. (אי.פי., יו.פי.)

יעקובי מכחיש נכוונות למשא ומתן עם אש"ף

שר התחבורה, גד יעקובי, הנמצא עתה בשליחות הבבהרית בארה"ב, הכחיש את הידיעה שלפיה הבהיר באחד כתב אמריקני, כי ישראל עשויה לשאת ולתת עם נציגי אש"ף בתנאים.

השר אמר, כי ישראל אינה שוללת השתתפות ערבים פלשתינים בוועידת ז'נבה או בכל פורום, כל עוד הם יהיו חלק ממשלחת ערבית מוכרת — ירדנית או אחרת. כן אמר: כי מדינה ערבית־פלשתינית, שבירתה רבת־עמון היא הדרך למתן ביטוי מדיני לפלשתינים, המהווים רוב אוכלוסיה של ירדן.

הגדרת „ערבים פלשתיניים, חברי משלחת ערבית מוכרת", כנציגי אש"ף נעשתה על ידי הכתב האמריקני והדבר מבטא לא את עמדתו ולא את דבריו של השר יעקובי — מסרה לשכת השר לאחר שיחה עמו אתמול.

25 שנים לבית־ספר „עמישב" ברמת־גן

במלאת 25 שנה לביה"ס „עמישב" ברמת־גן, אנו עומדים לערוך

כנס מחזורים

בסוף שנה"ל.

כל בוגרי בית־הספר, מוריו ועובדיו, שלא קיבלו הודעה על כך עד כה, מתבקשים להתקשר לביה"ס בכתב, לפי הכתובת: רח' עוזיאל 106, ר"ג או טלפונית 03-744427 ולמסור את הכתובת ואת המחזור.

במעגל

הקיטנה לילד היוצר

הנאה מושלמת לילדים
נחת להורים

הקייטנה המבוססת על יצירה עצמית פוריות בעשיה ובמחשבה

פרטים והרשמה — דיזנגוף 204, ת"א, בימים ב', ג', ד', בין השעות 17.00—21.00

ב"ה

בי"ס תיכון עירוני דתי „תחכמוני" חדרה

לכל בוגרי ביה"ס מכל המחזורים!

הנכם מוזמנים לכינוס בוגרים לציון מחצית היובל ליסוד בית הספר, ביום שלישי, מוצאי ל"ג בעומר, 29.4.75, בשעה 8.00 בערב בביה"ס התיכון „תחכמוני" בחדרה.

בתכנית: ברכות
הרצאה — מר חנן פורת
מראשי „גוש אמונים"
מפגש חברים
תכנית אמנותית

מקוים לראותכם!

רהיטי יבוא איטלקיים

פינת אוכל (6 כסאות) 3000 ל"י במקום 4800 ל"י
סלון 7000 ל"י במקום 9500 ל"י
מזנון 6500 ל"י במקום 9500 ל"י
שולחנות סלוניים, חדרי ילדים, חדרי שינה ומטבחים

"אדיר" יבוא, שיווק והפצה.
רח' פינסקר 61 ת"א טל. 289944
פתוח: מ-10 בבוקר עד 8 בערב

ברונו גלריה לאמנות

רח' בן יהודה 64, תל־אביב * טל. 220635

מזמינה אתכם לתערוכת האביב במוצ"ש 26 אפריל 1975 בין השעות 18—22

ראה מודעה בעמוד 30

דלתות בטחון לחדרי מדרגות

עם קשר פנים ועילה חשמלית.

צלילון
תל־אביב והמרכז
טלפונים: 479766, 787304

לוי דוד ובניו

מציעים למכירה

בפתח־תקוה
במקומות שונים

דירות פאר 3 - 4 חדרים
עם מיטב השכלולים
בתנאי תשלומים נוחים
אפשרות למשכנתא עד 30.000 ל"י

לזוגות צעירים
דירות לפי היכולת

פרטים: רחוב וולפסון 13 פתח־תקוה טלפון: — 911297, 904865 בשעות: 9.00—13.00, 16.00—19.00

3½ חדרים

לוקסוס — כניסה מיידית
מרכז הרצליה
גבוה ושקט. חימום מרכזי
חניה + גג
מעלית ושירותים כפולים
טל. 283121, 289715

בית שלומית עציון — מכמורת

קיט משפחתי זול בחופש הגדול
עד 1 [illegible]
[illegible] — 60.— ל"י
טל. 053-96133

DRINKOMAT

מוסדות ציבוריים, בתי חולים, ישיבות וכו'

המעוניינים במכונות מוכרי משקאות אוטומטיות יפנו דחוף ל־ Drinkomat ת.ד. 18162 ת"א.

נגנבה

סוסיתא סטיישן

בצבעים אפור־קרם
שמספרה: 207-563
פרס מובטח למוצא שיוצר קשר לטל' 052-21986

במעגל

שעורים פרטיים וחוגים לילדים נער ומבוגרים
* קרמיקה
* ציור
* כתיבה יוצרת

פתוח בין השעות 10.00—21.00
דיזנגוף 204 תל־אביב (פינת ארלוזורוב)

תאורה וקול

התקנת
דלתות בטחון
עם קשר פנים (אינטרקום)
תעילה חשמלית
„תאורה וקול"
03-907017

למכירה חנות בפתח־תקוה

מתאימה למינימרקט בשכונה דתית מתפתחת
יחידי בסביבה, פרנסה מובטחת

לפנות טלפון 914678 או בין 4—7 אחה"צ 903958

למכירה דירה בת 4 חדרים

בבנין חדש, לוקסוס מלא (מעלית, גז מרכזי, חימום מרכזי, חניה) כניסה מיידית ברחוב גאולה 10 ת"א. בדבר פרטים נא לפנות לטלפון: 267178 במשך כל שעות היום והערב. אפשר לראות במקום בין 11.00 — 13.00.

הדירה

שאותה חפשת תמצא אצל

אוזיל ציפרין מנדלסברג

למכירה

1. בכבר המדינה
דירות פאר בנות 3 חדרים עם מרפסת ענק. דירת פנטהאוז. וכן מחסנים.

2. אחד העם 112
דירות נוחות בנות 3—3½ חדרים.

להשכרה

3. ליד „שיכון הצמרת"
דירות מרווחות במיוחד — בנות 4 חדרים, בנויות בסטנדרט גבוה מאד.

*

תל־אביב, ככר מלכי ישראל 5, טל. 224514, בין השעות 8—1, 4—7.

אחים אלעזר
בצפון תל־אביב

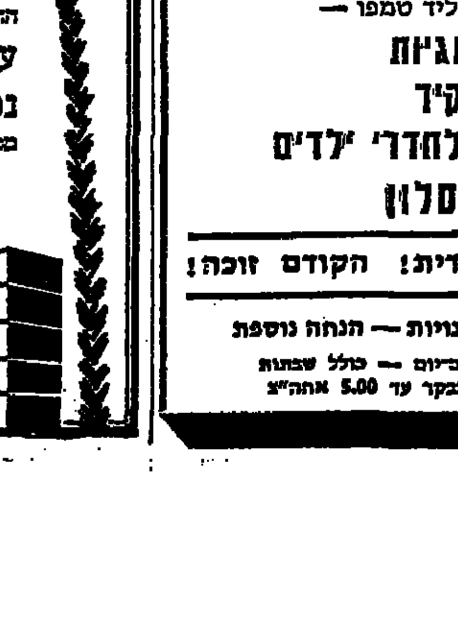

למכירה ברחובות שקטים
דירות אקסקלוסיביות בנות 4־3־2½־2 חדרים, ומבחר פנטהאוזים.

על כל קניה עד 2.5.75
נספוג את מס ערך מוסף
מספר הדירות מוגבל.

„אחים אלעזר"
המשרד: יהודה־המכבי 37 ת"א
מ־8—13, 16—19.

לתושבי צפון תל־אביב!

הצעה מיוחדת

לתנורי אפיה

3 שנים אחריות
גריל שיפוד מסתובב עם מנוע!

אצל הסוכן המורשה:
מ. פרידמן
גורדון 39, טלפון 233414

טלוויזיות, מכונות כביסה, מקררים, מדיחי כלים, מערכות סטריאו.

חדרי־שינה
חצי־חינם

ישר מאירופה לביתך!

כל שבוע מלאי חדש

מכירה פומבית במחסננו בחולון ברחוב המלאכה 23 — איזור התעשייה חולון — ע"י ביח"ר אלבן זופו
— ליד טמפו —

* מיטות זוגיות
* ארונות קיר
* ארונות לחדרי ילדים
★ רהיטי־סלון

אספקה מיידית! הקודם זוכה!

לבעלי חנויות — הנחה נוספת

המכירה יום־יום — כולל שבתות מ־10.00 בבקר עד 5.00 אחה"צ

מעריב של שבת

שמואל שניצר ● נשק מתוצרת עצמית

...מחשבה הפוליטית הערבית מופיע בזמן האחרון מוטיב חדש, שאולי לא היה ראוי ...את לב מרובה, אלמלא תקף דברים ...ים לפעמים גם במחשבתם של יהודים ... המדובר בתקווה (או בחשש) שהמדינה היהודית תתמוטט איכשהו מאליה, בשל ... חולשה פנימית וגורמי לחץ חיצוניים ...זעתם הולכת ומצטברת.

...עיון בוטא על ידי סאדאת באמת מש־... המתוכבנות היטב עם עתונאים מערביים, ...זכרו הלכי הרוח בישראל הנשיא המצרי ...: „ראו באיזה מצב הם שרויים" הוא הופיע במאמר שחיבר זה לא כבר אחד ...רכגים של התנועה הפלשתינית. הוא במרכזם של דברים שאמר יאסר ערפאת ...זה לכתב השבועון האנגלי „אקונו־...". הוא חופף קרי־מחשבה המרומז לא בכתבותיו המזרח־תיכוניות של שבועון ...הת הגרמני „שפיגל". הוא עשוי לצוץ ... תיובים בכל מקום שבו מצטיירת ...ל כמקור של סכנה לשגשוג הכלכלי ...בי.

...עיון הוא, בקווים כלליים, שהסיבוב ...ון בהתמודדות היהודית־הערבית, הקרב ...יע על קיומה של המדינה היהודית, לא ...ם לעולם. לא יהיה צורך בו. די ...להם לערבים להשיג, על ידי שילוב של ...ים צבאיים, מדיניים וכלכליים, את הת־... של ישראל לקווי הגבול של 4 ביוני ...ואת כינונה של מדינה פלשתינית בגדה ...בית וברצועת עזה. אחר כך יוכלו לשבת ...ה ולהמתין להתפתחויות.

...דינה היהודית, העטופה בלאו הכי גכל ... כבר מנשוא, השרויה בלאו הכי במצב של דכדוך ויאוש, הפזה בלאו הכי להתר־...ות האמונה באידיאלים אשר עליהם ...מה, תעבור מן העולם גם בלי התערבות ...ת נוספת. המחלוקת הפוליטית המרה, ...יתות, הפירוד העמדי והעדתי, הפער ...זני הכבד, חוסר המוטיבאציה וחוסר ...ן — כל אלה יחברו יחד כדי להביא את ...ה לממדים כאלה, שלמתחים לא תהיה ... ברירה אלא להשלים עם התמוטטותן של ...המדינות שבתחום פלשתין במסגרת ...ית אחת, חילונית ודמוקרטית, שבה יחיו ...יים, נוצרים ויהודים בצוותא על פי ...פים שיקבעו על ידי המהפכה ה־...תינית.

...תיאוריה זו מבססים הערבים מהלכים ...ים מפוכחים באמת. כי אם אלה הם ...י הקיום של מדינה יהודית קטנה הלחוצה ...זמן הים התיכון, הרי שאין כל צורך ...ל במתקפות קיצוניות הקוראות להמשיך ...צבא מתמיד עד להשמדת המדינה היהודית, ואין כל תכלית בסירוב להכיר בקיומה ...ישראל, שאין כל תועלת בהתנגדות ...ה הגמה.

...בלב שקט, לקבל את דגלי תקי־... ההתנהגות־ההנהגה, ולהוסיף ...בתוכם באה של כמיגות, ה־...תשג גם כך. ...ה במרה.

■

...את התיאוריה, ויש לה, לכאורה, בסיס ...מציאותי מוצק, כה שמצטייר בעיני ה־...ים כביא כל התקוות הוא, להיהודים רבים, ...ר כל הסיוטים.

...תרופתה האידיאית של המדינה היא ...ז שהכל יכולים להבחין בה. רפיונה הגו־... מתגלה לעין כל בסידרה המצבה של ...רי העמיתות, שנהפכו להם מוקם של ...עניים. הירידה לא רק בלבד שלבשה ממדים ...רנים; בחוגים נרחבים הולו לראות בה ...מביש שבקיימתו היא בתשאי. אין ...ואין טעם להוסיף ולמנות את כל ...ופעות השליליות, את מצבו העגום של ...ל העבודה, את ירידת קרנו של היושר ...סים אישיים ועסקיים, את תאוות הבצע ...גודה אנשים רבים על דעתם, את פריקת ...ל המשמעת כבצב. כולנו יודעים את מבינה ... כמון של האבנים הרובצות על לבותינו. ...לנו גם יודעים שזה — הצד האפל שלנו. ...המקולקל. המעוות והנגוע והמבייש ...אופיינו ובהתנהגותנו. כל הגבולות המכוסים ...יטולים שכמו צצו כולם יחד, להוסיף מבי־...: על חרדתנו.

...בל הצד האחר — גם הוא ישנו. ...אחד לא יכבה והוא יצוטט.

■

...קודת התורפה בתיאוריה הערבית היא ...בהנחה שיש כאן תופעות חדשות; ...עכשיו, זו הפעם הראשונה, נתרופפה ה־...דינה של מדינת היהודים; שעוד לא היו ...לוקת כאלה וגילויי כפירה כאלה ושחיתות ...את; ושממילא יש כאן תהליך שתחילתו ...יהה על סופו.

...את, כמובן, תמימות שיסודה בבערות. רק ...שאינו יודע את ההיסטוריה של התנועה ...אומית היהודית, יכול לטעון שזו — נקודת ...פל שלה. רק מי שלא שמע את הרי־...קווים הישנים, יכול להאמין שלא היתה ...י במחלוקת הזאת. רק מי שלא גישש אל ...תו הירידה שהיתה, היאוש שעורר והכפירה ...שעתה, יכול להגיע אל המסקנה שאפסו ...מקורות הכוח. רק מי שלא חקר את ...תגסלציות הפוליטיות, שהיו, את האיומים ...שמפו ואת המכשולים שהוחשה, יכול ...אמין שעכשיו נתמה הציונות במצוקה ללא ...ציא. רק מי שאינו יודע מנין באנו, יכול ...טות בנפשו שהוא יודע לאן אנו הולכים.

...התנהגות האדם שימשה נושא למחקרים ...ים ומעמיקים, ופסיכולוגים וסוציולוגים ...יעו לכלל הבנה מבוססת היטב של מניע־...יהי דרכי הפעולה של החברה. ואולם כל ...בלתנותיהם באו להם כשהביטו מסביב, או ...אחור. לגבי העתיד — קצרה ידם. ...יודעים מדוע נהגו בני אדם כפי שנהגו; ...אין הם מתיימרים לדעת כיצד ינהגו ...בא.

...אולי זה כל מותר האדם מן הבהמה. ...ובכל הנסיבות ובכל המצבים נשארת בידו ...בחירה לנהוג לפי מירתו החופשית, ולפיכך ...ין כל אפשרות להחיל כללים על התנהגותו ...בעתיד ולחזות מראש כיצד יגיב בשעת ...ושה, בעת לחץ, או מול סכנות נפשיות.

השתברות של הופעות וגילויים יכולה להשתבץ היטב בתוך תיאוריה פסיכולוגית או חברתית, ולהראות בעיני כל כחלק מתהליך. ואולם אין כל אפשרות להוכיח כי אמנם יש כאן רצף של התרחשויות המצטרפות לסידרה כלשהי, או התחלה של מסלול שממנה ניתן ללמוד על המשכו הבלתי־נמנע. כל הלך־רוח, כל תגובה נפשית וכל אופנה רעיונית יכולים להתהפך פתאום, לפעמים ללא סיבה נראית לעין. כל רפיון יכול להחליף בתנופה, כל מורך־לב יכול ליהפך לאומץ, כל דכדוך נפש יכול לפנות מקומו לתקווה.

לכל יאוש יש סם־מרפא, ושמו — אמונה. והתלקחותה של אמונה היא מאותן תופעות מופלאות שאין הדעת תופסת אותן ואין השכל מצליח להסבירן, אך כי שיבקש לבחון אותה ברשימת הגורמים המשפיעים על גורלם של אדם ועם, מפני שאין התבונה האנושית יכולה לרדת לעמקה, ייכשל בטעות המרה.

■

אדם, ערבי או יהודי, המסוגל להאמין שהציונות יכולה לכלות ביום מן הימים, מחמת אכזבה או התמכחות או מכשולים שאין להתגבר עליהם, מעיד על עצמו שאיננו יודע הרבה על היהודים, וגם המושג „ציונות" איננו נהיר לו.

דומני שחבר הכנסת בנימין הלוי הוא שביקש לקבוע, בבואו להסביר את התמורה שחלה בהשקפותיו אחר מלחמת יום הכיפורים, שהציונות איננה זרם משיחי אלא תנועה פוליטית הדרגתית, ועליה להיות מודרכת על ידי שיקולים מעשיים של יחסי כוחות ואפשרויות מדיניות. הוא הלך בעקבות אסכולה שלמה של הוגים שגרסו כי התנועה הציונית באה לעולם כאשר של זרם התנועות הלאומיות האירופיות של המאה שעברה. המחשבה שההויה היהודית מסוגלת אולי להוליד תנועה שונה מכל התנועות הלאומיות של אירופה, בעלת יעדים אחרים ובעלת דחף שונה, נראתה בעיניהם פסולה בעיקרה; ומתוך שדחו אפשרות זו, נתעלמו מהם כל העובדות שסתרו את התיאוריה שלהם. הם לא שאלו מדוע כל התנועות הלאומיות האירופיות באו לשחרר או לאחד אומות היושבות על אדמתן, ורק התנועה הלאומית היהודית חתרה להעברת אומה פזורה משבעים גלויות אל ארץ בכפות אחת. הם לא תמהו מדוע שום תנועה לאומית שבעולם לא הצליחה לחדש לשון עתיקה והציונות לבדה הצליחה. הם לא הביעו פליאה על כך שכל הנסיונות ליישב יהודים על הקרקע בשאר מקומות בעולם נסתיימו בכשלון ורק בארץ ישראל היה להם קיום. הם לא ניסו להסביר איך התנועה הלאומית של היהודים הגיעה לשיא הישגיה דווקא בשעה שכל התנועות המקבילות של אירופה כבר עברו מן העולם, ובמקומן צמחה המגמה ליצירת מסגרות מדיניות רב־לאומיות ועל־לאומיות.

הם לא ביקשו להסיק מסקנה כלשהי ממהותו המיוחדת של הקשר הנפשי היהודי אל ארץ ישראל, שאין דומה לו ביחסיהם של בני כל שאר האומות אל הארצות שמהן היגרו או הוגלו או הגנסו. הם לא ניסו להצביע על רציפות האמונה המשיחית בישראל כדי למצוא בה את המפתח לייחודה של הציונות, ואולי גם להצלחתה.

הם סירבו להודות בקיומם של גורמים „מיסטיים", אף על פי שהגורמים הללו התקיימו והפעילו השפעתם על התולדות מדיניות, על מערכות בשדה הקרב, ועל התנהגותם של יהודים ושל המנהיגים בצליל ולפיכך כל העולם. הם ראו בעליל שפע של תופעות בלתי מוסברות, אבל גישתם השכלתנית העקבית מנעה מהם את היכולת להודות בקיומו של הגורם הראשון־במעלה בהיסטוריה של העם היהודי, מחולל פלא קיומו תם ומיוחד, עמוד השדרה של כל זרמיו וכתותיו ומגמותיו, המנוף האדיר ביותר של כל גלגוליו — כשהו המקופל בשתי מלים קטנות, שיש עמן אבעה אשר מעינותיה אינם מתרוקנים לעולם, הוא מסביר את כל המתחמק מן השכל. סיבכת הקסם של כל הדורות, אשר כוחה עתה כבוחה בעבר, והיא המשקפת תאוות אשר לא תישבר לעולם.

המורכולה הסודית של המבנה הנפשי היהודי, בניסוחה הפשוט ביותר:

אני מאמין.

■

אנשים מודרניים והמפוכחים מתייחסים בחשדנות אל האמונה. אולי צריך, פשוט, לסבר את אוזנם.

אם יש אבולוציה בטבע, אם הפרטים החסונים ביותר והמצוידים ביותר לעמידה במלחמת הקיום נשארים לפליטה ומורישים את תכונותיהם המיוחדות לצאצאיהם, אם בדרך זו הולכים ומשתנים המינים, הרי המין הזה ששמו „יהודי" הצמיח באותו תהליך אכזרי של השמדת התלושים והישארות ה־

(המשך בעמוד הבא)

משה ז'ק ● חזרה למוסקווה

הבריחה לכינוסה המיידי של ועידת ז'נבה היתה בשנה האחרונה סיסמת מדיניות החוץ הסובייטית.

קיסינג'ר גרס דיפלומטיה מעופפת. גרומיקו הציג בולה את ועידת ז'נבה, ולא היתה הודעה סובייטית בתום ביקור של נציג ערבי כלשהו, שלא תבעה כינוס מיידי של ועידת ז'נבה. אפילו שרי חוץ וראשי ממשלות של מדינות לא מזרח־תיכוניות שנקלעו למוסקווה נאלצו בהודעות המשותפות לומר אמן אחרי הקריאה לכינוסה של ועידת ז'נבה לשם פתרון הסכסוך במזרח התיכון.

השבוע שמעתי לפתע זמירות חדשות מן הקרמל. בסעודת ערב חגיגית שערך אנדרי גרומיקו לכבוד שר החוץ הסורי, אמר שאמנם צריך לכנס בהקדם את ועידת ז'נבה, אבל לפני כן צריך לערוך בקפדנות את ההכנות לקראתה.

לכאורה — דאגה להצלחתה של ועידת ז'נבה. למעשה — טמון באמירה זו של אנדרי גרומיקו, ודווקא בנוכחות שר החוץ הסורי, סוד המדיניות הסובייטית, שהוא להביא את ארצות הברית לכלל הסכם עם הסובייטים על המזרח התיכון.

זו היתה המטרה שלמענה נקרא קיסינג'ר למוסקווה בעצם ימי מלחמת יום הכיפורים; זה היה הבסיס לכינוס ועידת ז'נבה; זה היה היסוד להתנגדות הסובייטית לדיפלומטיה האישית של קיסינג'ר.

הסובייטים סבורים שוועידת ז'נבה איננה יכולה לשאת פרי בלעדי הסכם אמריקני־סובייטי מוקדם, והם חוזרים להסכם כזה מאז פגש הפסגה בגלאסבורו בין קוסיגין וג'ונסון מייד אחר מלחמת ששת הימים.

שר החוץ יגאל אלון ניסה להוכיח לד"ר הנרי קיסינג'ר בביקורו בוושינגטון, כי ממשלת ישראל לא הוליכה שולל את ממשלת ארה"ב במו"מ האחרון עם מצרים.

היו לו, ליגאל אלון, הוכחות עובדתיות רבות שסתרו את ההאשמות האמריקניות כאילו ישראל הכשילה את המאמץ האמריקני להשגת הסדר. אך קיסינג'ר סירב להשתכנע ורוגזו אינו נובע מקו זה או אחר שנקטה ישראל במפת סיני במהלך המו"מ. רוגזו אינו מעוגן בתחום היחסים הישראלים־מצרים, אלא בתחום היחסים האמריקניים־סובייטיים.

בפגישות ולדיווסטוק רצו הסובייטים להגיע לכלל הסכם עם האמריקנים לגבי המזרח התיכון, לקבוע חלוקת אזורי־השפעה וראשי פרקים להסדר, אלא שאז היה קיסינג'ר בטוח שהוא ישיג הסכם ישראלי־מצרי בכוחות הפילוסופיה האישית שלו במסע־דילוגים אחד או שניים במזרח התיכון, וכאשר יבוא לז'נבה תהיה ידו על העליונה.

עכשיו הוא נאלץ לחזור אל גרומיקו, ידידו, בידיים ריקות. בנובמבר, בולדיווסטוק, יכול היה להשיג תנאים הרבה יותר טובים מן הסובייטים — כך נדמה לו — להסדר אמריקני־סובייטי במזרח התיכון. עכשיו, אחרי כשלון המו"מ הישראלי־מצרי, אחרי הסיבובים עם תורכיה ויוון, אחרי התמורות בווייטנאם ובפורטוגל, ידו היא על התחתונה.

על כך בעצם, רוגזו העיקרי של קיסינג'ר. הוא החמיץ הזדמנות בולדיווסטוק מתוך שחשב להצליח באסואן ובירושלים. ועכשיו הוא נאלץ לחזור לז'נבה, ולמעשה לא רק לז'נבה אלא למוסקווה. הוא מתחיל באותה נקודה שבה התחיל ב־20 באוקטובר 1973, כאשר הגיע להסכם הראשוני עם ברז'נייב על חיפוש דרך להסדר אמריקני־סובייטי במזרח התיכון תוך כדי הפסקת המלחמה בין ישראל למצרים וסוריה, שניטשה במלוא עוזה.

היו שראו בהחלטת מועצת הבטחון על הפסקת האש רק דאגה להפסקת־האש בין ישראל לשכנותיה, ולא ראו את העיקר שבה והוא ששתי מעצמות־העל הסכימו ביניהן לחפש דרך להסדר במזרח התיכון, ולו גם באיצטלה של שושבינות בוועידת ז'נבה.

לא היה בכך דבר חדש לברית המועצות, שהרי עוד בקיץ 1969, בעיצומה של מלחמת ההתשה, ניהל ג'וזף סיסקו משא ומתן עם הסובייטים על פרטי ההסדר בין ישראל לארצות ערב, ולא רק על המסגרת. הימים היו אז ימי ההכנה לתוכנית רוג'רס.

●

על מה בעצם התפוצץ אז המו"מ האמריקני־סובייטי להסדר במזרח התיכון?

האמריקנים הסכימו אז להבטיח לסובייטים שלא יחולו שינויים מהותיים בגבולות ישראל ושכנותיה, אך הסובייטים לא הסכימו לנוסחת האמריקנית בשאלת הפלשתינים. הסובייטים דרשו החזרת כל השטחים הפלשתינים לבעליהם, ואילו האמריקנים ביקשו להגביל במגבלות הבטחון של ישראל.

משלא הגיעו הצדדים לכלל הסדר החל השלב הכושל במלחמת ההתשה, שבו הופעל זרוע האוויר הישראלי בלחימה לאורך התעלה. האמריקנים קיוו אז שחיל האוויר ירכך את העמדה המצרית וקהיר תקבל את תוכנית רוג'רס, שהיתה אז בהכנה, ובעקבותיה יקבלו גם הסובייטים את התנאים האמריקניים.

אך דבר זה לא קרה. תוכנית רוג'רס קרסה תחת לחץ ההתנגדות הישראלית, החל השלב האחרון והמכאיב שבמלחמת ההתשה: המירוץ בין המטוסים האמריקנים שבידי ישראל ובין הטילים הסובייטיים שבידי המצרים.

בסופו של דבר הצליחו האמריקנים להיות אלה שהביאו לכלל הסכם להפסקת אש, כלומר הם השיגו את יעדם המדיני. יוזמת רוג'רס בקיץ 1970 (שהוליכה להפסקת האש ולהתחייבות מצרים לפתוח במו"מ) היתה ראשיתה של התנופה המדינית האמריקנית. על רקע זה באו גם „שיחות הקירבה" שהציעו האמריקנים לשם השגת הסדר חלקי, והעליונות המדינית נשארה בידי האמריקנים עד מלחמת יום הכיפורים, ולמעשה גם בחודשים שלאחריה, חודשי המו"מ על הסכמי ההפרדה.

אך הפסקת התנופה הקיסינג'רית בהשגת הסכמים נוספים החזירה אותו שוב למוסקווה, למשא־ומתן מחודש עם בריה"מ.

ב־25 באוקטובר 1973 הבהיל קיסינג'ר את ממשלת ישראל ואת העולם בהתערבות צבאית סובייטית להשגת שחרורה של הארמיה השלישית המצרית המכותרת. אך במארס־אפריל 1975 לא שיחקו הסובייטים את משחק קיסינג'ר, ולא היה בכוח להבהיל את ממשלת ישראל אלא ב„הערכה מחודשת". „הערכה" זו הביאה את קיסינג'ר חזרה למוסקווה גם אם מבחינה גיאוגרפית תהיה הפגישה עם גרומיקו בז'נבה.

●

במשך השנים האלה הפיקה גם ברית־המועצות את הלקחים. היא למדה בראש ובראשונה למדוד את מידת הלחץ שהיא יכולה ללחוץ על הערבים, אבל לא פחות מזה את מידת הלחץ שיכולה ארה"ב ללחוץ על ישראל.

בניגוד לדיאלקטיקה המקובלת על הסובייטים הם נאלצו ללמוד, שיש גבול ללחצים האמריקנים על ישראל, ואת הגבול הזה מגששת עתה ברית המועצות בגישושיה בישראל.

זה לא רק עניין של שליחים סודיים, אלא גם של התבטאויות פומביות של בריה"מ ביחס לישראל, הבאות עכשיו בנוכחות נציגים ערביים רישמיים. שר החוץ הסובייטי בוודאי יודע את עמדתו הקיצונית של שליט סוריה, הרואה בכל ארץ־ישראל „דרום סוריה". הוא יודע את עמדתו של שר החוץ הסורי בשאלת קיומה של ישראל. ואם בכל זאת רואה אנדרי גרומיקו להדגיש בסעודת־ערב חגיגית לכבוד עמיתו הסורי את עניין קיומה העצמאי של ישראל, יש בכך יותר משום איתות לאמריקנים ולישראל מאשר התייחסות ישירה לסורים.

אין זה מקרה, כי אנדרי גרומיקו יודע שאם רצונו בהסכם עם ארה"ב הוא לא יוכל להגיע אליו על בסיס מצע ערבי, ואף לא על בסיס העמדות המוצהרות במשך השנים האחרונות. בריה"מ מחפשת, איפוא, דרך לאותת לאמריקנים כי הגיעה השעה להידברות אמריקנית־סובייטית על תוכנו של ההסדר, ולא רק על מסגרתה של ועידת ז'נבה.

●

רב הספק, אם אכן נכון ד"ר קיסינג'ר לקלוט ברגע זה איתותים סובייטיים אלה. אחרי הכשלון בוושינגטון הוא בא אל שולחן הדיונים עם גרומיקו וידו על התחתונה.

אך גם רב הספק, אם לישראל יש אינטרס ששתי המעצמות יגיעו לכלל הסכם ביניהן על פרטי ההסדר בלי שצדדי האיזור ינסו הזדמנות להידבר ביניהם.

אילולא נשחקה המלה „יוזמה ישראלית" כל כך בכל מיני תוכניות שאין להן אחיזה במציאות הבינלאומית, היה אפשר להציע זאת. אך כאחר שכדאי להימנע מן המלה „יוזמה ישראלית", צריך לומר את הדברים במלים יותר פשוטות:

אם יחודש הדו־שיח הישראלי־אמריקני כפי שהוסכם בוושינגטון מוטב לרכזו ליד של חזרה ל„הסכם מוסקווה", שהושג בתום מלחמת יום הכיפורים, בעקבותיו נפתחו השיחות בקילו 101. חידוש השיחות ביניהן לבין מצרים צריך להיות הסעיף הראשון במושב הבא של ועידת ז'נבה. על כך יכולות המעצמות להסכים ביניהן, ועל כך גם הסכימו ביניהן בעבר ישראל ומצרים.

אולי סמלי הדבר שההבנה שהושגה אחר מלחמת ששת הימים בין ארה"ב לבין בריה"מ לגבי המזרח התיכון, נתנה החלטה 242, מספר הנקרא מימין ומשמאל כאחד.

כך גם הקילו ה־101 שלאחר מלחמת יום הכיפורים הנקרא מימין ומשמאל כאחד.

החזרה למוסקווה, היא גם החזרה לקילו ה־101. חזרה להבנה בין המעצמות תוך נסיון להידברות בין ישראל למצרים בלי מתווכים.

חנך ברמוב ● לא בקשישטאן

מנגנון־ההתנהגות האיסטטיסי מבקש לדחות את כל הגועל־נפש הזה מן המוח ומן הלב. לראות את האור. להעלות על גם את היפה, לחשוב שהרוב המכריע של העם הזה הוא ציבור עמלני, הגון, צנוע. להרחיק את הזוהמה מלפני העיניים.

הראש העייף מזכרונות והעין הצוננת של הציניות אומרים: חבל על כל מלה. אתה צועק והם גונבים. אתה מדבר ציונות והם גוזלים. אתה אומר שכאן נוהגים היפים הטובים את חייהם, דור אחרי דור, והם מועלים. ככה זה, חביבי, חבל על הצבעים. למה שלא תספר משהו על האנשים היפים?

למה?!

מפני שאלה הם האנשים היפים, הפורצים הנוצצים של מדינת ישראל.

אתה רוצה לחשוב על כך, ואינך יכול.

אמת הדבר: אין שום השוואה בין ישראל לבין דרום וייטנאם וקאמבודיה. לא במוסר בראשית ולא בהיסטוריה ולא בכל הנוגע לאופיו של הסכסוך ובציצייהם של האנשים. גם לא בנושא הזה, שמישהו כבר ניסה לערוך גם בו השוואה — שחיתות בצמרת.

אכן, אין השוואה. תודה רבה.

והזעזוע הוא בכך, שבכלל הגיע רגע, שבו עולה מחשבה כזאת בראשנו, בזה שבכלל כתבנים לצורך השוואה העולם שאנחנו מבטים לכונן כאן, צורה נאצלה יותר של חיים יהודיים, חברת מופת, כן, בפירוש, חברת־מופת — לבין המפולות, המועצתות והנגעות שבחברות האנושיות של הדור הזה. בשמו של מומחה שעשה בקאמבודיה מטעם ארגון בינלאומי שמעתי סיפורים מצמררים. — על רעיית ראש־הממשלה שנתפסה בנמל־תעופה כשרבבת דולארים מוברחים על גופה, על מפקדי־חטיבות שלא היו נותנים לאנשיהם פקודה להמריא קודם שעביצו איזה בקשיש קטן...

לכן, תודה רבה על כל ההשוואות האלה. אנחנו עדיין מאוד אחרים. וגם הזעזוע העובר עכשיו — ולא בפעם הראשונה, למרבה הכאב — איננו משום שאנחנו חברה מושחתת, כי אם להיפך, מפני שבגוף היפה הבריא הזה מתרוצצים נגיפי חולירע.

✶

אי־אפשר ליצור רושם כוזב שהכל נגוע, אבל חמורה לא פחות הנטייה הטוהרת להצניע את הצחנה הזאת מתחת לשטיח, באמצע הסאלון. מתחיל להיות קצת קשה לנשום.

בתחילה להתעודד שאלה חבורה באמת: האם הבעיה שלנו היא אותם חריגים ואפילו הם אנשים בצמרת, מנהל של בנק, של חברה ציבורית גדולה, אחת ושניה ושלישית? ושמא הבעייה היא איזו התערערות כללית של מה שקורין „נורמות".

מדאיגים לא העבריינים. מדאיגים אלה הפועלים — תמיד, תמיד בתוך החוק. מדאיגה השתרשותה של פילוסופיה, שהיתה כנראה תיקנית בהרבה ממלכות ושבמכם אותם הפתגם היהודי: „כשמתגוררים — נוהגים"?

הכוונה איננה למשיחות אופני־הצגלה, כי אם ל„מריחה", לבקשיש הקלאסי.

לא הגנבים מדאיגים אותי. גם לא אלה המקבלים — ונותנים — מעטפות עם לירות דולארים ועוברים על החוק. לא אלה שמזייפים חתימות. לא אלה שמקבלים עמלה של מליונים, אף שהם עובדי־ציבור וחייבים, על־פי חוק, לא לקבל אסימון שחוק.

נורא אמנם לחשוב, שאצלנו, בישראל, בתוך הצמרת־שבצמרת, נמצא אפילו אחד כזה. איך רעשה הארץ כשנתפס בשעתו „הפורץ הנוצץ" בעל הטרנזיסט הכפול! עכשיו, ברוך השם, הם יכולים להתפלל במניין בבית־הכלא.

ובכל־זאת, לא פה הבעייה.

כמו בסיפורי התנ"ך, כמו בעמידתו של שמואל הזקן, השאלה היא ביכולתם של אנשים, הנוטלים סמכות להנהיג את העם, לקבל בשמו החלטות גורליות, לקום ולבוא ולקבל תשובה חד־משמעית:

„לא עשקתנו ולא רצותנו, ולא לקחת מיד־איש מאומה!"

הדגש איננו על החלק הראשון, כי אם על האחרון דווקא: „לא לקחת ביד־איש מאומה!"

לנגד עיני עוברות פרשיות לאין־מספר, שאין בהן כל עבירה על החוק הקיים ובכל־זאת אינן מתיישבות עם מה שאנחנו לא רק שואפים, כי אם חייבים להיות.

בקשיש איננו רק שוחד־כסף, שמקבל אדם כדי לרכוש פריט פגום, או יקר, או לא דרוש, או כדי לזכות במכרז שלא בתנאים שמשתתפים נוספים נתבעים לעמוד בהם.

בקשיש הוא גם סידור מוהגן לגמרי של מיטות חינם כל שני תביקים. בקשיש הוא מה שאינו מופיע בשום דרך בחישוב השכר, אבל הוא היקרות שבהטבות, מכוניות צמודות, השבתות על הוצאות בחו"ל הנחתמים בחבילה אחת בלי שיידע — ובלי שישאל איש על מה ולמה הוצאו הסכומים הנ"ל.

נאמר פעם בישראל „לא תחסום שור בדישו" ואנחנו יודעים לכמה מיליארדים הספיקו השוורים האלה לאכול במשך שנים אגב דישם.

השבוע התגונן מבקר המדינה באמינה, שהמבקר „יכול להוליך את הסוסים אל המים אבל אינו יכול לאלצם לשתות". אף כאן מתחזר המשל הישן. המבקר הצביע על „עקרונות" של בדיקת הנעשה במשרדי הממשלה — ותפקיד הכנסת והעיתונות הממשלה היה ליישם כל זה.

ההסבר הזה „מכסה" מהולם את המבקר. אבל האם דרוש רק, שכל אחד יהיה כושה?

הן לא בשדה צעקה הנערה!

✶

אנחנו יודעים — אני אישית שמעתי כפי חבר ושתקתי על מתנות חמימות שמקבל פלוני לרגל בר־מצווה למשל מאנשים שהוא קשור עמהם בקשרים כלכליים בשעם המדינה, מתנות בסכומים שאין שום כשר הם מלול בהם. עבירה, לפי החוק הקיים, אין כאן.

סיפר לי השבוע בחור הגון, שהיה מופקד על התקנת טלפונים באזור כסויים, ובא אליו בעל עסק של רהיטים וצעק „גוואלד". הבחור השתדל להקל על האיש, במסגרת הכללים המקובלים. לאחר שכבר התקין הטלפון, בא אליו אותו סוחר — שהיה כנראה אף הוא, לפי מה שחשב שהוא מנהג המדינה, אדם הגון — הודה לפקיד ואמר לו: תבוא אלי, תבחר לך סאלון!...

אותו בחור לא בחר סאלון. יש לו רהיטים לא חדשים דירה לא גדולה, אבל את מה ששווה באוזנו לא יקנו אפילו כאות המיליונים הגדולים.

אבל את הבחור הזה — עלי לומר — מרגיזים דווקא ההגונים. אלה שמתירים לעצמם, בתוך החוק, לעשות מה שלא יעלה על דעתו של אדם היודע, שבקשיש הוא בקשיש.

כשיוצא מנהיג דגול בישראל למסע הרצאות, באמצעות אמרגן, ומקבל אלפי דולארים תמורת הרצאה, מתעוררת בעייה אתית מאוד. כששגריר עושה „האלטורה" מצרות ישראל, יש לנו בעייה.

מנהיג איננו כבר. איננו פסנתרן. ארתור רובינשטיין מנגן נפלא את שופן, ואנשים מוכנים לשלם ממון רב כדי להאזין לנגינתו. כאן פועל חוק ההיצע המצומצם והביקוש העצום.

אבל מנהיג ישראלי, דבר של עם ישראל, הוא שליח — הוא איש בשליחות, הוא מוכיח, הוא תובע אהבה, עזרה, הנדבות. איך יכול כל זה להתיישב עם קריטריונים של קונצרטים, עם אמרגנות, עם המון המשתגע של אבי מגנינו מלך היהודי בירושלים...

על זה צריך להניח את האצבע. בזה — ויש לכך הרבה גוונים, בכל הרמות — שורש הרעה.

מפני שאלה, שהם עצמם. אף שלא עברו על החוק, עשו שימוש ב„לא ייעשה" במעמדם, בשמם. ושמא אולי — בהיותם מגל־

(המשך בעמוד הבא)

هكذا من الاصل

רגעי חיינו

שכבתי לישון והזיותי את מחוגי־שעוני קדימה. כך ציוו עלינו — כך אני ישנה. השעה היתה צריכה להיות שתים־עשרה. היתה עכשיו אחת. שעת־קיץ.
צמצמתי את עיני ושמעתי קול שיעול ...יה, הבוקע ויורד אלי מן הכוננית שבצד ...יתי.

„מי „מי שם ?"
„אני, השיבני קול צווחה דקה של פריזיתנה, יפיפיה שעוני־אופנה, שקמה מהשכבה וגילתה לפתע באספקלריה כי פרחו לה, במקרה, שתי בועין על חרטומה. „אני — השעה שהתכצת! שצריכה היתה להיות ...יהים־עשרה! שעתך האחת, היחידה, המזומנת לך ורק לך! שעה שלא נוצרה אלא כדי ...התלה בה, כשכלול בשית ורדים. שעתך החד־פעמית, הבלתי־חוזרת! שעת מיטב ...היר, מיטב־הדורות, מיטב הרהורי־הלב, ...באות־הנפש..."
„הפוּ?" — רקקתי אני. „מי יכול היה לדעת?"
ואלו היא — בלעה את דמעותיה ובדוכה ...ורבו של אדגר אלן פו לא הוסיפה אלא ...לה אחת: „נוורמור?"

✱

מבלי משים וכמו לפתע,
כאלו תוך כדי יקיצה,
עולה בי זכר וילה, להיקלטה.
חד כעקיצה.

סימן לי שכמו אז אני חולה עוד
בפתלה המהורה ההיא,
ששמה „אין זמן". אני זוכר בונטיליאות.
אני זוכר את שעון־השמש על האי.

הרגעים שבחיינו! ככבמרצע.
נקרה בי שם אמורה, כתובה רומית,
שתרגומה הוא „כל אחד פוצע,
האחרון — ממית!"

✱

מנקודה־הזורח שבצד הספרה השלישית רצין לו, בקופסת שעוני, כחוג־השניות. „הצידה!" — הוא קורא אלי מרחוק, „אלוף־העולם מתקרב לקו־הגמר!"
„ממהר?" — שואל אני.
„שעתי דוחקת, הצידה!"
„לאן אתה רץ כל־כך?"
„הלאה... קו־הגמר..."
„שמענו, גמר! שאף, לפחות, רוח..."
„אינני יכול, הצידה! מה השעה אצלך?"
„שלוש פחות שלוש..."
„מפגר בחצי שניה, הצידה!"
חוג־חוג, שוס־שוס! סובב, סובב, הולך לו: הייתי רץ אותו ודאי בעקבי, אלמלא שמעתי פתאום קול נשיפה...
„מי אתה?"
„סור, תהילה, הצידה!"
„זמנך בידך?"
„אל תתחכם, הצידה!"
„שר הדקות, אני מניח?"
„אני ולא אחר, מחוג כל־הדקות!"
„קודמך מהיר ממך..."
„גמור; לא מהיר! לא הייתי סומך עליו!"
„אי אתה סומך אלא על עצמך?"
„מי שהוא חייב לשאת, סוף סוף, את הזמן על גבו! עכשיו הנה ליו?"
הלך זרזיר, מרהר אני בלבי, אצל עורב. למי הם דומים, בעצם? חתול ועכבר? לא כשום שרודפים כביכול זה אחר זה, אלא כשום שפריעים ורביים נמצאות ביחס הפוך לשיעור כוחם. חתולה ממליטה פעמים בשנה! חולדה חמש פעמים! כיוצא בכך יש לנו בכל שעה ששים דקה בלבד ואלו שניות — הבה נראה — שניות יש בה ששים־כפל־ששים — שלושת אלפים שש מאות! אך צא וראה: דקה נמשכת — נו, קרוב לדקה ואלו שניה... כל שניה באה לעולם שניה חדשה! אך עמדו! מי זוחל לעומתנו כצב? מי משרך שם דרכו בעצלתיים?
„אני, אדוני", עולה קול ממעי המחוג הגדול. „מחוג השעות הגדולות!"
„נעים מאוד! הללו רצו לפניך, הקודיבוק..."
„הבלים! אני הוא מחוג השעות הגדולות!"
„אם לקומה, ידידי... אך מוש, סוף־סוף, ממקומך!"
„משוּ, לא ראית?"
„לא... זה, אומרים לך!"
„הנה זוחי, ראית? זיוותי שלי — זיוות של חשיבות!"
„גדולות, אני יודע! זיוותיך הגדולות — אל השעות הקטנות... מה לך כבד כל־כך? נושא את הזמן על גבך?"
„הן, אדוני! כל הזמן!"
„כל הזמן נושא אתה את הזמן על גבך?"
„כל הזמן, אדוני, את כל הזמן!"
„הללו, שם?"
„ברין! כסף קטן! אוף, הנה הגעתי... מה היו בני־אדם עושים, אלמלא נתתי להם אני את הזמן?"
אינני מסופק כלל שהזמן האמיתי פטע לה, כי הדכו, חוץ לשעוני־היד, שעוני־הכיס ואפילו שעוני הענק שבראשי הקתדרלות. אך אי־אפשר היה שלא לחייך. כל שקטן יותר, חשיבותו רבה יותר בעיני עצמו!

גם יהודי אמריקה שואלים: „מה יהיה?"

הם תמהים, כלום כדאי להפיל את קיסינג'ר ✱ המועמדים לירושתו לא יהיו נוחים יותר לישראל ✱ מצד אחר רווחת דעה, שמינהל פורד ייפטר בקרוב משר־החוץ שנכשלה תכניתו הגדולה ✱ עוד תבוא שעת סיכום ההפסדים מן התיזור אחר הערבים

מאת **פיליפ בן**
סופר „מעריב" בארצות־הברית

אם רוצים שמנהיגינו יפתחו במערכה נרחבת נגד הנרי קיסינג'ר! הוא שרוי בצרה, ומערכה כזאת עלולה להפילו. אבל מה יהיה אחר כך? כלום סבורים אתם שמלווין ליירד או אליוט ריצ'ארדסון יהיו טובים ממנו? שהם מבינים יותר ממנו את צורכי ישראל ואת האופציות שלה? ובכלל, כלום לא ברור שעל אף כל החיכוכים מעוניינת ישראל, שקיסינג'ר ישאר וימשיך את הדיפלומאטיה שלו?"

דיבורים כאלה נשמעים כעת באלפי בתים יהודיים בניו־יורק ובשאר מקומות בארצות־הברית. שם מתווכחים על השאלה „איך־תשיבה „מה יהיה?" באותה ההלהבות וההתפרצות־רגשות כבירושלים, בתל־אביב ובחיפה. ההמון הגדול והמגוון של יהדות אמריקה, שבו הבא את כל הפלגים הפוליטיים והפילוסופיים שבעולם מזה דורות — כששמרנים יבשים קיצוניים עד „מהפכנים כתמידים" ואנארכיסטים, כתלמידי־חכמים מדקדקים בכמוה קלה כבחמורה עד מפרים בעיקר, מגבירים אדירים עד עניים חלכאים — הציבור הגדול הזה חש בסכנה, ומוכן להחלץ לפעולה. אלא שלא ודאי לו כלל אם יש צורך בכך, אם תהיה תועלת מפעולתו, ואפילו אם היא רצויה.

● התכנית הגדולה

זהו פאראדוכס. בעת שיהודי אמריקה חשים עצמם קשורים בישראל קשר הדוק יותר משידעו מעודם, והם יודעים כי יוקרתם ונאורתם האישית כרוכות בשגשוגה ויוקרתה של ישראל — מי שאינו רעב, באותה ויוקרה אישית חשובות לו הרבה יותר מכסף.

בוודאות־הראיה של ניו יורק בהשרים כאורעות הימים האחרונים כשלונה של תוכנית, שביקש הנרי קיסינג'ר להגשים מיום שריצ'ארד ניכסון, תיכף לבחירתו לנשיא בסוף 1968, מינה אותו לראש־יועציו לעניני בטחון לאומי (בהמלצתו של נלסון רוקפלר, כי לפני כן לא הכיר ניכסון את קיסינג'ר אישית), ולאחר זמן עשה אותו שר החוץ שלו. אז היתה המשימה: חילוץ ארצות הברית מוויטנאם:

✱ לצמצם את ההתחייבויות הגדולות יותר מדי של ארצות הברית בעולם כולו, שלצדים קרובות נפלה על עצמה שלא בתבונה, מתוך היפוזון, בשל מניעים ומגעים קלי־ערך.

✱ ראש וראשון לתנאי צמצום ההתחייבויות של האמריקנים היה, שהדבר ייעשה בצורה מסודרת, בלא לפגוע פגיעה מהותית באינטרסים של ארצות־הברית, ביוקרתה ובמעמדה בעולם כולו.

● כשלון סופי

זה שש שנים ומעלה עמל הנרי קיסינג'ר לבצע משימה אדירה זו. זמן רב היה רושם שיוכל להצליח: יצמצם במקצת את ההתחייבויות הנרחבות מדי של אמריקה, ויחזל את הקשר בין וושינגטון לסייגון, שנקשר שלא בתבונה, בלא שיוקרתה של אמריקה בעולם תיפגע יותר מדי.

בעת, באביב של 1975, נכשלו תקוות אלה כשלון סופי. כיום מטילים על שכמו של הנרי קיסינג'ר את האחריות לכל — אף להחלטות שהחלטו לפני זמן רב, כשעדיין היה רק פרופסור צנוע באוניברסיטת הרווארד, שתלמידיו התאהבו על הניב הגרמני העבה של האנגלית שבפיו, וששמח להיענות להזמנה לבוא לישראל ולהרצות הרצאות אחדות במיכללה הלאומית.

מדיניות איננה מדע — בניגוד לדעת רבים, האמריקנים בראשם, הסבורים שהיא מבוססת על כללים פסוקים שאפשר ללמוד אותם. כיוון שמדיניות איננה מדע, אין לה קריטריונים אובייקטיביים. מדיניות טובה היא מדיניות שמצליחה; מדיניות רעה היא מדיניות שנכשלת.

● שמחים להיפטר

שנים אחדות נחשב הנרי קיסינג'ר גדול־אדריכליה של מדיניות־החוץ האמריקנית למראשית־הרפובליקה. הנה זה שבועות אחדים כמעט הכל מלגלגים עליו ומותחים ביקורת עליו. ואף שהנשיא פורד מלמד סניגוריה עליו בתוקף רב והולך ומכריז בפירוש, שהוא אומר להשאירו בתפקידו עד תום הקאדנציה הנוכחית של הנשיאות בינואר 1977, רווחת הדעה שימיו של קיסינג'ר כשר החוץ ספורים, אם כי עדיין אין איש יודע, מה יהיה הגורם הסופי לפרישתו.

כי כלל תקף אחד יש בפוליטיקה, וביחוד בפוליטיקה האמריקנית: מינהל, השרוי במאבק, ישמח להיפטר מאנשים, השרויים במאבק תמיד עוד יותר.

ראש שגיאותיו של הנרי קיסינג'ר היה, שבהתלהבות יתרה ביקש „למכור" לעם האמריקני הממשלת סייגון את הסכם־פאריס עם צפון־ויאטנאם בשנת 1973. היה זה הסכם על יציאת הכוחות האמריקניים מוויטנאם ועל שחרור שבויי־המלחמה האמריקנים, אולם קיסינג'ר הגמים והציג אותו כהסכם־שלום.

● לא־שלום, לא־כבוד

אולי לא היתה לו ברירה, כיוון שלולא כך, לא היתה סייגון סובבת ידיה כלל על ההסכם. אולי גם הוצרך לעזור ל„בעל־הבית" שלו, לנשיא ריצ'ארד ניכסון, שב„שלום מתוך כבוד" בווייטנאם תלה את תקותו — שלאחר זמן נתבדתה בתכלית — כי העם האמריקני ישכח את פרשת־ווטרגייט.

על כל פנים, הפרסומה המוגזמת והענקת פרס־נובל לשלום, שהזיקו את ידי קיסינג'ר ב־1973, נתגלו כאסון ב־1975, עם הכיזוז המאורעות, שאותו „שלום מתוך כבוד" לא שלום בו ולא כבוד בו.

יעברו חדשים, ואולי שנים, עד שיתפתח ויתבהר כל מה שמקופל בשואה זו. אבל שמו של קיסינג'ר קשור בה עתה קשר בל־ינתק; וכשם שלא ידעו סניגוריו מידה וטוב־טעם בשבחים, שפיזרו לו, כך מכפיריו כיום אינם יודעים גבול. וכל אלה תואמים את חוק־הברזל של הפוליטיקה בכל ארצות־תבל ובכל משטר שהוא.

● עוד לא סיכמו הפסדיהם

לגבי שר־החוץ האמריקני, השרוי במאבק, ולגבי מינהל פורד, שאף הוא עכוס־מאבקים, כבר־פוה שואה־וייטנאם אל כשלונות קודמים רבים: לא עשו להתקרבות אל אירופה המערבית, לא שיפרו את היחסים עם אמריקה הלאטינית, ויש שפל כללי חמור בארצות־הברית, ויש בעיות חמורות לרוב בתחום החינוך, הבריאות, מוראל־הציבור וכל הרבדים של חיי־הציבור הפנים.

לכאורה יש נקודות־אור ספורות; ואולם מהן היא המכונה „פתיחת פתח אל העולם־הערבי". בבית מקורבי־המינהל מתגאים בכך. מעצבי דעת־הציבור האמריקנית מרבים לכתוב עליה. במוסקווה רוגזים, משום שקיסינג'ר מרבה עכשיו לבקר בקאהיר לעתים קרובות יותר מעמיתו הסוביטי אנדרי גרומיקו, ומשום שריאד בירת סעודיה מלאה אמריקנים, בעוד הרוסים אינם רצויים שם. רבות החברות האמריקניות, המוליכות על „עסקים עם הערבים" — ועדיין לא הגיעה העת לרבות מהן להתהלל ולסכם את חשבון הפסדיהן.

זה הרקע ל„הערכה החדשה" ולתלונות על „עקשנותה" של ישראל.

היהודי האמריקני הממוצע מבין זאת היטב. נהיר לו שעל פי תפיסה מסויכת של האינטרסים של אמריקה — שהמאורעות עלולים להבדותה בין־לילה — חשוב הרצון הטוב של ישראל, ואם לא יקבל העולם הערבי לפחות משהו, שינית דעתו, שוב יפנה אל מוסקווה, המדיניות של „דחיקת ההשפעה הסובייטית במצרים" תיכשל כשלון חרוץ, כפי שנכשל „השלום מתוך כבוד" הווייטנאמי.

● יהודי אמריקה מופתעים

אך כיוון שהיהודי האמריקני חש בנפשו קשר הדוק כל כך לישראל, קל לו יותר לעמוד על הסילוף של מדיניות זו ולהבין, כי השייחים הערבים לא יעבירו מהר את זהבם למרתפי הבאנקים במוסקווה, משום שוושינגטון לא תעזור לערבים לחסל את „המדינה הציונית"; ושסאדאת מתנשק עם קיסינג'ר לא רק משום שפעם הציל את הארמיה השלישית המכותרת מכליה, אלא גם משום שהוא יודע, שלא הוא האיש של ברז'נייב בקאהיר: האיש של הסובייטים הוא יריבו, המבקש לסלקו מן הנשיאות במצרים ולהשליכו לכלא, ואולי גרוע מזה.

לכן מופתעים יהודי־אמריקה בשמעם מירושלים, שמתכונים לחדש את האידיליה בינה ובין וושינגטון. הם מופתעים, משום שהדברים נאמרים זמן קצר מאד אחרי שהנשיא פורד אמר בטלוויזיה דברים שונים בתכלית. וכל אלה מצמיחים תוצאה אחת: פער של אמינות.

חד־גדיא

על המשמר

בראשית היתה ההזמנה המשוכפלת בידי העו"ד וקסלר, לאמור: כבר כל הגברים בסביבה התנדבו, גם כב' מתבקש להבהיר את עמדתו. אחר כך באה תזכורת בנימה חריפה יותר, ולבסוף באה האשה ואמרה:

— זה לא נעים לי כלפי השכנים. לך והתנדב למשמר האזרחי.

צילצלתי לעו"ד וקסלר:

— הלו — אמרתי — בקשר לשמירה...

— אתה כגוים הלילה בשלוש — השיב המפקד — התלבש חם, להתראות!

טקס ההשבעה היה מרגש בעיצומו של הליל. בצריף המחסן של בית הספר הסמוך עמד שולחן קטן, ועליו מחברת תלמידים כמעט חדשה ושני רובים מתקופת המהפכה הצרפתית. לידם רבץ צלם אנוש, שגמר זה עתה את השמירה. הצלם מסר לי את הפיקוד בלחש צרוד:

— תלכו מסביב... תשאירו בסוף את הכל על השולחן... לילה טוב...

האיש נראה הרוג לגמרי. הוא לא הצליח לפקוח את שתי עיניו ביחד, וגידף חרש את ערפאת ואת הממשלה. הסתבר, שהשמירה ארוכה מדי, ארבע שעות טובות ועקולות, מפני שאף אחד מן השכנים בסביבתי לא התנדב. למעשה אני הראשון שהתנדב. שאלתי, איפה עו"ד וקסלר, ונמסר לי, שהוא ישן. זאת אומרת הוא היה צריך לשמור הלילה בין שלוש ושבע, אבל עכשיו אני אשמור במקומו, ביחד עם שלתיאל. לרובה יש שתי מחסניות או מה, המועדם הגבוה בבלוק שכונה יודע איך לירות בו, לילה טוב.

נשארנו לבדנו, אני, שלתיאל והמחברת, הלא היא היומן הקרבי. דיפדפתי בה ביד קלה: „עצרתי חשוד בהצטלבות בשעה 1.35", קראתי, „האיש טען שהוא גר בסביבה. בדקנו, זה היה נכון. את שמו שכחתי. חוץ מזה הכל עבר בסדר. עבורי". יצאנו לדרך. שלתיאל נשא את המהפכה הצרפתית על שכמו. אני החזקתי את הרובה שלי בידי. היתה לו קת מאסיווית מאד, אינני מקנא במי שמקבל בה על הראש.

— נסתובב קצת — הציע שלתיאל — לא יורד גשם.

התאמתי את קצב פסיעותי לשלו, כדי לתת לנו צביון צבאי מובהק. המחסניות בכיסי הורידו מעט את מכנסי, אך הרימו את המורל. בעצם הכל מאורגן יפה, שמאל, ימין, שמאל, ימין, המשמר צועד, בני השכונה יכולים לישון בשקט. האויר היה צח, הרובע דומם, הכל דופק, המפקד. מה שהעיב קמעה על סיפוקי הפאטריוטי, זו היתה החדגוניות היחסית שבשמירה. כמה זמן אפשר ללכת ככה, סביב־סביב, בלי להוציא הגה?

— כמה עוד? — שאלתי לבסוף את שלתיאל, לאחר טיול של שעה בערך. בן זוגי הציץ בשעונו והשיב:

— שלוש שעות ו־54 דקות.

כלומר, הלכנו עד עכשיו רק שש דקות. זה עיצבן אותי, הואיל וחשבתי שכבר גומרים. שלתיאל סיפר לי, שהוא צריך לקום בשש בבוקר, מפני שיש לו עבודה דחופה בזכרון. הוא עוסק באיטומים כימיים, זאת אומרת הוא מומחה לסתום סדקים בבתים נגד גשם וכל מיני רטיבויות...

— יש עכשיו חומרי־ציפוי חדשים — גילה לי שלתיאל — במקום המרק הישן יצאה לשוק תמיסה פאנטאסטית „פוליגום" על בסיס פוליאסטר. יתרונה הגדול, שאינה נדבקת לשפאכטל, ומתקשה תוך יומיים במזג אוויר יבש...

הקשבתי קשב רב. מעת לעת אפילו העליתי שאלות נוקבות בנוגע לחוזק הפולי־מהמה. אי אפשר ללכת שעות על שעות בצוותא בלי לדבר.

— נכון, יש גם חומרי־בידוד בלגיים בלי כיסי אויר — הודה שלתיאל בפני — אבל אני מצידי מעדיף אותם במרחפים דולפים בלי גישה ישירה מבחינת חדירות המים. כשמדובר במשטח גדול חשוף לרטיבות מחלחלת הוא לא בא אצלי בחשבון...

תשלמו לו הון, הוא לא יכיס את הבלגי. הוא עובד באחריות, שלתיאל זה. אשרי האיש הזוכה באיטום מידיו. אשר לי באופן אישי, בשלב זה התחיל חומר־שקט מסוים להתגנב ללבי. אני מאוד אוהב חומרים כימיים, אבל לא כל הלילה. הצצתי בשעוני: עברו סך הכל 40 דקות, עוד שלוש שעות ו־20 דקות של אטימות מחלחלת...

— דובצ'ק — נתתי לשיחתנו מיפנה חד — קראתי בעתון, שדובצ'ק גינה את הכיבוש הרוסי של צ'כיה...

אני מאוד קשור לנושאים היסטוריים. שאפתי להגיע לסטאלין.

— גרים כאן כמה סלובאקים — שיתף שלתיאל פעולה — שלשום סתמתי אצל אחד מהם, דווקא רואה חשבונות, את התפרים בגג של הווילה שלו. השתמשתי במאסה, סיליקונית מיוחדת על בסיס פוליאסטר...

מבטי המרצד תר אחרי איזה אובייקט שהוא ראוי לשמירה אזרחית, אך הסביבה היתה שקטה להכעיס. שלתיאל הוסיף לסתום את הכל, חוץ מן הפה. שכנים עליזים חזרו במכוניותיהם מן העיר, וחלפו על פנינו ביעף. ניסיתי עוד פעם להגניב את דובצ'ק, אבל בקץ עתי פינות הזרנו אל בסיס הפוליאסטר. השעה היתה 4.15, עוד לא הפציע השחר. נוסף לכך, תמיד שאלתי שאלות מקצועיות כוזבות, באפם אינני יודע בדיוק. אט אט נעשיתי אטום לגמרי...

— פעם — נמתח שלתיאל ב־5.10 — פעם כבר לי שכסר פה של קילוגרם וחצי ברק פלאסטי, ורק בדרך לראשון גיליתי שהחומר יבש לגמרי! פוליאסטר טוב, מתוצרת אמריקנית, מחזיק אפילו שנה, שנה וחצי, אם המיכסה סגור הרמטית. אבל מספיק חור קטן...

חשתי בעלפון קל. זוגות נשואים יכולים לבקש גט, אם הם מגלים ביום אחד, שאינם מתאימים עוד לחיים כשותפים, אפילו שותפים לעסק במיבך עבירות בשנים נפרדים כידידים בבוא העת, רק אני, השומר האזרחי, שבוי ללא תקוה בידי הסוחר־בידוד פלאסטיים. אני בצד בידודם של השומרים דווקא. עוד שעה וחצי. אלוקים...

— עצור!

רצתי אחרי החתול השחור והברחתיו מן האיזור לצמיתות. שלתיאל דלק אחרי המשיך בדיבורים בלא־הפסק. אם אני אצא חי מן השמירה הזאת, נדרתי בלבי, אפתח קורס ערב לחומרים כימיים על בסיס מסחרי. נדמה לי שבשלב מסוים גם נרדמתי תוך כדי הליכה. התעוררתי לקול השקט המשונה מסביבי. שלתיאל התקדם בצידי, שמאל, ימין, שמאל, ימין, נעלב כשהו. הרגשתי, שעכשיו צריך לשאול:

— ו... התעניינתי — והשמש לא מזיקה לזהו?

זה היה מיפגה חיי. השמש נגברה ב־6.15 על בסיס גומי מחוזק בפיברגלאס. ריבון העולם, העליתי את תחנוני אל השמים האכזוריים, שלח לי כמה מקבלים בהקדם, אחרת אין אני אחראי למעשי...

— זה עוד כלום — משך שלתיאל — שמע את המקרה הזה: שכמר המטומטם עירבב פתית של חומר מוליקולארי...

סבורני שכאן, למעשה אך כמה דקות לפני סוף השמירה, נטרפה דעתי עלי. לפי עדי ראיה, עזרתו מבהיתם, ילילתי באוויר ברובה שלי, ושאגתי, שאני פוליאסטר ואהרוג את כולם, ודברים בלתי־מובנים כאלה...

גררו אותי למחסן. היה בלתי־נעים למדי, אם כי מסתבר, שלא הייתי מקרה בודד. גם בשבוע שעבר השתגע אחד השומרים, שטייל ארבע שעות מזוג עם מומחה לקירור מרכזי. האיש התחיל פתאום לצרוח לפני הסופרמרקט, שהוא לא רוצה לראות עוד ראדיאטורים בחיים שלו, והבריח צריר לתוך החלונות...

הרוגים לגמרי החזרנו את הרובים בשביל הזוג הבא. שלתיאל ברח מיד הביתה. לאחר מכן סיפרו לי, כי הוא הודיע בבוקר, שאין הוא מוכן לצאת עוד לשמירה אתי, כי אני מעייף אותו בשאלותי הבלתי־פוסקות. אידיוט. רשמתי בתוך היומן בשביל עו"ד וקסלר בכתב יד ברור: „בשבוע הבא אני מבקש היסטוריון!". עד אז אני ישן.

אפרים קיש

נשק מתוצרת עצמית

(סוף מן העמוד הקודם)

חוקים, שריק שאין כמוהו לכינים אחרים. מול כל הנסיונות לנצל את חוסר אוניו כדי לבערו מעל פני האדמה, מול כל מסעי הרצח וכל ההגליות וכל הנישולים וכל הגזירות, סיגל לעצמו כושר התאוששות מפליא כדי להבטיח את קיומו הפיסי, ואמונה בעולם טוב יותר כדי שגם נפשו לא תאבד לו.

העולם לא היה בעיניו מקום שנועד לחיות בו. ליהודי היה מקום שצריך לתקנו. תמיד חתר לרפורמה, לשיפור אורחות החיים; תמיד חיכה לאחרית הימים, לימות המשיח.

משיחם של אחרים כבר בא, בעבר רחוק. של היהודים — עתיד לבוא. עולמם של אחרים כבר נגאל. של היהודים — עתיד להיגאל.

לכן מצאו היהודים את דרכם אל השורות הראשונות של כל התנועות והזרמים שהבטיחו לתקן את העולם — על ידי הפצת השכלה, על ידי ליברליזם, על ידי שיוויון, על ידי זכויות אנוש, על ידי קומוניזם. — על ידי כל אוטופיה שבה אפשר היה למצוא פורקן למאגרי האמונה העצומים שהם שריגם הלא־נראה של היהודים. בכל והתב־הלב של מי שאין לו דלית אמות משלו, הלכו היהודים לתקן את העולם שהקיא אותם מתוכו, על מנת שבתיקונו ירווח גם להם.

את כל הדביקות האכסטאטית של מאמין־באמונה־שלמה השקיעו בחלומות־השווא שלהם.

וכשנתברר להם שנכשלו, הלכו וארזו את צרורותיהם על מנת לנסות מחדש, בארץ אחרת. ואת האמונה הניחו בתחתית הצרור.

■

אולי מוטב שלא ננסה לרמות את עצמנו, או את העולם, או את הערבים. אולי מוטב שנודה בגלוי כי הציונות היא תנועה משיחית, ויש בה כל נקודות התורפה וכל מקורות הכוח של תופעה לאומית־חברתית שיסודה באמונה עתיקה אשר דורות כה רבים הקיפה ליהודים, עד שנהפכה לחלק מישותם.

ואולי ננסה להסביר, במסגרת המאמצים לשיפור תדמיתנו, גם את המהות המיוחדת הזאת של האמונה בגאולה ושל התנועה הלאומית אשר צמחה מתוכה ולא ניתקה את עצמה ממנה.

כי חשוב שנדע, ונודיע, שהיהודי המתכחש לציונות — אף הוא שומר בלבו את האמונה שהעולם טעון תיקון ונ י ת ן לתקנו; ואם היא מאמין שאת המהפכה אפשר לחולל בכל מקום שהוא בעולם, הוא פשוט לוקה בקוצר־ראות. יום אחד ייפקחו עיניו והוא יבין שטעה, ואז יבוא ויתן יד למהפכה במקום היחיד שבו יהודי י כ ו ל לתרום את תרומתו לעתיד יותר טוב. יש בארץ יהודים לא מעטים שעברה עליהם ההתפכחות המכאיבה הזאת; הם יכולים להעיד על טבעיותה.

אמנה — יש בה מדינות שונות. אף יש בה גיאות ושפל. יש מי שמאמין בכל לב, ויש מי שמנסה להתקומם נגד האמונה. זו מלאה גם יהודים כאלה — שלא ר... להאמין, שהתנגדו לשיבת ציון בכל מאו... ויום אחד מצאו את עצמם כאן, מטולט... על ידיה רגש שקיומו לא היה ידוע להם.

יש לאמונה עוד תכונות מהותית. אי־אפ... — דרך משל — להתווכח אתה. גייס... את כל הארגומנטים שבעולם, היא ע... אינה משתכנעת. אלף פעמים יוכיחו שאי אפשר, והעולם לא יתן, והאויבים רבים מדי, ושעות רצון חלפו — היא ... תזוז ממקומה.

היא לא תושפע מכשלונות, מנסי... מקלונות. היא תראה את השחיתות כתו... חולפת, את הקטיקקטורה המדינית כלי... מאורות אראי, את העצבות המכשולים כקטע קשה בדרך העולה אל אחרית־הימ...

היא עתיקת־יומין; ומאחוריה הרבה קשים, הרבה פורענויות, הרבה קשיים שהגיון היו צריכים לחסום את דרכה לת... אלף פעמים ניסו לסתום עליה את הג... ולא הצליחו...

היא הנשק הסודי של העם היהודי, עליו אמברגו. מ ת ו כ נ ו היא בא, וא... מייצרים אותו על פי פאטנט הטבע ביות...

ובכל שיתקדרו השמים ויתרבו הח... ויתמירו האיומים — אנחנו נרחיב את היצור שלו.

שמואל שני

לא בקשישסטאן

(סוף מן העמוד הקודם)

...בים את המדינה שבשמה הם מופיעים — לנשרפים האלה נוצרת „בעיה".

בכל פעם שיקומו וידברו על גמרות, תשתורר דממה באולם. בכל פעם שיקראו ל„הדוק התעורה", עלול איזה שובב לצעוק: „אדוני, התעורה שלך פתוחה!"

★

אחד המחזות הראשונים של ארתור מילר, שהוא בעצם מלודראמה לא עמוקה ביותר, קרוי „כולם היו בני".

העניין, אם איני טועה, הוא בייצרן של מנועי מטוסים, שנמצא פגם במוצריו, אך כיוון שגילוי הפגם יגרור הפסד כספי רב, הוא מעלים את הפגם. מטוסי הקרב האלה נופלים, ואחד הקרבנות הוא בנו הטייס של אותו העשיין. לא ברור אם נהרג, או התאבד בהודע לו פשעו של האב.

זו מלודראמה.

אני חי כל השנים בתחושה, שאת חיינו כאן אין להבין אלא במושגיה המוגזמים, המודגשים, של המלודראמה.

כולם לא זו הסיטואציה האמיתית, היסודית, של חיינו — א של „כולם היו בני"?

עודנו מול פני המלחמה, אחריה, בתוכה, אולי לפניה.

אין לנו שום כוח אמיתי אחר זולת זה שהתבטא בכל מה שהתרחש אצלנו — לטובה! — מאז יום הכיפורים: ההתאדרות הכבירה של תנועות המחאה הנכונות של כל הציבור לשאת בכל עול כלכלי שהוטל עליו. העול של השירות הצבאי הממושך שנושא הדור מאחר שיכנוע פנימי עמוק, ובמקרים רבים תוך התנדבות פלאית.

אפשר להוסיף על כך משאלים המגלים, שזהו עם נהוש, לא נבגע, והמשאל האחרון — שהרוב המכריע הנו, בהכרה מוצהרת, צ י ו נ י. כלומר, הוא לא סתם־כבה כאן. הוא מבין.

הוא מבין גם את האוצר, גם את הסכנות. אבל דוקא משום כך נורא כל כך הכאב. דוקא משום כך, נשבר הלב כשאדם הניצב בראש מפעלים כלכליים וכספים אדירים, שמקורם בכספם של יהודים טובים בעולם ושל הציבור האילם והעמל פה בישראל — גונב, גוזל, מתיר לעצמו חיים מתוקים, משחק לנו את הגאון הפיננסי, עד שיום אחד נקרעת מסיכת החוג הנוצץ ונותר פרצופו של הפורץ הנוצץ. להשלמת התועבה הסר שיתאכזם מה שקראנו אתמול בעתונים: פלוני מוכן „להחזיר" שלושה מיליונים מתוך מה ששדד מן העם הזה — תמורת צור עיסקה, עיסקה עם החוק...

על אלה אנחנו אבלים.

ורק מול שמנגנון ההגנה האיסטניסי דוחה בגועל של דבר את המעל־בנפש הזה ומצמיד את עצמו אל העיקר, אל הארץ הזאת, שלא ניתן ליהפך, שלא תוכל ליהפך, לבקשישסטן.

ורק חבל שהראש מתעייף מזכרונות רעים כאלה והעין נעשית צהבת ונציבית יותר ויותר. נכתוב על אנשים יפים.

האלה אינם אלה החושבים שהם הם האנשים היפים. לא הם. לא הם.

חנוך ברטוב

„הנשיא הוטעה" הטיח קיסינג'ר בפני אלון בשיחתם בוואשינגטון

שר החוץ האמריקני שיגר איגרת לישראל שבה המחיש את כוונותיו של הנשיא פורד בנאומו על המזרח התיכון ● חקירת שתי־וערב בנוכחות קיסינג'ר ● אלון אמר לו „לא נסכים בוושינגטון למה שלא הסכמנו בירושלים" ● ראש הממשלה אמר לאישיות אמריקנית: מוטב מלחמה עתה מן הקווים הנוכחיים במקום מלחמה בעוד שנה מקווים גרועים יותר ● בירושלים חוששים מפני הידברות מוסקווה–וושינגטון על חשבון ישראל

מאת **יוסף חריף**

באיגרת ששלח שר החוץ האמריקני, ד"ר הנרי קיסינג'ר, ב־11 באפריל לשר־החוץ, יגאל אלון, נעשה מצד וושינגטון נסיון ברור להמחיש לישראל את כוונתו של הנשיא פורד בדבריו על המזרח התיכון „בנאום לעולם", שנשא יום קודם לכן, בפני שני בתי הקונגרס בארה"ב.

משום־מה לא סמך ד"ר קיסינג'ר על כח תפיסתם של מנהיגי ישראל, שידעו להעריך נכונה את משמעות הדברים, הקצרים יחסית, שהקדיש הנשיא למזרח־התיכון השרוי להערכתו ב„מצב של מתיחות מתמדת, אשר באיכות במשבר צבאי", ואשר מחייבים יוזמה חדשה.

בהפנותו את תשומת־לבו של מר אלון אל דברי הנשיא פורד — ערב בואו של שר החוץ הישראלי לוושינגטון — כותב ד"ר קיסינג'ר: „כפי שהזכרת (לבקרא באוזני של הנשיא) אישר הנשיא באורח נמרץ מחדש את החלטתו להמשיך במילוי תפקיד פעיל לסייע בקידום שלום בין מדינות ערב לישראל".

„הכרתו המוצקת (של הנשיא) היא שהאינטרסים של ארה"ב במזרח־התיכון לא יתירו לה, לארה"ב, לעמוד מן הצד להתעלם מבעיות האזור.

„שים לב גם לעובדה שהוא התכוון מתוך הכרות את כל האופציות פתוחות באשר לדרכים לקידום מאמצי השלום.

„העיון־מחדש שלנו מטפל בנושאי־יסוד והוא ברחוק־לכת בבחינת כל דרכי הפעולה האפשריות והשלכותיהן".

בסיום מציין עוד ד"ר קיסינג'ר, כי שגריר ארה"ב, קנת קיטינג, יתעכב בוושינגטון עד להשלמת ההערכה מחדש של מדיניות ארה"ב באזור וכי הוא צופה לקראת בואו של מר אלון.

● זעמו של הנשיא לא שכך

אף שהדברים של שר־החוץ באיגרתו לעמיתו הישראלי נוסחו מתוך איפוק הנה ניתן היה לחוש, כי אין ביכולתה המכוונת כדי להצביע על שינוי האווירה בוושינגטון כלפי ישראל. המרירות כלפיה עדיין רבה, ככל שניתן להעריך, מתגובות בעל־פה של אישי הממשל. מי שקורא בעיון את הקטע המזרח־תיכוני בנאום פורד לפני שני בתי הקונגרס יבחין כי מצד אחד שוב לא חזר הנשיא על האשמה כלפי ישראל שהיא האחראית לכשלון שיחות קיסינג'ר, בדרך שהתבטא בראיונו לרשת עתוני הרסט ימים אחדים לאחר ה־22 במארס, עם הפסקת השיחות. יתירה מזו, הפעם, ב„נאום לעולם" לא דיבר פורד על „כשלון השיחות", אלא על „השעיית השיחות" ואפשר שיימצא מי שיבקש לראות גם בכך ריכוך הטון כלפי ישראל, אבל אם לבחון את הדברים על פי רוחם ולא רק על פי „התמליל" יסתבר, כי זעמו של הנשיא לא שכך.

כבר עמד על העובדה, שמשום־מה נשמט האיזכור, שהוא אוטומטי למעמדים כאלה, בדבר מחויבותה של ארה"ב לבטחונה של ישראל. ייתכן שנכונה ההערכה, כי אין הכרח בכל פעם לחזור על דבר שהוא „מובן מאליו", אבל מה שמעניין לציין בהקשר זה היא העובדה שהנשיא פורד לא עשה זאת למרות שנתבקש לעשות את הדבר על־ידי כמה מעוזריו; בדיעבד, אין אולי לייחס לדבר משמעות מעשית אך יש בכך כדי להעיד על היחס „הפסיכולוגי" כלפי ישראל כיום.

את דבריו סיים הנשיא בקביעה, שארה"ב לא תסכים עם חוסר פעולה או עם קפאון על כל הסכנות הגלומות בהן לשלום וליחסיה של ארה"ב עם מדינות מתוך האזור ומחוצה לו. לא במקרה נתפרש הדבר כאזהרה לישראל, שעליה להבין כי מה שנדרש עתה היא יוזמה דחופה, שאם לא כן צפוי עימות עם ברית־המועצות (זו, כנראה, הכוונה ליחסי ארה"ב עם מדינות ש„מחוץ לאזור") בצד סיכון הישגיה של ארה"ב בעולם הערבי. וכשמסב ד"ר קיסינג'ר את שימת־הלב להחלטתו הנחושה של נשיא ארה"ב „להמשיך במילוי תפקיד פעיל" הרי יש לכך אולי משמעות אחת: אם ישראל לא תעשה, אם היא לא תגלה יוזמה חדשה — תעשה זאת ארה"ב!

יש לזכור, כי את איגרתו הקצרה אל מר אלון כתב ד"ר קיסינג'ר ערב הגיעו לארה"ב לצורכי המגבית כאשר היה ברור, כי יבוא „בכי" לוושינגטון.

● אלון חוקר את העוזר הצבאי

עם שובו הודה מר אלון, בין השאר, כי שיחתו בוושינגטון לא היתה קלה אף שהוויכוח שהתנהל בינו לבין מארחיו היה ויכוח „בין ידידים". אין כל סיבה לערער על הערכה זו ולו גם מן הטעם הפשוט, שאין להעלות על הדעת שהידידות בין ארה"ב לישראל נעלמה בין־לילה, אבל גם מתוך „שיחות ידידות" זו אפשר ללמוד שני דברים: ראשית, אין כיום לדבר על „יחסים מיוחדים", כפי שהיו לישראל עם וושינגטון עד ל־22 במארס; שנית, והאשמה כלפי ישראל לא נעלמה: היה זה אחד הרגעים הדרמטיים בשיחת אלון־קיסינג'ר ביום ב' השבוע, את פסק האדר־בות והניגודים מילאה לפתע קריאתו הנרגזת של ד"ר קיסינג'ר כלפי אורחו: „הנשיא הוטעה!"

קיסינג'ר לא פירש מיהו שהטעה את הנשיא, אם כי האיש אשר דיבר בשם ישראל עם הנשיא יותר מכל אדם אחר בממשלת ישראל במרוצת החודשים שקדמו לביקורו האחרון והכושל של ד"ר קיסינג'ר בישראל, היה שר־החוץ. אלון לא שתק. הוא העיד עליו את עוזרו הצבאי של הנשיא פורד, שנכח בשיחה. בפנותו אליו בנוכחות קיסינג'ר שאל אותו חמש שאלות: האם נכון הדבר שאמרתי לך כך וכך (למשל, בתשובה על שאלת הנשיא בדבר המעברים ואבו־רודס, אמר אלון, כי אין לו מנדט מממשלת ישראל, אלא לדבר על נסיגה של 10—30 ק"מ בלי המעברים ובלי אבו־רודס)? איש־הצבא השיב: נכון! האם נכון הדבר שאמרתי לנשיא פורד כך וכך (למשל, שיבוא ד"ר קיסינג'ר לאזור ובלי להיכנס למו"מ מעשי ישמע את הדעות השונות ויסכם בעצמו אם יש לו טעם מה לחזור לאזור לשם מו"מ מעשי על הסדר־ביניים)? והתשובה של הנשאל היתה שוב: נכון! וכזאת היתה התשובה לכל שאר שאלותיו של מר אלון.

● „לא התכוונתי אליך", הפטיר קיסינג'ר

כל אותן דקות שנמשך תהליך השאלות־התשובות ישב ד"ר קיסינג'ר ולא הגיב. רק אחר־כך אמר לאלון: לא התכוונתי א ל י ך! (כאשר אמר ש„הנשיא הוטעה"). אבל משום־מה לא היה מוכן להבהיר, ולו גם ברמז, מי בכל זאת הטעה את נשיא ארה"ב, אשר אינו מנסה להסתיר כעסו כלפי ישראל (סיבתו היא שהוא כה ע ז ר לישראל ואילו הישראלים בשלב קריטי לארה"ב לא גילו הבנה כלפיו).

עדיין קשה להעריך באיזו מידה השכיל מר אלון להפשיר את צינת היחסים השוררת כיום בין וושינגטון לירושלים. ודאי אין לצפות שביקור אחד, שתחילתו עמדה בצל העבר ורק בסופו הוסכם על הקמת צוותים משותפים לבדוק המשך הדו־שיח לבירור האפשרויות לפרוץ את הקפאון (כשעד כה הקפידו האמריקנים לצמצם ככל האפשר את המגעים עם גורמים ישראלים) — יפיג בבת־אחת את המרירות. אבל לפחות ניתן לומר בדיעבד, כי ישראל לא יצאה ניזוקה מנסיעתו של שר־החוץ לוושינגטון. מבחינה זו אולי זו יצאה בשכרה: טוב שמר אלון אמר למארחיו כי לא תהיה שגיאה גדולה יותר מצד ארה"ב אם תאיים על ישראל (בהפסקת משלוחי נשק) ותנהג כלפיה ב„נקמנות". שכן החלשת ישראל רק תפגע במערך המערבי באזור רגיש זה (כאן באזורנו, הבהיר מר אלון, די לעתים ב„כדור אחד" כדי לשנות משטר מיציב ל ר ד י ק ל י ...); וטוב שאמר, כי תחת לחצים לא יציע שום פשרה גם אם היה רוצה בפשרה זו או אחרת; ומה שלא פחות חשוב, שישראל אינה מצפה שארה"ב תשמש למענה „דוור"... (הגובה זו, שנאמרה באירוניה, באה בעקבות הערתו היבשה והעניינית של קיסינג'ר: אם יש לכם הצעה חדשה — נעביר אותה!..). במשתמע, ארה"ב — אם רוצה היא לסייע בקידום הסדר־ביניים היא צריכה להאזין גם לדעתה של ישראל ולא רק להטיל עליה להמציא לה „הצעות חדשות".

● אילטס מדווח: המצרים כבר ויתרו מעל ומעבר

במהלך שיחותו של מר אלון הומחש היטב מה שכבר ידענו קודם לכן: הכוונה ב„הצעות חדשות" היא, שישראל תוותר עוד קצת. ומדוע לא תנסה וושינגטון להשפיע על מצרים שתוותר „עוד קצת". על כך ניתנה למעשה תשובה למר אלון. מסתבר, כי שגריר ארה"ב בקאהיר, שקיים מגעים עם אישי השלטון שם, דיווח שהמצרים משוכנעים כי הם כבר הלכו לקראת ישראל „מעל ומעבר למה שיכלו להרשות לעצמם". כיוון שכך, מנסה עתה קיסינג'ר „לעבד" את ישראל. ההנחה בקרב מעצבי המדיניות בוושינגטון היא, שלחץ על ישראל, הנטייה צורף כלפיה בנגמה להמחיש לה את ב ד י ד ו ת ה — יצליחו בסופו של דבר להזיז מעמדותיה „העוקשניות" ועל כורחה תסכים להתרכך ולהציע משהו „חדש". גישוש בכיוון זה נעשה, כנראה, גם במהלך השיחה עם מר אלון. בענין זה ראויה לציון תגובתו של שר־החוץ, שאמר לקיסינג'ר: בוושינגטון לא נסכים למה שלא הסכמנו לו בירושלים!

התוכל ירושלים לעמוד מול מערכת הלחצים המופעלת עליה, שאפשר כי עדיין לא הגיעה לשיאה?

רושם הוא שאמנם ראש הממשלה, יצחק רבין, גמר אומר לעמוד בלחצים ולא להתר. הוא מאמין — כפי שביטא זאת השבוע בשיחתו עם שר־החוץ השוודי, כי הדברים לא יתגלגלו לכלל משבר. הערכתו היא, שכבר עברנו את נקודת־השיא בוויכוח עם ארה"ב ובחודשים הבאים „תהיה החמרה הדרגתית יותר". אין הוא מוציא מכלל החשבון אפשרות, שפעולת „המכבש", שמנסים להפעיל נגד ישראל, אף תיגבר בעת הקרובה, אבל ככל שיתברר לוושינגטון, כי ישראל אינה נכנעת — היא תחדל משיטת הלחצים ותבקש דרכים להידברות עניינית. ודאי אין זה מקרה, שבאחד המעמדים השבוע ראה מר רבין לדבר גלויות במונחים לא־דיפלומטיים כאשר הכריז, כי קבלת ההצעות שארה"ב מטיפה לישראל לקבלן לשם השגת הסדר־ביניים עם מצרים כמוה כ כ נ י ע ה וכי אין בדעתו להיכנע.

● אם מלחמה אז מהקווים הנוכחיים

מהו הדבר הנותן לראש הממשלה את החוסן לעמוד מול ארה"ב למרות הלחצים הלוחצים?

נדמה, כי התשובה מצויה בדברים, שאמר ראש הממשלה לא מכבר לאישיות אמריקנית יהודית, שביקרה אצלו בלשכתו בירושלים: „אם תשאלני מה עדיף — אמר לאורחו — מלחמה מן הקווים הנוכחיים או מלחמה בעוד שנה־שנתיים, תשובתי היא, כי מוטב מלחמה מן הקווים שאנו מצויים בהם כיום מאשר מלחמה מקווים גרועים יותר וכאשר מצרים מוכנה למלחמה"!

וכיוון, שבשיחות־קיסינג'ר בחודש שעבר לא שיכנעה מצרים שוויתרה כליל על ה א ו פ צ י ה ה צ ב א י ת, שכן היא לא דחתה רק הצעות ישראליות שנדף מהן ריח מדיני, כביכול, אלא גם הצעות מ ע ש י ו ת שיכלו להיות לתועלת שני הצדדים (כמו הקמת תחנות התראה הדדיות עם „עיניים אלקטרוניות" שיאפשרו לכל צד לראות את הנעשה בצדו של הזולת ולמנוע על־ידי כך התקפת־פתע) — כיוון שכך, אין הלחצים מצד ארה"ב יכולים להיות יעילים. ישראל מוכנה היתה בחודש, למען השגת הסדר־ביניים עם מצרים, ליטול עליה סיכונים מחושבים, אך אין היא מוכנה למעשים, שיש עמם משום איבוד־לדעת מרצון.

מה שמצרים מוכנה היתה „להקריב" למען הסדר־ביניים עם ישראל („מעל ומעבר למה שיכלה להרשות לעצמה" — כדברי השגריר האמריקני בקאהיר) הוא, הנכונות להאריך את ההסכם־הצבאי השני ל ש נ ה א ח ת. אמנם כן, המצרים גם היו מוכנים לכך, שההסכם יתחדש באורח אוטומטי לשנה נוספת, אבל כששאל הצוות הישראלי ומה בדבר חידוש המנדט של כוח החירום של האו"ם, שעל פי ההסדר הקיים מועצת־הבטחון היא אשר מאשרת את הארכתו (הרוסים או הסינים, ששמורה להם זכות הוטו ייסרבו להאריכו)? — התשובה היתה, שבענין זה אין מה לעשות.

אבל ארה"ב לא ראתה בהסדר כזה סיבה לפסלו. להיפך, ד"ר קיסינג'ר סבור — וכך גם התבטא בהופעותיו ה„סגורות" בוושינגטון — שמצרים הלכה לקראת ישראל מבחינת „המרכיבים הצבאיים".

● המצרים מתאמנים בצליחת התעלה

כאן בנקודה זו בעצם שורש המריבות בין ירושלים לבין וושינגטון. הזקה על וושינגטון, שהיא יודעת כי מה שקיסינג'ר מסוגל היה להביא לישראל מידי מצרים הוא הסדר רעוע מלכתחילה. אבל לוושינגטון לא היה איכפת לה כל כך. קיסינג'ר ניסה ללא חשך לשכנע את ראש הממשלה ואת אנשי הצוות כי אפילו הסכם לשנה אחת, „עם אפשרות של הארכה" כדאי, מפני שבינתיים עשוי להשתפר המצב הבינלאומי ויפתחו סיכויים חדשים להרגעה, מעמדה של ארה"ב יתחזק באזור וכו' וכו'. גם אם כל זה אמת — אין זו כל האמת. דומה, כי יש עוד אמת אחת: ארה"ב שהתנחתו עליה בחודשים האחרונים מכות כה אנושות במוקדים שונים, שערערו את מעמדה הבינלאומי לא יכלה להיות ברדיניה. פורד וקיסינג'ר חשים, כי אם יש מקום אחד שבו יש עוד סיכוי לארה"ב להשיג הישג כלשהו הרי זה במזרח־התיכון. מכאן, הלחץ הגובר על ישראל, אפילו מדובר בהסכם לשנה אחת בלבד.

מה אומר על כך ראש הממשלה?

העובדה שמצרים לא רצתה בשום פנים להסכים להסדר, אשר תוקפו יהיה למספר שנים (באורח רשמי הציע מר אלון בביקורו בוושינגטון בחודש דצמבר הסכם ל־12—10 שנה, אבל במהלך המו"מ מוכנה היתה ישראל להתפשר גם על שליש מזה) הדליקה בירושלים אור־אדום. נכון, כי עד לראשית ינואר השנה אפשר היה להבחין באימונים של המצרים בצליחת התעלה לגדה המזרחית תוך הפרת הסכם־ההפרדה. ישראל לא הקימה רעש מפני שהמצרים הזהירו כוחותיהם. אבל דבר זה כשלעצמו לא הרגיע כאן את הדאגות לגמרי, שכן הכוחות המצריים שבגדה המערבית תוגברו בהדרגה, ברצועה של 20 ק"מ, וככל שיוכלו הגבירו המצרים את כוחם גם ב ג ד ה ה מ ז ר ח י ת (אותה עת הודה ראש הממשלה כי התופעה הזאת של „התגנבות יהודים", כפי שקרא לכך, של כמה א ל פ י ח י י ל י ם יש בה כדי להדאיג, שהרי מצרים התרברבה, כזכור, שבשיטה דומה הם תיגברו את כוחותיהם בהסתר לפני מלחמת יום הכיפורים).

במהלך המו"מ עם ד"ר קיסינג'ר תיגנתה את הצוות הישראלי ההכרה, כי המצרים מוגרים בהכנותיהם הצבאיות הדרושה להם כשנה לשם השלמתן. משנתברר, כי ההצעות המצריות הנגדיות אינן מרמזות על מגמה מצרית לטובת השלום, שאל רבין את ד"ר קיסינג'ר: לשם מה עלינו להחזיר למצרים דבר בעל חשיבות אסטרטגית אם אין שינוי כיוון אצל המצרים?

לד"ר קיסינג'ר לא היתה תשובה משכנעת. כל מה שיכול היה לומר בפעם הבאה ואחת הוא, כי גם הסדר לשנה אינו ענין מבוטל. אלא שעל כך משיב ראש הממשלה: מדוע נסכים להסדר של שנה הלא ממילא אין אנו מאמינים שמצרים תצא למלחמה תוך שנה, ואם אמנם יתבדו הערכותינו והוא ייצא למלחמה — כוחו הצבאי מוגבל. והאיל ולא נשתכנענו, כי היתר על ביזוין המלחמה — מה טעם יש לסגת ולשפר את מצבם האסטרטגי של מצרים, האם רק כדי שבעוד שנה תוכל לאיים על ישראל מעמדות נוחות יותר?

● „לאן ללכת עתה?"

אם הכרתו זו של ראש הממשלה היא מוצקה אין לראות באופק איזו נוסחת־פלא, שתאפשר לד"ר קיסינג'ר לפתח יוזמה שתהיה רק מה„הצעות החדשות" של ישראל בלא שמצרים תזוז מעמדותיה. מכאן, ההשלמה עם ההערכה, כי אין מנוס מדיגוזה והמיהור שד"ר קיסינג'ר עצמו העלה אותו בקול כאשר „דיבר" בוושינגטון על משיכת־רגל של מדיניות הצעד־אחר־צעד („אנו מעריכים כי מדיניות הצעד־אחר־צעד, כפי שנוהלה עד כה, לא תוכל להמשך"). תכלית העיון מחדש של וושינגטון ביחס למזרח־התיכון היא כדברי שר החוץ האמריקני: „עלינו להגיע לידי החלטה לאן ללכת מעתה בתנאים, שבהם כמה מהנחות היסוד שלנו אינן תופסות עוד".

באחת מישיבות הממשלה העריך ראש הממשלה, כי „העיון מחדש" של וושינגטון נועד לשמש כלחץ על ישראל. אף זה אולי נכון, אבל אין כל סיבה שלא לקבל את הצהרתו של קיסינג'ר כפשוטה: השאלה היא „לאן ללכת". אם אמנם הוסיף ישראל לעמוד על שלה ויתברר, כי גם „הנחת־היסוד האמריקנית, שדי בלחץ על ישראל כדי להכניע אותה ולהביאה להסדר בניגוד לרצונה אינה תופסת עוד — כי אז ברור שאין מנוס מג'נבה, שאם לא כן המלחמה היא כמעט ודאית (ודאי לא במקרה ציין השבוע ראש הממשלה, כי „ישנם סימנים להכנת אפשרות חידוש המלחמה מצד הערבים").

● פגישה קרובה קיסינג'ר–גרומיקו

בשיחתו בוושינגטון שמע שר־החוץ על פגישתם הקרובה, בחודש הבא, של קיסינג'ר וגרומיקו, שנועדה, ככל המשוער, להידבר בין השאר, ואולי בעיקר, על ועידת־ז'נבה.

מה משמעותה של „הידברות אמריקנית־סובייטית"?

האסוציאציה שעלתה השבוע בירושלים לשמע כוונת ההידברות הזאת לא היתה בה כדי לעודד. הדבר הזכיר את ההידברות בין אייזנהאואר ובולגאנין בשנת 1956, שהובילה לכפיית נסיגה על ישראל מכל סיני. אין לשער, כי בשנת 1975 ניתן לחזור בדיוק על אותו התרגיל, אבל מוטב להביא בחשבון את הגרוע ביותר ולהיות מופתע כשהדבר לא יתממש מאשר לטפח אשליות ולנחול אכזבה מרה. על כל פנים, בקשר לגבולות השלום קיים כמעט קונסנסוס עולמי, שאלה צריכים להיות קווי 1967, כלומר 1949. ויש סימנים לכך שגם מדינות ערב היו משלימות עם זאת למעשה ועל כורחן היו מוכנות במועד זה להסכם לסיום מצב המלחמה עם ישראל ולהגיע עמה לאיזה הווה שלום.

בענין זה ראוי לזכור, כי לפני שנפרד ד"ר קיסינג'ר מירושלים, הוא החליף דעות עם הצוות הישראלי על ועידת־ז'נבה ואמר ברורות, כי אם יחייב המצב לומר דברים ביחס לגבולות השלום — הן עמדתה של ארה"ב ידועה. אמנם פעם התבטא ד"ר קיסינג'ר שאין הוא מקבל את תכנית־רוג'רס כבסיס להסדר, אבל אין גם להניח, כי השקפתו בשאלה הטריטוריאלית כה רחוקה מקודמו בתפקיד שר־החוץ של ארה"ב.

● הדו"ח של הסינאטור פרסי

השבוע נתפרסם הדין־וחשבון של הסנטור הרפובליקני צ'ארלס פרסי, בעקבות ביקורו במזרח־התיכון ועיקרו, לענייננו, היא מסקנתו שנסיגת ישראל היא בלתי נמנעת וכי הזמן פועל לטובת הערבים. הוא אמנם „דורש" מן הערבים הכרה בזכות הקיום של ישראל ובמתן הבטחות לאי־לוחמה ולכינון „יחסים דיפלומטיים מוגבלים" וכיו"ב. אבל המחיר הישראלי ברור — „נסיגה ישראלית גדולה היא בלתי נמנעת, אשר שיש כאן איזה

(הסוף בעמוד 31)

שבשבת

□ המפות מהלוויינים האמריקניים

מוחמד חסנין הייכל, עורך „אל־אהראם" הקאהירי, איש סודם של נאצר וסאדאת, שפרסום זכרונותיו על מלחמת יום הכיפורים יתחיל ב„סנדיי טיימס" הלונדוני וב„מעריב" ביום א' הבא, מספר בין שאר הגילויים שבזכרונותיו:

ב־2 באוקטובר 1973 — ארבעה ימים לפני פרוץ המלחמה — פרסמה „סוכנות המזרח התיכון" (היא סוכנות הידיעות המצרית הרשמית) ידיעה, שהוכרזה בה כוננות השנייה והשלישית של מצרים.

ידיעה זו, שנועדה להיות מוגבלת להפצה לשרים ספורים, הופצה בגלל טעותו של ... ברשת הכללית לכל המנויים. פרסום זה הבהיל את הצמרת המצרית, שחששה ... דליפת הסוד של התקפת־הפתע המתוכננת. מנהל סוכנות הידיעות פוטר ממשרתו. ... לא שמו לב בישראל לידיעה זו של סוכנות־הידיעות המצרית — עד סיפורו של הייכל.

לבקרא ידיעה, שנתפרסמה בחודש האחרון ב„אלגומהוריה" הקאהירי, ... של ממשלת מצרים, נדמה שאנו חוזרים על אותה טעות של ... לחומר ה ג ל ו י. בידיעה בעתון המצרי, מ־9 במארס, סופר שקבוצת מדענים, המתמחים במחקרים גיאולוגיים, הכינה מפה אווירית של חצי־האי סיני על־פי הצילומים שנעשו מלוויינים אמריקניים:

אמת, המחקר הוא לצרכים גיאולוגיים — אך הצלומי־אוויר, ... בוודאי יש בהם גם פרטים אחרים מן המתרחש בסיני כעת.

כלום לא צריך היה הצנזור לצלצל באיזה מקום שהוא?

□ סיסקו — „בעל התכניות"

ג'וזף סיסקו, סגן שר החוץ האמריקני, ידוע בדלתו הפתוחה למבקרים ישראליים.

כל איש־ציבור ישראלי, המוזמן לוושינגטון, יכול לומר בטובו, שנפגש עם ג'וזף לשיחה גלויה, ואין הוא מוצא: סיסקו מבקש גילוי־לב של הישראלים על המתרחש בזירה הישראלית, בפוליטיקה הפנימית, ביחסים בין אישים שונים, והוא בקי מאד ... הפרטים האישיים. הוא יודע מי עם מי ונגד מי — עד שהוא יכול להשתתף ... פעיל במסיבות לילות־שבת של הצמרת הישראלית.

דיפלומאט חריף זה ממונה על ההערכה המחודשת של המדיניות האמריקנית במזרח התיכון. הוא משוחח כיום עם ישראלים רבים, המוזמנים לוושינגטון, וכן עם ערבים ... ומקבל המלצות ו„ניירות" רבים מן הפקידים והסוכנויות האמריקניים; ... לעכל את כל החומר ולכתוב מסמך אחד, קצר ותמציתי. ולמי שאינו יודע ... ייאמר שהוא גם היה האיש, שחיבר את „תכנית רוג'רס". על כך ... „ניכסון בבית הלבן":

כאשר נכנס ניכסון לתפקידו, ביקש לערוך הערכה מחודשת של המדיניות המזרח־תיכונית. סיסקו הקדיש חודשים ארוכים לחקירת הנושא. וחיבר את המיסמך, ... מי שהיה אז שר־החוץ ויליאם רוג'רס.

אלא שאחרי „תכנית־רוג'רס" באה ההצעה בדבר שיחות־קירבה. בין זו לזו ... „מאכזבי" לישראל, והתהדקו היחסים והוגבר שיתוף הפעולה; וסיסקו היה ... פעיל ג ם בקירוב־הלבבות, ולא רק בתיכנון־התכניות.

□ הסגן המדבר רוסית

ב„פגישה המשולשת" בין סאדאת, אסד והאלד, שנערכה השבוע בריאד, ... ליד סאדאת גנראל חוסני מובארך, שנתמנה זה מקרוב לסגנו של ... סאדאת.

אין זו הפעם הראשונה שמובארך מתלווה אל סאדאת. הוא ליווה אותו גם בבקור רשמי למוסקווה בקיץ 1972, בתפקידו כמפקד חיל־האוויר המצרי.

הפעם יש לכך משמעות שונה לגמרי. סאדאת סילק למעשה מצמרת השלטון את ... הקבוצה הנאצרית הבקורית, שאירגנה את המהפיכה ביולי 1952: חוסיין שאפעי, ... את כל מעברי השלטון של נאצר וסאדאת כ„אמינבצית אפורה", פרש. כך ביצע ... זאת בהפכה שקטה בצמרת השלטון, במנותו כסגן־נשיא יחיד — כלומר, כ„יורש ... עין" שלא הספיק להשתתף במלחמת 1948, שאז איכותו הצבאי העיקרי קיבל לא ... הבריטים, כמו הכת הצבאית שאירגנה את המהפיכה. אלא אצל הסובייטים, והיה ... הטייסים המצרים הראשונים שהטיסו מטוסי „טופולוב 16".

והעיקר: הוא דובר רוסית...

□ הגנראלים של קיסינג'ר

כמשלחת ישראל שולחת ארבעה גנראלים ניצים, כדי להסביר את עמדתה לארצות הברית — כך טען ד"ר קיסינג'ר לפני קבוצת אינטלקטואלים שניסה לשכנע אותם כי ישראל עקשנית ואינה גמישה.

הגנראלים, שאליהם התכוון, הם: יריב, הרצוג, עמית וטולקובסקי.

למעשה זוהי קיסינג'ר על כל מסע ההסברה של ישראל, על המסבירים הרבים שבאו לארה"ב, אך כלפי חוץ לא נוח לו למתוח ביקורת על מסבירים מטעם מדינה היהודית, שום כך הוא משתמש בנימוק של „גנראלים", אך כשהוא סבור שגנראל ישראלי יכול לסייע לו להקוע טריז בין הפוליטיקאים הישראלים הוא מוכן להזמין אותו (את ...) אפילו פעמיים. למרות שגם הוא משתתף במסע ההסברה.

□ היהודים של מק־גוורן

„פסטיבאל מק־גוורן" שנערך בארץ לפני שבועות אחדים, כבר נסתיים. הדי ביקורו של הסינאטור מדרום דאקוטה מוסיפים להישמע בזירה הציבורית ...לנו.

אחרי שהסינאטור, שנכשל בבחירות לנשיאות ארצות הברית, הכיר בערפאת ... ניסו כל ה„מי ומי" בפוליטיקה הישראלית לקבל ממנו כעין „כתב־ ... הכל רצו להפגש עמו.

אף אחד מן הנפגשים לא זכר, כי בדצמבר 1974 נמנה ג'ורג' מק־גוורן עם 17 סנאטורים, שכתבו לנשיא פורד והביעו דאגתם נוכח הזמנת ערפאת להופיע בעצרת ... — דבר שיש בו משום איום ישיר על מדיניות החוץ האמריקנית.

כך היה בדצמבר. כעבור ארבעה חודשים שכח מק־גוורן את מכתבו. כאשר נמתחה ... בארצות הברית ביקורת על „גמישותו היתרה" בהחלפת־דעות, התגונן באמרו, אין הוא אנטי־ישראלי, אפילו בממשלת ישראל אינה מרוצה ממהלכותיו, שהרי יש לו ... לדעותיו גם בקרב הישראלים: ד"ר נחום גולדמן ו... ליובה אליאב.

האיש אינו יכול להאשים אותו באנטישמיות, שהרי שני האנשים, שחיברו את הדין־וחשבון שלו על ביקורו במזרח התיכון, גם הם יהודים: בירן וסטילמן. השני יש לו ... בכתיבת דברים, שאינם נעימים לישראל: הוא היה מחבר נאומיו של הסינאטור ויליאם פולברייט.

ולא רק למק־גוורן, אלא גם לסינאטור פרסי, שפרסם השבוע דין־וחשבון הממליץ ... שינוי המדיניות האמריקנית כלפי ישראל, יש עוזר יהודי — וכהן שמו.

□ המטוס שאינו „בוער"...

אינני מבין, על שום מה אסור לציבור הישראלי הנדהם לדעת, שאפילו ... היום ההסכם עם ארצות הברית על הספקת מטוסי פ־15, לא היינו מקבלים ... אלה השנה. ואף לא בשנה הבאה.

אינני מבין, למה לא התנדב שום שר ישראלי לומר לציבור את הדברים הנכונים ...: שלא מדובר בטאנקים ובמטוסים שעליהם קיימים תורים. אלא ביחס לשני ... שבעתיד.

הבהלה שנגרמה עקב טעות של מחשב בעת מלחמת יום הכיפורים כאילו אנו ... על סף מחסור גרמה לטעויות מדיניות חמורות.

אין הכרח לחזור על בהלה דומה ביחס למו"מ על פריטים שאינם יכולים להכריע ... הבודיות הצפויות לנו אלא רק לעודד את הערבים לחשוב שזו שעת כושר ...

אנו יכולים לחכות עד גמר „ההערכה המחודשת" של ארה"ב ביחס לאספקה שלא ... בין כה מתוכננת להיום או מחר.

□ הפיסקה שהושמטה

בסוף ינואר, ערב ביקורו הקודם של אנדריי גרומיקו בקאהיר, היה „פיכוב דפסה" בדפוס „אהראם" הקאהירי.

בגליונות הראשונים של „אהראם" מ־27 בינואר נתפרסם מאמר של העתונאי ... אבו אלפאתח שסיפר, כי ברית המועצות התנתה משלוח נשק מתוחכם למצרים בקבלת מומחים צבאיים סובייטיים, שידריכו בשימוש בנשק זה, וכן בהסכמת מצרים ללכת לז'נבה, ולא להצמד למדיניות השלבים של קיסינג'ר. הפיסקה ... מן הגליון, ואנדריי גרומיקו בא לקאהיר ב־3 בפברואר.

המשא ומתן עם קיסינג'ר נמשך עד שהגיעו המצרים לכלל מסקנה, שבאמצעות ... הסובייטי יוכלו להשיג ויתורים אמריקניים מפליגים, והם הגיעו כי די להם ... קיסינג'ר יוותר למצרים, ולישראל לא תהיה ברירה אלא לענות „אמן".

כך נפל המשבר בשיחות, ועם ההסכמה ללכת לז'נבה נסע עכשיו פאהמי למוסקווה; קיסינג'ר נאלץ לנסוע אל גרומיקו בז'נבה, בלא שהוא בידו עדיפות של הסכם ביניים ...—ישראלי.

הסובייטיים השיגו לפחות תנאי אחד שלהם. ביחס למומחים יש ספק, אם כבר ... הדבר בביקורו של פאהמי במוסקווה, שהרי בינתיים ערכו המצרים „צנזורה" ... דברי גרומיקו בנאומו לכבוד פאהמי. העתונות והראדיו במצרים לא הזכירו את הקטע ... גרומיקו על אהדת נכונותה של ברית המועצות לערוב לגבולות ישראל.

□ לא כקאמבודיה

החקירות המעצבים של נגועי השחיתות משרים לעתים מצב רוח רע על ... לנו. האמנם כווייטנאם וכקאמבודיה דמינו?

האמנם יכולו מחר או מחרתיים האמריקנים להתנער מאתנו בטענה, שגם החברה שלנו מושחתת?

כל מי שמציג את הדברים כך, לא זו בלבד שאינו מועיל לביעור השחיתות, אלא שבעקיפין הוא מסייע להפצתה, יוצר אווירה ש„הכל גונבים" — ובחברה שהכל גונבים, משתררת פסיכוזה של „חטוף וגנוב", „חטוף ומכול".

החקירות המעצבים הם דווקא עדות לחברה, המבקשת לבער את הנגע מתוכה. ... שמתוכה בחוץ לאותה התאבבותה של החברה הישראלית — סופה אכזבה.

מעיין

עסקים עם משרד הבטחון

הסודיות המופרזת מקנה עדיפות לספקים ולסוכנים שיש להם ידידים ו„מידע" במדורי מנהל הרכש ✶ סכנת המגע הישיר בין נציגי החילות לבין הספקים בחו"ל ✶ הרכב, הבינוי והאספקה הטכנית — ענפים „מועדים" לשחיתות

מאת יובל אליצור

מה קרה לנו? למקרא כותרות העתונים בימים האחרונים נוצר רושם, שמערכת הרכש הבטחוני כולה — מערכת שתוציא השנה למעלה מ־15 מיליארד לירות — לוקה ברקבון מתקדם. האמנם? וכלום כל מה שנתגלה עתה אינו אלא קצהו של קרחון־ענקי? הצפויים לנו עוד גילויים מרעישים ומחרידים? גורמים שונים, המכירים היטב את מערכת הרכש הבטחוני, משוכנעים שלא כך המצב וכי התמונה שנצטיירה השבוע, מעוותת למדי.

אמנם, לאחר פרשת מיכאל צור ופרשיות נוספות שבהן היו מעורבים אנשים בצמרה, העוסקים אלה המכירים את המנגנון הישראלי להתחייב התחייבות מלאה בכל נושא זהוא. עם זאת נראה שמשרד הבטחון איננו כפי שהמצטייר בימים האחרונים בעתונות.

לדעת אישים רבים בעסק, הקשורים זה שנים בעסקים עם מערכת־הבטחון — בהם כי שלא זכו זה זמן רב בבכורים — מוצאים רוב סכומי הרכש בחזירות ובהגינות, ובדרך כלל זוכה צה"ל בעסק הטוב ביותר שיכולה ישראל לרכוש לכספו. עם זאת מאמינים אישים אלה שלסערה, שאותה ביימים אלה את הציבור, עשויות להיות תוצאות חיוביות, וכי הגיע הזמן לסלק כמה מן המיפגעים הבוטים, המאיימים על המערכת כולה, ולבער את השחיתות שכבר אכלה כמה חלקות טובות.

התיקון צריך להיות בשני כיוונים:

✶ לגלות כל סטיה מטוהר־המידות ומן הנוהל התקין.

✶ להציג את האחראים בכל תוכר־הדין, ולהנהיג ריפורמה מקפת בשיטות של נוהל הרכש הבטחוני, שהעניקו מיסתור לכל המעשים אשר לא ייעשו.

על אחת הדרכים לתיקון שיטות־הניהול — ולדעת רבים זו הדרך המשובה ביותר — כבר הצביע השבוע מבקר־המדינה ד"ר יצחק א. נבנצאל, בדרשו לצמצם את מידת הסודיות, שאחריה מתנהלים כיום רוב עסקיו של משרד־הבטחון.

○ „ניתוק המגע" בין הצרכן לספקים

כדי לעמוד על מקור הפגמים, שנתגלו השבוע במערכת הרכש הבטחוני, יש להבין איך מתפקדת מערכת זו:

ה„צרכן" של מאות אלפי הפריטים הנרכשים — כלי־הנשק המתוחכמים, מבני המגורים ומחסני הציוד, הגרביים, הכספות, הריבה והכיצים — הם יחידות השונות, אולם כפקוד־החיל, היודע בדיוק מה דרוש לו, המפרט בדרך כלל את הכמויות, שיש להזמין, ואת מיפרטי הציוד — לא הוא המזמין, ולא הוא בא במגע עם הספקים. המזמין הוא אחד המדורים של מנה"ר — מנהל הרכש של משרד הבטחון; ועל פי רוב גם למנה"ר אין מגע ישיר עם הספק. לגבי ציוד־ייבוא פועל המנה"ר באמצעות משלחות־הרכש או באמצעות סוכני־הספקים; ולגבי הזמנות בישראל מקובלים מיכרזים, בניצוחה של ועדת־המיכרזים.

„ניתוק־המגע" בין הצרכן לבין הספקים הוא נוהל חיובי ביותר — כך סבורים הקשורים בעסקים עם משרד־הבטחון. עם זאת מתעוררות כמה וכמה בעיות: ראשית, כדי לדעת מה להזמין, ביחוד כשמדובר במערכות־נשק חדישות, צריכים גם המזמינים מטעם החילות לבקר במפעלים בחוץ־לארץ, להתרשם, וללמוד את ההבדלים בין מוצרי היצרנים השונים. יצרני־הנשק הגדולים — כך מתברר מן התזרות בעניין הספקת מטוס־הקרב החדש לאירופה — אמונים על מסורת של השחתת הקצינים, הבאים במגע עמם; ואין ספק שנציגי־החילות מישראל, בביקוריהם בארה"ב ובמדינות אחרות, נאלצו להתמודד עם „כתנות" למיניהן — נוהג מקובל ביחוד בנושאים של חיל־החימוש.

בעיה אחרת לגבי „ניתוק המגע" היא רמתם של ה„צרכנים", האנשים הטכניים בחילות השונים לעומת אנשי־הרכש במשרד־הבטחון. בקרב הבאים במגע עם מערכת־הרכש יש הרגשה, שבעוד הרמה — גם האנושית, וגם המקצועית — בקרב קציני צה"ל, העוסקים בכך, היא בקו עלייה, חלה ירידה בולטת ב„צד שכנגד" האזרחי, ביחידות הממונות על הביצוע הטכני של הרכישות. פער זה מחזק עוד יותר את נטיית־הספקים לבוא במגע ישיר עם ה„צרכן" הצבאי.

○ מסקנות ועדת רוטנשטרייך

גם בנושא משלחות־הרכש אפשר למצוא אבני־נגף רבות. הוועדה, שבראשה עמד עו"ד יהושע רוטנשטרייך, שסיימה לא מכבר את עבודתה בנושא הסוכנים של הספקים למשרד הבטחון, כבר קבעה, שלעתים קרובות עדיף מגע עם סוכנים, גם אם הדבר כרוך בתשלום עמלות המגיעות למיליונים רבים, מאשר רכישה ישירה על־ידי משלחות משרד־הבטחון. הסוכנים — כך קבעה הוועדה — מסוגלים לתת ידע ושרותים חשובים למערכת־הבטחון. קשריהם והידע המקצועי שלהם, עשויים למנוע רכישות בלתי־נכונות ומגעים עם „מתווכים" — המצויים גם בארצות־חוץ — הגובים עמלות יסודיות ו־ריקיפות גבוהות הרבה יותר.

לדעת כמה מסוכני־הספקים של מערכת־הבטחון בישראל הם משמשים „תריס" חשוב ביותר מפני שחיתות. העובדה, שהם יושבים בארץ ויודעים את פרטי העסקות מקשה על פקידי משרד־הבטחון לקבל שוחד מהיצרן. קשה יותר לשמור על סודיות המגעים, על ההעברה הבלתי־חוקית של כספים ומתנות, כאשר גם המשוחד וגם המשחד יושבים בישראל. נוח יותר „להסתדר" עם הגורים בחוץ־לארץ.

בהקשר זה ראוי לציין, כי ההברה לעקוף את החרם הערבי יוצר לעתים פתיחות לשחיתות. חברות חשובות, המהססות לקשור קשרים ישירים עם ישראל, מעדיפות לעתים להקים למטרה זו „חברות־דמה", בשמות אחרים. כשמשרד־הבטחון נכנס — על־פי רוב שלא לצורך — לנטייה זו, הוכך מסתרבל הפיקוח, ונוצרים עוד „כיסים" שבהם יכולים להצטבר עמלות והוצאות למיניהן.

החרם הערבי גם גורם לחברות גדולות וחשובות להעדיף לעבוד בארץ באמצעות סוכנים ולא לפתוח סניפים משלהן — לצד כוהה מוצדק לאור היקף העסקות עם משרד הבטחון. דרך אגב, אף הסוכנים הבכירים, שהם „תריס" מפני שחיתות, מודים כי הקמת סניפים של החברות בישראל היתה מקילה עוד יותר את הפיקוח על עסקות משרד־הבטחון.

מתי מוצדקת לדעת־הכל רכישה ישירה באמצעות משלחת־הרכש של משרד־הבטחון? כשמדובר בחמרי־גלם ובאביזרים סטנדרטיים, שבהם אין חשיבות רבה לכושר־טין ולכושר הטכני הספציפי של היצרן. כאשר התעשיה הצבאית זקוקה לכמה מטוסים כל פלדה, או כאשר חיל־החימוש זקוק לברגים בגודל מסוים, יכולים מומחי משלחת־הרכש להתקשר עם הספקים הרציניים, ולבחור במקור הטוב ביותר. אך כשמדובר בבחירה בין שני מטוסי־קרב, מוכרחים להיות מגעים בין הצרכן, כלומר נציג החיל הזקוק לאותו פריט, לבין הספק — בין בעקיפין, בין באמצעות סוכנו של הספק בישראל.

○ מעשה ב„מכתבי הכוונה"

כאמור, בקרב הקשורים בעסקים עם משרד־הבטחון שוררת הרגשה כללית, שהצרכן הבטחוני הישראלי מקבל תמורה נכונה בעבור כספו. עובדה היא, שפרשיות־שחיתות קטנות באופן יחסי שארעו בעבר והושתקו, ידועות לשמצה בקרב האנשים העוסקים בכך. למשל, יספרו לך אנשי התעשיות הצבאיות ופקידים־לשעבר של משלחת־הקניות בארה"ב על ספק אחד של רכיבים לתעשיה האלקטרונית, שהיו תלונות על טיב המוצרים שסיפק; ומעניין שאותו ספק (שפעם היה תושב ישראל) היה מוכר גם מכשירים אלקטרוניים לשימוש של אנשי משלחת־הקניות בניו־יורק, ורק לאחר פניות חוזרות ונשנות היה „מתפנה" לשלוח להם את החשבונות בעבור מכשירי סטריאו או טלוויזיה, שרכשו באמצעותו.

ידוע גם הסיפור על חברת־ייעוץ, שהוקמה בקליפורניה כדי לייעץ למשלחת משרד־הבטחון בנושאי הרכש האלקטרוני; „במקרה" היו בחברה זו כמה ישראלים „בדימוס". הקשרים עם חברה זו לא הופסקו משך זמן רב.

גם בנוגע להזמנות משרד־הבטחון בישראל ידועות תקלות לא מעט. למשל, ידועה פרשת המסחר ב„מכתבי־כוונה". ב„מכתבי כוונה" אלה — שהוצאו בעיקר לאחר שהנשיא דה־גול הטיל בשנת 1968 אמברגו כללי על ישראל — התחייב משרד־הבטחון — לפני מקבל המכתב, שירכוש את תוצרתו כמפעלו, לכשיוקם, במחיר מסוים במשך פרק־זמן קבוע. באמצעות מכתב כזה יכול היה היזם להגיע אל משקיעים ואל ספקי־ידע להקים מפעל, ובמקרים רבים, לא היה צריך להשקיע דבר משלו. עצם קבלת „מכתב־כוונה" היה בה כשום פרס, שלעתים הגיע ערכו למיליונים.

יזם, שלא הצליח להקים מפעל, לא תמיד החזיר את המכתב למשרד־הבטחון, אלא היה מוכרו ליזם אחר. ידוע מקרה, שחברה בענף ציוד־הקשר, שעמדה על סף פשיטת הרגל, נמכרה לחברה אחרת, ה„נכס" העיקרי שלה היה „מכתב־הכוונה" של משרד־הבטחון.

פרצה אחרת, הקורצת לגנב, נתגלתה בפרשת „המגדר". העובדה שיצרנים, המספקים ציוד למשרד־הבטחון, היו רשאים להביא חמרי־גלם ללא תשלום מכס והיטלי־יבוא אחרים, עודדה הברחות בקנה־מידה נרחב — בזאת משוכנעים רבים. היה בכך גם כדי להטעות את המחוקק ואת הציבור כולו לגבי היקפו של תקציב־הבטחון. עכשיו שבוטל הפטור, יהיה צורך להעלות עוד יותר את הסכומים המוקצבים לבטחון (אף שבמקביל יגדלו ההכנסות מהיטלי־יבוא).

לפני כעשרים שנה חסמה הממשלה פרצה זו לגבי משרדי־הממשלה האחרים, וכל הייבוא, הנועד להם, חייב במכס ככל יבוא אחר. הכל מסכימים, שצעד זה שיפר מאד את ההגינות הציבורית. קשה להבין כיום, מדוע לא הונהג תיקון זה בעת מועד לגבי הזמנות ישירות ועקיפות — ובעיקר הזמנות עקיפות — של מערכת־הבטחון.

בין התקלות, שנגרמו בעקבות פטור זה — שהגם ביום רבים — הוזה החזרת בלתי־הוגנת של כספי משרד־הבטחון בשוק האפור. לדוגמה: במוצרי־אלקטרוניקה, הנמכרים לצרכן, יש טרנזיסטורים והם משמשים את המכשירים הבטחוניים. האמנם אפשר לבקר, אם לא הוכנסו חלקים וציודים כאלה, שהובאו לישראל ללא מכס, גם במכשירים המיועדים לצרכן הפרט, ובכך נגרם נזק לתעשיה הפרטית?

כאמור, עיקר ההזמנות של הרכש הבטחוני נמסרות בישראל באמצעות מיכרזים. בין המשתתפים במיכרזים אלה שוררת הרגשה, שהם מתנהלים בסדר. מספר יצרן חשוב: „זה לא כבר זכיתי במיכרז גדול, אף כי בראש החברות, שהתחרו בי, עמדו קציני־מילואים של החיל, שבעבורו מיועד הציוד, ואילו אני רק רב־טוראי, ועוד בחיל אחר". אבל אסור גם לשכוח, כי הדו"חות של מבקר המדינה „מבוצצים" פרשיות בדבר הקלות חמורה דווקא במיכרזים שהוציא משרד־הבטחון.

○ שלושה גורמים לפגיעה בטוהר המידות

אם טוב כל־כך במערכת־הרכש של משרד־הבטחון — מדוע רע כל־כך?

הבאים במגע עם משרד־הבטחון מונים שלושה גורמים עיקריים לפגיעה בטוהר־המידות, כפי שנתגלה בימים אלה:

✶ הסודיות המופרזת.

✶ הריכוזיות הגבוהה של הספקים, ובעיקר של היצרנים המקומיים.

✶ השרירותיות של הפקידות, בעיקר בהחלטות ה„קטנות" שלעתים קרובות יש להן משמעות רבה בתנאים השוררים בישראל.

בעית הבטחון, שעליה העיר השבוע מבקר המדינה, היא המכאיבה ביותר. מספר קצין־מילואים בכיר, המספק ציוד בעשרות מיליונים לצה"ל: „אפילו עצם הכניסה למשרד־הבטחון היא בעיה בעבור ספקים רבים. העובדה, שמכירים אותי בשער, כבר מעניקה לי יתרון חשוב. ההיכרות שלי עם המדורים השונים של מינהל הרכש מאפשרת לי לקבל את המידע החיוני בדבר הדרוש לצה"ל, ואל מי יש לפנות בכל נושא".

שכן גם מיבנה מינהל הרכש עוטה סודיות. כאשר מחליטים על מיכרז, אין פונים באופן רשמי לכל הציבור, אלא במישרין אל הספקים הידועים בענף, ספקים שסומכים עליהם כי לא יגלו ברבים את דבר קיום־המיכרז. „הסודיות" מעניקה פרס לא לספק הטוב ביותר, אלא לבעל הקשרים הטובים ביותר — אפילו אין קשרים אלה מוסברים בטובת־הנאה, שמקבלים עובדי מערכת הבטחון.

„מה הסוד במיכרז להספקת משדרים לגלי צה"ל?" — שואל אחד הספקים, ומוסיף: „מדוע אין משרד הבטחון מוציא מיכרזים פומביים, בינלאומיים, בדבר הספקת חמרי־גלם כמו פלדה, פליז, או אף צבעים שאינם מיוצרים בישראל?"

גם הסודיות במגעים עם הספקים בחוץ־לארץ מעוררת שאלות „בין כך ובין כך מתפרסם כל מידע מיד ב„אוויאיישן וויק", מציין אחד הסוכנים. והסיבה ברורה: כאשר מזמינה ישראל ציוד מסוים, מוסיף הדבר מוניטין למפעל, הרוצה לזכות בלקוחות נוספים. לעתים קשה למפעל (ובעיקר, כשאינו חושש מהחרם הערבי) להתאפק ולא להדליף מידע זה.

המגעים ה„אינטימיים" בין שליחי משרד־הבטחון ובין הספקים בחוץ לארץ מעוררים חשדות. הארת מערכת יחסים זאת בפרסום הארגון — תוך הצבעת התוכן — היתה מונעת, לדעת רבים, דיבונים ואולי גם מעשי שחיתות ממש.

הנושא השני, הטעון תיקון הוא מניעת בניית „אימפריות" בתחום מערכת היצור הבטחוני. הרצון לבנות ענקים ולשלוט בהם גרמה — כך מאמינים העומדים בקשר עם משרד הבטחון — ריכוזיות יתר, ומיזוג — תחת גג אחד — של נושאים רבים, שהקשר ביניהם אינו הכרחי. אמנם בתנאי המשק הישראלי הזעיר אין לדבר על ספקים מתחרים רבים בכל נושא. אך בהחלט אפשר לפצל את הנושאים ליחידות קטנות רבות ככל האפשר. למשל: יש לדאוג שיצרן המכשירים האלקטרוניים יזקק לקבלני משנה, וגם הללו לא יתקשו ליצר את כל הדרוש להם בכוחות עצמם, ולא יהיו קשורים בספקים נוספים. ככל שגדלה המעורבות של גורמים נוספים בהתחשבנות ובהספקה, כך קשה יותר לזייף תחשיבים ולהעלים מעשי שחיתות בהיקף גדול.

ביזור התעשיה הבטחונית עשוי להביא יתרון נוסף: הוא יעודד את המפעלים ל„ספין־אוף" — כלומר, לפניה לשטחי־ייצור נוספים הקרובים לתחומיהם העיקריים, ובעיקר למגזר שוק־הייצוא.

○ ביזור התעשיה

העובדה, שאין במערכת הבטחון הגדרות ברורות יותר לתנאי ההספקה והתשלום, בהתאם להיקף ההזמנות והענפים של הציוד המסופק, יוצרת אף היא כר נרחב למעשי שחיתות, כפי שסבורים העומדים במגע עם משרד הבטחון. בכמה חוזים נדרש הספק לתת ערבות בנקאית, העולה לו ב־2% מן הסכום, ובחוזים אחרים מסתפק משרד הבטחון בערבות של חברת ביטוח, העולה לספק רק באחוז אחד בלבד. הפרש זה — ביחוד כשמדובר בחוזים בהיקף של מיליונים רבים — מצדיקה את מאבציו של הספק להיות „בידידות" עם פקידי משרד הבטחון.

גם מועד התשלום הוא עילה ל„ידידות" מיוחדת בין ספקים לפקידים. אמנם החוזים מפרטים על פי רוב שהתשלום יעשה 60 או 90 יום אחרי מועד הגשת החשבון. אך בישראל נהוג שגם לאחר מועד זה אין הספק מקבל את כספו, אלא רק בזכות „קשריו" עם הפקידים הנוגעים בדבר. הערתו של הפקיד, בשעה שהוא „מסדר" את התשלום: „וכה עם דיסקי ז'", היא לעתים יותר מהלצה ידידותית, אלא רמז לציפיות ברורות.

העומדים בקשרי עסקים עם מערכת הרכש הבטחוני סבורים, שככל שנושא הרכש מתרחק יותר מן הנשק עצמו, כך גוברת סכנת השחיתות. קיימת תרדה יותר לנושאים של מערכות נשק — בין מיצור מקומי, בין מיבוא — של התחמושת, ושל ציוד־עזר הדרוש לקרב.

לעומת זאת מקובלים נושאים אחרים, ה„מועדים לפורענות" וכהם בינוי — וכל הקשור בקבלנות בנין, רכב, וכן מזון ואספקאות.

בשלב זה קשה לראות את התקלות במערכת הרכש הצבאי במחשבה צלולה ומתוך תכנון לזמן ארוך. המשימה העיקרית של ראשי משרד הבטחון ושל המשק כולו היא לנצל את הזעזוע, שנוצר השבוע, ולהפיק ממנו אור.

יעקב שרת

מיבוזקים לעברים

היו ימים • גדולים עצומים • חיים מאושרים • היו למהוררים • מים • שמים • בטחון • נצחון • זה היה החוק • בכלוא הגם ובלי יהוק • עכביו אף על מים • כנשבים פעמים • והבטחון • אוי! נתרת עם סרחון...

פורד, קיסינג'ר והעם האמריקני כולו • ברוך שפטרכם מדרום־אסיה כולו • רק שאלה קטנטונת, אל תהי לציניים • היכן תיעצרו? בטייוואן או בפיליפינים? • בדרום־קוריאה, בהודסה, הודו, איראן? • ביפן, פורטוגל, ספרד, תורכיה, יוון? • באוסטריה, פינלנד, בריטניה, צרפת, או גרמניה, אדוני הנשיא? • ואולי בניו־יורק, ורמונט, ושינגטון די־סי?

סוף סוף, השבוע, חזיתי בחזי ראשי • בתוכנית הדבילית „ראש כרובי באופן אישי" • אדוני שר החינוך (התרבות), תיהי לך זדזד • אם תתרן אתה, לפתות ראה או שמע את ה־SHIT!

משמשו בארון • במוף אחרון • הרציאו חולצה • כתולה גהוצה • קרב יום ובא • „להבה, עלי להבה!" • יום אבד נוסף בסיני צד גולן • לעם הלא־עובד, העיוור, הבטלן.

שגרירנו בהודו־סין בימים טרופים חמורים • כתב בשלווה כתב להערכת התפלפל איך אומרים: • „כמרים" או „קמרים", „חמרים" או „חמארים" • ועד שהגיע המחשבן אל בין הסודים • קיבלנו סטוקרת סיהאנוקית כראוי לכסייניים לוולת כמורים • וזה מזכיר את הסיפור איך אבא אבן התפאר בכיעתו לפני עתונאים ביים • איך הקשר עם אוגנדה שריר לעד וקיים • ובו ביום (!) ירק עלינו אידי אמין • תאמין או לא תאמין מי פה אמין.

רעש והמולה • מחדר הממשלה • קללות וחרפות • בפריצת הדלפות • פה דלף חורף, פה ציבוק צימוקי • מי בצנרת הרקובה עוד איננו בקיא? • לא צריך שום בלש, לא סין־בית משוכלל • יוצא שר מסויים לחו"ל — והעתון מדולדל!

הצתה מאוחרת • מזל טוב, לגברת • קיבלה את הפרס • כאום לא קרס • לו התעוררה אותו יום בארבע • ופקדה להכיכם ולהתקוף את הבא • היתה נפטרת באהבת עם ועדה • ולא בהחלמה של רעדה.

גם בקונגרס מבקשים הצעות חדשות

לא נסתחפה תמיכת הקונגרס בישראל, והבעיות הן עם ממשל־פורד • בעיית ייצוג אש"ף — אחד המכשולים החמורים על הדרך לחידוש ועידת־ז'נווה • סירובו של חוסיין לבוא לז'נווה מדאיג את וושינגטון

מאת שמואל שגב
כתב „מעריב" בוושינגטון

בעקבות ביקורו של שר החוץ יגאל אלון בוושינגטון שוררת מבוכה משרמת בנוגע לדרך, שיש ללכת בה בעתיד הקרוב ביותר לקראת חידוש ה„תנופה", שנפסקה עם כשלון שליחותו האחרונה של ד"ר קיסינג'ר. בשיחה עם כתבים, אחרי פגישה שנמשכה שלוש שעות, הכריזו ד"ר קיסינג'ר ומר אלון, שכל צד יבדוק הצעות חדשות ורעיונות חדשים, מתוך כוונה לחחיות את יוזמתו של קיסינג'ר, וכי שתי המדינות יעשו כל שביכולתן לתאם את עמדותיהן.

כיוון שארצות־הברית כבר עומדת בעיצומו של „עיון מחדש" במדיניותה במזרח־התיכון, מסתבר מדברים אלה כי הכוונה היא, שישראל צריכה להגיש את ההצעות החדשות, שמבקש קיסינג'ר.

אבל אפשר בהחלט כי שיתופו של מר אלון עם ד"ר קיסינג'ר היא בגדר „חלב שפוך". שני מנהיגים של מצרים, סגן־הנשיא חוסני מובארך (מחיל האוויר) ושר־החוץ איסמאעיל פהמי הכריזו, כי אין עוד חזרה לדיפלומטיה של צעד־אחר־צעד, והתקווה היחידה להסדר היא מועידת־ז'נווה. דברים אלה נוטלים כל ערך מן החידושים בהחייאת הדיפלומטיה של קיסינג'ר.

בכל זאת עדיין לא נואשו פקידי־רשות ישראלים ואמריקנים מן התקוה, שתושג התקדמות־מה באמצעות עוד הסכם־ביניים בין ישראל למצרים.

● ישראל צריכה להוכיח

בניגוד להכרזות פומביות עושה ישראל כל מה שביכולתה למנוע או לעכב את חידושה של ועידת ז'נווה, והיא סבורה שעדיין יש אפשרות להשיג עוד הסכם־ביניים עם מצרים. משום כך סבורים פקידי־רשות אמריקנים, שישראל תצטרך תחילה להגיש לד"ר קיסינג'ר הצעה חדשה, שיראה בה הצדקה לחידוש מאמציו. אחר כך תישאל השאלה עד כה תניח הצעה זו את דעתו של נשיא מצרים אנואר סאדאת.

אין ספק, שישראל אכן תצטרך להגיש הצעה חדשה, אחרי שתטהר האווירה ויחודש ההידיידות בינה ובין ארצות־הברית. לא רק ד"ר קיסינג'ר, אלא גם חברים בכירים בקונגרס בוושינגטון אמרו לנציגי ישראל בימים האחרונים ש„על ישראל יהיה להוכיח, כי באמת ובתמים היא מבקשת שלום". וכה הוכחה כזאת? רק הצעה חדשה שתאפשר לד"ר קיסינג'ר לחדש את יוזמתו.

עמדת הקונגרס בענין זה ראויה לשימת־לב. אין ספק, שהקונגרס עודנו ניצב איתן לימין ישראל. אבל ברור באותה מידה, כי המזרח התיכון הוא התחום היחיד, שביחס אליו יש למימשל של הנשיא פורד תמיכה של שתי המפלגות בארצות־הברית. אין פירוש הדבר, שהקונגרס יתמוך בנטישת האינטרסים החיוניים של ישראל. אבל אין ספק שהוא יתמוך בכל יוזמה, שתבטיח הכרת מדינות־ערב בריבונות־ישראל, תמורת נסיגת־ישראל כמעט מכל השטחים, שנכבשו במלחמת ששת הימים.

● תמיכת הקונגרס — בעינה

כלומר, הבעיה הניצבת לפני ישראל מבחינת הפשרות הקשורות בזיקתה עם ארצות־הברית, אינה מצד הקונגרס אלא מצד המימשל של פורד־קיסינג'ר. בזאת נוכחו גם שר־החוץ לשעבר אבא אבן וגם יושב־ראש ועדת החוץ והבטחון של הכנסת יצחק נבון, בעת פגישותיהם עם סינאטורים בשבוע שעבר. אבן ונבון נפגשו, בנפרד, עם הסינאטורים יוברט האמפרי, אדוארד קנדי, צ'ארלס מאתיאס, דניאל איוניה, ג'ין ספארקמאן ועוד רבים. בכל הפגישות הללו הודגשו שני ענינים:

● לא נסתחפה תמיכת הקונגרס בישראל, והבעיות של ישראל הן בינה ובין הממשל.

● בלי הבדל, מה אירע בעת שליחותו האחרונה של ד"ר קיסינג'ר במזרח־התיכון, הכרח עכשיו לישראל להגיש תכנית מפורטת ליישוב המשבר במזרח התיכון.

ברור איפוא שגם הקונגרס, המודגש בידידות לישראל, סבור שאין לה ברירה אלא להגיש תכנית מפורטת כזאת ולהוציא מאמציו של ד"ר קיסינג'ר. אלא שכל המסכימים בענין הצורך לחדש את ההתקדמות לשלום יש ספיקות עמוקים בנוגע לדרך. בפגישתו עם ד"ר קיסינג'ר לא הסתיר מר אלון שהוא מעדיף הסכם־ביניים, הנראה שזהו הקו הרשמי של ישראל. אולם מר אבן הציע בפגישותיו בקונגרס להתכונן לועידת־ז'נווה, שלדעתו אין מנוס ממנה.

● ז'נווה — רצופה מכשולים

מענין הדבר, שמר אבן מצא תומכים לדעתו בקרב סינאטורים בעלי־השפעה כאדוארד קנדי. סינאטורים אלה גם סבורים, שאי־אפשר להרחיק את ברית־המועצות מתהליך השכנת השלום במזרח התיכון. סינאטור קנדי מצא ענין כה רב בשיחתו עם מר אבן עד שביטל פגישה, שנקבעה קודם לכן, כדי לעמוד על ההתפתחויות ומצב ולרדת לסוף־דעתו של מר אבן בענין ועידת־ז'נווה.

ואשר לד"ר קיסינג'ר. ברור שהוא מעדיף הסכם־ביניים שיושג בחסותו; אבל גם הוא מבין שייתכן בהחלט שאיחוד את המורד, חידוש ועידת־ז'נווה עלול להשאר אפיק יחיד לפעילות מדינית בענין זה.

אלא שז'נווה רצופה מכשולים שאי־אפשר להתגבר עליהם, ביחוד בענין ייצוג הפלשתינים. לא סוד הוא שהמימשל פורד בודק גם ענין זה, במסגרת „העיון מחדש". אמנם יש סימנים המרמזים, שארצות־הברית אינה עומדת להכיר עתה באש"ף כנציגות היחידה של העם הפלשתיני, אבל המימשל משוכנע שצריך להיות ייצוג לפלשתינים בז'נווה. הבעיה מסובכת עוד יותר, כעוזם שלא רק ישראלים וערביים חלוקים בה, אלא גם הערבים בינם לבין עצמם והישראלים בינם לבין עצמם.

בפגישתו עם ד"ר קיסינג'ר השבוע חזר מר אלון על עמדתה הרשמית של ישראל, שלא תשא ותתן עם אש"ף; והוא רמז שישראל עשויה להחרים את ועידת־ז'נווה, אם אש"ף ייצג בה את העם הפלשתיני. ישראל לא תתנגד לשיתופם של הפלשתינים באחת או באחדות מן המשלחות הערביות. שר החוץ גד יעקבי הרחיק לכת עוד יותר בראיון עם כתב „וול סטריט ג'ורנאל" הביע מר יעקבי את „דעתו הפרטית", שישראל לא תתנגד לשיחות עם אש"ף, ואף לא עם יאסר ערפאת עצמו, אם יהיה אש"ף נכון להכיר בזכות קיומה של ישראל, ... אש"ף נוכח בישיבה כחלק ממשלחת־ירדן.

● דרישות אש"ף

ארצות־הברית תקדם בברכה גישה כזאת. בתיזונים באנשי פרשנים אמריקנים בכירים מבהירים נציגי המימשל שבחירת־הארץ הוא דבר־מותרות שאיש אינו זוכה בו ומה ישראל איננה יכולה לבחור מי יהי נציג הפלשתינים. אם „דעתו הפרטית" של מר יעקבי תיהפך לדעתה הרשמית של ישראל, תראה זאת איפוא ארצות־הברית כהתקדמות.

וושינגטון סבורה, שאפשר להתגבר על ישראל בענין ייצוג הפלשתינים. יותר מדאיגה אותה המחלוקת בקרב הערביים, והמריבה של ברית־המועצות בעמדה הקיצונית ביותר אצל הפלשתינים. בסורה של ראיונה הבהיר יאסר ערפאת, כי אש"ף לא ישתתף בועידת־ז'נווה אלא אם כן יוזמן כגוף עצמאי, ואם תשונה החלטת מועצת־הבטחון 242 בגדרה, שהפלשתינים יוזכרו בה לא כ„פליטים" אלא כישות לאומית.

ברית־המועצות לא סמכה ידיה על דרישת אש"ף לשנות את החלטת מועצת־הבטחון מחשש מפני וטו אמריקני. אך היא תומכת בהשתתפות אש"ף בועידת־ז'נווה ואינה מסתירה את כוונתה לסייע לכונן מדינה פלשתינית ביהודה, בשומרון וברצועת עזה. כמו־

(סוף בעמוד 31)

איך מרכיבים
מזגן אויר
אפילו במכונית של
1000 c.c.?

רק עם
המדחס הרוטציוני של אטמור

אפילו במכונית עם מנוע של 1000 c.c. בלבד ניתן להרכיב מזגן אויר. אבל, רק את המזגן של אטמור עם המדחס הרוטציוני. המדחס הרוטציוני מפחית את העומס על מנוע המכונית, מנוע רעידות ופועל פעולה שקטה וחלקה. כי מורכבות בו חמש בוכנות ולא רק שתיים כמו במדחס הרגיל. המדחס הרוטציוני - חידוש בלעדי של אטמור בישראל. לאטמור מזגנים לכל מכונית. החל במכוניות אירופאיות קטנות ועד למכוניות אמריקאיות גדולות.

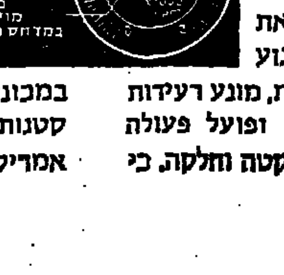

אטמור
מזוג אויר בע"מ
תל-אביב, רח' פישמן מיימון 16 טל. 228166.

ורטוגל: בחירות בצל דיקטאטורה

תים עשרה מפלגות מתמודדות היום בבחירות לפרלמנט בפורטוגל, אבל השלטון האמתי נמצא בידי הצבא

מאת משה דוד

תת־אדמיראל אנטוניו רושה קוטיניו היתוה, למעשה, את התסריט שלאחר־בחי ת בהודיעו לפני ימים מס , כי הכוחות המזוינים של רטוגאל רוצים סוציאליזם, כי אינם בטוחים איזה ג של סוציאליזם רצוי להם, ום רוב אנטי־סוציאליסטי שרי באסיפת המכוננת לא ה אותם מחפצם.

ים הולכים אזרחי פורטוגל ל ות כדי לבחור ב־247 חברי ה פה המכוננת, האמורה לעצב — שה חדשים — את חוקה ה ה של המדינה. על־פי החוקה ה ייערכו בחירות כלליות בסתיו. ם החוקה כבר נחרצה במועצה ה הכה של „תנועת הכוחות המזויני", אשר חוללה את מהפכת ה־25 פריל 1974, ששמה קץ למשטר רנות של מארסלו קאטאנו, יורשו סאלאזאר — האזרחים יהא עלי להרגם למונחים חוקיים מה ש ה ברצון הצבא. מבלא תתמו לפ קצת יותר משבועיים נציגי המפ ת „החוקיות" על הסכם, שבו הוג ל סמכויות האסיפה המכוננת הע ה־להיבחר ואילו מירב העוצמה בר לידי הצבא — בדמות „מועצת הפכה העליונה" — למשך שלוש חמש השנים הקרובות. בכל אופן, הראוי לציין כי בימי המשטר ה ים, היתה זכות־בחירה רק ל־1.8 ליון נפשות. עכשיו אמורים להצ ע בהן קרוב לששה מיליונים, כל ה שעברו את גיל 18.

המפלגות הנבחנות מבחינה חוקי הן ים־עשרה במספר. בבחינה כאורה, רוצת ההליך שנהוגה בעקבות לה הפיכת־הנפל של הגנרל אנ נו דה ספינולה, כי שהיה בשיאה אשון של פורטוגאל המהפכנית ל לן „להתפטר" בסוף ספטמבר אש ר — בפנותו את מקומו לגנראל אנטוניו דא קושטא גומש — צאו שלוש מפלגות נוספות אל מ ך לחוק: המפלגה הנוצרית־דמוקר ית מימין, ו„התנועה לארגון־מחדש ל הפרוליטאריון הפורטוגאלי" ל בריה הפועלים והאיכרים" מן השמ אל הקיצוני. הנוצרים־דמוקראטים נאשמו במתן יד לנסיון ההפיכה; תי התנועות השמאלניות — במעשי אלימות ובהסתה נגד מצע „תנועת הכוחות המזויינים".

● דבר „האדמירל האדום"

„האדמיראל האדום" — בכינויו זה ת קוטיניו — נחשב עתה ל„איש חזק" בראשה התנועה הצבאית, ה לטת על פורטוגאל. כאשר נשאל ך יקרה אם הבחירות יעידו שהארץ גנה רוצה סוציאליזם, השיב בצורה צבה משתמעת לשתי פנים: „יהיה ך סוציאליזם למשך שלוש עד חמש נים הבאות. אחר־כך תוכל המדינה בחור משהו אחר".

האם קוטיניו — ועמיתים חשובים ורים שלו בהנהגת התנועה — אינם לא כלי־שרת של הקומוניזם הפור גאלי, זה שמוסקווה מורימה מיל נים לקופתו על־מנת לחזק את יו? הן קוטיניו והן המיניסטר ל יקשורת חברתית, ז'ורז'ה קוריאה סאינו, ודאי היו מגיבים על קר יה זו בהכחשה נמרצה. מדברי ה צים מסתמנת תמונה, שספק אם היא דמנת נחת — על־פני השטח, לפחות — לאלוואור קוניאל, מנהיג המפלגה קומוניסטית, שר בלי תיק הנאמן ראשון־במעלה של הקרמלין בפור גאל. הם מתכוונים לפלג הן את מפלגה הקומוניסטית של קוניאל הן את המפלגה הסוציאליסטית של אריו סוארש, לשעבר שר־החוץ, בנף אל מה שייתלש כשתי המפ גות הללו, ברעיון של כינונה שמא ית אחדות ולאירגן את אלה בדמות פלגה חדשה רבת־כוח, שתיהנה תמיכתם הבלתי־מסויגת של הכו ות המזוינים. במלים אחרות, הסי יים שפורטוגאל מתקדמת לעבר שטר חד־מפלגתי נתחזקו במידה ני רת; אל המפלגה החדשה, אשר תחיל לפעול, כפי המקווה, בחוד ים הקרובים, יצורפו „היסודות ה צויים, שאינם ימניים מדי ואינם מאליים מדי", והיא תוציא אל הפו ל את תכניות מועצת הכוחות המ זוינים. שהרי מה יקרה אחרי שלוש ד חמש השנים הבאות? כלום יחזור הצבא אל הקסרקטינים? „אינני יו דע", אומר האדמיראל קוטיניו, „אי ני יודע אפילו מה יהיה המצב בעוד שנה. לפני שנה לא הייתי מסוגל לשער את המצב הקיים... יש סוגים שונים לסוציאליזם. אנו פתוחים לכל נסוי עצמי שיוביל לגרסה פורטוגאלי של סוציאליזם".

● בין הקומוניסטים ל„תנועת השחרור המזויינת"

על המיסמך, שהפקיד את גורלה של פורטוגאל בידי הצבא גם להלכה, חתמו מתוך התלהבות גלויה רק הקומוניסטים ובעלי־בריתם. הן הסוציאליסטים והן המפלגה הדמוקראטית העממית — השותפות לקומוניסטים בקואליציה הממשלתית — באו על

מאריו סוארש, מנהיג המפלגה הסוציאליסטית ומי שהיה שר החוץ.

אלוואורו קוניאל, מנהיג המפלגה הקומוניסטית ושר בלי תיק.

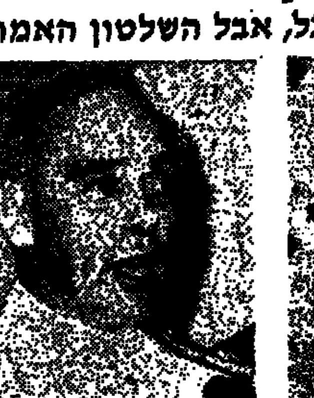

האדמיראל אנטוניו רושה קוטיניו, „האיש החזק"

החתום בלב ולב ולא העלימו את דאגתם. סוארש בוודאי שאיננו נמנה עם „היסודות הרצויים" שיהיה להם מקום באותה מפלגת־העתיד; הוא אפילו הצהיר בפומבי, כי מפלגה זו איננה אלא ארגון־חזית נוסף של ...הקומוניסטים. גמולו לא בושש לבוא: יומיים לפני הבחירות פירסמה „מועצת הכוחות המזויינים" דו"ח־חקירה שעניינו נסיון־ההפיכה הכושל של ספינולה. הדו"ח כולל רמזים עבים לקנוניה ביתית נגד סוארש וחבריו, וכבר נמצאו פרשנים שראו בו כוונה לפגוע בסיכויי הבחירות של המפלגה הסוציאליסטית ולאמץ את ידי הקומוניסטים.

אלה האחרונים הגבירו מאוד את השפעתם בדרגי־השלטון למן הימים הראשונים של „מהפכת הפרחים". הקומוניסטים היו המחתרת המאורגנת ביותר במרוצת 50 שנות הדיקטאטורה הפאשיסטית ולא התקשו לתפוס עמדות־מפתח וחיוניות — לרבות באמצעי־התיקשורת — בהנהגה מגובה. במשך השנה שחלפה הקפידו להבליט את הזדהותם עם אנשי הצבא שחוללו את המהפכה, ולעתים קרובות קשה היה למצוא הבדלים מהותיים בין מצע „הכוחות המזויינים" לבין זה של הקומוניסטים. אף־על־פי־כן אי־אפשר לפטור בקלות־ראש את השאלה, אם קוניאל הוא המוביל את „תנועת הכוחות המזויינים" באמצעות קשריו עם קצינים מרכזיים בתוכה, או שמא הוא ואנשיו הולכים בעקבותיה על־סמך ההנחה, כי המהפכה לא תיבחל להם, ומוטב איפוא להתרכז בבניית מסד מוצק בתוך „התנועה": הקצינים ההישאיים, פחות או יותר, שבעטו בשעתו בקדר הצבא על הזנחת רחוקות, מאוד מן האחדים והאופטימיים — או הפסימיים (תלוי בנקודת מבטו של האומר) — שיחסו לקומוניסטים. אותם סקרים ניבאו לקומוניסטים

מאכסימום של 15 אחוזים, ואילו לסוציאליסטים ולדמוקראטים העממיים (מפלגה ליבראלית, העומדת שמאלה בין המרכז וכתנגדת להשקפות סוציאל־דמוקראטיות) חלק גדול הרבה יותר מן הקולות. יש איפוא המפרשים את דברי קוטיניו ודיסאינו כהוכחה שהצבא איננו גורס את סכנת הקומוניזם, כי דמוקראטיה פורטוגאלית לא תיתכן בלעדיהם; קוטיניו הדגיש, כי המפלגות הקיימות אינן משקפות את „האינטרס האמיתי" של העם הפורטוגאלי. מעמד הקומוניסטים נהליך החלוך — לדעת יודעי־דבר — בקרב „צעירי" וביחוד בין הפועלים בעלי ההכרה המעמדית יותר, כמו אלה של תעשיית הפלדה והספנות, איגוד עובדי־הבאנקים, עובדי־הדואר ועובדי־התיקשורת. רבים מבין אלה מצדדים במפלגות הניצבות שמאלה לקומוניסטים. זאת ועוד: בקרב הקומוניסטים גוברת ההודאה, שתפקידים „טכנוקראטיים" בגופים שהולאמו לאחרונה אי־אפשר לאיישם בחברי־מפלגה משום שפשוט אין חברים בעלי כישורים מתאימים. ביחוד הדבר אמור לגבי „הבאנק של פורטוגאל", המחזיק במפתח האשראי בשביל הבאנקים המסחריים שהולאמו.

האמת ניתנת להיאמר, כי הקומוניסטים גילו מתינות עקבית בכל שנוגע לרפורמות והתמורות הדרושות לפורטוגאל. אחת ההצהרות הראשונות של קוניאל בשובו לפורטוגאל ממוסקווה, אחרי המהפכה, היתה בדבר ההכרח להגן על הגהת הרכוש הפרטיים, ובהוראתו יצאה המפלגה נגד גל השביתות הפראיות ששטף את המדינה. המפלגה מדגישה, כי למהפכה הפורטוגאלית יש שני שלבים — „דמוקראטי" ו„סוציאליסטי"; פורטוגאל עדיין מצויה בשלב הראשון ואין לדחוק את הקץ. הצליח האחרון של „אוטונומיה", בסגנון המפלגה, למנוע הכחשה, קרא למשכורת־מינימום של 8000 אסקודים לחודש לכל העובדים המבו־

גרים — אבל דרישה זו נגוזה לאחר אחרי המהפכה של ה־25 באפריל...

עובדה זו הסבה מבוכה רבה לחברים־מן־השורה במפלגה, שלא לדבר על כך שהמפלגה לא התנגדה בפומבי ל„חוק השביתות" שהועבר בקיץ אשתקד כדי לבלום את השביתות הפראיות, וכלל אפילו „סעיף צינון" של 30 ימים עד להכרזת השביתה, קנסות לאיגודים המקצועיים והגבלת האפשרויות להציב משמרות־שביתה. אולם בהיותה זו היתה דווקא רצויה לרבים מן הקצינים של „התנועה", בהוכיחה להם עד מה ריאליסטית היא המפלגה הקומוניסטית, כשם שרצויה היתה להם תמיכתה ללא־סייג בדה־קולוניזציה וב„התקפלות" במושבות פורטוגאל באפריקה. הקומוניסטים ו„התנועה" מצאו לשון משותפת גם לגבי הקמת הסתדרות משותפת של האיגודים המקצועיים בפורטוגאל — ה„אינטרסינדיקאל" — על־אף התנגדותן הקשה של שאר המפלגות: הקומוניסטים — כשם שכינון הסתדרות־הגג איפשר להם להשתלט על האיגודים המקצועיים, ואילו הצבא — משום שאירגון מרכזי כזה יש בו כדי לתרום למשמעת רבה יותר בתחום הפרוע של יחסי־העבודה. הקומוניסטים גם צידדו, כאמור לעיל, ב„ביסוד" של „תנועת הכוחות המזויינים" ובהבטחת מקומה המכריע בהוויה הפוליטית של פורטוגאל לאחר הבחירות של סוף־השבוע — הנקל איפוא לשער את הרגשות המעורבים, שבהם קיבלו הקומוניסטים את הכרזת קוטיניו ודיסאינו...

● הכנסיה יצאה משתיקתה

זה המודרן אף הפליג בהשיבו ב„כן", נורץ, לשאלה אם לדעתו מוטב

(סוף בעמ' 27)

משרד החינוך והתרבות
המועצה הציבורית לתרבות ולאמנות

אגודת „קולנוע לנוער"
מסונף למרכז הבינלאומי שליד אונסק"ו

תחרות נושאת פרסים ליוצרי סרטים צעירים.

תנאי התחרות:
הנושא: עונות השנה
השתתפות לצעירים עד גיל 20.
משך הסרט מ־2 עד 15 דקות.
מתקבלים סרטים ב־8 מ"מ, 8 מ"מ סופר ו־16 מ"מ בשחור לבן או צבעוני.

טפסי הרשמה לקבל במשרדי „קולנוע לנוער", רח' ליפסקי 10, תל־אביב, טלפון 457750. הסרטים שיזכו בתחרות הארצית ישתתפו בתחרות הבינלאומית — „המנזה העשירית". הסרטים שלא יזכו — יוחזרו לשולחיהם בצירוף תעודת משתתף.

על הסרטים להגיע למשרדי „קולנוע לנוער" לא יאוחר מה־1.6.1975.

דרום־וייטנאם בוערת

ציור של פיים, „פיגארו"

הנשיא תיו שהתפטר, שהיה אסטרטג גרוע, מאשים את ארצות הברית בהפקרת ארצו ✶ „א.זאבד", ענתה סייגונית צעירה שנשאלה מה תעשה אם לא תחולץ בבוא הקומוניסטים

מאת פיליפ מקומבס
סופר „וושינגטון פוסט" בסייגון
מיוחד ל„מעריב"

פניו נתעוותו, אגלי־זיעה כיסו את מצחו, ודבריו לוו במחוות ידיים, בחיוכים ובקימוטי־מצח. יותר משעה נאם נשיא דרום וייטנאם, נגוין ואן תיו, במושב מיוחד של שני בתי הפרלמנט הדרום וייטנאמי את נאום התפטרותו.

תיו אמר, כי איומים על חייו אינם מבהילים אותו, דעתו נתונה רק לטובת הארץ, ולכן הוא מתפטר.

הוא האשים את ארצות־הברית בהפרת הבטחות ובהפקרת דרום־וייטנאם לקומוניסטים. הוא טען, שלפני חתימת הסכם־פאריס נעשה הסכם חשאי בין ממשלות ארצות־הברית ודרום־וייטנאם, שבו הובטח כי האמריקנים יגיבו מיד, בכוח ובהחלטיות, במקרה של חידוש התוקפנות הקומוניסטית נגד דרום־וייטנאם, וישיטו לה סיוע צבאי וכלכלי נגד תוקפנות כזאת, ויכירו רק בדרום־וייטנאם.

את כל ההבטחות האלה הפרה ארצות־הברית — טען תיו — וביחוד לא קיים הסכם בכתב בינו ובין ניקסון, שאמריקה תספק לארצו את כל צרכי הגנתה, אם יסכים הוא להיום על הסכם פאריס.

ביחוד התקיף את ד"ר קיסינג'ר. „לא שיערתי — אמר — שאדם כד"ר קיסינג'ר, יעשה את שעשה לשואה כזאת".

☐ הבובה שמונתה – התפטרה

ההתפטרות באה בסוף שבוע של לחץ כבד על תיו מצד הצבא הדרום־וייטנאמי, האמריקנים והאופוזיציה הדרום־וייטנאמית, והאות להכרעה הסופית היה התמוטטות כוחות הממשלה בקרב על קסואן־לוק.

נגוין ואן תיו עלה לשלטון לפני שמונה שנים, כלייטננט־גנרל צעיר וכמעט אלמוני בעיני הקומוניסטים הווייטנאמיים „בובה של ארצות־הברית", ואכן ב־1967 נזקקו האמריקנים לאיש, שיתייצב בראש המשטר שביקשו לספח, ויעזור לגבש את הפקידות הסייגונית ואת הצבא הדרום וייטנאמי בדפוסים אמריקניים.

כל זאת עשה תיו. הוא וחבריו — כולם אנשים שעלו בכוחות עצמם — דמו לחולות שעליהם השתתה האמריקניזציה. משהובהר כי הקונגרס האמריקני שוב איננו מוכן להקציב כספים ואספקה לדרום־וייטנאם, היה ברור כי סילוקו של תיו הוא שאלה של זמן בלבד.

תיו נולד בכפר דייגים בדרום־וייטנאם התיכונה. הוא שירת בחיל הרגלים הצרפתי ונתמזגו אצלו ערמומיות ועקשנות של האיכר והכושר של חייל להחזיק מעמד במצבים קשים.

בבחירות עלה בדרגות: בן 37 היה מפקד הטובה באוגדות הרגלים הדרום־וייטנאמיות. כעבור שלוש שנים, כאשר הדיח גנראל דונג ואן מין ב־1963 את הנשיא נגו דין דים, התייצב תיו בצד המנצח, וכעבור ארבע שנים הועלה לנשיאות מכוח תימרוני האמריקנים שהגיעו לכלל מסקנה, כי לא יוכלו לנהל את ענייני וייטנאם כאשר בראשה עומד גנרל קי הבלתי־יציב.

☐ לא חישב עתידות

תיו לא הושיב רעיונות. הוא העדיף אנשים פרגמטיים, ועל חיי הפאר של ארמון הנשיאות, על שיחות עם דיפלומטים ועל השיבה על העתיד, העדיף דייג בחברת גנרלים אמריקנים עממיים.

כאיש פרגמטי הקים תיו רשת נאמנה של אנשיו בצבא ובממשל, כרזו היה גדול באסטרטגיה — ומכאן כשלונו. מעולם לא היה לו מושג ממשי לאן הוא מוליך את ארצו. הפיכת דרום־וייטנאם לכעין דרום־קוריאה שניה נראתה לו כפתרון רצוי, אף שהבין כי הדבר יחייב להציב במשך זמן רב חיילים חמושים אמריקנים בארצו.

אם ארצות־הברית יכולה להחזיק 300 אלף חייל באירופה ועוד יובל שנים, מדוע לא תעשה זאת בהודו־סין? זה היה הלך מחשבתו של תיו, הוא לא הבין שהודו־סין איננה אירופה.

☐ תלות מוחלטת בארצות־הברית

תלותו באמריקנים היתה מוחלטת, משהוברר שתמיכת האמריקנים הוע־

כה כמעט לא נשאר בידו כלום.

הקץ הגיע מוקדם יותר משקיוו אף הנוקשים בשונאיו — החוגרים הוותיקים בפוליטבירו בהאנוי. לפני חודש ציווה תיו על צבאו לפנות את הרמה המרכזית ואת כל צפונה של דרום־וייטנאם, כדי ליצור קוי הגנה צלחים יותר. הביצוע לא תוכנן כהלכה וגרר שואה. תיו איבד את הסובבות ביחידות צבאו וגרם לנפילת רוחן של היחידות הנותרות. במהלך הנסיגה התעורר הצבא והתפוררותו הזירה את התמוטטות דרום־וייטנאם.

☐ אתם יכולים לעזור?

אמרה אם בסייגון לכתבים: „הנה הלכה לי בת אחת לארצות־הברית, ואני יודעת שלעולם לא תשוב. ועוד בת אבדה לי בדאנאנג. יש לי עוד חמישה ילדים בבית, שנים צעירים מאוד ואני רוצה שייצאו, השמורים בני־עשרה. הם למדו אנגלית, ואני בטוחה שהם יכולים להיות כאזרחים בארצות־הברית. אולי אתם יכולים לעזור לי להוציא אותם?"

קומה עליונה, דלת־ריהוט, בשכונה צפופה באחד מפרברי סייגון, ילדים מתרוצצים ורוח צוננת מנשבת מבעד לחלונות הפתוחים. בתוך דרים אילנות ערומים משגשגים מנפנפים עפיפונים מול שמי תכלת.

אשה זקנה, פניה אדומים, לבושה חולצה לבנה מלוכלכת ומכנסי משי שחורים, יושבת על ארגז. לידה בתה, בת 45, לבושה החליפה־ביתית הדורה סטונה־גיוני. בחור צעיר לבוש מרושל — סגן שערק מן הצבא — יושב על שרפרף, הרביעית בחדר היא נערה בת 15. שבוע ימים נמשכה בריחת הארבעה מדאנאנג. בדרך איבדו הצד־תריסר מבני המשפחה. הללו נהרגו או נמצאים עכשיו באזור שבשלטון הקומוניסטי.

פרשתם החלה בהוייאן, בירת מחוז גדולה מדרום לדאנאנג, בתוך וייטנאם התיכונה. ב־25 במארס, בשלוש אחרי־הצהריים, נפוצה הידיעה כי בירות המחוזות מאקגי וקאנגסאי בדרום נפלו, ובהלה והפשטה בהוי־אן. וכך מספרת האם:

„יצאנו מהוייאן לדאנאנג במשאית של מחלקת העבודות הציבוריות. עמי היו בתי, שהקשר עם בעלה ניתק, אחייניתי, שני בנים, שני אחייניים ושלושה משרתים. הצד היתה מלאת פליטים. בצאתנו עצרו חיילים את המשאית וגזלו מאתנו את תרמילי האורז שהיו לנו.

„בלילה הגענו לדאנאנג, ולנו בביתו של אחד מבני. מייד נסיתי להשיג כרטיסי אוניה המפליגה דרומה מן הסוכנות האמריקנית לפיתוח בינלאומי, אבל במשרד הצטופפו כאלה ולא השגתי כרטיסים.

☐ בלי אוכל ומים

„למחרת הולמנו — בתי אחייניתי ואני — לצאת מן העיר בסירה פרטית. שני בני ושני אחייני הוחלט שייצאו עם המשרתים ויחפשו אמצעי תובלה אחר דרומה. אינני יודעת מדוע, אבל אמרתי לבני שבקרוב נתראה בסייגון. נפרדנו בדמעות.

„לפנות ערב, אחרי שיצאתי, נכנסו הקומוניסטים לעיר ובני והאחרים נלכדו שם. הבנים כבר שלחו את משפחותיהם לסייגון במטוסים, וכך כל המשפחות מפורדות. בתי, אחייניתי ואני הצלחנו לעלות על דוברה לא הרחק מן החוף. היו שם כ־300 נפשות, בלי אוכל ומים. הייתי כל הלילה. לבסוף ניתקו כמה חיילים שבדוברה את הכבלים ונגררנו לים.

חייל שהיה לו מכשיר קשר התקשר עם אוניה והעלונו על הסיפון. הנסיעה למפרץ קאם־ראן, ששם ירדו הכל מן האוניה, נמשכה יום כולו. היינו כאלפיים נפש. שום נציג של השלטון לא קיבל אותנו. לא היה אוכל, לא מים, לא בתי־שימוש; לא כלום.

„המצב היה קשה כל כך שלושתנו ביקשנו מקברניט האוניה שיחזירנו לסייגון. אחרי שבכינו לפניו הרבה הסכים סוף סוף. חוץ מאתנו לא היו נוסעים באוניה הגדולה. רב־החובל הפליג אל נאטראנג, כדי לנסות ולמצוא את בעלי האוניה שגם הוא היה פליט. בנאטראנג ירדו אליה חיילים. אני מניחה שחשבו כי האוניה מלאה, והם לא רצו שיתוספו עוד פליטים".

האוניה פנתה להונג־טאו, עיר בקצה דרומית־מזרחית לסייגון. משם הגיעו שלוש הנוסעות המאושרות לסייגון ופגשו את בני המשפחה שבעיר. כעבור ימים אחדים נפלו מפרץ קאם־ראן, נאטראנג וערים אחרות באזור בידי הקומוניסטים.

מספר הסגן העריק, דודן של המשפחה: „נשארתי בהוייאן עד הרגעים האחרונים, ב־28 בחודש. גם כשעברתי לא ראיתי שום חייל קומוניסטי. בני אדם התרוצצו בעיר והיללו בזוז, וזה היה תוהו ובוהו. ראיתי חייל פורץ דלת הורג זקנה בירייה מרובה. לא יכולתי לצפות כלום. הצלחתי להכנס לסירה קטנה עם כמה נוחתים.

בדרך, לאורך החוף, אנו חולק ובני אדם התחילו לקפוץ לים. אינני יודע מדוע, רבים טבעו, כי סירה של חיל הים שניסתה להציל אותם לא יכלה לאסוף את כולם.

„הגענו בשלום להונג־טאו, אבל בלעדי אשתי והתינוק שלנו. שלחתי אותם מהוייאן לדאנאנג ב־24 בחודש בתקווה שיהיו בטוחים. עכשיו אינני יודע היכן הם אם כי אני מקווה שבקרוב יגיעו להונג־טאו. הייתי רוצה לחפש אותם שם, אבל אם אצא לרחוב עלולים לעצור אותי כעריק".

אני שואל מה יהיה.

הבת בחליפה ההדורה עונה בפשטות: „אני מקווה שאוכל לחזור בהקדם לדאנאנג ולהוייאן".

„כלומר, את מוכנה לחיות גם בשלטון הקומוניסטי?"

„כן, לא איכפת לנו. שלושים שנה אנו סובלים במלחמה הזאת מציקה בלתי פוסקת".

☐ תינוקות הופקרו למוות

מספרת אשה צעירה תושבת סייגון: „דודי הזר מקאם־ראן. הוא ראה חייל מוכר את האופנוע שלו ב־20 אלף פיאסטרים. בפינת הרחוב הראשונה גזל ממנו חייל המודע את הכסף, זה נורא.

„גיסי הזר מקי־נון. הוא איבד את מכוניתו משקלה הנראה כמו שלה. בכל מקום ראה מעשי שוד. לעתים בשל פרוסת לחם או פנכת אורז. הוא נסע בסירה קטנה עם שני חבריו, גם הם חיילים. הם שמעו את האחרים מתלחשים: ,צריכים להרוג את החיילים האלה לפני שיהרגו אותנו'.

„גיסי הצליח להסתלק מן הסירה. הוא הלך ברגל להונג־טאו, ורגליו התנפחו עד שלא יכול לעמוד. במשך ימים לא אכל והמעט לא שתה. את הסיגריות שלו גזל אדם חמוש.

„דודי ראה בקאם־ראן גברים עולים למטוס ובועטים בגוע את הגבר להטיל דיימון ידי אל הגגול. הוא נסע באיש בצד החוף, אך ארבעה חיילים חמושים גזלו אותו ממנו. לבסוף הגיע להונג־טאו באוטובוס, אבל זה נמשך עשרה ימים. בדרך ראה שודד חוטף ענק מצווארה של בחורה, כאשר התנגדה ירה בה והרג אותה. דודי ראה עוד מקרים רבים של הריגת אזרחים וחיילים גוררים נשים לאנוס אותן.

„באחת התחנות נפל תינוק מן האוטובוס, הנהג הסתלק והשאיר את התינוק שימות שם. דודי ואחרים צעקו לנהג שיעצור, אבל הוא טען שהאזור מסוכן ואיננו יכול לעמוד".

סיפורו של בחור: „במחנה פליטים סיפרו לי אנשים, כי בבריחתם בסירות מצרי החוף ראו אמהות מידות של אסרות ליד אוניות משליכות את תינוקותיהן אל המלחים שעל הסיפון. לעתים היו המלחים מחטיאים והתינוקות היו נופלים לים ונעלמים.

☐ לא ראויים לרחמים

אשה צעירה, בת 25, ממוצא צרפתי־וייטנאמי מעורב, מאזינה לשותים לתיאור מצוקתם של תושבי סייגון המבוהלים, המנסים להמלט לפני השתלטות הקומוניסטים, ואומרת: „לא צריך לרחם עליהם. אנשי סייגון היו חיי הפנוקים ועושר, ועכשיו יבואו על שכרם, בוודאי. הקומוניסטים ישמידו אותם, אך קרוב לוודאי שזה לטובה".

היא עצמה משכילה, מדברת וייטנאמית, צרפתית ואנגלית ברהיטות ויש לה סיכוי טוב שיפנו אותה. לפני שנים אחדות השתלמה בארצות הברית, ועכשיו היא מזכירה באחד המשרדים של השגרירות האמריקנית.

איש נכנס למשרדה ושואל: „התחלץ אותך השגרירות מכאן?"

„אינני יודעת", היא משיבה במעט בלהט.

„אם לא — מה תעשי?"

עשר שניות היא שותקת. תוצאת עיניה הנוצצות, המלאות דמעות, בפני איש שיחה. אחר כך היא לוחשת: „אתאבד".

שני גברים יושבים במסבאה במרכז סייגון. שניהם עותרים מבתי־גבוהי הממשלה. כעת הם מנסים להסתלק עם משפחותיהם.

אומר האחד: „אנחנו קרבנות של שני הצדדים".

אומר האחר: „קרבנות של תיו וקרבנות של הקומוניסטים. הקומוניסטים מציגים את עצמם כפטריוטים האוהבים את ארצם ורוצים לשחררה. אבל באמת הם קומוניסטים ולא פטריוטים. וגם תיו איננו פטריוט. לא היו פטריוטים, והיו מחריבים את ארצנו".

מפרשים צוהלים בימה של תל־אביב

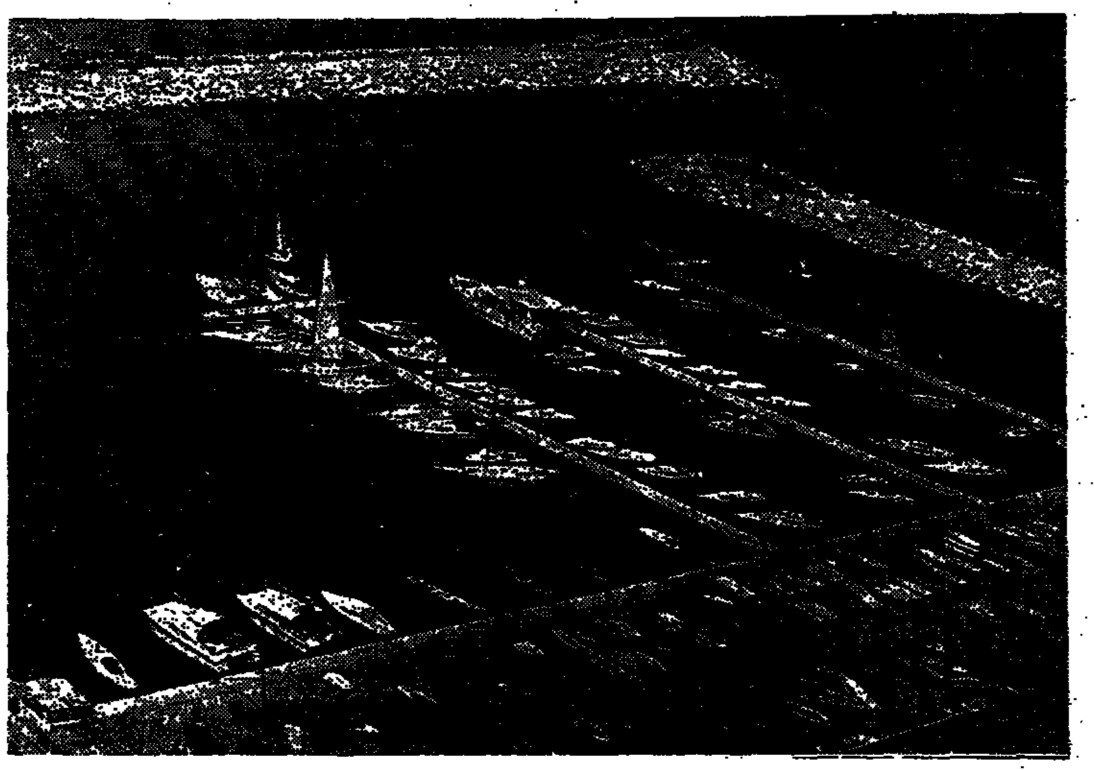

ה„מארינה" של תל־אביב

מאת מנחם תלמי

זה דומה קצת ל„מארי־נות" שאתה פוגש בחו"ל. לפחות מבחינת נוף המפ־רשים וטורי המפרשיות והיאכטות, המקובצות עדרים־עדרים לאורך רציפי הבטון ש־בתוך המעגן הסגור. זה דומה — אומרים בעלי השירות העוג־נות במארינה של תל־אביב — אבל כדי שיהיה דומה באמת, חסר עוד הרבה. בעיקר שרותים אלמנטריים, שכל מארינה המכ־בדת עצמה מבורכת בהם. וכנגד השרותים המעודים, חסר גם שרות מקצועי, הם מוסיפים. בין הבעלים של המארינה לבין החוכר שלה קיימת מחלוקת רצינית, שהגיעה לערכאות. כתו־צאה מכך העניינים במעגן קצת יגעים.

אבל מרחוק זה דומה. דומה מאוד. אתה עומד למעלה, על הצוק של הילטון, ורואה מתחתך גלויית נופים צבעונית, מלאה חדוות מפרשים. אתה רואה „גל־יונד' זריזות, המתמרנות את יציאתן ה־חוצה; „420" הנוטות על צידן תוך כדי ביצוע „גלסים" רהוטים; ויאכטות קטנות ומטובות, היוצאות להפלגות ממושכות־יחסית.

○ הסירה כפסיכיאטר...

דומה למארינה שאתה פוגש בחוץ־לארץ. לפחות מרחוק. אך גם מקרוב אין זו פטה־מורגנה. סוף סוף אנחנו עם הפנים אל הים. שוב לא מפרש בודד מלבין באופק המשמים, כי אם נוף של מפרשים ומעגן בטוח, עם כל ההווי ה־נרקם סביבו ובתוכו. חוף שדבקה בו סגנוניותו של הים התיכון, עם צהלה וחוויות, המפיצה סביבותיה תחושה של דרור ופורקן טוב ופעילות מהנה על פני המים. קרניבל נחמד, קורץ ומפתה, של מפרשים וסיפונים קטנים, המעניק צביון לחופה של תל־אביב.

„תוסיפי" ו„סקיבר" ועוד מאות שמות של יקרה ומשאת נפש שהתגשמה רשו־מים על דופני הסירות הספינות הקט־נות. כל אחת מהן צוררת חלום שהתג־שם, משאת נפש ימית שבאה אל נמלה הטוב. לרבים מן הבעלים כלי השייט הקטנים הללו הם בית שני, מועדון לבילוי חברתי, מקום התרפקות והתפרקות, מוקד תחביבי ואתר ספורט. יש ביניהם הסוב־רים כי „הסירה היא הפסיכיאטר שלי".

יש במראה הספינות הללו, אביזריהן וכל האווירה האופפת אותן משהו מדימוי המנקי העשיר. על כן יש הסבורים כי רק בעלי ממון כבד מסוגלים לרכוש ול־החזיק ברשותם כלים מעין אלה. האמת היא, שמרבית בני אצולת המפרש אינם בהכרח בני אצולת הממון. לסירות רבות כאן מספר בעלים, שקיבצו במשותף את הכסף הדרוש לרכישתן ולאחזקתן.

○ המארינה הגדולה — צפונה

שנים מעט חלפו מאז סיימה חברת „אתרים" את בניינו של המעגן הזה — הראשון מסוגו בארץ — שממערב לבריכת גורדון וכבר מלאים כל מיגנשיו בכלי שייט למיניהם — החל מה„גליונים" הקטנות וכלה ביאכטות גבוהות, כמו ה־קטמרנים, הקרימרים, היאכטות והמנו־עים. הביקוש לעגינה רב והמקום מוגבל. לדייגים משפך הירקון, שביקשו למצוא כאן את נמלם הבטוח, נאסרה הכניסה. מועדוני נוער ימיים, שביקשו להעביר לכאן את פעילותם, בדחו אף הם ורק מיעוטם זכו בחזקת עגינה. צפון־צפון וקיימים יעדים מהודים.

„העיניים נשואות עתה אל עיר־ימים, הפרוייקט הימי הגדול בצפון העיר, ב־תחום נמל תל־אביב וסביבו, — אומר משה עמיר, גבר כסוף שיער, קצין צה"ל משוחרר, שקיבל לידיו את ניהול חברת „אתרים" — „על פני מאתיים הרוגאם הקיימים ליד הנמל ועל מאתיים דונאם נוספים שייבשו בקרוב מן הים, יוקם מרכז קיט גדול, עם שטחי בן נרחבים וכמובן מארינה גדולה, שתוכל לקלוט ללא בעיות יאכטות של ממש. בינתיים אנחנו בונים בנין שרותים במארינה הקיימת. שבו יתמקמו עוד באביב הבא רשויות כמו משטרה ומכס והכך תתאפ־שר עגינה ישירה של יאכטות זרות, מבלי שיצטרכו לעגון תחילה, לצרכי רישום כניסה ובדיקה, לנמל חיפה".

○ מארינה בלי שרותים

קליטת יאכטות גדולות במסגרת תע־שיית התיירות היא אפשרות שטרם יצאה מגדר של משאת נפש.

„מה שיש למארינה שלנו להציע היום לתיירים הבאים ביאכטות שלהם, זה פחות מן המינימום המקובל בכל מארינה ב־חופי הים התיכון, שלא לדבר על אירופה וארצות הברית — אומר לנו אחד מבעלי הסירות העוגנות במארינה של ת"א — ראשית, הכניסה למארינה מתמלאת ב־סחף ולא דואגים לפנותו במועד; נוסף לכך לא קיימים אורות כניסה ויציאה לשעות הלילה; אין אפשרות להתחבר לזרם חשמלי; אין אפילו תחנת דלק, שהיא שרות נפוץ ומקובל בהרבה מארינות. אז איך רוצים למשוך לכאן בעלי יאכ־טות המפליגים בים התיכון? זה זמן רב שקיים סיכסוך בין בעלת המארינה, שהיא חברת אתרים, לבין החוכר. הצד־דים נמצאים בדיון משפטי, אבל בינ־תיים התוצאה שיש קפאון, שלא משקי־עים פרוטה בשרותים אלמנטריים וכך זה יימשך, כנראה, עד שהסכסוך על זכויות החכירה יסתיים".

○ טייס האוהב את הים

פיטר, נווט באל־על, הוא אחד מבעלי היאכטות העוגנות במארינה של תל־אביב. אחרי כל טיסה הוא בא לפוש ולבלות בספינתו, לעשות בה מלאכות של תחזוקה שוטפת, לשייט בה, או סתם לשבת בתוכה בחבורתם של ידידים ובקבוק ויסקי.

פיטר הוא איש מזל, יליד אוסטריה תגיך שויץ, שמאז ילדותו חלם על הים. „נולדתי בטבורה אירופה, רחוק מ־חופי הים הגדול, — הוא אומר — אבל יש כנראה מעין קשר מיסטי בין מי שנולד עם אהבה לים ובין הים עצמו, עוד בטרם נפגשו השניים. עוד לפני שראיתי אותו, הוא משך אותי כמו מגנט".

פיטר הגיע ארצה כאיש מזיל בעת מלחמת העצמאות והוא נער כבן 17. היפנו אותו לחיל האויר, בו שרת כנווט ואלחוטן. כשנסתיימה המלחמה ותקופת שרותו תמה, עלה על אניית סוחר כאל־חוטן. בשנת 1952, כשנזקקה אל־על באופן דחוף לאלחוטנים־נווטים נקרא פיטר חזרה מן הים אל האויר ומאז לא פסק מלטוס. מן האוויר הוא נוטל את פרנסתו. בים הוא משקיע את ממונו ותחביבו.

„אני אוהב את הטיס, — מתוודה פיטר כחול העינים וצרוב השיער — אבל אני משוגע על שייט מפרשים. במפרש חובים יחד שקט ועצמה. ויש הרבה מן המשותף בכנף המטוס ובמפרש הסירה. שניהם מתקיימים מן הרוח. הסי־רה והים הם מרגוע לנפש לאחר כל המהומה והדוחק של חיינו ביבשה. ב־אויר אני עושה 500 קשר למיים בשעה ואילו בסירה רק 6, או 7 קשר בשעה. אבל הסיפוק שאתה נוטל מן השישה הם גדולים מאשר מן ה־500. השגת מהירות בסירה היא בבחינת אתגר אישי. כל תוני קשר נוסף שאתה מצליח להפיק, גורמים לך תחושת הישג בלתי רגילה. בספינה הזו מתמקדים הבילויים המשפחתיים וה־

משפחתיים שלי. לאן מפליגים? לכל מקום. בפסח הפלגתי עם משפחתי לקפ־ריסין. בסופי שבוע מפליגים לחיפה ול־עכו. וכשלא מפליגים כספקת הספינה תעסוקה למכביר. היא זקוקה לטיפול שוטף, לשיפוצים. חוץ מזה סתם מבלים בה, מבשלים, ישנים, יושבים עם ידידים ומדברים על ים, מנועים, מפרשים ואיי יוון. הסירה הזו היא כמו בית שני שלי".

* * *

הרבה שנים ישבנו על צוקי החוף של תל־אביב ושאלנו מדוע המארינות ה־מקסימות והמפרשים הצבעוניים מקשטים את מרבית ערי החוף של אגן הים התיכון — ורק עירנו חסרה אותם.

עכשיו השתנו הדברים. יש מארינה, עם כל מחלות הילדות שלה. יש מפר־שים רבים בתוכה ומעבר לשובר הגלים שלה. אנחנו שוב עם הפנים אל הים. אפשר אפילו לצלם ולשלוח גלויות צבעוניות.

חיוכה של דודה בלומה

לדודה בלומה שלי יש פזמון חוזר, כמו לשלמה ארצי. רק שהיא לא אומרת „את ואני". היא אומרת תמיד:

„כולם גנבים. מה יש לדבר — כולם גנבים".

לא חשוב על מה מדברים, זה מה שהיא אומרת תמיד. אתה שואל או־תה: „איך היתה הנסיעה מטבעון, דודה בלומה?" והיא עונה לך:

„כולם גנבים. מה יש לדבר — כולם גנבים".

תחילה זה נשמע קצת אבסורדי. אבל במרוצת הזמן אתה נוכח לדעת, כי ביטוי זה, „כולם גנבים", ממלא בחיים את התפקיד שהג'וקר ממלא ב־חפיסת קלפים: לאן שתשים אותו, הוא מתאים. צריך רק לדעת את כללי המשחק.

אם אתה שואל את דודה בלומה איך היה הנסיעה מטבעון והיא עונה לך שכולם גנבים, יתכן שהנהג לקח ממנה יותר כסף מהמגיע לו, או שמי־שהו גנב את ארנקה, או שרימו אותה כאשר קנתה לילדים מתנה. ואם אתה שואל: „מתי האזכרה לדוד גרשון?" היא עונה לך, כי „כולם גנבים. מה יש לדבר — כולם גנבים" — גם זה אינו בלתי מציאותי. אולי סידרו או־תה בחברה קדישא או שלחון לא היו רחומים. מסתבר, שהביטוי „כולם גנ־בים" מתאים כמעט לכל מצב:

„כמה שילמת בשביל הנעליים ה־אורטופדיות?"

„כולם גנבים".

„מדוע את לא מזמינה גנן, שיטפל בגינה?"

„כולם גנבים".

„מדוע את לא הולכת לרופא שי־ניים?"

„כולם גנבים".

„מה דעתך על המצב המדיני?"

„כולם גנבים. מה יש לדבר — כולם גנבים".

דו־שיח עם דודה בלומה מצטיין איפוא במידה מסוימת של חד־גוניות. ניסיתי פעם להתווכח אתה. „איך אפ־שר להיות ככה?" — אמרתי לה. „הרי את יודעת טוב מאד שזה לא נכון מה שאת אומרת. יש אצלנו כל מיני חו־ליים ונגעים, אבל בסך הכל אנחנו ציבור בריא, נקי כפיים..."

דודה בלומה האזינה לי בנימוס ובסוף הפטירה:

„כולם גנבים. מה יש לדבר — כולם גנבים".

זה די עיצבן אותי. „דודה בלומה! — התרעמתי, — אני יודע כל מה ש־מתרחש במדינה הזאת, אני מכיר את כל אחד ואחד ואני מודיע לך, שזה לא נכון, זה פשוט לא נכון, אצלנו לא גונבים, עושים שטויות, אבל לא גונ־בים!"

„כולם גנבים — ענתה לי דודה בלומה, — מה יש לדבר — כולם גנ־בים".

הנחתי לה. מה אפשר לעשות עם זקנה חרדנית, שחיה לה בפרובינציה ואינה יודעת בין ימינה לשמאלה? מה היא כבר מבינה בעניינים?

לא ראינו את דודה בלומה מאז ראשית השנה. השבוע ביקרנו אצלה בטבעון. את אשר יגורתי, בא:

„נו, — היא אמרה לי בחיוך של נצחון — מה אמרתי לך כל השנים?"

אם יש דבר שלעולם לא אסלח ל־מיכאל צור ולכל הקבלנים והספקים והקניינים והפקי־דים — זה חיוכה של דודה בלומה, כל השנים היא ידעה את האמת.

י. גלעד

ההדלפות והש.ב.

מאת אורי דן

בעקבות הדלפת ידיעות ל־עתונות, הנראות מזיקות בעיני הממשלה, הזהיר ב־שבוע שעבר שר המשפטים חיים צדוק, שהמדליפים — יהיו אשר יהיו — ייענשו בכל חומר הדין אם ייתפסו.

שני ראשי הש"ב לשעבר, עמוס מנור (מימין) ויוסף הרמלין.

הזהיר מר צדוק: „יש לפעול באורח נמ־רץ לגילוי המדליפים ולא להירתע כהסקת מסקנות, בין אם המדליף בדרג מינהלי, בין אם הוא בדרג המדיני של שרים".

דבריו של שר המשפטים מלמדים, כי הממשלה נוקטת צעדים לגילוי המדליפים ולא תהסס לנקוט גם צעדים, יהיו אלה בכל דרג שיהיו.

דברי שר המשפטים באו בעקבות הסערה בכוס־מים שקמה לאור פרסום „מסמם ה־חשאי" של שני שליחים סובייטיים לירוש־לים לפגישה עם ראשי השלטון הישראלי. הסלוגיות, לא היססה לבסס מקור רשמי, שכינה את הדלפת הידיעה הזאת „בגידה".

יש מקום לערער על הגדרות מסוג זה, משום שספק אם מדובר כאן בפגיעה בבט־חון המדינה. ככל שניתן ללמוד מן המקו־רות הטובים ביותר, לא היה במסע השלי־חים הסובייטיים דבר כיש בו לסייע לבטי־חותה של ישראל. אדרבה, זה היה נסיון סובייטי להכניס ספקות ולערער את הבטחון העצמי והרופף של מנהיגי ישראל ביחס לדרכם הפוליטית — דווקא בפרשת דרכים כה קריטית, שבה מצויה המדינה.

את השמירה על סודיות הפגישות בירוש־לים הכתיבו ככל הנראה הסובייטים מטעמי נוחותם שלהם, לאור פעילותם הפרו־ערבית במזרח־התיכון, המתבלת ממילא בבטחונה של ישראל. הסודיות, אם כן, גרמה לחפות על תוסר התכלית שבפגישות מנקודת־מבט ישראלית. היא רק הרחיבה את השיבוהן לממדים בלתי־מציאותיים.

אך מנקודת־ראות רשמית של ירושלים הוגדרו הפגישות כסודיות, ומשום כך רגשה צמרת הממשלה על הפרסומים ושר המשפ־טים הבטיח לנקוט צעדים.

כיצד אומרת הממשלה לטפל ולפעול לגי־לוי המדליפים?

הדעת נותנת, שהכלי הראשון הנתון בידי ראש הממשלה לגילוי המדליפים הוא שירות הבטחון, הידוע בקיצורו ש"ב.

אם אומנם נחשדים פקידים ממשלתיים עובדי ציבור בהדלפת מידע סודי, מתקבל על הדעת שהש"ב יטפל בבירור החשדות לגביהם, גם אם חייב השלטון להשוב פע־מיים אם להפעיל גוף חיוני זה, המיועד לטפל בחתרנים ובמחבלים חיצוניים.

■ שרים וחברי כנסת

אבל אם החשודים בהדלפה — ולאו דווקא בעניין השליחים הסובייטיים — הם שרים או חברי־כנסת? האם גם אז יש מקום להפ־עיל את הש"ב?

שר המשפטים אמר, שיינקטו צעדים נגד המדליפים בכל דרג שיימצאו.

לאור המערך הפוליטי־קואליציוני הסביר סביר להניח, שפרשת וטרגייט תיראה כבדי־הקילדים, אם אומנם יתברר שהש"ב התקין אוזניות וחוקר הזהות של הדלפת שרים וחברי־כנסת. אין צורך בדמיון רב לתאר את המשברים הקואליציוניים והסערות הצ־פויות לנבוע מכך.

לכן הבינו עד כה ראשי ממשלת ישראל וראשי הש"ב שאין להפעיל זרוע זאת על אמצעיה אלא במקרים ברורים וחוזבים של חהירה נגד בטחון המדינה, כלומר ריגול. הם לא הירשו ולא איפשרו שימוש בש"ב לצרכים העלולים להתפרש כמשחק על ידי־גות פוליטית פנימית בצמרת.

כבר ב־1955, כשהתמנה עמוס מנור לראש הש"ב, הוא התנגד בתוקף להפעלת השי־רות למטרות הורגות ולו כהוראה מצבי ל־ייעוד הלוחמה במרגלים ובמחבלים פנימיים. לא אחת הופעלו עליו לחצים ופיתויים לע־שות זאת, אולם עמדתו הלא־פוליטית כראש שרות הבטחון ניצבה כחומה בצל כל הכמי־נות הללו.

לפחות באותה שנה, עת חזר דוד בן־גוריון משדה־בוקר לכהן ככר הבטחון, הוא התנגד בעצמו בכל תוקף לשיבוץ בש"ב בתהליכי פוליטיקת פנים.

■ בן־גוריון שלל

לא אחת באו אל „חוקר" בהצעות להשי־תמש בכלים החשאיים הללו לצרכים שאינם עולים בקנה אחד עם שבירות בטחון המדי־נה. אולם הוא התנגד לכך בכל תוקף, בהפ־גינו בכך את גישתו הדמוקרטית המלאה כמנהיגה של ישראל.

כמובן, היו בתחום זה „מחלות ילדות" ב־תחילת שנותיה של המדינה, אולם אלה היו תופעות שיודעת כל מדינה בתחילת דרכה.

כאשר, בלא ידיעתו של דוד בן־גוריון, הפעיל אחד הרמטכ"לים של צה"ל האזנה נגד קצין בכיר בצבא, בלי שהדבר נגע בבטחון המדינה, אלא רק בגלל יריבות בין אותו רמטכ"ל ואותו קצין (בתחילה שנות ה־60), רגז על כך דוד בן־גוריון והתנצל

לפני אותו קצין, אם כי הרמטכ"ל השיג את שלו ומנע את קידומו של הקצין.

ואומנם, החריגות הבולטות בשימוש בהאז־נת־סתר שהיו במשך כל השנים, נגעו בחוות שנהגו רמטכ"לי צה"ל במכשיר זה ששמו האזנת־סתר.

ובמיוחד לאחר מלחמת ששת־הימים.

ערב מלחמת יום־הכיפורים נודע על מקרים שהרמטכ"ל של אז הורה להאזין לכמה קצי־נים וקצינים.

בלי כל בסיס חוקי השתמשו גורמי בט־חון אלה באמצעים רגישים ויקרים — כגון האזנת־סתר — למטרות שאין בהן משום הגנה על בטחון המדינה ובלי שהיתה פעולתם זאת מעוגנת בחוק. כך נוצרה אווירה עכורה של „ציד מכשפות" ו„עריפת ראשים" ללא משפט, תוך כדי סילוק והורדה בדרגה של קצינים בצה"ל, בגלל מגעיהם עם עתונ־אים.

■ גולדה לחצה

לעומת זאת, כאשר פנתה גולדה מאיר ליוסף הרמלין, יורשו של עמוס מנור, בתחי־לת שנות ה־70, וביקשה ממנו להפעיל את הש"ב כדי לשים קץ להדלפות מישיבות הממשלה, סירב לכך הרמלין בכל תוקף.

את גולדה כאיר הטרידה למשל הבעיה, שידיעות הנוגעות לדיונים בממשלה על יחסי ירושלים־וושינגטון, והמעורבות הסובייטית במצרים התעלה, הגיעו על נושאים אלה בין השרים השונים — פגיעות לעתונות.

ראש הממשלה ביקשה מראש הש"ב לחקור בפרשת ההדלפות, אולם הש"ב, העסוק בסבי־בת מרוחי בתוך המדינה, ומתוצה לה בגי־לוי סוכני אויב חשאיים, לא רצה לטפל בנושאים אלה של הדלפות. הגישה של יוסף הרמלין היתה בדיוק כגישת עמוס מנור. כאשר מדובר בתופעה ולא במק־רה בודד, אין מקום לערב את הש"ב. יתר על כן, כשמדובר באפשרות שההדלפות באות מפי שרים, כיצד אפשר להפעיל את הש"ב בלי להסתכן בהפיכתו כלי במשחק פוליטי?

האזנת־סתר לשר או לחבר־כנסת עלולה לגרום מצבים מסובכים. במסגרת האזנת־סתר עשוי להתברר, למשל, שאותו שר איבד כדלית, אבל, למשל, כהייעץ עם ראש החשבון שלו על הצלחת מס־הכנסה. לפני הש"ב תעמוד בעיה כיצד ישתמש בחומר הזה. יצלים ויגנוז את המידע הזה? שידוש הדבר שהוא שותף לעבירה; יעביר את המידע הלאה — יעשה שותף במערכה פולי־טית פנימית ובאמצעות ניצולו למטרות פו־ליטיות. בסופו של דבר עלול מצב זה לפ־גוע ביעודו החשוב והחיוני של הש"ב.

■ לא כבארה"ב

בארצות־הברית, בעקבות פרשת „ווטר־גייט", הולכה הביקורת בעקבות הגילויים על השימוש בסי.איי.אי. לצורך האזנות פו־ליטיות לכך שהציבוריות האמריקנית מער־בה על עבם קיומו של המוסד החיוני למער־בת־החל, תוך חשיפת סודותיו ותחת סוכניו החשאיים ביותר.

למרבה המזל, סירב יוסף הרמלין לבקשתה הממשלה והוליך את הש"ב מסכנה. לכשו ישמור גוף יעיל ונמרץ בתחומו המוגדר.

ובכן, כיצד מטפלים הממשלה וראשי הממשלה בראשה לשים קץ להדלפות צמרת?

כלבד על־ידי הצגת מנהיגות ומבטות ד־ישות ב„הוצלחה", יש כנראה רק דרך דמו־קרטית אחת — למנות ועדה כמוסמכת של חברי־כנסת שתחקור כל הדלפה המורה. וע־דה זאת יכול ראש־הממשלה ליזום ולמנות בקרב חברי־כנסת בעלי נסיון בהווני, ואש־ר להקנות לה סמכות להיעזר, לשי ה־צורך, באמצעים טכניים משטרתיים או־חשאיים לביצוע חקירותיה.

כל דרך אחרת לחקירת הדלפות בדר־גבוה, כל דרך שאין בה משום אלמנט הפ־קה על־ידי נבחרים, אלא היא נתונה לשר־רות ליבם של איש או שניים, סופה שתצ־מיח רק פרשה, את ההדלפות לא תמנע.

שוב אפשר להשיג
את הספר
המבוקש ביותר בישראל
לך שמים לך ארץ
מאת עזה ויצמן
(נכתב עם דב גולדשטיין)
להשיג בחנויות הספרים או ישירות
ב„ספרית־מעריב" ת.ד. 20208 תל־אביב בצירוף המחאה.
המחיר — 30.— ל"י
ספרית מעריב

مكتبة الأمل

אופירה — חזון־עיר או אחיזת עיניים (א)

העיר היחידה בעולם בעלת בית־מגורים מאוכלס אחד

גוש הדירות באופירה

מאת אהרן דולב

כאשר אני אומר, שבאתי הנה ל־התנחל, כדי לז־כות ולהימנות עם ...עיר, משתכלים בי כב־...וני", אומר בתיסכול, ... פרידמן, קמ"ס (קצין־...) לענייני תחבורה, ליד ...הל לפיתוח מרחב של־...: אופירה גם זו עיר? — ...ים לי, אופירה זו מהת־

דמן, בן 28, איש „אגד" ב־„עזב משכורת טובה" של קואופרטיב, וירד עם אשתו ו־ילדיו אל פנינת־המדבר הכבו־ אשר בקצה הדרומי של חצי סיני: „הלכתי בהתלהבות, כי ...י על תכנית־אב יפה, ועל הח־ הממשלה, שדיברה על קהילה ...גה, ועל עיר ואם בישראל. ...ם באופירה". בזמן האחרון „נש־...", אומר פרידמן, כי: „באופירה ...תפתח דבר, ורק פיקפוקים ו־... בכרסמים בערפל פוליטי".

במקום 500 — 44

...פירה ימלאו, בעוד כחמישה ...ים, שמונה שנות מימשל ישר־... לפי אותה תכנית־אב, שהלהיבה ...פרידמן, ואשר אושרה ...ידי ועדת־השרים לענייני הת־...ת — אמורות היו, השנה, לש־...ה יותר כ־500 משפחות בתוך ... קהילתית, לצד עורף כלכלי, ...ד בתעשיית תיירות פורחת. אב־... מנה, כיום, 44 משפחות בלבד ...מתוכן עובדי מדינה, כתפיון ... צבא־הקבע — המוסיפות להי־... במקום כמי שכפאן השד, ומנות־...הן בדידות, ניתוק, מחסור ב־...ים מוניציפאליים אלמנטריים, ...נפש ואכזבה מרה. כי אופירה בת ...בה, היא, קרוב לוודאי, העיר ...דה בתבל, בעלת בניין־מגורים ...

...רץ נפטה, ריביירה כדבריית קסומה, ...ש מהלך שעה קילומטרים מן ה־... הסתום הכבולה, שעליו הוקצב ...צן את אתר הבנייה. יש במפרץ ... טיילת סלולה, ושדרת עצים ...בויים, רוב ימות השנה, כל ה־...צדייה איננו ראוי להיסקר ברצי־ עובדי מינהל מקומיים וקומץ של מתיישבים שופכים את מרי ... על שנות אי־עשייה, על „בי־...הובבניי", כורדי צפיפות נלוזים, ...רים על בריחת יזמי פרויקטים:

מיפגעי תברואה

...ין הביתנים „קאראוואן", אחת ... האכסניות היחידות בתוך צע־...עבר מידיים פרטיות לבעלות ...תולים, שרכשה אותו, ומיד הח־... לסגרו. שכן, באין תשתית ל־...באולצת הנהלת המלון להטיל ... לבורות ספיגה, הצולים על ...יהם, כפייפים את קסם החוף ...דבה ביתני האירוח ונהפכים ל־...ת יתושים ומיפגעי תברואה ...ינים. קבלן־ביוב מרוקן את ה־...ת, ושופך את כי השפכים, ל־...ש חולי, במרחק כמה מאות מט־... משם.

...ופירה מפעיל המינהל לפיתוח ...ב שלמה מכון כוח חשמלי. אך, ..., קירור זכות בכלל, חייב ה־... לייצר בעצמו — והייצור ה־...", באמצעות גנרטור, מייקר את ...עהיה.

...א הציון במלון היחיד, שעדינו ... לאירוח תיירים, „מלון שארם־...דה של חברת „כלל": 28 „בונ־...ים עשויי פלאסטיק ופיברגלאס. ...לת „שארם" גובה כ־90 לירות ...ה יחיד, כמחיר לינה וארוחת־בוקר ..., בעוד בונגאלו עם מקלחת ...ה. יוקר שרותיה מוסבר בכך, ... היא נאלצת לפנות את שפכי ...ן אל חופי תחילה, ואחר־כך ...ם בשם בעברית קבלן־סינגי. ואת ... התשכולי הדרוש להיפעול המלון, ...את היא לייצר בכוחות עצמה.

...קטע אחר, על הטיילת, מקים, ..., המינהל מבנה מרתקאות ל־...י חוף. קבלן פרטי המבצע את ...דות, הקים סמוך לאתר־הבנייה, ...פי עבודה ארעיים לשימוש משו־..., לאיחסון חומרי בנייה וציוד. לפי ...את המינהל, הועבר קו מתח גבוה ...צת הכוח אל אתר הבנייה, וצרי־... של הקבלן הוארו בחשמל — ... הנבנעת מבתקני המלון. מלון ...רמי המבקש להתרחב, הוא, עוד ...תקד, בהקמת בניין לתוספת חד־.... עתה החליטה הנהלת המלון ...סיק את עבודת הבנייה, בגלל ...חסור בשירותים אלמנטריים, כ־...ספקה חשמל ותשתית לביוב.

...ינתיים נפתרת בעיית סילוק השפ־...ל, על ידי הצבת קטעי חוף־הנחבה ...לילה במי־מדמנה.

...צום השנה השמינית לקיומה, יכו־..., איפוא, אופירה להציע כיום, ל־...זוגות, שירותי תיירות ברמה צנועה ...ד במחיר יקר מאוד: כ־250 עד ... לירות ליום לזוג (פנסיון מלא); ..., לחילופין, מציעה אופירה לשוח־...ה לינה רומאנטית תחת כיפת־...ים, סמוך לאכסנוני „תברואה", ...זכים על ברותודסיה לעשיית ...ים טבעיים בחולות המפרץ.

...נושא התברואה הקשור במיתקני ... פריבטיבים אלו, מסמך לפי־

פולו של סניסאר בדואי. כניסאר בדואי זה — שלא באשמתו — מסמל בעיני הצוות המקומי המתייבבים, את עקרותו של המינהל ואת חוסר־האונים המכה של נציגיו במקום; באשר, בו מתגלמת שלילת כל סמכות אופרטיבית מידיהם. תיסכולו של ה־צוות המקומי, שהמיכה־עשר אנשיו אינו להם ולמשפחותיהם את אופירה למושב־קבע — נובע, לדבריהם, כ־עקרות זו, מהעדר סמכות ביצועית בכל הקשור בנושאי הניהול, הפיתוח ומתן שרותים מוניציפאליים לתושבים, ואפילו מידע אלמנטרי — כך הם טוענים — נשלל מהם, וממילא אינם יכולים להשיב פני תושבים יומיים או תיירים, בין לחיוב ובין לשלילה, והקיפאון המנון שולט בכיפה.

מנגנון הקמה מרחוק

ידיהם כבולות, לטענתם. ועוד טר־ענים הם: אופירה היא פרוייקט עיור בעל חשיבות לאומית במדרגה ראשונה, שיצר תקדים בתולדות מינ־הל־הקמה של ערים וחבלים בישר־ראל. באשר, בניגוד לערד ולכרמ־ הוא מנוהל, מאליף עד תיו ובדרך־קבע, ממרחק 700 קילומטרים. ה־תבונה המבצעית היא תמונה של ניתוק בין מרכז העצבים והלב, של ניכור בין חזון־עיר, לבין תכנית מימושו והקצבה. הם חזון, הם קוב־לים — והמציאות השופה בשכח מחוקת דבריהם — האבור להתממש בידי מנגנון־הפעלה־מרחוק.

את כל ההחלטות, התפקידים וסמ־כויות הביצוע, מרכז בידיו אדם אחד, ראש המינהל, ראובן אלוני, לשעבר ראש מינהל מקרקעי ישראל. על פי יישך הכל, הוא יושב בתל־אביב, מוקף צוות עוזרים בכירים ומפתח את אופירה בשיטות ריכוזיות, אוטוק־רטיות, מרחוק.

בכל הקשור בעתיד הערטילאי ו־בכבלת של תהליך פיתוח העיר — הם טוענים — כורת מינהל כושל, את כל הענפים, שעליהם יושבת אופירה. לדוגמה:

הצוללנים שמרו אמונים — עד ש„נשבר להם"

אף לדברי ראש המינהל, ראובן אלוני, חוף נעמה וראס־מוחמד (מסע כ־45 ק"מ אל הקצה הדרומי של סיני) עם אופירה כמוקד, „מסוג באחד האתרים המושכים ביותר בעולם" בין חובבי ספורט הצלילה. הנה נראה על אילו יסודות איתנים כושתתת יומרה כבירה זו: באירופה בלבד מאוגדים מאות אלפי צוללנים במאות מועדוני־צלילה. אין חולק על כך, שצירוף נדיר ומוצלח זה — הסיחוג הצליון של אופירה והפוטנציאל ה־כביר של תיירות בכלל הצוללנים בפרט — מחייב תנופת־מעש ומעוף, לניצול הנכס הטבעי והפיכתו לתש־תית כלכלית של עיר.

ללא מעש ומעוף מתבזבז באופירה פוטנציאל כביר, בקנה־מידה עולמי: צוללני אירופה גילו עוד לפני שנים אחדות, את צפונות נופי־הפלא התת־ימיים של אופירה: את מושבות ה־אלמוגים המלהיבות את הצמחיה ה־מסגונית לאורך ה„ריף"; השונית, ה־מושכת אליה ריבבאות דגים מזנים שונים, בשלל צבעים מרהיבים. ה־צוללן נכון לנדוד לקצווי תבל, כדי לספק תשוקתו לספורט מרתק ומרגש זה. הצוללן הוא התייר „פאר־אקס־לאנס", שעליו נחזה ביסוסה של תעשיית תיירות — עיקר פרנסתה החזויה של אופירה.

משאת־נפשם של הצוללנים היא התבוננות יסודית במצולות, ותקופות שהייתם במקום הנופש ממושכות: צוללנים נלהבים שמרו אמונים שנים אחדות לאופירה, עד ש„נשבר להם", אומר פלטי לב, 34, סגן ראש־הצוות המקומי של המינהל לפיתוח מרחב־שלמה: החל תהליך כירסום, מספר פלטי, קבוצות צוללנים, שנהגו לבלות את חופשותיהם באופירה, נטשוה ל־אתרים, והדרימו לחופי צלילה כתר־קנים יותר, במצרים ובאתיופיה.

חשש להרס השונית הקסומה

בסוף השנה השמינית להימצאותה ברשות ישראל, אופירה „איננה מאר־רח פניה לתייר", אומר פלטי בלשון המעטה: „מחדל זה חמור במיוחד, הירות ותנו העיר רואה בתייר נדבך כלכלי עיקרי. שרותי התיירות לקוי־ים. כל מכלול מיתקני התיירות ה־אלמנטריים עדיין חסרים לנו. ללא תשתית של בתי מלון, כפרי נופש עממיים, מסעדות ומועדוני־צלילה, לא תהיה תיירות וספק אם תהיה עיר".

החששות מסבי מתיקנה של אופירה ממעמת התיירות, עוד באורם עלתה עליה, מלוים, לאחרונה, בעודה גו־ברת מפני סכנה חמורה לא פחות: „אפשר כבר לראות כאן ראשיתו של תהליך ההרס של השונית, ואם לא ייגקטו צעדים נמרצים, בחקיקה וב־הגברת הפיקוח, נאבד את מושבות האלמוגים, כפי שאיבדנו אותן אילת לפנינו".

יחודה של השונית באופירה, הוא בקירבתה לחוף ובמיבנה המיוחד שלה. בנמילוה התלולה מן החוף אל מצו־לות הים היא מגעת עד לעומק 155 מטרים — כמאה מטרים יותר מן העומק המירבי המותר לצלילה. צב־עבית, ..., ובלאגה חיות, פורשת

השונית מניפה ראוותית של נופים קסומים — גם לשאינם צוללנים: קרני השמש המבצעיות בבהירות השכם בבוקר, פוגעות בקצה העליון של ה־שונית, עקב „נפילתה" השונית למע־מקים בקיר תלול, נשברות קרני ה־שמש לכל אורכה, ומצפות את אלמור־גיה ודגיה במשחקי אורות וצללים. כך יכול גם תייר שאינו צוללן, „לשנרקל", בכבטה וקנה, ליהנות מ־מראותיו של עולם דממה מרהיב, ללא כאבן, או ציוד בתוהכם.

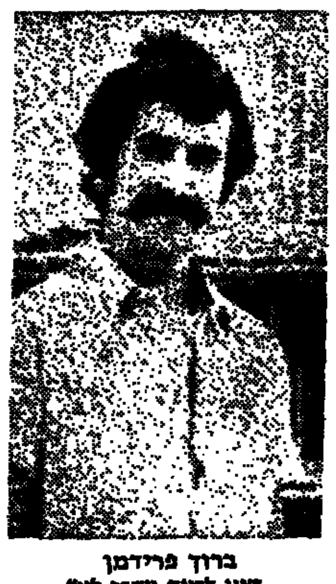
ברוך פרידמן
„באנו לבנות ונשבר לנו"

ראובן אלוני
ראש המינהל לפיתוח מרחב שלמה

סכנה למנגרובים הפלאיים

ההליך הגרס של השונית הזה:

פלטי לב ואנשי אופירה בכללם, כד־אבים כל אלמוג הנברית בידי אדם חמסן. אך, הסכנות הן רבות: סיי־רים, אנשי צבא ומבליים, המובילות נפט מאבו־רודס, ופולטות מים מד־הכים מהולים בשמן. פליטת המכל־יות, המכסכת את החוף והמצומה בשוד־ניות, צופנת בתוכה את חורבנה של צמחייה־הפלא הימית הנדירה, הידו־עה בשמה „מאנגרוב".

שיחי המאנגרוב, הגדלים באיזור אופירה, במי־ים רדודים, נחשבים לפלא־טבע, בהיותם מתפקדים כמת־פלי מי־ים טבעיים. המאנגרוב מש־לח על פני המים שורשי־על בעלי פקעיות. אלה צינורות הנשימה, שב־

אמצעותם הוא נושם, ניזון ומתפתח, ועולם הדך קליפתו את כמויות ה־מלח המצטברות בו. המים המשמנים הנפלטים מן המכליות, צפים עם ה־גלים לכיון החוף, וראשיתו של תה־ליך הכחדה נראית בעין: „בתעלת המאנגרובים המפורסמת, בראס־מוח־מד, הופיעו כבר סימני נמק, הצבעי־רים, כי המאנגרובים עלולים להישמד, תוך שנים ספורות".

על השאלה מה ניתן לעשות ולא נעשה, כדי למנוע שואה בעוד מועד, משיב פלטי, כי יש להעמיק את ה־הסברה בציבור, לנקוט אמצעים נגד מובילי הנפט ולהרחיב את הגורות־הפיקוח: על חומדי האלמוגים לדעת, כי אלמוג הנברית משמורתו, מאבד את צבעו, וגווע תוך שעות ספורות.

חורבנה של שמורת האלמוגים ב־אילת, יעיד כי אין לתלות תקוות מופלגות בפנייה אל מצפונו של ה־טייל המשחית. אך מנגנון הפיקוח קטן מדי — שלושה פקחי רשות שמורות הטבע כלולים בתקציב המינ־הל ומופקדים על מוקד־צלילה, ה־משתרע על 95 ק"מ, בין המרכז ה־בדואי גאבק, כ־50 ק"מ צפונית ל־אופירה, ועד הנקודה הדרומית ביותר במרחב־שלמה, ראס־מוחמד, הבריח־קה 45 ק"מ מאופירה. בפיקוחם של שלושה אלה מבויה רצועה נוספת באורך מאה קילומטרים על חוף מפרץ סואץ, בין אופירה לא־טור: „הם לבדם יכולים לעשות מעט כאין", קובע פלטי לב.

ראש המינהל לפיתוח מרש"ל, ראו־בן אלוני, ער לסכנות המאיימות ה־נשקפות לשמורה ולמאנגרוב. עם זאת, כוון, אלוני, „קשה לסגור הרמטית מרחבי פיקוח עצומים כאלה". ה־מינהל מתויק מתקציבו, בכל מרחב־שלמה, מערכת פיקוח המונה שבעה פקחים, מצוידים ברכב ובסירות, ו־בעזרים כ־30 בדואים: „תפקידים לפ־קח", אומר מר אלוני בפסקנות, ד־

מבקש להסב את תשומת לב הציבור לחוברות הסברה צבעוניות, שהופצו ברבים מטעם המינהל.

אשר לזיהום מי הים בגין פליטת מכליות: „בזמן הקרוב", מבטיח אלוני, „יתפרסם צו מיוחד. ייקבע פיקוח ויוטלו עונשים על מובילות נפט. הצו יתיר למפקחים להתלוות אל האוניות על סיפונן, בדרכן מאבו־רודס לאילת". לדברי ראש המינהל אושר אף תקציב לשימור המאנגרוב. יוקמו מחסומים מחומר מיוחד וייבנו סביב המאנגרובים. אלה יאטמו את איזורי הצמיחה של שיח הים הפלאי, מפני חדירת זיהומים.

ערפל מדיני ושיתוק מינהלי

פלטי לב, עובד משרד הבטחון לשעבר, ירד לאופירה בקיץ 1971, משהוצעה לו מישרת סגן ראש צוות המינהל האזורי במקום. שנה לאחר מכן השתנה מבנה המינהל, שנותק ממשרד הבטחון והיה ליחידה עצמ־אית. פלטי נשאר על שפת הים ה־מדברית, כפי שנשארו כמה עשרות מוכי שבצו לאופירה, שנדדו אל ה־נופים הקסומים בקצווי ארץ צרובה, להיות בבדידות וניתוק מרצון, ללא רדיו, בלי טלוויזיה, במפלגת השמש הקופחת כל ימות השנה, קופחת ו־נוסכת תחושת צלות והפיך־חושים, המכונים כאן „בדואיזם" — ואשר תושבי אופירה נאבקים בה, בתרופה היעילה השתמ הכוכרת להם — כעס ופעילות קהתנית.

אלא שה„בדואיזם", טוענים אנשי המקום, זורם בעורקי אופירה, ומשתק את ואי התפתחותה בכל מיגורי הייה. הקיפאון זורה אכזבה בציבור גדול של מתיישבים־בכוח, הנרשמים מ־רשימת המעמדים, התיסכול המכר־סם בגרעין החלוצי הקטן היושב ב־מקום, מאיים לפורר: מנהל שדה־התעופה ובית הנתיבות „אופירה", דוד שיינין, בן 25, הודיע על פרישתו ועזיבת אופירה, אגב הבעת יאוש והטחת האשמות. בוטות בגישה ה־ממשלה לאופירה בכלל, ובשיטות ה־עבודה של מינהל מרש"ל בפרט: „ראשית, הערפל הפוליטי פורש על אופירה כמסך אסום של אי־האמון", אומר שיינין, „שנית, האימפוטנציות של המינהל. במשך שלוש שנות עבודתי במקום, אינני יכול להצביע על אף פרוייקט רציני אחד שקדם באופירה, החל בשיכונים, וכלה ב־תשתיות לתחבורה ושירותים מוניצי־פליים. אני עוזב, כי השתכנעתי שכל עוד במשך הערפל הפוליטי האלתי ושיטותיו שולטים בכיפה, אין במקום עתיד לאדם צעיר, והסיכוי שתצמח כאן עיר קלוש ביותר".

„אפילו דלפק מודיעין אין"...

הדברים הגיעו לידי כך שאפילו יוזמה פעילה נתקעת באיבה. למה לנו לדבר על פרוייקטים גדולים כאשר אפילו דלפק מודיעין אין ב־אופירה, החייבת להתקיים ולהתר־פרנס מתיירות. כשהצעתי לאלוני פתיחת דלפק ללשכת־מודיעין בבניין בית־הנתיבות, דחה את ההצעה ו־אמר שזה לא נחוץ לו. בבית־הנתיבות הברזים יבשים הכופות ו־אסלות בית השימוש נסתמות, מפני שהמינהל אינו מסוגל אפילו להבטיח אספקת מים סדירה". בעקבות שיינין, עומד לפרוש גם הממונה על עניני הצלילה והשיט, המהנדס ברש בך־צור, כי „לא נותנים לפעול", „מקל־קלים את הרצון לעבוד", ומפני ש־„אין עוד מינהל ממשלתי או ציבורי, שעובדיו הגיעו לתיסכול ויאוש כזה".

ראש מינהל מרש"ל, ראובן אלוני, מגיב במשיכת־כתף: „אינני יכול לרתק עובד בכוח. ברש רוצה לעזוב, יעזוב. אשר לדוד שיינין — אדרבא, אם הוא כל־כך ביקורתי כלפינו, יוכ־יח את עצמו. הצעתי לו מינוי ל־תפקיד ראש־צוות באופירה. הוא לא קיבל את האתגר. ככל הידוע לי, החליט לעזוב, כי אשתו לוחצת עליו לחזור צפונה".

שיינין דוחה טענה זו מכל וכל: „למינהל יש כבר מינוי ראש־צוות באופירה. הפתרון איננו נעוץ באיוש מישרה מקומית זו או אחרת. כאשר הורג המוליט יושב בתל־אביב וה־צוות המקומי משולל כל סמכויות ביצוע". אנשי המינהל המקומי, תו־שבים ויומים, קובלים על יתמות, ניתוק מינהלי ואוטוקרטיזי ורואים ב־700 הקילומטרים המפרידים בין „נתיניו" למקום מושבה של „ממ־שלתם" — אנומליה בלתי־נסבלת.

אחריותו ותיסכולו של ראש המינהל

הסיכון איננו זר לראובן אלוני: השאלה הזאת, שהם מעוררים, אומר אלוני, היא לגיטימית בהחלט. ואין ספק שאין כאן תשובה חד־משמעית. מצד שני דרוש שיקול עניני". וה־איל ולהערכתו, מסביר אלוני, יתר כובד הטיפול בפיתוח אופירה, לפחות במשך שלוש עד חמש השנים ה־באות, במגעים שוטפים עם משרדי הממשלה, שמקום מושבם בירושלים ובתל־אביב, והואיל והחלטות מת־קבלות בדרגים הבכירים של משרדי הממשלה; ומתוקף כתב־המינוי שלו כראש המינהל, הוא אחראי לפיתוח מרש"ל ולתיאום היכנו הפעולות עם משרדי הממשלה, התכנון, וקבלני הביצוע, הואיל וכל הגורמים האלה

מרוכזים במרכז הארץ — „נראה לי שהעברת המשרד המרכזי לאופירה עלולה לשבש את הסדרים, כאשר רוב העובדים הבכירים יצטרכו לנוד בין אופירה לצפונה של הארץ". וגם זאת: „אין לי ספק, שתוך 5—3 שנים, כשתהיה אופירה ישוב עירוני של אלף משפחות, יהיה נכון ו־מוצדק שהמשרד המרכזי ישב קבע באופירה".

„חלומות באספמיה" — מכנים אנ־שי צוות המינהל באופירה את תח־זיתו של אלוני על ישוב עירוני של אלף משפחות תוך 5—3 שנים. הם מצביעים על תוכנית־האב לאו־פירה ועל נתוני האיכלוס העקובים בה (540 משפחות בשנת 1975). ה־כחול העובדתי מדקר בשנת בכל עליבותו (44 משפחות בשנת 1975) תולדת שמונה שנות קפאון מתמשך.

אלוני מתנער מן האחריות לחמש וחצי שנות אי־עשייה: „המינהל ב־מתכונתו זאת הוקם בהתאם ל־החלטת הממשלה, באוקטובר 1972. עד אז פעל המינהל האזורי שהכין תוכנית־אב. ומערכת תיכנונית כמד־רשת. התכנית־האב נשארה על ה־נייר, ואלוני רואה בעצמו שותף בכיר לרגשות התיסכול והאכזבה של אנשי אופירה: „הציבור צריך לדעת, שבהתאם לאותה תוכנית־אב לפיתוח אופירה, תוכנית שאושרה על ידי ועדת השרים לענייני ההתיישבות — צריכים היו לגור במקום אלף מש־פחות בשנת 1978; וב־1985 — 4,000 משפחות, או כ־16 אלף נפש. או־פירה היתה צריכה להיות עיר האם בישראל, בממדים של אילת. בפועל הושלם בה, עד היום, מיבנה מגורים אחד ואוכלס.

טענות לשר השיכון

נושא השיכון — תשתיות ובניה בכלל, ובניה למגורים בפרט — הוא נקודת־מפתח להבנת פשר הכשלון, ומעגל הקפאון הסגור והמתמשך, ש־לתוכו נקלע פיתוח אופירה:

לשר השיכון, אברהם עופר, „פרו־פיל" נבוך באופירה. בעיני תושביה מצטיירת דמותו כ„אויב מס' 1", האיש הלופת בהוראה של אופירה וגוזר עליה תנק. בטענותיהם של אנשי הצוות המקומי, של תושבים ויומים, עולה צליל מוכר, המזכיר את התפקיד השלילי, שממלא מר עופר בפולמוסים מרים אודות סביב תוכניות עיור מעבר לקו הירוק, דוגמת בינוי מעלה אדומים, והמרכז העירוני ברמת־הגולן. אופירה משוכ־נעת, כי מחדל הבינוי הוא פרי סח־בת מכוונת, יזומה ומבוקרת על ידי שר השיכון, המתנגד לה מטעמי הש־קפה מדינית.

אומר קצין צעיר בצבא הקבע (שמו שמור במערכת א.ד.), המשרת באיזור, מתגורר עם משפחתו באחת מ־44 ה־דירות, שבגוש המגורים היחיד באו־פירה: „בעיית הדיור הכניסה את אופירה למעגל כשפים, והשר עופר דואג שנישאר בו. הוא יודע שבלי דיור, אין אנשים, ובלי אנשים, אין כלום, ועץ מגיון בלתי־נבנע. מאז נתמנה לשר השיכון, טרם הואיל עו־פר לסור לאופירה. אבל הגיעו אלינו הדים מביקורו באחד הישובים החק־לאיים במרחב־שלמה. המתיישבים סיפרו על העידוד שקיבלו ממנו. הוא הציע להם ,לעזוב את החלומות' ו־היוזה דעתו, כי עדיפות השקעות ב־גליל על בזבוזים כאן. זכותו של שר השיכון להיות ,יונה'. אין לו כל זכות לשמות בהחלטות הממשלה ולנהל את מדיניות משרדו, בהתאם לדעותיו ה־פוליטיות. „עם זאת", מסכם הקצין, „שר השיכון איננו הכתובת בשבילנו. הרשות המוסמכת שלנו היא מינהל מרש"ל ואם ראש המינהל איננו מ־סוגל להניע את שר השיכון לממש את החלטות הממשלה, סימן שאיננו ממלא את תפקידו ואת ייעודו של המינהל כראוי, ועליו להסיק מסקנות".

מטעמים טובים, מסרב ראש המינ־הל ראובן אלוני, להתייחס להאשמות האישיות המכוונות כלפי שר השיכון. אך הוא לדברי הקצין־התושב עו־לים גם מדבריו: „הכל תלוי בשיכון. השיכון סוגר אותנו".

מרש"ל בהווה יחידה מינהלית עצ־מאית — בעלת מנגנון ותקציב — הכפופה לשר החקלאות, מצד הנטור־יות המיניסטריאלית. המינהל מתוקצב על ידי משרדי הממשלה באמצעות האוצר. אך, מדיניותו התקציבית — החלטות וביצוע — בלתי תלויה. יוצא מכלל זה רק תקציב הבינוי והתש־תיות הבניה, שהם בידי משרד השי־כון. למה?

התקציב והמציאות

„שאלה טובה", אומר אלוני, „כבת זו בכל הארץ", ומוסיף: „הפתרון ה־יחיד לצאת ממעגל הקסמים ולבצע את תוכנית האב ברוח החלטת הממ־שלה, הוא שתקציב הבניה יהיה בלתי תלוי במשרד השיכון, ויכלל בתקציב המיוחד של המינהל, כיתר תקציבי התשתיות במרחב שלמה. רק אז או־כל לבצע את תוכניות הבניה בלי שאיש יקצץ לי תקציבים, ומשרד ה־שיכון, יצטרך לבנות לפי תקציבי ה־מינהל, ולא לפי הסימפטיה או האנטי־סימפטיה של שר השיכון".

„האנטיפטיה" שרוחש שר השיכון לאופירה משתקפת היטב מן הטבלה

(סוף בעמוד 31)

אל:
בנק אפותיקאי כללי בע"מ
ת.ד. 69,
תל־אביב.

ברצוני לקבל הלוואה לדירה.
אנא המציאו לנו עלון עם הפרטים המתאימים.
שם ____
כתובת ____

סוריה מתחרה במצרים על הנהגת העולם הערבי

סיוע מאסיווי סובייטי איפשר לה לשקם את צבאה ואת התשתית הכלכלית שנהרסה במלחמת יום־כיפור ובמלחמת־ההתשה שלאחריה ✶ המשטר הבעת'י יציב, על־אף חילופים בהנהגה ודחיקת רגלי מנהיגים וותיקים ✶ אסד — נשיא פופולארי בחוגי האינטליגנציה, הפרולטריון העירוני והפלאחים

מאת פרופ'
משה מעוז

במאי אשתקד היתה סוריה שרויה מכמה בחינות באחת ה־תקופות הקשות ב־יותר בתולדותיה: צבאה — שהוכן היטב למלחמה, וזכה להישגי־ראשית במלחמת אוקטובר — הובס בידי צה"ל ונסוג לקווי־הגנה במרחק־מת מדמשק. מקווים אלה המ־שיך הצבא הסורי במלחמת־התשה, כשהוא ניצב כמעט לבדו — ללא סיוע של מצרים שכבר חתמה על הסדר הפר־דת־הכוחות — מול עצמתו של צה"ל.

בעוד הצבא הסורי סופג אבידות נוספות במלחמת־ההתשה, היתה ה־בירה דמשק בטווח התותחי־ישראל, והתשתית הכלכלית של המדינה — כגון מאגרי־נפט והבית־זיקוק — הרו־סה בחלקה.

הנה כאותו חודש עצמו — מאי 1974 ואילך — הצליחה ההנהגה ה־סורית להפוך את המפלה הצבאית והבגדה לנצחון פוליטי מרשים. ד־לאמת מחוזקת יותר בכמה תחומים, החשובים לקיומו של המשטר ולהג־שמת יעדיו:

✶ סוריה נהפכה למעצמת רצי־נית לזכות בכתר מנהיגת המאבק הערבי עם ישראל.

✶ היא נעשתה לאחת המדינות הבכירות בעולם הערבי, בעלת השפעה מלוה והולכת ביחסים הבין־ערביים.

✶ דמשק חיזקה את קשריה עם מוסקבה, תוך קבלת סיוע סובייטי אדיר בתחום הצבאי והכלכלי, אך בלא להגיע לגרורת הסובייטים.

✶ המשטר הסורי, בהנהגת הנשיא אסד, מתחזק והולך, ומתגברת ההז־דהות עמו מצד מגזרים רחבים ב־אוכלוסיה הסורית.

☐ יציבות משטר אסד

משטרו של אסד התייצב והתעצם בשנה האחרונה על אף קיום איומי דיניה בחוגים שונים: מצד אחד — חוגי ה„עלמאה", „האחים המוסלמים" בעלי השפעה בציבור המוסלמי־הסוני השמרני המתנגדים לשלטון בני הכת העלאווית במדינה (אסד הוא בן עדה זו) ולאופי הראדיקאלי־השמאלי של משטר הבעת'. מצד אחר מצויים חוגים הקשורים בצלאח ג'דיד — ה־שליט הקודם של סוריה — ותומכים במפלגה המשפטים מן הבעת' הפרו־עיראקי, המאשימים את המשטר ב„ססיות ימניות" והתכחשות „להכיר בישות הציונית".

אך פיצולם הרעיוני והארגוני של חוגי אופוזיציה אלה והשפעתם ה־מוגבלת בצבא — כל אלה מקטינים ביותר את סכנתם ליציבות המשטר, ומאפשרים לו לנטרלם או לחסלם בהדרגה. האסירות והמעצרים שנערכו לאחרונה בקרב התומכים הפרו־עיראקים בסוריה הם תוכחה לכך.

עם זאת נתגלו בוועידת מפלגת־הבעת' לא מכבר סימנים ברורים של מאבק בצמרת השלטון, שכן קבוצת קצינים ופוליטיקאים צעירים הצליחו להדיח כמה ממנהיגים הוותיקים יו־תר מהנהגת המפלגה והמשטר. ראש הממשלה מחמוד אל איובי, סגן יו"ר ההנהגה אלוף נאג'י גמיל ועוד כמה אישים ותיקים באופן יחסי שוב לא נבחרו להנהגה הארצית (הסורית) של מפלגת־הבעת'. במקומם נבחרו חברים חדשים, הבולט שבהם — קצין־הצבא רפעת אסד, אחיו של נשיא סוריה, מפקד הכוחות המיו־חדים המופקדים על הגנת מרכזי ה־עצבים של המשטר.

מסתבר, ששינוי חלקי זה בהרכב הנהגת־הבעת' לא החליש את מעמדו של נשיא־סוריה, העומד כעל למאזן־הכוח בצמרת, ואולי אף לא פגע ביציבותו הבסיסית של המשטר.

☐ שליטת מפלגת־הבעת'

הגורמים ליציבותו ולעצמתו של ה־משטר הסורי מורכבים: הם נובעים בשליטה כמעט מוחלטת של המשטר במכשירי־הכפיה הממלכתיים ובראשם הצבא, המשטרה והבולשת, מזה; ה־מבוססים על ההזדהות הגדלה והולכת עם ההנהגה בקרב חלקים ניכרים ב־ציבור הפוליטי, שבמרכזו חברי מפ־לגת־הבעת', מזה.

מקור חשוב לכוחו ולעצמתו של המשטר הוא זיקתו למפלגת־הבעת', שממנה הוא יונק את האידיאולוגיה למדיניותו, את הלגיטימאציה למעשיו, ואת המנגנון לארגון־ההמונים לימינו. המנגנון המפלגתי של הבעת' פרוש על פני כל המדינה וכולל חברים לאלפים רבים המאורגנים בהיראר־כיה מדוקדקת ושיטתית.

למפלגת הבעת' יש גם שליטה ב־איגודים המקצועיים, כגון איגודי ה־פועלים הפלאחים, ובארגונים צי־בוריים למיניהם כגון ארגוני הסטו־דנטים הנשים, ובאגודותיהם — באלפי

חאפז אסאד
אין שינוי באסטרטגיה כלפי ישראל

הבריים ובני־משפחותיהם. חלק מן הארגונים הוקמו במיוחד כ„ארגוני ההמונים", כדי לגייס תמיכה נרחבת במשטר.

אולם המשטר נשען לא רק על הלויאליות של חברי הבעת' לארגון המפלגתי ועל ציות למשטרה ולצבא, אלא גם על מידה לא־מועטה של נא־מנות ושל הזדהות מצד חוגים אחרים בציבור הפוליטי הראדיקאלי.

☐ „החזית הלאומית המתקדמת"

אין ספק שבקרב המוני השכירים, הפועלים והפלאחים, קיימת אהדה ל־משטר ששיפר בהתמדה את תנאי־חייהם, העלה את רמת־הכנסתם, ד־העניק להם ביטחון סוציאלי. הדברים נכונים במידה מסוימת גם לגבי חוגים של האינטליגנציה או של הפרול־טריון בערים — מהם שנהנים מן המשטר מבחינה חברית, ומהם שמז־דהים עם הקו הסוציאליסטי־השמאלי או הלאומי־ערבי של הממשלה ב־מדיניות הפנים והחוץ. המשטר ב־צידו אף פרח לספח את אהדתם של חוגים כאלה, בעיקר בשיתוף בשלטון יסודות פוליטיים „מתקדמים" שאינם חברי־הבעת'.

ב־1972 הוקמה בסוריה ממשלת אח־דות לאומית בשם „החזית הלאומית המתקדמת" („אל־ג'בהה אל־וטניה (אל־קומיה) אל־תקדמיה"). בממשלה קואליציונית זו, המונהגת בידי מפ־לגת־הבעת' כלולים המפלגה הקומו־ניסטית הסורית, „האיחוד הסוציא־ליסטי הערבי", ו„הסוציאליסטים ה־ערביים". מאז הוקמה „חזית" זו, היא משמשת מסגרת להתייעצות ולהחל־טות בעניני מדיניות פנים וחוץ רא־שונים במעלת־החשיבות. בעצם האח־רונה גדלה חשיבותה על רקע החלטת ממשלת סוריה לצאת למלחמה ביש־ראל, ואחר כך — לחתום על הסכם הפרדת הכוחות עם ישראל.

„החזית הלאומית" שבהנהגת אסד מורכבת, כמשוער, להרחבת בסיסו ה־ציבורי־העממי של המשטר, משווה לו דמות אחראית דימוקראטית, ומחזקת את הלגיטימיות שלו בעיני־העם. כאמצעי של אסד לחזק לגיטימיות זו ולהקנות למשטר דימוי חוקתי הדמו־קרטי, מצא בשנים האחרונות את ביטויו גם בקיום משאלי־עם לאישור החלטות בעלות חשיבות פוליטית על־יונה, ובעריכת בחירות חופשיות ב־אופן יחסי למוסדות השלטון בדרגיהם השונים.

☐ מגמה על־עדתית

למשל, במארס 1973 אושרה במשאל־עם, ברוב של 98 אחוז, חוקת־הקבע של סוריה, ובמאי אותה שנה נערכו לראשונה בחירות לפארלמנט הסורי (מועצת־העם), שעד אז היה גוף מ־מונה. מתוך 186 המושבים שבבית זכתה „החזית הלאומית" ב־140, ול־מפלגת־הבעת' יש רוב של 122 מוש־בים; יתר המושבים נתפסו בידי מועמדים בלתי מפלגתיים.

גורם חשוב אחר ליציבותו של ה־משטר ולפופולאריותו המתגברת ב־סוריה הוא כושר הנהגתו החדש ו־אישיותו של הנשיא חאפז אל־אסד. אסד הקים לראשונה בתולדות סוריה הפוסט־מנדטורית משטר נשיאותי־סמכותי ל־הלכה ולמעשה; ועל אף מוצאו ה־עלאווי, דומה שהוא מפגין בעיקר למן המלחמה למנהיג לאומי סורי וכל־ערבי ללא תקדים ברפובליקה ה־סורית: כנגדו מן הקליבר של סא־דאת נשיא מצרים.

בניגוד לקודמו בשלטון, צלאח ג'דיד — שנהג בגישה דוקטרינרית נוקשה, „בוס" מפלגתי [...] — שהיה מזוהה גם עם נטייה עדתית — אסד הוא פרגמטי גמיש ובעל מגמה על־עדתית ועל־מפלגתית. לדברי אחד המשקיפים המערביים הוא מייצג „לי־בראליזאציה, מתינות, נורמאליזציה ו־חזרה לקונצנזוס", ובמצויין בגישה פתוחה ואהודה אל המוני העם. הוא גם נהנה מאהדה מתגברת בקרב שכ־

רות האוכלוסיה, שבוכנם התנגדו ל־ג'דיד.

אסד ריכך את המדיניות הכלכלית־הסוציאליסטית של קודמו, עודד את היזמה הפרטית הכלכלית, ובטל הגבלות על יבוא מוצרי־צרי־כה. המגמה לשפר את מצבן הכלכלי של קבוצות־אוכלוסיה שונות ולקרבן אל המשטר באה לכלל ביטוי גם ב־יצירת מקורות תעסוקה, בהפחתת־מס, ובהגדלת משכורות בשיפור השירותים ובהעלאת רמת־החיים; וכן ביזימת מפעלי־פיתוח גדולים, בהרחבת החק־לאות והתעשיה, וביצירת תשתית אי־תנה לכלכלה.

עם זאת יש להדגיש, שעיקר מא־מציו של אסד הופנו לחיזוק היסוד המרכזי של משטרו: הצבא.

הבסיס הצבאי של המשטר מיוסד על הנאמנות האישית, העדתית או ה־אידיאולוגית או — מצד אחר — על העיון האופורטוניסטי של רוב המ־פקדים והקצינים הבכירים; וכן על הציות או ההזדהות של חלקים נרח־בים בצבא עם שליטי־המדינה, שהם עצמם היו אנשי־צבא עד לא מכבר. את הציות או ההזדהות של החיילים ניתן להסביר גם בתדמית החזקה של ההנהגה הנוכחית, ופרי מערכת האינדוקטרינאציה השיטתית בצבא הסורי.

הגלעין המוצק בתוך השכבה הצבאית זו הם הקצינים העלאווים, המשתייכים בעמדות בכירות ובתפקידים רגישים ביחידות הלוחמות, במספרים העולים בהרבה על שיעורם באוכלוסיה, שהוא 12 אחוז. אולם אסד, המשמש גם כמפקד העליון של הכוחות המזוי־נים, עושה מאמצים רבים להצניע את המשענת העלאווית שלו ולהבליט את האופי הכל־צבאי של הקצונה. בנקודה זו כוללת בשורה, בין השאר, בפי־טורי קצינים עלאווים בכירים שכשלו, למשל, בעת מלחמת אוקטובר 1973, או במינוי קצינים סונים, דרוזים ונוצרים, הנאמנים למשטר, לתפקידים בכירים.

מגמה אחרת אופיינית למאמצי אסד היא נסיון לטשטש את הדימוי של חברי־הבעת' בצבא, ולהדגיש את הדימוי העממי־הלאומי והאידיאולוגי של הצבא הסורי. עם זאת נעשים מאמצים לשפר את תנאי השכר וה־שירות של הקצונה, ונעשית פעולה לטפח את יוקרתה הציבורית.

☐ התעצמות ושיפורים בצבא

עדויות אלה וכאלה מלמדות, ש־מאמצי אסד עושה מאמץ רב להב־ריר באופן שיטתי את שורות־הצבא, ללא הבדל שיוך עדתי ומסיה מפ־לגתית, לשמש בסיס מוצק למשטר, וכור־היתוך לציבור העולים הסורי החדש. מגמה זו מובנת היטב על רקע הגידול הצבאי בכמותו, באיכותו ובחשיבותו בשנים האחרונות, בעיקר למן מלחמת אוקטובר, לצורך המאבק עם ישראל.

אכן הצבא הסורי מתגבר בשנים האחרונות בהדרגה על חולשות ובקי־עות יסודות, שהתבטאו ברמה מקצועית נמוכה, ובקיטוב תמיד שהיה כרוך גם במאבקים פנימיים ובהדחות תכופות של קצינים. בהנהגתו ובעי־דודו של אסד ובעזרה סובייטית מא־סיבית הוא עובר תהליך של התי־עצמות מספרית, גיבוש פנימי, שיפור רמתו המבצעית, ומודרניזציה של מערכות־הנשק שלו וכך הוא מע־ניק לסוריה כיום מעמד של המדינה הצבאית החזקה ביותר בעולם הערבי.

כוחו הצבאי הגדל וההולך של סוריה והתמיכה הסובייטית המאסיבית בת־חום הצבאי, הכלכלי והמדיני כאחד — כל אלה העלו את סוריה לאחר המלחמה לדרגת גורם בין־ערבי ש־אין להתעלם מעמדותיו הפוליטיות. ואכן בעקבות המלחמה מסתמנת מגמה של גידול השפעתה של דמשק במע־רכת הבין־ערבית, בייחוד בכל הנוגע בעימות עם ישראל. מצד אחד, פחתה במידה ניכרת תלותה וההתחשבותה בקאהיר; ומצד אחר גדל מרחב ה־תמרון שלה בין קאהיר לשאר הבירות הערביות. כלפי האופוזיציה שלה לנה־ל[...] בראש „חזית־הסירוב" עם עי־ראק, לוב ואירגוני החבלה הקיצוניים ולנפץ את המהלך המדיני באיזור, היתה לדמשק היכולת לגייס את ת־מיכת רוב הגורמים הערביים החשו־בים ובהם אלג'יריה, אש"ף ואף סעו־דיה, כדי להסיט את המהלך המדיני בכיוון הרצוי לה.

☐ סלילת הדרך לז'נווה

בוועידת רבאט בסוף אוקטובר 1974 הצליחה סוריה לטרפד את המבנין ל־„הסדר אמריקני" בין מצרים לישראל ובין ירדן לישראל. היא הביאה ל־חיזוק המחויבות המצרית להימנע מ־הסדר מדיני נפרד עם ישראל אשר לא יכלול גם נסיגה נוספת ברמת־הגולן; התחייבות זו עמדה במבחן בעת השיחות, שקיים לאחרונה שר־החוץ האמריקני ד"ר הנרי קיסינג'ר באיזור. באופן זה גרמה סוריה ל־כפיה עצבות האמצעות להסדר מ־דיני באיזור, אף שלכאורה לא חסמה את הדרך לפני הסדר מדיני ערבי־ישראלי — בתנאי שהסדר זה יושג או יוכתב בידי הערבים בצורה קו־לקטיבית, ויכלול את דרישותיה של סוריה לגבי החזרת רמת־הגולן וה־

קמה מדינה פלסטינית, בשלטון אש"ף, ביהודה ובשומרון וברצועה־עזה.

הישגים אלה אפשר למבט, מנקודת־מבטה של סוריה, במסגרת ועידה דינוה שבה תעמוד ישראל מול קוא־ליציה כל־ערבית מגובשת. בהתייכת יחסי־הכוחות ורוב הציבור הבינ־לאומי, קואליציה המושפעת בעבודתיה העקרוניות הקיצוניות של סוריה, חלק ניכר מהדרך לז'נווה כבר נסלל ביזמת סוריה, ועתה נשאר לה התפקיד להניא סופית את מצרים מהליכה להסדר־ביניים נוסף עם ישראל ולנטרל את המיכחה של ארצות־הברית להסדר כזה. לצורך זה נעזרת סוריה ב־בריג־המעצמות ובכמה מדינות ער־ביות, המפעילות לחצים כבדים על מצרים שתימנע מהסדר אמריקני.

אם אמצעים אלה לא ישאו פרי, אין להוציא מכלל האפשר שסוריה תיזום פעולות מלחמתיות נגד ישראל, ותנסה להצמיד את מצרים להתחיי־בויותיה הלאומיות־ערביות. האפשרות של יוזמת־מלחמה סורית גדולה עוד יותר, ואולי ודאית, אם תסרב ישראל לקבל את תנאי סוריה ללכת לז'נווה, או אם לא יושג הסכם בז'נווה. במק־רים אלה שומרת לעצמה סוריה את האופציה הצבאית כדרך־המאבק ה־עיקרית עם ישראל, והיא רואה את צבאה כבסיס החשוב ביותר לפעולה הצבאית, כדברי אחד הפרשנים הבכי־רים שלה: „הזירה הצפונית היא זירת־המלחמה העיקרית — בשל ה־מרחק המועט, הקלות של ביצוע פעולות צבאיות בכל העונות, והאפ־שרות להגיע מזירה זו אל העקרה החיוניות בפלסטין הכבושה".

☐ לחצים על לבנון

בכל מקרה של מלחמה בישראל יפעלו הסורים לחידוש הקואליציה ה־צבאית המצרית־הסורית ולצירוף יותר מדינות ערב למלחמה, והיעד יהיה הבסת ישראל או דחיקתה משטחים נוספים באמצעות לחצים צבאיים ו־מדיניים משולבים. אולם יש להציג כי להנהגה הסורית מודעת האפשרות שתיאלץ לצאת למלחמה בלעדי מצ־רים, ולפיכך היא פועלת להרחבתה וחיזוקה של החזית הצפונית־מזרחית נגד ישראל; פירושו של דבר — לא רק הבטחת סיוע צבאי עיראקי מא־סיבי לסוריה, אלא גם נסיון להביא להשתתפות ישירה של ירדן בקרבות, ולפתיחת חזית ערבית נוספת בגבול לבנון וישראל.

על רקע מגמה זו יש להבין את מאמצי הדיפלומאטיה הסורית לפשר בין עמדות ירדן ואש"ף, ואולי לצרף את ירדן לאיחוד הצבאי והמדיני ה־מוצע בין סוריה לאש"ף. במקביל לכך ממשיכה סוריה ללחוץ על ממ־שלת לבנון שתסכים להצבת כוחות ערביים, ובעיקר סורים ופלסטינים, בגבולה עם ישראל; וסביר להניח שבעת מלחמה ייכנסו כוחות סוריה ללבנון גם בלא הסכמת ממשלת ביי־רות.

בסיכום יש להעריך שסוריה, ב־הנהגתו של אסד, לא שינתה את מט־רותיה האסטרטגיות בכל הנוגע בקיומה של ישראל ובפתרון בעית־פלסטין. עמדותיה האידאולוגיות והנוקשות של ה־הנהגה הסורית בנושאים אלה לא נחלשו למן המלחמה, אלא אף נתח־זקו — מפאת הצורך להשיג בסוריה לגיטימאציה לשלטון שנתפס בכוח, ולהפיס את דעתו או לגייס את אהדתו של רוב־האוכלוסיה המוסלמית־הסונית, הספוג רגשות אנטי־ישראליים קיצו־ניים. גם הצורך בשיפור ובחיזוק של מעמדה הבין־ערבי ובהשגת עמדה בכירה בעולם הערבי הכתיבו להמשיך את מדיניותה הבלתי־פשרנית.

☐ אמצעי טקטי

מלחמת אוקטובר 1973, שהיתה כרו־כה במפלת הצבא הסורי, באבדן כוח־אדם ושטחים, ובהרס של חלק מה־תשתית הכלכלית, אף היא לא הח־לישה את עמדתה הקיצונית של דמשק ביחס לישראל; אדרבא, הסכם הפרדת הכוחות, שהחזיר לסוריה שטחים ש־כבש צה"ל ב־1973 וב־1967 (קוניי־טרה) — עודד את ההנהגה הסורית להאמין, שהיא רואה תחילתו של מפנ־נה מכריע ביחסי הכוחות בין הער־בים לישראל. היא סבורה שבעתה אשר יהיה להכריע את ישראל ב־כוח שיתוף־פעולה צבאי בין־ערבי, הפעלת הנשק הכלכלי הערבי, ושיתוף בלחצים מדיניים ודיפלומאטיים ב־אמצעות המעצמות־העל ושאר הגורמים הפוליטיים בעולם. קצין צבאי סורי בכיר, אמין אלנאפורי, כי שהיה רמטכ"ל צבא סוריה, ביטא השקפה זו: „העימות הערבי עם הציונות בזירה המדינית הבינלאומית נשען על הסולידאריות הערבית, על איחוד ה־צעדים הדיפלומאטיים במסגרת ה־עולמית, על הצעדים הכלכליים ה־באזוריים — ביחוד בתחום הנפט — ועל תיאום מתוכנן של הצעדים הצבאיים בין מדינות־העי־מות".

על רקע זה יש לראות את הדרך המדינית, שבה דוגל אסד לאחרונה, והיא באה לכלל ביטוי בהצהרות ל־עתונות־חוץ בדבר הסכמתו להכיר עם ישראל לאחר החזרת הגולן והקמת מדינה פלסטינית בגבולות 1947 או 1967. יש להעריך עמדה זו כאמצעי טקטי להשגת המטרה האסטרטגית, וכשלב מכין לקראת המערכה הצבאית המכרעת נגד ישראל. אסד רואה זאת כדרך, שבה אפשר לקבל טריטוריה מידי ישראל בלא מלחמה באיזור הנפט, ולכתר אותה בצורת הקמת מדינה פלסטינית ראדיקאלית בשלי־טת אש"ף ובהשפעת דמשק. עמדה זו אושרה שוב בוועידת מפלגת־הבעת' לפני שבועיים, שבה הוחלט „להמשיך בהקמת שלטון לאומי עצמאי של העם הפלסטיני על האדמה הפלסטינית, אשר תשוחרר, ולהמשיך במאבק לשחרור כ ל האדמה הפלס־טינית".

„קיסינג'ר בעינים מזרח תיכוניות"

פסק חדש של המזרחן האמריקני ג'יל קארל אולרוי חושף את הגורמים לכשלונותיו של „דוקטור הנרי" ● שאף מכבר לטפל במזרח התיכון, אבל מנעוהו מכך בגלל יהדותו ● זלזול מפורש במדינת־ישראל ובגורל יהודיה ● נהג בהעלמת־אמת מן הנשיא והקונגרס

מאת פרופ'
עמוס פרלמוטר
(וושינגטון)

שר־החוץ האמריקני הנרי קיסינג'ר הוא מן האישים האמרי־קניים, שמרבים לס־קור ולחקור אותם ולכתוב עליהם. ברור היה לכל, שהוא יצמיח „ספרות קיסינג'רית". לפי מיטב־ידיעותי נכתבו עד כה כתריסר ספרים על אי־שיותו של הנרי א. קיסינג'ר, על מחשבתו ועל מדיניותו; ומסחרר מספר המאמרים ב־שפות שונות, שנכתבו על הנרי קיסינג'ר.

אולם ספר, העומד לצאת לאור ב־מאי השנה, פרי עטו של פרופ' ג'יל קארל אולרוי מאוניברסיטת פרינסטון, הוא לדעתי הנסיון המצליח הראשון להתמודד עם אישיותו של קיסינג'ר, עם האוריינטאציה שלו וביהוד עם שיטת־הפעולה הפוליטית שלו. חשובה מה: ספרו של אולרוי עוסק באופן ספציפי בקיסינג'ר ובמזרח התיכון, שמו של הספר מלמד, מה יש למצוא בו: „קי־סינג'ר בעיני אנשי המזרח התיכון".

בספר כ־15 פרקים, שכולם מוקד־שים לקיסינג'ר ולמזרח התיכון. התי־זה המרכזית של הספר סובבת על נקודות, שכתבורים, כעין־ביאוגרפים וכביוגרים לרוב (כגון האחים קאלב) לא נתנו דעתם עליהן ולא ניתחו או־תן:

● היהודי — „עושה־נפלאות"

✶ קיסינג'ר בעיני הערבים.
✶ קיסינג'ר כ„עושה צרות" ליהודים.
✶ תימרון אמצעי־התקשורת בידי קיסינג'ר.
✶ השוואה שהמצביחה הפוליטיקה המזרח־תיכונית שלו.

פרופ' אולרוי הוא מזרחן, וכמוהו כפרופ' יהושפט הרכבי הוא מעמיק בניתוח של מחשבת־הערבים, ושל ה־פרית הערבים את מחשבת־המערב. אולם תרומתו החשובה של אולרוי היא ההבהרה, כי מחשבת־המערב — במו־חם של קיסינג'ר ושל הערביסטים האמריקנים — איננה מבינה את מח־שבת־הערבים. כמזרחן מבעל אולרוי בזה בעקבות הודות ביותר: קיסינג'ר הוא מכשיר בידי הערבים לקידום שאיפותיהם ולהכניע ארצות־הברית לצדם.

את יהדותו של קיסינג'ר מנצלים הערבים. באיזה מובן? במובן, שרק מזרחן מסוגל לעמוד עליו: כיוון ש־האיסלאם מעמיד את היהודים במעמד של נתינים. המקפים כמוסלמים לאין־סיפור להשלים עם הרצון של מדינה יהודית. אולם יחסיהם האישיים עם היהודים נתונים לכוסלמים; אך מצד — אלא שהאנטישמיות הערבית מקל־קלת את התמונה. מצד אחד מחשבים היהודים נתונים למוסלמים; אך מצד אחר מוקסמים המוסלמים מן הרעיון, שיש בידי ה־יהודים כוחות מופלאים. למשל, הם מעדיפים רופאים יהודים על כל הרופאים האחרים.

מן הבחינה הזאת כרוך סאדאת אח־רי הנרי. הכינוי „הנרי אחיי" מביע רגש כן של סאדאת כלפי קיסינג'ר: הוא מרגיש עצמו קרוב ליהודי — אלא ש„דוקטור הנרי" משמש בעיניו „יהו־די עושה־נפלאות".

● יהדותו עיכבה

אולרוי הוא הראשון המספר, ש־סאדאת חיזר אחר קיסינג'ר כבר ב־1971. היה זה דונאלד קנדל, יושב־ראש מועצת המנהלים של חברת „פפסי־קולה", ידיד מקורב של ניק־סון, שביקש לשכנע את הנשיא כי סאדאת מעוניין ב„עושה־הנפלאות ה־יהודי". לשון אחרת, סאדאת קיווה ש־אצל „דוקטור הנרי" יצליח יותר, מ־שהצליח אצל שר־החוץ האמריקני ה־קודם וויליאם רוג'רס. סאדאת, שהוא רגיש לכוח פוליטי, הבין בבירור את עליותו של קיסינג'ר אחרי „הנסים הסיניים" ב־1971, וביקש להפגין יה־דות לשר העתיד. הזדמנות זו ניתנה לסאדאת ב־1973, כאשר הציל „דוק־טור הנרי" את הארמיה השלישית שלו.

ולא עוד אלא שמ־1969 ועד 1973 היה הנרי השאפתן דוחף עצמו לטפל בבעיות המזרח התיכון. הוא הבין ב־בירור, שאחרי תום המלחמה בדרום־מזרח אסיה יהפוך המזרח התיכון ל־ציר המאורעות. אך מפני יהדותו הוטל תפקיד חשוב זה לא עליו, אלא על רוג'רס ועל עוזרו ג'וזף סיסקו. הנשיא לא רצה, שקיסינג'ר ייכנס לזירת המזרח התיכון, מפני שהוא יהודי.

בראיון מרתק, שנערך בחודש מארס ברשת הטלוויזיה האמריקנית סי־בי־אס, גילה הבורס הולדמן (לשעבר ראש המטה של ניכסון, האיש מס' 1 של מטה הבית הלבן, וראש המורשים בצוות והערביים בצד ניכסון), כי „הנ־רי רצה מאוד להתערב בפוליטיקה של המזרח התיכון, אבל כיוון שהוא יהו־די, „אתנהר (כלומר, הכינהל) התנ־גדתי".

● אין מבינים מחשבת־הערבים

לאחר שהיה קלה הוסיף הולדמן ואמר: „פשוט איננו יכול להאמין, שסאדאת מכנה אותו כצה „הנרי אחיי". כמובן, להולדמן מחשבה מערבית ולא ערבית — ואיך יבין את תחזית ה־ערבים לכל את „עושה־הנפלאות" היהודי?

כמש כך מדבר אולרוי על ה־ציונאים והערביסטים המערביים ועל שאר מפרשי הפוליטיקה המזרח תיכונית בת־זמננו: אי־נם מבינים את מחשבתם של הערבים, ולכן נאחזו ציוויים כצאת ה־בם, קסמם והערימתם של הערבים.

וכן נאחזו צ־ציו של הנרי. אלא ש־פסגת חלומותיו: יהודי, בציון של הערבים, כייצב את המבטיך הביטוי שבזבון הזה.

● אנטי־ציוני

כך מדגים אולרוי, כיצד הצליח סא־דאת להערים על הנרי ועל הכתבים המערביים, ושלא בידועין (על כל פנים מצד הכתבים המערביים) נהפכו לכלי־שרת בידי סאדאת.

להלן חושף אולרוי את האנטי־ציו־נות הגלויה של הנרי ואת מאמצי

(הסוף בעמוד 31)

שמן
מוזילה מחירים!
המחירים החדשים של
"ספריימיקס"
אבקת הכביסה המצליחה
של "שמן" למכונות כביסה
הנם החל מיום א' 27.4.75:
1 ק"ג - 8 ל"י (במקום 8.90)
1½ ק"ג - 12 ל"י (במקום 13.40)
5 ק"ג - 39 ל"י (במקום 40.20)

هكذا من الأصل

הסתדרות והממשלה מי קופא על השמרים?

: לוי יצחק הירושלמי

שבוע הבא חל חג העבודה, אחד במאי. זה מכבר הסיסמה „פועלי כל הארצות התאחדו" מנוצצת ו„סו־ריות בינלאומית" היא מליצה ־ת, ואם יש טעם ש„תנועת ה־ז הארצישראלית" תחוג אותו ־ה בתנאי שיוקדש לחשבון־נפש

־העצמאות הציג ראש הממשלה את ה־ ־ת האיגודים המקצועיים שלנו כ„ביר־ בעולם" והורה להם דרך ללכת אצל ־ים המקצועיים האמריקניים, לקבל הש־ לנהוג כמותם. ביטוי אחד שלו, לפחות ־דות" — היה צורם ומיותר, אך לגופו ־ין יש מקום וצורך לברר את טענותיו. שנות התכ"ים הציע כלכלן מפא"יי שמקרוב בא אל שירות המדינה, ש־ ־ות תלמד מה„יוניון" האמריקני. מז־ ־הסתדרות אז, פנחס לבון, השיב על ־רישות רבה יותר מהמזכ"ל הנוכחי י. ־ביטוקים איד־אולוגיים המעוגנים בב־ הישראלית והעלה הצעה נגדית: ל־ ־ר מהאסכולה הכלכלית „האמריקנית־ ־יתי" של מודי־זהראה ודוברים כלכ־ שהקימו דור כלכלנים צעירים, „לימודם ־ של העולם החיצון והשכיחו כלבם ־ירסה דינקותא הישראליה".

* *

־ן לשאלה המהותית. האם ההסתדרות ־יושנת? ־ם שלפני־מדינה התבטאה כלליותה של ־דות הכללית של העובדים בארץ־יש־ ־א רק בהרכב האנושי אלא גם באופי ־ ובהיקפה. זה היתה בכל — בכיבוש ־עבריה, בחינוך, בתרבות, בבניין, ב־ ־ביצירת משק עצמי, בקשרי־חוץ, ב־ ־מקורות המים, תצפה אזורית, ואפילו ־, בהיעדר שלטון עברי עצמאי נטלה ־ות על עצמה בשימות לאומיות מר־

־ל היה להסתדרות לוותר על פעילויות ־זירות שהקימה יש מאין, ואמנם היו ־ מההסתדרות שתוסיף למלא את כל ־ים שמילאה בעבר גם בשנות המ־ ־והתנגדו להעברת סמכויותיה לידי ה־ ־ בהגדירם זאת כ„ויתור על ערכים" ־לה בשליחות ציבור הפועלים". ־ הרוב בהסתדרות דגל בחלוקת תפ־ ־ וסמכויות בין ההסתדרות והמדינה ־לפני ה' באייר תשי"ח דנה ועדה מיו־ ־במסכת זאת והמליצה המלצותיה בדו"ח ־ „המדינה וההסתדרות".

* *

־הסתדרות העבירה כמה מנכסיה היקרים ־יתור לרשות המדינה. בראשית שנות ־שם סייעה בכינון החינוך הממלכתי תוך ־ על זרם־העבודה שפיתחה וטיפחה; ־ה להעביר את לשכות העבודה לרשות ־ה על־ידי הקמת שירות ממלכתי לתע־ ־ויתרה ביזמתה על עמדות־בעלות (ב־ ־ של חמישים אחוז) בחברת „מקורות" ־ה את המדינה כגורם ראשי בה; הציעה ־שלה תבנה באיכוה בהנהלת „צים" ש־ ־שמורה לו זכות ומו בעניינים בעלי ־ינוי למדינה.

־ הראשונה של המדינה הכריעה ההס־ ־ בעד הקמת מועצות־ייצור במפעלים ־תיאה זאת באותם ימים כ„הצעה ל־ הנהגת שיטת הזפה במפעלים התעשייתיים בארץ"), בעד שהיה מהפכני בימים ההם (ב־1958 היו 150 מועצות ייצור; היום — כ־500).

ההסתדרות לא נרתעה מקרע עם הקואופר־טיבים להתובלה כאשר חילקו כספים לחברי־הם, ובסוף שנות ה־50 הציגה רעדה כיוזמת שלה להשתית את חברות התחבורה על בעלות משולשת או מרובעת: הממשלה, הרשויות המקומיות, חברת העובדים וחברי הקואופר־טיבים והעובדים השכירים בהם. לא באשמת ההסתדרות נשארה ההצעה על הנייר.

שינויים חלו במיבנה האיגודים המקצועיים ומשק־הפועלים בהדיניות ההסתדרותית. בע־בר היתה ההסתדרות עברית טהורה (ה־דבר בא לידי ביטוי גם בשמה „ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בארץ־ישראל"). בשנת 1953 נפתחו שערי האיגוד המקצועי לפני פועלים בני המיעוטים, בשנת 1957 נת־קבלו בהסתדרות בני־מיעוטים ששירתו ב־צה"ל ולאחר שנים אחדות — כל בני המי־עוטים.

לא־אחת חלו שינויים מהותיים במדיניות־השכר — ובכלל זה שיטת התי־שובים לתוספת היוקר ומועדי התשלום (עד שנת 1957 שול־מה תוספת היוקר אחת בשלושה חודשים, ד־מאז רק אחת בששה חודשים). היא ביטלה את הנוהג והמסורת של חתימת הסכמי שכר מדי שנה בשנה וקבעה במגמה לתת להסכם בשימה ארוכה יותר, שהם ייחתמו אחת בש־נתיים. היא גם קבעה את העקרון של הצמדת השכר לתפוקה הלאומית הנקיה; חלק מה־גידול מופנה להשקעות בייצור וחלק לשיפור מצבם של העובדים.

אף מיבנה האיגוד המקצועי לא קפא על שמריו. בעבר היו רק שלוש הסתדרויות אר־ציות: פקידים, מורים ובניין. פועלי הייצור לא זכו שנים הרבה לארגון עצמי ראוי לשמו, ואם כי עד היום לא מומשו החלטות המוס־דות העליונים של ההסתדרות שנתקבלו מאז שנת 1960 בדבר הקמת הסתדרות פועלי ה־תעשייה, חלו שינויים ארגוניים ומהותיים באיגודי פועלי הייצור.

העובדים האקדמאים זכו באיגודים משלהם; הורחבו ושונו דרכי הארגון והפעולה של איגודים ותיקים.

ריאורגניזציה יסודית נעשתה במשק ה־ענקי של „סולל בונה" על ידי הקמת שלוש חברות במקום חברה אחת „צנטרליסטית"; נב־דקו דרכי־השיווק של מוסדות השיווק ההס־תדרותיים („המשביר המרכזי", „תנובה", ה־צרכניות) על־ידי מומחים ובעקבות המלצו־תיהם הופעלו שיטות חדשות ויעילות יותר; הונהג רופא המשפחה, ואחר־כך גם הרופא הפרטי, במרפאות קופת־חולים; נקבע קרי־טריון „צורכי המפעל" בצד הקריטריונים של ותק ומצב סוציאלי לגבי שיפורים.

* *

ההסתדרות לא קפאה על שמריה. היא שחטה הרבה „פרות קדושות", אם גם לא את כולן. אך האם ניתן לומר באותה מידה של ודאות, כי במרוצת כל השנים האלה הלכה גם ממשלת ישראל בדרך הבדיקה ה־עצמית והמתיקה העצמית? ההסתדרות למ־של, ומלותה כבר לפני שנים על ביטוח־בריאות ממלכתי שיוקם על יסוד קופות־החולים הקיימות. מי מעכב זאת?

ההסתדרות עדיין לא עשתה כל המוטל ע־ליה. יש בה פינות המכוסות אבק. היא חייבת לחזור ולבדוק את דרכה ואת כליה ולהתאימם למציאות המשתנה. אך היא, מכל מקום, יכו־לה לרשום לזכותה סידרה שלמה של תמורות בדרכה ובמיבנה, שעה שדפי הממשלה עדיין חלקים למדי.

622315

(40 קוים)

זהו מספר הטלפון החדש שלנו

(החל מיום י"ד אייר 25.4.75 בצהריים)

*משרדי ההנהלה
*האגף לעסקי חוץ
*הסניף המרכזי

רח' ליליינבלום 48 תל-אביב

בנק המזרחי המאוחד בע"מ
הבנק השומר אמונים לכל אחד ואחד

מתח גבוה

אורח לרגע

מאת עפרה אליגון

א יש ואשה. נשואים זה לזו כבר עשרים וחמש שנים ואולי אף יותר. למדו באותו בית ספר וישבו על אותו ספסל הלימודים — כלומר — עשו כמעט את כל חייהם ביחד. נתנסו בכל — ביחד. ידעו גם צער גידול בנים וצער גידול הורים, שמחות ועצ־בונות וסתם ימים וסתם לילות. ונברו בתוך נפשם, איש איש ב־תוך נפשו הוא ובתוך נפש זולתו — עד שהיו לבשר אחד.

וכיון שהיו לבשר אחד, היו כאיש אחד. ולא טוב היות האדם לבדו...

בעצם, מה יכול להיות נפלא מללכת את דרך החיים יד ביד עם בן זוג?! אפשר להמשיך לשתות תה שלאחר־הצה־רים. אפשר להתקין ביחד ארוחות. לדעת מה אומר השני בלי שהשני אף ישמיע קול. ויש שעות של נועם כשהבית מואר באור נעים ושומעים מנגינות מוכרות על הגרמופון... אפשר להמשיך ולסדר את הבית, להקצע זויות לשידות ולתפור כר־יות לספה ולהדביק תמונות באלבום, ולכתוב מכתבים לידידים מעבר לים, לדבר בטלפון. אפשר להמשיך ולהצטייד בכל הדרוש לקראת מסע החיים ולהישאר במבדוק, ולראות כיצד מחזיר ריע חייך את הפריחה שלה, ולובש סתיו... מכלים עם העובדה שהחיים הם בעצם — ההכנה לחיים.

אבל, אפשר גם אחרת...

*

כיון שלדוקטור צופיה ובעלה, האינג'ינר זאב שפירא ניתנה ההזדמנות לבנות את חייהם מחדש, נזדעקו לפתע. בטרם יש־קעו בכל ההובות והסידורים המתחייבים בהכנות לחיים — אמרו: אם לא עכשיו לא יהיה מתי. הם אינם רוצים לשקוע בשיגרה. הם רוצים לחיות בחברה חדשה המחפשת פתרונה לא רק לקן כמשכן לגוף, אלא קן לצפור הנפש. לחיות במשפחה גדולה המסוגלת להרים מפעל לא רק כתוכנת לכוחה, לא כתרגיל של פיתוח הגוף — אלא פיתוח הגשמה היהו־דית החזורות הביתה ורוצה להכין בית לאלה שיבואו.

אינני יודעת אם ישנן מדינות רבות בעולם שצעד כזה בכלל אפשרי לפרט, כי אי קיימת בעולם מסגרת חברתית שאתה יכול לקום ולהצטרף אליה ולחיות בה כשוה עם שוים. לעשות מהפכה כזו בסדרי עולם של הוא־והיא והילדים שא־גם נשארים קטנים ופורחים מהקן ואתה — שב המתן.

רק בארץ ישראל ישנו הקיבוץ, הקבו־צה, המושב השיתופי — רק פה יוצרים מסגרות חדשות לפרט — שהן תרומה לכלל ווכחת לפידוד הממשלה והערצת החברה.

אמת, גם בארה"ב ובאמריקה צצו ב־שנים האחרונות „המשפחות הגדולות". אבל המוטיבציה ליצירתן היתה שיעמום ואי בטחון אישי שקיוה שמחידנות מי־נית תביא לו מרפא לנפש. קמה גם משפחה גדולה בלונדון, שזכתה בזמנו לפרסום בינלאומי. הפרסום דעך ויש אומרים שגם המשפחה. הנסיונות החבר־תיים הללו בעולם, תופסים לבסוף מקום על מדף הספרים, אצלנו הם קבועים על מפת הארץ, בייחוד בספר. (לא בספר!).

*

„עשינו את זה לא מפני שאנחנו עולים מרוסיה. אנחנו כבר לא עולים. ארבע שנים זה כבר ותיקים. אחרי ארבע שנים אין בעיות עליה — יש בעיות ישיבה. לא להיבלע בשיגרה. אמרנו זה לזה מה יהיה. כל החיים יהיו שקוטים עוד משהו. לא בשביל זה עלינו לארץ יש־ראל, ולנו גם אין יותר שנים להמשיך ולמכור את החיים לקניות. אנחנו בני חמישים. אני רופאה, נוירולוגית, בעלי מהנדס. שמענו על „עליה 70". באנו בשבילם. ידענו שהקבוצה התפלגה. שיש לראות אם זה בשבילנו ואם אנחנו קבוצה של אנטולי ויש קבוצה של עמ־נואל. בשבילנו זה לא היה הבדל. דיברנו קודם עם הקבוצה של עמנואל — אז באנו לקבוצה הזו..."

הזוג בקבוצה הזו לא ענו לציפיות הזוג. לא יכלו לעמוד במתח הגבוה של הקבוצה הקטנה, שהחליטה לדבוק ברעיון המקורי של הקמת ישוב כדוי מחקרי, שאינו ריאלי בתנאי הגולן ואנשיה מת־הלכים נגועי רוח — רק משפחת ליאמנס (שני האחים — עמנואל ולב) נשארה מאמינה עד הסוף. ובכן, קם הזוג שפירא בוקר אחד הודיע שהוא עובר לקבוצה השניה — של אנטולי, לא. לא ארזו חבילות, לא העתיקו רהיטים. נשארו באותו בית־אוהל בבטון ועץ ופח. אין גבול בין שני המחנות של „עליה 70". התישבות ארעית של יוצאי בריה"מ, שהיו בין פעילי ומפעילי העליה. קבוצה שיצאה מיד אחרי מלחמת יום הכיפורים והתי־ישבה על הקרקע, והחוילה לעבוד במח־קר ופיתוח תעשייתי בקנה מידה זעיר — ומאז היא לרגלי הגולן, מקיימת את עצמה מיגיע כפיים. ובשל חילוקי דעות רעיוניים ומציאותיים, או בשל סיבות של „ריבוי מנהיגים" — על רקע אישי — נתפלגה הקבוצה לשניים.

*

כאן, על הנייר, הכל נר וחלק. לזוג שפירא מתאימה קבוצתו של אנטולי יותר, קמה ועוברת אליה שם, לרגלי הגולן מעבר לגבול הירוק, על הגבעה המכחדת המגדלת קוץ ודרדר. התבניות פימות על הקיר, נלוה לצעד הזה של הזוג האחרון שנצטרף לקבוצה. החלוצים המדענים ה־מנסים להקים התישבות מחקרית־מדעית־תעשייתית, הרבה כאב ומרירות. רגש של תבוסה לקבוצה ש„עזבו" ממנה, ורגש של נצחון לקבוצה שבאו אליה.

וצעד זה היה אולי הקש ששבר את גב הגמל. מספרים לנו שלפני ימים אח־דים, הלכו אחרי הזוג שפירא עוד שני זוגות. נשארו איפוא בקבוצה של עמנואל ארבעה... הללו קיימו אספה והחליטו על מיזוג מחדש — בלי השתתפותו של עמ־נואל. המנהיג, הוגה הרעיון — מצא את עצמו לפתע מחוץ למחנה. ויש עתה ב־ירודים במוסדות המיישבים. המתח ב„עליה 70" עלה לשיא מסוכן...

● כמו בעין חרוד

עלינו אל הגולן שלושה, לצרכי כתבה זו: בחור צעיר חובש כיפה סרוגה ושמו רפי שליזינגר, מטעם המוסדות המייש־בים, יצחק י. — מנהל עבודה במפעל גדול שהתנדב להיות הנהג ובלבד שיוכל להיות „אורח לרגע", והחיים.

רפי מלווה את הקבוצה מאז עלתה לנקודה הארעית, ועוד קודם לכן, כאשר היתה תבניה על הנייר. הבחור בן העש־

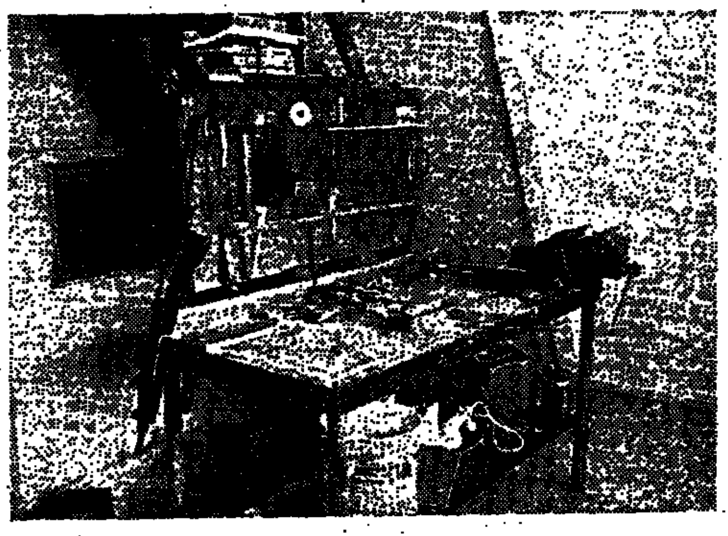

„לעת עתה רק בית מלאכה — אבל מוציאים תוצרת"

רים ושש הוא כלכלן במקצועו, ומיישב ותיק ומצומה למרות גילו הצעיר. והוא שרוף לעניין, הוא סובלני ומבין ומוותר וכמשר „בלע צפרדעים" וכואב את כאבי „גידול הצמיחה", נוהג במתיישבים כמו הורה בילדים. ללא תנאי — אוהבו ורוצה לעזור מובטחים מראש. ואנשים יושבים ומדברים על עזרת הסוכנות או על אי עזרה, כאילו לא היה המפעל מטעמה מצוי במקום. רפי אינו מתווכח. אינו מנסה להוכיח שההפך הוא הנכון לעתים קרובות. וכל כך מקובל אצלנו לחשוב שהמוסדות אינם צודקים לעולם — עד שהיה זה כמעט לא מנומס לנהוג אחרת...

רפי מכיר היטב את נושא העזיבה, תחלופת האנשים, בדידה מקב־צה אחת לרעותה.. אני איני מסוגלת להשתחרר מן השקט המתוח שליווה אות־נו שעה שעברנו את הגבול־ללא־גבול, מקבוצת עמנואל לקבוצתו של אנטולי. ואילו יצחק — צוחק.

„אני זוכר — הוא אומר — איך היה בעין־חרוד. אני זוכר — הוא אומר — שהיה קו לבן בחדר האוכל, ואנחנו היל־דים היינו נזהרים מאוד לא לדרוך חלילה בצידו השני של הקו. ומי שדרך — סטנ... אני זוכר שהיו אנשים שעברו ממחנה למחנה ופה קראו להם „גיבורים" ושם קראו להם „בוגדים". ואני זוכר אנשים חלשים שניצלו את שעת הכושר וברחו העירה. הדבקים ברעיון, באידיאל, היו עוברים מקבוצה לקבוצה, ממחנה למחנה, או יסדו ישוב חדש.

„פה הם פשוט צוברים את מחלות היל־דות של ההתישבות. כנראה אי אפשר בלי נסיון אישי.. פה זה לפחות כלי ביר על הריצפה..." בערך כך אומר יצחק שהוא מנהל מחלקה במפעל תעשייתי גדול בעיר.

„ובכן — אומרת אני — אתה היית בין החלשים שניצלו את שעת הכושר וברחו העירה..."

„אני הייתי ילד...".

● תה וסימפטיה

הבחורים היו באימונים, בשדה. בצידו השני של הצריף היו נשים והמהנדס שפירא, ש„לא לקחו אותו", כמו בשיר... אולי משום שחלקו זה של הצריף פנה אל המערב ואל הכינרת שה־שמש השתקפה בה כמו בראי הוסיפה על אורה. היה הצריף ומכו מלאים שמש. הקונטראסט היה פתאומי, מצל לאור. מקור — לחום. מעצב — לעליזות.

שתינו תה וסימפטיה. הנשים הצעירות ספרו על תכניות הקבוצה, שעומדת לעבור בעוד זמן מה להתישבות קבע (המסה תלויה על הקיר בנאווה). אמרו שטוב להן...

„בעלים טובים", שאלתי.

„הנה אני לא נשואה" — אומרת דניה בורינה, העובדת ב„חוץ" בסוכנות. במק־צועה היא מהנדסת חשמל. היא גרושה, והיא מן „העליה הראשונה" של הקבוצה, כשעלו והיו עוד מאוחדים. גם היא מקיבה. היא מצויה כאן עם אמה — שהיא מנהלת התושבנות של הקבוצה... את משכורתה היא מכניסה כמובן לקבו־צה לקופה המשותפת ומקבלת את חלקה — כמו כל האחרים. כמו שעושה גם הדוקטור שפירא, העובדת בקופת־חולים בטבריה.

השכר בתוך הקבוצה מבוסס על שיטה פרוגרסיבית. שכר היסוד הוא 840 ל"י כרגע — המהווה 100%. אשה עובדת חמש שעות ביום. כלומר — זוג צובר ביחד 180%. כל ילד עוד 20%. הוצאות החינוך הלות על הקבוצה, מגנון ועד אוניברסיטה.

האנשים היו מסודרים בעבודה ובדירה ועלו לגולן כדי ליצור תקדים של התיש־בות מחקרית־מדעית־תעשייתית, מתוך ויתור על הרבה „תענוגות החיים" שמסו־גלה להעניק עיר. רמת החיים שלהם ירדה. הם מסתפקים במשכורות נמוכות בהרבה ממה שהשתכרו קודם לכן. יעצו לקבוצה החלוצית הזו לא להזהר על הדירות שקבלו מן הסוכנות, אם בשכי־רות ואם בקניה — למקרה ש„לא יילך" ויצטרכו לנטוש את ההיאחזות. השארת הדירות ברשות המתיישבים, איפשרה לצאת להרפתקה החלוצית, או לנסיון ההתיישבותי, גם לאלה שחששו מפני צעד כזה. ואכן, רבים לא עמדו במבחן וחזרו לבתיהם. „עליה שבעים" ידעה עליות ו„ירידות" לרוב — אך עדיין עו־מדת במספר היוצאים המקורי.

נשי קבוצת אנטולי אינן נבונות לשוחח על הפילוג, ועל הגורמים לו. מוטב לא לדבר — כמו נשמע משתיקתן. רק זאת הן מציינות: „מאתנו — איש לא הלך לשם. משם — באו ובאים אלינו".

„ואיך מבחינה חברתית?"
„מה אפשר להגיד. טוב לנו".
„מה אתם עושים בערבים. למשל, מב־לים ביחד, יושבים כל אחד באוהלו...
„גם זה וגם זה. ובקיץ, עם ערב, אחרי העבודה, יורדים לכנרת ורוחצים שם ביחד. זה יפה..."
„ושרים?"
„בטח שרים".
„וחגים?"
„עושים בבית".
„איפה? בתל־אביב".
„בבית, זאת אומרת — כאן?"
„ולא יורדים לעין־גב, ולא לאיזו קבו־צה אחרת?"
„למה. אנחנו לא קבוצה".
„ואיפה עשיתם את הפסח?"
„פה. ביחד. כמובן".
„ואת יום העצמאות?.."
„אני לא מכירה חג שלא עשינו בבית. ביחד..."

● נאום אנטולי

לא לראות את אנטולי זה כמו לא לראות את „עליה שבעים" — אמרו לנו. על כן ביקשנו כי אנטולי יואיל לבוא לקראתנו. והוא בא וישב וסיפר בעברית שלא שמענו בה את הרוסית עד שהתפ־לאנו מן העובדה עד מה משוחררת שפתו מכל אקצנט.

סומק של הנאה עלה בלחייו, ו„איך להגיד לך. אני כבר ארבע שנים בארץ. כבר הגיע הזמן להתבולל. ברחוב — אני כבר כמעט ונבלע. כמו כל האחו־רים... למדתי גם בתו"ל. בעצמי. ידעתי שבע מאות מלים בבואי!"

מכאן לכאן סיפר ש„בעוד חודשים נהיה יותר מבוגרים — עובדים. וזה מפנה בחיינו. זמן די רב ישבנו ללא תוספת אנשים חדשים".

„מה מטרתנו? לבנות ישוב כפרי — איננו שואפים להיהפך לעיר. חיפשנו משהו שימלא שליחות לאומית וימלא אותנו עניין. בגלל העובדה שאיננו אנשים צעירים כל־כך אנחנו לא בני שמונה עשרה, הגיל היוצא בדרך כלל לכיבוש נקודות התיישבותיות חדשות. חיפשנו דרך התיישבותית שנוכל לנצל בה את ההשכלה והנסיון שלנו. גם משלט וגם תרומה מקצועית. חשבנו בהתחלה רק על מחקר ופיתוח, אבל היו מסתייגויות. רק מחקר ופיתוח — אינם מעשיים ב־גולן. בגיד — נעסוק ב„עזרה ראשונה לתעשייה.." במידה תוכל לתרום ול־תרומתנו יהיה מקבל..."

הם אינם מגבילים את החברים בארץ מוצא. מי שבא — ברוך הבא. יש זוג יוצאי הונגריה, עולה אליהם זוג מבוגרת, יש־מחו לקבל ישראלים. ישמחו לקבל כל יהודי, בלי הבדל דת מין וגיל... אבל „מגייסים" בעיקר אנשים מתוך העולים, ובביניהם, כמו בעליה עצמה — כארבעים אחוז אקדמאים.

אחת הבעיות הקשות היא תקופת ה־מעבר. כן מבחינת עבודה שאין בה ענין, כך מבחינת המגורים הארעיים. והנורה הדרוקה אינה מוזהה בעייה. אנשים מוכ־נים להתקיים על מינימום. העיקר שב־רקע ישנה הידיעה שהולכים לקראת משהו.

המפעל ללוחות חשמל — נמצא עוד באבו, לעת עתה בית מלאכה, אבל הוא קיים ומוציא תוצרת. המפעל ל„מגוונים אלקטרוניים", יזדקק להשקעה של שנים חצי מיליון לירות (כולל בניה וקרקע), הוא נמצא בשלבי תכנון סופיים, מומחה עומד להגיע ולהצטרף עם משפחתו ל־קבוצה. בשני המפעלים יעבדו שלושים איש ואשה, יקימו מכון לתכנון כולל (יש כאן מהנדסי חשמל, בניין, מכונות), נוכל לתכנן ולבצע, מאלף עד תו. בזמן המעבר נעסוק בכל עבודה, שיש לנו הכישורים לכך — נעסוק בפיתוח ובתכ־נון, על חשבוננו, כאשר נהיה מבוססים" — כך בערך אומר אנטולי.

— איך אתם מסתדרים עם המוסדות. מיצ־רים את צעדיכם? איך מבחינה פיננ־סית?

„אני לא זוכר מקרה שרצינו לפתוח משהו, ובגלל מימון לא עשינו זאת. כל תכנית הגיונית, יכולים להעביר אותה ולקבל מימון".

„ממי — כמעט נפלתי מן הכיסא — מן הסוכנות?"

„לכה מן הסוכנות. אנחנו התיישבות תעשייתית — פונים ישר למשרד מסחר ותעשייה"...

„ונענים?"
„כן".
„באמת?"
„בהחלט".
„מבנין... תגיד לי, למה אינכם מקב־לים חשמל?"
„מפני שאין עודפי זרם..."

לפתע נהייתי עייפה מאוד. היה לי רגש שכל השיחה שניהלתי עם אנטולי היתה נטולה אמון, מצדו... מצדי... היתה כמו פלקאט שמן זית זך, כמו שיחה בין ראש קבוצה, ברוסיה לבין עתונאי של „פראבדה". איך המחיש את הסאה: „אין חשמל בגלל שאין עודפי זרם". איזו עברית מ„שלנו" בסרט צה. הכל חד חולק. הכל טוב. בהה...

● ספור הגנראטור

ספור הגנראטור ב„עליה שבעים" אינו תמים כל־כך. לו היו פנחס רוטנברג ז"ל, מביא החשמל למקומותינו, היה מת מ־בושה. ליד הקבוצה בת כך וכך איש ואשה ותקן התינוק, ממש לידם, עובר קו המביא חשמל לרמות, בני־יהודה, כאות הגולן, אפיק, גוב, רמת מגשימים. בונים שם עוד שני ישובים חדשים — אליעד וגשור — שהקו הזה יספק להם חשמל, לצריכה ביתית להשי־קיה, לתעשייה. רק בשביל הקבוצה הקטנה הזו, רק לגרעין הראשון להת־יישבות של עולי רוסיה, אין מספיק עוצמה בקו.

שני גנרטורים מספקים להם חשמל. זרק הדלק עולה שמונה עד עשרת אל־פים לירות לחודש (ספרו לנו בעליה 70) ואיפה תיקון, ואיפה טיפול ואחזקה, והיכן הבלאי.

כשמבקשים מחברת החשמל חיבור, היא טוענת — מה אתם רוצים ממני. ראשית אין עודף עוצמה, שנית, אנחנו מקבלים הוראות ממשרד השיכון. ומשרד השיכון הוא ממשלה בפני עצמה, עם תכניות התיישבות משל עצמה. היא לא אישרה התיישבות מסויימת — היא לא נותנת הוראות. מחלקת ההתיישבות של ההסתדרות הציונית, על דעתה ובאישורה ועידודה הוקמה הנקודה — מי היא? בכל אופן, שתתן היא את ההוראה, שתספק היא חשמל — אם היא מסוגלת.

ובין ריב הסמכויות המוסדיים — מתגלגלת „עליה שבעים" — כמו כדור משחק. אין לה גיבור של תנועה, מפלגה — הם בנים חורגים — וסיפור הגנרא־טור הוא אחת הדוגמאות הקלאסיות.

עם כל סיפורי התהילה, עם כל ההבנה הרצון הטוב של הסוכנות, ההסתדרות הציונית — תקראו לזה איך שתרצו, עם כל הבשורה בטבנית ההתיישבותית מ־ארצות־הקור, מעלם ישוב ספר, בארץ ישראל של שנת שבעים וחמש — מאות לירות לנפש בעבור חשמל. נפש שרמת חייה נופלת מזו של מקבלי סעד — כתוב בדו"ח שהוגש לפני שבועיים על־ידי מומחה מחלקת ההתיישבות שערך מעקב, קיים שיחות, עיין במסמכים והגיע למסקנה ש„חריצותם של האנשים מתבטאת בעבודה של עשר שעות ויותר ליום, וגם עבודה בחגים ובשבתות. ש־קיים יסוד רציני ומבטיח לפתוח התייש־בותי בלתי קונבנציונאלי זה המבוסס על חדשנות רעיונית, ומתוך כך יש מקום למתן סדרי עדיפויות לגרעין".

המבקר־היועץ הנ"ל כתב ש„חשוב ל־הדגיש את הדבקות הבלתי רגילה של האנשים במטרות שהציבו לעצמם. שעד כה לא הושקעו כספים רבים, וכי הקצי־בם צנוע בהשוואה להשקעות המקובלות במקומות אחרים בתנאים דומים. שחובה היא להשתתף בהוצאות החשמל כל עוד המאור מסופק על ידי גנראטור שהחזקתו עולה בממון רב. בין הנושאים הדורשים טיפול מידי — ציין המבקר — מימון תקציבי לרכישת ציוד בסך עשרים אלף לירות. ועוד זוטות בטלות בששים במשק המטורף שלנו שנכתבים ממנו מליארדים ואין פנאי להגיש עזרה ראשונה לגרעין ש„מרחפת עליו סכנה של קיומו בגלל העדר תנאים יסודיים להמשך התפתחו־תו..." כך כתוב באותו תזכיר.

*

כואב הלב לראות כיצד מסתיים ראשם בכותל המציאות, אנשים טובים עם חלום וכישורים להגשימו. חלום לא לעצמם אלא לארץ, למדינה. הם יושבים למרגלות ההר, חשופים לרוחות השמים, ד־שרים את שירת הארץ, ואת „לא היה שם כלום. לא היו אפילו מים והכשיר שם יש..." לא. אין חשמל, רק מתח גבוה מעל, ומתח גבוה מתחת...

והם בטוחים שעוזרים להם — כך לפחות הם אומרים — שאין בעיות, ש־עוד לא היתה תכנית שרצו לבצעה ולא ביצעוה... משום שהוסר היה הקציב... וכיוון שקשה להם, או למי הולכים — לקרוב ביותר. לזה שיצא עמך לדרך, שישב אתך על אותו ספסל לימודים, שחלם עמך את החלום, שנלחם להשתחרר מעול זרים והגיע, שעשה עמך כמעט את כל חייך.

هكذا من الأصل

דב גולדשטיין **ראיון השבוע עם** ד"ר אברהם סוחמי, נשיא „אלסינט", המצטיין שבין מצטייני היצוא

איך להקים תעשיה משגשגת ולמכור מוצרים מתוחכמים בעולם בלי פרוטקציה, בלי „קוסט פלוס" – בגאווה גדולה ובמסירות

סיפורה של חברת „אלסינט", למכשירי רפואה ומדע, בחיפה, הוא סיפור הצלחה מרחיב דעת. סיפורו של נשיא החברה הזאת, ד"ר אברהם סוחמי הוא סיפור מרתק. השתלבותם זה בזה כדי מירקם אחד — חושב, יוצר, ממציא — היא בשורה נפלאה ועדות של ברזל, הדרושה לנו כל־כך דוקא בימים אלה, איך יכלה להראות הכלכלה שלנו ומה דמות יכולנו לשוות למשק הישראלי, אילו...

קודם — האיש. ולפי שאין הדברים צריכים ליטוש ודיוק ותוספת נופך — כלשונו: נולדתי בתורכיה ב־1935. השבוע ימלאו לי 40. אני חושב שזה חצי זמן בחיים. אבל אין לי זמן להשתתף בחגות הביניים. ב־1949, כשהייתי בן 14 והחמינו את הורי. צמידים היו בתורכיה ולא ידעו מהסוד. בשורת הציונות בבשה את לבי. לאחר שבישראל קשה שוב לא יכולתי להמשיך בלימודי בניכר, כאילו דבר לא אירע. הודעתי להורים, כי אני עולה לישראל עם עליית הנוער. חשבו, שאלי התבלבלה עלי דעתי. לא התבלבלה. נפרדתי מההורים, מבית־הספר, שבו הייתי תלמיד מצטיין — ועליתי.

עבודה במשמרת לילה ולימודים אקסטרניים

הורי הצטרפו אלי כעבור שנתיים. גם בישראל היתה פרנסתם בצמצום. אני הייתי שנה בחוות של עליית־הנוער בבאר־יעקב. החקלאות, לצערי, לא משכה אותי. לאחר שההורים הגיעו חזרתי הביתה, אבל לא לתל־אביב, לא לתורכיה. התחלתי לעבוד כפועל־שוליה במפעל טכסטיל. עברתי במשך הזמן לעיסוקים חצי־מקצועיים. לא היה בזה סיפוק. בגיל 17 החלטתי, כי הגיעה העת לקחת את עצמי בידיים ולהשיג תעודת־בגרות. היה ברור לי, כי את נטל ההוצאות איני יכול להטיל על הורי. נרשמתי ללימודי ערב לנבחנים אכסטרניים. זה היה קשה מאוד ומהנה מאוד. למדתי לאהוב את הצירוף הזה — קשה ומהנה.

ביקשתי — והרשו לי — לעבוד במפעל הטכסטיל רק במשמרות־לילה. הייתי מסיים את המשמרת בבוקר, רץ הביתה, חוטף משהו לאכול, כמעט נופל על המטה, ישן עד 12 בצהריים, מכין את שיעורי־הבית, מזדרז להגיע לבית־הספר, לומד עד הערב ומתייצב למשמרת הלילה. כן, אלה היו חיים אינטנסיביים מאוד.

כעבור שנה, ולפני הגיוס, התייצבתי לבחינות הבגרות. זו היתה שנה דחוסה. במתמטיקה ובפיסיקה קבלתי 10. בספרות ובדקדוק — נכשלתי. השלמתי את הבחינות בנושאים אלה תוך השרות בצבא. היתה לי תעודת־בגרות.

השתוקקתי להיות טייס. לא הצלחתי מסיבות רפואיות, להתקבל לקורס הטייס. אין שום דבר בשורה הצבאית שלי, שראוי להתעכב עליו. השתחררתי ב־1955.

הלב הלך אחרי הפיסיקה. הכשרתי שנים עשיתי באוניברסיטה העברית בירושלים. בשנים הראשונות השתכרתי כדי פרנסתי בכל עבודה מזדמנת. כן, נכון, קשה ומהנה, קשה ומהנה: פועל שחור בבניין, עבודות נקיון באוניברסיטה, מדריך לתיירים, מרצה בישובי עולים מטעם מינהל ההסברה וכו'. זה נפסק כאשר נתמניתי כאסיסטנט באוניברסיטה. בשנת הלימודים השלישית — נשאתי אשה: סטודנטית לכלכלה, רחל אייזנבך, ילידת מאה שערים, מבית דתי קיצוני, שלא התייחס באהדה מרובה להתקשרות עם צעיר לא־דתי ועוד „פרנקי", לכל הצרות. סופו של דבר, שהיחסים הסתדרו יפה.

כך התחיל הסיפור

הפיסיקה, כמדע, ריתקה אותי. אבל הלב יצא לפיסיקה השימושית. לא היתה פאקולטה כזאת בירושלים ולכן נדדתי לחיפה, לטכניון, כמדריך וכדוקטורנט. הוסמכתי כד"ר בפיסיקה גרעינית ב־1965.

המפנה בחיי התחולל הודות לעוזי גלילי, מרצה בכיר בטכניון, שסלל לי את הדרך לתעשיה. הוא „גילה" אותי, אם אפשר לומר כך. הציע לי להתחיל ביעוץ תעשייתי ופתח לפני את העולם המרהיב הזה. התמורה הגדולה חלה ב־1968 וההכרעה לא היתה קלה: הציעו לי התפקיד של מרצה בכיר בטכניון. עוזי גלילי היה כבר מעורב במפעל התעשייתי „אלרון". דן טולקובסקי היה ה„בוס" של המפעל. עוזי הציע לי הצעה קוסמת: „קח שנה, 1968, תתלבש על נושא, נעמיד לרשותך אמצעים ואנשים ותוכיח, כפי שאנו מאמינים שאתה מסוגל, איך אפשר לפתח בשנה אחת נושא תעשייתי".

לקחתי. היתה לי קבוצה של 15 אנשים. אני מניח שהצלחתי להוכיח. עובדה: ביום הראשון של ינואר 1969 הקמנו את חברת „אלסינט" (אלקטרוניקה — סיינטיס) וכך התחיל הסיפור הזה, הנפלא, עד שהביא אותנו השבוע אל התואר: „היצואן המצטיין שבין כל המצטיינים".

— נשיא, איפוא, בפרוטרוט? איזה תואר מנהליה, דרך עליית הנוער, אל התפקיד של נשיא חברה משגשגת, שהכרויות ויצואנית כל השנה הראשונה...

הלך לי קלף, כמו שאומרים בישראל, יחד עם הקלף, כמעט שהחלקתי בעצמי אין די בו, עבדתי קשה, עקדתי האמנתי באנשים ובמשימות, הקדשתי את עצמי, יחד עם אחרים, להוכיח כמה יכולים ראשים יהודיים לעשות במפעל העסקי — בלי פרוטקציה, בלי תמיכות, בלי כיסוי־הפסדים, בלי כפיית חובה ובלי כובעה. רק לפי איכות המוצר וכושר ההתמודדות שלו עם מוצרים אחרים, של החברות המפותחות, הגדולות והעצירות בעולם. אם ניצחנו — זה לא הנצחון שלי. זהו הנצחון של הישראלים. זו הוכחה ניצחת כמה אפשר לעשות בארץ הזאת, אם רוצים באמת לחיות לא בהטבות, אלא מעבודה קשה ומכשרון.

— „אלסינט" היא חברה פרטית, ציבורית?

פרטית — המבנה המיוחד שלה גם כן ראוי לבוא קצרה: כאשר המפעל הוקם היו כל מניותיו בידי „אלרון". אבל דן טולקובסקי, יודע כעצבת ההבהלים של חברת ההשקעות של בנק דיסקונט, עשה דבר גדול: יום ידוע הניגוה את תוכניות הבניה של עובדי „אלסינט". 80 מ־750 עובדי החברה מחזיקים עתה ב־26 אחוז ממניות החברה. רכשנו כל מניה בלירה אחת ועתה שוויה שבע וחצי לירות. אני, שהייתי דלפון, נעשיתי „מליונר": יש לי 360 אלף מניות בחברה, ששווין לבצלה כמעט מליון לירות, אבל איני רשאי למכור אותן, אלא בהסכמת מועצת המנהלים.

— הם ההוקרות של האנשים הבכירים עם המפעל ההשקעות הזאת להיות את חיי המפעל מעבר להתחבר המשכורת, נעמנ בהשקפה, שהם חלק מציוה ושרשם, בעצם, לכמו קצ...

לא הייתי אומר שזהו מקור המוטיבציה. בודאי לא המקור הראשי ולא החשוב ביותר. החברה איננה מחלקת דיווידנדה. המניות אינן מכניסות כסף. זהו מעין ביטוח לימים רחוקים, יותר מאשר מקור להכנסה בהווה. כל הרגשים והגורמים בהורה למפעל. כדי להבטיח את התפתחות החברה ולקיים את היסוד של אי־תלות במסכימים, הפכה החברה בשנת 1972 לחברה ציבורית אמריקאנית. זהו התהליך קשה. ביקרו אצלנו משלחות של חברות ייעוץ כלכליות מן האדירות והקפדניות ביותר באמריקה. הם גילו את „אלסינט" התגלית הזאת צורה אמון רב ביכולת החברה ובעתיד הנכון לה. הם שהו כאן חודשים ארוכים, שתתו אותנו על דרכי החשיבה, על התוכניות, על אופן הגשמתן. התוצאה היתה שהירשו לנו להכנס לבורסה האמריקאנית והמשקיעים. אלף, משקיעים קטנים וכספרים, רכשו מניות שלנו בארבעה מליון דולאר — עשרה דולאר המניה, 42 לירות בערך של אז, ארבעה אלפים ומאתיים אחוז בהשוואה לערך הנקוב של כל מניה בת לירה אחת! לא נשמע עד כבר הזה. הם האמריקאים האמינו בעתיד ושילמו בשבילו. זו העתות־כבוד לישראל ולמפעל שלנו, וגם הוא, יחד עם גורמים אחרים, מטילה עלינו אחריות גדולה.

אנו רוצים ליצור את „פיליפס" של ישראל

אבל אשר לשאלתך: לא, לא המניות מריצות אותי ואת האנשים האחרים בחברה ואף לא משכורות שמנות ותנאים חריגים ונסיעות לחוץ־לארץ. לא כל אלה. הדירבון הראשי, הכובש לבבות, המשעבד אותנו למפעל ואינו מותיר פינה פנויה לשום דבר אחר (פרט לתשומת־הלב החלקית למשפחה) הוא „גאוות היחידה". כן, כן, כן, המלה הישנה הציונית הטובה הזאת, שחדלו אצלנו לדבר עליה בקול רם, כאילו מתביישים בה: חג אצלנו. כל מוצר חדש — חג. כל תגלית — חג. כל בשר של הערכה מצד המוסדות הרפואיים המתקדמים בעולם — חג גדול. מי שרוצה — שיצחק, בבקשה: אני, ולא רק אני, אוהב את המקום הזה ואת היצירה שלו ואת האנשים שלו ואת כל מה שאנחנו בונים כאן במאמץ גדול כל־כך.

— וזה מספיק לאהוב, להזדהות, להתגאות?

לא. זה חשוב מאוד. זה הדבר החשוב ביותר, אבל זה לא מספיק. זו בודאי איננה נוסחה־קסמים, היפה לכל מקרה. התכנסנו כאן (זה לא נשמע לך כמו פתיחה של אסיפה כללית...?) האנשים המוכשרים ביותר, שאפשר למצוא בכל שטח. אם פיסיקאים — הטובים ביותר שישנם. אם רופאים — המשובחים שבמשובחים. זו יצירת החיים שלנו. זהו אופן הביטוי לרוח שלנו, לאמונות שלנו, לתפילות, לאהבת הארץ והמשפחה. פעם אמרתי לדן טולקובסקי: „לך היתה כבר יצירת חיים מפוארת — חיל־האויר. היא בפיסגה. „אלסינט" היא יצירת החיים שלנו, הפיסגה שלנו".

„האני מאמין" התעשייתי שלנו...

אנחנו רוצים הרבה ולא נסתפק בפחות. אנחנו רוצים ליצור את „פיליפס" של ישראל. אנחנו רוצים ליצור יצירת־פאר. את החלום הזה, תזיק צעד־צעד בעצמה, לנצר צה ההרפתקנים...

אני אגיד לך כלה על ה„אני מאמין" התעשייתי שלי: התעשיה, כפי שאני מבין אותה היום, זה לא לקנות במכה מידע ולייצר מוצרים להחשב בהם יהיה יקניקו אם ישברו אותם כך וכך לירות. לא, זו איננה תעשיה. תעשייה מודרנית היא זו המייצרת ידע בכוחות עצמה ומעבירה אותו באנשים המצליחים שלה ובמהנדסיה בו להמציא, לייצר מכשירים ומוצרים, שאין לא יצר באיכות כמותה ושאם משולים להמצאות בכל מוצר אחר. בלי תמיכות ובלי סבסידיאים, אלא מאבת הבחירה האחת המהירה ההחיוב... צירות המוצר ובמחירו.

אין כל עתיד לתעשיה הישראלית מבלית ידע זה. היודע בינינו מהו כן בתעשייה כהיסוד, כה שמובב את כל הייצור הוא היום בלה ובירשה. עד תקנות ידע התחלת לייצם אותו במוצרים שלנו — הוא כבר אינו שווה כלום. כדי למכור את המוצר הזה הוא צריך אף שלבולבלו יודע את תכונה בהשתלמות. אין אני רוצים לא מה ולא בזה. אנחנו מייצרים את הידע שלנו ולכן יכול המוצר שלנו להתקדם ולהתחרות במוצרים האחרים בעולם.

— פלוסו משיטה ומעשית, שוה לך כל נפש, בבקשה: איך אתם פועלים, הלכה למעשה? איך אתם בוחרים מה ליצור, מה לפתח, היכן להתפתח?

יש לנו בעולם הכל „אבטות", המביטה במוסדות הניסיים: כבבולוגים — אקדמאים בן הבורה הראשונה, הנושים ישראליים. הם בידים מאוד. סורקים בתי חולים. משתתפים בכנסים בינלאומיים ובועידות מקצועיות, מבקרים במכוני מחקר ומדע. הם מכירים לנו את המוצר, שהשוק זקוק להם והיה סיכוי לצוין בייצורו את השוק המדעי והרפואי. לאחר שהם מגדירים את המוצר ומגדירים את הכרתנים, אנחנו מחליטים במשותף על סדר העדיפויות של המחקר, הפיתוח והייצור, בשני התחומים, שאנו עוסקים בהם עתה: ציוד רפואי וציוד מדעי למחקר. החלש על סדר־העדיפות של המוצרים, אנחנו מתחילים ליישם את הידע הרב שנצבר במפעל ולחקור ולגלות וליצור ידע חדש ובלוי מצוי בשום חברה אחרת, כדי להשביח את המוצר, להתחכם אותו ולהעציר אותו למשימותיו בצורה המושלמת ביותר.

...הרחיק אותנו ממערכת הבטחון

— הידע הזה יעמד גם לרשות מערכת הבטחון הישראלית?

עומד — ובלתי מנוצל. רק שטח אחד בכלל היצור שלנו הם בתחום הבטחון. הפילוסופיה התעשייתית שלנו הרחיקה אותנו ממשרד הבטחון, או את המשרד מאתנו: אנחנו איננו מוכנים, בשום אופן, לפעול ולעבוד לפי השיטה המקובלת בישראל של „קוסט פלוס". כך פועלת השיטה ה...

מבולה הזאת: המזמין בבלים להמפעל לייצר עבורו מוצר במרים. אומר המפעל: „הוצאות המחקר, הפיתוח והיצור יקרו לי כך וכך (זהו ה„קוסט", העלות). אני צריך להרויח כך וכך על כל מוצר (זהו ה„פלוס", התוספת הרווחית), ולכן יעלה לך המוצר הזה כך וכך — „קוסט פלוס". פסול! רע! מזמין שחיתויות! מפיג את הרצון להצליח, להחיש, להתחרות! בציניות בחזון שלילי, שהוא ראש וראשון לכל ההידרדרויות המדיניות! פותח פתח רחב ל„בלוף": עלה לי כך, עלה לי יותר, הוסף לי! אנחנו מתקוממים נגד כל זה, נפשית ומעשית!

אנחנו רוצים תחרות חופשית מלאה! איני רוצה להכריח לאף אחד כמה עלה לי המוצר ואיני רוצה שמישהו יקנה בסכום הזה, מפני שכך עלה לי היצור. כמה עלה לי — זה עניני ולא עניינו של הקונה. אינני רוצה, שהוא ישתתף אתי בפיתוח המוצר וישמן לי את הפסדי או את חוסר היעילות שלי או את הרצון לשלם לעובדים למעלה מן המגיע להם. כל אלה הם תחלואי היסוד של המשק הישראלי. אני רוצה לעשות זאת בפשטות ורק על אחריותי. לבוא אל הקונה המעוניין ולהגיד לו כך: לי יש מוצר משובח, חדש, בנוי על הידע שלי, על הנסיון, על הכשרון, על יכולת היצור. אל תשאל אותי כמה עלה לי היצור והמחקר והפיתוח. מחירו של המוצר הזה הוא X לירות, או דולארים. בדוק אותו, בחן אותו, השווה את מחירו למחיריהם של המוצרים המתחרים, אם ישנם כאלה בעולם. אם תמצא אותו ראוי לצרכיך וכדאי לרכישה ומשרתך כמו שאני מתאר אותו — קנה! אם ישנם טובים ממנו, משוכללים ממנו, זולים ממנו — קנה אותם ואל תקנה את שלי. אינך חייב לי כלום! זו הפילוסופיה. זו התחרות התעשייתית. ואם אתה מאמין בזה באמת, בתוך הלב — אתה מוכרח להיות הטוב ביותר ואתה מחויב להשקיע בכל מוצר את הנשמה שלך. אחרת — לא תמכור אותו. שום דוח לא יגן עליך בפני הכשלון ושום קופה ציבורית לא תשלם לך — לא את ה„קוסט" ולא את ה„פלוס". זוהי תעשיה בריאה. זוהי כלכלה בריאה. זוהי — ולא שום הטבה כלכלית ומוכריות בסוף החודש — המוטיבציה האמיתית של העובד ליזום, לחשוב, להתמסר לעניין, לחיות אותו.

אצלנו הכל על השולחן

משרד הבטחון, כמשרד ישראלי, אינו רגיל לשיטה הזאת, ולכן, בצער אני אומר זאת, לא נרקמו בינו לבינינו היחסים הקרובים, שאני כונה שבם כצרכת הבטחון וגם אנחנו יכולנו להפיק מהם תועלת. אין אצלנו סודות ותיכובי־סתר סמויים. הכל גלוי. הכל על השולחן. הואיל ואיננו מבצעים בשום מקרה, שמישהו יממן אותנו ויכסה לנו את הפסדינו ויצור לנו בשעות־מצוקה ויחלץ אותנו מכשלונות — ויש לנו כשלונות! — אלא אנחנו מחויבים להתגבר על כל אלה בכוחות עצמנו, אין לנו לצלול מה להסתיר. אנחנו החברה היחידה בישראל המפרסמת באופן מדויק של רווח והפסד ארבע פעמים בשנה, כל שלושה חודשים וכל מי שרוצה ימצא שם כל מה שאדם יכול לבקש לדעת.

ד"ר אברהם סוחמי הוא איש קטן־קומה, נמרץ, גלוי־לב. במפעל הוא ידוע כאיש תקיף, מדקדק בקנאות בשמירת עקרונותיו ומטיל מרות קפדנית. אין המדות הנאות האלו סותרות כהואיזה בדמות התבונה שלו: הוא אוהב לצחוק, נהנה מבדיחה טובה וחביב על הבריות.

משרדו הוא אחד החדרים הצנועים ביותר, שהתארחתי בהם מעודי: פשוט ודל וחסר־קישוטים עד כדי להביא את האורח במבוכה. פקיד ממשלתי מדרגה י"ב היה פונה כבר מזמן אל ועד העובדים...

שלושה ילדים יש לו, לד"ר סוחמי — ומשכורת מאופקת מאוד, המאוזנת את סעיפי ההוצאה בהסכמת רבה. אין ברירה: את המנות אי־אפשר למכור ולארוחת־בוקר הוא מעדיף פרוסת־לחם וספל קפה.

— ד"ר, מה היה המקובל אצלכם בין המחזור הכספי, הפעמי שעור הרווחים?

כעשרה אחוזים. זה מספיק. על מחזור של 52 מליון לירות בשנת 1974 הרווחנו נטו שבעה, אחרי ניכוי כל ההוצאות ותשלום המס המלא, כחמישה מליון לירות. אגב, באותה שנה הושקעו כארבעה מליון לירות לצורכי מחקר ופיתוח. מלבד הרווח הנקי — ואנו מתכוונים להגדיל למחקר ולפיתוח כספים מרובים יותר, כדי לצבור ידע נוסף ולהשתמש בו במוצרינו.

— בלי יכולה להבין בשום ברירה, ספר בבקשה על אחדים מהם, שעלו לכם את הדרך אל העולם הרפואי המדעי.

הלהיט לשנת 1975

הלהיט שלנו לשנת 1975, שיצא כבר לשוק העולמי וההזמנות מתחילות לזרום, היא המצלמה המתוחכמת בעולם, לצילום ולגילוי גידולים ממאירים בגוף. התמונה המתקבלת בפרטים מדויקים ומאפיים של הרקמה והאברים הפנימיים, משיבה על השאלה, אם יש גידול ממאיר באזורים המצולמים. את המכשיר הנפלא הזה פיתחנו ארבע שנים רצופות. למכשיר ישנה אמינות גבוהה מאוד.

מכשיר אחר שפיתחנו זיכה אותנו בהכרעה, אולי מותר לי לומר אפילו בהכרעה, הוא המכשיר לגילוי סרטן בדם. (מישהו אמר, בהלצה, כי כבר יש דבר בוחר: יותר אנשים חיים מהתעסקות בו מאשר מתים ממנו...) מכשיר ראשון לגילוי סרטן הדם הותקן עתה בבית־החולים האוניברסיטאי פנסילבניה, בן 1500 מיטות, המהמהות בגרושה כיחיד זה. מכשיר נוסף יותקן ביוסטון, טכסס. במכשיר הזה אנחנו ראשונים ויחידים בעולם, אבל אין זה נכון שאין לנו מתחרים. אנחנו — המתחרים של עצמנו. כאשר יתחילו להגיע תגובות והערכות על המכשיר — וכך אנו נוהגים תמיד — נתקן את כל הטעויות, נשכלל, נפתח דגם חדש, טוב מקודמו, משוכלל ממנו, מתוחכם ממנו. הרעיון הוא, שהישיבה המנוחה על זרי הדפנה, הם סם־המוות ליוזמה, למחשבה, ליצירתיות. אנחנו מתחדשים בלי הרף, תמיד.

— כל המוצרים שלכם הם ראשונים ויחידים או שאתם מייצרים ומפתחים גם מכשירים, שבהם אחרים הקדימו אתכם?

ישנם מוצרים שבהם פרצנו אל השוק — ראשונים. הבטחנו את עצמנו על־ידי רישום פטנטים. ישנם, שאחרים הקדימו אותנו, אבל אנחנו יצרנו מכשיר חדש יותר ויעיל יותר ואמין יותר ומתחרינו הבינו, כי המכשיר שלהם איבד את כושרו לעמוד בתחרות עם המוצר שלנו. לכן אנחנו מחויבים לשקוד כל הזמן על פיתוח נוסף, שאם לא כן יעשו זאת המתחרים. אנחנו פיתחנו, למשל, מכשיר לעיבוד תמונות של צילומים רפואיים — גרעיניים, שהוא המלה האחרונה בשטח זה, אבל כבר עכשיו אנחנו חוקרים אפשרויות לשכלל אותו שיכללים נוספים, על פי הגדרות של אנשי הרפואה והמדע בעולם.

דיוק של עשירית מבליונית השניה

בתחום המחקר המדעי פיתחנו מכשיר לעיבוד אותות חשמליים, שהשיג דיוק, תשמע בזהירות — של עשירית מבליונית של שניה והשווקים פתוחים לפניו.

— מהו סדר הגודל הכספי של המוצרים?

אה, כמעט אין גבול. המכשיר לעיבוד אותות, עם כל המדהים שבחדשנותו, עולה בסך־הכל 800 דולאר. יש לנו מצלמה גרעינית — רפואית, שמחירה 50 אלף דולאר. המכשיר לעיבוד תמונות רפואיות — 100 אלף דולאר. בפיתוח בשלבים האחרונים יש לנו עתה מכשיר, שיספק צילומים רפואיים תלת־ממדיים. מחירו יהיה בגבולות 400 אלף דולאר, כשניים וחצי מליון לירות. זה לא ירתיע את הקונים. המכשיר יבוטר בשורה כבירה. כל הרפואה המהדרנית צועדת עתה בכיוון הזה. אמנם, חברה בריטית הוציאה מכשיר כזה, אבל הוא מוגבל רק לצילומי־מוח והצילום התלת־ממדי מתבצע תוך ארבע דקות. המכשיר שלנו יצלם את כל הגוף כולו, כל אבר ואבר, בדייקנות שממש קשה להאמין בה, תוך פחות מעשר שניות. אנו הולכים עתה למוצרים נוספים של מאות אלפי דולארים, המכשיר. בכך ניכנס לתוך „קלאסה" מאוד מצומצמת בעולם. ישנן רק חברות ספורות, השייכות ל„קלאסה" זו. הכניסה לחברה הזאת איננה רק זכות. היא ביחוד — חובה כבירה. כחברה זאת כבפים הרבה. חברה כזאת צריכה להוכיח, שהיא ראויה למעמד הזה. זהו אתגר עצום, מרתק.

העיקר: החדשנות, המעוף

— האם יש מקום בישראל לחברות נוספות, למפעלים דומים לשלכם?

בהחלט! בלי סוף, בלי גבול. אם אנחנו פועלים בדרכי השיגרה ומייצרים מוצרי שיגרה, שכל העולם מייצר וכל העולם מוצף בהם, אין כל סיבה שנהיה זולים יותר או רצויים יותר או מבוקשים יותר. היהודי הישראלי צריך להיות ביחודיים, ביחוד, בחדשנות, בראשוניות, ביישום ה„גניוס היהודי", ואיכות האנושית, המעוף. לאלה ישנו שוק פתוח בעולם, ששום משברים כלכליים אינם פוגעים בו. יש רעב גדול בעולם לטכנולוגיה חדשנית בכל ההיבטים. ואם אתה פועל נבון, נפתחים לך כרי־פעולה, דבר מתוך דבר. הנה, לדוגמה: פיתחנו מכשיר מדויק מאוד לאיבחון הריון. הוא מאבחן גם צהבת ושורה של מחלות.

המכשיר נמכר בין 12 ל־15 אלף דולאר וזכה להצלחה. הצלחתי שוה אלף דולאר ליום. זהו מחיר היחוצרים, ההוצים לי יומיות. הזה לבנו, אם־כן, לפתח גם את המכשירים הדרושים להפעלת הכבדיה. אנו עושים זאת. ישנם עוד מכשירים שלנו, שלבם הפעלתם בירושלים בהתוצרים שונים. נייצר גם אותם. נשפר אותם. זה פותח לפנינו שדה חדש — צבוני־כבדים, עם אפשרויות נרחבות לרווחים. תעשיה צריכה להרויח. זהו במובן הטוב בבריאה.

— השוק הישראלי קולט את מוצריכם?

לא, הוא עדיין אינו בהבינה. 17 מהנדסים שלנו ועוד 16 אנשי מכירה מפיצים את מוצרינו באירופה המערבית, בארה"ב וביפאן. ישראל מקיימת את הכלל, שאין נביא בעירו. השוק הישראלי הוא במצב קטן, אבל הוא יכול לעזור. בנוהג שבעולם, דווקא השוק הלאומי לוקח... היא הסדנא, שלה אתה מנסה כל מוצר ולפי תגובותיה אתה משכלל אותו. אבל השוק הישראלי רוצה לקנות כבר, רק לאחר שהוכח בעולם, שהוא טוב. זהו הקושי.

„שעה אחת מקאהיר"

— האם אתם נתקלים בבעיות בחירות, החברות במצי מוצריכם אצל המשקיעים?

בהחלט כן. בעיקר באירופה. הנה המבאנו מכונה יחידה בעולם להדפסת צבעונית רפואית. חברת „פייזר" רצתה לקנות את המוצר ו... למכור אותו כמוצר שלה. אחרי כך התהרנה ואמרה בפומבי, כי איננה רוצה להסתבך במוצר ישראלי, שבאופן יכולנו לה. היו מקרים דומים רבים. התגברנו על חלק מהבעיה על־ידי הקמת חברות־בת, כמו „אלסינט פיאננסי" בצרפת, שהחברה מופיעה כבעלת הזהות הקובית. אנחנו כהולגים מצל למהסומים פוליטיים בציורי... האיכות של מוצרינו. רבים כבר מגיעים, למשל, לבדיה־הביטוחית בצורה חברה אחרת.

— האיכות שיש מצב?

הרבה הרפואות המהדיה על איכות ערב איננה ביחה להחזיק מוצרים שלנו. הם הרי מיועדים מלכתחילה רק לבתי־חולים ומכוני מדע מפותחים ומתקדמים. אבל קורה מים — יש. הנה עמדתי לפני זמן מה, בתערוכה באירופה, ליד תצוגת מוצרים שלנו. באו שני מצרים וסודאני. גילו ענין במוצרים. הדרכתי אותם. למה לא? לבסוף שאלו: „יש לכם שרות במזרח התיכון למוצרים שלכם?" אמרתי: „כן, היה לנו". שאלו: „היכן מרכז השרות?" אמרתי: „שעה אחת טיסה מקאהיר". הסתכלו זה בזה. אחד שאל: „שעה אחת מקאהיר? היכן בדיוק?" אמרתי: „כמה זה במטוס מהיר לקאהיר?" הבכיקו הסתלקו במהירות נוראה...

או המכשיר הזה, שהוצאנו עתה לגילוי חומרי נפץ, שגם הוא משוכלל בעולם — חברה ערבית פנתה אל המשרד שלנו בארה"ב והציעה לרכוש מכשירים כאלה, להתקין אותם במתקני הנפט בערב הסעודית. בבקשה, שירכשו.

— כדי להחדיר לשווקים ולקוחות... מנהלי בתי החולים ומכוני מחקר המדע „רבן מובי" לרכוש מוצריכם, האם אתם נוהגים... באמצעי חדירה... לבסוף המוצאה קטנה, איזה גני פרוזים נחמד?

חלילה! כמעט נעלבתי! אין זקוקים לזה! המוצר שלנו... לבבות ומעורר רצון טוב!

— במשך שנות קיום המפעל, האם אצלכם שביתה?

אף לא פעם אחת!

— מכסוף־עבודה קטן?

מעולם!

— יש אצלכם ועדי עובדים?

רק של העובדות הדומיות בנפ... לא של הטכנאים. לא של המהנדסים. פעם היתה הצעה, שנחתום על הסכם עבודה קולקטיבי עם הטכנאים והמהנדסים. הם התכנסו — והצביעו נגד. אין חוזים קולקטיביים. כל אחד עובד לפי חוזה אישי. כל אחד כפי ערכו. אין חריגות. אין אצלנו שכר יותר גבוה מאשר במפעלים אחרים ולא בזה אנו קונים את לב עובדינו. אין צורך בזה. יש לנו 15 טכנאים שממונים על מהנדסים. אצלנו לא התעודה הרשמית קובעת, אלא הכשרון והמסירות והידע. הטכנאים האלה, גם שכרם גבוה משל המהנדסים — ואין איש רואה בזה הסדר.

— לא תנאים חריגים, לא חוץ־לארץ, לא השמן־ההוצאות או... השותפות. הגאוה. אצלנו אין מי שישלם את החשבון. לעובדים אומר בכל הזדמנות — ויש עשרות הזדמנויות לשוחח אתם: שלנו! אם, חלילה, יתמוטטו מפעלים בישראל, מפני שלא יהיה לשלם לא „קוסט" ולא „פלוס" — בנו זה לא יפגע. אנחנו לא... זוקים את המשחק של המדינה. משלמת לכולם מעבר ליכולת... אנחנו — היצירה של עצמנו. היצירה של ישראל היא, שלא היצירה היזומה, לא המחשבה, לא המסי... — משלמים את תנאי העבודה טובים של העובדים, אלא מן הכיס האמריקאי או הגורם הזה לגבית, המכסים את המחסור. — לא! אנחנו מייצרים את ה... העבודה שלנו במו ידינו.

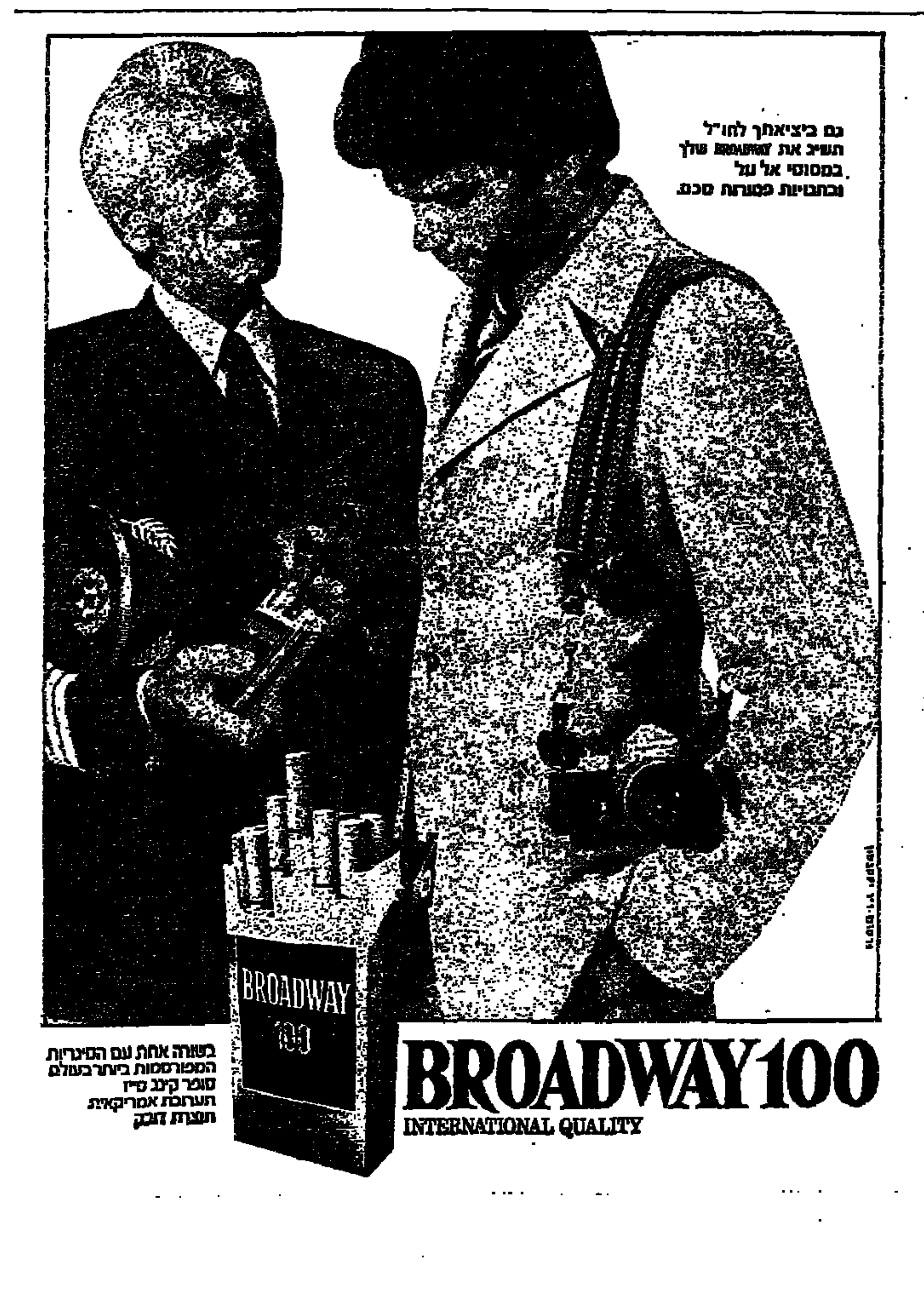

25.4.75

הסטודנטים שלנו בסיינה

עדה לוצאני

הסטודנטים שלנו בסיינה

„אנחנו פשוט יתומים" – קובלים הסטודנטים הישראליים לרפואה בעיר האיטלקית הקטנה

מאת עדה לוציאני
סופרת „מעריב" ברומא

„יתומים, זה מה שאנחנו. פשוט יתומים". אלה היו המלים הראשונות ששמעתי ב...יתי מן הרכבת מפי הצעירים שבאו לקבל את פני, שאת ישראליותם זיהיתי בהתנהגות האופיינית שלהם, שאי־אפשר לטעות בה.

שיחת טלפון אחת הביאה אותי מ־רומא לסיינה. המטלפן הציג עצמו כיושב־ראש קבוצת הסטודנטים הישר־אלים בסיינה ושאל אם אני מוכנה לכתוב על מצוקתם.

„בוודאי אני מוכנה", אמרתי והס־כמתי לבקר בעיר הנאה שנבנתה בי־מי הביניים, ואשר בה יושבים 80 סטודנטים ישראלים (כולם לומדים רפואה, לבד מאחד הלומד ביולוגיה ואחד הלומד בנקאות. בסיינה קהילה יהודית של סטודנטים הגונה בנה.

ה„מתנדבי" שלהם, הגרוזים בכניעה, ...כן בבית־כנסת. המתמכר לרשותם לידי הקהילה המקומית, אחת הקט־נות באיטליה, שמספר חבריה עשרים ...עישה בלבד, רובם זקנים ובגיל־העמידה.

כעשרים בחורים ציינו לי שם (נאמר ...שהאחרים לא יכלו לבוא בגלל ...לימודיהם), והנוכחים ייצגו את ה־קבוצה כולה, שהיא צמצמה מידם של החברה הישראלית, על האשכנזים וה־ספרדים שבה, בתוספת בחור אחד ...מאחר באר־שבע). רובם רווקים, שני נשואים ולהם חמישה ילדים.

...מהלה סיפרו לי הבחורים על ה־אירוע החברתי הגדול והמוצלח של שנה, מסיבת יום העצמאות שערכו ערב הקודם. שלוש־מאות אורחים שתתפו במסיבה — איטלקים, אמ־ריקנים, יוונים, ספרדים — אשר רקדו ...ושרו שירים ישראליים. המסיבה נערכה באולם של חוג קא־תולי, אשר הושאל באדיבות כומר ...הוא.

אולם מצב־הרוח נשתנה כאשר הח־לו לשוחח על בעיותיהם.

מנסים לרפות ידינו

...נוערים היקרים בציפיה, שארכה ...ובה, הם היו יום השלטונות ה־איטלקים כלפי החיים בחו"ל. ה־...יחת הדו־קיום בין הישראלים וה־ערבים בסיינה, התקפות העתקנות ...להם לגבי העתיד. המלה „יתומים" ...ה שוב ושוב בדבריהם.

„הורינו עלו לישראל, כדי שילדיהם ...לו לגדול בה, אך אנו נאלצים ...מוד בחו"ל. הם מאשימים את הסו־...ית הרופאים בישראל בנסיון להקט־ין את מספר הרופאים בישראל, וב־...גדות להגדלת מספר הסטודנטים ...תקבלים לבתי־הספר לרפואה בארץ.

„לא רק איננו יכולים ללמוד ביש־ראל, הם מנסים גם לרפות ידינו שלא ...מוד בחו"ל. איננו מקבלים כל ב־..., ואנו נאבקים קשות ונזקקים ל־...ת משפחותינו. בהוצאות ההיך ...עובדים בדרך־כלל כאחים ופוע־לים בבתי חרושת בישראל".

...ם טוענים שהמצב הורע אחר מל־...ת יום־הכיפורים. „קודם, כל מי ש־...ם שלוש שנות לימודים באיטליה, ...ל לסיים את לימודיו בישראל. מאז ...להגה יש בבתי־הספר לרפואה ב־...ראל רק שלושים מקומות לכל הל־...די הרפואה הישראלים בכל העולם. ...ורה שמורים לעולים חדשים ועשרה ...לי פרוטקציה. בשארים אפוא רק ...רה מקומות לכל שאר המבקשים. ...ם זה הוגן ?"

...ם מראים לי הודעה, שנכתבה לפני ...ש שנים במספר המבקרים שלהם ...ידי פרופסור בדימוס, שבא לאיטליה ...שרה לחפש תכניה להצעה לפתוח ...ית־ספר לרפואה בטכניון של חיפה: ...אתי להזהיר אתכם הביתה", כתב ...פרופסור.

מחסור ברופאים

„היום משמעות ומירות אחרות ל־...רי, ועלינו להתחנן כדי שיותר לנו ...שוב הביתה לסיים את לימודינו. ...מים לנו, כי איש לא אמר לנו ל־...ת ללמוד רפואה בחו"ל ואנו יכו־...ים תמיד לשוב לישראל וללמוד ...צוע אחר".

...אני רוצות, שמא יודעים השלטונות ...שראליים את שהם עושים, ואולי ...מת מספר הרופאים בישראל חורג ...עשר הקליטה.

„...כי יש בישראל יותר מדי רופאים, ...ת פותר פאקולטה חדשה לרפואה ...באר־שבע ?" שואל אחד מהם.

„אולי יש די רופאים בערים הג־דולות", מוסיף סטודנט שני, „אבל ...בא מקריה־שמונה ואני יודע ...עיירה שלנו צריך לחכות ארבע ...עות בתור כדי להיכנס לרופא ...רופאה או בבית החולים".

סטודנט שלישי שולף גליון „מע־ריב" מ־11 באפריל. והפרסם ב־...יון עם ד"ר מרדכי רביב, מנהל ...בית החולים הוותיק ביפו, ובו הוא ...יש מתנדבים משום ש„המצב ב־...בתי החולים חמור בגלל מחסור בכח ...אדם".

הסטודנטים הישראלים באיטליה ...וים, שעל מדינת ישראל להתחיל ...אים חושים על תוכה לכסף שני־...ם לפתוח ולשלוח אותם לכל מקום ...זקוקים ביותר לשירותיהם. „יש ...את דצנטראליזציה של כוח האדם ...הרפואי, להעביר רופאים מן המרכ־זים הגדולים אל הישובים הקטנים", הם דורשים.

הם בהחלט חשים שאיש אינו מבין אותם. „כולנו שירתנו שלוש שנים בצבא. רובנו נחפזנו להתגייס בהלהבת יום הכיפורים. מדוע מתייחסים אלינו כאל אזרחים בדרגה שניה ?"

נוצר דחף לירידה

„המדינה איננה צריכה רק לקחת מבניה. היא חייבת גם לתת. איך יתכן, שיהיו אזרחים שאינם יכולים לסיים את לימודיהם בארצם שלהם ? מדוע מנהלים תעמולה כה נרחבת להוצאת היהודים מרוסיה, ומניחים אותנו לנפשנו ? שלטונות ישראל מתייחסים אלינו בצורה כזאת כאילו הם מקבלים את זהותנו הישראלית כמובנת מאליה, בעוד שהם מקווים שסטודנטים מחו"ל הלומדים בישראל ירצו להשאר בארץ ולהשתקע בה. אך צריך להבין, שבצורה כזאת עלול להתבזבז פוטנציאל אנושי הטוב.

„סכומים עצומים של כסף מושק־עים בהוצאת יהודי ברית־המועצות מרוסיה ובהבאתם לישראל, אך מאות מהם שוהים ברומא בציפיה להגירה לכל מקום ורק לא לישראל. הם אינם רוצים לעלות — ושלטונות ישראל רודפים אחריהם ומתחננים לפניהם. „אנו איננו רוצים אלא לחזור הביתה. להיות עם משפחותינו. ללמוד בבתי הספר שלנו. ולכן מוכיחים שאין עבורנו מקום באוניברסיטאות הישר־אליות, ולא נוכל לקבל מילגה לשם לימודים בחו"ל, מכיוון ש„סטודנטים לרפואה הלומדים בחו"ל אינם חיוניים למדינה".

השגרירות לא פוקדת

סטודנט אחר מוסיף: „אין לנו דבר נגד הרופאים והסטודנטים לרפואה המגיעים מרוסיה. אך מה בקשר אלינו ? מכסף המוקדש לטיפול ביהודי רוסיה שאינם רוצים לבוא לישראל אפשר היה לבנות פקולטה חדשה לרפואה.

„אומרים לנו כי שוק הרופאים בישראל רווי. מדוע עובדים רופאים כבהם בבתי־החולים במשמרות של 16 ואפילו 24 שעות ?"

„ארגון הסטודנטים הישראליים באיטליה אינו מקבל אותנו כחברים, כאילו איננו קיימים. לדעתם אנחנו „רוחות רפאים", מעוטי־יכולת. ואמנם זה כה שאנחנו, נכובים ורוחות רפ־אים. את נציגי שגרירות ישראל כמעט לעולם איננו רואים ושומעים. לפני ארבע שנים נהרג פה סטודנט ישראלי בתאונת דרכים. היה צורך ב־1000 דולר להעברת הגופה לישר־אל. השגרירות סירבה לתת את ה־כסף, למרות שהמשפחה הודיעה כי היא תחזיר את כל הסכום. לא היתה ברירה אלא לאסוף את הסכום בין הסטודנטים, למרות שלגבי כמה מהם היה פירוש הדבר ויתור על חלק מארוחותיהם עד סוף החודש".

„לאחר מלחמת יום הכיפורים — אומר אחד מהם — הודיעו לנו כי 200 סטודנטים לרפואה הלומדים ב־חו"ל יתקבלו לבתי־הספר לרפואה בארץ, בתנאי שהם חיילים משוחר־רים שהשתתפו בקרבות. כולנו צהלנו משמחה — עד שהתברר לנו איך נבחרו אותם מאושרים. נתקבלה, ל־משל, סטודנטית אחת מסיינה. היא לא השתתפה במלחמה, אך במקרה שהתה בארץ באותה תקופה והכירה את האנשים הנכונים.

„אחד מאתנו, בעל ציונים גבוהים מאוד, הגיש בקשה להתקבל. סגן הדיקן של אחת הפקולטות בישראל שאל אותו אם נפצע, או אם נהרג אחד מקרוביו במלחמה. הגענו למסק־נה, שעליך להיות נכה מלחמה או בעל [illegible] בממשלה, כדי לזכות ולהתקבל".

„רק נכים מתקבלים"...

באותה נימה הוסיף סטודנט אחר: „שאלתי מכיר אחד בבתי־הספר לרפואה שלנו, האם עליך להיות יתום כדי להתקבל. והוא ענה: ,כן, אולי אפילו יתום משני הוריך'".

וסטודנט שלישי חוזר על בדיחה מרירה: „פעם, כדי שתוכל להתקבל לאוניברסיטה ישראלית, היה עליך להיות אפריקני או גנה. היום רק נכים מתקבלים".

על היחסים בסיינה הם מספרים כי הם זרים יותר מאשר הערבים. „ב־עירייה שולט מימשל שמאלני, והקו־מוניסטים עוזרים לערבים ומקדמים אותם בכל יכולתם".

תוכנית הלימודים של כ־130 הס־טודנטים הערבים הלומדים בעיר, קלה ביותר. הם נדרשים לעבור מב־חנים ספורים בלבד וכמה מהם אינם חייבים ביותר מאשר בחינה אחת בשנה. לעומת זאת, הסטודנטים ה־מוצבים לפני הסטודנטים הישראלים הם בין הגבוהים ביותר בכל האוני־ברסיטה, ולמרות שזכות המגורים במגורי הסטודנטים אמורה להתחלק על בסיס ההכנסה המשפחתית, מתגור־רים במגורי הסטודנטים בסיינה סטודנטים ערבים; אך אף לא ישר־אלי אחד.

מבחינה פוליטית, יכולים הערבים לנהל תעמולה בארץ מפריע. על פי השמועות מכינים הקומוניסטים את חומר התעמולה הערבי ואף מפי־צים אותו. מטה הסטודנטים הערביים נמצא בסמוך למטה המפלגה הקומו־ניסטית. לערבים מותר לנהל תעמולה בתוך הקמפוס עצמו ואיש אינו מגלה התנגדות כאשר הם מופיעים בחולצות שעליהן כתוב „אל־פתח יבנה".

מתעלמים זה מזה

„אך כאשר אחד מאתנו ניסה לתלות על לוח המודעות בחדר האוכל של ה־סטודנטים — הוא נקרא למחרת למטה המשטרה ונשאל מתי בדעתו לעזוב את איטליה", אומר אחד הסטודנטים.

איך פועל הדו־קיום בין הערבים לישראלים ?

„אנו מתעלמים זה מזה ומנסים להיות ללא תקריות, למרות שכמה מהם, בעיקר שניים שמשפחותיהם מ־ירושלים ומיפו, מקללים אותנו בעב־רית בלהט כשאנו עוברים על פניהם.

„בשנת 1973, עם הערבים, היהו־דים הישראלים שכם אל שכם ב־מאבק נגד העלאת הכניסה, והם ניצחו יחדיו במאבק. אך היתה זו פעם אחת ויחידה.

„לפני זמן מה התכתבו שני ספר־דנים לבנונים להיכנס באוניברסיטה עם אחד מאתנו. אך הם עשו זאת בהסתר, ונזהרו לבל יראה אותם איש בשעה שהם נכנסים לביתו.

„אנו בבדידות. אנו חיים כמעט כמו בגיטו. רובנו רואים זה את זה רק פעמיים ביום בשעת הארוחות, באולם האוכל. בשאר הזמן אנחנו לומדים, לומדים ולומדים".

כתוצאה מכך הם הסטודנטים מצ־טיינים, אך המחיר הוא התחושה ני־כר, אפיסת כחות ולעתים התמוט־טות עצבים. הם הופכים לתלמידים כפייתיים, עם „תסביך הכשלון־פלוס" ההופך לבורד אפילו בעיני הפרופ־סורים שאותם הם מבקשים להרשים.

70 אחוז יירדו

„המצב נסבל, כל עוד אתה יודע, שאחרי שלוש שנים תוכל לשוב אר־צה, להתקבל באוניברסיטה להשלמת לימודיך, להיות עם בני משפחתך ולשאת אשה. אך קשה מאוד לצמוד בצבא שנים כל תנאים מעין אלה, שתוצ־אתם, נישואי־תערובת, התבוללות, ה־השתקעות בחו"ל".

לדעתם, אם לא ייעשה דבר להקל על חזרתם ארצה של סטודנטים לרפ־ואה לפני תום לימודיהם, יחליטו בין 70 ל־80 אחוז מ־כ־1,500 הסטודנטים הישראלים באיטליה לא לשוב, ו־ישתקעו באירופה או בארצות־הברית.

„אנו רואים שהממשלה אינה עושה דבר למעננו, ואנו סבורים שהאנשים הזוגלים בקו יותר לאומי יבינו יותר לבעייתינו", אומרים לא מעטים מהם. לפני זמן מה שהה בסיינה איש „מגפך", וסטודנטים חסידי „הליכוד" בירכו את חיו עד שעזב. מספרים, כי לפחות שני ישראלים (אחד בנו של מאיר וילנר ?) לומדים ברפואה ועשרים ברומניה.

הדימדומים יורדים על גגות הרעפים האדומים של סיינה ואני מבקשת מבאורחי הצעירים לסכם את דבריהם.

„איננו מצפים שהאוניברסיטאות ה־ישראליות יפתחו דלתותיהן לרווחה לפני כולנו, אלא רק שיקלו עלינו לשוב הביתה לאחר שנשלים שלוש שנות לימודים ראשונות בחו"ל. מגוח־ך לבקש מסטודנט לרפואה לבחור במקצוע אחר. אם מישהו מתחיל ללמוד רפואה, סימן שרצונו להיות רופא, והוא לא יהיה שום דבר אחר פרט לרופא".

הם מתכוננים להיאבק

אין הם מתכוננים להתפשר בהצגת הבעיה בלבד. הם מתכוננים להיאבק. „בשנה שעברה הקימו סטודנטים רעש גדול בעתונות ובטלויזיה ביש־ראל, וכתוצאה מכך נתקבלו 25 סטודנטים מחו"ל (10 מהם מאיטליה) ללימודים באוניברסיטת חיפה. אין אנו לבדנו. אנו עומדים להתארגן. נצא למערכה גדולה, בעינינו היא בעיה לאומית. זה יהיה קץ להתם".

הישראלי כגנב וכנגנב - בלונדון

התייר הישראלי צריך לדעת, כי המשטרה האנגלית יעילה, והכייסים בבריטניה זריזים

מאת יוסף פינקלסטון
סופר „מעריב" בלונדון

„אחדים מן הישראלים הבאים ללונדון חו־שבים כי הם פקחים מהמשטרה. הם טו־עים. כמעט כולם נתפסים".

כך אמר לי אריאל קנת, הקונסול הישראלי, הנאלץ לעסוק ב„פקחים" שכאלה, הגורמים מבוכה רבה למו־שבה הישראלית ולקהילה היהודית בלונדון.

שמונה ישראלים, אולי אף יותר, עצורים עתה בבתי־כלא בלונדון ו־ממתינים למשפט בגין פריצה לבתים וגניבת סחורות בשווי אלפי לי"ש. „רוב הבתים הללו הם בבעלות יהו־דית", מסר לי בלש לונדוני, „פשוט מפני שרוב הבתים הגדולים בפרבר אדג'וור שייכים ליהודים".

הפורצים הישראלים לא נראו מוד־אגים ביותר כשנעצרו לראשונה. „הם חשבו כי יוכלו להיחלץ מכך בקלות. כעת הם צפויים לעונשי מאסר כבדים, שיתארכו, קרוב לוודאי, בשנים אח־דות", אמר לי פקיד ישראלי. הם החלו להפגין סימני עצבנות רק כ־אשר נודע להם, כי „מעריב" החל לפרסם את פרטי מאסרם פן יוודע למשפחותיהם על כך.

קבוצה מיוחדת זו היא חידוש ב־לונדון, והמשטרה סבורה כי הצליחה למוטט אותה. סיפר לי בלש: „אנו מניחים כי ישראלים אלה נתמכים על־ידי ארגון כלשהו העוסק בסחור־רת הגנובות. כמה מן הישראלים המעורבים בפריצות עדיין חופשיים, אולם אנו מחפשים אותם".

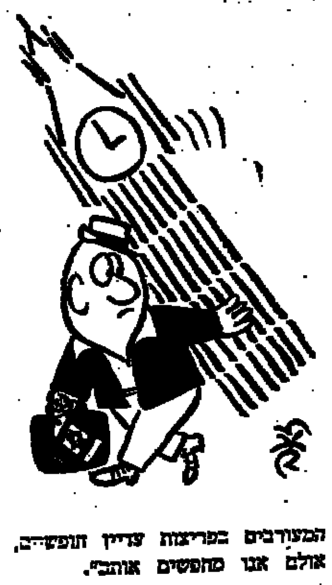

מכת „סחיבות"

מכה נפוצה יותר, ואף קשה יותר לגילוי, היא מכת הגניבות בחנויות, המבוצעות גם בידי תיירים ישרא־ליים. פרקליט צעיר בלונדון נודעו כל כך ממספרן של הגניבות בחנויות שמעורבים בהן ישראלים, עד שפנה ישירות לממשלת ישראל בעת ביקורו בירושלים, וביקש לנקוט צעדים.

מקרים אלה זוכים בפירסומת רבה בעתונות הבריטית, בעיקר כאשר ב־רשותו של הגנב נמצא סכום כסף גדול.

„כולנו מרגישים את הקללה הזאת", אמר סטודנט ישראלי. „נוצר רושם, כאילו ישראלים באים ללונדון רק במטרה אחת — לגנוב בחנויות".

כמובן, תיירים רבים שאינם יש־ראלים נתפסים בגניבה בחנויות ו־נענשים על כך ומתוך המקרים שאני עוקב אחריהם בבתי־המשפט, נראה כי הערבים מרבים לגנוב מהישראלים (שערוריית העיראקים שגנבו בחנו־יות לונדון גרמה לממשלת עיראק להטיל איסור על אזרחיה לבקר ב־לונדון כתיירים למשך זמן מה, ב־תואנה שקיים בבריטניה „קשר ציוני" לטפול אשמה על עיראקים חפים).

„רבים מן הישראלים הנתפסים ב־גניבה מבקרים כנראה פעם ראשונה בחנות כל־בו גדולה, שבה נדמה ש־איש אינו שם לב למתרחש", אמר לי עורך־דין המטפל במקרים אלה, „אך בחנויות הלונדוניות מותקנים עתה מכשירים מתוחכמים, כגון מצלמות טלוויזיה נסתרות ומיתקנים המשמי־עים צליל מיוחד כאשר הם מוצאים מן הבניין בלא ששולם עבורם..."

תירוצים מגוחכים

התירוצים בפי ישראלים הנתפסים בגניבה טפשיים עד כדי גיחוך. כל מי שנתפס במעשה נאה זה נלקח אחר כבוד לבית־המשפט ברחוב גרייט מארלבורו, שליד כיכר אוקספורד, אלה מביניהם הדורשים להישפט ב־ערכאה יותר גבוהה עלולים להמתין למשפטם חודשים אחדים, ולשם כך עליהם להישאר בתחומי בריטניה — ומניין יקחו כסף למחיה בתקופה זו ?

בעיה זו מקשה על מי שבאמת חפים מפשע, המודים באשמת שווא רק כדי שיוכלו להישפט מייד ולצאת את לונדון. על אף הדיבורים הרבים על הצדק הבריטי, מעדיפים בתי־המשפט להאמין לעדויות המשטרה מאשר לזרים, שעל פי רוב האנגלית שבפיהם עילגת וסיפורם נשמע מצוץ מן האצבע, אם כי הוא נכון.

עורכי־דין לונדוניים אמרו לי, כי לדעתם חייבות סוכנויות התיירות ב־ישראל להביא לידיעתם של לקוחו־תיהן את חומרת העונשים הנהוגים בחו"ל עבור גניבה (הכוללים לא רק קנסות אלא גם מאסר). עורך־דין מנוסה אמר לי: „ממשלת ישראל עשויה לסייע בהפסקת הגניבות, אם תודיע על החרמת דרכוני אזרחיה העוברים עבירות בחוץ־לארץ".

אריאל קנת, הקונסול הישראלי, מודאג לא רק בשל התיירים. „יש גם מספר קטן של סטודנטים יש־ראלים כאן, החושבים שאינם צרי־כים לקנות דבר אלא יכולים לגנוב מזון ובגדים", אמר לי. „ועוד יש ישראלים, סטודנטים ואחרים, המז־מינים חדרים בבתי־מלון קטנים או בבתי־הארחה, ונעלמים אחר ששהו במקומות אלה ימים אחדים מבלי לשלם".

הקונסול, הרואה התנהגות זו ב־חומרה רבה, מציין כי רב מספרם של הישראלים המגיעים ללונדון ל־שהות ממושכת בלי שיהיה בכיסם הסכום הדרוש למחיה.

בכלי ריק

מדי פעם פונים ישראלים נואשים אל הקונסוליה הישראלית בבקשת תמיכה כספית. הקונסוליה נהגה לעזור כמיטב יכולתה. אבל עכשיו, אומר אריאל קנת, נוכח הקשיים הכספיים שבהם נתונה מדינת ישראל, קשה מאוד להקציב מטבע זר לאנשים אשר לא השכילו לחשב את הוצאותיהם לפני צאתם לדרך.

הישראלים בלונדון אינם רק חוט־אים. הם גם קורבנות לחטאי אחרים. „לא יאמן עד היכן מגיעה תמימותם של ישראלים אחדים", אמר לי בלש לונדוני. „הם מחזיקים את ארנקיהם ואת דרכוניהם בכיסיהם האחוריים, ונופלים בקלות רבה קורבן בידי כייסים".

אחדים מן הישראלים כה תמימים, עד שהם מושכים מייד את שימת לבם של הגנבים. פקיד ישראלי ש־טיפל בקורבנות נבוכים, שנותרו חסרי פרוטה ובלא כל מסמכי זיהוי, אמר, כי במקרים רבים משאירים היש־ראלים את ארנקיהם ואת תעודותיהם גלויים על כיסא בשעה שהם מודדים בגדים בחנות, ואחר־כך משתוממים שחפציהם נעלמים.

ישראלים רבים „מאבדים" את כספם ואת תעודותיהם בתחנות הרכבת הת־חתית בלונדון, בשעה שהם מנסים לפלס לעצמם דרך אל תוך הקרונות בשעות הדוחק. כנופיות מאומנות של כייסים מתחככות בתמימים אלה ו־דוחפות אותם, ובטרם הם משיגים את המתרחש הם נותרים בכלי ריק.

„ישראלים הבאים ללונדון אינם צריכים — אם הם שומרי חוק — להתנהג בבריטניה בצורה שונה מזו שבה הם מתנהגים בירושלים או בתל־אביב", אומר אריאל קנת, „אך יש להביא לידיעתם שני דברים — מש־טרת לונדון איננה פחות יעילה מ־משטרת ישראל, וגנבי לונדון מסוגלים ללמד את עמיתיהם היש־ראלים אי־אלה רזי־מקצוע".

זה נוגע לך באופן אישי –
לוח מעריב הלוח הראשי.
גם בימי חול וגם בימי ששי
לוח מעריב הלוח הראשי.
מודעה קטנה עם תפוצה גדולה
בעתון הנפוץ במדינה כולה.
הפרסום הנכון אשר לא יכזיב
בלוח הראשי לוח מעריב.
לוח מעריב
הלוח הראשי
לוח מעריב כתבו
הלוח הנפוץ ביותר, הגדול ביותר,
הנקרא ביותר והנענה ביותר במדינה

מכל מקום

ברית המועצות

רופאת הנפש נישאה ל„חולה" שלה

מאת סופר מיוחד

מרינה ויתנסקייה, אחת מהפסיכי־אטרים הראשונים שהורשו לצאת את ברית המועצות ובידיהם הכ־רה ישירה למעצר מתנגדי המש־טר במוסדות לחולי־רוח, הגיעה למערב. היא הוזמנה להעיד בסימ־פוזיון שהתקיים בראשית השבוע בחסות מטעם „אמנסטי אינטרנשנ־יונל", הארגון למען זכויות האדם, שמושבו בלונדון.

הנושא העיקרי שנדון בסימפוזיון היה שימוש בפסיכיאטריה נגד מת־נגדי המשטר בברית המועצות. 23 באפריל נקבע על ידי ועד המתמ־טיקאים הבינלאומי כיום הזדהות עם המתימטיקאי האוקראיני לאוניד פל־יושץ', שחלה קשות אחר שהיה כלוא 20 חודש במוסד לחולי־רוח. יוזמי הסימפוזיון ויום ההזדהות מבקשים לעורר מחדש את התעניינות המערב בנושא זה, שלדעתם נחלשה מדי ב־אחרונה.

בשרותה כפסיכיאטרית בבית החולים לחולי־רוח מספר 3 בלנינגרד טפלה מרינה ויתנסקיה בויקטור פיינברג, שהיה בין המפגינים בכיכר האדומה במוסקוה, נגד הפלישה הסובייטית ל־צ'כוסלובקיה. הוא נשלח למוסד ל־חולי־רוח, שוחרר ועזב וחזר ל־מוסד. ויתנסקייה, אשר התאהבה בו וגם נישאה לו אחר כך, הצליחה למ־נוע את הטיפול בו בסמים מסוכנים, הניתנים בכמויות גדולות למאושפזים במוסדות אלה. בסתיו אשתקד, אחר שביתת שביתות רעב אחדות, שוחרר הורשה לצאת למערב. ויתנסקייה יצ־אה השבוע בעקבותיו.

מרינה ויתנסקייה, בת ארבעים, מ־ספרת שהיא נוכחה בראשונה בכליאת מתנגדי המשטר במוסדות לחולי־רוח כאשר טיפלה בעורכת־דין, אשר הת־לוננה לפני ועדות שונות של המפ־לגה הקומוניסטית בלנינגרד ולפני מנהיג המפלגה ליאוניד ברז'נייב על הפרת החוק מצד משרד המשפטים עצמו.

„גיליתי, כי לא היה בה כל פגם

ויקטור פיינברג — „הסובייטים מעמים"

נפשי וכי אפשר לשחררה", אמרה ויתנסקייה.

באו נתקלה ויתנסקייה בשלושה מ־מתנגדי המשטר — יבגני קומרוב, אשר הפיץ עלונים פוליטיים ברחובות לנינגרד; יורי איבנוב, אמן שעסק באמנות מופשטת, ואנטולי פונומרב, שעדיין מאושפז בבית החולים. לאור התעניינותה הרבה בשיטת טיפול זו במתנגדי המשטר העבירה מרינה וי־תנסקייה לפני מספר חודשים למרכז לטיפול בקשישים.

היא מעריכה, כי מתוך 2,500 החו־לים שהיו מאושפזים בבית החולים שבו עבדה לפחות שלושה לא היו חייבים להיות שם. לפי הערכתה מ־צויים בבתי כלא לחולי־רוח בברית המועצות כמאה איש המאושפזים בגלל התנגדותם למשטר, וכמאתיים־שלוש מאות מאושפזים במוסדות רגילים ל־חולי־נפש.

יותר על כן, לפני חגים לאומיים או ביקורים של משלחות זרות נוהגת המשטרה לכלוא במוסדות אלה עשר־רות מתנגדי־משטר למשך כשבועיים.

לדברי מרינה ויתנסקייה אחד ה־דברים המדאיגים ביותר הוא העדר מוחלט של פיקוח בלתי תלוי במוס־דות אלה. החולים מופיעים לפני „וע־דות" פעמיים בשנה, אולם דיווחיהן של אלו אינם מתפרסמים. אפילו ה־רופאים במוסדות הרגילים לחולי־רוח אינם מורשים לציין בדו"חות על בתי־הכלא לחולי־רוח, על החולים המגי־עים אליהם משם. מרינה ויתנסקייה מצאה הדים לספקותיה בקרב פסי־כיאטרים עמיתים, אך איש מהם לא העז לכתות יחד עימה.

אחד המקרים הקשים ביותר, לדב־ריה, הוא ליאוניד פליושץ', שבשנה האחרונה הולעט כמויות כה גדולות של סמים, עד שרעייתו, אשר ביקרה אותו בפברואר, העידה, כי הוא מת־כנס בתוך עצמו ומסרב לדבר עימה.

כתברר, כי ברית המועצות שינתה את שיטות הענישה שלה לגבי אסי־רים פוליטיים ואין זה מעניין אותה אם הם חיים כ„צמחי אנוש" או מתים במאסר.

ויקטור פיינברג, שהיה כלוא שש שנים בבית החולים הכרכי לחולי־רוח בלנינגרד, סיפר בסימפוזיון כי באחרונה השתנו שיטות הפעולה לגבי אסירים פוליטיים בבריה"מ. „מדיניות הבידוד, שלפיה החזקו האסירים עד אשר חדלו לעניין את דעת־הקהל ב־חוץ, שוב אינה ננקטת, שכן השלטו־נות מרגישים כי התנהגותם מתקבלת במערב ללא ערעור.

„כאשר אני הייתי במאסר פסיכיאט־רי — אמר — פחדו השלטונות כי אכות תתעורר זעקה בדעת־הקהל ה־עולמית. כעת, לא איכפת להם עוד. להיפך. הם מקדמים בברכה כל מקרה מוות, משום שהם סבורים כי זה יוכיח לאסירים שהעולם החיצון אינו מת־עניין בהם".

הוא הוסיף, כי הסובייטים החלו לעבור מעינויים פסיכיאטריים טהו־רים לעינויים גופניים, במטרה לשבור את כוח הרצון של האסירים הפולי־טיים.

אקולוגיה ימית

צמיגים ומרעומים בים התיכון

מאת גיורא שמיס

„אילו הייתי מספר מה אנו מעלים ברשתות שלנו — אומר עביאל, בעל ספינת דיג קטנה המפליגה בין נהריה ועזה — לא היו מאמינים. חביות, צמיגי מכו־ניות, חפצים שנזרקו מאניות ומיבוביהן, חלקי מכונות, ארגזי מזון ויינות ובקבוקים מים עמו־סות בקפדנות, ארגזי תחמושת ריקים ומלאים, פגזים, חלקי פצ־צות ומוקשים, חלקי מכשירים אלקטרוניים וכמובן בקבוקים ה־מכילים מכתבים ומגנטים".

בשבוע שעבר, כאשר שמעו הדיי־גים כי באזור נתניה הוטבעו 17 אלף מרעומים חיים, הפנו בבהילות את חרטומי ספינותיהם ויצאו את האזור למרות שהדגה בו עשירה בעונה זו.

בדרך כלל מחזירים הדייגים את השלל הדומם הימה, אולם לפעמים, אם הוא נראה בעל ערך, הם מעלים אותו לחוף. „תמיד יהיה מי שיקנה אותו. בכל נמל דיג, בעזה, באשדוד, ביפו, בחיפה, בעכו, יש אנשים המוכנים לקנות את הסחורות הרטו־בות. יש הקונים רק מכשירים אלק־טרוניים, מקלטי רדיו, או מכשירי מדידה. יש הקונים חפצי ערך מפוק־פקים ואחרים, קונים רק ציוד צבאי — וכל זאת תמורת כמה לירות, אשר ספק אם מכסות את ההוצאות שיש לדייג".

לחופי הים התיכון שוכנות עשר מדינות ובהן כמה מאות מיליוני תו־שבים שלא מצטיינים בתודעה איכות הסביבה, וזורקים הימה את אשפתם. בים התיכון עצמו, ששטחו אחוז אחד של ימי העולם, שטות 40 אחוז של מכליות הנפט וכ־350 אוניות מלחמה (200 של ארה"ב ובריה"מ והיתר של צי המדינות הים־תיכוניות). אין פלא שים זה נחשב לאחד המזוהמים ביותר.

יש בדעתם המועטים כי כמה אזו־רים בים־התיכון, כמפרץ נאפולי ו־מפרץ ליון, מזוהמים במיוחד, אולם הים־התיכון בכללו נקי למדי. הליכ־לוך המצטבר בו, יותר משהוא תוצאת התנהגות היושבים לחופיו והמפליגים בו, נגרם בשל מוצאיו הצרים, שבגללם מתחלפים מימיו ב־תדירות של אחת בכמה שנים. אסכולה שלישית, המחמירה מכולן, גורסת כי המוצאים הצרים וחילופי המים ה־איטיים מלמדים, שהים־התיכון הוא שריד קטן, של אוקינוס סגור ועתיק ששמו „תטיס", ושסופו כליה. היזהום האנושי רק מחיש את גסיסתו.

רק שנים ספורות לפני מלחמת־העולם השניה, כאשר גברה תנועת המכליות בימים, החלו מומחים לשים לב לתופעות זיהום הים, בעיקר ב־אזורי הנמלים, ואז הותקנו התקנות הראשונות נגד הזיהום (בארץ התק־נו הבריטים לראשונה תקנות למניעת זיהום ים בשנת 1936). אולם איש לא ראה אז את הבעיה כדחוקה. הים המשיך לשמש קולט הפסולת האנושית.

אחרי מלחמת העולם השניה החלו המומחים מזהירים כי אם תמשיך האנושות להטיל הימה את הפסולת שלה, ביחוד התעשייתית, יגיע הים

לקצה יכולת קליטתו ומימיו לא רק יהיו מזוהמים, אלא גם רעילים, ול־בסוף הוא ייהפך למדמנה.

בכמה מקומות בעולם זו כבר מציאות. באיטליה גרם זיהום הים בפסולת בתי־זיקוק לשקיעת ונציה. ביפן נתקפו עשרות במחלת „איטי איטי" (כאב, כאב) אחרי שאכלו דגים שהכילו כספית מזיהום התעשיי־תי. בשוודיה, זוהמו אגמים שלמים בפסולת תעשייתית, ודגיהם הורעלו והרעילו את אוכליהם.

מניו־יורק ומלונדון מפליגות מדי יום אסדות־ענק עמוסות רבבות טו־נות אשפה ומטילות אותן הימה, ב־הנחה כי מה שלא „ייאכל" על־ידי מערכת הטיהור העצמית של המים, ייסחף אל לב האוקינוס. אך בכל המדינות הללו קובעות תקנות בחומ־רה רבה למי מותר ומה מותר להטיל הימה.

בישראל אין תקנות כאלה. האי־סורים היחידים המוטלים על זיהום מי החופים של ישראל חלים אך ורק על דליפה או שטיפה של מכליות נפט. כל אזרח יכול לזרוק הימה כל חפץ פסולת כרצונו, ללא כל הגב־לה או ענש, והגוף המטיל פסולת לים בכמויות גדולות הוא הצבא (ב־דרך כלל מדובר בארגזי תחמושת שאמינותה מפוקפקת בחלוף הזמן).

בגלל משטר הזרמים והרוחות ה־שורר לחופינו ולדידות הים־התיכון, כמעט כל דבר המושלך הימה בקרבת החוף חוזר ליבשה, ומשום כך יש להטיל פסולת במרחק של כמה קי־לומטרים מהחוף, במקום שעומק הים מגיע לפחות לקילומטר (בפרשת המר־עומים, שלחוף נתניה היתה התרשלות והם נזרקו קרוב מדי לחוף). חלק של הציוד הצבאי, המושלך הימה, נארז קודם במכלים כבדים, כדי למנוע הג־עתו לידיים לא־רצויות.

בארץ לא נהוגה שיטת סילוק פסו־לת בדוברות, אך היו מקרים שרוח־צים בחופי ראשון־לציון ואשדוד מצאו בים או בחוף מכלים קטנים, נושאי סמל הועדה לאנרגיה אטומית הישראלית ואזהרה, כי המשתמש בהם צפוי לסכנת קרינה רדיו־אקטיבית. כשפנו מוצאי המכלים לוועדה, נענו, כי אלו הם חפצים ריקים מפסולת ה־כור הגרעיני בנחל־שורק שהושלכו הימה, אך אין בהם כל סכנה. מה גם שנשטפו תקופה ארוכה במי־הים ה־מלוחים. גם כאשר מוטבעת בים פסולת גרעינית ישראלית — והדבר קורה לעיתים רחוקות — מוכנסת פסולת זו במכלי עופרת מיוחדים, המונעים קרינה. סביב מיכל העופרת יוצקים מעטפת בטון עבה והוא מוטל במרחק רב מאוד מהחוף.

החופים והים שלנו אמנם נקיים יותר ממקומות אחרים בחופי הים־התיכון, אך עדיין הם מזוהמים בשמ־נים, בנפט, בביוב ובשפכים תעשיי־תיים, שנה־שנה נשפכים לאורך 120 קי"מ של חופינו כ־32 אלף טונה שפ־כים מסוגים שונים. המפעלים הגדולים, שהם עיקר המזהמים, הם מקור ש־1.7 ביליון מ"ק שפכים, רובו רעילים, הזורמים אל הים בכה שפע קראנו „הנחלים של ישראל".

יותר מ־34 אחוז של השפכים הלל באים מהתעשיה הכימית, 27 אחוז מתעשיית הטקסטיל, 18 אחוז מ תעשיית המזון, 12 אחוז מתעשיי המתכת והמכונות ו־9 אחוזים מב נייר ועץ.

איש אינו יודע בבירור אם כמו עצומה זו של שפכים מסכנת א בריאות הרוחצים בים ואת אוכל הדגים הניצודים במים אלה. לפ כשנה, ניצוד בחופי ישראל דג שנמ צא בו ריכוז גבוה ביותר של כספית אך כאן עלו בתוהו כל המאמצי לדוג דגים נוספים כאלה. כל הדגי שנבדקו נמצאו ראויים למאכל.

חוקרים של החברה לחקר הים והאגמים טוענים, כי הבדיקות המ עות שנערכו עד כה אינן מספיקו „למעשה — אומר אחד החוקרים — א עוצמים עינינו ואומרים, שהכל בס בלא לבצע בדיקות באורגניזמים ימיים היכולים להצביע על הכמ האמיתית של הרעלים במים, על ה כבם ומידת סכנתם לבריאות. כא אין בדיקות, אין יודעים, ואז להתחמק מתשובה ברורה".

אגב, החברה לחקר האגמים והים מבקשת להשקיע במצולות הים במתכון — כמה מאות מכוניות גר שוטות, אלפי צמיגים ומאות טונ פסולת בנין במרחק של 15—17 מ רים מהחוף, כדי להפוך או לשמורות־טבע של אלמוגים וצמח ים ולמקום ריבוי של דגים.

תפוצות

הרב הראשי נסע לפקין

מאת ש. גיורא

נשיא רומניה, ניקולאי צ'אושס־קו, ערך ביקור ממלכתי בירדן. רבה הראשי של יהדות רומניה, משה רוזן, יצא לביקור רשמי ב־סין העממית.

דומה, שזו האישיות היהודית הר־אשונה המבקרת בסין מאז ביקרה שם בראשית שנות החמישים משל־חת ישראלית ממלכתית בראשות דוד הכהן, אז שגריר ישראל בבורמה.

הרב רוזן הוא חבר הפרלמנט הר־רומני, וככזה הוזמן לפקין, ויחסי סין־רומניה הדוקים, אולם יש להניח שהביקור, וזהות המבקר העיתוי אינם מקרה משום בחינה. הסינים יודעים היטב שאורחם הוא בעל מעמד מיו־חד ברומניה, ובוודאי לא נעלם מ־עיניהם מעמדו המיוחד בישראל. הם יודעים כי הרב רוזן מבקר פעמים מספר בשנה בישראל ונועד עם כב־היגיה ומרבה להשתתף בוועידות י־הודיות בינלאומיות שונות.

אפשר, כי הסינים החליטו לפתוח ערוץ כלשהו של קשר אל ישראל ואל העולם היהודי שמחוצה לה. סין עוקבת אחרי כל תנודה במדי־ניות הגלובלית של מוסקווה ומודעת את התחזקותה במזרח התיכון כתוצ־אה מכשלון שליחותו של ד"ר קי־סינג'ר ואת קיומם של מגעים סוב־יטיים־ישראליים. מאחר שיחסי פקין עם ממשלות ערב וארגוני החבלה הס־תבכו בשנים האחרונות, אם בגלל ה־מרחק הגיאוגרפי ואם בגלל נכונותה לתמוך בערבים במלים ולא במעשים, היא יכולה להרשות לעצמה להמשיך בתמיכה המילולית בערבים, אך גם לרמוז רמזים בלתי מחייבים כלפי ישראל, ובלבד להמשיך לבחוש בק־דירה.

בביקורו הבא בישראל יישאל הרב רוזן אם רמזו הסינים על כיוון יח־סים כלשהם אתנו. כל תשובה שישיב תעורר את חשדנותם של הערבים וה־רוסים כאחד — וזו אולי כוונת ה־סינים.

הסבר נוסף להזמנה נעוץ במאמצים שמשקיעה סין בטיפוח יחסיה הכל־כליים עם ארצות הברית. הדיפלומא־טים הסינים בארצות־הברית ובאו"ם בוודאי מבינים את חשיבות הזיהור

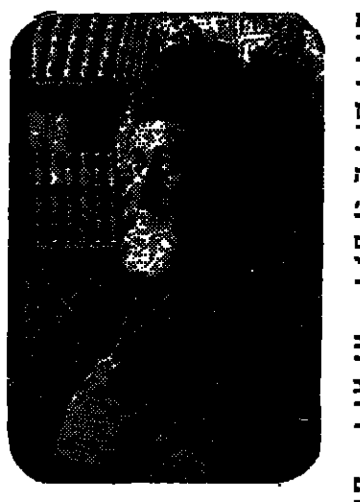
הרב משה דוד רוזן — מבקר 800 מיליון סינים ו־14 יהודים

אחר הכוח הכלכלי והפוליטי של ה־קהילה היהודית שם, אך מאחר שאין פקין יכולה להזמין בגלוי משלחת יהודית מהמערב, נזקקה לאישיות יהו־דית ניטראלית, שביקורה בפקין לא יעורר מחאות, אך בה בשעה יכשיר אותה בעיני הקהילה היהודית בארצ־צות הברית.

יש סינולוגים הסבורים, כי אין לביקור דבר ליהדותו של האורח. ה־סינים מטפחים יחס מיוחד למיעוטים היושבים בספר הסיני, ומכאן יחסם המיוחד למיעוטים במדינות קומוניס־טיות אחרות. את הרומנים רואים ה־סינים כמיעוט ידידותי יוצא־דופן ב־גוש הסובייטי ואת היהודים הרומנים הם רואים כמיעוט בתוך מיעוט.

תיאוריה שונה קושרת את בואו של הרב רוזן בהתקרבות מועד פקי־עת זכותה של בריטניה על הונג־קונג בסוף שנות המאה, שבעלי ה־הון והעסקים במושבה הבריטית יה־חילו לחסל את עסקיהם ולהעביר את הונם לאירופה וארצות־הברית. מאחר שחלק ניכר של הבנקים וההון בהונג־קונג הוא בידי יהודים, מבקשים ה־סינים, כביכול, ליצור אווירה של א־מון בינם לבין היהודים.

אשר לרב רוזן, נראה שהיה לו עניין בביקור, שכן כל מנהיג רומני ראוי לשמו כבר ביקר בסין, מה גם ש־מחוץ לרומניה יחזק הביקור הזה את יוקרתו.

הפרשה הסינית־יהודית היא עלילה מרתקת. לפי שרידי מצבות משערים כי סוחרים יהודים הגיעו לסין מפרס במאה השמינית לספירה, הקימו קהי־לה בקייפאנג ועסקו בעיקר בסחר כותנה. עדות מאוחרת יותר על יהודים בסין מצויה בכתבי מיסיונרים ישו־עיים מהמאה ה־17, המתארים את בית הכנסת בקייפאנג. בעיר חרבין ש־במחוז מנג'וריה התיישבו יהודים ש־נדדו מרוסיה בימי מלחמת העולם ה־ראשונה והמהפכה ברוסיה, והקימו ק־הילה תוססת (מחצית חברי הבורסה בעיר היו יהודים). באותו זמן התפת־חה גם קהילה יהודית בשנגחאי, ש־מנתה בשיאה 40—50 אלף נפש. גילויי אנטישמיות בסין לא נודעו.

ד"ר איירין איבר, מהחוג ללימודי סין באוניברסיטה העברית בירוש החוקרת את תולדות היהודים ב מספרת, כי הסינים תירגמו לשו מאמרים על היהדות והציונות ו רות סופרים יהודים כשלום עלי י.ל. פרץ, פינסקי ושלום אש. („ב כנסת" תורגם כ„כנסיה יהודית"; מילה „רבי" תורגמה כ„לאבי" ב המגר הריש בסינית).

ד"ר איירין איבר אומרת, כי מתגוררים כיום ארבעה־עשר יהו מהם חמישה יהודים זקנים בשנגחאי, ושבעה בחרבין. בפקין י יהודי יליד ברוקלין, סידני שפי העובד בבית ההוצאה הממשלתי פירסומים בשפות זרות ועוסק ב גום ספרות סינית לאנגלית. כשנותקו יחסים בין סין לארצות־הברית בימי אמו של אותו סידני שפירא היה בברוקלין, את אחד הדיפלומטים אמריקנים להתקשר עם בנה. פתח את ספר הטלפונים של סין ומצא את שפירא האחד הר בביקורו בסין בוודאי לא יתקשה רוזן להתקשר עמו, אם ירצה להו מלה באידיש.

ארצות הברית

מאבק משפטי סביב 20 אלף מתנות ניקסון...

מאת מקסין צ'שייר (לוס אנג'לס)

לאחר חקירה של שנה בקירוב, פירסם משרד החשב הכללי ב־וושינגטון דו"ח אשר יאפשר, אול־לי, לנשיא־לשעבר ריצ'רד ניקסון ולבני משפחתו להוסיף ולהחזיק במתנות שקיבלו מנציגים זרים בתקופת שהותו בבית הלבן.

באותה תקופה נתקבלו 824 תשורות מנציגי ממשלות זרות וערכן המשו־ער הוא 2 מיליון דולאר לפחות. 2,632 מתנות נוספות שערכן לא נאמד נתקבלו מאנשים פרטיים, תו־שבי ארצות־חוץ. בין המתנות תכ־שיטים, ציורים, חפצי זהב וכסף, כלי־חרסינה נדירים, רהיטים עתיקים ויצירות־אמנות אחרות.

משרד החשב הכללי שהוא „כלב־השמירה" של הקונגרס בכל הנוגע להוצאות פדראליות — פירסם עתה דו"ח בן 66 עמודים, ובו פירוט ה־דרכים בהן מוצא אל הפועל „חוק העיטורים והמתנות הזרות", שנתקבל בשנת 1966. בדו"ח נאמר כי נוסח החוק הוא כה „מעורפל" עד כי אין אפשרות לאכוף אותו.

החוק, שמטרתו היתה למנוע שיחוד אנשי־ממשל אמריקניים ובני־משפ־חותיהם על ידי נציגים זרים, קובע כי כל התשורות שערכן עולה על 50 דולאר שנתקבלו מ„מלכים, נסי־כים, ומדינות זרות" הן מבחינה חוקית רכושה של ממשלת ארה"ב ויש למסרן למשרדו של ראש הטקס.

רק המתנות מנציגים רשמיים של מדינות זרות כלולות בהגדרת החוק. המתנות ה„פרטיות" שקיבל מר ניקסון מידי אורחים זרים — מאנשים שלא היו בעת מסירת המתנה מועסקים רשמית על ידי ממשלה זרה —

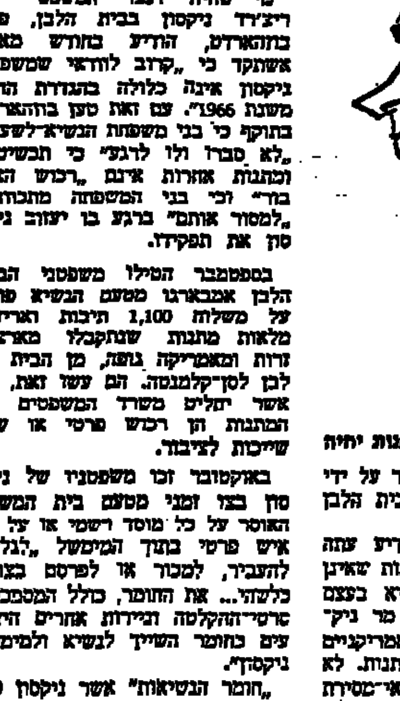
ריצ'רד ניקסון — ונושא מתנות יחיה

הוצאו מן החוק בסתיו שעבר על ידי היועצים המשפטיים של הבית הלבן ושל משרד החוץ.

משרד החשב הכללי הודיע עתה בדו"ח שלו כי מסירת המתנות שאינן „פרטיות" לידי המדינה היא בעצם עניין לרצונם החופשי של מר ניק־סון ושל אנשי־ממשל אמריקניים אחרים אשר קיבלו את המתנות. לא נקבע בחוק כל עונש על אי־מסירת המתנות.

פרקליטיהם של ניקסון ושל בני משפחתו התנגדו לכל המאמצים ש־עשו בשבעת החודשים האחרונים הנשיא פורד ואנשי הממשל שלו לשכנע את הניקסונים — אשר מצבם הכספי בתקופה זו הוא בלתי־ברור — לציית לחוק מרצונם הטוב.

מי שהיה יועצו המשפטי של ריצ'רד ניקסון בבית הלבן, פרד בוזהארדט, הודיע בחודש מארס אשתקד כי „קרוב לוודאי שמשפחת ניקסון אינה כלולה בהגדרת החוק משנת 1966". עם זאת טען בוזהארדט בתוקף כי בני משפחת הנשיא־לשעבר „לא סברו ולו לרגע כי תכשיטים ומתנות אחרות אינם „רכוש הצי־בור" וכי בני המשפחה מתכוונים „למסור אותם" ברגע בו יעזוב ניק־סון את תפקידו.

בספטמבר הטילו משפטני הבית הלבן אמבארגו מטעם הנשיא פורד על משלוח 1,100 תיבות ואריזות מלאות מתנות שנתקבלו מארצות זרות ומאמריקה גופא, מן הבית ה־לבן לסן־קלמנטה. הם עשו זאת, עד אשר יחליט משרד המשפטים אם המתנות הן רכוש פרטי או שהן שייכות לציבור.

באוקטובר זכו משפטניו של ניק־סון בצו זמני מטעם בית המשפט האוסר על כל מוסד רשמי או על כל איש פרטי בתוך הממשל „לגלות, להעביר, למכור או לפרסם בצורה כלשהי... את החומר, כולל המסמכים, סרטי־ההקלטה וניירות אחרים הידו־עים כחומר השייך לנשיא ולממשל ניקסון".

„חומר הנשיאות" אשר ניקסון טו־ען שהוא רכושו הפרטי, ולא רכוש הציבור, כולל כעשרים אלף מתנות שנתקבלו מתושבי אמריקה ומתושבי זרים.

מזרח אפריק

„מי מנהל את מוזאמביק?"

מאת טום לאמבר (במוזאמביק)

מלחמות, הפיכות וחוסר בהירות חברתי ומדיני, גורמים תמיד ל־זעזועים בקרב אנשים רבים. בעוד שפורטוגל נערכת, לאחר עשר שנות מלחמה, למסור את מוזאמ־ביק לידי הארגון „פרלימו" — החזית לשיחרור מוזאמביק — ני־כרים זעזועים ברחבי המושבה.

„מעולם לא ראיתי אנשים מתנהגים כפי שהם עושים זאת עתה" — אמרה אשה פורטוגלית. „הם איבדו את צלילות דעתם".

„למה את מתכוונת?" היא נשאלה. עיניה התרחבו. „הם עושים דברים מטורפים" — השיבה. „אני רואה נשים טובות וכבודות מחברותי, שיוצאות עם גברים זרים, עם נערים. בעלי הכסף הולכים למסעדות, בהם לא ביקרו בעבר מעולם. הם קונים, קונים כל דבר — שמלה שאינה מתאימה, משקאות חריפים, שאינם שותים, ו־ארנקים שלא ישתמשו בהם. שיגעון זה הוא ממש בלתי יאמן".

מוזאמביק של היום מזכירה את שאנגהאי, אלג'יר, סייגון וערים אחרות, אשר תושביהן נאלצו בשנים האח־רונות לעמוד בפני האסון האישי ה־מתלווה למלחמה או לנפילתו של משטר מסויים ויסודו של משטר אחר, שעדיין לא ברור מה יהיה אופיו.

הכאב שבבחירה, בין מה שעליהם לשאת עמם בעת יציאתם ממוזאמביק מטריד פורטוגלים ובני אפריקה שחו־רים רבים. אווירת המבוכה השוררת עתה במוזאמביק דומה לזו, שהיתה בערים ובמדינות אחרות, בשנים ה־אחרונות. אך במוזאמביק ניתן לגלות משהו מיוחד — אי בהירות, בגידה, אווירה קרובה ליאוש בקרב לבנים ושחורים, אי נוחות בקרב אפרי־קנים ועליצות בקרב רבים אחרי

„המדינה עתה היא שלנו", ש אמר חבר בארגון ה„פרלימו", כ שיכור מהזדהות.

„פרלימו ד" — שאל בן שבט מקואה בבאירה, שעה שישב ספסל, לחופו של האוקינוס ה „רוב חברי הארגון הם בני ה המאקונדה. הם אינם מחבבים א ואין אנו מחבבים אותם".

ניתן להבחין בהרבה דברים מו ומוזרים במוזאמביק. „ברור שהגע סה להוציא מכאן את כל אשר יכולתי", אמר פורטוגלי מבאירה, שהתייחס להליכי העזיבה של י „אך הוא נמצא עתה בבית כלא. ניסה להבריח כסף, מכונית ואו רכושו, אולם בעת שניסה לה גם שנהבים, הוא נתפס".

פורטוגלים רבים, החוששים „פרלימו", נחושים בהחלטתם ל את מוזאמביק, אך מתלבטים אם זור לפורטוגל. ארצות הברית נ להם כגן עדן עלי אדמות.

במקביל לדברים אחרים, ניתן ל עתה במוזאמביק זרים לא רבים מ אפריקה או מרודזיה, הלבושים ב פות ספארי ומשוטטים ב„רחובה הטאי" של לורנצו מארקש, בירת מוזאמביק. איטלקי אחד מנסה ל את שארית התפוזים שנותרו בפרד

כן נמצא בעיר זו יצואן אמו של סרטנים, עם כמות גדולה הנג במוחים. המלאים של העיר ה כסף רב, כדי לשלם עבור חמש אולם אין הוא יכול למצוא רשמי שיעזור לו לבצע זאת. „מנהל את המקום הזה ד" — הוא אותן — „האם מישהו יכול לומר

מכל מקום

תעופה

פ־16 — בדרך אל „עיסקת המאה"

מאת יוסף נויבאלי

„עיסקת המאה", עיסקת המטוסים הגדולה בכל הזמנים, שבה מתחרות ארבע מדינות — דנמרק, נורווגיה, בלגיה והולנד — לרכוש 400 מטוסי קרב חדישים, קרבה בימים אלה אל סף הסיום, ונראה כי המטוס שיירכש יהיה „פ־16" האמריקני ולא מתחרהו, „מיראז' פ־1 אף".

מעבר להיבט הכלכלי המתבטא בעיסקת ענק זו, המסתכמת ביותר משני מיליארדים דולר, יש ל„קרב" האמריקני־צרפתי על התחום משמעות פוליטית רחבה. צרפת הטילה לזירת המאבק את מלוא משקלה המדיני. זכייה בעיסקה תעניק תנופה מחודשת לתעשייה הצבאית שלה, הלוקה בשנים האחרונות בהפסדים ניכרים לנוכח עיסקות־הנשק הגדולות עם ארצות ערב והמפרץ.

המוניטין שיצא ל„מיראז'" בשבי המלחמה הקודמת, לא מעט בזכות ביצועי צה"ל, פגעו בבקשת מאז האמברגו הצרפתי שהוטל על משלוחי נשק לישראל, שפגע באמינותה של צרפת. ומה גם שבעסק אמריקני תחדר באירופה לשווקי אירופה והים־אמריקה

הדחק בהם את רגלי הצרפתים. רק המהו"ה נותר במפלס בודד. כמעט, למוצרי היקרה של התעשיה הצבאית הצרפתית.

„עיסקת המאה", אילו זכו בה הצרפתים, גם היתה מחזקת את מעמדם הפוליטי באירופה. ממשלת צרפת כיבה את רכש ה„בריאוויס" בשובה האפשרי למסגרת הצבאית של נאט"ו, ויצרה בכך להן ניכר. עוד רמזו הצרפתים, כי אם ייבחר ה„מיראז'" יעודד למדינות הרוכשות לבנות בעתיד בעצמן את המטוס, ובאמצע אירופה להפוך את בן־המאגנים הר

דיעה חברת „דאסו־ברגה", המייצרת את המטוס, כי מחירו יזול ב־23 אחוז (מעבה עיקריה של ארבע המדינות השותפות לעיסקה היתה ש„פ־16" זול יותר; מחירו בייצור המוני נאמד ב־4.6 מיליוני דולר ומחיר מטוס בודד: 6.7 מיליון ד').

הצרפתים טוענים, כי ה„מיראז'" מתאים יותר לצרכים אירופיים; התחזוקה קלה ומפנה על שיפור תור כרם המבוגל יחסית, וכי הוא מטוס שהוכיח עצמו בעבר, בעוד ש„פ־16" הוא מטוס שיכולתו הקבי־עתיד כרם נבחנו בקרב.

אולם דומה כי בלגיה, הולנד, דנמרק ונורווגיה לא שוכנעו בכך. מבחינה צבאית הן נוטות לבחור ב„פ־16", אף כי מסתמן עתה „מוצא של כבוד", שלפיו יקנו שני המטוסים (200 מכל סוג).

כך או כך, מומחי התגובה של ארבע המדינות הגיעו לכלל מסקנה ש„פ־16" מטוס טוב יותר, כפי שטען בשעתו הגנרל הצרפתי פול סטאלן, שמילים בבשורתו בעבור הצהרה זו. הנדסת „פ־16" תנחית מהלומה כבדה על התעשייה הצרפתית ותפתיס בבירור את עליונות העסק האמריקני

(„פ־16" מיועד כתחליף ל„סטרפייטר" האמריקני, ש־106 מסוגו התרסקו במערב־גרמניה).

גורלה של „עיסקת המאה" עשוי להכריע את עתידו של „פ־16" בארה"ב עצמה. אם ייבחר, יתמקדו האמריקנים בפיתוחו ויקצו לכך תקציב נאות. ובתחרותו, „פ־17" ייאלץ להסתפק בהזמנות רכש וסיוע צנועים יותר.

במקביל למאבק על השוק האירופי, התמודד „פ־16" על אמונם של הטייסים־האויר האמריקנים ואף כאן נחל הצלחה. חיל האוויר האמריקני כבר הודיע כי ירכוש את המטוס, ולהחלטה זו, יותר מאשר לסיכוי של „עיסקת המאה"; תהיה השפעה מכריעה על בחירת המטוס על־ידי נאט"ו.

מקורות חוץ כתבו כי ישראל מעוניינת לרכוש כמויות גדולות יחסית של מטוס קל־משקל זה. הנחשב כשלים את „פ־15", כאף אחהו בבקעת ישראל ובמצור החליף ביינת רבים בו בשטחים ב„פ־15". והוה זו הקל על התחזוקה המטוסים ועל הכשירת התחזוקה. יתר על כן, מומחי חיל האוויר האמריקני הגיעו בתום יותר מ־300 טיסות־מבחן לכלל מסקנה כי „פ־16" הוא מטוס קרב

מושבי החד־מנועי מעולה, שלישדיו בקירבות אוויר, בעיקר במהירות גדולה שלה לאין עיצור על אלה של מתחרהו, „פ־17".

במיסות המבחן הדגים „פ־16", כי בחירו חזל ובעקלי הבוצע לא באו על חשבון מורכבות הבציעות וכושר התמרון. טיסות הבחירה והביצוע שלו הן מהחדות בעולם, וזאת בנוסף לאמצעי הזהבה אלקטרוניים סבילים ופעילים. המטוס שלוח מנוע צער כוהות לתא הטייס, מגיע למהירות בבצעות מירבית של 2.2 מאכים ומסוגל להעפיל לגובה 64 אלף רגל. טווח המטוס (שאפשר לתדלקו באוויר) מגיע ל־4,000 ק"מ ויותר ד־הוא יכול לשהות באוויר כ־4 שעות. לברוח שיוצר לדברי ירוקו, שקוה החברה המייצרת, „ג'נרל־דינמיקס", להעניק למטוס גם כושר התקפי ד־בנוסף לטילי אוויר־אוויר ולתותח רב־קני הוא מצויד בפצצות במשקל כולל של 4.5 טון, המצוידות ב־9 נקודות־תליה חיצוניות.

כהגדרת „פ־16 בשוכנכים, כי כושר תמרון מעולה ולצרכות היכה ד־היסוס משוכללות הן התרובה לכך ש„פ־16" יזכה במעמד בכורה בתעופה העתיד.

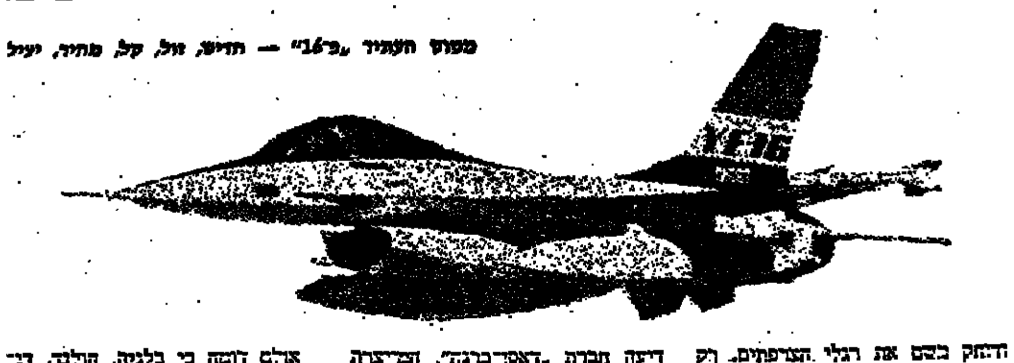
מטוס העתיד „פ־16" — חדיש, זול, קל, מהיר, יעיל

רפואה

השן המושתלת

מאת יהודה פרדיס

מי שנאלץ לוותר על פגם משיניו עומד לפני ברירה — לתרכיב „פלטה", להתקין „גשר" — או להשתיל שיניים.

האפשרות הראשונה נפוצה ביותר, אולם היא לא־נוחה מבחינת האפשרות השניה כרוכה בפגיעה בשיניים בריאות ושלמות, להשגת מאחז טוב ל„גשר". נותרה, איפוא השתלה, כאינה רעיון חדש. כבר בימי־הביניים היו צבעים עוקרים שיניים בריאות המוכרת הנולים, לשם שהילהן בלסתו של עשיר.

כמובן, באותם ימים היה הידע מועט, והתהפעו בהיזוק השן הגרה בבפיסירען.

אחר מלחמת העולם השניה צוחו שיטות השתלת שיניים מתקדמות. ד־באו זכר היום הושתלו לפי אומדן כ־100 אלף שיניים. כמה אגודות רפואיות עוסקות בהשתלת שיניים בלבד. ההשתלה המקובלת ביותר מבוססת על עקרון פשוט. לאחר שנעקרה שן נכנס בעצם־הלסת הלל קנן שהבויל את הצורה. בתקיעים שן תותבת כי־הזבר פלסטי עשת, הדבק סביב „שורש" צפוי מתכה שאינה גורמת להי־

גובת הרקמות ואינה נתקפת על־ידי הן וסגנונים אותו כחד סנקרה בעצם, הרקמות־הלסת תהוה וזגורה של החלל, כחוזה את ה„שורש" המבטיחו היטב.

כיום הזלו, כי ההצלחה כרפעת ב־70 אחוזים של כלל ההשתלה הללו נבלמים כייד — הגורם הנבהכה אינו נקלט או יצא גוף יותר יזיה שיבלים.

צילומי־רנטגן מראים כי במקרים רבים מאד מתפוררת עצם־הלסת בסביבה לשן המושתלת ולפי דיעה אחת. הופעה זאת נפוצה בחצי המקרים (צילום רנטגן מגלה התפוררות עצם רק בכלבים מתקדמים. לכן: אפשר כי אחוז הכשלונות גבוה עוד יותר).

אין איפוא פלא, שרופאי־שיניים רבים אינם ששים להתרין כזה, ומב־תיעים בו רק במקרים מיוחדים.

נתברר, כי בניגוד להנחה המקובלת הגורם העיקרי לאי־ההצלחה בתחום זה אינו ביולוגי אלא מכאני. דיקטה־צבם הנתונה בלחץ או בפצע רב, מגיבה ב„מיגה", בפיזיים טבעיים, טבעיות, יש סכנה סיבים אלסטיים בין כורש השן ובין החלל בעצם־הלסת, המשכשת מעין „כולם יצר־צום" המגן על העצם. הצורך הוא התמכרות העיקרה של כן מושתלה בגוג בעצם ב„פעיל" צליה להן ברוכה, וגורם להתפוררותה.

בנוסף לכך, עצם הלסת התחתונה דקה העובר בה „צינור" ובו העצב, בעוד שהלסת העליונה חלולה. לכתים קרובה קשה למצוא שטח עצם המספק לעיגון טוב של ההשתלה, ואז די כלחץ קל יחסית. המרכז בנקודה אחת, ליצירת זוית בין השן המושתלת ובעצם הסובבת אותה.

לאור ממצאים אלה מנסים באחרונה „פורטים" המבצעים להקייהר במקום אחד. לפי הגילה זאת, מחליפים את המוצים הכוונתיים החוק בצורה פלסטיק גדול יותר, המחלק את הלחץ על שטח גדול יותר. אולם פתרון זה יפה רק להלקי־לסת שניתן לקדוח בהם חור בקוטר גדול. דרך שניה היא להשתיל את השן התושה בהוראות כהתת מקובל, אך גם לעגן הכל בשיניים השכנות (שילוב השתלה ו„גשר"). אפשרות שלישית היא שורשי מתכה דמוי פטריה, שבו ה„רגל" מיכסכה לעיגון השן, והאשה — לחילוקה הנוצם והלחץ על פני שטח גדול יותר של עצם־הלסת.

עדיין מוקדם לפסוק אם יש לראות בשיטה זו התקדמות, לכן דרוש מעקב במשך של 6 או 8 שנים לקביעת ההצלחה. עד אז יש להניח, כי השיטה החדשה הבאה" בגדר ניסוי בבוקר, דלא המסמש את רופאי השיניים בעבודתם היומיומית.

ציור סכימאטי של צילומי־רנטגן (חלקי־תותב — בלבן, שיניים טבעיות — אפור בהיר):

השתלת שן בודדת בצורת שני פינים
עיגון שן תותבת בבורג
שילוב של עיגון בבורג, לוח־מתכת, וחיבור ל„גשר"
„פטריות" עשויה רשת־תיל, היושבת על העצם. השן התותבת מורכבת על „רגלי" הפטריה.

ישראל

מרגל ה„מיראז'ים" בא כתייר

מאת ראובן בר־צבי

בשבוע הבא יבואו המהנדס השווייצי אלפרד פראונקנכט ורעייתו לביקור פרטי של שבועיים בישראל — פרוזתו האישית של איש חיפה — הדומה כי־העיתוני סימלי.

המהנדס שעבד במפעל לייצור נשק בשווייץ ונידון לארבע שנות מאסר באשמת מכירת סודות ייצור ה„מיראז'" לישראל יסייר בארץ זמן קצר אחר הבנתו המוזמנת הראשונה של מטוס הקרב הישראלי „כפיר", שעליו נמסר כי הוא תערובת של גוף מטוס המיראז' הצרפתי ומנוע „פנטום" האמריקני.

אחר שבית־משפט בשווייץ גזר על אלפרד פראונקנכט ארבע שנות מאסר, החלה תכתובת ענפה בינו ובין מספר ישראלים, שביקשו לעודדו ולהוכיח לו כי אין מדינת ישראל שוכחת את מיטיביה. המכתבים עשו את שלהם ואלפרד פראונקנכט הביע תודתו לישראלים האלמונים, שהכירם רק ממכתביהם, וביניהם זאב (הלפגנג) סלוכין, תיפאר והיק, שפרש מעסקי יבוא, ביכוח, צמילוה מכס וספנות.

במהלך התכתובת, שנמשכה ברציפות שנים מספר, הצביקה הקירבה בין השניים, עד כי כשהשתחרר מהכלא בתום ארבע שנים שאל אלפרד פראונקנכט את זאב סלוכין באחד ממכתביו אם הוא יכול לעזור לו לבקר בישראל עם רעייתו, שכן לו עצמו אין די אמצעים לכך.

זאב סלוכין החליט לעשות. הוא פירסם שני מכתבים ב„מעריב" ובעתון הגרמני „חדשות ישראליות" והעלה את הרעיון לפני הציבור, ולהפתעתו הוצף מאות תשובות. אזרחים ותושבי חוץ העבירו לחשבון בבנק מיוחד שנפתח בחיפה, שנקרא „מבצע פראונקנכט" סכומים מ־10 עד 500 לירות. תרומה מיוחדת הגיעה מחוג קשישים לא־יהודים בגרמניה, ששיגרו 25 דולר מכספי הגימלאות שלהם.

אלפרד פראונקנכט מובא לדין על מסירת תוכניות ייצור המיראז' לישראל

היו שהתנדבו לארח את האיש בביקורו בארץ ולשמש לו מורי דרך בסיוריו, ועד היום קיבל זאב סלומון מכתבים ופניות. שדה בוקר, סגנ־ביכאל, ביורע הדורות, לשכות של ארגונים ולוגנבריים שונים. כוסדות הארגונים הביעו נכונות לעזור במבצע האירוח ועד היום נאספו בחשבון הבנק המיוחד 10,500 ל"י.

כש„מבצע פראונקנכט" כבר היה בעיצומו התודע המהנדס השוויצי כי השיג בכוחות עצמו כרטיסי נסיעה לישראל וכי יגיע עם רעייתו לביקור של שבועיים. יודדין בארץ הקימו איפוא ועדה ציבורית שתחליט מה יעשה בתרומות שנועדו לרכישת הכרטיסים ואילו הוא יסייר בארץ, יתארח בקיבוצים וייפגש עם הכותבים אליו.

אך בעיקר יהיה אלפרד פראונקנכט אורחו של זאב סלומון, איש היחובה הפעילה.

מאז שוחרר לא חזר המהנדס אלפרד פראונקנכט לעבודתו במפעל לייצור נשק, אלא פתח מפעל לייעוץ טכני.

פשע

הארכיאולוג גילה את מוצרין

מאת ה. בליך (האב)

הארכיאולוג ההובב מירק ודמביגג, בריכים מכלנה־תפורה בן ארבעים ושש, מנגהו הדנמה בהולנד, שהתפרסם למדי בעשור האחרון, נתגלה כרמאי מהוהבב.

לדברי מאשימיו היה הוא עצמו מטמין באדמה את „מימצאיו הארכיאולוגיים המיוחדים במינם" מתקופת האבן והמכירה היוצרים האלה למוזיאונים ולאספנים תרומה להבעלה מבאה אלף גולדן.

ראש המכון הביולוגי־ארכיאולוגי באוניברסיטת גרונינגן, פרופסור ואטרבולק, מסר על הפרשה פרטים לשלכתנת העיתון בעקבר שהתרר בערמה. הוא סובר באשמה.

הפירוהלי של ודמביגג החלו בשנת 1967, והוא מכר את „מימצאיו הנדירים" למוזיאון האנתרופולוגי באמסטרדם, למוזיאון הבונה הדנמה לדאורים אחרי שהמכון בגרונינגן אישר את ערכם של המימצאים.

פרופ' ואטרבולק אומר כי זה מכבר היה חשד שוורמבינג זייפו, אך רק עכשיו הוכח הדבר. כאוה „מימצאים ארכיאולוגיים" שמכר ודמביגג בעשור האחרון למוזיאונים נבדקו, ונמצאו בהם סימני ליטוש שנעשו במכונה.

הארכיאולוג ההובב שיחה בהולהו בדרך מתוחכמת. הוא שמר „בסוד" את אתרי החפירה שלו ולכן אי־אפשר היה לפקח על „החפירות".

מירק ודמביגג זכה בפרס התרבות של מחוז דרנטה בשנת 1966 על „פועלו המבורך". בשנת 1969 קיבל מענק מאת הרשות המחוזית בסך של 10 אלפים גולדן, כדי שיוכל להמשיך בעבודתו.

ודמביגג כופר בסמכות המכון הביולוגי־ארכיאולוגי לשפוט את חשיבות המימצאים שגילה וטוען שנפגע מאד על־ידי האשמותיו. לדבריו תוקפים אותו רק משום „שהמבקרים אינם יכולים להשלים עם העובדה, שהוא, אדם חסר השכלה פורמלית בארכיאולוגיה, גילה יותר מ־50 מדענים".

המשטרה החריפה בביתו של מירק ודמביגג מימצאים ארכיאולוגיים רבים ומסביבה בחקירה.

עתידנות

בעל „הלם העתיד" אינו מודאג

מאת אלנור הובר (לוס אנג'לס)

אתה מודאג מן האפשרות שבשנת 2,000 יהיו פני האנושות ממוכנים, חסרי־טעם וחסרי־ייחוד? הירגע. אלווין טופלר, עתידולוג ועתידן, מחבר רב־המכר „הלם העתיד", אינו מאמין בכך.

לדעתו ההיפך הוא הנכון. העולם צועד לקראת רב־גוניות ורב־צורניות הן בתחום האישיות הן בתחום סגנון החיים. הוא סבור, כי התפתחות זו תבוא בעקבות ההתקדמות הטכנולוגית הכרוכה בחלוקת־יתר של העבודה ולא בצמצומה.

„הלם העתיד" נמכר ברחבי העולם ביותר מ־6 מיליון עותק ותורגם ל־20 שפות. מבקרים ברחבי תבל רואים בו את אחד הספרים אשר עיצבו מחדש את מחשבת שנות ה־70.

כיום, טוען טופלר, אנו עדים להתמוססות החברה התעשייתית, אך יחד אנו גם עדים בהולדת של משטר חברתי על־תעשייתי חדש, המבוסס על טכנולוגיה ולא על תעשייה. הוא מכנה תהליך זה „עווית כלכלית" ומתארה בספרו החדש „דוח העווית הכלכלית" („אקו־ספאזם ריפורט"). הפותח במקום כבה מסהיים „הלם העתיד".

„הלם העתיד, שנכתב לפני חמש שנים — אומר טופלר — עסק בזעזועה הנפשית ובחוסר־יאונים של בני־האדם שעה שהם נתונים בשינויים רבים מדי בזמן קצר. „הלחצים ניכרו במידה רבה במשבר חיי העיר ובהתמוטטות המשפחה, אולם המשבר האמיתי עדיין לא פגע בשיטה הכלכלית.

„עכשיו קרה הדבר, והוא פרי מאורעות סביבתיים, צבאיים, חברתיים ותרבותיים בלתי־נחזים ושינוי הנפט על גבי שינוי כשיעור העולה וגובר, חוצר מתחים שלא נודעו עד כה בחברות של טכנולוגית־העל".

כינוי התופעה בשפל או אינפלציה, או אפילו שילוב של השניים, פשטני מדי לדעת טופלר. הכלים הישנים אינם מתאימים יותר, כשם שהתרופות הישנות ובעיקר בשיטות הכלכליות הישנות אינן הולמות את ימינו.

„הציבור יודע זאת", אומר טופלר. „הוא חש, כי הדרך שבה מוגדרות הבעיות אינה מדויקת. בני־אדם אינם טפשים. יתכן שאין ביכולתם לבטא זאת, אולם הם יודעים היטב, כלפיהם אותם דברי־הבל.

„העווית הכלכלית היא יותר מאשר בעיה כלכלית, ויהיה צורך לפתור אותה בדרכים חדשות".

אחד הרעיונות הללו הוא הגבלת השליטה על כוחות כלכליים פרטיים. אשר לדעת טופלר, נבואתם עכשיו מתנך לשליטת המדינה. לכשל, חברות רב־לאומיות.

רעיון אחר הוא „דמוקרטיה של ראיית הדברים מראש". טופלר מביא לדוגמה ועדות תכנון אזוריות, אשר צצו במקומות כגון הוואי וסיאטל בשנים האחרונות, במגמה לבחון בצורת חינוך, תעבורה, סביבה תרבותית רבים אחרים. „דמוקרטיה כלי יכולה לצפות מראש דנה את עצמה בתבאים של שינוי בקצב מהיר למבוקה", הוא אומר.

הרעיון השלישי הוא חשיבה במושגים של מדיניות העסקה שונים, שתפחיד גישה פסיכולוגית לאדם. טופלר מציין, כי בארצות הברית עולה מספר עובדי „הצווארון הלבן" על מספר פועלי „הצווארון הכחול". במדיניות עידוד התעסוקה אין להחזיר עובדים לתפקידים שכבר ביצעו בעבר, אלא להעסיקם בתפקידים שיש לבצע, והעובדים עצמם יכולים להציע את הצעותיהם.

„הטיפול בבלתי־הנפש ובקשישים הוא עדיין לשירותיים", אומר טופלר. לדבריו, התינוק נהנה, מיליוני שיכורים סובבים בלא טיפול ומעשה פושה בבית הסוהר.

„במקום לדמיין תעסוקה מלאה במפעלים כדוגמת אלה שבדטרויט יש להמריץ פיתוח מיגוון חדש של שירותים".

אלווין טופלר סבור, כי שינויים תמידיים מסויימים לא יעלמו. בעוד שמוסד המשפחה יתמיד לעולם, הוא צופה התמוטטות הצורה הקלאסית של המשפחה, וזאת לא בשל ה„מוסר הרופף", או ה„מתירנות", אלא משום שכבר אין היא מספקת את צרכי רוב האוכלוסיה.

טופלר סבור, שעל בני־האדם להיות מוכנים יותר את העתיד, ועליהם ללמוד להתקיים בחברה המשתנה בקצב מהיר, כלומר לדעת להינתק מחפצים, מקומות, בני־אדם, ואירגונים במהירות גוברת והולכת.

„אני רואה את עצמי כאדם הנובר בין שתי תרבויות — וזהו רגע נדיר", הוא אומר. „זה כמו ליקוי חמה. אני מרגיש כאילו ניתנה לי ההזדמנות להשתתף ביצירתה של ציוויליזציה חדשה".

אלווין טופלר — בין „הלם" ל„עווית"

هكذا من الاصل

ברובע היהודי אין חדש

רק 150 דירות ברובע היהודי בירושלים העתיקה מאוכלסות ✶ בחירת המועמדים נעשתה לפי „מפתח נסתר" ✶ נכה צה"ל קיבל צו־פינוי

מאת **ישראל הראל**

דומה, שאין לך מקום בו משתקפת בבואתה של החברה הישראלית לאחר מלחמת ששת־הימים, במיקוד כזה כמו ברובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים.

רובע זה, המשוחזר ונבנה בעצלתיים זה שש שנים ובזלזול, כאשר כ־150 משפחות בסך הכל, כשמאות משפחות ממתינות שנים רבות להתיר. אדמיניסטרציה קשוחה ויומרנית אינה מצליחה להתהלך על כלכול הבעיה הבליקות על הדיירים והמועמדים למגורים — ופרוייקט־היוקרה־הלאומי, שלהצלחתו יש השלכות פוליטיות כפר־ליגות, נתון עתה לחקירת המבקרת, ועדה שמינה במקביל שר המשפטים חיים צדוק. בוועדה חברים עו"ד יצחק נבו (יו"ר), רואה־החשבון יצחק כהן ומר שלמה בלקינד, מנהל החברה לפיתוח ירושלים.

לאחר מלחמת ששת הימים החליטה הממשלה לשקם את הרובע וליישבו. הוקמה חברה מיוחדת לשם כך. במנה החברה היה ללא תקדים: ראש הממשלה — יו"ר הנהלת החברה; שרי הממשלה — חברי מועצת המנהלים.

○ „איזון" ו„יצוג"

עד מהרה נתמנתה הנהלה פקידותית: למחליפו של ראש הממשלה, כלומר ליו"ר מועצת המנהלים, נתמנה יהודה תמיר. תמיר, ותיק ומנוסה בעניני בניה, היה פקיד בכיר במשרד השיכון ומאוחר יותר מנהל חברה אחרת. בשיקום הרובע נהג ביד־רמה.

רס"ן (אז סרן) פרוספר עמר ערב הפרדת הכוחות, ליד הגשר על הסואץ. חמישה חודשים קודם לכן נפצע כאשר פקד על מבצר „המוטל".

כ־2000 משפחות נרשמו למגורים ברובע היהודי. מספר הדירות המתוכננות היה כ־700. היה צריך לעשות ברור. בבקרה, אם שלא בבקרה, סולקו מרשימה קשי־היום, משפחות מרובות־ילדים, רוב ותיקי הרובע שהלכו בשבי ורצו לשוב אליו, ואחרים — שלא מצאו חן בעיני תמיר ועושי דברו. הללו „שאפו ל„איזון" ול„יצוג": על הרובע להיות משוחזר לפי מיטב הטעם הארכיטקטוני ולהוות חלון־הראווה הייצוגי של ירושלים. לפיכך צריך להושיב בו אנשי־צבא, סופרים, אמנים, אנשי־מדע, אנשי מקצועות חופשיים — ולצידם גם יהודים מייצגים של האוכלוסיה שיש לה קשר רגשי ואחר לרובע. אף שלמעשה היו הללו הראשונים שגרשמו, כחוק, לשוב וליישב את העיר העתיקה, שלא לדבר על החזקה הקיימת שהיו לרבים מהם.

הממשלה הפקיעה את הרובע — ובכך הפסידו בעלי החזקה הקודמת, תושבי הרובע לשעבר, כל זכות להעדפה בחזור, ובדיעבד. לאחר שלוש שנות עבודה והשלמת ראשוני הבתים, נראה היה שכתבנית עבודה מיוחדת במינה, שערכה הכספי לסוחר ארוך מי ישורנה — וכל מיני פקידים בכירים, תיירים, זכרים וכיו"ב, שקודם לכן לא נרשמו, החלו לגלות ענין במגורים ברובע. אך צרה: הרשימה נסגרה זה מכבר. אך כר יהודה תמיר מצא מוצא, מה עוד כשבין הפונים חברים לשעבר ממשרד השיכון, או שמות נודעים בעולם הארכיטקטורה, העסקים והבידור, החשובים מאד ל„איזון" האוכלוסיה ברובע. להם, קבע תמיר, מחוץ לתור ובהרשמה מיוחדת, זכות לשפץ בעצמם את הדירות. לפקידי־הממשלה (החליפים של השרים, כזכור) הסביר תמיר, שבכך יוסך כסף ומה שיותר חשוב — זמן. הרובע יאוכלס מהר יותר. הפקידים סברו — וקיבלו.

תמיר לא סיפר לוועדת האיכלוס, או למועצת המנהלים, כי פקידי משרד השיכון, המבקשים להשתכן ברובע, כמבי גלזמן, למשל, לשעבר מנהל מחוז ירושלים של משרד השיכון, קשורים עמו בעסקי עבודה אחרים. שכן, תמיר מילא את תפקידו בעיר העתיקה כ„חלטורה". בעבודתו העיקרית, כמנהל חטיבת הבנין של קונצרן „כלל", נזקק תמיר למשרד השיכון. הנה אנשי משרד השיכון כדבירי, ביבר ואולניק. אף הם בין מקבלי הדירות ל„שיפוץ עצמי".

○ חוקיות מסויימת

אולם לא רק ל„שיפוץ עצמי" נעשו יוצאים מן הכלל. גם בקשר למחירים שנגבו מהדיירים הללו היו „הנחות" שונות. הבדלים אלה במחיר, בין דייר לדייר, ומה מסתתר מאחוריהם, נחקרים עתה, בין־השאר, על ידי המשטרה.

מתוך 2000 הנרשמים ה„רגילים", אושרו כ־900 למגורים. הרשימה נשארה, משום מה, סודית. איש מהנרשמים לא ידע מתי יבוא תורו לאיכלוס; לא ידע להכין תאריך החלפת מקום עבודה, מקום לימוד לילדים, תעסוקה לאשה. איש לא ידע מדוע, ועל פי איזה מפתח, מציעים לו דירה פלונית ולחברו דירה אלמונית. אולם לאט־לאט החלה להתגלות חוקיות מסויימת, בלתי־כתובה ובלתי־מאושרת: התברר שברובע צריכים לגור אנשים כמותניים מבויים, הצמודים לנוכחות של בעלי־השפעה הקובעים, וכאשר ההירארכיה הוגבת ללא ציבור — אין כניס מהתמרמרות, מועקות־כאב והנואה, שבעקבותיהן תהלוך לפני לכנותיים הגבוה האדמיניסטרטיבי של החברה, כמה אב־גיאלי ברוני בלוטקינס, פקיד בכיר במשרד האוצר.

לפני כחמישה חודשים פרסם „מעריב" סידרת־מאמרים על הנעשה בתחום שיקום הרובע היהודי. הסידרה עוררה הדים בציבור, בכנסת ובממשלה. שר המשפטים, חיים צדוק, יו"ר ועדת השרים לענייני ירושלים, החליף אז את יהודה תמיר בארוין שימרון, עורך־דין ידוע ולשעבר היועץ המשפטי של הממשלה. שימרון, שלא היה לו נסיון בבניה, אך היה מלא רצון טוב לטהר את האווירה ולתקן עוולות, הבטיח מיד שרשימת המועמדים למגורים תיבדק מחדש, תתפרסם בגלוי וכל מועמד ידע את מספרו הסידורי לאיכלוס, על פי תאריך ההרשמה. תקוות רבות ניצתו.

האדמיניסטרציה החדשה, המלאה רצון טוב, אך חסרת הנסיון הדרוש, ניצבה בפני בעיות שלא היא יצרה, והיו, כמסתבר, גדולות מכפי כוחה לפתור: העבודה בשיקום הרובע פיגרה — ויהודים רבים תבעו בתוקף מגורים. לאנשים המרכזיים באדמיניסטרציה זו לא היה נסיון קודם בבניה, באיכלוס ובפינוי, והם היו עבדים בידי הקבלנים עמם היו קשורים. פינוי התושבים הערביים התנהל בחוסר תנופה ותמיכה והדבר עיכב — ומעכב עד היום — את בנין הרובע — וגורם נזקים כספיים.

(וקיימים גם היום לגבי אלה שהתקשרה עמם החלה לפני שנת השבעים).

בינתיים מתרחבים מועמדים אלה ואחרים למגורים ברובע, כשהם מתחכלים ואינם יודעים מתי ומה ילד יום. גם המקבלים שעברו בשיפוץ מלאים טענות. הם אומרים ש„אין עם מי לדבר בהנהלת החברה", שם, לדבריהם, לא מבינים בבניה. העבודה מפגרת, הם אומרים, בגלל ביורוקרטיה יתרה, בגלל חוסר יכולת לגייס הקבלנים, ובגלל חוסר מנהיגות. לדעתם, ניתן היה לנצל את העבודה ולאכלס את הרובע, אילו אנשי־מקצוע היו ניצבים בראש החברה.

מבנים משוקמים ברובע היהודי

○ בגלל קיצוצים

מר שימרון דוחה את הטענות. לדבריו נעשים מאמצים נאותים, אלא שאין תקציב. יש קיצוץ בכל — שפגע גם בשיקום הרובע. הממשלה, ובעיקר שר האוצר, עושים כמיטב יכולתם. מר שימרון מודע לטענות המשתכנים־בכוח שלא יכלו לעמוד בהוצאות רכישת־הדירה כשם שעכשיו המחירים הם ריאליים, בניגוד למה שהיה בעבר. זאת, הוא אומר, אין הוא יכול לפתור. אם רוצים שיהיה סדר ושהחברה תתנהל בהתאם לנוהלים ציבוריים תקינים, יש להחיל אותם גם על מבנה המחירים של הדירות.

אלא שזה לא כל הסיפור. נראה שהפיגור בבניית הרובע היהודי בשנה וחצי האחרונות איננו נובע מחוסר תקציב בלבד. כספים לאיכלוסים בוזבזו בצורה כמורגלת. הסיבות עמוקות יותר ולמרבה הצער מעטים נותנים דעתם עליהם.

נכה צה"ל, רב־סרן (מיל.) אשר (פרוספר) עמר, המתגורר בעיר העתיקה בירושלים מאז 1968 כחבר גרעין הנח"ל שנאחז ראשונה ברובע היהודי, נצטווה לעזוב את דירתו ברובע היהודי „תוך שלושים יום".

אשר, בן עשרים ושבע, הוא רווק ולפיכך אינו זכאי לקבל דירת־קבע בעיר העתיקה, שבה הוא יושב מאז היותו חייל בשורות הסדיר. כשיינשא — הבטיחו לו — יקבל דירה.

אבל רווק אחר ושמו יהורם גאון, קיבל ברובע היהודי דירה ל„שיפוץ עצמי" מחוץ לתור, אחר שבמצורה נרשמה למגורים ברובע. עובדה זו ידועה זה למעלה משנה להנהלה החדשה של החברה לשיקום הרובע, אך דירתו לא נלקחה בחזרה.

על שאלתי מדוע מפנים את הרווק אשר עמר, שלו זכויות חוקה, בעוד שלרווק יהורם גאון נשמרת זכות לגור ברובע, ענה מר צבי ארבל, הממונה על האיכלוס: „עם יהורם גאון יש לנו התקשרות משפטית המחייבת אותנו".

משרדי החברה לשיקום הרובע היהודי שוכנים ב„בית רוטשילד", בסמוך לדירה שקיבל באחרונה הברון רוטשילד. אחד מדיירי הרובע, המשמש בתפקיד ציבורי חשוב, אומר: „הם מתנהגים עם הדיירים כמו פקידי הברון בזכרון־יעקב לפני שבעים שנה".

פעם נישאו הכל על כפיים את חיילי גרעין „מוריה" של הנוער הדתי העובד, שנאחזו ברובע היהודי כיד עם שיחרורו. אשר עמר, חבר אחד הגרעינים האלה, נשלח מטעם הגרעין ל„אחוזי־יקוד" בנח"ל, נתגלה כמפקד מוכשר, עבר קורס קצינים והשתחרר בדרגת סגן. תפקידו האחרון בשורות הסדיר היה מפקד פלוגה בשריון.

אשר חזר להתגורר בעיר העתיקה עם חברי הגרעין כשהרובע היהודי עדיין היה חרב. היאחזות הנח"ל קיבלה חדרים שמצבם טוב, יחסית, ובישיבתם בהם קבעו, למעשה, את החזקה של העיר העתיקה. באותם ימים החלה לפעול „החברה לשיקום הרובע היהודי" ולחברי הגרעין הובטח שכוחם והורים לגור בעיר העתיקה ייתמכו לפי הצריך התנחלות, כלומר שהם יהיו בין ראשוני הנכנסים לדירות המשופצות בתנאי שיהיו נשואים. כיון יותר הגרעינים שנבנאו וכאים למגורים ברובע היהודי. הרווקים ישארו בדירות המניות של ההיאחזות.

○ „קודם שיפנו את הפרוטקציוניסטים"

מספר אשר: „הקונפליקט החל מיד לאחר המלחמה. במלחמה עתה בחטיבת שריון. בבוקר 22 באוקטובר, יום הפסקת האש הראשונה, הוטל עלי לכבוש את מוצב „המוטל" הסמוך ל„סלויה", כשבתים שהמצרים בבסר ממנה לתעלה. הדהירה הצליחה לכבוש את המוצב ושמרה עליו עד הפרדת הכוחות. הזחל"ם שלי נפגע מטיל טיל והועפתי מן הרכב. כשהתעוררתי בבית החולים, נתברר לי שכף רגלי השמאלית מרוסקת וגופי מלא רסיסים ומשפכים. שבעה מפקודיי נהרגו ושלושים ושניים נפצעו באותו יום. ששה חודשים עשיתי בבית החולים. נותחתי ארבע פעמים ואני עתיד לשוב לבית החולים לניתוחים נוספים.

„כשחזרתי באפריל 1974 לחדר הרווקים שלי ברובע היהודי לא יכולתי לזוז בלי קביים. ביקשתי שיחליפו לי את חדרי בדירה. חדר עם שרותים, בגלל מצבי. בסמוך לחדרי היתה דירה ריקה בת שטחה כ־45 מ"ר. זו עברה מוזג מתנהלים לבשנה, בזמן שחללי הכתיבו לדירות קבע. הדירה היתה ריקה, ואף על פי כן דחו אותי בלך ושוב במשך שנה. לפני זמן־מה נמסרה הדירה, כדירה שניה, למשפחת פניני, שלה דירה גדולה קודמת, אותה הופה ברובע היהודי. בבית משפחת פניני גרות רק שלוש נפשות. לי נשלח צו פינוי אפילו מחדרי הנוכחי".

אהרן גפן, דובר „החברה לשיקום הרובע היהודי", כאמר שאכן נמכרה דירה שניה, בת שני החדרים, לבעל־בית פניני.

„זה חלק מן ההיסטוריה — אמר — את ההבטחה למכור לפניני דירה נוספת במאנו בהקים שירשנו מהמינהל של יהודה תמיר. מבחינה משפטית לא יכולנו להתעלם מן ההתחייבות. אם היינו הולכים למשפט היינו מפסידים. לכן מכרנו לו גם את הדירה השניה".

צבי ארבל, מנהל מחלקת האיכלוס של „החברה לשיקום הרובע היהודי", כאשר שאכן נשלח אל אשר עמר מכתב הדורש ממנו לפנות את חדרו, „בלי שפוזיו בו כי תינתן לו דירה אחרת ברובע, משום שהחברה רוצה לשפץ את המיבנה שבו הוא גר".

„גרעין הנח"ל אינו קיים יותר. הנח"לאים שרצו לגור ברובע עברו לדירות קבע. נשארו שלושה רווקים. אושרה להם זכות עדיפות למגורים — לכשינשאו. לאשר עמר הוצעו כמה דירות אחרות בשכירות. הוא סירב לקבל. אם עמר טוען שהן לא היו מתאימות לו משום שהוא נכה, מדוע רצה באחת הדירות בקומה ד'?"

„נכון — משיב אשר עמר — הציעו לי דירות אחרות. בוא ואראה לך אותן: אלה 'קפקובות', צריך להיות לוליין כדי להשתחל לתוכן. לא נעים לנצל זאת, אבל אני נכה. ואני קובע שום דירה לא התאימה לי, להוציא אחת: דירה בקומה גבוהה, שבה הקיטורים המניכים לא הפריעו לי. הייתי מוכן לקבלה על אף הקשיים בטיפוס אליה, אבל היא נמכרה במיכרז פתוח".

המכתב המצווה עליו לפנות את הרובע הגיע לאשר עמר אחר שכבר היה מוצי שנה מפקד המשמר האזרחי ברובע היהודי. הרובע היהודי בעיר העתיקה עדיין הוא מובלעת מוקפת תושבים ערבים.

„כאשר יורדת החשכה מאוד לא נעים להלך ברגל בין הרבעים", אומרת אחת הדיירות, ואצה, שבחדרו הקטן בהיאחזות היו המפקדה והנשק עד לפני כחודש, אומר שהשמירה ברובע דומה לזו שביישובי ספר. „בהבדל אחד — אי־אפשר לחייב את הרבנים. ובין אלה יש, משום־מה, עסקני ציבור המיעצים שהם עסוקים מדי".

אשר עמר אינו עומד לעזוב את חדרו בעיר העתיקה. „קודם יפנו את כל הפרוטקציוניסטים. נכון, אני רווק, אבל אני גר ברובע שש שנים, כשנכנסתי נשאו אותנו, הרווקים, על כפיים. הרובע זקוק לאנשים. גרות פה בסך הכל 150 משפחות. שיפנו קודם כל את אלה שמחזיקים פה דירות למטרות ספקולטיביות ולא גרו ברובע יום אחד ויחיד".

עכשיו הזמן לרכוש דירה מפוארת או פנטהאוז בפרבר האקסקלוסיבי

קרית קריניצי

✶ מבחר של דירות המתוכננות היטב בנות 4 חדרים (134 מ"ר), מקומה ראשונה עד קומה ששית ✶ כל השרותים המודרניים ✶ כניסה מידית וגם בסוף יולי 1975 ✶ תנאים נוחים עם אפשרות למשכנתא ✶ המיקום הטוב ביותר בין בר־אילן לתל־השומר — רק 14 דקות מתל־אביב ✶ קרוב לבית הספר התיכון, הסופרמרקט החדש וגינות המוסדות.

●נשארו רק 3 פנטהאוזים מרהיבים (250 מ"ר)

באו לראות את הדירה לדוגמא - פתוח כל יום ב־16:00-20:00 ביום שישי 10:00-16:00 או בתאום מראש. במשרד מכירות:

אנגלו־סכסון

טל: 757281, 753385 כל יום 8:30-20:30 בימי שישי 8:00-16:00 או בתאום מראש.

„אמונים" לימין המפונים

שתי משפחות יהודיות היושבות בשכונה ערבית בצפון־מזרח ירושלים עומדות לפני אפשרות פינויין מכוח פסק־דין של בית־משפט ברמאללה

מאת **אהרון דולב**

אם לא אם כן יחול שינוי בעמדת ממשלת ישראל, קרוב לוודאי שנהיה עדים לחזיון שר־טעם. בפרבר בצפון מזרח ירושלים, לעיני האוכלוסיה הערבית, יאלצו חיילי צה"ל שתי משפחות יהודיות, לפנות את מגוריהן בתוקף צו־פינוי שניתן בבית משפט ערבי ברמאללה מכוח החוק הירדני.

הנימוס לא יהיה מרנין ביותר. כל הכמנים יתייצבו המשפחות צפנן ועמן מאות יהודים, אוהדי צרותם, לרבות „קומנדו" מאנשי גוש־אמונים.

בשנת 1968 נטשו עשרות משפחות יהודיות את מרכז העיר ובעידוד הממשלה שכרו דירות ערביות כפרנות בשכונות הצפון־מזרחיות. משפחות שמואל צפניה, עובד משרד החינוך, בן ארבעים ושבע, אם וארבעת ילדיהן ועמרם הרוש, פועל, בן שלושים ושלוש וארבעת ילדיהן היו בין המתנחלים. הן שכרו שתי דירות מידי תושב ערבי בשכונה דחיאת אל־באריה, הגובלת עכשיו בנווה־יעקב ובמחנה צבאי כעבורה השני.

בטרם חתמו על חוזה־השכירות הירדני המקובל, נועצו ראשי המשפחות בעיריית ירושלים. החוזים, אמרו להם, כשרים והקפים וחוק־הגנת־הדייר חל עליהם.

חמש שנות שכנות טובה עברו על שני־עבר בני משפחות צפניה והרוש. בשנה הששית פרצה מלחמת יום הכיפורים ויחסי־השכנות נעכרו. האוכלוסיה הערבית גאתה. בעל הבית החל לקבל מכתבי איום מה„פתח", ובשנה השביעית נכנע ללחצים והגיש נגד דייריו היהודים תביעת פינוי.

● אל תפגינו לאומנות

צפניה והרוש קיבלו הזמנה להתייצב בבית־המשפט הערבי ברמאללה, ודרשו בעצת מפקדת אזור יהודה ושומרון. „אל תפגינו לאומנות יהודית. לכו לבית המשפט ברמאללה", יעצו להם.

שופט השלום סמיר אליג'עברי (בנו של שיח' ג'עברי מחברון), פסק על פינוי המשפחות מכוח החוק הירדני.

פירסומה של הפרשה (ב„מעריב") עורר תהודה, ועורך־הדין הירושלמי שלום לוי הציע לשתי המשפחות סעד משפטי בהתנדבות. הוא ניסח בשם מרשיו ערעור ושלחו בידי שמואל צפניה לבית־המשפט ברמאללה. במזכירות בית־המשפט, סירב הפקיד לקבל את המסמך. „כאן", אמר, „שופטים לפי החוק הירדני ולא מקבלים מסמכים בעברית".

עורך־הדין לוי פנה לבג"ץ. בהתלפתו איזור בג"ץ צו צהילי, המחייב את הערכאות ביהודה ושומרון לקבל מיסמכים משפטיים בשפה העברית, והזכיר לקצין המטה שלו לעניני משפטים, ליד מפקד אזור יהודה ושומרון, כי „ירש" את סמכותו של שר המשפטים הירדני בכל הקשור בבתי־המשפט ביהודה ושומרון.

הערעור הוגש שנית. אך בעוד בית־המשפט הערבי טרם קבע מועד לשמיעתו, גבר החשש, כי יתרוה בשלטונות ישראל יעבדו לפני ברירה להוציא לפועל את פינויין של שתי המשפחות או להמרות את פסק הדין מרמאללה ולכפור בחוק הירדני.

עורך התעבורה הראשי, המבטיח „רצף טריטוריאלי" בין ירושלים ושדה־התעופה עטרות, סופה לירושלים. דחיאת אל־באריה, הפרוסה במרחק עשרה מטרים משולי הכביש, נשארה מחוץ לגבול הסיפוח. קו הסיפוח מבצע דילוג אקרובטי באצבעותו, ומתחיתה המזרחית שרויה בחלל מדיני, משפטי ומוניציפאלי — היא „שטח מוחזק" כשטחי „הגדה המערבית" ותושביה הם בחזקת „תושבים מחוזקים". לרבות המשפחות היהודיות, שעליהן חל ה„צו בדבר שטחים סגורים. יהודה ושומרון (מס. 34, 1967)", האוסר על תושבי ישראל לשבת בו יותר מ־48 שעות.

אבל משפחות צפניה והרוש, שבאו לשכון פה בעידוד הממשלה, בעת שהיתה מעוניינת בביצור „עבודות יהודיות" בחלקים הערביים של ירושלים רבתי, קיבלו „תעודות היתר להעתקת מקום מגורים לתוך האזור", הנושאות את חתימתו של המימשל הצבאי.

● הקלה ושמחה לאיד

צווי־הפינוי נגד היהודים נתקבלו ברגשות הקלה ושמחה לאיד בקרב האוכלוסיה הערבית. לתצב של הלאומנים על בעל־הבית הערבי, עלי אל עבולסי, בשאו פרי — פרבריה הצפון־מזרחיים של ירושלים הם חלק בלתי־נפרד ממדינת אש"ף העתידה לקום ויש לטהר את דחיאת אל־באריה מיהודים. ואשר לממשלת ישראל, היא סגרה לפני יהודים את ערכאות המשפט הישראלי, שללה מהם את זכות הגנת הדייר והפקיד אותם לחסדי הרשות המחוקקת של ממלכת ירדן.

צפניה והרוש נשפטו לפי אותם חוקים, הקובעים עונשי־מוות לכל ערבי המוכר רכושו ליהודי, ואשר מכוחם כבר נגזרו בירדן עונשי מוות על כמה מערביי יהודה ושומרון, שלא בפניהם.

במשרד הפנים, שם נתבקש היועץ המשפטי, לבדוק אם וכיצד ניתן למנוע את „הביזיון שבזריקת דיירים יהודים אל הרחוב" מכוח חוקים ירדניים, נתחשפו עקבות „המנא הקדמון", נתברר, שהמכמי מדיניות הסיפוח משנת 1967 ביצעו את מלאכתם ב„יד רועדת" — בטעות כתוחו את קו הסיפוח בתוך השכונה ולא בגבולה המזרחי. ולכן נוצר בשוגג הריק, שעליו ניתן להחיל את חוקי ירדן על תושבים יהודים. באופן זה ניתק הסיפוח את דחיאת אל־באריה, שהיתה מאז ומתמיד כלולה בתחום השיפוט המוניציפאלי של עיריית ירושלים הירדנית, מעל ירושלים העברית.

השופט ג'עברי מרמאללה יכול איפוא להכריז על השכונה כעל חלל ריק לצורך סילוק תושביה היהודים, שעה שהוקעת הכבוה איננו כרוך אלא בצעד פורמאלי, בשינוי מעט בחוק שיאפשר הסטת הקו כמה עשרות מטרים מזרחה, כדי הכללת השכונה כולה בתחום השלטון המוניציפאלי של ירושלים והחלת חוקי מדינת־ישראל עליה.

● הממשלה שלכם מתנערת

ערביי שכונות ירושלים משוכנעים כי ממשלת ישראל תימנע עכשיו מצעד שכזה. אומר עבדאללה סלים תאלח, תושב צפון־מזרח ירושלים: „הממשלה שלכם איננה נוקטת עמדה ומתנערת מכל העסק. היא יודעת שהנוכחות היהודית ארעית. היא מחזיקה את ירושלים המזרחית, ושכונותיה על „אש־קטנה", מוכנה למסירה. אצלנו יודעים, שמאחורי הקלעים מתנהל מו"מ. השרים שלכם מדברים על אוטונומיה אבל רק משלים את עצמם. ירושלים ושכונותיה, ככל הגדה, היא חלק בלתי־נפרד של מדינת אש"ף העתידה לקום.

היום מתחננת הממשלה שלכם שנסכים לקבל מימשל עצמי — אז איזה ערך יש לשתי משפחות? הממשלה שלכם תכבד את פסק־הדין של השופט ג'עברי ותוציא לפועל את צווי הפינוי. היא יודעת, שאי־אפשר להציע לנו מימשל עצמי, ובאותה שעה להתערב בניהול מוסדותינו. הממשלה שלכם לא תתערב. אין ספק, היהודים מדחיאת אל־באריה יצטרכו ללכת".

אחר שקבע בג"ץ כי בית־משפט השלום ברמאללה נהג שלא כדין בסרבו לקבל ערעור משום שהוגש בשפה העברית והסתמך על צו מפקד אזור יהודה ושומרון מס' 359 מתאריך 15.12.69, היפנה את המערערים חזרה לבית־המשפט ברמאללה. החלה פרשה שתולנית מביכה: „אל נציגו השופט" של שתי המשפחות, עורך־דין שלום לוי, ואל מרכזת ועד התושבים היהודים בצפון מזרח ירושלים, הסופרת רחל עבר, פנה פקיד בכיר במיפקדת־האזור וביקש כי למרות שבג"ץ קבע כי השפה העברית כשרה ייעשה רצונו של בית־המשפט ברמאללה, והערעור יוגש לפחות גם בערבית.

בגלל פקיד לאומני אחד בבית־המשפט ברמאללה. אמר הפקיד, לא כדאי לחולל מהומות ולהיכנס איתם לעימות. העובד את האינטרס הלאומי שלנו.

● מתוך עוינות והתעלמות

עו"ד לוי השיב: בג"ץ פסק כי העברית איננה פסולה. הערעור יוגש בעברית. ולא זו בלבד, אלא שאף את טיעוניי בעת שמיעת הערעור בבית־המשפט ברמאללה אשא בעברית. אם עורך־דין ערבי רשאי להופיע בבית־משפט ישראלי ולהיעזר בתורגמן, לא ייתכן שבית־משפט ערבי ייסגר בפני עורך־דין דובר עברית.

המגעים בין המימשל למשפחות ובציניהן החלו עוד לפני הגשת הבג"ץ.

„הציעו לנו", סיפרו צפניה והרוש, „שנשרת את המדינה ונמנע עימות בין המימשל לבית־המשפט ברמאללה. קודם כל, ההצעה כשלעצמה נגדה את המושגים שלנו על שרות המדינה. שנית, שנינו חיים על שכר נמוך של עובדי מדינה. אין לנו כל אמצעים כספיים. מדובר בקורת־גג למשפחותינו וההצעה לא כללה שום בטחונות שלא נישאר ברחוב".

אנשי המימשל הציעו ליזום תיווכו של אדם נאמן שישפיע על בעל־הבית לתת למשפחות ארכה של ששה חודשים עד שימצאו להן דיור. הצעה זו נדחתה על־הסף, באשר פירושה הפקדת המשפחות לחסדי בעל־הבית. ויתור זה פירושו ויתור על הטיעון כי פסק־הדין ניתן לא כדין ויש לבטלו; החוזה המקורי בעל־התוקף ובהיותו חוזה סטנדרטי ירדני עוכדה להם זכות הגנת הדייר בתוקף החוק הירדני המיושם בכל שטחי „האזור".

הצעת אנשי המימשל הצבאי למשפחות כי יוותרו מרצונן על זכות הגנת־הדייר נדחתה בצילן המאיים של צו־פינוי ירדני, אולם שלילת הסעד מצד נציגי השלטון הישראלי, המתייחסים אליהן כאל מיטרד, רק חיזקה את עמדתן.

לאחר פירסום פסק־הדין של בית־המשפט ברמאללה, בחודש שעבר, התחייב מושל רמאללה לפני המשפחות ונציגיהן כי אם יתגלגלו הדברים עד הוצאה־לפועל — שעל ביצועה ממונה קצין יהודי במשטרת רמאללה הכפוף למימשל — ימנע המימשל הצבאי את ביצוע צו הפינוי.

בין אישי הציבור שהתערבותם נתבקשה היה גם חה"כ חיים לנדאו. הוא שוחח עם מתאם הפעולות בשטחים, תת־אלוף רפאל ודי, והאחרון הבהיר, כי מושל רמאללה מציליח לא נתן הבטחה כי צו־הפינוי לא יוצא אל הפועל.

ב„גוש אמונים" סערו הרוחות למקרא הכתבה בעתון. מזכירות הגוש ביקרה גם עם השר חזני שהבטיח להביא את הפרשה לישיבת הממשלה. זאת עשה ומסר למזכירות „גוש אמונים" כי שר השיכון אברהם עופר אמר לו כי ידאג ששתי המשפחות לא ייזרקו ברחוב. משרדו יעמיד לרשותן הלוואה בסך 50 אלף לירות. הצעה זו נדחתה בנימוק ענייני. הסכום שהוצע הוא פחות מן המחצית במחירה של דירה מעתיק לבגודי משפחה בת שש נפשות.

● אני שליח שלכם?

לאור החלטת בית הדין הגבוה לצדק, שקבע כי ניתן לערער בעברית ביהודה ובשומרון, והכריז על כפיפותו של המימשל הצבאי ורשויותיו בשטחים המוחזקים על ידי צבא ההגנה לישראל לפיקוח וביקורת בית הדין הגבוה לצדק של מדינת ישראל, אף כבעבר לטריטוריה המשפטית של בתי המשפט לישראל, הרי איפוא צפניה והרוש בשבוע שעבר לבית המשפט ברמאללה והגישו את הערעור בעברית. פקיד מזכירות בית המשפט קיבל את הערעור. אולם בית המשפט הערבי כערער על קבילותו של הערעור בטיעון כי „הוגש באיחור".

לאחר הגשת הערעור נתבקש ב"כ העותרים, עו"ד לוי, להגיש תצהיר בשבועה לפני בית המשפט ברמאללה ולפרש בו את העובדות שקדמו להגשת הערעור. עו"ד לוי סירב להיענות: „אינני מוכן לצאת לבית המשפט ברמאללה, אלא לשם שמיעת הערעור עצמו. אינני מוכן להשלים עם התחמקותו של „הממונה", קצין המטה למשפטים, מלהפעיל את סמכות השלטון הישראלי.

קצין המטה למשפטים, מר קוויט, מבקש למנוע, ככל האפשר מעורבות המימשל בפרשה, ואינני מסכים למשחקי „החביפות" כאלה. בהתאם לבג"ץ, אני רואה ב„ממונה" סעד חילופי, זאת כי שקיבל את סמכויות שר המשפטים הירדני. בג"ץ הפנה אותי אליו, ולכן אם לא יתן הוראות לבית המשפט ברמאללה להכיר בערעור כמוגש בזמנו, ובתאריך המקורי — (20.3.75) שבו הוגש — ונידחה — אפנה שוב לבג"ץ ואבקש שיורה ל„ממונה" במפורש לקיים את ההלכה".

בשבוע שעבר כתב עו"ד לוי אל מפקד יהודה ושומרון:

„מרשי, שמואל צפניה ועמרם הרוש, ייפו כוחי להביא לידיעתך את ההחלטה שניתנה בבג"ץ הנ"ל, ביום 13.4.75. בג"ץ בהחלטתו ציין, כי פנייתם של העותרים אליו היתה מוקדמת, וכי על העותרים לפנות לפני כן ל„ממונה", לפי צו 412, אשר הוקנו לו כל הסמכויות שהיו בידי שר המשפטים הירדני לפי דיני השיפוט המקומי באיזור. אי לזאת, פונים בזה העותרים בבקשה לממונה, כאמור: על מנת שיורה למשרד הרישום של בית־המשפט לערעורים, ברמאללה, לקבל את הערעור של מרשי, אשר נכתב בשפה העברית, ואשר הוגש כדין במועד החוקי, היינו ב־20.3.75 ולהורות בדיעבד את ערעורם של מרשי כמוגש כדין במועד הנקוב.

„אני רוצה להסב את תשומת לבך לפיסקה נוספת בהחלטת הבג"ץ כדלהלן: 'אנו מניחים, כי עד שהעותרים לא מצאו את הסעד החילופי הזה הנמצא בידיהם, לא יבוצע צו הפינוי ותינתן להם ארכה מתאימה לכך'".

● צו פינוי — תוך שבעה ימים

בינתיים הופיע שליח מטעם בית־המשפט ומסר לידי צפניה והרוש טופס צו־פינוי — תוך שבעה ימים. על הצו, הכתוב כולו ערבית, מופיעה חותמת עברית: „דואר רשמי, מפקדת איזור יהודה ושומרון, משרד ההוצאה לפועל, רמאללה".

שבעה ימים חלפו. צפניה והרוש לא מילאו אחר הצו. הם נשארו בדירותיהם בהמתנה דרוכה. גם עורך דין לוי ממתין לקביעת מועד לשמיעת הערעור ולהזמנת בית־המשפט ברמאללה.

„אם לא יתחילו הליכי ההוצאה לפועל — אמר — תהא ההוכחה כי קצין המטה למשפטים קוויט, בתפקידו כ„ממונה", לא הפעיל סמכותו כפי שנתבקש לאור החלטת הבג"ץ, ולא תהיה לי ברירה אלא לחזור ולפנות נגדו בעתירה לבג"ץ לבקש עיכוב הליכי ההוצאה לפועל ולחייב את „הממונה" להפעיל סמכויותיו.

„ברור, אני יכול לגשת לרמאללה ולהגיש את התצהיר בעצמי, אבל קיימת שאלה עקרונית ואינני מוכן להתעלם ממנה. מי כפוף למי, בית המשפט לשלטון החוקי, או להיפך. לי ברור שכל הערכאות ביהודה ושומרון כפופות לקצין־מטה משפטים „כממונה" שקיבל את סמכויותיו של שר המשפטים הירדני".

המתח והדריכות גברו השבוע במזכירות „גוש אמונים", ומפעיליו עברו ל„כוננות מבצעית". הדלפה שהגיעה למזכירות, סיפרה על החלטה שנתקבלה במיפקדת יהודה ושומרון: אם יידחה הערעור יוצא הפינוי לפועל.

במזכירות „גוש אמונים" נקבעו סדרי־אזעקה מיוחדים, ועל־פי התכנון, יגהרו לאות מאות פעילים לשכונה דחיאת אל־באריה.

דובר „הגוש", יוחנן פריד, אמר: „נעמוד בכל תוקף על העיקר שאזרח יהודי הנזקק לערכאות ישפט במשפטי ארץ־ישראל וישפט על פי חוקי ישראל; כל שכן, כשמדובר באילוץ משפחות יהודיות, בירושלים, להתייצב לפני בית־משפט ערבי עויין, הדן בעניינן על פי מערכת חוקים קטלנית של ארץ אויב. לפיכך, נמנע בכל מחיר ביזוי הריבונות הישראלית בעיני הערבים, אם יביאו הדברים לידי פינוי בכוח לא נעמוד מנגד".

ממטולה עד אילת

שרה תמיד צולעת

דיון שנערך השבוע בסיעת „המערך" בוועדה המרכזית של ההסתדרות יחד עם אנשי קופת חולים על התשלום בשביל תרופות, הועלו כמה וכמה הצעות פשרה, שנמצאו לא נאותות.

סיפר אז חבר הוועדה המרכזית מעון בן־ישראל את הסיפור על הזוג שבו היתה האשה

גבוהה מבעלה. הבעל ביקש ממנה לנעול נעליים שטוחות עקב, אך האשה לא הסכימה בטענה, כי הן נוגדות את האופנה.

„ובכן — הציע הבעל — נעלי בעל אחת גבוהה מבעלה. הבעל ביקש ממנה לנעול נעל...

האשה: אבל אז אני אצלע!

הבעל: נכון, כל פשרה צולעת..."

איזה משטר „ציוני"?

בהבה של חברי כנסת התנוחכה על אופי המשטר בישראל.

טען ח"כ אליעזר רונן המפד"ל: „אצלנו יש משטר קואליציוני מובהק".

תיקן אותו ח"כ דוד קורן (עבודה): „אתה טועה. משטר הסכמיגוני".

שיחות לירית

לן המועצה האזורית עמק בית שאן קורא לחיסכון ולהידוק חגורה, בין השאר ע"י צמצום שיחות טלפון קיצרון. „קצר בדיך וחסוך בכספי, הוא פונה לקבוצאים. לשיחות הטלפון קורא העלון „שיחות לירות" — כל משפט ארוך עולה לירה. משפט קצר — חצי לירה".

ועוד אומר העלון:

„פעם אמרו „השתיקה זהב", היום — „דיבור טלפון זהב".

צנזור, גולדה ושרת

ספר השנה של העתונאים העומד להופיע בימים אלה, מגלה הצנזור הראשי תא"ל אבנר בראון בפעם ראשונה סודות גדולים.

שני ספרים על ה„פרשה" של דוד בן־גוריון, שהוגשו לצנזור, נפסלו על ידי — מגלה הצנזור הראשי בשיחה עם עורך ספר השנה זה אישון.

בין ראשי הממשלה שמעולם לא נאלץ לסל מדבריהם, הוא מצביע על גולדה מאיר. מגדיר אותה כ„מודעת בטחוני במיוחד".

„אילו הוגשו לי פרקי יומן משה שרת, ודאי הייתי פוסל קטעים ממנו, ואב בטוח שאילו משה שרת המנוח היה עובר על יומנו, הוא היה מוחק בו קטעים" קובע הצנזור.

הכלבים אינם מאמינים

בעצרת שנערכה בקרית שמונה בסיום הארגון החרדי „פעילים" בבלאוזה שמה הרבה ריח מתושבי העיירה בידי מחבלים, דרשתו לא תסתיים בתפילה הבהודתית לביאת המשיח במהרה בימינו.

אמר הימק:

„מעשה ברב אורתודוקסי שקיבל רשות לדרוש בבית כנסת רפורמי, בתנאי שלא יזכיר בדבריו את המשיח. הרב, שהסכים לתנאי זה, סיים דרשתו בסיפור על שועל שרדף אחר תרנגול. כשמצא התרנגול מחסה בצמרת אילן קרא לו השועל לרדת אליו: „הבה נטייל יחדיו, שכן כבר הגיעו ימות המשיח, שעליהם נאמר ,וגר זאב עם כבש'.

„לפתע הגיחו כלבים וביקשו לתקוף את השועל. זה התחמק, ומקץ שעה קלה חזר אל התרנגול. שאלו התרנגול לפשר מנוסתו בימים אלה, ימי ,וגר זאב עם כבש' — והוא השיב: „הכלבים, ידידי, אינם מאמינים במשיח"..."

אין עוד עלים

ליעץ ראש הממשלה לבעיות רווחה ונוער במצוקה, אלוף משנה (מיל.) ברוך לוי, הופיע לפני ועדת הכספים של הכנסת והסביר שהממשלה אומרת ליזום חקיקה שתבטיח פיצוי כספי למשפחות במצוקה, כדי כמובן לא יורע יותר כאשר תהיה עליית מחירים בעקבות הנהגת מס ערך מוסף.

העיר לו ח"כ חיים קורפו: „אלוף משנה לוי, מוטב שלא תשמש עלה תאנה הבא לכסות על חוסר הבצע של הממשלה בנושא הכאובי".

השיב ברוך לוי: „מר קורפו, אני מבטיח לך שלא אשמש עלה תאנה, הרי עם מרשתי מצה"ל ויתרתי על שלוחהם".

שינה מעוררת קינאה

בהרצאה לפני סטודנטים באוניברסיטה העברית הביע האלוף (מיל.) אריאל שרון את קנאתו בנשיא מצרים.

„אני ממש מקנא בסאדאת — אמר — כשאני רואה איך הוא עולה על משכבו ב־9.30 כל ערב. עם קיסינג'ר, בלי קיסינג'ר — ה"

איש הזה הולך לישון ב־9.30 בערב, ואילו אצלנו תמיד ישיבות לילה, אנשים עייפים, עצבניים, מפוקים...

„מנהיגינו צריכים ללמוד מסאדאת לפחות איך לישון היטב בלילה".

אלימות בעזה, אהבה באשקלון

בעזה פועלים ארבעה בתי קולנוע המציגים מדי יום וללא הפסקה סרטים מיובאים, רובם ככולם סרטי ג'ודו וקאראטה רוויי אליפות למיניהן. הוועדה לביקורת סרטים ברצועה מתנגדת ליבוא סרטי מין.

הסרטים מוקרנים לגברים בלבד. חוגים צותיים משכילים רבים המבקשים לחזות בסרטי בצוותא נוסעים לעיר ישראלית קרובה.

„אבו־גילדה"...

בדבריו לפני חברי סיעת „המערך" בוועד הפועל, בכנס שנערך השבוע בשפיים, הדגיש מזכ"ל ההסתדרות ירוחם משל גם לדברי ראש הממשלה, כי „האיגודים המקצועיים של ההסתדרות דומים לגילדות של ימי הביניים".

„אם נקבל הערה זו של ראש הממשלה — אמר ירוחם משל — הרי אוריאל אברהמוביץ' לא יהיה מעתה יו"ר המחלקה לאיגוד מקצועי, אלא יו"ר מחלקת הגילדות".

קריאה ביניים: „אם כך, נקרא לאברהמוביץ' — אבו־גילדה".

אנא, עניבה

ראש עיריית ירושלים טדי קולק הופתע בשלפו מתיבת הדואר שלו מעטפה ובה עניבה.

במכתב שצורף לשי הסביר השולחים הם אלמונים, שהתמו „זוג אורחים שאיכפת להם", כי הם יודעים ש„הופעה הברמנית ללא עניבה" היא סמל מסחרי של אנשי מפלגתו של קולק, אך העדר העניבה מלבוש ראש העיר

במעמד הענקת פרס ישראל היתה תופעה צורמת ולכן הם תורמים למענו עניבה אותה לשימוש בהופעות ציבוריות.

טדי קולק בחן את העניבה ואמר: „אנה אני בא? — אם כבר, אז מודרנית יותר".

פעילות יתר

בישיבת ועדת הכספים של הכנסת אשר טיפלה בתקציב משרד ראש הממשלה, שאל יו"ר הוועדה, ח"כ ישראל קרגמן, מדוע הוקצב השנה סכום מוגדל לשיפוץ ולניהול הפעילות השוטפת בבית ראש הממשלה יצחק רבין.

הסביר לו סמנכ"ל משרד ראש הממשלה, ש. שילה: „ראש הממשלה הנוכחי נשוי ויש לו אשה בגיל צעיר יותר, וכתוצאה מכך יש בבית ראש הממשלה יותר פעילות".

לתת לשר בשיניים

שר המשפטים חיים צדוק הציע השבוע להכניס תיקון בחוק יסוד הממשלה, אשר יאפשר לראש הממשלה לפטר שר שנכשל בתפקידו.

לדעת שר המשפטים „יש להעניק ,שיניים' לחוק, כדי שראש הממשלה יוכל להשליט סדר בממשלתו".

שאל ח"כ מרדכי בן־פורת: „כוונתך שראש הממשלה יתן לשר בשיניים?"

דן דלמט

בשעה הי"ב!

בימים הנוראים האלה, כשהעתונים מלאים עד אפס מקום הודעות על שחיתות ורמאות, כאשר הביטוי „אחרי הספורט" נצלם מדעת הקהל ונתחלף ב„שתדי הספורט", טוב לשמור קצה

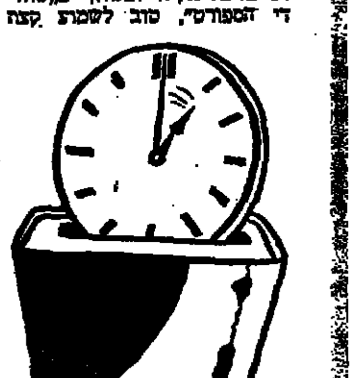

על משהו אחר, לא רק כתבה על הבות הביזנות.

כמש נהדר לשמוע על בן־אדם המוכן לתרום לטובת החברה, לעזור. טוב מאוד לשמוע על איש כמותו ואפילו לראותו בראי.

אתם שואלים, מה בעצם עשיתי? דבר פשוט. הסכתי כמה בייליונים למדינה, כמה עשרות של מיליונים: בלירות, בדולרים, כה זה משנה?

כיצד? אני מגלה את הסוד כמו המפקד קולומבו על מסך הטלוויזיה: עניתי בחיוב לפניית הממשלה, ובזמן שנקבע קידמתי את כחוגי השעון שלי בשעה אחת!

לפני ימים ספורים שמעת ברדיו פרשנות על היתרונות הכלכליים העצומים של שעון הקיץ. איזה חיסכון עצומי למשק — בדלק, בחשמל, וכמובן בדולומות. הרי אם קמים יותר מוקדם הולכים פחות שטויות, זה ברור.

אך לא זה העיקר. העיקר, שעשיתי את המלאכה בחינם! ללא תמורה של פרוטה אחת! לא אמרתי לשר האוצר, כנהוג ברית בני הארץ: „תראה, חביבי, אתה רוצה להרוויח סכום נכבד זה? אנא, בפטותא, התכבד ושלשל לכיסי כמה אלפים — ואשתוק!

אינני מבין רק דבר אחד. אם אפשר להוסיף מיליונים בעזרת פעולה די פשוטה של הזזת מחוגי השעון קדימה בשעה אחת בלבד, מדוע לא מזיזים באותה ההזדמנות לקצת יותר?

ואם ירצו שנלך לדוגמה ביותר, מה עושים? ב־31 במאי, בחצות, מקדמים את מחוגי השעון ב־30 יום. לפי שעון ישראל אין יוני.

רוצים להתקדם!

מאת **יהודה פרדיס**

במוקדם או במאוחר, שוב אין אנו מסתפקים בסתם לחיצה על כפתור המצלמה, אמנם, זה קל ונוח, ובראשית צעדינו בצילום באמת מספיק לפעול בהתאם להוראות הקצרות המצורפות לצעצוע החדש. אך ברבות־הימים, נתקלים בבעיות טכניות, כגון צילום בחדר, או „כיסוי" של תצרות ספורט, וכיו"ב.

רבים מבקשים לשפר את הישגיהם בצילום, ותוהים כיצד?

הדרך הקלה, הנוחה והנעימה ביותר, היא כמובן הצטרפות למועדון־צילום. לפני קרוב לעשר שנים נוסדה בישראל אגודה של חובבי־צילום, המכנה עצמה „איגוד מועדוני־הצילום בישראל". זה אירגון וולונטארי שלא על־כנת לקבל פרס, והוא מסתף לאיגוד הבינלאומי של חובבי־הצילום (פ.י.א.פ.). במועדוני־האיגוד מתקיימות הרצאות והדגמות ברמות שונות, גם למתחילים. פרטים נוספים — תוך פנייה בכתב לתיבת־דואר 23099, תל־אביב.

אפשרות אחרת — יקרה ומחייבת קצה יותר, כרוכה בהרשמה לקורס־צילום מן הסוג הנפתח מפעם לפעם, הן ביוזמת מוסדות־השכלה ציבוריים, הן על־ידי מכונים פרטיים. מודעות על כך מתפרסמות בדרך־כלל בעיתונות. מי שמתנוון בכוח־רצון ויכולת־התמדה, יכול גם להשכיל בעצמו, תוך קריאת ספרות מקצועית מתאימה. בעברית, החומר מוגבל למדי, ולא כולו שווה על צרכי הצלם החובב. מקצתו של המבחר בעברית כידוע, כמו, למשל „יסודות־הצילום" (פרסומי־הדרכה, חיל־האוויר), או, לעניות־דעתי, מתרכז מדי בהבטים אמנותיים („הצילום" לי. ברונשטיין). ספר טוב (אך יקר) הוא „הצלם המושלם" לי"א. פייניגר: אף שלא כל פרקיו יעניינו את החובב המתחיל, עדיין ימצא בו מידע רב העשוי להועיל לו. כמו־כן מופיע מדי־פעם כתב־עת בשם „צילומון", ובו בין־השאר מאמרים וכתבות המכוונים גם למתחילים, אלא שחוברת זאת אינה מוצעת למכירה, והיא מופצת רק בין החברים באיגוד מועדוני־הצילום.

● ספרות מקצועית

למעוניינים להרחיב ידיעותיהם בקריאה, לא נותרת לפעמים ברירה: צילום לעיין בספרות מקצועית לועזית — וכאן באמת יש מבחר עצום. שקצר המקום מלמנותו. עם זאת, מהרהוים לציין פרסומים ספציפיים של ייצרני ציוד־צילום, כגון „קודאק", „אגפא־גברט", „אילפורד" וכיו"ב. הללו מוציאים מבחר מגוון של פירסומים, חלקם מקצועיים מדי למתחילנו המידיות, אך יותרם מכוונים במפורש לחובבים.

כל יבואן של צרכי־צילום בחלק חינם־אין־כסף צלונים ודפי־מידע על מוצרים ספציפיים — למשל, סוגי־סרטים, מצלמות וכדומה. חומר זה ניתן להשיג בדרך־כלל תוך פנייה אל המשרד הראשי של החברה; אלא שכמעט תמיד מדובר בחומר לועזי (לרוב — אנגלית). עיקרו של חומר זה אינו אלא שיר הלל למוצר זה או אחר, אך כמעט תמיד אפשר לדלות ממנו בכל־זאת מידע, העשוי לעזור לנו גם אם אנו משתמשים במוצר שונה...

מוסדות־חינוך רבים נתנו דעתם על צילום כתחביב המתאים במיוחד לנוער; עיריות ומועצות מקומיות ממממנות מועדונים בהם קיימים חוגים לצילום ו/או להסרטה, הפתוחים לתלמידי־התיכונים המקומיים. כמו־כן נערכים מפעם לפעם מחנות־נופש לחובבי צילום והסרטה — כך שהורים לנער/ה המגלה עניין בצילום, יוסיפו להסב ליבו לאפשרות כזאת. פרטים מלאים יותר ניתן להשיג במחלקות לחינוך ברשות המקומית. לרוב, ההשתתפות בחוגים כאלה אינה כרוכה בתשלום, או שמדובר בסכום סמלי בלבד.

● חפש את החובב

אולם הדרך הטובה ביותר להתקדם בצילום, היא לגלות בחוג־המכרים מישהו, המחשב משוגע לדבר: לא רק „משוגע לצילום", אלא גם „משוגע לעשיית־נפשות" לתחביב זה. אין הכוונה לצלם מקצועי, מכנו נקווה לחלוב את כל סודות־המקצוע: אדם שפרנסתו בכך, לרוב טרוד מכדי למצוא זמן לסירותים — חוץ מזה, ייתכן שבשעות־הפנאי שלו כלל לא יהיה להוט להוזר ולעסוק בעניני־מקצוע. חובב, לעומת זאת, הוא לרוב גם קצת „מיסיונר" לתחביבו, ומחובבים ותיקים ומנוסים אפשר ללמוד הרבה.

רשימה (חלקית) של כתבי־עת, בשפה האנגלית, לחובבי־צילום, שניתן להשיגם בישראל:

Popular Photography
Modern Photography
Camera
Practical Photography
U.S. Camera
Amateur Photographer

פורטוגל: בחירות בצל דיקטאטורה

(סוף מעמוד 17)

היה — מבחינת „התנועה" — שהמפלגות הפוליטיות לא היו מתקיימות אחרי ה־25 באפריל 1974. הוא גם נתן דוגמא מאלפת: „אילו הזמנתי יועץ של המפלגה הקומוניסטית לסייע בניסוח חוק חדש, היה היועץ מושיט עזרה רבה וקונסטרוקטיבית, אולם כשהיה החוק יוצא לאוויר העולם, היו הבריות אומרים שזהו חוק של המפלגה הקומוניסטית. אות־קלון דבק במפלגה הקומוניסטית בפורטוגאל.

„אנו מבינים שכוח פוליטי חדש עשוי להיות תוצאה פשוטה של קואליציה של המפלגות הקיימות. אבל אני כשלעצמי אינני קובע את האוריינטאציה של אותו כוח, כמו האדמיראל רוזה קוטיניו, בין המפלגה הסוציאליסטית ובין המפלגה הקומוניסטית. יש לי עניין גדול להיות אדם שמאלי, אבל לא חבר המפלגה הקומוניסטית".

מכל מקום, בין י"ב המפלגות המשתתפות בבחירות שלוש הגדולות ביותר הן הקומוניסטים (בהנהגת קוניאל), הסוציאליסטים (בהנהגת סוארש) והדמוקראטים העממיים (בהנהגת פראנסישקו סא קארניירו, פראנסישקו באלשימיאו ומנואל מוטירה). את הימין מייצגת „מפלגת המרכז הסוציאל־דמוקראטית" בהנהגת פרייטאש דו אמאראל — אין צורך להתייחס ברצינות רבה מדי לסוציאליזם הקבוע בשמה — אם לא נביא בחשבון את המפלגה הכלכלנית, שדיד ליכים רווקים. אחרי הסתלקות הנוצרים הדמוקראטים מן הזירה, „המרכז הסוציאל־דמוקראטי" — הבקביל למפלגה השמרנית הבריטית — הוא תקוותם של השמרנים למיניהם. ועלינו לזכור, כי ההגדרה „שמרנים" תופסת לא רק לגבי בעלי־ההון (אלה שלא ברחו, הם וכספם, אל מחוץ לגבולות המדינה), וחלק נכבד של הבורגנות, אלא גם לגבי הכנסיה, שחשיבותה בפורטוגאל הקאתולית אין לגרוע ממנה, אף לגבי המוני איכרים השואבים ממנה את השראתם. הכנסיה מילאה עד כה את פיה מים, אולם היא יצאה משתיקתה כדי לדחות את טביעת „תנועת הכוחות המזויינים" אל הוולכים ברעתם, לאחר נידוי הנוצרים הדמוקרטים, להטיל לפתות פתקים לבנים בקלפיות, ולא להצביע בעד מפלגת הימין, בהמוני האיכרים יש לכלול לא רק את המעטים שמצבם טוב באופן יחסי, אלא במפורש את העניים והחולכאים הרבים, שהכמרים כנחים אותם בחייהם היומיומיים.

● הקרע בין העיר והכפר

הפראגמיה של פורטוגאל איננה רק בעובדה, שהיא המדינה הענייה והנבערת ביותר באירופה, אלא שקיים קרע עמוק בין ישובה החקלאי לבין זה העירוני. בעיני עובדי־האדמה — שחלק ניכר מהם, ביחוד בדרום הארץ, הם אריסים המתקיימים בתנאים לא־ייאמנו בלאטיפונדיות הענקיות, שבעליהן יושבים דרך־קבע בארצות־חוץ — כל עירוני מוחזק כקיפול תשוי, הניזון מיגיעתם המפרכת; בעיני העירוניים, לרבות הפרולטאריון, האיכרות היא יסוד כווי. הנקל לשמוע כיצד מארכסיסטים בני המעמד הבינוני מרזיבים את פיהם על משרתיהם, שהיגרו לליסבון הבירה מן הפרובינציה הכפרית...

המהפכה כבר עשתה לא־מעט להקלת מצבם של החקלאים — היו ביהם גם שקמו ותפסו את האחוזות הגדולות — אולם האינפלציה מבטלת את ההישגים הסוציאליים, כשם שהיא מכבידה את אכפה על עובדי העיר. „מסעות האינפורמאציה" שעורך הצבא כדי לעורר את יושבי האזורים השונים של פורטוגאל הכפרית, לרבות הנחשלים שבהם — סאלאזאר, הרודן המת, שקד על קפאונו של „גן־העדן הכפרי" במצב של בורות מידבית וכלכלת־חליפין פרימיטיבית — אין בהם כדי להפוך מסורת ארוכת־שנים על פיה. והאיכרים היו תמיד היסוד־המוסד של משק הבנוי על כוח־עבודה זול ביותר, אם על האדמה גופא. ואם בעקרם מן הכפרים אל התעשיה העירונית — או בבואם את פורטוגאל לבראזיל או למדינות השוק המשותף כדי להשתכר למחיית כשפחותיהם מרובות־הילדים בבית — וכל המהפכות בעבר, לרבות המהפכה הרפובליקנית של 1910, נבצר מהן לשבור את השיטה הזאת. גם ההפיכה הצבאית של 1926, שהעלתה את מישטר סאלזאר, היו לה בראשיתה מיטב הכוונות, אולם בהדרגה הפליגה את מגמות־התיקון בדוקטרינה לאומנית שבה הוארו חיי האיכר באור רומאנטי, ו„ימי־הבינים" — במקום רפורמות מקיפות או גם תיקונים מקוננים — הוצגו כאידיאל המשמש לבם של הידים.

● האינפלציה עושה שמות

העולם החיצון עודנו מרוחק ביותר מתודעת האיכרות, כמו המפלגות הפוליטיקאים שצמחו בתוך המעמד הבינוני העירוני, והדבר אמור גם לגבי הקומוניסטים. היא עדיין השכבה הקולוניאלית. האמיתית של פורטוגאל, גם במדינה הפוליטי — אפילו כמהפיכה כבר נתגלגה בפועלים. הפוזויים מבראזיל עד צרפת בחופשיהם אחרי פרנסה — גם במצבה התומרי האנוש, שבגלל יוקר החיים המאמיר אף התמיר לעומת השנה שעברה. הם, האיכרים, אינם מבינים את הגורמים שהביאו לעליית מחירי הנפט, אבל חשים על בשרם את עליית המחירים של חומרי־הדישון; הם אינם תופסים את מהותה של האינפלציה ואת מרכיבי המצב הפינאנסי הבינלאומי, לא את צורך הדה־קולוניזאציה ולא את המרכיבים האסטראטגיים — אבל הם זוכרים בגעגועים את היציבות שהיתה קיימת בשנות החמישים והששים, תחת המישטר הקודם, ומסיקים שפני־הדברים נעשים עגומים יותר במישטר החדש, וטינתם גוברת. הם חוששים מפני העתיד, ובהרגשתם האינסטינקטיבית הם אינם רואים הבדל בין מסירת התוצרת, בעבור מחירים קבועים־מלכתחילה, לידי הגילדות של המדינה הקורפוראטיבית נוסח־ישן, או לידי קאפיטאליסטים פרטיים, ובין מסירתה לקולקטיבים של המדינה הסוציאליסטית — העירוניים, לרבות פועלי־העיר, תמיד „יסדרו" אותם: ואפילו כיום מהווה האוכלוסיה החקלאית הרבה יותר מ־מ ח צ י ת התושביה של פורטוגאל...

מצבם של יושבי־העיר אף הוא אינו יכול לעורר קנאה, ביחוד של הפועלים והבלתי־מקצועיים או המקצועיים־למחצה, על־אף שכר־המינימום שנקבע בחוק, ועל־אף העובדה שבמפעלים רבים נטלו מועצות־הפועלים את ההנהלה לידיהן (שלא לדבר על אלה שהולאמו). כאמור, האינפלציה עושה לאל הרבה מהצעדים לשיפור תנאי־חייהם של בני המעמדות הנצובים, ובריחות ההון — למרות נסיונות־ההרגעה של הקומוניסטים — כבר הטביעה חותם בלי־ימחה בכלכלה. סיעות־השמאל הקטנות יש להן אחיזה, בדרך הטבע, בעיקר בין הסטודנטים, אולם ההסיסה המהפכנית לא הצטמצמה רק בהם — ו„ברית הפועלים והאיכרים" שהוצאה אל מחוץ לחוק וכוחה בבחירות שנערכו באיגוד הפועלים והחימיים ימים מספר קודם־לכן. משרד־העבודה (הנתון להשפעת הקומוניסטים) סירב לאשר את התוצאות, ועד הפולמוס נמשך, נעשתה „הברית" — יחד עם „התנועה לארגון מחדש של הפרולטריון הפורטוגאלי" המאואיסטית — בלתי־חוקית...

חמישים שנה של שיתוק פוליטי אינן נמחות בן־לילה. פורטוגאל סובלת מהעדר תודעה פוליטית, וביחוד מהעדר תודעה פוליטית ד מ ו ק ר א ט י ת. מה תהיינה איפוא תוצאות הבחירות המתקיימות היום, לאחר גידיים מבשר־רעה של אלימות? מה תהיה השפעתן על מעמד פורטוגאל בנאט"ו, שגם הקומוניסטים מתנגדים לפרישתה ממנו — מידי האמריקנים כבר נשמטה זכות השימוש בבסיס האזורים, שדרכו עברה „הרכבת האווירית" לישראל במלחמת יום־הכיפורים, והזיהור אחרי מדינות־ערב „העולם השלישי" נעשה בוטה יותר ויותר? האם תגלוש פורטוגאל לעבר „דמוקראטיה עממית" בהגמוניה קומוניסטית גלויה, או ל„דמוקראטיה חד־מפלגתית" בחסות הצבא, על־פי הדוגמא של מדינות ערביות, אפריקניות ואסיאתיות? והאם יש בכלל משמעות לבחירות אלו לנוכח החלטת „תנועת הכוחות המזויינים" להוסיף למלא תפקיד דומינאנטי בחיי המדינה?

מה מועיד הגורל „לארץ של אבן ורוח קשה / לארץ של אור מושלם ובהיר / מבעד לשחור האדמה ומבעד לצחור הקיר // מבעד לפנים של דממה וסבלנות / שהעוני מצייר מזה זמן רב / סמוך לעצמאות ובכל דיוקן / של דו"ח ארוך שאין לערער // ומבעד לפנים התואמים לשמש ולרוח"?

אני מצטט — בתרגום מילולי — שורות של משוררת פורטוגאלית חשובה, סופיה דה מלו ברינר אנדרסן. שוחחתי אתה בצהרי יום סתיו של ליסבון, בחדר רחב־ידיים שנפתח אל גן זוהר באותו „אור מושלם ובהיר" שהיא מהללה בשירה. ההתלהבות של „מהפכת הפרחים" האביבית עדיין לא נפוגה, אבל האכזבות כבר ארבו ריפיניים נחמלאו גם חרדה, לא רק תקווה. השירה היא, פעמים הרבה, סייסמוגראף הקולט את תנודות כה שעדיין לא נולד.

מה מועיד איפוא הגורל לפורטוגאל? אני נזכר בשורות של משורר אחר, אדיסו גונסאלוש:

„ביום מאלה הימים ייפתחו השערים / וכולנו ניכנס העירה / ביום מאלה הימים תהיה לנו שבת אמיתית / ומי־השתייה יהיו צלולים וזכים // ביום מאלה הימים נלמד איש את רעהו סיפורים / על הזוועות והרדיפות הישנות / ונרשום את כל הפעלים בעבר־עבר / מלאי רגש־רווחה שנמלטנו מושמדה // ביום מאלה הימים תנוטף השתיקה / ומתוכה יבקע שיר של אהבה."

גונסאלוש כתב את השיר — שאני מביא רק את שורותיו הראשונות — זמן רב לפני שנתחוללה המהפכה של ה־25 באפריל. שמו של השיר: „זמר לעתיד. אולי". אפילו משוררים, ואפילו משוררים פורטוגאלים, נזהרים בנבואות.

משה דור

„רסקו" באה לקראתך

גם במחירים קבועים, גם בתנאי תשלום גמישים

וגם בבישה כספי משתכנים

בירושלים

דירות רווחה - בנווה־גרנות

דירות 4½ חדרים עם מירב השכלולים

בשכונה נאה ומטופחת וקרובה למרכז העיר

✱ הסקה מרכזית

✱ שירותים כפולים

✱ 3 מרפסות

✱ חדר ארונות

נא לפנות למשרד המכירות של „רסקו" — ירושלים, רח' שמאי 8, טלפון 224421.

שינויים אפשריים תוך מהלך הבניה

רסקו RASSCO

על רסקו אפשר לסמוך!

בידור

לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • • •   לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • • •

מופעי תיאטרון ★ בידור ★ מוסיקה

אגוד האמרגנים והמפיקים בישראל

רבקה מיכאלי — בשעות נוספות
נעם סמל מציג:
ת"א „אהל" (ש. ארלוזורוב) הערב יום ו' 25.4 ב־9.30
כרטיסים: רוקוקו, בכורדים והקופה אהל טל. 283894
תל־אביב „צוותא" מחר מוצ"ש 26.4
2 הצגות ב־8.30 וב־10.30 טל. קופה צוותא 7—250156

חולון — אילנית־נדי יניל — בלוזי תזמורת
„רינה" הערב יום שישי 25.4 ב־9.30
כרטיסים: כרטיסטריה, בידורית, ובקופת רינה טל. 841174

גבי עמרני — איפה הכסף! (הקמצן)
הרצליה „דוד" הערב יום ו' 25.4 ב־9.30 כלפון הקופה 983814
ירושלים „בית העם" מחר מוצ"ש 26.4 ב־8.30
יפו „אלהמברה" יום ב' 28.4 ב־9.00
כרטיסים: „רוקוקו" טל. 223663

הרביעיה חוזרת
הערב יום ו' 25.4 בחצות
מחר מוצ"ש 26.4 ב־10.30
„פשחולניק"
הערב ב־9.00 וב־10.45
מתי כספי ונתנאלה
מחר 26.4 ב־8.30
כרטיסים: יוקי 222445 ובכורדים
מועדון התיאטרון — Lee עושה אנשים יפים

חיפה — רביעית המועדון חוזרת!
„שביט" הערב יום ו' 25.4 ב־9.00
כרטיסים אצל: „ברנר", „קופת כבוד" ובערב ההופעה בקופה

הגשש החיוור — אקספרס סטורי
יפו „אלהמברה" הערב יום ו' 25.4 ב־9.30
כרטיסים: „רוקוקו" ובכורדים
שימו לב! עקב הנה־גת שעון קיץ, ההצגה ביפו „אלהמברה" מחר מוצ"ש 26.4 ב־8.45
גבעתיים „שביט" 2.5 ב־9.30

יום אחד לפני...
משתתפים: עמוס טלישיה, חיים באשר, דוד מנחם, שמואל אומנן, נעמי בכר.
חיפה „בית רוטשילד" הערב יום ו' 25.4 ב־9.00

שמעון ישראלי — „אני יורד בגורדון"
רמת־גן „אורדע" הערב יום ו' 25.4 ב־9.30
יפו „בית פולה בן־גוריון" מחר מוצ"ש 26.4 ב־8.30
ת"א, מועדון התיאטרון יום ב' 28.4 ב־9.00
כרטיסים: יוקי 222445 ובמשרדים

הכל עובר חביבי — להיטי שנות התמישים בארץ ובעולם
א. ברטון מציג
ת"א „בת־דור" הערב יום ו' 25.4 — 2 הצגות ב־9.30 וב־11.30 טלפון הקופה 263178
ת"א „בית ארלוזורוב" מחר מוצ"ש 26.4 ב־9.00 טלפון הקופה 283894
כרטיסים: יוקי 222445 ובמשרדים

לונה פארק — עיר השעשועים — בידיד המזרח
פתוח כל יום (פרט ליום ו') מ־5.00 אחה"צ עד 10.00 בלילה
במוצאי שבתות מצאת השבת.
לכבוד ל"ג בעומר, יום ג' 29.4 מ־11 בבוקר עד 10 בלילה

הצגות בכורה — מועדון 77 ת"א — עם עירית דותן — בשירי הולנדר ובשירים אחרים, גיטארה: רוני ידידיה
הערב יום ו' 25.4 ב־9.30
חיפה „בית רוטשילד" מרתף 10 מחר מוצ"ש 26.4 ב־10.00

עמק 200,000 — מאת: שלום עליכם
ת"א „נחמני" מחר מוצ"ש 26.4 ב־8.30
יום א' 27.4 ב־8.30
פתח־תקוה „היכל" יום ב' 28.4 ב־8.30
ת"א „אהל" יום ג' 29.4 ב־8.30

ש. דז'יגאן ולהקתו — בסאטירה האקטואלית „...שבע שנים רצות"
חיפה „אורה" הערב יום ו' 25.4 ב־8.45
רמת־גן „רמה" מחר מוצ"ש 26.4 ב־8.15
ת"א „אהל־שם" יום ג' 29.4 ב־8.30
חדרה „תוף" 30.4 ב־8.30
כרטיסים בת"א: „צהיר", „רוקוקו"

ראובן בר־יותם — היידה יפו!
קומדיה מוזיקלית
גבעתיים „שביט" הערב יום ו' 25.4 ב־9.30
נהורה „בית־העם" יום א' 27.4 ב־8.30
נתיבות „מרכז קהילתי" יום ב' 28.4 ב־8.30

זכור להזמין כרטיסים בטלפון בקופת התיאטרון בערב ההצגה

צוותא לתרבות מתקדמת

ליל שבת 25.4	ב־9.00: „וינסנט" — שמעון לב ארי ב־דמותו של ואן גוך. בחצות: **אריק איינשטיין והצ'רצ'ילים ולהקת תמוז.**
שבת 26.4	ב־11.11 בבוקר: **סדרה 11:11.** מנהל מר־קיקלי: מעוז שריף. **המקהלה הלאומית „רינת"** בניצוח אבנר איתי. פסנתר: עדית צבירידיקי הר אבן. יצירות מאת: ויקטוריה, ליגטי, אמבי, גנקין, י.ס. באך, י. ברהמס — שירי עמים ושירים ישראליים.
שבת 26.4	ב־4.30 אחה"צ: התיאטרון החאן מציג לילדים: „35 במאי".
מוצ"ש 26.4	ב־8.30 וב־10.30: רבקה מיכאלי בתוכניתה „שעות נוספות".
יום ב' 28.4	ב־9.00: **אריק איינשטיין והצ'רצ'ילים ולהקת תמוז.**
יום ג' 29.4	ב־9.00: צוותא מארחת את הסופרת **סימון דה בובואר SIMON DE BEAUVOIR כלת פרס ירושלים.** דברי פתיחה, הנחיה, ותרגום: אלי ברזל
יום ד' 30.4	ב־4.30 אחה"צ: התיאטרון החאן מציג לילדים: „35 במאי".
יום ד' 30.4	ב־8.30: צוותא בשיתוף עם שדמות: **היש טעם בחלום על חברה מתו־קנת ב־1975?** א. פגישה אישית עם יוזמי צורות חיים חדשות בעיר ובקיבוץ. ב. משוחחים: יצחק בן אהרון — גבעת חיים מאוחד, אלעזר גרנות — שובל, אלכס ברזל — כפר החורש. הזמר דודו זכאי — דליה, יופיע בשירה.

חאן — תיאטרון ירושלים
רחוב מרכוס 20, טל. 67167
אביב בתיאטרון ירושלים
בשיתוף עם עיריית ירושלים
שבוע חמישי

היום ה־25.4.75 בשעה 15.00
להקת ה„רויאל שקספיר"
„תענוגות וחזרה בתשובה"

מוצ"ש 26.4.75 בשעה 20.30
להקת ה„רויאל שקספיר"
„כתר ריק"

יום ב' 28.4.75 בשעה 20.30
קרמינה בורנה של ימי הביניים
להקת רנה קלמנצ'יץ (וינה)

יום ג' 29.4.75 בשעה 15.00
סרט לילדים
„שלגיה ושבעת הגמדים"

יום ג' 29.4.75 בשעה 20.30
תזמורת סימפונית ירושלים — רשות השידור
מיצירות: ויולדי, מוצארט, באך, הנדל

יום ה' 1.5.75
בכורת הסרט הישראלי
„שלשה ועוד אחת"

כרטיסים במשרדים בעיר, בקופת התיאטרון בשעות 4—8 אחה"צ ובקופת הסתדרות הסטודנטים.

הכונו!! הכונו!!
להופעת ה:
ROYAL CANTORS OF ST. PANCRAS
המקהלה ההולנדית המפורסמת ובה 100 זמרים.
המקהלה תופיע בהופעה חגיגית חד־פעמית ב„בית החייל" בתל־אביב ב־1.5.75
כל ההכנסות קודש לפעולות הועד למען החייל
● המעוניינים ברכישת כרטיסים ובתרומה לועד למען החייל יפנו בהקדם לבית החייל תל־אביב, רח' ויצמן 60, טל. 443269.
כרטיסים ניתן להשיג במשרד „אתיקף", דיזנגוף 118, תל־אביב ובקופת בית החייל.

אולפן בת־דור לאמנות המחול
מנהלת: ג'נט אורדמן
סגן מנהלת: שילה לוי
מודיע על פתיחת סניף בבאר־שבע
כיתות לילדים
בלט קלאסי (לפי שיטת האקדמיה המלכותית של לונדון), מחול מודרני.
כיתות לנוער ולמבוגרים
שעורי בוקר למבוגרים מתחילים.
בלט קלאסי — מחול מודרני — ג'אז
ההרשמה באולפן בארשבע, רחוב יד ושם מס' 17, שכונה ג' (ליד לשכת הגיוס), בתאריכים: 4—5—6 במאי בין השעות 16.00 עד 19.30

התיאטרון הלאומי הבימה · **התיאטרון הקאמרי תל אביב** · **התיאטרון העירוני חיפה**

התיאטרון הקאמרי
קומדיה של טעויות
קומדיה מוזיקלית על־פי ויליאם שקספיר
יום ג' 29.4 ב־8.30
הצגה לכל המשפחה
במחירים מוזלים מ־6 ל"י עד 8 ל"י
ביום ג' 29.4 ב־5.00 אחה"צ

התיאטרון העירוני חיפה
הצגות בכורה
הקוף · **הג'וקר** (במה 2) · **שרגא קטן** (במה 3) · **ש י ץ** (במה 2) · **גן הדובדבנים**

שחקני החאן מציגים
ההצגות המיוחדות של העונה
„...אין זה נכון שבירושלים אי־אפשר לעשות תיאטרון, אפשר גם אפשר והוא מצויין". (מיכאל אוהד — „הארץ")

„משרתם של שני אדונים"
אשדוד „אולימפיה" (א. לעם) יום א' 27.4 ב־9.00
כל הכרטיסים נמכרו
תל־אביב „נחמני" יום ג' 29.4 ב־8.30
וכן ביום ד' 30.4 ב־8.30

„מילכוד 22"
בחאן הירושלמי מחר מוצ"ש 26.4 ב־8.30
תל־אביב „נחמני" יום ב' 28.4 ב־8.30

לילדים: „35 במאי"
(או: דני רוכב לים הדרומי) עפ"י אריך קסטנר
בחאן הירושלמי היום יום ו' 25.4 ב־3.00 אחה"צ
תל־אביב „צוותא" מחר שבת 26.4 ב־4.30 אחה"צ
אשדוד „דנוך" יום ג' 29.4 (ל"ג בעומר) ב־11 לפנה"צ
אשקלון „רחל" יום ג' 29.4 (ל"ג בעומר) ב־4 אחה"צ

הקברט הסאטירי „פשחולניק"
מאת: רמי רוזן. מוסיקה: נפתלי וגנר
בהשתתפות: אהרון אלמוג, שבתאי קונורטי, עליזה רוזן, רחל שור, אלי דנקר
תל־אביב מועדון התיאטרון הערב יום ו' 25.4 — 2 הצגות ב־9.00 וב־10.45
בחאן הירושלמי מחר מוצ"ש 26.4 ב־9.30 וכן ביום ג' 29.4 ב־9.30

כרטיסים להצגות בתל־אביב: „יוקי", טלפון 222445 ובמשרדים

77 — בן־יהודה 77 ת"א, טל. 230000, הזמנות 228880
מין מהגה... מין משחרר... מין מבין...
השתחרר(י) לערב אחד מהרגיך ובוא(י) לשיר ולשמוע על תסביך המין
עם **ישראל גוריון**
בערב שירים נסים בתכניתו: **עומד לי על קצה הלשון**
הערב 2 הצגות 10.30 ובחצות וחצי ● מחר מוצ"ש 10.30
כרטיסים: בכל משרדי הכרטיסים בעיר וביום ההופעה במקום
לתושבי ירושלים, חיפה והצפון ובאר־שבע — בקרוב נגיע אליכם

בפיאנו בר המפואר „קינג" יונה 15, יפו — 861800
הערב ובמוצ"ש
✶ ערבי שירים נוסטלגיים עם הזמר **גבי קריספין**
ברמנסרו ספרדי ✶ ליד הפסנתר רמי אחרוני
✶ ריקודים עד לשעות הקטנות
✶ מנחה ובדרן הערב **ליאון ורדימון**
הכונו!!! החל ביום ו' 2.5.75 „קינג" כארח את ההצגה „ההכירה של בעלתי"
חדיש

77 — בן־יהודה 77, טל. 230000, תל־אביב
ערב עם: **עירית דותן** — כוכבת הטלוויזיה, ורוני ידידיה מיטרה
ליל שישי 9.15
בשירי יעקב הולנדר ושירים אחרים.

נפגש ב־טגדי

✶ **ריי מילנד** („גולדי")
בסרט האימים המרתק עפ"י רב המכר של
אדגר אלן פו
שריקות בערפל
בצבעים ✶ סינמסקופ
מהיום, יום ששי 25.4.75
בקולנוע **„סינמה 2"** תל־אביב
שעות ההצגות:
ביום ששי: 12—14 ✶ במוצ"ש: 18.45—20.30—22.15
בימי חול 6 הצגות ביום: 22.15 — 20.30 — 18.45 — 16.30 — 14 — 12

בשיתוף „להיטון" שבועון הבידור לכל המשפחה
סבן שלית בע"מ — „לופו חיפה" גאים להציג: גדול זמרי המאה ה־20
ז'איס רוסוס

✶ צוות הזמורות ומלווים של 16 איש
✶ 4 טון ציוד סטראופוני מחו"ל
יופעל ע"י צוות מומחים מחו"ל.
4 הופעות בלבד בישראל!

תל־אביב „היכל הספורט" 2 הופעות: יום ג' 17.6 ב־9.00 בערב · יום ד' 18.6 ב־8.30 בערב
ירושלים „בנייני האומה" מוצ"ש 21.6 ב־9 בערב
חיפה ק. אליעזר „איצטדיון" יום א' 22.6 ב־8.30 בערב

כרטיסים במכירה מוקדמת

חדש בעולם הרהוט!!

נפתחו אולמי התצוגה והמכירה היפים ברמת־גן

ROME

ברחוב ז'בוטינסקי 36 רמת־גן
החל מיום א' 27.4.75

הנחות ניכרות לרגל הפתיחה

- חדרי שינה יבוא בדגמי 1975
- מערכות סלון אכסכלוסיביות
- חדרי ילדים מתוצרת חוץ

ועוד מגוון הצעות ✱ רהיט לכל מטרה לטעמכם

יריד אשקלון לאמנות ואומנות

מרכז אפרידר

בימים 7 ביוני עד 14 ביוני 1975

ההשתתפות ביריד פתוחה בתחומים:
ציור, פיסול, צורפות, קרמיקה, הדפסים אמנותיים, מוזאיקה, גילוף עץ, בטיק, צילום, תכשיטים.

אמנים המעוניינים להשתתף ביריד, מוזמנים לפנות לפי הכתובת: המחלקה לתיירות ולאירועים עירית אשקלון, להנהלת היריד.

בית־הצנחן רמת־גן
רחוב רוקח, דרך אבא הלל 155 (לפני שילוס)
מוצאי־שבת 26.4.1975
בידור וריקודים
בתכנית:
גדי יגיל
ותזמורתו
ריקודים לצלילי
„הכוכבים הכחולים"

קולנוע בן יהודה

הערב ב־10.00
סידני פואטייה
לולו
„לאדוני באהבה"
✱
הערב ב־12.00
אנטוני קווין
„זורבה היווני"
6 פרסי אוסקר

אולם הנצח

מסיבות, אירועים ובריתות
מטעמי גריל, סלטים פיקנטיים מיוחדים במחירים נוחים
כשר
אולם „הנצח"
ה"א, רח' המסגר 49, טלפון 31179

מועדון קולנוע „הוד"
דיזנגוף 101 טל. 226226
הערב בשעה 10 בלבד
לומבד ספנסר ✱ טרנס היל („טריניטי") בסרט
„היזהרו, אנחנו עצבניים"

מועדון „פריז"
הלילה 12—10
מול מלון „דן"
טלפון 236605
„חוויית קיץ"
✱ פול ניומן
✱ אודרטון וולש
✱ ג'ואן וודוורד
בצבעים

ניתן להשיג את תקליטו החדש של
GABI SHOSHAN גבי שושן

גבי שושן

בלהיטיו:
✱ להשתטות לפעמים
✱ ילדה קטנה
✱ אני חושב על בית
✱ לאוהבים צעירים
✱ לילה בחוף אכזיב
ועוד...
להשיג בכל חנויות התקליטים
הפצה קוליפון

סינמטק המחאה
קולנוע אלנבי חינם
הערב ב־10.00
„הקונפורמיסט"
של ברטולוצ'י
עם טרינטיניאן

גאברבר
במלון מגדל שלום
מארח את
הזמר אודי
והפסנתרן רוני
בזמר ישראלי ובינלאומי
מוסיקת רקע וריקודים
מטעם ועד שייק
במוצ"ש מחירים
מוזלים במיוחד.
הזמנת מקומות: טלפון 58286 או בערב 54154

השבוע בבתי הקולנוע

תל־אביב

במוצאי שבת: 7.30, 9.30
בימי חול: 4.30, 7.30, 9.30

...: שבוע 2 בכורה ארצית אלן דילון קלימבר
...: שבוע 4 ואהרון ג'און יאן המשתדה
...: 7.30, 9.45 שבוע 9 ...רם רדפורד בגטסבי הגדול
...: שבוע 8 פייר ריטאר ... לי את האף
...: 6.15, 9.15 שבוע 11 ...רונהויי המבדיל הלוהט
...: אנה מגנני ... הציאורים
...: שבוע 2 סופיה לורן ... אומל איש לאבנשה
...: 8.00, 10.00 רוברט שאו ... הכוכבים
...: 7.30 הפיל האפריקאי ... המסכה ... הארוב
...: 7.15, 9.30 שבוע 9 ... בעל אקרח הזהב
...: שבוע 3 תצגת בכורה ... הזרה
...: מורפת הנבריב
...: 7.15, 9.30 שבוע 3 ... סינמורה ... בידור
...: שבוע 3 בכורה ארצית ...
...: 7.00, 9.30 שבוע 8 ניקולסון ברובע הסיני
...: הצגת בכורה ארצית ...
...: הסרט היווני המשוקה
...: לי וואן קליף ...
...: שבוע 6 אתהי בות ... של מגקה הלהות
...: שבוע 4 בכורה ארצית ...
...: 6.45, 8.30, 10.15 ... אלו פי קריקות בכרמל
...: שבוע 3 בכורה ארצית ... על הכוונת
...: שבוע 4 בכורה ארצית ... שריים של קרח
...: שבוע 6 בכורה ארצית ניקולסון הפרט האחרון
...: 6.00, 9.00 שבוע 4 ... מחוי לשואיו
...: גלגלה ג'ימסון ... פרשת בלמון
...: שבוע 10 ... האוגנים
...: ברוס לי ... אורקון
...: שבוע 2 ... בעל האונם

יפו

בשעות: 7.15, 9.30
...: פול ניומן הטוקל
...: שבוע 5 מאריך אל אגורים מנבינות חיי

בת־ים

בשעות: 7.30, 9.30
...: ג'ין ווייט ... רודנסקי תיק אודסה
...: דליה פרידלנד ... יום הדין
...: 7.15, 9.30 שאול אוגבור ... שעות של מתח
...: 7.15, 9.30 ... סמלה
...: אליובם הרטמן בראש מורם

חולון

בשעות: 7.30, 9.30
ארמון: הקומדיה ... מורנש
...: 7.15, 9.30 רוד שטייגר ... הוקן דינמיט
...: 7.15, 9.30 שבוע 2 ... משתוללת
...: איש התשוקה
...: ג'ין ... בייקר בראש מורם

קרית אונו

...: 7.00, 9.15 ג'ק למון ... אוהבי

אור־יהודה

...: 7.15 ... מכרטה ... בכיר

ירושלים

במוצאי שבת: 7.00, 9.00
בימי חול: 3.45, 7.00, 9.00

אדיסון: 9.00 שבוע 2 הסרט ההורכי פאסמה ג'דיק בגדל בני
אורגיל: איב מונטאן ... פרנסואה, פול האנריש
אוריון: 9.00 שבוע 6 פיי רונאווי המבדיל הלוהט
אורנע: 7.00, 9.30 מייקל קיין ... אוליבייה במשחק בינקרו
ארמון: שבוע 2 המספרי ... אינגריד ברגמן קובלקה
הבירה: 6.45, 9.15 שבוע 2 ... אוריינס אקספרס
חן: פרד וויליאמסון ... כמעט בהרלם
ירושלים: שבוע 7 צ'רלסון ... הסכון גבל תשופה 1975
מיטשל: שבוע 2 ... 5 האנגמה
סמדר: 6.30, 9.00 רוברט רדפורד בגטסבי הגדול
עדן: 7.30, 9.30 כטיב ... אלי מסגרו הבריחה
רון: שבוע 2 ... הסגבר הזהב

רמלה

המגדל: 7.30, 9.30 ... החווה

לוד

בשעה: 7.30, 9.30
אודיל: זאת בול ... עם רשיון
נהדריה: נסים פרוסי ... דליה פרוידלנד יום הדין
תרבות: 7.15, 9.15 ... רוני הואורד ... גראפיטי

ראשון־לציון

בשעה: 7.00, 9.00
נשמן: כרמן של חלם ... הגרופשיה דוהרת
ראשון: ... תוצרה שבדית
תפארת: 7.00, 9.15 ... שנבאי גד

נס־ציונה

נגה: 7.00, 9.00 קלינט איסטווד ... שבכה ניהנים

רחובות

בשעות: 7.30, 9.45
בית העולים: דליה פרידלנד נסים פרוסי יום הדין
הדר: מכבילייאו של ...
חן: תשוקתה של בריאן

אשדוד

בשעות: 7.30, 9.30
אולימפיה: רובי ... ברבר
אמבר: השוקה סוקה
אשדוד: המנוק האיטלקי
רגן: אליוס נולר פרגלים

קרית מלאכי

בשעות: 7.15, 9.15
סידור: האיש בעל שבי הראשים
הוד: לאגרו בונקה אהובתי השמה

אשקלון

רהל: 7.15, 9.30 תיבת האלימות

שדרות

חן: 7.30, 9.30 השוחד

נתיבות

שבים: 8.00, 9.30 ריצ'רד האריס ... היא מקבובי

באר־שבע

חן: 7.00, 9.15 ... בשרפה

רמת־גן גבעתיים

בשעות: 7.15, 9.30
אואזיס: צ'רלסון ... גבל תשופה 1975
אורדע: 7.45, 9.45 פרא
אורלי: שבוע 3 ג'ולי כריסטי ... המתווך
ארמון: שבוע 2 לאורה אנטונלי ... משונש
גל־אור: 7.30, 9.30 ... אשה
הדר: 7.00, 9.30 אינגריד ברגמן ... באוריינט אקספרס
לילי: שירלי מקליין ... בממרומיה
רמה: ביום א' 7.30, 9.30 דקאמרון האסור
רמת־גן: שבוע 2 ג'ק למון ... השניה
שבים: 7.30, 9.30 ריצ'ארד האריס ...

חיפה

במוצאי שבת: 6.45, 9.00
בימי חול: 4.00, 6.45, 9.00

אורדן: שבוע 2 הסרט ההורכי ... אחר
אורה: 6.00, 9.00 שבוע 6 פול ניומן המבדיל הלוהט
אורלי: גולדי הון ... אקספרס
אמפיתיאטרון: ברוס לי ... הדרקון
ארמון: שבוע 2 אלן דילון ... קלימבר
בית רוטשילד: 9.30 אוסקר ורנר ג'ולי כריסטי פרנהייט 451
גלאור: ... כריזיס 2
חן: מייקל קיין ... הכסף
כרמל גנים: 7, 9 הסרט ההורכי ... הפלא
מורדיה: שבוע 2 מרצ'לו מסטרויאני מה?
פירוה: שבוע 2 הסרט השבדי ...
עטמון: 6.00, 9.00 ... מקרואל ...
סאבוי: 6.30, 9.00 שבוע 2 ... ברנרדו ... תשוקה
רון: קירק דוגלס, ג'ורג' ... 5 פעמים ...
שביט: לוסיל בול ... דודה מיים
תמשר (נוה שאנן): רוג'ר מור האיש בעל אקדח הזהב
בית העם (קרית חיים): ויליאם הולדן בריפה
היכל (ק. חיים): פרנק סינטרה ... במזרכה
ספיר (ק. ביאליק): ... של דייל ...
סביר (ק. מוצקין): שבוע 2 האיש בעל אקדח הזהב
קולנוע (ק. ים): 6.30, 9.15 ... קופר ... המתמחים
הוד (ק. מבעון): 6.30, 9.00 ... קיצי
הכבאי (ק. מבעון): 6.30, 9.00 ... המוהרה

עכו

גרשון: 7.00, 9.00 אורסולה אנדרס ...

קרית־שמונה

הרכון: 6.00, 8.15 קירק דוגלאס ... הסבכבר
שביר: 6.45, 9.00 ...

פרדס־חנה

דקל: 7.45 ... של ניכטמונית

חדרה

בשעות: 7.00, 9.00
חדרה: 7.00, 9.15 מי רצה את ... מרי
חוה: בירוק בערבה
אורות (בית אליעזר): ... למלחמה

נתניה

בשעות: 7.00, 9.15
אסתר: ברברה הרשי אנגיה
שרון: רומי שניידר יחסים במכרות

הרצליה

דגניה: 7.30, 9.30 נסים פרוסי דליה פרידלנד יום הדין
דוד: 6.00, 9.00 פול ניומן סטיב מקווין המגדל הלוהט
היכל: 7.30, 9.40 ג'ורג' סיגל אליוט גולד המהמרים
תפארת: 7.15, 9.15 ג'ין קוליג' ... שאלה של אהבה

רעננה

אורות: 7.00, 9.00 ... שלושה ... נבל

כפר־סבא

חן: 7.15, 9.30 קלינט איסטווד חוזה דרכם
שמל: 7.30, 9.30 לנה ... באריום X

פתח־תקוה

הדר: 7.45, 9.45 רוני הואורד ... גראפיטי
היכל: 7.30, 9.45 מורים רונה ... אבוריב
שלום: 7.30, 9.30 שלושה המוסקטרים ...

סטודיו השמש
ת"א, רח' כנגה 14, טל. 223670
הערב יום ו' 25.4 ב־10.00
מחר מוצ"ש 26.4 ב־9.00
לאור ירח
סרט מעולה
• שירה בציבור
• זמרים צעירים
בניהול מורה' ירושת, דיזנגוף 192

חבורה דתיים סטודנטים
... במוצ"ש ט"ו אייר 26.4 משעה 20.45
באולם בני ברית
רח' קפלן 10 ת"א
ערב בידור
בתכנית — הבדרן
אבי בהם
... והזמרת
הדולפינים

מועדון סינמסנטר
תל־אביב יונה הנביא 2 טל. 579552
סינמה 1: הערב בשעות 12—10 „ההרפתקנים הגדולים" סרט הבתה והפעולה עם: בורט ... ומוני קרסים
סינמה 2: הערב בשעות 12—10 הקרנה נוספת לסרט הבולט של אריק פון דניקן „מרכבות האלים"

תערוכת קקטוסים
ומכירה מיוחדת
צמחים ת"א, מקוה ישראל 10

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל

טקס הענקת תארים אקדמיים למוסמכי מחזור מ"ו

יערך בל"ג בעומר תשל"ה (29 באפריל 1975) בשעה 5.00 אחה"צ ברחבת שרמן, קרית הטכניון, חיפה.

בהשתתפות שר הבטחון שמעון פרס

הכניסה לפי הזמנות בלבד.

עירית חיפה · קרן הנגב
אגף לתרבות, נוער חברה וספורט

בקרו בתערוכה
דוד בן גוריון
חייו ופועלו
בתיאטרון העירוני חיפה
רח' פבזנר 54

כל ימות השבוע כולל שבתות בשעות 10.00—19.00 — ללא הפסקה.
בימי ששי וערבי חג עד 14.00.
כרטיסים לשבת יש להכין מראש.
בתי ספר וקבוצות מאורגנות — יקבלו הדרכה.
פרטים נוספים והרשמה טלפון: 667767 בשעות 08.30—12.00.

ההסתדרות הציונית העולמית — דור ההמשך
חבורות קליטה ת"א

ביום א' 27.4.75 יפתח
מועדון חבורות קליטה בתל־אביב

בבית הנוער ברח' הפטמן 6 (ליד ממעל הפיס) פתיחה חגיגית לצבור הרחב בשעה 8.00 בערב. המועדון מיועד לעולים בודדים ויופעל בימים א' ד' ה' בשעות הערב.

עולים וישראלים מוזמנים

וייז

הגיע משלוח חדש של
חדרי שינה
מגרמניה
בדגמים חדישים
במבצע
לזוגות
צעירים
חדרי שינה
תוצרת חוץ, כעץ תיק
כולל:
ארון 3 דלתות 1.71X2.56
מיטה זוגית עם גב
ו־2 שידות
ב־3380 ל"י
דיזנגוף 213, תל־אביב
רבי עקיבא 16, בני ברק

אולמי גל
יד־אליהו
ליד בריכת „גלית"
ערב ריקודים
בכל מוצאי־שבת
תכנית בידורית
בשבוע הבא
נועם קניאל
והזמורת „המסגרת"
הגרלות ופרסים

מועדון דרייב־אין
גבעתיים
הערב ב־10.00
✱ ג'פרי הנטר
✱ דוד ג'נסן
✱ פטרישה הוונט
בסרט המתח המלחמתי
„גיהנום לנצח"

טיונרים מ־1100 ל"י
אצלנו יותר זול!
סטריאו ספורט
בן יהודה 8 תל־אביב

אוניברסיטת בן־גוריון בנגב

מודיעה
על דחיית
טקס חלוקת התעודות לבוגרים - תשל"ה
שאמור היה להתקיים בל"ג בעומר — י"ח באייר תשל"ה (29.4.75).
הטקס יתקיים ביום שלישי, ג' בסיון תשל"ה (13.5.75) באולם קולנוע „קרן" בבאר־שבע, בשעה 11.00 בבוקר.
הזמנות אישיות תשלחנה.

מועדון
חצות וחצי
רח' המסגר 51 ת"א
בתכנית:
✱ להקת
האדיות
✱ הזמר
ששי קשת

כלהווו!
עבורך
מבצע מיוחד
מספרה
חינם!
טיפולי היופי
חינם!
תסרוקת נסיון והרחות
חינם!
לכל כלה השואלת שמלה
החל מ־500 ל"י
אצל „ברודיה"
הסלון בעל המוניטין
תל־אביב, אלנבי 13
טלפון 57993
פתוח רצוף
מ־9.00—18.30

אבישלום דרורי מהפנט
✱ היפנוזה שימושית
✱ גמילה מעישון בעזרת היפנוזה
✱ לימוד אנגלית בעזרת היפנוזה
✱ הרזיה בעזרת היפנוזה
✱ בעיות??
✱ יעוץ בעניני משפחה
פרטים תל־אביב
טל. 289835, 297193

פרספקטיבה

בית התעתועים, טלפון 256141 · בית הקפיץ, הדיזנגובי 13, 256135
הערב ב־10.00
1. ... אליה קאזן · 1. זרע אבדונבוה
2. ביק ... · 2. ... בכתבים
מחצות
1. אגדיפאה בחלל · 1. ... זברינסקי
2. קייץ של אהבה · 2. היטקה של הזמרי
יש לך 100% ביטוח על הכרטיס שלך...

הערב ביפו
משעה 20.00
ראיונות —
סרט מופת
רח' יהודה הימית 2 יפו
(עיי אלמבריה)
• לצעירים ברוחם
• למשועממים בביתם

קולנוע „לימור"
... אבן גבירול 30
... הערב 25.4
9.45—11.45
„השועל"
... דניס
... הייוורד

האוניברסיטה העברית בירושלים
שנת היובל תרפ"ה—תשל"ה
הפקולטה למתימטיקה ולמדעי־הטבע
מודיעה על
טקס חלוקת תעודות בוגר במדעי־הטבע (B.Sc.)
שיתקיים ביום שלישי, כ"ד בסיון תשל"ה (3.6.75), באמפיתיאטרון האוניברסיטה. פרטים יישלחו.
תלמידים שסיימו חובותיהם לתואר וטרם קיבלו הודעה על זכאותם לקבל תעודה, מתבקשים להתקשר בדחיפות למזכירות לעניני תלמידים, בנין רוס, חדר 70, גבעת רם, ירושלים (טל. 68211/362).

פרס למוצא!
אבד גור־זאב
שצבעו שחור
וחזהו לבן
בסביבות צפון תל־אביב.
נא להתקשר ל־בנס־411/03

מכתבות الأصل

בידור

לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע ...

קיסינג'ר בעיני...

הנשיא הרטע...

DRIVE-IN CINEMA TEL-AVIV

קולנוע "דרייב אין" טל. 477177

משעה 7.30
הסרט המקסים
לכל המשפחה
"הפיל האפריקני"

בשעה 9.45 שיא השיאים של מתח !!!
"תעלומת בול הזהב"

רצח מסתורי, עלילה סבוכה ומלאת הפתעות סביב פיסת ניר שמיה הון !

בהשתתפות:
* ג'יימס בוס
* פרנציסקה אמס
* ניקי הנסון

במוצ"ש 26.4.75 בחצות בלבד
"מסכת המוות האדום"
פסטיבל סרטי מתח עפ"י סיפורו של אדגר אלן פו
בהשתתפות: וינסנט פרייס

נעם סמל מציג:
רבקה מיכאלי
ב"שעות נוספות"
תכנית בידור אקטואלית

הצגות ה־150

תל־אביב "אהל" (בית ארלוזורוב)
הערב יום ו' 25.4 ב־9.30
כרטיסים: "רוקוקו", בכרטיסים ובקופת אהל, טלפון 253894

תל־אביב "צוותא" מחר מוצ"ש 26.4
2 הצגות ב־8.30 וב־10.30
טל. קופת "צוותא" 250156,7

ברונו גלריה לאמנות
רח' בן יהודה 64, תל־אביב * טל. 220635

מזמינה אתכם לתערוכת האביב
במוצ"ש 26 אפריל 1975
בין השעות 18—22

המציגה עבודות אורגינליות של אמנים ישראליים ומחו"ל כדלקמן:

* ארגוב, ברגנר, בונה, בריס, ינקו, יוחנן סימון, קססל, קוטני פולק, לוף, מרגרית, מקדונלד, מירו, פרחים, פסקין, פרנקל, טוביאס, ראובן, בק, לוסן, זודניצקי, קולניק, קווינה.
* ליטוגרפיות משל ארדון, בה, ברי, ברגנר, דלי, הנק למנטול, סוביאס, כרמנה, יוראל, ינקו, לאוטר פיני, פרנק קוק, סרה קלוד, ראובן, שאגאל, הומרקין.
* **לראשונה ליטוגרפיות פיקסו על צלחות ממוסגרות.**
* **יצירות אורגינליות של ציירים מבטיחים.**

בימי חול הגלריה פתוחה מ־9—13, 16—20

יהורם גאון
שר שירים יפים
עם תזמורת בת 15 נגנים

יפו "אלהמברה"
מוצ"ש 3.5 ב־9.15

המשרד: רח' דיזנגוף 66 טל. 297193, 289835

RAMADA continental

על שפת ימה של תל־אביב במפגש הרחובות הירקון־גורדון טלפון 296444

הכירו את עולמנו הקונטיננטלי

מסעדת הגריל "אסיה" — כשסעודה היא יותר מסתם ארוחה. אוירה מיוחדת, מטבח קונטיננטלי מעולה ושרות ללא דופי. לאניני הטעם! פתוח מ־7 בערב — נא להזמין מראש

באר "אירופה" — כשמקום הפגישה פירושו — משהו מיוחד במינו. אינטימיות ואלגנטיות משתלבים עם הנוף. אלברטו ליאונה ע"י הפסנתר החל מ־9 בערב.

מזנון שבת — עם דגש על המסורתי. מבחר מגוון במחיר סביר. מזנון בשרי עשיר החל מ־12.30 בצהרים. ה"צ'ולנט" (חמין) הוא חלק במסורת הקונטיננטלית

רמדה - קונטיננטל
המלון הקונטיננטלי האמיתי של ישראל

הסינמטק הישראלי
הגל החדש — צרפת
(1958—1962)

שבת	26.4	שעה 19.30	**מותו של פסנתרן** — פרנסואה טריפו
		שעה 21.30	**קרטוש** — פיליפ דה ברוקה*
שני	28.4	שעה 19.30	**הנערצים והמושפלים** — מישל דראך
		שעה 21.30	**מודרטו קנטבילה** — פיטר ברוק*
שלישי	29.4	שעה 19.30	**המאהבים** — לואי מאל
		שעה 21.30	**אדם ושמו לה רוקה** — ז'אן בייקר*
רביעי	30.4	שעה 19.30	**עיניים גדולות** — אורי זוהר
		שעה 21.30	**תולדות הראינוע:** אוקטובר — אייזנשטיין

נמשכת הקרנת סרטים לילדים ונוער
פרטים בטל. 250606

* דובר צרפתית, תרגום אנגלי.
ההקרנות מתקיימות בבית מפעל הפיס, הפכמן 3, תל־אביב.

באהל
פסטיבל בינלאומי הקרקס למופע אמנותי

בבאר־שבע במגרש רסקו
6 ימים בלבד
אל תחמיצו את ההזדמנות לחזות במופע הנהדר!
מחר מוצ"ש 26.4, 2 הצגות ב־7.00 וב־9.15
עד יום ה' 1.5 (כולל)
יום יום 2 הצגות ב־4.15 וב־8.00
כרטיסים: "הנאחד" ובקופת אהל המופע.

החל ממוצאי שבת 26.4.75
הצגת בכורה ארצית
בקולנוע **"גורדון"** ת"א
הזמרת האמריקאית המפורסמת
אנה מופו
בראש צוות אמנותי בינלאומי
האופרטה הבלתי נשכחת של
אמריך קלמן

סילויה
נסיכת הצ'ארדש
הסרט אשר גם אתה תחזור לראותו כמה פעמים...

פאב־קלאב
פתיחה חגיגית
במועדון כפר המכביה, רמת־גן, טל. 03-748400
ביום ו' 25.4.75 ב־9 בערב
(המשך בשבת 26.4.75 ב־9 בערב)
עם רביעית "חלום ליל קיץ"
ובהשתתפות אמנים־אורחים רבים
מטעמים. משקאות. מוסיקה. רקודים. רומנטיקה.

חדש, חדש, חדש!
קמרה
ISRAEL CAMERA
הירחון הישראלי לצילום

* ירחון צבעוני היחידי בישראל
* מאמרים מקצועיים
* מדורים לחובב, תחרויות ושיעורים
* מדור לחובבי הסרטה
* תמונות צבע של צלמי צמרת (בלווי הסברים)

עריכה: סטודיו 18 בי"ס מקצועי לצילום.

גזור ושלח

לכבוד
"אורינט" חברה להדפסה והוצאה לאור בע"מ
לילינבלום 11 ת"א ת.ד. 29119
טל: 56107, 56108, 299598
אבקש להיות מנוי של הירחון "קמרה" לתקופת נסיון של שלושה ירחונים (מאי, יוני, יולי 75). מצורף בזה דמי מנוי על סך —.20 ל"י.
שם.................
כתובת.................
חתימה.................

זוג צעיר!
כוכבים לא נוכל לתת לכם, אך להרגיש ברקיע השביעי תוכלו רק אצלנו
חתונה מפוארת
במחירים הנוחים לכל כיס
באולמי "בית־אגרון" ירושלים
בהנהלה חדשה ● כשר למהדרין
הזמנות: טל. 02-224352, רח' הלל 37.

הופה הבידור הקל
מועדון התיאטרון
בימת הבידור הקל
בהנהלת אלי צביאלי, רח' יוסף 47 טלפון 660900, 642542

* **ווי ווילי האריס** ולהקתו להקת זמר קומית מאנגליה המשגעת את הקהל בתעלוליה
* **ELLA ARMSTRONG** חשפנית כושית מה"סקסי" בפריז
* **דואו ברטיל** — צמד אקרובטים נפלא משוודיה
* **JIM & JOE** צמד גמדים מפתיע במופע מיוחד במינו

מנחה: **אלכסנדר יהלומי**

דב פלץ־גב מציגים:
בדרך־מערבה

BLUE GRASS MUSIC
ערב שירי עם אמריקאים
שירי בוקרים
רביעית מיתרי הזהב
סנדרה ג'ונסון

תל־אביב "בית ליסין"
הערב יום ו' 25.4 ב־10.00
כרטיסים: הדרן, קסטל, רוקוקו והכרטיסים. לחיילים בקצין העיר, במשרד הדרך ובערב המופע בקופת בית ליסין, ויצמן 34, טלפון 252691
המשרד: רח' דיזנגוף 66 טל. 297193, 289835

אגודת הסטודנטים אוניברסיטת ת"א
מועדון בר מינן
היום, יום ו' 25.4.75 החל משעה 21.00
ריקודים לצלילי תזמורת "עונות השנה"
בחצות: דודו טופז, מלי ברונשטיין
מחר מוצ"ש 26.4.75 בשעה 20.30
ריקודי עם ועמים
בהדרכת משה תלם
בשעה 22.00
דיסקוטק
*
באודיטוריום בר־שירה
היום, יום ו' בשעות 22.00 24.00 יוקרן סרט מעולה
מחר מוצ"ש ב־21.30
סע לאט
אריק אינשטיין ולהקת תמוז
היכונו!!!
יום הסטודנט
תשל"ה — 28.5.75

בואו ל"נסט"
מסעדת הפאב בהרצליה פיתוח
מול מלון מגדל דניאל, חוף הים
הסטייקים הטובים ביותר בישראל!
ההמבורגרים הטובים ביותר בעולם!
אין לנו פסנתר בבר,
אין לנו בידור חי —
התחבולה היחידה שלנו היא —
האוכל הטוב ביותר.
יש גם פינת יין וגבינות

חצי־חצי
מוטי כספי נתנאלה

"מקום בצמרת"
מצעד הפזמונים הישראליים
הגל הקל — 23.4.75

בין המשתתפים יוגרלו פרסים
לכבוד מקום בצמרת — הגל הקל (מ.)
ת.ד. 1082 ירושלים
זה הדירוג שלי (מלא את מספר השיר):
1— 2— 3— 4— 5— 6—
7— 8— 9— 10— 11— 12—
שם.................
כתובת.................
גזור ושלח — אולי תזכה בפרס

האגודה למען החייל בתל־אביב־יפו

בואו לשחק "בינגו"
המשחק החברתי המרתק
במוצאי־שבת 26.4.1975, ב"בית החייל", ברחוב ויצמן 60, תל־אביב, בשעה 9.00.
כל ההכנסות מדמי ההשתתפות קודש לפעולות למען חיילינו

"קצת אחרת"
הערב, יום ו' 25.4 ב־11.15
בבית רוטשילד **חיפה**
מחר, מוצ"ש 26.4 ב־10.30
בצוותא **תל־אביב**

סינמטק ירושלים
ארכיון ישראלי לסרטים
שבוע בונואל

יום ו' — 25.4.75	15.00	**וירידיאנה**
מוצ"ש — 26.4.75	19.00	**טריסטנה**
		כלב אנדלוסי
	21.30	**יפהפית היום**
יום ב' — 28.4.75	19.00	**שביל החלב**
	21.30	**נזרין**
		תור הזהב
יום ד' — 30.4.75	19.00	**יומנה של חדרנית**
		ארץ ללא לחם
	21.30	**מוות בגן**

KAN 3
ב־9.00
"וינסנט"
שמעון לב ארי
בדמותו של ואן גוך
תל־אביב

מערכות סטריאו
אצל שמש סטריאו ספפורט בן־יהודה 8 ת"א
יותר זול!

Blue Shot
הלצה בחולה
בכל מוצ"ש
החל משעה 9.00 בערב
* פיאנו־בר * מועדון
* סרטונים * ריקודי עמים
* שירה בציבור * הופעות
* מזנון־בית־קפה
* סרט חצות

בבית לסין רח' ויצמן 34, ת"א
המחלקה לצעירים — המרכז לתרבות

קיסינג'ר בעינים מזרח תיכוניות"

(המשך מעמוד 20)

...בצעירים יהודיים וישראליים, ...הודנס בהארווארד. הפחדים ההיסטוריים של העם היהודי ...ן העובדה, שלעתים קרובות ...ם יהודים, המשמשים במש־...ות אצל אומות־העולם, בל־... לעמוד בו להוכיח את הלד־...ולהם למיטיביהם. אחת ה־...היא פרשת אחזיין מתנגדי, ...זות הבכיר של בריטניה ש־... הכרזת בלפור, וכן פרשתם ...מראשי ממשלת צרפת. ...שמעות מרובה בגילויו של ...יר קארל פרידריך, פרופסור ...ארווארד שכבר פרש לגימ־...ר שלעתים קרובות היה קי־...א בריב עמו בשל תמיכת ...בבינות (פרופ' פרידריך היה ...ער האמריקני־הארצישראלי, ...תולנים אינטלקטואלית למען ...ינה ישראל, שנתגבשה באמ־...בות־הארבעים). פריץ קרמר, "מגלהו" של קיסינג'ר, גילה לקיסינג'ר אין ענין בגורלם ...של מיליונות היהודים ביש־...וכקיסינג'ר בקריוסקי.

ושית את הנשיא

...מוכיל, שבענין ישראל דיבר בגנות ה"גיטו היהודי" של ...איה. דבריו הידועים לפרופ־...ורים באוניברסיטת הארווארד ב־6 בדצמבר 1973, נתפרסמו ...ו ב"ניו־יורק טיימס": שם ...את ישראל בפריץ מלחמת יום ...בשל "חוסר גמישות מצדה" ...על "קדרותה ושקיעתה" של ...ידוע, שמקורות ערביים מקי־...הכשא־והמתן על הסכם הפ־...רדות בדצמבר 1973 ובינואר ...רי, כי תיווכו של קיסינג'ר ...למעשה מטעם מיקח לטובת

...ולוקת מרובה, שבישראל הת־...ושדות כלפי קיסינג'ר לפני ...שבי של המשא־ומתן. עכשיו ...אשים את ישראל, ועוד מ־... את הנשיא פורד שיאשים ...אל, הרי זה אך מדגיש את ...של אולריך.

אולריך: אל ישלה עצמו איש ...בעניין הנדזות, שעושה קי־...כאנטי־ציוני וכליו־שרת בידי ...הזאת. העובדה, שכעת הוא ...תלות את קולר כשלונו של ...ישראל, צריכה להיות בגדר ...רצינית בעיני מחליטי־ההחל־...טות לגבי ה"גזירות" של ...ה"יהודי" הזה.

אחת הטיות העיקריות שבמחקר של אולריך על קיסינג'ר סובבת על העובדה, שקיסינג'ר השיג הצלחה אישית עצומה בעיקר מתוך תימרון אמצעי התקשורת, ומתוך הצלחתו להערים בכל על נשיא ארה"ב, על עוזריו וחזאי על ממשלת ישראל.

קיסינג'ר מסר לקונגרס מידע לא מדויק על המהות האמיתית של הסכם פאריס בעניין וייטנאם. מטינאסור הנרי ניקסון העלים את העובדה, שהסובייטים לא יסכימו להתפשר־יציאה תמורת הסכם, שיבטיח להם מעמד של "המדינה המועדפת ביותר". ב־19 באוקטובר 1973 הוליך שולל את גולדה מאיר בעניין "האיום הסובייטי". עד היום לא נענה לאהגור של משה דיין עהאשימו, כי אילץ את ישראל לשחרר את הארמיה השלישית המכותרת. הוא מסר לקונגרס מידע לא נכון על העיסקה עם הסובייטים בהעדיית־הפיסגה בולאדיווסטוק ב־1974: הוא טען, שהסכם הוא בגדר "פריצת דרך" — לאמיתו של דבר לא היה זה אלא ויתור גדול לסובייטים. הוא היה מעורב בפרשת הסוגיים, בריגול אחר עוזריו, בציתות לכתבים אף לבני־חסותו שבהתכם? הוא שיקר לקונגרס בעניין המעורבות האמריקנית בצ'ילה.

ובימי יתר יחוד, הוא הונה ומוסיף להונות את הקונגרס בנוגע לאמת על אודות המשא־ומתן המזרח־תיכוני.

אין צורך להזכיר את הפיאסקו בקפריסין, שהוא מעשה־ידיו, ואת התלפת ברית נאט"ו. לכאורה מוכן היה לצאת למלחמה, אם הרס־הנפט "יחנוק" את המערב. אך האמת היא, שבפגישה עם המלך פייצל ביננו לבינו התנצל באריכות על מאמריהם של פרופ' טאקר ב"קומנטרי" ושל ביילה איגנטיוס ב"הארפרס", שהטילו על פלישה צבאית אמריקנית באיזור המפרץ הפרסי.

אולריך מוכיח בבירור, שאין לקיסינג'ר מחשבה תפיסתית יוצרת בדיפלומאטיה. מדיניותו המזרח תיכונית היא **מדיניות של רוג'רס והערביסטים, עטופה בבי־סויי־הערמה קיסינג'ריים** כגון "פריצת־דרך תפיסתית" ו"תנועה של התקדמות". ההבדל בין רוג'רס לבין קיסינג'ר הוא **טאקטי**: רוג'רס דרש נסיגה במפעם גבוהה מצד ישראל, וקיסינג'ר מאיים בנסיגה במורה — אבל התוצאה אחת.

כה פלא, שנכשל בשלב האחרון של המשא־ומתן, כאשר הובהר בתכלית כי הוא דורש מישראל ויתור על נכסים אסטרטגיים מהותיים, תמורת קבבוץ לא־ויתורים לא־כוחתיים מצד מצרים? ביאנואר אשתקד הבטיח קיסינג'ר לסאדאת, שיעשה לנסיגת־ישראל מכל השטחים, שנכבשו ב־1967. מדוע יתפקק סאדאת בפחות עכשיו שבאאי ניצל תשקם? קיסינג'ר היטה את אמריקה נגד ישראל. הוא הכוח המניע של מדיניות, שאין בינה לבין מדיניות ערביסטית אמריקנית ולא כלום.

מסקנתו של אולריך היא, שקיסינג'ר נצמד אל המדיניות הערביסטית שפשטה את הרגל, וכי מדיין ומרבין יאל את מרבית הרעיון, שמצרים היא החשובה שבארצות־ערב, לא כדי להפיג את השפעתה של ישראל מפני כבדיה, אלא כדי להפוך את מצרים של סאדאת לבשטר שפניו לאמריקה תמורת מטבע ישראלי בטיב ובתחומים אחרים. קיסינג'ר בעולם לא חקר את תמורת התיכון, הוא חסר ידיעה יסודית של ענייני המזרח התיכון, של מחשבות־הערביים ושאיפותיהם, של בקורות הסיכסוך הישראלי־ערבי, של יחס הבוז והקנאה של הערביים כלפי המערב, ושל ניצולם את אפס כדי "להעניש" את המערב. לפי שעה לא זכה קיסינג'ר לשום תמורה פוליטית מידי הערביים, בו בזמן שהם מוסיפים לנצל את "דוקטור הגרי".

המחיר, שמשלמת ארצות־הברית בעד "הצלחותיו" של קיסינג'ר, כבר הודגם בווייטנאם, בקאמבודיה, בסיכסוך היווני־התורכי, ובסכסוך הישראלי־ערבי. קיסינג'ר הגדיל את הפסד העליונות של אמריקה, ונתן יד לדיסון רצונה בענייני־חוץ. למרבה הפאראדוקס הוא עושה מלאכתם של הבדלנים־החדשים בקונגרס (שעמם היה מקיים מגעים הדוקים, כגון עם הסנאטור־לשעבר ויליאם פולברייט).

כל זה מבשר "שקיעה היסטורית במבהים מהירידים" לארצות־הברית, בניבוחו של הגרי קיסינג'ר. לא כל האשמה רובצת על שכמו של קיסינג'ר; אבל אולריך כצריך הערכה נבונה את ענות הקופת קיסינג'ר בבהבו:

"אין ספק, שהסממנים ופמה מן המגבות (של כדיניות החוץ) היו בבין, בלי הגדול מי היה עומד בראש עניני החוץ של ארצות הברית. אבל בה במידה אין ספק, שעוצמת הפוטנציאל האמריקני כמעט בכל העניינים עשויה להיות גורם — לעתים קרובות גורם מכריע — בגיבוש המאורעות בכל ההמי־תבל.

פרופ' עמוס פרלמוטר

חזון־עיר או אחיזת עיניים

(סוף מעמוד 19)

שלהלן: בשנת הכספים 1972/71, מרפיעות בתקציב משרד השיכון התחלות בניה ל־90 יחידות דיור. הוחל בהקמתן ב־1 בינואר 1972.

בשנת 1972/73, פוסח התקציב על אופירה כליל.

בשנת 1754/75 — 150 יחידות דיור.
בשנת 1975/6 — 100 יחידות דיור.
בשנת 1973/74 — 200 יחידות דיור.
סך הכל 540 יחידות:

"תקציבים אלה", מאשים אלוני, "הרכללו בספר התקציב האושרו על ידי הכנסת. ואילו באופירה יש כיום 44 יחידות גמורות בסך־הכל, אשר בנייהן נמשכה שלש וחצי שנים, ועוד 46 יחידות בבניה, אשר אם וכאשר יומסרו לבעליהן, ימלאו לבנייתן חמש שנים. כלום אין מחדל זה מלמד על התלמוח גלעגה. כהחלטת הממשלה ומחוק התקציב?

אלוני מסרב להיגרר לפירושים קיצוניים, ומציע להיצמד לעובדות: "אתר הבניה הוא באחריותו ובתקציבו של משרד השיכון. לדברי אנשי משרד השיכון, העיכובים ביצוע הבניה בהתאם לתוכנית ולאישורים התקציביים, נגרמו מסוגי סיבות: עלות הבניה גבוהה יותר משהיתה הערכתם של כלכלני משרד השיכון כלכתחילה ולכן הכספים שאושרו אינם מספיקים למיכון מספר יחידות הדיור המופעות בתקציב, ומכאן הקיצוץ במספר הדירות. כמו־כן, טוען משרד השיכון, כי הקבלן, "סולל בונה", איננו עומד בלוח הזמנים שהתחייב מן והוזרים העתונים אתו. וזאת בשל קשיים בהשגת כוח אדם מקצועי לביצוע עבודות הגמר".

טיעונים דחוקים ביותר, מסכים אלוני, בהתחשב בהיקף הפיגורים וגודל הפער בין תקציבים והתוכניות לבין קצב הביצוע: "אני טוען שלא קרו הפתעות, שאי־אפשר היה לחזותן מראש. משרד השיכון קיבל עליו מסימה לאומית ממדרגה ראשונה, ואין לי ספק ששר השיכון מיטיב לדעת מכולם, שישוב עירוני שאינו מגיע ל־1000 משפחות לפחות, איננו יכול לפתח שרותים ולנהל חיי קהילה תקינים, ונשקף לו ניוון, כפי שקרה אפילו בישובים בתחום הקו הירוק, שתנאי הפיתוח והאובייקטיביים שלהם קלים יותר".

אלוני דוחה בביטול, גם את התואנה על אוזלת ידו של "סולל בונה": "שר השיכון יודע, שקבלן אשר איננו עומד בלוח הזמנים ובספר הזוזים התומים, חלים עליו נהלים כקובלים וסנקציות מחייבות. חוץ מזה, שמעתי על עוד קבלנים הבונים את הארץ, מלבד "סולל־בונה".

סברה קיצונית יותר על קשר סוסכם בין משרד השיכון ל"סולל בונה" לגזור זאסת על פיתוח אופירה, ישמיצו לפניך התושבים ואנשי הצוות המקומי: "סולל בונה" משרת את מטרותיו של שר השיכון, ולפיכך הוא סולל ובונה לפי הקצב המוכתב לו מלמעלה".

לפני שבועיים סיירו באופירה חברי ועדת העבודה של הכנסת. בפגישתם עם אנשי צוות הכינהל ביקשו הח"כים לשמוע — מה לוחץ ומציק: יגאל קרני ממלא־מקום ראש הצוות, הקיאה במשרד השיכון על פיגורים בבניה, סיפר על בית הספר שנפתח ב־1 בספטמבר, ללא חשמל, בגלל אי ביצוע התשתית על ידי משרד השיכון, ואין בו מאור, קירור ומיזוג־אויר עד היום. בינתיים, נערכה שביתת לימודים, שלאחריה הועברו ילדי אופירה ללמוד בצריף, שאולתר כביתת לימודים.

ברוך פרידמן, קמ"ט התחבורה, סיפר לחברי ועדת העבודה על שידור ב"קול ישראל", שהופיע ודיעזע את אנשי אופירה. בשידור שאל המראיין את ראובן אלוני לפשר הסחבת בבנית אופירה. אלוני היפנה את המראיין אל שר השיכון. דובר משרד השיכון השיב בשם שר השיכון, כי השר איננו סבור, כי הוא חייב בסמן נימוקים — מדוע אופירה נבנית, או איננה נבנית. ברוך פרידמן ביקש מחברי הועדה להגיש שאילתה לשר השיכון, כי לא יתכן, טען, ששר יסרב למסור דין וחשבון על מחדלי משרדו, או יעלים מידע מן הציבור, ובפרט מאנשים הגרים במקום, שואפים לקשור בו את גורלם ומבקשים לדעת אם יש לו עתיד אם אין.

חברת הכנסת שושנה ארבלי־אלמוזלינו ההחייבה להזמין את שר השיכון להופיע בועדת העבודה ולחייב אותו לנמק בפניה את פשר הסחבת בבנית אופירה. פרידמן שהאף, כלשונו, להיפגש עם אבות־עיר, ומוסיף, כי בעיניו "אין זו מליצה, אלא זכות בירדה". בעת האחרונה חוכך פרידמן בדעתו: "היותר גם הוא על זכות אבות וישוב עם משפחתו צפונה?

(מאמר ראשון בסידרה)

אהרן דולב

גם בקונגרס מבקשים הצעות חדשות

(המשך מעמוד 16)

רים, התוספת בבשורה הטובה שהיא כינון מדינה פלשתינית, הציגה — לשם עקיפת ההתנגדות של ישראל להשתתפות אש"ף בוועידה — שהערבים יוצגו במשלחת אחת שבה ייצג גם אש"ף. המשך הציגה במשלחת משותפת לסוריה ולאש"ף.

ארצות־הברית מודאגת במידה־מה משתיקתו של חוסיין מלך ירדן בעניין זה. ביד אחרי ועידת בגדגי־ערב ברבאט ויתר חוסיין, אף כי בחוסר־רצון, על כל טענה לעבר־הירדן מערבה. הנכיר בוושינגטון של אש"ף לקבל בידיו את השלטון בכל שטח שתפנה ישראל, על אף מאמציהן של ברית המועצות וארצות־הברית לשכנע את חוסיין להשתתף בוועידת ג'נבה, הוא עומד בסירובו. וושינגטון מקווה שתהיה לה הזדמנות לדון בעניין זה עם המלך בבואו לוושינגטון ביום ב' הבא לשיחות עם הנשיא פורד ועם שר־החוץ קיסינג'ר ושר־ההגנה ג'יימס שלזינגר.

במצב מעורפל זה ניסתה ישראל להחיות את הדו־שיח עם ארצות־הברית אחרי המתיחות, שנגלו בעקבות כשלון שליחותו של ד"ר קיסינג'ר. מר אלון מצא את ד"ר קיסינג'ר רגוע יותר מבעבר; ורושם זה היה גם להח"כ משה דיין ולמר אבן בעת פגישותיהם עם שר החוץ האמריקני. אף על פי כן עומד ד"ר קיסינג'ר בדעתו, שישראל החמיצה קוצר־ראות בדוחות, את יחסי בחודש שעבר. לדעתו השוב היה לישראל לשבור על התנופה־ההתקדמות, ולא למוד את שיעור הכשלון או ההצלחה במידת הפיצוי שיתן הנשיא סאדאת.

באין הצעות ממשיות מצד ישראל חוזר ד"ר קיסינג'ר לעתים קרובות על הסיסמה "אנו עוסקים עתה בעיון מחדש במדיניותנו" בניורדך להימנע מוכחה נוספת. ה"עיון מחדש" לא בהכרח תופעה שלילית הוא, ומר אלון הדגיש זאת בפומבי — בתנאי שלא יתלווה לכך עיכוב הספקת הציוד הצבאי לישראל. אמנם העיכוב אינו מוחלט, וכוני נשק שונים עדיין נשלחים לישראל. אבל עיכוב ההכנות להתיכום על החוזים בדבר הספקת "פ־15" וטילי "לאנס" יש בו משום להזה, שאין ישראל יכולה להסכים לו.

מר אלון רבה לקו בפגישתו עם ד"ר קיסינג'ר, וביתר פומבי ניתן לכך פרסום בראיון עם "פקידים בכירים" במשרד ראש הממשלה בירושלים, שנתפרסם ב"ניו יורק טיימס". חזר על כך גם ח"כ משה דיין בפגישתו עם ד"ר קיסינג'ר ביום ג'.

אולם כל עוד נמשך "העיון מחודש", יימשך גם עיכוב הנשק. דבר זה הבהיר שר־ההגנה שלזינגר בפגישתו עם שגריר ישראל בוושינגטון שמחה דיניץ ביום ג'.

ישראל הבהירה, שהנאי להגשת הצעות חדשות הוא שיפור האווירה בין ישראל לבין ארצות הברית. הסימן הטוב ביותר לשיפור כזה יהיה ביטול העיכוב. ועוד, אם לא יהיה שיפור מוחשי, יש חשש כי לא זו בלבד שישראל לא תוכל להגיע הצעות חדשות, אלא שגורמים בעלי־השפעה בציבור היהודי בארצות־הברית יפתחו במערכה עזה נגד המימשל של פורד, וכך יסתבכו עוד יותר סיכויי ההתפייסות.

חששות ותקוות אלה הביא עמו מר אלון מוושינגטון לירושלים.

שמואל שגב

"הנשיא הוטעה"

(המשך מעמוד 15)

...שקפה, שגם ד"ר קיסינג'ר שותף לה: ...כרח תכנית רוג'רס, אבל "נסיגה ...לית גדולה".

...בולד "החשד" לגבי זהות ההשקפות ...סור הרפובליקני מאיליונוי לבין שר־ ...אמריקני?

להצביע על ראיון בלעדי שהעניק ... קצר הנשיא פורד לעתון אמריקני ...), שכמעט ממנו מתייחס לשליחותו ... במזרח־התיכון. משום־מה לא נקלט ...בר בשעתו, כראוי.

...דבר בפברואר לפני שר־ר קי־...שלים את ביקור הלימודים ("אקספ־...") שלו בירושלים, שקדם לביקורו ...חודש שעבר. פרסי חזר מן המזרח ...שמיע הצהרות, שלא ערבו לאוזן ...ה (כזכור, ניסה שגריר ישראל ב־...ת לבדוק את הדבר ואיך־שהוא "הח־...בלקצה את הדברים). באותו ראיון ... נשיא פורד האם ידע במקרה הבית־...שהו על נסיעתו של פרסי למזרח־...תשובתו של פורד היתה שאכמנם ...ית־הלבן על סיורו במזרח־התיכון, ... ידענו אלו המלצות יביא עם שובו. ... פרסי הוא איש המצוי בעניינים. הוא ...בעצמו. למעשה, במקרים רבים מאד ...ה מועיל במידע שהביא עמו בחזרה... ... יכולים להיות אחראים לגמרי לכל ...הוא אומר, יכולים גם להיות חילוקי ...ביחס לכמה מהשקפותיו אבל ביסודו ...ר הוא היה מועיל מאד במקרה זה ...עם אחרים".

הסביר המראיין את הכוונה שמאחורי ... ששאל: "הוא (פרסי) אמר לי ב־...המימשל של ניקסון שהוא ערך מסע ...מזרח אסיה וציין, כי נתבקש לעשות ...לידי הנשיא. זו הסיבה שהביעה ...שאול אותך. נראה, כי יש לו קשרים הדוקים עם ד"ר קיסינג'ר ו־..."

א: "יכולני לומר רק את אשר אני ידעתי שהוא שם (במזרח) וידעתי ...תיד לשוב ולדווח להגרי, אך ... יכול לומר לך שידעתי אם נשלח ...נשלח על־ידי הגרי לשליחות מיוחדת

...ך, כשנשאל פורד אם חש "שמשהו ... בעמדת ארה"ב כלפי ישראל, אמר, ...אר, כי אין כל שינוי יסודי במדיני־...אמריקנית כלפי בטחונה ושלימותה ...ראל... אבל יתכנו חילוקי־דעות ביחס ...ם", אם כי ביסודו של דבר יש לנו ... אינטרסים היום בזמן הזה.

...של דבר, גם אם אין הוכחה, כל ...היה שליח־מצוה של ד"ר קיסינג'ר, ...אין המרחק בין ההמלצות שהמליץ ...להסדר כולל בין ישראל לבין מדינות ...רבן נראות כורות לרחוו של שר־החוץ ...קני. מכל מקום, ירושלים מניחה בוודאי ...וכך הדבר והיא מביאה בחשבון את ...את הללו תוך בחינת עמדתה של ...סה לקראת דיבוב המהלכים הבאים.

שיתוף פעולה בין וושינגטון ומוסקווה

...הלכים הבאים" — רוצה לומר, יתכנו ...הלכים מתוך לימוד, שיתמצו בהידברות ...ושינגטון ומוסקווה. עוד לפני בואו ...קיסינג'ר למסעו האחרון הגיעה לכאן ... בוושינגטון לגבי כוכביו של ה־... האפשרי, שיבוא לאחר שיושג הסדר־...ים עם מצרים (אותו זמן נטה ד"ר ...ג'ר להאמין כי מסעו יוכתר בהצלחה). ...כה דיברה על כינוסה של ועידת ז'נבה כחוב של ארה"ב כלפי ברית־המועצות. יתכן, כי זה היה המחיר, שהתחייב ד"ר קיסינג'ר כלפי גרומיקו בפגישתם שקדמה לצאתו למזה"ת לשם השגת הסדר בין מצרים וישראל. אבל עצם כינוסה של ז'נבה לא היה בלוא המחיר. על פי ידיעות שהגיעו לכאן סוכם, כי יתחדשו שיחות השתיים, תחילה בדרג נמוך (דובר על חידוש עבודת הצוות סיסקו־דוברינין) ובהמשך, ככל שיתגלה צורך, בדרג רם יותר (היינו, קיסינג'ר־גרומיקו), על מנת להגיע להבנה בין שתי המעצמות לגבי כל שאר השאלות השנויות במחלוקת — כגון סוריה, הבעיה הפלשתינית והשלב הנוסף והאחרון עם מצרים. מצד **מעשיותו** של שיתוף־פעולה כזה בין וושינגטון ומוסקווה, אין כלל ספק שהוא אפשרי. הוא עמד בנסיון בשנת 1969 ואם לא יצאה אז אל הפועל תכנית הפתרון הכפוי — לא ב"אשמת" האמריקנים היה הדבר. הרוסים הם אשר משכו ידם מן התכנית בגלל הטענה המצרית, שתכנית־רוג'רס היא תכנית פרו־ישראלית מדי. אולי משום כך עוקבים היום בירושלים מתוך דאגה מסוימת אחר אפשרות חידוש **ההידברות** בין שני הגדולים. לשניהם יש אינטרס שלא להגיע לעימות ביניהם ובארה"ב גברה ההכרה, כי בסופו של דבר לא יהיה מנוס מהידברות עם הסובייטים על הסדר כללי באזור רגיש זה. קיסינג'ר קיווה כל העת, כי יעלה בידיו להשמיט את הקרקע, בהדרגה, מתחת רגליהם של הרוסים על־ידי יצירת תחושת תיסכול כלפיהם בקרב מדינות ערב. במצב הקיים קשה לראות את הדבר כבהישג ידה של וושינגטון.

אפליה היא להניח, כי אילו היתה ישראל מוכנה לעשות את הטובה לוושינגטון ולקבל את תנאיה של מצרים להסדר־ביניים היה המצב שונה מכפי שהוא עתה. קיסינג'ר ידע זאת. הוא יכול היה להניח בוודאות, כי הרוסים היו שולפים מיד את קלפיהם בדמות סוריה ואש"ף ומערערים מיד את השקט, שקיסינג'ר ביקש לקנות על־ידי השגת הסדר־הביניים עם מצרים. משום כך כבר החל מדובר עם הצוות הישראלי על הסדר־ביניים נוסף עם סוריה, אף שבזמן שנחתם ההסכם הקודם הסביר לישראלים שהאסטרטגיה שלו היא התקדמות עם מצרים ולשם כך בלבד צריך "לתת משהו" — באופן **חד־פעמי** — גם לסורים.

"האפשרות הגרועה ביותר"

ביסודו של דבר, הובהר כי שיטת הצעדי־אחר־צעד עשויה להקנות רק שקט מדומה, לתקופות קצרות מאד, בין מלחמה למלחמה. אפשר משום כך החלו מהרהרים גם בירושלים, כי מעתה יש אולי טעם לדבר במושגים של **הסדר־כולל**. אלא שהזקא הסדר כולל מקרב את האמריקנים להרוסים ואת שניהם — לערבים.

אם ההידברות הצפויה בין שתי המעצמות לא תוביל לפתרון כפוי הרי זה רק מפני שוושינגטון חשה עצמה כיום בנחיתות ואין היא יכולה להרשות לעצמה כמעצמה גלובאלית להיכנס לעיסקות כאלה עם הסובייטים מתוך עמדה של חולשה. על זאת כבר עמד קודמו של פורד, ריצ'ארד ניקסון, עם כניסתו לתפקידו לפני שבע שנים. חולשה זו היא כיום "הצד החזק" של ישראל. אבל אין היא רואה עצמה פטורה מלהביא בחשבון את כל **האפשרויות**, אף את הגרועה ביותר.

יוסף חריף

هكذا من الأصل

ב"ה

„ונתתי לך ולזרעך אחריך את ארץ מגוריך... לאחוזת עולם" (בראשית יז—יח)

בנה ביתך בעיר האבות

בואו להתנחל בקרית־ארבע, „חברון"

אנו מציעים לך להשתלב בפיתוחה של עיר בת 50,000 תושבים בהרי חברון (35 ק"מ מירושלים)

- בקריה היום 200 משפחות, כ־1000 נפש; מספר שיוכפל עוד השנה.
- האוירה החברתית מיוחדת, משולבת בפעילות תרבותית ענפה.
- שירותים עירוניים, חינוך ובריאות מעולים.
- הושלמו בניינם של 300 יח' דיור מרווחות, בנות 3—4 חדרים.
- הדירות מוצעות למכירה בתנאים טובים, עם אפשרות למשכנתא והלוואה עומדת.
- אפשרות לבנייה פרטית.
- דירות לעולים חדשים גם אם רק אחד מבני הזוג הוא עולה.

דרושים עובדי תעשיה ושרותים במקצועות הבאים:-

- מהנדס עיר
- חרטים
- מסגרים, פחחים
- רתכים
- נגרי רהיטים ובנין
- כל מקצועות הבניה
- טכנאי מתכת
- צלמי ודפסי אופסט
- גזרן, תופרות
- מורים ואנשי חינוך
- עובדי מינהל
- כורכים לדפוס

- קיימת אפשרות לעובדים בלתי מקצועיים לעבור הסבה מקצועית ע"ח המעסיק, במקצועות שונים.
- לעובדים „נדרשים", אפשרות דיור בשכירות ותמריצים מיוחדים.
- למהנדסים, כלכלנים ואנשי מינהל, בעלי יוזמות בענפי התעשיה, אפשרות של השקעה בתנאים של איזור פיתוח א. תינתן עזרה בדיור, בהשגת עובדים ובמימון.

לקבלת פרטים נוספים: —
פנה בכל יום למנהלת קרית ארבע, ת.ד. 15 קרית ארבע, חברון, טל: 02-971505/6, או למרכז להכוונה לאיזור פיתוח, רח' אסתר המלכה 6, ת"א, טל: 03-221351 (ליד כיכר דיזנגוף).

נציגינו מקיימים שעות קבלה: —
בתל־אביב — כל יום שלישי, במרכז להכוונה לאיזורי פיתוח, הכתובת: הנ"ל, בין השעות: 10.00—14.00 ו־16.00—19.00.
בירושלים — כל יום חמישי בהתאחדות בעלי המלאכה, רח' בצלאל 26, בין השעות 16.00—19.00 טל: 232498, 253920.

טמבור אסקר

מכרז מס' 4/75
מוצעות בזה למכירה המכוניות הבאות

1. 764223 פורד אסקורט 1100 שנת 73
70,000 ק"מ רישוי עד ינואר 76.
2. 764225 פורד אסקורט 1100 שנת 73
82,000 ק"מ רישוי עד ינואר 76, דלק 83 אוקטן.

את הרכב ניתן לראות בחצר המפעל, אזור התעשיה עכו החל מיום 27.4.75 ועד 7.5.75 ועד בכלל פרט לימי חמישי ושישי 1.—2.5.75, בשעות 13.00 עד 16.30.

בדבר פרטים נוספים נא לפנות לטל. (04)910131 מחלקת התחבורה.

אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

החברה לשיקום ולפיתוח הרובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים בע"מ

הודעה לציבור

בימים אלה נשלחו למועמדים שזכאותם לדיור ברובע היהודי אושרה בזמנו, הודעות על מקומם ברשימה על־פי התור, בהתאם לתאריך הרשמתם.

מועמדים שזכאותם אושרה בזמנו, ואשר הודעה כנ"ל לא הגיעה לידיהם, יפנו בכתב בלבד לחברה ויצרפו המסמכים בדבר ההודעה על זכאותם שאותה קיבלו בזמנו.

פניות כנ"ל יש להמציא לא יאוחר מיום 9.5.75 (כ"ח באייר תשל"ה) לת.ד. 14012 ירושלים ולציין על־גבי המעטפה — „איכלוס—זכאות".

החברה לא תוכל לטפל בפניות בעל־פה.

VOGUE textiles
ווג אריגים

זה עתה הגיע!

בדים תוצרת חוץ
לעונת הקיץ 75
לפי מיטב האופנה
-במחירים נוחים-

VOGUE
ווג
רח' דיזנגוף 95, ת"א

הנהלת הסוכנות היהודית לא"י
קרן החינוך לישראל
מיסודה של המגבית היהודית המאוחדת

מכרז בניה ק/206
לבנית בית ספר לחינוך מיוחד בעכו

אשר יוקם מתרומת ארגון יוצאי לודז' בארה"ב

1. הנהלת הסוכנות היהודית לא"י (להלן הסוכנות) מזמינה בזאת הצעות מקבלני בנין לבנית **בי"ס לחינוך מיוחד בעכו מתרומת ארגון יוצאי לודז' בארה"ב.**
2. הבנין המתוכנן הוא בשטח של כ־1100 מ"ר.
3. את תנאי המכרז והתומר הקשור בו אפשר לקבל החל מיום א' 27.4.1975 בבנין הסוכנות, תל־אביב, רחוב קפלן 17, בחדר מס' 206 בשעות העבודה, תמורת תשלום של 500 ל"י אשר לא תוחזרנה.
4. סיור קבלנים יתקיים ביום ד' 7.5.1975. הפגישה במשרד מהנדס העיר עכו בשעה 11.00.
5. את ההצעות יש להכניס לתיבת המכרזים במשרדי הסוכנות בכתובת המצוינת בסעיף 3 לעיל, עד ליום ד' 28.5.1975 שעה 13.00.
6. תנאי התשלום במזומנים כפי שיקבע בחוזה שייחתם.
7. ההשתתפות במכרז זה פתוחה אך ורק לקבלנים רשומים בהתאם לחוק רשום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות תשכ"ט, והרשאים בהתאם לחוק לבצע את העבודה המוצעת בהתחשב עם היקפה הכספי ומהותה. על הקבלן להמציא אישור מתאים מרשם הקבלנים על ההיקף הכספי שהוא רשאי לבצע. בלעדי אישור זה לא יימסר לו התומר למכרז.
8. אין הסוכנות מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

דעת — בית לאור ההוצאה

הופיע גליון כפול מס' 7-8 בכרך ה'

ובו: האות הדפוס והספר; על מלחמה ועל מדע המלחמה; הגיאוגרפיה כיום; חיידקים מפרקי נפט; לוח השנה (העברי, הנוצרי והמוסלמי); מטוסים הממריאים אנכית; תורת היחסות עניין פשוט; הגנה עצמית בצמחים; הקלסתרן; קוראים שואלים ויתר המדורים הקבועים.

„לדעת" קנית — מה חסרת!
„לדעת" חסרת — מה קניתה!

חוברות בודדות ניתן להשיג בקיוסקים

מחיר חוברת כפולה 4 ל"י מנוי על כרך ה' 18 ל"י

יוצא לאור על־ידי
מוסד ויצמן לפרסומים במדעי הטבע והטכנולוגיה
ירושלים, רח' המלך ג'ורג' 33.

גזור ושלח

לכבוד
מוסד ויצמן לפרסומים במדעי הטבע והטכנולוגיה
ת"ד 801, ירושלים 91 000

אבקש להתום על „לדעת" כרך |א| |ב| |ג| |ד| (סמן בעיגול את המשבצת המתאימה).
המחיר: כרכים א' וב' 15 ל"י הכרך; כרכים ג', ה', 18 ל"י הכרך. מחיר כל אוגדן 2 ל"י והוא מיועד להכיל שני כרכים.
מצ"ב..........ל"י (בשיק או בהמחאת דואר) לפקודת מוסד ויצמן לפרסומים.

השם..........
הכתובת.......... מיקוד..........

קרן קיימת לישראל
מכרז מס' 2/75
למכירת כלי רכב וציוד אחר

אנו מציעים למכירה:

א. מכוניות
דודג' דארט, שנת יצור 1970 (עם גיר אוטומטי)
פג'ו 204, שנת יצור 1969
פג'ו 404 טנדר, שנת יצור 1970
טנדר פג'ו 404, שנת יצור 1971
טנדר פג'ו 404 שנת יצור 1973 (אחרי תאונה)
טנדר אינטרנשיונל 1100, שנת יצור 1970
2 טנדר סקאוט, שנת יצור 1971, 1972
משאית לילנד, שנת יצור 1963
משאית דודג' 200, שנת יצור 1971

ב. ציוד אחר
טרקטור מרסי פרגוסון, שנת יצור 1971
טרקטור פרגוסון, שנת יצור 1971
מחפר אינגרסול רנד, שנת יצור 1962
2 מכונות מקול אנדרסון שנת יצור 1970, 1971
20 מנשרי קידוח
מקדח קובלט.

על המעונינים להגיש את הצעותיהם במעטפה סגורה אך ורק על גבי טפסים מיוחדים שאפשר לקבלם במשרדנו בפס־הירק ובירושלים בצירוף פקדון בהמחאה בנקאית לפקודת קרן קיימת לישראל בשיעור של 10% מערך ההצעה לא יאוחר מיום 9.5.1975 לפי הכתובת: קרן קיימת לישראל ועדת המכירות ת.ד. 283 ירושלים. את הציוד אפשר לראות במגרש של משרד הקהקיל בפס־הירק (מול בשערת קריה־חיים).

אין הקרן הקיימת לישראל מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או הצעה אחרת כלשהי.

למשכירה בדמ"פ
3½ חדרים או חדר
— 62 מ"ר
לבית מלאכה לקונפקציה או למשרד

לפנות: פרחבים 4 ת"א (ליד רחוב חשוק), בשעות 11.00—13.00 ו־5.00—7.00 אחה"צ. טלפון: 251552, עו"ד אורלאי.

בתי מרקחת

ירושלים
שישי: עתק, רח' צנה 15, טל' 38262; הבשב, רח' הנביא, טל' 284285.
שבת: בתים, רח' השראים 10, טל' 222911.
מבשים: בית הכרם, בית הכרם 19, טל' 521009; אל הגרא, רח' אל זהרא, טל' 282543.

תל־אביב
שישי: ככר המדינה, רח' ה' באייר 48, טל' 258046; פרנקל, רח' המלך ג'ורג' 28, טל' 229721; יאפי, רח' יהודה הלוי 67, טל' 612474.
שבת: הנביאים, רח' המלך ג'ורג' 27, טל' 286740; הרופא, רח' דיזנגוף 217, טל' 223498; יאפי, רח' יהודה הלוי 57, טל' 612474.
מבשים: גרוסי, רח' קינג ג'ורג' 27, טל' 284791; צבן, רח' יהודה המכבי 32, טל' 449995.

חיפה
שישי: בלפור, רח' בלפור 1, טל' 662289.
שבת: עליה, בת גלים, עליה 44, טל' 522062.

רמת־גן ובני־ברק
שישי: המגן, רח' ביאליק 30, טל' 723674.
שבת: הרצל, רח' הרצל 52, טל' 722372.

הולון ובת־ים
שישי: גבי בת־ים, רח' הנביאים 3, בת־ים; נאות שר־שנים, רח' גאולים 44, חולון.
שבת: אסותא, רח' ביתר־אלדור 4, חולון; בת־ים, רח' בלפור 45, בת־ים.

באר־שבע
שבת: רכבי"ם, שכון ד' כרכה.

נתניה
שישי: הנשיא, רח' וייצמן 36, טל' 23639.
שבת: מרכז, רח' הרצל 36, טל' 22739.

פתח־תקוה
שישי: אסותא, רח' ברון הירש 12, טל' 911710.
שבת: הירקון, רח' ספר 24, טל' 910946.

נוה מגן
שישי: קדמה, מרכז מס־חרי.
שבת: כפר שמריהו, מרכז מסחרי.

רופאים

תל־אביב והמרכז
ד"ר הראבן, אפשטיין 6, טל. 443281.
מד"א, טל. 292222, שירות אמבולנסים ובבקרים דחופים, טל. 101, בין השעות 8 בערב עד 7 בבוקר.

ברית קופות־חולים:
קופת חולים „אסף"
קופת חולים „לאומית"
קופת חולים „מאוחדת"
קופת חולים „מכבי"

תורנות לילה במוקדי מגן־דוד־אדום ברחבי המדינה — (מספרי הטלפון — ראה מדור „עזרה" ב„מודיעין").

חיפה והצפון
רופא תורן כללי (ילדים), טל' 254530; ד"ר פרידמן (כללי ילדים), רח' הלל 43, טל' 524922; מד"א: רח' יצחק שדה, טל' 101, מ־7 בערב עד 7 למחרת.

בתי־חולים

ירושלים
שישי: ביקור חולים (ילדים), שערי צדק (פנימית), הדסה (נשים, כירורגית, עי־נים, כירורגית מוח, א.א.ג.).
שבת: שערי צדק (ילדים), ביקור חולים (נשים), הדסה (פנימית, כירורגיה עינים, כירורגית מוח, א.א.ג.).

תל־אביב
שישי: הדסה (פנימית).
שבת: איכילוב (פנימית).

חיפה
שישי: רמב"ם (כירורגית, תאונות, פנימית, ילדים, עי־נים, אף אוזן גרון, נוירו־כירורגית, מחלות נפש, כירורגית פה ולסת), רוטשילד (גי־נקולוגית).
שבת: רמב"ם.

ספירת העומר: היום 29 יום לעומר
יום ששי י"ד באייר תשל"ה 25.4.75
שקיעת החמה: 19.16 ✱ זריחתה מחר: 6.00

- פרק יומי: ישעיה, כ"ט
- משנה יומית: נגעים, ב, ב—ג
- דף יומי: נדה, י"ד
- הלכה יומית: חול המועד, הלכ. ב—ד
- פרשת השבוע: אמור

ספירת העומר: מחר 30 יום לעומר
יום שבת ט"ו באייר תשל"ה 26.4.75
שקיעת החמה: 19.16 ✱ זריחתה מחר: 5.59

- פרק יומי: ישעיה, ל
- משנה יומית: נגעים, ג, א—ב
- דף יומי: נדה, ט"ו
- הלכה יומית: חול המועד, הלכ. ד—ז
- פרשת השבוע: אמור

✱ בטלוויזיה

ראה „ימים ולילות", עמ' 38—39

✱ ברדיו

ראה „ימים ולילות", עמ' 39

הודעות לקבלה מודעה אבל דחופה במוצ"ש — במוצאי השבת עד 20.30 וביום א' בבוקר ב־5.15 עד 6.15 ב„מעריב", ת"א, רח' קרליבך 2, טל. 287211.

✱ רכבת

מירושלים
- לתל־אביב 7.40, 10.40, 12.18, 14.14.
- לחיפה 7.04, 12.12.
- לבאר־שבע ולדימונה 7.40.

מתל־אביב
- לירושלים 6.55, 9.54, 11.57, 14.00.
- לחיפה 6.44, 8.00*, 9.42, 10.48*, 12.20, 13.16*, 13.46*, 14.50*, 15.42*, 16.00*, במוצ"ש 21.00.
- לנהריה 8.00*, 12.20.
- לבאר־שבע 6.35, 8.54, 12.53.
- לדימונה 8.54, 12.52.

מחיפה
- לירושלים 6.42, 11.50.
- לתל־אביב 6.12, 7.18*, 8.40*, 10.00, 11.30*, 12.33, 13.23*, 14.10, 15.00*, 15.50, במוצ"ש — 21.00.
- לבאר־שבע ולדימונה 6.42.
- לנהריה 6.33, 9.08*, 13.49.

מנהריה
- לחיפה ולתל־אביב 5.43, 7.48, 10.47*, 15.00*.
- לירושלים, באר־שבע ודימונה 5.43.

מבאר־שבע
- לירושלים 6.14, 13.17.
- לתל־אביב 6.44, 9.18, 13.17.
- לחיפה 6.14.

מדימונה
- לירושלים 6.14, 12.47.
- לתל־אביב ולחיפה 6.14.
- לבאר־שבע 6.14, 12.47.

* רכבת מהירה.

✱ עזרה

משטרה
ירושלים, תל־אביב, חיפה, רמת־גן, בני־ברק, חולון, פתח־תקוה, הרצליה, אשדוד, אשקלון, באר־שבע, נהריה, נתניה, בצרת — 100; אילת 2444; חדרה 22444; טבריה 30444; קרית־שמונה 40444.

מכבי אש
ירושלים, תל־אביב, חיפה, פ"ת, הרצליה, אשדוד, אשקלון, רחובות — 102; רמת־גן — 742222; בני־ברק — 781133; גבעתיים — 723333; ראשל"צ — 942223; חולון — 842122; אילת — 2223; באר־שבע — 2222; חדרה התניה — 22222; טבריה — 20222; נהריה — 922232; נצרת — 5522; קרית־שמונה — 40123.

מגן דוד אדום
ירושלים, תל־אביב, חיפה, — 101; אילת — 102; רמת־גן, בני־ברק, גבעתיים — 781111; חולון — 843133; הרצליה — 981333; נתניה — 23333; רחובות — 951333; ראשון־לציון — 942333; אשדוד — 2222; אשקלון ובאר־שבע — 335; חדרה — 22333; פ"ת — 912333; נצרת — 54333.

עזרה ראשונה נפשית 02-69911.

מוקדי התרומות דם בתחנות מגן דוד אדום
בנק הדם יפו 8—12.30; ירושלים 12—8, ת"א, חיפה, אשדוד 8—12.30.

✱ מטוסים

[illegible]

משפר הטלפון כדי לוודא המראות מטוסים ונחיתתם — 03-614656

שירות מיוחד להנהלת חשבונות

למפעלים, עסקים, ארגונים, ומוסדות
רואה חשבון מנוסה מקבל כל סוגי עבודה ראיית חשבון גדולות וקטנות.
מחיר סביר
טלפון 02—287201
ת.ד. 18158
רמת אשכול ירושלים

מעריב לספורט

משחק — מא...

„דרבי" ... השביע ב... ירושלים ... בני־יהודה ... המילכה מבא...

לצה"ל ד...
בחילות האויר. ...

קצינים — בתפקידים שונים
חוגרים — בתפקידי ... מ"כים או קורס ...
חוגרים — בעלי הכשרה ... בכל הסוגים.
חוגרים — בתפקידי ... בתחנאות ונהגי...

- מסיימי ... סדיר ...
- ... מקצועי ...
- ... בכל ...
- ... מיוחדים.

על המעונינים בפרטים לפנות אל:

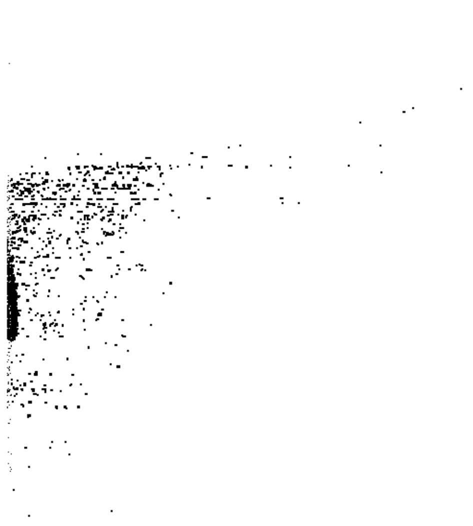

מעריב לספורטאים

משחק - מאבק תחתית

…שניה השבוע ב„בלומפילד" — „דרבי" תל־אביבי (הפועל—בית"ר) …מול בני־יהודה ✶ בית"ר ירושלים זקוקה לנצחון על הפועל חיפה …ע „לחוף מבטחים" ✶ המוליכה מבאר־שבע — נגד סגנית האלופה

מאת כתב „מעריב לספורטאים"

…ת איזור ההכרעות בליגה הלאומית בכדורגל, …ה עד מחצית הטבלה — הופכת כמעט כל …ק תחתית, שבו יש לכל נקודה חשיבות על־… שלושה מחזורים לפני סיום העונה. משום …בביע על משחק שהוא השוב השבת, יותר …ל אולי, במשחקים, הנערכים על מהרת קבי־…

…„בלומפילד", יאר… …ה תוך 8 ימים, …יבי, הפעם בין הפועל לבית"ר. שתי הקבוצות זקוקות לנקודות — הפועל כדי להיחלץ מן המקום שלפני־האחרון, בית"ר כדי לצאת סופית מהסכנה.

המסורת מכתיבה, כי כאן תורה בית"ר לליגה הלאומית, לא והמסירה אפילו עקב אתת מול הפועל ת"א. מתר נראים הכוחות מאוזנים, והתוצאות תיקו לא הפתיע.

בגבעתיים, מאבק חריף נוסף: הכח־מכבי ר"ג מול בני־יהודה. נציגת שכונת התקווה מצויה בתנופת נצחונות, שכבר חילצה אותה מן המקום ה־15. אבל הקבוצה הנוקשה של הכח, שרוייה עתה בסכנה, ותיאבק קשה כדי לברוח מן הסיוטים, עוד לפני הסיום. גם כאן עשויות הנקודות להתחלק.

בטק"א, תתייצב בית"ר ירושלים למשחקה עם הפועל חיפה, בהכרה, כי רק נצחון עשוי להביאה אל חוף מבטחים. הפסד ביתי"רי — עלול להוריד את הקבוצה הביתי"רית אל המקום שלפני האחרון.

מכבי יפו תארח בראשון־לציון את הפועל ירושלים, שיצאה כבר מן המירוץ לאליפות, והיעדר אתגר כלשהו בליגה, עשוי לסייע ליפואים בשיפור מעמדם בתחתית.

הפועל פתח־תקוה, הפוערת מהפחת האשמות הדדית, יוצאת לנתניה, כדי להתמודד שם עם שמשון ת"א, שרק בשבוע שעבר היתה שותפה (יחד עם הפועל באר־שבע) למשחק ליגה מרתק ובעל רמה.

כמעט שכחנו, שהמאבק בצמרת טרם נסתיים. המובילה, הפועל באר־שבע, תופיע ב„בלומפילד" מול סגנית אלופת אשתקד, מכבי ת"א. אין ספק שבאר־שבע היא כיום קבוצה טובה ושאפתנית יותר, שכן מכבי נראית בימים אלה כמי שמצפה בקוצר־רוח לסיום המשחקים. רק ההתעוררות בלתי־צפויה בשורות מכבי, עלולה לבלום את תנופת באר־שבע.

במשחק השמיני בליגה, תארח הפועל חדרה את מכבי פ"ת, והנצחון החדרתי על הקבוצה שכבר נשרה לליגה א' — נראה סביר בהחלט.

תחילת המשחקים — בשעה 16.00.

הכדורסל של מכבי ת"א זכתה השבוע בפעם … ישראל, בנצחה … כוכב הנצחון …ל אבישר (עם הכדור). משמאל נראה חבר …יק מנקין וביניהם — שמריהו זסלבסקי מגבו־… (צילם: א. קוטין)

ליגה לאומית

(לאחר המחזור ה־27)

1.	באר־שבע	17—31	36
2.	מכבי נתניה	24—33	33
3.	הפועל חיפה	21—32	32
4.	הפועל י־ם	22—27	31
5.	שמשון ת"א	22—30	29
6.	מכבי ת"א	18—22	29
7.	הפועל חדרה	22—25	29
8.	הפועל כפ"ס	31—29	27
9.	בית"ר ת"א	30—31	26
10.	מכבי יפו	29—25	26
11.	הכח ר"ג	31—25	26
12.	הפועל פ"ת	31—28	25
13.	בית"ר י־ם	24—22	24
14.	בני־יהודה	28—22	24
15.	הפועל ת"א	23—19	23
16.	מכבי פ"ת	39—11	12

התוצאות בסיבוב הקודם

חיפה — בית"ר י־ם	0—1
כפ"ס — מכ' נתניה	2—2
בני־יהודה — הכח	2—1
בי. ת"א — הפ' ת"א	0—1
מכבי פ"ת — חדרה	3—0
הפ' י־ם — מכבי יפו	2—3
באר־שבע—מכ' ת"א	1—0
הפ' פ"ת — שמשון	2—1

„דרבי" הביאה עמה משב־רוח רענן

לדעת רבים, האלופה החדשה היא גם הקבוצה הטובה ובעלת הכדורגל היפה ביותר באנגליה

מאת י. פינקלשטיין, סופר „מעריב" בלונדון

אני ממש נפעם מן הידיעה, כי „דרבי" ולא „אברטון" היא האלופה החדשה של אנגליה בכדורגל ונציגתה בגביע אירופה לאלופות בעונה הבאה.

כבר הזכרתי את חששותי מהאפשרות ש„אברטון" תוכתר — אם כי אין לי שום דבר נגד קבוצה זו, באופן אישי. לא משום שהיא „קבוצת מיליונרים", אלא משום שסגנון משחקה הנגנתי איננו נראה לי — חששתי מהתפתחות זו.

לדעתי, סגנונה של „אברטון" רע לכדורגל האנגלי, ולכדורגל העולמי בכלל. ברוב משחקיה זכתה בנצחון של שער אחד בלבד ורבים אחרים — סיימה בתיקו. לא היה לי ספק שאיננה הקבוצה שתביא תהילה לכדורגל האנגלי.

● **חיות, יופי**

לעומתה — וניגוד גמור לה — „דרבי", הביאה משב־רוח רענן ביותר לכדורגל האנגלי: חיות, יופי, אסתטיקה. לדעת רבים היא כיום הקבוצה המלהיבה ביותר והיפה ביותר באנגליה. היא מבקיעה שערים רבים במשחקיה — יותר מכל קבוצה אחרת בליגה הראשונה. יש לה מערכת התקפה נמרצה ושאפתנית. בעיקר במשחקי־בית, אבל גם בחוץ. כל משחק שלה מעורר מתח, כמו סרט הצ'קוק מובחר.

ההצלחה הגדולה שלה באר־בע השנים האחרונות — זכייה שנייה בכתר האליפות — אף זה מבצע נהדר, שבו יש חלק לכדורגלן־עבר נהדר כדייב מאקאי, עתה מנהל־מאמן „דרבי". בשעתו היה „הטנק הדוהר" של „טוטנהאם", בימי גדולתה. הוא הגיע ל„דרבי" בעיצומה של סערה גדולה, כאשר „בעל הפה הגדול" בריאן קלאף, הודח מתפקידו על ידי הנהלת המועדון — למרות שהביא את כתר אליפות אנגליה בפעם הראשונה בתולדותיה של העיר הקטנה דרבי ובנה לה קבוצה לתפארת.

הוא זכה לאמון מלא של שחקניו, עד שאלה איימו לפתוח בשביתה כאשר ההנהלה החליטה לפטרו. היו חששות שפרידתו של המאמן תביא לירידה במשחקם — אבל מאקאי גילה לא רק אומץ־לב, אלא גם הגיון בריא ושכל גבוה, סבלנות ובגרות — כדי לרכוש את לב שחקניו ולשלוט בהם.

הם היו מוכנים לתת בו אמון מלא ולהחזיר לו כגמולו, על עבודתו ומסירותו הרבה — כשם שהדבר היה בימי קלאף — ומעולם הם לא שיחקו טוב יותר מאשר עתה.

● **הבעיה — ופתרונה**

מאקאי סבל קשה — ללא יכולת לפתור את הבעיה — מפציעתו של בלם נבחרת אנגליה, רוי מקפארלנד, אבל בקביל הצליח לבנות הגנה מושלמת ויעילה למדי, כאמצעי אלטרנטיבי. כך יכול היה לסמוך על קולין טוד המצויין, שנבחר אשתקד ל„כדורגלן השנה". זהו בלם גדול, שעולה להתקפה כשצריכים לראותו שם, כגלה „חודים" בהגנת היריב — וסותם אלה שמתגלים בהגנת קבוצתו. עתה הוא אחד הכדורגלנים החיוניים ביותר בהרכב נבחרת אנגליה של דון ריווי, ואיש כמובן איננו מתפלא על כך.

אחת ההצלחות הגדולות ביותר של מאקאי, בתחום הרכש, היתה התחמתו של פרנסיס לי, תמורת 90 אלף לישי"ט — סכום מגוחך בעת חתימת החוזה — שהובא ל„דרבי" מ„מנצ'סטר סיטי". לי הוא אחד מגדולי החולצים של אנגליה ובעל בעיטה חזה ואדירה. ה„סיטי" לא ידעה כיצד להסתדר עמו ומכרה אותו ל„דרבי". עתה היא ודאי מצטערת על המעשה הנמהר... שכן, הוא כוח אדיר במערכת ההתקפה של האלופה ואחד משעריו היפים ביותר, למרבה האירוניה, היה נגד ה„סיטי" והיה בו כדי להזכיר לרבים את שעריו הנפלאים של בובי צ'רלטון. ליד לי ראינו השנה גם את הסקוטי הנפלא ארצ'י גמל ואת קווין הקטור המסוכן; וכן את ג'ורג', ההלוץ המרכזי גבה־הקומה, שהבקיע חמישה שערים נגד „צ'לסי"...

אני גם שמח ש„איפסוויץ'" — אפילו שלא זכתה בכתר — סיימה השנה את העונה במרומי הטבלה. גם קבוצה זו הביאה לכדורגל רעננות, צבע ורפתקאה. רק דבר אחד חסרה — מזל.

הייתי בשבת שעברה בין 51 אלף הצופים, ש„נבלאו" במגרשה של „טוטנהאם" במאבק הלוחמה שלה עם „צ'לסי". הנצחון העניק לה סיכוי להישאר בליגה הראשונה. הקרב „לחיים או למוות", טרם נסתיים — ואם חלילה תיאלץ „טוטנהאם" לרדת, תהיה זו טרגדיה לכדורגל האנגלי. השבת היא תתמודד עם ארסנל, ב„הייבורי". זו האחרונה כבר נמצאת ב„חוף מבטחים" ואיננה חוששת מירידה. משחקה האחרון יהיה בבית עם „לידס".

אם תנצח „טוטנהאם" בשני משחקים אלה — או לפחות תרכוש בהם שלוש נקודות — היא תינצל. אך אם תפסיד או תיטול נקודה בלבד ואפילו שתי נקודות — תיקלע לצרה גדולה, שכן „לוטון" נמצאת בצורה מחרה בשבועות האחרונים בתהליך של התאוששות ב„מלחמת הקיום" שלה. עוד עשוי להיווצר מצב שבו „לוטון" תינצל ותימלט מסכנת הירידה — והעיר לונדון תאבד את שתי נציגותיה בליגה הראשונה — „צ'לסי" ו„טוטנהאם" גם יחד.

● במצב של 0—0 בחצי־גמר הגביע בין בית"ר ירושלים וחדרה (2—1), כבש אביטן הבית"רי שער לקבוצתו, אך השופט מנחם אשכנזי — פסלו. טענתו: השוער אורבך נידחף. צלמנו אסף קוטין קלט רגע זה בו ניתן להבחין כי... בלם חדרה טיטלמן דחף ואביטן נראה ממתין לכדור.

תוכניות הבטחון של האולימפיאדה - הוחלפו

שלטונות הבטחון של קנדה הודו אמש, כי נאלצו להכניס שינויים רבים בפרטי תוכניות האבטחה של אורחי ומשתתפי אולימפיאדת מונטריאול 1976 — בעקבות ידיעות על כמה ערבים פלשתינים, חברי אש"ף, שערכו לא מכבר ביקור במונטריאול ובדקו היטב את המיתקנים שבהם ייערכו המשחקים בעוד 14 חודש.

נוכחותם של חברי אש"ף שהגיעו למונטריאול היתה ידועה לגורמי הבטחון של קנדה והם נמצאו במעקב מרגע בואם ועד יציאתם. נמסר, כי כל תנועה, פגישה ושיחה שלהם צולמה, הוקלטה או דווחה.

לאן השבת בספורט

כדורגל

ליגה לאומית
בית"ר י־ם — הפועל חיפה
מכבי נתניה — כפ"ס (14.00)
הכח ר"ג — בני יהודה
הפועל ת"א — בית"ר ת"א (16.00)
חדרה — מכבי פ"ת
מכבי יפו — הפועל י־ם (ראשון־לציון, 16.00)
מכבי ת"א — באר־שבע (14.00)
שמשון ת"א — הפועל פ"ת (מכבי נתניה, 16.00)
(השעה הראשית בליגה הלאומית — 16.00).

ליגה א' צפון
טבריה — הפועל הרצליה
נוליאל — עכו
(האיצטדיון בהרצליה, 16.30)
צפת — בית"ר נתניה
מכבי חדרה — מכבי הרצליה
טירת־הכרמל — קרית אתא
בני נצרת — מכבי חיפה
רמת־גן — נהריה (11.00)
קרית־שמונה — הפועל נתניה

ליגה א' דרום
באר־יעקב — נס־ציונה
שעריים — חולון
לוד — רמת עמידר
יהוד — בית"ר רמלה
בית"ר יפו — דימונה (עמידר, 11.00)
הפועל רמלה — אשדוד
בת־ים — ראשל"צ
בית־שמש — מרמורק
(השעה הראשית — 16.30)

ליגה ב' צפון א'
מגדל העמק — אחי בני נצרת
נצרת עלית — בית"ר טבריה
תל־חנן — בית"ר נהריה
כפר רופין — מכבי חצור
בית"ר ק. שמונה — טבעון
מג'דל כרום — בית־יאן
הפועל חצור — אפיקים
מכבי טבריה — קרית חיים

ליגה ב', צפון ב'
גבעת חיים — גבע הכרמל
מכבי ביאליק — עפולה
טייבה — גבעת אולגה
רעננה — הפועל בנימינה
מכבי זכרון — בית"ר דב
בית"ר בנימינה — קרית־ים
בית אליעזר — מחנה יהודה
מכבי השרון — מכבי פ. חנה

ליגה ב', דרום א'
מכבי חולון — הפועל צפון
בית"ר חולון — בית"ר הרצליה
כפר קאסם — גבעתיים
בית"ר ר"ג — בית"ר בת־ים
קרית אונו — עליה כפ"ס
אור יהודה — מכבי יהוד
ראש העין — בית"ר לוד
כפר שלם — מכבי השקמה

ליגה ב', דרום ב'
מכבי ק. גת — מכבי רמלה
מרחבים — הפועל ק. גת
שכון המזרח — בית"ר ב"ש
בית"ר אשדוד — בית"ר אשקלון
אילת — ירוחם
הפ. אשקלון — הפ. ק. מלאכי
מכבי ב"ש — מכבי י־ם
מכבי יבנה — אופקים

כדורסל

ליגה ארצית, צפון
מעוז חיים — גבעת חיים
מכבי מוצקין — נהריה (7.30)
יזרעאל — רמת הכובש
בית אלפא — חרוד/גבע
גן־שמואל — טבעון
כפר ויתקין — כנרת

ליגה ארצית, דרום
מכבי פ"ת — מכבי נתניה
גת — הפועל פ"ת (7.30)
מכבי רחובות — מכבי דרום
בית"ר ת"א — מכבי חולון
הפועל חולון — הפועל אריה
(השעה הראשית למשחקי הכדורסל — 8 בערב).

אתלטיקה

אליפות „מכבי" לנוער באתלטיקה (גילאי 14 ו־16) תהיה מחר ב־10 בבוקר בחיפה. אתלטי הפועל חיפה ישתתפו בתחרות כאורחים.

טניס שולחן

אליפות „מכבי" בטניס שולחן תהיה בשבת ב־10 בבוקר, באולם הספורט של אגודת מכבי הר־הכרמל, בחיפה.

אגד תיור • דן תיור • יונייטד טורס

מציעים לישראלים בלבד

נופש וטיולים מודרכים של 3-4-5 ימים לאילת, שארם א־שייח והסביבה

הכוללים:
- ✶ לינה וארוחות בוקר במלונות לרום, קראוון, בקעת הירח.
- ✶ שייט בסירת זכוכית.
- ✶ ביקור במצפה התת־ימי החדש.
- ✶ ביקור במועדון לילה.

כל זאת החל ממחיר של 320.— ל"י בלבד.
הנחה לילדים.
היציאה בימי רביעי ושישי
ההרשמה במשרדי אגד־תיור, אגד־דן־תיור, יונייטד טורס בכל רחבי הארץ

הודעות מס־הכנסה ומס־רכוש

לשימת לב המעבידים:

פורסם לוח חדש לניכויים ממשכורת ומשכר עבודה

המחלקה לניכויים בנציבות מס הכנסה ומס רכוש הוציאה חוברת חדשה של לוח הניכויים ממשכורת ומשכר עבודה, הכוללת את הניכויים למס הכנסה, מילווה מלחמה ומימון רכש ומילווה תוספת יוקר.

כן נכללים בחוברת לוחות עזר לחישוב מילווה חסכון (מעבידים) ומס מעסיקים.

יש לפעול לפי ההוראות שבחוברת החל מתשלום המשכורת לחודש אפריל 1975 ואילך.

ניתן לקבל את החוברות בחוליות הניכויים שבמשרדי השומה.

נציבות מס הכנסה ומס רכוש

חדש!

„מעבדות גולן" לצילום

מציעים

אם יש עמך תצלומים החשובים ויקרים לך (כמו צילומי משפחה או מאורעות מימים עברו) והנך מעונין בהגדלתם, הכפלתם—לכל גודל ובכל כמות—

גם אם אין בידך הנגטיבים (הפילם)

תוכל לשלוח את התמונות ל„מעבדות גולן". את העבודה המוגמרת תקבל בדואר חוזר לביתך.

לקבלת פרוספקט חנם כתוב אל:
„מעבדות גולן", רח' טשרניחובסקי 11, ירושלים.

לקבוצת הפועל כפר־סבא

ברכות להצלחה

בית מרגוע „שפיים"

המתנה הנאותה ביותר לילדים ולנוער — הספר

נערת הגומי בקרקס

מאת **מיכל אלמוג**

בהוצאת יבנה

הספר מגולל את קורות חייה של מיכל במקצועה המדיר בעולם הקרקס והבידור ומלווה בתמונות מרהיבות.

להשיג בכל חנויות הספרים בארץ

לצה"ל דרושים

בחילות האויר, הים והיבשה

קצינים — בתפקידים שונים.

חוגרים — בתפקידי פקוד — בוגרי קורס מ"כים או קורס פקודי אחר.

חוגרים — בעלי הכשרה במקצועות הטכניים, מכל הסוגים.

חוגרים — בתפקידי מנהלה — אפסנאות, מחסנאות ונהגים.

- ✶ מסיימי שרות סדיר בצה"ל, בוגרי 10 שנות למוד לפחות וחסרי מקצוע, יוכשרו במסגרת השרות בקבע במקצועות שונים.
- ✶ מקומות השרות בכל חלקי הארץ.
- ✶ לבעלי מקצועות חיוניים שיתנדבו לתקופות ארוכות, ינתנו תנאים מיוחדים.

על המעוניינים בפרטים לפנות אל:
- ● קצין העיר באר־שבע מדי יום א' בשבוע משעה 9.00—17.00.
- ● קצין העיר חיפה מדי יום ב' רח' בשבוע משעה 9.00—17.00.
- ● קצין העיר ירושלים מדי יום ג' בשבוע משעה 9.00—17.00.
- ● רמת־גן, רח' מודיעין 100, בימים א'—ה' משעה 9.00—17.00.

מבצע ענק של מעריב ותדיראן
פרסים במיליון ל"י

הנהלות „מעריב" ו„תדיראן" חברו יחדיו למבצע פרסים ללא תקדים.

מעריב העתון הנפוץ ביותר במדינה הגיע למכירה נטו של כרבע מיליון עתונים בכל ערב שבת. זו תפוצת שיא בישראל ונכבדה אף בממדים בינלאומיים.

תדיראן — תשלובת התעשיה האלקטרונית הגדולה בישראל, רכשה הישגים תעשיתיים טכנולוגיים בינלאומיים. כמיליון מכשירים ברי־קיימא מתוצרת תדיראן נמכרו ושווקו במרוצת השנים בישראל.

במבצע יוענקו לקוראי „מעריב" פרסים בערך כולל של מיליון ל"י.

תנאי ההשתתפות: עליך לגזור ולשמור את התלושים שיופיעו בעמוד הראשון של „מעריב" החל מהיום ומדי יום ביומו. מן האותיות שבתלושים הרכב את המשפט:

מעריב ראשון בתפוצה תדיראן ראשון באיכות

ההגרלה בפיקוח רואה חשבון, עורך דין, נציג המכון למסחר הוגן, נציג הנהלת „מעריב", נציג תדיראן שיווק ושרותים בע"מ, נציג פרסום „פלד".

עובדי „מעריב" ועובדי פרסום „פלד" אינם רשאים להשתתף בהגרלה.

תקנון המבצע וההגרלה נמצא במשרדי הנהלת „מעריב", רח' קרליבך 2 ת"א; תדיראן שיווק ושרותים בע"מ, רח' קרליבך 27, ת"א; ופרסום פלד בע"מ, רח' שניאור 21, ת"א.

ואלה הפרסים:

500 מחשבי כיס "NOVUS"
המיגוון המוצלח ביותר של מחשבי כיס „נובוס" המשוכללים בעולם עם שרות ואחריות של תדיראן.

2 מקררי תדיראן 400
„המילה האחרונה" במקררים ביתיים. אינו מחליד — בעל תכולה מכסימלית — אינו מייצר קרח — להשיג במיגוון צבעים.

2 מקלטי טלוויזיה תדיראן דגם 244
המקלט המתקדם ביותר מבחינה טכנולוגית־אלקטרונית מצוייד במחשב־טלקומפיוטר, לחצני מגע, בנוי על שילדה טרנזיסטורית (!)

2 מזגני אויר תדיראן
המזגן המצטיין בפעולה שקטה ותפוקה מכסימלית. צריכת חשמל מינימלית. מיוצא בכמויות ניכרות לחו"ל.

2 מערכות טייפ סטיריאו
המערכת המושלמת המורכבת בשילוב אידיאלי מן המרכיבים הטובים בעולם. אחריות ושרות של תדיראן.

2 מקלטי רדיו למכוניות תדיראן
מצוי בלמעלה מ־80% מן המכוניות בעלות מקלטי רדיו בארץ. המקלט בעל האמינות הגבוהה ביותר. מיוצא בכמויות גדולות לחו"ל.

2 מקלטי רדיו – שעון (דיגיטלי)
השילוב הנאה והשימושי של רדיו ושעון דיגיטלי משמש כרדיו לקליטה מהנה וכשעון מעורר לעת הצורך.

50 אוזניות סטריאו
מתוצרת „סופרקס" (שיווק ושרות תדיראן).

5000 מעטפות שבכל אחת 4 סוללות
לטרנזיסטור מדגם חדש, מיוצרות על־פי פטנט בינלאומי.

5000 משתתפים נוספים יקבלו כל אחד המחאת הנחה בעלת ערך כספי מטעם תדיראן (פרטים יפורסמו במהלך המבצע).

תדיראן — תשלובת התעשיה האלקטרונית הגדולה בישראל שהיקף המכירות שלה לשנה הנוכחית יגיע לכמיליארד לירות. בתדיראן מועסקים 6000 מהנדסים, טכנאים ועובדים.
תדיראן — תעשיות ישראל לאלקטרוניקה — היצרן מספר אחד בעולם של מכשירי קשר צבאיים.

גזור ושמור עד סיום המבצע

טופס הדבקה למשתתפים במבצע המיליון של „מעריב" ו„תדיראן"

	ע			ב	1
		ש	ו		1
	ת			צ	
ת			י		
ר	א				1
			ו	כ	

היום, ומדי יום, תפורסם בעמוד הראשון של „מעריב" אחת מהאותיות המרכיבות את הסיסמא:

מעריב ראשון בתפוצה תדיראן ראשון באיכות

גזור את האותיות והדבק אותן על פי הסדר (יש לכסות גם את האותיות המודפסות בטופס ההדבקה).

אם, במקרה, החסרת אות — אל דאגה: במהלך המבצע יפורסמו תלושי „במקום" ותוכל להדביקם במקום ה־אותיות החסרות. זכור! — אסור להדביק יותר מ־4 תלושי „במקום" בטופס אחד.

כשתשלים את הסיסמא — מלא את פרטיך בתלוש ה־נמצא בפינה הימנית התחתונה של דף זה ושלח את טופס ההדבקה במעטפה בציון כתובתך המלאה על גב המעטפה לפי הכתובת: „מבצע המיליון" של „מעריב" ו„תדיראן" ת.ד. 20241 ת"א.

בהצלחה!

מעריב ראשון בתפוצה
תדיראן ראשון באיכות

מעריב
תדיראן
שיווק ושרותים בע"מ

שם ______ משפחה ______
מס' תעודת זהות ______ מקצוע ______
כתובת: עיר ______ שכונה ______
רחוב ______ בית מס' ____ טלפון ______

(מלא את הפרטים בכתב ברור)

מעריב ספרות · אמנות · ביקורת

. שפיר ה למותו

גועים א.ד.ש.

יה שמו בפינו, ולא כינוי ה לא פסבדונים ספרותי, יקון כפי שהיו נוהגים זמותיהם של בני־תורה. בשמו היה: לא אודיש, יבא, רגיש ביותר לגבי אנושי. ט"ו שנים עבדתי במערכת הוצאת־הספ־ עובד, ולמדתי ממנו מה

א. ד. שפיר

של מלאכה מנופה, נאמ־ היה מרבה לעסוק ב־ תרגומים ובעריכתם וכה במלאכתו עד שהיה מכיר ־כו של המתרגם בתרגומו ז הגון הוא או לא, אם ש אל מלאכתו בתום־לב עליה בתרמית. מה נעים ־עת כי עם בוקר אפגשנו העמוס ספרים וכתבי־יד יחדיו ביום חדש, שכולו נפשית, יום של השראה שבלב; כי משורר היה ה־ ־א רק בשירים היפים ש־ לא במלאכת־יומו כולה, ־סופר לעייפה, אשר לא ־כל פשרה בשיפוט הספרו־ ־לד במוסר הוא עוסק ולא ־ל, שכן אמת ויופי הוי ב־ ־תד.

־ב היה אשרי כשהייתי־עו־ ־גל אל דירתו הקטנה שב־ ־אביב. כעת שוב לא אמצאנו ־י ביתו שרוי בחשכה וכך אני ולב שאר אהביו ה־

ירוחם לוריא

סמרטוט של נייר

מאת
משה שמיר

מאיר ויזלטיר, קת, בפעלים אוניברסי־טאיים להוצאה לאור, תל־אביב, 1973, 100 עמ'.

כמה אפשר בוצם האדמה
לרקם את הימים מתוך סמרטוט
ולגלל מעשיות מלכות.
שבה המלך הוא רמאי ומרמה;

ואין מי לשול את הרשת.
והלב כמו נחשה על־ריק הומה,
וריק הגוף יוצא ונמצא
קילומטראזי בערוני המפשטת;

יחידה באירופה רק את לא התישנת הו נזרות
האירופי המודרני מכלם הנה אתה אפיפיורנו פיוס י"ד
(גיום אפולינר, „איזור")

וריק הדת, כשעת אפולינר
שומרת על טריות של ספק־חויר
בהתעלם מן המשמע בעיר,
ומדליקה בערב את הנר.

והשלחן עמוס מהתלות
קודרות, כשתי חלות בלות.
(ע' 62)

„בלי רוכן אין קתרזיס"
(מאיר ויזלטיר)

ספרו האחרון של מאיר ויזלטיר רחוק כ־להיות סמרטוט של נייר, אף כי הוא עצמו אומר כי כן הוא, בשירו הפותח. הדבר ה־דרוש לו ביותר, כנראה, הוא להיות נקי מחשד של פיוטנות. משהו בעצם הגיבתו של ספר שירים לקהל־קוראים מבהיל אותו שמא דבק בו שמץ יומרה. המשורר התוקפני, הגס, המבשמש לפעמים כבריון בצעדים שבאיב־רים ובעדינים שברגשות — הוא בעצם ביישן גדול ופחדן לא קטן. הוא כמתיר זאת לפע־מים בבראבורה של „אני כצפצף" ולפעמים בעגמומיות של ביטול עצמי. ירצה או לא ירצה — הוא מוצר מובהק של ישראל. הכל „נשבר לו", לבד מן התשוקה לחיים, והיא כה עזה עד כי יש בכוחה להבקיע את כל צפיפי המליצות הסמליים וה„ביטוי העצמי" והיא באה חוזרת אל גוף החיים ונותנת לנו את אחת הדוגמאות המצויינות של שירה ישירה באותו נוסח חדש, שאני רואה בו מסימני התקופה.

באותו שיר פותח מציג המשורר לעשות אלימות בספרו. לירוק עליו, לכתוש אותו, לבעוט בו, לצבוע אותו, לזרקו לים לשים אותו על אש הגז, לסמר אותו ולנסר אותו — הכל כדי שאיש לא יחשוד בו שהוא מצ־פה כי יקראו אותו. אבל שום דבר לא יעזור לו. קוראים אותו, יקראו אותו. ודאי לי כי רבים יחיו אתו כחויה אכזבתית. ר־מישהו אפילו כהב־כותב־יכתוב עליו. האם מזה פחד המשורר? — פחד ורצה גם יחד. זה הוא, בעצם, הוכנו של הספר: לרצות־לפחד, לפחוד־לרצות.

מה רצה המשורר? — כמשוח, שהאמת היא אחד מגילויה. הוא רצה לכתוב „שירים שבאו להקרא על ידי אנשים, / להישפך בלשון אדם". אבל לאכזבתו — „משוררים אוכלים אותם", והוא חש על כן מרומה: „אני מבזבז שירים על משוררים". (ע' 95).

ממה פוחד המשורר? — מוזר, שהגבתו הוא אחד מגילוייה. אחד השירים המעובנים המזוקים בספר, הוא „סונטה ליום הולדת", שיר שכולו נגד — נגד השירה הפיוטית (אפולינר), נגד הדת (ובעיקר רבת הדת ה־נוצרית, התגיגית־טקסית במיוחד), ובעיקר נגד עצמו, נגד זמן יום ההולדת. ראוי הוא להביאו בשלימותו (ראה שיר בראש העמוד).

הצליל השטיינברגי העולה מסונטה זו — חול בחריזה א־ב־ב־א וכלה בצירוף המסוכן המבצליה של כמעט הפשטה — יוליך אותנו, כמו דגנים אחרים בולטים פתוח אל אחד ממקורות ההשפעה של הגוזה האחרון בשי־רתנו. זהו שירה הצוברת מתודעת מצב אי־שיה לגזר־דין לאומי או אוניברסאלי ללא כל שלבי־ביניים. ההבדל העמוק הוא בכך, שמירת יעקב שטיינברג („היהודי הגלותי") יצאה מתוך עמדת יסוד של אומץ וגאוה, ואילו זו של מאיר ויזלטיר (דור שלישי או רביעי ל„שירת בני המולדת") מיוסדת על פחד ועלבון.

*

הבות האלימות הם המוטיב המרכזי בספר זה. גם המין על צורותיו וגילוייו אינו אלא צורה של אלימות. הואיל ומשלל בדיקתי ב־שירתנו בשעה זו הוא צורכי בעיקרו (כפי שהזרתי הדגשתי כבר פעמים אחדות) — נוטה אני להישמע לחשד העולה בי למראה

מאיר ויזלטיר

ההתקפות העקשניות של המוות בשירת ויזל־טיר —...הנה, כי בשיכתו הפתוח־הרוצה אל המוות ואל האלימות הוא ביטוי של הכרה בגבולות, יכולתו ואי־הגבנות לחרוג מהם, כל זמן שאינו בטוח שלא יסתכן על ידי כך בסנטימנטאליות ובזיוף. הוא אינו בטול עדיין, כנראה, גם לאהוב גם להמשיך ול־חוש בבשורתה של החויה. דרוש לו „משהו חזקי" כדי להרגיש שהוא אחוז בכוכה של ה־מבעשות. הנוכחות המתמהת של הכוזות עוזרת לו, יותר מכל דבר אחר, להרגיש כי הוא אכנם חי. גם לשנאה, או לבוז, יש תפקיד זהה. כה שנראה כהצטרפות של קו רציוני מסויים נובע, לדעתי, בעיקר במקור זה.

ה„קברה האיומה של הגאות היהב" (ע' 16) — כשהתפארת היא כמובן אירונית — רודפה אותו בכל אשר יפנה. בין אם יביט בחלון ולא יראה את הלילה (ע' 9), בין אם ידיקבו פרוטה הלהבותיו בשמש (ע' 27), בין אם יביע משאלה (ע' 29) להיקבר „בלא טהרה יהודית" — הרי משפט־הפנים האמיתי שלו הוא „אין אהבה לחוד וקבורה לחוד", כשהכוונה איננה לומר שהקבורה היא ביטוי לאהבה, אלא בדיוק להפך — שהאהבה היא ביטוי לקבורה. יקצר המצע למנות את כל איזכורי המוות והקץ בספר זה, אך כולם, עד ה„מזכור בחברה חצי אשכנזית" — שהוא כשלעצמו טור־דה־פורס של שירה אירונית — ועד השיר ללא כתרת: „אין אפילו צער אמיתי, / אין אפילו זה; / אבהנו בלווים את השתים / בהירך נבוחיות" (ע' 61) — כולם מובילים אל הסיפא, ואל השיר בשם זה (ע' 75).

אל תהיה כה רגיש למוחך הפרסי.
נסה לזלזל בו, ולא בהקף.
החיים מלאים מים כמו שהפחת מלאה אדמה.
השביעה במי החיים אינה מסתם קץ.

קסם המלחמה לאנשים נואשים
הוא בהשיאה אותם לזלזל במותם הפרטי.
אבל המנסה להפטר מחלום מותו
בלי להיות מתנבל לחיי שלו —

סיפא — שלה עצמה אין סיפא, שהיא פשוט בלתי גמורה. כבחו־בה כורית, או מ־בחינת איכות השיר — לפנינו „שיר באורע"ת, אף שהוא ממשל בחומרים שצינם כאורע או חומר: יש כאן חיוי, עצה, הפש־טה — אפשר אפילו לסווג את השיר כ„מיב־תם" או כאחד משירי ה„חכמה". הרוצה בכך יראה בו איזו התבודדות רחוקה עם קוהלת. אבל העדר הקו המוביל, ההכם־עצמו־לדעת, העדר „פיקחות" יהדה, ההתמסרות לאלתר להתהוית של המכלול — הופכים את המימרות

על מצבה של השירה

מאמר חמישי בסדרה

הכמו־פסוקים שבשיר למלמול קיומי־הווייתי של הרגע הזה, מלמול המתארע לעינינו ב־שעת קריאת השיר. שיר זה אינו אומר לך שום דבר מחוץ למה שהוא עצמו: דבר הייפוכו, ולזול במות והרגישות נכמרת כלפיה, קסם — הנסיון להיפטר מחלום. מבוכה נגד לה, אי־גמירות — ואז אתה מגלה, כמובן, כי נושאו של השיר הוא לא המוות, אלא ה־חיים. אי־האפשרות לחיות אותם, הנסיון ב־כל זאת לחיות אותם על ידי עשיית שיר שהוא בחת חיים.

*

מה שקורה (בכוונה אינני נוקט לשון: נאמר), מה שמתארע בשמונה השורות של השיר „סיפא" — קורה בעצמה וברוחב ר־ברב־סובאליות במחזור המצויין „ששה שירי נפש" (ע' 52). הנושא כאן הוא הנפש, ר־כמובן: חוסר האפשרות שיהיה בכלל נושא כזה, אי־היותה של הנפש ואי היכולת להשת־תרך מאשליית היותה.

הניאו־קלאסיציזם — שמאיר ויזלטיר הוא מן הבולטים במבשריו ובמנסיו — מתבטא כאן בכך שהוא מדבר על נושא „ספרותי", חוסא ב„היגדים" משתמש בהכללות — כל כה שצד לפני שנים אחדות היה בבחינת „איסור טריפה" בשירתנו. הוא מצליח ליצור קר־הויה שירית אותנטית, על אף כל זאת, הודות לדיבור הישיר ולהתערטלות מכל קר־שות איכאוריסטי. הדבר מתאפשר לו משום שאין לו „תורה" בעניין זה, אלא להפך: הוא מפקיד עצמו להיטלטלות העולה־יורדת של מצב הנפש (על משקל „מצב הרוח"). התנועה מתחילה ב„כמו שלג חדש הנפש", אבל מתוך רגישותה לסיפונה האי־ממשותה מגיעה הנפש בו בשיר לכך ש„רק העטור־אים עוסקים בנפש ברצינות". השיר השני תו־פס אותה כאן, בחוטר של יום, באשפתות, ופותח: „הנפש איננה אלא רפש..." ואחר כך: „אין להטריד בינה / לבין הסיגר־פה..." — אבל מן השטל הזה מתרוממת ה־נפש, על כרחה, על כרחו של המשורר, בכוח אי האפשרות להינתק ממנה, בכוח הפחד מפני מיתתה („אין דבר בפחיד יותר / שום מיתה משונה לא תשוה לזה") — הגל מתרומם, מתרומם — עד אל נפשו החזקה והפיקחות של רבי נחמן מברצלב, שהשיר הבא הקצר נושא אותו כמין גס: „ונפש היתה בין של נחמן". מן השיא הזה באה שוב גלישה תחומה, כשהמשורר תופש את עצמו והנה הוא אחד מן „האנשים המב־שרים של הנפש / מבטיקים כל כך / כשהם יוצאים / להרחוב ואומרים זאת." / ומגיע עד אל „נפש גסה כמו המעי הגס", שגם הייה חיים ויהי נפש — ובמותה „איש כבר אינו / צוחק... אפילו מנוול רואה ומשר־תוקף. מיד אחר כך, בשיר הבא, מגיעה השנאה העצמית עד שאול תחתיות ממש. מן המעי הגס בא זה: „אני לחצתי את הידים הצואות" — שיר חזק, בדיר בשירתנו המוס־רית, שיר ברגל בהתייסרות העצמית שלו ובהתורטת ההזדהות, שמכבה מוצא רק אל משהו דומה לתקוה (אף כי, זהירות! אצל ויזלטיר גם ביטוי של תקוה או התפעלות עשוי לסמן בהכבו מוקש של לעג מתפוצץ) — ואז אל השיר האחרון, שבו התקוה היא לא יותר מאשר הרואה בכוחה של העבודה

(סוף בעמוד 37)

וולטר קאופמן

שירים

ירושלים

.1
הצבעים הנולדים עתה
והאבנים עתיקות מאד
הם בעצה ברית.

חומת העיר
והסלעים המשחקים
בינות עצי הזית
להקסים באור המשתנה.

.2
שום דבר אינו חלק
המהלך הקצר ביותר
מעלה אבנים.

שום דבר אינו נהיר
גזעי הזית
הסלעים הוורודים
מורדים כתב סתר
מתוך של אור.

שום דבר אינו חוזר
אף עץ זית
ברוש או סלע
כל אחד כצבעים
כהרים כמדרונות
אין לו פנים משלו.

שום דבר אינו אלם
כל אחד יש לו עבר משלו
שולח את שרשיו
לתוך נפשי.

.3
ההרים שאנו רואים בשמש
רובצים מעבר לבקע העמק שבעולם
לעיר העתיקה שבעולם.

אנו שטוחים על קצה
התהום.

אלפי שנות חורבן
מקדמות פנינו באשר נלך
מטילות לפי בחשך.

.4
מצופפים בעבר־פיהם הם מוחבים.
מצב הרוח כנראה קודר
בלא שידעו את שמיה הכוכבים
המתהפכים את דמות הלילה
סלעים המאירים כשמש ביום
אנשים דולקים במחשבות.

שלכם הוא עמוד העשן
שלנו עמוד האש.
המחוללים אנו לנגינות גידון!

לא אנו הצתנו את הדלקות הללו
הן העלו במדבר והובאו הנה
בידי דוד אשר רקד בנגינן
מלך עצבונות ואהבה
כשורר לוחם ונוגן נבל.

זו היא עירו של דוד.

קיבוץ עין חרוד

נפל משפחה נפל ילדים נפל בן יחיד נפל
אבי אשתו בעלה הראשון בן יחיד נפל
פרחים ילדים ושמש
כגרש משחקים בתי ילדים שיתה עליה
אני מחזר אחר גילי בהצלחת־מה
היא בת ארבעה עשר חדשים
אבא שלה נהרג לפני שהיא נולדה
אבא שלו נהרג גם הוא
כוכבים וכוס של יין כרמיזון
אני נטעתי זיתים
היא ילדה שמונה ילדים
אדמה עקרה גאלנו
בכסף עבודה קשה דם.

כשחפרו באדמה בבית אלפא הסמוכה
פגעו המעדרים ברצפת בית כנסת
המזהקות של אברהם ויצחק
החמור והאיל והמזבח
והשמות בעברית שאפשר לקרא
ואריות ומנורות וצפרים
היו זקנים כשמתמר גולה.

ליד כרם הזיתים
מעין גדעון
ספור התנ"ך על אודותיו
היה עתיק כשרומא נוסדה.

נלחמים כאן ימים מקדם
להאחז בארץ זו
אבות נבונים להקריב
בנים שאותם הם אוהבים.

עברית: אסף קלר

...אן הולכים...

מאת
הוראציוס

המלים שבינינו

„אני הולך", הכריז שר־החוץ שלנו, ...ון, „לעיר שכמה וואשינגטון, לא קא־...אה!"

באצטגנינות שלי רואה אני את מזכיר־...מדינה, הנרי, פורש יד אחוזת־עוית ו־...כל את אפרכסת הטלפון:

„ג'ראלד!"
„מדבר..."
„איכפת לך שאקפוץ מחר עם גנסי ל־קאנוסה?"
„קאנוסה, אילינוי?"
„זו שעל יד דג'ין..."
„רגייו, אריזונה?"
„בפון־איטליה, ג'רי! הבטוחה שב־...בים?"
„בטוחה מכה?"
„שיהות ארגעה עם הישראלים, שבאו על דעת עצמם! לשם הכריזו שלא ילכו..."

במסוף הנשר קרובה קאנוסה, שליד רג'יו־נל־אמיליה, לג'נבה, יותר כשירו־שלים קרובה לשארם־א־שיך, אלא שגם ג'נבה איננה בדיוק קאנוסה!

מכל מקום לא הנרי המקפץ הוא האיש שטמון קשור בשמה, אלא הנרי ה־רביעי. בימים ההם נהגו מלכי האימ־פריה הרומאית הקדושה (שוולטר אמר עליה כי איננה אימפריה, איננה רומאית ואיננה קדושה) לגזות את האפיפיורים מכהונתם. האפיפיורים, מצדם, החזירו להם מידה־כנגד־מידה והדיחום מכסאות מלכותם. ההסטוריונים קוראים לקרבנו־תושה אלה של מי־כמכה־אני־כי בשם „מלחמת האינווסטיטורה" והספר שבו אני בודק את הדברים אומר כי נסתיימה בקונקורדט־כל־יורמס. מכם תוסך אני את המרחה לקרוא לפתות דברים שלא אני כתבתי, אפילו בספרים!

לפני תשע מאות שנה, פחות שתיים, שלחו נסיכי גרמניה להודיע להנרי, יליד סואביה, כי בבוא הילדבראנד, הכבונה גריגוריוס השביעי, לבלות בטוסקאנה, מוטב שיצא אליו ויבקש את סליחתו על ההחזה שבקש להדיחו מכס־האפיפיורים, שאם לא כן, להוהו ידוע, הוא עצמו מועבר מכהונתו!

הנרי, שדי לו ברמז, מהל על כבודו ולא המתין לבוא האב הקדוש, כל שכן — לבוא האביב היפה, והצא בזום החורף סוער את האלפים, השכים לפתח מצודה האפיפיור שבקאנוסה ולא קם ככקום רבצו בשלג אלא לאחר שהתיר את החרם המוטל עליו.

מי שהולך כאן לקאנוסה, משול למי שנכנע כניעה גמורה. על מנת שישפי־לוהו, על כנות שיבוהו. שלושה ימים בשלג הם, כביכול, קנס על סרבנות, או יוהרה. לא שיש קשר אתימולוגי בין קאנוסה לבין המלה הארמית „קנס" (ש־מקורה לטיני: צנזוס, צנזורה. לאחר זמן, ביהוניה, כס־גולגלת ורק בעברית דמי־עונשין).

*

מהנרי להנרי, לא באותו הנרי! ב־שמיני עוסקים אנו עתה, מלך אנגליה. לקאנוסה לא הלך אכנם. אדרבא, ניתק עצמו מרומא, אך הלך. במקרה לבדפור־דשייר...

בכך אינני אומר כי הלך לשם בנפו. פלגשו היתה עמו, לילה־לילה — אך לא בבדפורדשייר שעל האגאה. כיצד? קי־צורה של באדפורדשייר — באד, שפי־רושה „בישה". לשלוח אדם לבדפורדשייר כמשמעו לשלוח אותו לישון. כיוצא בכך „קונגס" (קונגט), קיצור קונגסרי, ששי־רושו מנזר. ההולך לקונגסרי, הולך כביכול למנזר!

לכמן האמת יש לכך אף פירוש שב־פולקלור. אם בימינו כפורסכת קוננטרי בכסכסטילים ובמוצרי־חשמל, לעניים הלך שמה לפניה כעיר שאינה פרוצה במידי־היא. כשיוצאה איפוא לידי גדייבה, אשת הרוכם ליאופריק כבורסיה, ורכובה על סוס ועטופה — לא יותר מאשר במעטה צניעות מפרומיה — קיבלו עליהם אנשי קונגסרי שלא להציץ בה. נמצא שם סוס אחד, בהור מסוי, שפתח עליו יעזו. הציץ ונפגע. שכו יצא אמנם בעולם כטום הבציץ („פיפינג טום"), אלא ש־הצצתו עלהה לו בכאור עיניו...

בעיר יפה זו שכן, כפי שאומרים, חיל־מצב. כיון שחששו להם בתולותיהם (הגם שאפילו כום לא עמד בו), סידבו אורחיה לפתוח את שערי בתיהם לחיי־לים. הנשלח איפוא לקונגטרי — נשלח לבקום־גידוי. פרש בב־כול לקונגס (קר־נבב). מנזר.

*

ההולכים הולכים ליפו. „נאר יאפא גאאף", ללכת לבקום רחוק, בקצוי־עולם, מקבלי לייקוב ביראות. אבותנו אומרים ללכת לצוה, לא משום שמתפפים בה דכבים, אלא בכום שהיא קצר „עזאזל".

על הנרי אמרנו כי הלך, בלוית רעיי־תיו, לבדפורדשייר אך קהם לבן, עם פלגשין, ליריחו. את הבטוי „נגאר כו יריחו" מייחסים האנגלים למעשה חנון הקצר גלעד.

כלכי צמך עבור כידוע בחוית הפימות עם יהודה. ללמוך כי לא רק המלים שבחיינו, אלא גם יחסי־הריב שבחיינו לא נשתנו הרבה. דוד (ראש הציונים, אם נאמר שתביעותיו הטריטוריאליות תחלו במצודת ציון) שולח לתגון, מלך ירדן, אנשים לנחמו על מות כי, סבורים אתם? אבנר, נחש, שלא הסכים אפילו לבוא לעזרת אנשיו בגלעד, אלא אם יעקרו תחילה איש את עין ימינו! לך!

אך לך ככל אשר היה — בנו הנון שובב מבנו. לא זו בלבד שהזה את השליחים, אלא שציוה לקצץ את חצי זקנם (לאורך, אני כשער) ולכרות את „מדויהם" (מדיום, שלמותיהם) „בחצי עד שתותיהם".

שלמות קצרות, מילא! אפשר להסי־תובב גם. סלחו לי, עם חצי תואה בחוץ, אך זקנים? כל שארוכים יותר — ונצאי־הם מגוחכים יותר!

כוסרים על כך לדוד (שלא קשה לנו לראותו מתפוצץ מכעס, ביחוד על עצמו, בשום שאינו יכול לכבוש, כבד שני, את צחוקו) ושלח להודיעם: „שבו בירחו עד יצבח זקנכם ושבתם..."

ירחו היתה אז ודאי סוף־העולם הר־סיכויים לפגוש בה מישהו־שהוא־משהו היו מעטים, כנראה, מאד. „ללכת לירי־חו", משום כך, בפי אנגלים — לסוף העולם!

אלא שאינני בוטח להישבע על כך. ההיפך הגמור יכול להיות נכון יותר. אפשר שיריחו, עיר הדקלים והגנים, ש־אקלימה בימי החורף ממתוק, היתה דווקא עיירת נופש ורק משום שביקש להה לאנשים „גוד טיים", לאחר כל מה שעבר עליהם בעכאן, שלחם דוד אליה.

בכל מקום ברור כי בשעה שאמרו על הנרי השמיני כי הלך ליריחו, נתכוונו לומר — לעשות חיים בנמוך „בלאק־מורי" ללכת ליריחו הוא, איפוא, איאופ־טיום (ביטוי של לשון נקיה) לפרישה שלא לשם שמים. דברים שהשתיקה יפה להם. כה עושים ביריחו? מתפרפרים!

„סמיי אין יריחו" („המתן ביריחו") הוא כמטבע כאותה מתכת, אלא שערכה הנקוב אחר. הישאר ביריחו — אל תתקע הטמך לעניינים שאינך מבין בהם הרבה. ההוסכם בשיעורים לתולדות הספרות, פרופיסורים, לא בספרות עצמה! במדעי־הרוח, לא בעסקי־כדורגל!

אלון לא הלך איפוא לקאנוסה, אך אפשר שנשלח בוואשינגטון לקונצרי־„לך לעזה!" הורה בודאי הנרי בלבו, „אני ונגסי הולכים ישר לבאדפורדשייר!"

אשר ליריחו: אנשינו בגוש אמונים הולכים אליה! אילו אמר להם ראש הממשלה „שבו ביריחו עד יצמח זקנכם" — לא היית רואה כיצד סרגה שאינה לוקחת עמה לתובנהלויותיה מכונת־גילוח של פילפם.

במקום שהאדמה כבדה...

מאת
משה דור

בבכי אותי הקצור כאת בארי חוק, הוצאת הקיבוץ המאוחד, 158 ע', 1974

„עבדתי עם בארי שלוש שנים ולא ידעתי שהוא כותב שירים". כך אומר, בשיחה ש־לאחר־מותו, אחד מחבריו לעבודה באגף התקציבים של משרד האוצר.

בארי נפל במלחמת יום־הכיפורים. בן 29 היה בנפלו. אני קורא את השירים הספורים שהובאו בספר כיצא לזכרו ועיקרו דברים שכתב לחברות, להורים, לאשה, לבני־המשפחה. שם הספר, „בבכי אותי תקצור", לקוח מתוך אחד השירים הללו. שירים ספורים, שמהלכת בהן השפעות המשוררים שהיו, כמדומה, קרובים ללבו. אבל הנקל לשער כיצד היה מתפתח, אילו רק ניתן לו, אל יהודה. לזו הכשרון מקופל מתנות להפ־פעות. אי־אפשר שלא לחוש בו.

אני קורא את המכתבים. מכתבי אהבה אפילו כשאינם נדרשים לה. מכתבים של נפש יפה, עמוקה, הלוגמת את העולם מתוך רגישות ופתיחות. מכתבים של בן־קיבוץ, ששורשיו נטועים באדמת ארץ־ישראל ועמק־הירדן. גם בעזבו את הקיבוץ — הוא מבקש לעבדה.

בארי כתב שירים, אהב שירים, היה שופע תקוה וכוח והלוכות. היה בן יפה — בתוכ־עתו, כשם שמעידים הצלומים, ובפנימיותו, בשם שמעידות המלים. אילמלא נהרג בקרב סרפאום, בצד המערבי של התעלה, — הוא היה קצין־ביבצעים של גדוד — היה ודאי מבשל יופי רב יותר. כבש? איזו הגדרה צורבת לגבי מי שתשוקת־השלום היא חלק כל־כך אורגאני מהוייתו. במכתב לאשתו, מאוגוסט 1970 — הנה, כמובן, בשירות־מילואים — הוא שואל: „האומנם לא נתפ־שר עוד בוגרים מתים ופותחים פתח צ־לחולומות הם מרחיבים אותו כל כך"...

הוא לכד פילוסופיה וכלכלה — לפני מותו המשיך ללמוד לתואר שני בכלכלה והיה אסיסטנט בחוג זה באוניברסיטה העברית, בד בבד עם היותו אחראי על תקציב משרד־הודיע באגף להתקציבים של האוצר — ונוסף על כך השתתף בקורסים לביקורת השירה. אצל בארי לא היתה סתירה בין הכלכלה לבין השירה, בביקורתה וביצירתה. יש מי שהתרצבות היא אצלו בלתי־נבגעת, ויש מי שלאושרו משלימים הפיסוקים זה את זה ובהרצאים הארמוניה.

בספר מתפרסמת עבודה מעניינת שכתב בארי על שיר של אמיר גלבוע. עכשיו יש הד מיוחד לשורה האומרת: „...קטיעת השו־רות וקיצורן היא ביטוי לשבירת הכסע התמים של האדם מן השלמות שבין הספר והחיים אל תוך השיכחה, המוות".

בערב יום השנה לחבר שנפל — והוא גם כתב עליו, בתורף 1969, שיר — שלח ל־משפחת המת מכתב קצר: „...סמלים בשארים לתמיד, אבל לנו תשוב דזקא התולף והעו־בר, והחיים הקטנים שלנו... לפעמים כה קרו־בות גזר־הדין הוא כל־כך בלתי צודק, בלתי אפשרי, שאתה שואל עצמך: אולי כל ה־מחשבה התפיסה האנושית איננה נכונה באופן יסודי".

אפשר לשאול אותה שאלה עצמה על־אודות בארי, על־אודות הבנים האחרים, שבם ישראל בארץ־ישראל תולש מחיקו כדי להוסיף ולהאחז באדמה הקשה הזאת, אותה אדמה שאביו של בארי, המשורר יחיאל חוק, נתן אותה בפתח השיר לזכרו. אך האדמה הקשה היא, בה בעת, „ארץ המהת אבות", הנזכרת באחד ממכתביו של בארי, הארץ שבארי נתן עליה את חייו.

„מה תרצי אבי / אבי השותק, המלא / צעקתו / אגרופי בשערותיך, אני / שהכני מכאוביך / העתידים לבוא. // איך לא אכור / כי בדכעה אותי זרעת / ובבכי אתה אותי תקצור".

זה השיר כולו. אביו של בארי נפטר כ־שמונה שנים לפני שנפל הבן. אולם הפרט הביוגראפי הזה אינו יכול להפקיע את דאגת השירית — שהיא אמת־החיים האמ־תית יותר — התבוייה פה. זו הטראגדיה הכלולה את תחיית ישראל. הטראגדיה של האבות הזורעים את בניהם בדמעה וקוצרים אותם בבכי — לא ברינה; כשם שצריכים היו לקצור על־פי המטבע התנ"כי. זו ה־טראגדיה של מות בארי, — האיש הצעיר היפה, המשורר וקצין־הביבצעים — הד־טראגדיה של הבארות הרבים, שהקרו מים חיים ונטלאים כל־כך עד שנתייבשו בפתאום. ובבאראוהם האיום הזה־הזיב של קיומנו, — היו לאכנב על־מנת שמקור־החיים של עמם במולדתו ישבה גם להבא.

בסיומא של הספר מופיעה רשימה שכתב בארי במלאות שנה למות אביו. זוהי רשימה מופלאה, חזקה ועצובה בעת ובעונה אחת — והלא כמה, חזק ועגוב, היה אל־נבון בארי — המתבר חתם אותה לאמור: „יתוכן שאינני צריך לומר כל זאת, כי אבא לעולם לא היה מרשה לדבר בו ככה, לדבר בו כבמישהו שמעבר לאבא. אבל עכשיו, כשהכל השתנה, כשנשאר שלם שהעיקר בו אבד, ללא אפשר־רות לחזור מסוף הדרך בריצה הביתה, כי אם ההכרח להמשיך וללכת, לחפש את אבא במקום שהאדמה הכבדה משתיקה גם את הכוכבים, האורות הרחוקים, עכשיו, בעולם שהליכותיו הפוכות מחוקי העולם שאבא היה בו — גם מותר. אומר הכל, אבא שלי לא ידע. כי מי שוכה לשכמהו, לעולם יתבונן אהבה בעיניים בוכות של ילדי".

נדמה לי, כי המלים הללו מן הראוי ש־התמונה גם את הרשימה על בארי.

هكذا من الأصل

דאר אויר מספרות העולם

מאת סינדבאד

העתידן חוזה תרבות חדשה * פרסים ספרותיים בארה"ב * משורר כותב על משורר — בבריטניה, מחזאי מבטא תהיות ישישה — בצרפת * שירים עבריים — באנגלית * חיי הכפר הטוסקאני בשנות השלושים והארבעים, חיי־הלילה של פאריס בשנות העשרים

אם אתה מודאג בקשר לסיכוי צמיחתה של חברה אנושית הסרת־פרצוף, המוגנית ואוטומאטית, לקראת שנת 2000 — אתה יכול לאזור עוז. אלווין טופלר — מבקר סוציאלי, עתידן והמחבר רב־המכר „הלם ה־עתיד" (הופיע בעברית בהוצאת „עם עובד") — אינו סבור שיקרה כדבר הזה.

לדעתו, מתפתח העולם לקראת הטרוגניות, גיוון וריבוי־אנפין גדולים יותר, הן מבחינה האישית והן מבחינת סגנונות־החיים. טופלר סבור, כי החזון הזה כרוך בהתקדמות הטכנולוגית הדורשת פיצול העבודה במקום אחידותה.

„הלם העתיד" של טופלר נמכר, ברחבי תבל, ביותר מ־6 מיליוני עותקים ותורגם לעשרים שפות — עד כה. מבקרים שונים מחזיקים בהשקפה, כי ספרו של טופלר נמנה עם קומץ החיבורים שהטביעו חותם בל־ימחה על המחשבה של שנות השבעים.

עכשיו — טופלר, היושב בלוס־אנג'לס (אגב, הוא יהודי) — אנו עדים ל„התפוררות כוללת של החברה התעשייתית" ב„הבעת הוא רואה תהפוכה זאת כ„לידתה של תרבות חדשה — מישטר חברתי המתגעש [?] מיגעש עליון, שיהיה בעל אופי טכנולוגי ולא עוד תעשייתי", או לפתוח לא בצורה ה־מוכרות לנו.

כל זה מצוי בספרו החדש, „ההד"ח על האקוספאזמה", המבשיך בנקודה שבה תתם „הלם העתיד". „אקוספאזמה" — משמע כל־כלה השרויה בעווית. בספר הקודם — ש־נכתב לפני חמש שנים — עמד טופלר על הלחצים המשורים את החברה ועל הדיסאר־גינציה שלה, המתרחשת כשבני־אדם ניצבים בפני שינויים רבים מדי במשך תקו־פה קצרה מדי. עכשיו מתחולל המשבר ש־הוא פועל־יוצא של הלחצים והשינויים הללו. זהו משבר המעורב ב„מאורעות אקולו־גיים, צבאיים, חברתיים וכלכליים פרועים מדי" השינויים בצרמים אלה על אלה, במהירות גוברת והולכת, ביצרם מתיחויות שקודם לכן לא נתנסו בהן חברות בעלות טכנולוגיה מתקדמת. כל ההגדרות הישנות — לרבות שפל או אינפלאציה או אפילו מיזוג של השניים — אינן תופסות עוד, כשם שלא תופסות עוד התרופות הישנות. את המצב החדש יש לפתור באמצעים חדשים — הוא עצמו אין לו תשובות אלא רק „אסטרא־טגיות" (אחת מהן, למשל, היא „דמוקראטיה צפייתית" כגון ועדי־תיכנון אזוריים שהוקמו על־ידי האזורים עצמם לשם בחינת העתיד, התחבורה, האקולוגיה וכדו' בפינות שונות של ארצות־הברית).

מכל מקום, טופלר סבור שהבריות צרי־כות להיות בעלות תודעה עתידנית חריפה יותר וללמוד להתמודד עם חברה שבה מידת השינויים שבה גדלה והולכת.

* * *

פרסי־הספר הלאומיים — מן החשובים בפרסי ארה"ב — חולקו בימים אלה. תיאו־דור רוזנגארטן זכה בפרס על ספר בנושא בן־זמננו בעד „כל סכנות אלוהים", שעניינו חיי בנו של עבד משוחרר באלאבאמה שב־דרום ארה"ב והוא מתאר את עולם הדרום הכפרי במשך קרוב למאה שנה.

בתחום העיון הספרותי הושג תיקו בין „מארסל פרוסט" מאת רוג'ר שאטאק לבין „חייו של תא, הערות של משקיף ביולוגי" מאת לואיס תומאס. תיקו נקבע גם בתחום הספרות היפה בין „שכירי החרב" של רוברט סטון (עליו כתבנו בשעתו) לבין „שערותיו של הארולד רו" מאת תומאס ויליאמס.

הפרס בתחום הביוגראפיה ניתן ל„חיי אמילי דיקינסון" מאת ריצ'ארד ב. סיואל, שגם אותו ציינו במדורנו.

בספרות ילדים הוענק הפרס להוירג'יניה האמילטון בעד ספרה „מ.ס. היגינס הגדול".

הפרס בתחום ההיסטוריה ניתן לברנארד ביילין בעד „מסתו של תומאס האצ'ינסון" ואילו הפרס בתחום הדת והפסיכולוגיה הו־ענק לרוברט נוזיק בעד „אנארכיה, מדינה ואוטופיה".

מרילין האקר זכתה בפרס בתחום השירה על „דברי פתיחה".

בתחום המדע זכה בפרס „פירנוח ה־שכיזופרניה" של סילוואנו אריטי.

בתחום התרגום קיבל את הפרס אנתוני קריגאן על תרגום מספרדית של „יסורי הנצרות ומסות על אמונה" מאת מיגל אונא־מונו.

* * *

„אליוט" של סטיוון ספנדר — הספר ה־אחרון שהופיע בסידרה על גדולי הסופרים המודרניים בהוצאת „פונטאנה" הברי־טית — הוגדר על־ידי הביקורת כ„הקדמה הטובה ביותר למשורר שנכתבה עד עתה". הספר חושף את תבנית הדריסה שבשירתו של ת.ס. אליוט המנוח, חתן פרס נובל לספרות לשנת 1948 ואחד מגדולי הפיוט האנגלו־אמריקני של הזמן החדש: האובססיה שלו לגבי הבארבאריות, שעל־פי מיטב אמונתו תהרס ותוסר יסודות האנושות.

סטיוון ספנדר

אולם — קובעים המבקרים — אין בספרו של ספנדר (כמשורר חשוב כשהוא לעצמו) כדי לפתור את הבעייה כיצד לטפל בחייו של אליוט. כל עוד לא תוצא ביוגראפיה מוסמכת, — יש מרחב לרכילות. ספנדר הוא עובדתי, פיקח ושפוע טאקט — למשל, בקשר עם הטראגדיה של נישואיו הראשונים של אליוט — אבל העדר מידע מתועד די־הצורך עושה את תפקידו לבלתי־אפשרי.

הצלחת חיבורו של ספנדר מקופלת ביחסו אל שירת אליוט והגותו, הבא לידי ביטוי בהרחבה בספר. הוא מפליא להאיר את השור־שים שהיו לאליוט באמנות־הציור, ביחוד ה־נוצרית, ולהוכיח כי הלז לא היה רק סנוב נוצרי אלא, במיטבו, משורר גדול, מודע ד־כדהים בהצגתו — בפירוש לא מה שעשו כמכום חוקרי המופשט היבש המייגע של הדוקטורנטים לסוגיהם. הוא, ספנדר, ממש כוחר בניתוחו את השקפותיו המדיניות הזהירות של אליוט וכותב באהדה על ההגנה שהגן אליוט כגון על כחות המסורת שבתוך המיבנה החברתי, בראותו את חיי אליוט כחיפוש אחרי פולחן אמיתי, שבו יוכל האני הסובייקטיבי להתמזג עם עולם של ערכים אובייקטיביים. אולם הוא מבקר מנקודת־מבט הומאניסטית וליבראלית את זלזולו של אליוט באדם הרגיל ואת חוסר־המעשיות של תמיכתו בהתערבות נוצרית בפוליטיקה.

* * *

מחזהו החדש של סמואל בקט, „לא אני", הועלה בימים אלה בהצגת־בכורה עולמית בתיאטרון פאריסי. העילית האינטלקטואלית של פאריס נקהלה למאורע והריעה בהתלה־בות — אבל הסופר האירי המהולל, הכותב צרפתית, סירב להופיע לפני הקהל.

„לא אני" הוא מונולוג של מחצית־השעה מפי אשה ישישה, הניצבת — אולי — על סף מיתה, מטשטשת בעברה ונותנת ביטוי להשתוקקותה לנוכח הקיום האנושי. היא מספרת על שדות ירוקים ועל ילדותה הרעוקה, על אי־יכולתה המתמדת להתקשר עם בני־אדם אחרים, על בדידותה המבושה ועל תהייתה העיקשת על־אודות המתרחש סביב, שבבטר מסבה לתפסו.

סמואל בקט

כלום יש אלוהים כסם שליכזוה? האם יש אהבה סביוכיה? האם יש סליחה או עונש לחטא? כלום החטא תואם הנד־רים? כלום קיים עתיד או רק אובדן? לכל אלה נותנת הזקנה ביטוי בשטף של דיבור — המפתיע אותה עצמה — על־פי נוסח תת־ההכרה של ג'ויס. מחשבות כמייוכות תזרות היבשנות. אולם — כשם שהיא מעירה — אין קץ לחיפושיה־הרהוריה, כגישוש אדם באפילה. הואיל והיא מדברת בגוף שלישי, יש לצרותיה אופי של צרות כלליות.

בתפקיד הזקנה מופיעה השחקנית הדגולה מאדלן רנו, אשתו של ז'אן־לואי בארו.

* * *

הסופרת סימון דה־בובואר, חברת־לחיים של ז'אן פול סארטר — שאנו מצפים לבואה לישראל כדי לקבל את „פרס ירושלים" השנה — הכריזה באחרונה, כי „הקמת משרד לענייני נשים בצרפת אינו אלא עצם שהושלכה לנשים כדי שילעסוה".

בראיון־הטלוויזיה הראשון שהעניקה מ־עודה, אמרה סימון דה־בובואר, אחת הדמו־יות הספרותיות הבולטות ביותר בארץ־מולדתה, כי „המשרד בא לעשות רושם ש־הממשלה פועלת בכוונה לטובת הנשים. אבל האמת היא, כי פרנסואז זירו, השרה ל־ענייני הנשים, לא קיבלה את האמצעים הדרושים על־מנת לפעול פעולה ממשית". דה־בובואר טענה, כי חוק־ההפלות החדש שנתקבל באחרונה אינו מספק, אבל הודתה שיש בו משום צעד לעבר „ליבראליזאציה גדולה יותר בשחרור האשה". היא הוסיפה, כי אי־תלותה הכלכלית היא המפתח לעצמאותה

סימון דה־בובואר

פנימית. „אשה הנשארת עם בעלה אך ורק מטעמים כלכליים... היא נעדרת כבוד אנו־שי".

* * *

אסופת־שירים של דויד רוקח הופיעה באחרונה בתרגום אנגלי — מעשה ידיו ב־שיתוף עם מתרגמים שונים — בהוצאת „סקר אנד וארבורג" הלונדונית.

טרי איגלטון, הכותב במוסף הספרותי של ה„טיימס" הלונדוני, מציין, כי שירי רוקח כתובים מערכת פרטית, אפופת־שרעפים, של התצביינויות מיסטיות־למחצה. השירים בקו־בץ — הקרוי „אדמה אדומה" — מצרפים על דרך הסמליות נושא ונשוי, המלים כנו־סות איזוב, שבורות כאבנים, השירים נכת־בים על־ידי חום או זעם כוחות טבעיים בדם. עם כל גיבושם הבילולי המצלצל, מרפרפים שירי רוקח מסביב לאיזו נקודת־העלמות מיטאפיסית ומאיימים לשוב ולהו־בלע בתוך איזה מקור קדמוני, באופן שעם כל עושרם בתחושת האימפולסים הטבעיים, הם עלולים להותיר רושם כהור בנביבותו.

* * *

אלה שלא נסו חסד לסטייתו של קארלו קאסולה באזור הכפר הטוסקאני, ברומאן הקודם שלו „מונטה כאריד" (1973), ישמחו אל־נכון לקרוא את הרומאן החדש של מספר איטלקי זה, „ג'יולה", הפותח בתיאור נאה של החיים בעיירת־נופש על חוף הים ליד צ'ציינה [?]. לעיירה זו לוקח הסוחר מר בארא־סגטי את משפחתו לימות הקיץ. שם מתאו־שת ג'יולה, קרובה עניה שלו שהוא אימצה לבת, לפראנצ'סקינו, בחור פקיד שסיכוייו מצומצמים. אבל בגמר החופשה חוזרת ג'יולה לפירנצה ומחליפה אותו באנטוניו, פקיד־בנק, ונישאת לו. פראנצ'סקינו היה צעיר עדין, פשוט ומלבב, ואילו אנטוניו הוא שמן, גס ומגעיל. אולם ג'יולה ידעה עצי מהו והוא רוצה בעל „שיש לאל־ידו לספק לה כל מה שחסר לה".

ג'יולה רחוקה מאוד מן הגיבורות הקוד־מות של קאסולה, שבלטו בפשטותן ובבורי לבן. כשם שבעטה בפראנצ'סקינו, כך היא בוגדת באנטוניו עם חייל אמריקני המביא לה מזון וסיגאריות בעירה הכבושה. ברוב מזה, היא מניחה לדודניתה אדריאנה למצוא בה פורקן לתאוותה הלסבית, כשם שהיא מתירה לדודה־מאכזה לפרוק בה את תשו־קותיו שלו — אין בה שום הרגשת אשם. בסיום הרומאן, בהיותה אלמנה זקנה, היא ביגוחה על הפנסיה של בעלה, היא חוזרת ואומרת לעצמה: „הייתי אשה טובה".

הרומאן, שראשיתו בשנות השלושים, מו־ליך את ג'יולה דרך המלחמה והשנים שלאחריה. התנהגותה בפירצה הדראמה של הרגע הנורא ביותר בתולדות איטליה עולה בקנה אחד עם זו שבחייה הפרטיים: אחרי שביתת־הנשק היא עושה יד אחת עם הפאשיסטים ונוטלת חלק במעשי־הגבול המ־פלצתיים שלהם — הפארטיזאנים מגלחים את שערה כמעשה־נקם, אולם היא „מכפרת" על כך בהרפתקה שלה עם החייל האמריקני.

קאסולה אינו חורץ את משפט גיבוריו — הוא מתאר את החיים ואת בני־האדם בלי להביע את דעתו.

ב־1974 פירסם הסופר גם אסופת מסות קצרה בשם „דפים מתוך יומן". כאן הוא חושף את השקפותיו יותר — ואלו הן השקפות שמרניות בהחלט.

מכל מקום, קאסולה הוא סופר בעל כש־רונות מופלגים ואלה אולי יש בהם כדי לפצות על העדר משפט מוסרי.

* * *

אם יש מובן כלשהו לאופנה, היא חייבת להבטיח הצלחה לשני הרומאנים של פיליפ סופו „הכושי" ו„הלילות האחרונים של פא־ריס", שהופיעו עכשיו מחדש לאחר שאי־אפשר היה להשיגם זמן רב. שני הרומאנים האלה נכתבו בסוף שנות העשרים. הם גד־שים טיפוסי נשים שפניהן מכוסות צעיפים וגם פרוצות מיסתוריות. נמצאים בהם מוס־יקאים שחורים, מהמרי מירוצים, עתונאים, אנשים מכורים לסמים ופושעים פליליים.

הקורא ברומנים אלה נושם לתוכו את ניחוחי האביב של בתי־הקפה, את המבואות המתוחות בשעות־הלילה הקטנות. ואת ריחות העצים בשדרות. הוא שומע את צלילי הג'אז ואת נקישות האוטומאטים הקולטים מצל־צלים, את קול הזונות האופנים בפארק מונסו בפאריס.

אלה היו חיי הלילה של פאריס בשנות העשרים, שעל רקעם מופיע אדוארד מאגי־נג, המוסיקאי הכושי, העוסק גם במסחר בסמים ובנשים ומסתיר את עיסוקו על־ידי ביקורים בבארים מפוארים של לונדון ופא־ריס. סופו הצליח בשני הרומנים האלה לתאר כל מה שנחשב בזמנו כמציאות או כמיתוס. שני הספרים האלה יכולים להחשב בצדק כפואמות של שנות העשרים, פואמות לשני החלומות עתיקי־היומין: החופש והאהבה.

ספרים חדשים עיון ראשון

שירה

ספריה קטנה לשירה

בעריכת אמיר גלבע ובסיוע קרן תל־אביב לספרות ואמנות החלה להופיע ספריה קטנה לשירה, שבה מובאים לקטים מפרי עטם של משוררים צעירים. עד כה הופיעו שני ספרים: * צרור שירים מאת יאירה גינוסר, המכיל 31 שירים, סדורים בשלושה שערים ועניינם הצד הנפשי הפנימי של נערה ואשה, בתחום של עצב. (יאירה גינוסר „אפרת האפר", מס־דה, רמת גן, תשל"ה, 58 עמ', המחיר 12 לירות). * 27 שירים, חלקם מעין מכתמים, המבטאים את הנוגה שבחיים, את הדלון האדם ואת משא העצב של המשוררת. (אסי פריבר „מהלך אלף שנה", מסדה רמת־גן, — תשל"ה, 36 עמ', המחיר 12 לירות).

שירי מחאה

אסופה משולבת של תרגומי שירה מאת ברטולד ברכט, ז'אק פרוור, בוב דילן, ליאו־נרד כהן ואחרים בצד שירים מקוריים של המתרגם — בתבנית אלבומית ובליווי תצ־לומי־פנטומימה. המשורר־המתרגם נפל במל־חמת יום־הכיפורים בחזית הצפון והשירים והתרגומים מוצאים לזכרו. נכתבו על ידו בשנים 1968—1973 (גדעון רוזנטל, „זה, ברברה, איזו זונת המלחמה", ספרית פוע־לים, תל־אביב, תשל"ה, 88 עמ').

סיפורת

עולם של מוכי סירוף

רב־מכר שהופיע ערב מלחמת־העולם הש־ניה והמתאר בריאליזם אכזרי את אשר נע־שה לגיבורו, ג'וני, תעודה אנטי־מלחמתית חיבור מקורי ונוגע. (דאל־טון טרמבו, „ג'וני שב משדה־הקרב", עברית: לאה צבעוני ואהרון בר, הוצאת „תמוז", תל־אביב, תשל"ה, 212 עמ').

הנביא

חיבורו הסיפורי־הפילוסופי של צייר וסופר אמריקאי ממוצא לבנוני, בו דעותיו של המ־חבר בפי הנביא, הנואם לפני בני העיר אורפלה בטרם יצא אל אי מולדתו. (ג'יבראן חליל ג'יבראן, „הנביא", עברית: גושה זאלדה, הוצאת „תמוז", תל־אביב, תשל"ה, תבנית אלבומית, 84 עמ').

עיון ומחקר

על שלושה סופרים

מחקרים ורשימות, הדנים בשני מספרים ומספרת: מיכה יוסף ברדיצ'בסקי, גרשון שופמן ודבורה בארון. עניינם המשותף של המחקרים הוא מעקב אחר יצירתו של הסופר למן ראשית יצירתו ועד בשלותו. (נורית גוברין, „מעגלים", הוצאת מסדה, רמת־גן, תשל"ה, 294 עמ', המחיר 30 לירות).

האינטרנציונל

מחקר (ביידיש) על תולדותיו של האינ־טרנציונל הסוציאליסטי והקומינטרן בשנים 1889—1923, פרי עטה של אחת ממנהיגות התנועה הקומוניסטית בישראל. (אסתר וילנסקה, „סאציאליסטישער אינטערנאצ־יונאל און קאמינטערן", הוצאת י.ל. פרץ, תל־אביב, תשל"ה, 154 עמ').

מורשת ישראל

בעולמה של חסידות

קובץ המשלב הגות חסידית בסיפורים מקוריים, שהועברו בדרך המסורה בעל־פה מדור לדור. (מאיר אוריין, „מדוגות בעולמה של החסידות", הוצאת מסדה, רמת־גן, — תשל"ה, 274 עמודים. המחיר 35 לירות).

ישראל וישמעאל

ההשפעות ההדדיות שבין ישראל וישמעאל בתחומי היצירה הרוחנית והפולקלור העממי. (חיים שוואצבאום, „ממקור ישראל וישמע־אל", יהדות ואיסלאם באספקלריה הפול־קלור, הוצאת „דביר", תל־אביב, תשל"ה, 360 עמ'. המחיר 29 לירות).

מסד ישראל ומורשתו

בסידרת הספרים „מסד עם ישראל ומורש־תו", המוצאת לאור על פי האנציקלופדיה העברית בעריכתם של ד"ר ב. בר־יהודה וי. שוחט, הופיעו שני ספרים חדשים: * „ה־מגילות הגנוזות", ליקט והשלים רן אהרונ־סון, הוצאה „מסדה", רמת־גן, תשל"ה, 138 עמ'. המחיר 13 לירות. * „גיטאות ומחנות ריכוז", ליקטה והשלימה שרה בולנדסקי, הוצאת „מסדה", רמת־גן, תשל"ה, 108 עמ'. המחיר 11 לירות.

חז"ל, תורתם ואמונתם

חיבורו הגדול של הפרופסור אפרים א. אורבך תורגם לאנגלית בידי ישראל אברה־מס והופיע בשני כרכים. (א.א. אורבך, „חז"ל, תורתם ואמונתם", הוצאת ספרים ע"ש י"ל מאגנס, האוניברסיטה העברית, ירושלים, תשל"ה, 1078 עמ'. המחיר 180 לירות).

חקר ארץ־ישראל

לתולדות יישוב הארץ

במסגרת הספריה לתולדות היישוב העברי בארץ־ישראל הופיע קובץ ראשון של מחק־רים בתולדות הארץ ויישובה, בעריכת יוסף הקר, העוסקים בנושא החל מן התקופה ה־קדומה, לאור ממצאי הארכיאולוגיה, וכלה בזמן האחרון. („שלם", מחקרים בתולדות ארץ־ישראל ויישובה, ספר ראשון, הוצאת „יד יצחק בן־צבי", ירושלים, תשל"ה, 602 עמ').

זכרונות וספרי־זכרון

מאודיסה לאפיקים

לזכרו של אריה בהיר, מיוזמי הקמת ה־גרעין אשר ממנו צמח קיבוץ אפיקים שב־בקעת הירדן, כונסו דבריו בעל־פה ובכתב בתחומי פעילותו בתנועת העבודה ובכנסת. (אריה בהיר, „מאודיסה לאפיקים", הוצאה עם עובד — תרבות וחינוך, תל־אביב — תשל"ה, 216 עמ').

שליח רב־פעלים

קובץ לציון פעילותו של מי שהיה מראשי ההסתדרות, „מכבי" ו„ברית עברית עולמית". („במצוות שליחות", פרשת חייו ופעלו של ד"ר אלכסנדר רוזנפלד, בעריכת יצחק איינ־ברג, הוצאת „מלוא", ת"א, תשל"ה, 176 ע').

לזכר חייל שנפל

ספר זכרון לאמיר הדר (הוכמן), שנפל ב־רמת־הגולן במלחמת יום־הכיפורים. אמיר, יליד גניגר, נולד ביום הכיפורים תשי"ט וממחזורי הספר מתגלה צעיר תוסס, המבקש לגלות את עצמו והנאבק על השקפת עולמו. הספר מחזיק 200 עמ'.

הומור

נימוסין בעין שוחקת

צירוף רשימות הומוריסטיות על חסרון הנו־מוס בחברה הישראלית ועל הצורך בלימוד נימוסים אלמנטריים. עינה החדה של המחב־רת פקוחה על המציאות לבקרה ברוח ההו־מור הטובה עליה (אורה שם אור, „אל תתנו להם סכו"ם", הוצאת „תמוז", ת"א, תשל"ה, 158 עמ').

אל"ף

מכון „גנזים" מבקש

מכון „גנזים" שליד אגודת הסופרים, מב־קש מכל אלה שיש ברשותם כתבי־יד, תצ־לומים, איגרות, או שנמצאו בכתובים עם הסופרים להלן, אשר יום זכרונם (במספר שנים עגול) חל בחודשים ניסן — אייר — סיון, להודיע על כך ל„גנזים", ת"ד 7097 רחוב קפלן 6, טל' 253257.

הורוביץ יעקב (נפטר: כ"ז בטבת תשל"ה); רבינוביץ יצחק (נפטר: ט' בניסן תרי"ס); קסטר א.ד. (נפטר: י"ד באייר תשל"ד); שרוני נתן (נפטר: כ"ז באייר תשכ"ה); אליעז רפאל (נפטר: י"ט בסיון תשל"ד); אשמן יעקב (נפטר: כ"ט בסיון תשל"ד); בובר מרדכי מרטין (נפטר: י"ז בסיון תשכ"ה); בן־יצחק אברהם (סונה) (נפטר: י"ג בסיון תש"י).

בין השורות

ולטר קאופמן — משורר ופילו־סוף יהודי אמריקאי, פרופסור ל־פילוסופיה באוניברסיטת פרינס־טון, פירסם ספרים נחשבים בפי־לוסופיה („ניטשה", „הגל"), ספרי שירה וכן תרגום חדש של פאוסט לאנגלית.

בעת שהותו בישראל זה לא כבר דובר את השירים הניתנים בזה בתרגום לעברית — שהוא פרסומם הראשון.

ספרים חדשים בהוצאת ספרים מ. ניומן

היכל במים — מאת ד. שולמן. קובץ שירים שזכה בפרס ביה"ס־הסופר ע"ש חיים הזז בירושלים, לזכר רחל ניומן.

*

בדיגו מארץ קוגו — אגדה. האגדה והרישומים מאת זהבה אילת. בספר יש יופי שבטבע ובבעלי חיים, מלא הומור טוב ומתאים לגיל הרך.

*

תיימקה — יומנו של נער מגיטו לודז'. מאת רבקה קוואטקובסקי־פנחסיק. הספר זכה את המחברת בפרס ע"ש דויד בינסקי מטעם עירית חיפה.

ספרית פועלים — ספרים חדשים

בשיתוף עם המועצה הציבורית לתרבות ולאמנות שליד משרד החינוך והתרבות במפעל לתרגום ספרי מופת

רוברט מוסיל — נבוכותיו של החניך טרלס

עברית: אברהם כרמל. סיפור מרתק על חבורת נערים, בגיל ההתבגרות, בבית־ספר אוסטרי הנשלט במשמעת חמורה, אך ככל יצירה חשובה הוא חורג הרחק מעבר לעלילתו: כשלושים שנה לפני השתלטותה חש מוסיל בספר הזה בברבריות הנאצית הבוקעת ועולה. רוברט מוסיל נמנה עם המספרים הגדולים מעצבי רומאן המאה ה־20.

שלומית כהן — שש ביד שמאל

קובץ שירים לירים, שדמותה של מגי, המשוטטת בין מציאות וחלום, מאחדת אותם לאגדה מיתית מופלאה. הקובץ זכה בפרס מתי כץ.

למכירה מכונה אמריקאית ליציקה פתיתי קרח. טלפון 260106

אגודת הציירים והפסלים. 25.4, 21.00 סרטי אמנים: לביא, גרבוז, שלגואט. 1.5.75, 20.00, הערוכה „חברה פוליטיקה" 2.5.75, 21.30 פוליטיקה באמנות רב־שיח. ביתן האמנים אלחריזי 9, תל־אביב

ב"ה. משרד החנוך והתרבות — המחלקה לתרבות תורנית

ספרים חדשים למורה, למדריך וללומד:

1. „פרקי אבות" — א. שטאל. לקט ללימוד מסכת אבות בלווי פרשנות וחומר סיפורי. המחיר: 16.70 ל"י
2. „שירת ישראל בספרד" — א. שטאל. פרקי לימוד להוראת יסודות השירה עברית בספרד ובקרות. בתוכן: ריה"ל, אבן גבירול, ר' משה אבן עזרא. המחיר: 10.80 ל"י
3. „הרמ"א" — ד"ר י. הורוביץ. תולדות חייו ומפעלו של ר' משה איסרלאש על רקע תקופתו. המחיר: 6.40 ל"י
4. „דמויות בתרבות ישראל בימי הביניים" — א. שטאל. שעורים בהכרת הדמויות הגדולות בתרבות ישראל מר' סעדיה גאון ועד ר' יוסף קארו. המחיר: 9.40 ל"י
5. „בין אדם לחבירו" — א. שטאל. מצוות שבין אדם לחבירו ומידות טובות בעי־בוד לשיחות. המחיר: 11.80 ל"י

להשיג: ירושלים — „השלוח" רח' בן־יהודה 36. תל־אביב — „הקבץ המאוחד" רח' סוטין 27, „ספרית פועלים" אלנבי 73. חיפה — „עין הקורא" הרצל 22. ובחנויות ברחבי הארץ

הספרים יצאו בהוצאת הקיבוץ המאוחד

אנו מתריעים נגד הגדלת היקף חילול השבת בעירנו, תל־אביב — העיר העברית הראשונה בא"י. חניכי תנועת „עזרא" סניפי ת"א, מרכז ותא דרום

יבוא ספרים, כתבי עת ותדפיסים אומנותיים א. רוטר לרגל „יריד הספרים הבינלאומי" אנו עורכים תצוגה ומכירה מיוחדת של תדפיסים אומנותיים מיובאים מאת גדולי האמנים בעולם לראשונה בישראל. תערוכת תדפיסים של הצייר האוסטרי HUNDERTWASSER. מחיר פרסומת.

*

התצוגה פתוחה לקהל בימים 27—30 באפריל ר־1, 4, 5 במאי בשעות 12.00 — 20.00, וב־2 במאי בשעות 9.00—14.00. אולמות התצוגה: תל־אביב, פיארברג 14 (בקרבת תיאטרון „אהל־שם" ברח' בלפור)

כל מה שאתה מעלה על דעתך, ועוד הרבה יותר — תוכל למכור ולקנות בלוח מעריב

להשכרה אולם בגודל 120 מ"ר עם כניסה נפרדת וחדרי שרות מעל קומת החנויות שבבניני הצמרת בחולון, סוקולוב 51. מתאים לכל מטרה. להתקשר טלפון 866704 בערב

להשכרה או למכירה בדמי שכירות חדשיים חנות במרכז מסחרי בגודל 70 מ"ר (אחוד של 2 חנויות) בשכונה חדשה, רח' הרב לנדרס רמת־גן גבול בני־ברק. המתאימה לכל מטרה. להתקשר בשעות הערב 866704

ביקורת

ביקורת של [illegible] ארון

מאת **מרדכי אבישי**

דבורה בארון — מבחר מאמרים על יצירתה, ליקטה וצירפה מבוא וביבליוגרפיה עדה פגיס, הוצאת „עם עובד", 198 עמ'.

נפתחה לפני ארבע שנים לערך החודש, סדרת ילקוטי הביקורת על יצירותיהם של סופרים עברים בשם „פני ה..." (ביוזמתה ובסיועה של קרן ת"א ... ולאמנות) — בירכנו על מפעל זה ... בו תקוה. ואמנם, במשך שנים אלו ... את עצמו, שמר על רמתו ויש ... אותה, הגיע להישגים, שאינם ... „אבן מאליה" בתחום ספרי-הביקורת ... בעקבות הקובץ הראשון על יעקב ... באו ילקוטי-מאמרים על יצירתם של נתן אלתרמן, ברנר, ס. יזהר, אצ"ר גלבוע, מ.י. ברדיצ'בסקי. ולאחרונה הופיע ילקוט המוקדש ליצירתה הסיפורית של דבורה בארון.

לכולם הוענקו מבנה וצורה אחידים כמעט: וכולם זכו לעריכה קפדנית, הראויה להערכה. כל קובץ נפתח במבוא מקיף, המבקש לעמוד על יסודות עיקריים בביקורת יצירתו של המחבר, בה הוא עוסק, מאז ראשיתה ועד לתקופה האחרונה. בתוך כלל הדברים שבמבוא קונקרטיים מאוד, צבעתים לכתוב להציג את קו ההתפתחות בהערכת היצירה הנדונה על ידי סקירות ומובאות מתוך מה שנאמר ונכתב בידי מבקרים וסופרים והערות-קישור ענייניות — בלי „התערבות" ו„הכוונה", שמגמתן קביעה מראש. אחרי המבוא באים המאמרים, בסדר כרונולוגי, על פי תאריכי היכתבם (לא נשכח גם ציון הבמה הספרותית, שבה פורסם כל מאמר). ערך לעצמם קובצים הנספחים שבסיום הקבצים, וביניהם ציונים ביוגראפיים, רשימת ספרי הסופר במהדורותיהם השונות, ביבליוגרפיה: מבחר מאמרים על יצירתו, חייו ואישיותו של הסופר, וגם ציונים ביוגרפיים על המשתתפים בקובץ, היינו על בעלי המאמרים.

גישה רציניות זו אל הסופר ואל עצם המפעל הספרותי מאפיינת גם את הספר החדש על דבורה בארון. בדומה לקבצים שקדמו לו, הישגו החשוב הוא בכך שהביא באכסניה אחת קשת רחבה של דעות והערכה ביקורתיות בעלות גוונים שונים, הפותחות אשנבים רבים אל עולמה היצירתי של דבורה בארון — בלא כל נסיון לצמצם את הדברים לטעמה ולהבנתה-הערכתה האישית של העורכת. כך נוצר מיגוון ו„מרחב" גדול, בו נעים הדברים בין השבח הגבוה וההערכה המאופקת יותר. מבחינת „המרחב ההיסטורי" יש כאן מעקב ביקורתי אחר כתיבתה של המספרת לאורך יובל שנים ומעלה: מאז רשימתו של דב קמחי, שנדפסה בשנת תרפ"ט, ועד למאמרה המקיף של נורית גוברין על ראשיתה של דבורה בארון כמספרת, שנכתב ונדפס זה לא כבר. בין שני קצוות אלה הובאו מאמרים ורשימות קצרות של מבקרים וסופרים, בני דורות שונים ומשמרות שונות. פ. לחובר עמד מיד, בדברים קצרים שכתב לפני חמישים שנה בדיוק, על ייחוד כתיבתה: „דבורה בארון היא מספרה. היא יודעת להפוך את חומר החיים לדבר שבהויה ובתנועה. החומר אובד בידה מכבודו החומרי ונעשה זך ודק; נעשה צלול ושקוף — עד כדי להיות נאמר ומסופר. המטמורפוזה הזאת של החומר, המקבל מעין זיו והדר של הרוח, נעשה צליל דק, אמירה נאצלה של הרוח, היא מטמורפוזה גדולה מאוד, אחד כפלאי הפלאים של היצירה, אשר לה זכו רק מספרים שהם יוצרים מובהקים". יוסף ליכטנבום רואה ב-1926 בסיפוריה הקטנים, כעשרים שנה לאחר שהחלה לפרסם, „סיפורי-חן כלוטשים"; רחל כצנלסון-שזר מצביעה על יסודות בסיפוריה כגון זכרונות-ילדות, רחמים וחסד, העיירה כחטיבה ישראל, וארץ היעודה; אשר ברש רואה בה משוררת בפרוזה. ועוד כותבים עליה ועל יצירתה הסיפורית יעקב פיכמן, ישראל כהן, ישורון קשת, לאה גולדברג, הלל ברזל, אלי שביד, דן מירון, טוביה ריבנר, אברהם קריב ורבקה בן-צבי סער.

מקריאה בקובץ דברי-הביקורת על סיפוריה של דבורה בארון אפשר לשוב ולקרוא את הסיפורים עצמם, ומתגלים רגישות ומצילות אנושית. רגישות זו מתגלית בראש וראשונה כאשר היא מספרת על נשים יהודיות מוכות-גורל בעיירה, על אוודית, ארוחות-חיים, תוקפה ובליה החיים-החברתיים-המשפחתיים. בעין פקוחה ובלב פתוח היא עוקבת משנות ילדותה ונעוריה בבית אביה, הוא בית הרב, אחר גורלותיהן של נשים שעמדו בטבל הצער, הסבל, הקיפוח האכזרי. אמנותה הסיפורית מתעלה לדרגה המתאנית גבוהה במיוחד בתיאורי הנשים הנפגעות מגירושין, שמכוחן הובאו לפני אביה הרב הדן בבקשת-גטין, נשים שחיי-הנישואין שלהן נתערערו שלא באשמתן. כולן שייכות למשפחות האומללות חסרות-המגן, החשופות לסבל, העומדות במלוא פגיעותן בחברה, שחוקיה נקבעו על ידי גברים ויש בהם מן הקשיחות — אף אם כל אחת מהן מגורשת מבית בעלה מסיבה אחרת: מי בשל עקרות, מי בשל תככי בני משפחת הבעל ומי כיוון שסר חינה בעיניו. מצטייר לפנינו כעגל סגור של נשים בלתי-רצויות, אבולות עצבות והרדה. דבורה בארון מספרת על כל זה בנימה שקטה, בריסון אמנותי — אך עם הרבה חום פנימי והשתתפות פעילה. מלות התיאור פשוטות, בלא סילסולי-סגנון ופיתולי מחשבה ארוכים, ואף-על-פי-כן הן מקרינות את כל הרוך הנשי האצור במספרת, פשטותן אינה מפריעה בעד התגלות טעמן האופייני היהודי. גם כאשר היא מרחיבה את המעגל התימאטי של סיפוריה ומכניסה לתוכו דמויות אחרות, מתלווים להויתן סבל ומכאוב. הנה דמותה של אשה שלא ראתה בחייה אלא יתמות, עבודה קשה בבתי זרים, השפלות ובדידות. השמחה האחת אשר פקדה אותה היתה בשנים, שניתן לה לטפל בפרה אדמונית. שתי הנפשות האילמות, האשה והבהמה, אהבו זו את זו בלי אומר ודברים. סופו של הקשר הוא סוף של השלמה עם הגורל. גיבור הסיפור הקצר והתמציתי „הלבקי" מצטרף אל עדת הנפשות האילמות, באחד הגילגולים של איוב המקראי. באחד מסיפוריה הארץ-ישראליים משתקפת כל הטראגיות בקיומם של האנשים מבעד לפריסמת „ראייתה" של הכלבה זיוה, כשם שיסודיה של הכלבה הנעזבת המגלמדה משתקפים במתרחש בבתי האנשים, הסובבים אותה.

בילקוט-הביקורת יש התייחסות חדשה אל „לעת עתה" ו„מאמש", שני סיפוריה של דבורה בארון, שהופיעו לפני חמש שנים כחטיבה סיפורית אחת בספר „הגולים". הוא מעביר אותנו לספירת-חיים אחרת, לתקופה ולעולם שונה מזה שברוב סיפורי-העיירה שלה: עולמם של אנשי ארץ-ישראל, בני העליות הראשונות, שנצמחו באדמת-הארץ, גורשו על-ידי התורכים עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה כ„נתיני ארצות-אויב" וחזרו רק בתום המלחמה. על אף אופיו הארץ-ישראלי של „הגולים", באוירה, בסיפור-מעשה, ברעיון מבוה, יש שאלפי גימים גלויות וסמויות מקשרות את גיבוריו והאר העיירה אל הגולה, אל עברם הקרוב-רחוק, אל הזכרונות וקרובי-המשפחה שנשארו שם. ברור בתכלית, כי דבורה בארון, עם כל זיקתה לציונות ולארץ-ישראל עם כל החזרתה עם החיים והחדשים הקמים בה, לא ביקשה ניתוק מהגולה ולא הטילה לעברה מבט של התנשאות. הערכות וגישות קיצוניות היו זרות לרוחה וכאשה חכמה ידעה תמיד את סוד האיזון הטוב בין דברים הישנים והמעשי-אדם.

י"ח ברנר היה מן הראשונים שהבחינו בכשרונה — ידועה קריאת-ההתפעלות שלו בפנותו אליה בראשית דרכה הספרותית, בשנת 1906: „אחותי, זה עתה נודמן לי לקרוא את רשימתך ‚מיחושי' בעתון ‚המגיד', ואינני יכול להבליג על רגשותי בקרבי ולבלי לבוא לפניך ולאמור לך: קבלי תודה וברכה — ידעת את לכתוב...".

כמו בילקוטים הקודמים, גם בקובץ שלפנינו אפשר ללמוד לא רק על יחסה של הביקורת העברית אל דבורה בארון, אלא גם על התפתחויות מעניינות בביקורת עצמה, על שינויים שחלו בה בתחום הגישה הביקורתית, הלשון, דרכי ההתייחסות וההתעניינות.

צריך פילוסופיה?

מאת **אורי מילשטיין**

...א לפילוסופיה, מאת ד"ר מ.ז. ...ה, הוצאת „קרית ספר" ירושלים ...ל"ד, 328 ע'.

...ם, בין המאות השביעית והרביעית ...ספירה, ורובם לא היו סוקרטס — עשו ...ת הפילוסופי ל: Ful Time Job ...תכונו באמת ובתמים ל„אהבת ...". היתה זו, על פי העדות ב... של אפלטון, ארוטיקה שמימית ...לקטואלית שרק מעטים מורשים לבוא ... בדורות שלאחר מכן ועד ימינו המ... הפילוסופיה להיות עיסוק לבעלי-... אף היתה למשלח-יד משלים למדי. ...הלק האירופי שבת, זה אשר לבטנו ...קיבה את כוס התרעלה, וכשמו קבל ...טיבה בשלוח-נפש את הגידוי מעמו ...זה היה לא היה. כתי ובודאי נוטה ... את הפילוסופיה או את הפילוסופים, ...לעצמו נראה לההקר ששוש וכו אוגי-... לפילוסופיה לא יקום ולא יכמר. ...מספר לחברי איגוד גילדה מכובדת, ...מציאות צמצמה אשר אין חכים חולקים ...בימינו אלה היתה הפילוסופיה לעיסוק ...בה, במקרים רבים אף ללא שאר ...יא היתה למחקר היסטורי במקרה ה-... לאליל סכולאסטי במקרה המצוי.

*

...של ד"ר סולה, „מבוא לפילוסופיה", ... היושב עם מצב עניינים זה. המחבר ... כותב כי:

...ילוסופיה תוכל להשתבץ שוב בין ...ם ובמיוחד בין מדעי הרוח והחברה ...יא תשתמש במתודה המדעית ובכלי-... את יסודות הנסיון... אז קיימים ...ם שערכו של הפילוסופיה שוב יתפוס ...ומו הראוי לאם המדעים, ושבו הבנים ...ים לגבולם. אז תעלה משמעותו של ...אופיה תרבת ההתעניינות בה ויתייחסו אליה בכבוד ראש גם אנשי המחקר והמדע" (ע' 53).

הבהנתו של המחבר. היא, אם כן, כי כיום אין הפילוסופיה משובצת בין המדעים, ההתעניינות בה מועטה ואנשי מדע ומחקר אינם מתיחסים אליה בכבוד ראש. ונשאלת השאלה: איך ההידרדה „אם המדעים" לכדי עיסוק אקדמאי עקר, שאין מתיחסים אליו בכבוד ראש?

ספרו של סולה, אולי שלא בכוונה, נותן את התשובה: הספר פורש לפנינו השקפת-עולם, אופני-הסבר והתייחסות ל„חידות החיים", שהקשר ביניהם לבין הבעיות המטרידות אותנו כיום, ברבע האחרון של המאה העשרים, הוא מקרי בהחלט אם עודו קיים בכלל. תורת האידיאות של אפלטון, התבונה המעשית-המוסרית על פי קנט או התלבטויותיו של האני הקיים על פיהם של קירקגור והאחרים, אינם מספקים תשובות, ולו חלקיות בלבד, לקושייותיו של „האדם החושב" לאחר מלחמת העולם השניה; האדם בן חברת „השילום הגרעיני", השותף לשתדיה של חברת השפע לצד משבר האנרגיה ו„ההסדר הכלכלי והחדש" המוצג על ידי שליטי סעודיה, אלג'יר וכוויית.

סולה אינו מודה בספרו לפתרונות רלבנטיים למציאותנו אנו, כי כאן קירקגור וניטשה, אנשי מחצית וסוף המאה ה-19, הם, לפי דעה, עידן הפילוסופים היוצרים. מאז עוסקים הפילוסופים בהוראה, בפרשנים כדביים, בפרשנות, בבניית שיטותיהם של פילוסופים קודמים ובבניות סבוכות השיבה של אינן מתחשבות עם תחום הוכני, ובכל מקום אינן מספקות תשובה לבנית-יסוד של קיומנו. הזעקמור קרוי שלני, שצד לפני שבועות מעטים היה ילד הפלא של הפילוסופיה הישראלית בתנועה של ירושלים ותל אביב, מגיש ומציג את הזרקציאה אליה נקלענו, סשמיך, מעיד לאוסטליה, יכשבו הנוגים לפילוסופיה לצר „קריזיס" קסוני, שימלאו את חלל עלמנו בשום דבר.

ד"ר סולה אינו אשם כמובן במצב ענינים זה. הוא מנסה, אפילו, להציע פתרון אפשרי: ביסוס הפילוסופיה על יסודות האמונה. שוב ושוב חוזר הוא לטענה כי „האמונה היא יסוד היסודות של תורת ההויה ותורת הישות ותורות רבות אחרות" (ע' 107).

ובמקום אחר, ביתר הרחבה:

„אכן האמונה היא יסוד קיומנו והוייתנו, היא תהיה אינסטינקטיבית, אירציונלית, היא יוצרת את עולמנו הפנימי (הרוחני, הנפשי) והחיצוני (הפיסי), היא קובעת את קיום הקוסמוס וחוקי התנועה בשמים ובארץ. היא נותנת את הדחיפה לשכל האנושי לחקור, לרוץ כאילו לעבור מתחומיה, אולם היניקה ממנה ממקור בראשית של הווית האדם אינה פוסקת בשל המחקר והמדע. ההשערות המדעיות בכל מספרן הגדול ובהיקפן הרחב לא צמחו אלא מעץ החיים של האמונה..." (ע' 108/9).

כה חבל שהאמונה אינה יכולה לשמש עם חיים והצריך להידחש בצוחים עבור הפילוסופיה הרצינית, שהרי תהחכמה המבצי-הנאות של האמונה הוא בדת אשר גם היא נתונה כיום במשבר קשה; ואיך נשכח, כי ראשית החשיבה הפילוסופית חלק ניכר מפילוסופיה היו מרד נגד החשיבה הדתית לבד האמונה? ד"ר סולה מדבר על אמונה פילוסופית והוא מערבב, לדעתי, את התחומים. הפילוסוף, כפי שהמכיר זאת כבר אפלטון אינו מאמין, כי אם מניח הנחות (היפותזות) מצד אחד, ומגיע להסבר הנכון, לדעתו, בראיה אינטואיטיבית ישירה, מצד שני. את מקום האמונה תופסת התיאוריה, עקבה אמצעי הסבר. לכן אין התיאוריה אמיתית או שקרית. הפילוסוף אינו מאמין בתיאוריה, הוא יוצר אותה, הוא „אוהב" אותה, והוא מנסה בידו לנסח תשובה לחלק מקושיות החיים בהן הוא מתלבט.

גדולי הפילוסופים היו אנשי-רוח אמיתיים לא רק מסום שאהבו את החכמה במערכת שכלית להבין בהידעה את המציאות, אלא גם מסום שהפקו לבני-דורם מערכת-מושגים הנקפה-צולם שיואיכי לשלב ההתפתחות הכלכלי אליו הגיעו. להדרו שלנו וגם לחברה הישראלית למקרה פרטי מיוחד והתולבש מאה, מצבים רבים להימצא במשבר רוחני, בלבוכה ובהוהו. מבעי היה לצפות שהפילוסופים יכלו על עצמם את המשימה להתת כיוון להתרה דרך. אבל הם, כאמור, שותקים והבוכים פרשנים ומארים. את החלל הריק ממלאים אידיאולוגים ותועמלנים, ואלה מוליכים בלתי-מספקים בהתגשם במודל המשימה.

ובכן מי צריך פילוסופיה, אם הדרת היוו בהוה אינן זוכות להיפול, שלא לדבר על מצפה? ד"ר סולה משיב: „על זכות קיומה של הפילוסופיה אין טעם לדון, כי הקיום כפילוסופי מצביק את הזכות לקיום" (ע' 32). תשובה כזאת היא פלבן למסורת המפדרית שירה מגדולת. דווקא בהווה אנחנו זקוקים לפילוסופיה במובנה המקורי, הקלאסי. אם נזכה להתפתחות כזאת — אפשר יהיה להוסיף למבואות לפילוסופיה פרק אחרון על הפילוסופיה הבלבנית, זו הבתייחסות להוויה חיינו.

שירת יעקב פרידמן

מאת **י. ח. בילצקי**

שלושת הכרכים המהודרים בהוצאת „ישראל בוך" המונחים עתה לפנינו, מקיפים את מלוא יצירתו של יעקב פרידמן, ולפנינו דמות מפוארת ומקורית בשירת יידיש.

בשנות השלושים הופיעו בוורשה ובמשר... ספריו הראשונים: „איינגעשטערקטע הענט" (ידים פרושות), „אדם" ו„שבת" — ומיד הובחן משורר המביא אתו הרבות של אצילות, ניגון יהודי כ ס ו ל ם ה מ ע ל ו ת, בשורר בעל יוזה, מעולם הנסתר הלובש צורה חדשה. יעקב פרידמן כבש את לב הקורא הטוב בחינו היהודי של השיר, בקבסים הרבים שבו, בחכמת הלב ובתום.

„בנגני שר הזמיר בנוסח הישן כל כך" — אבל הנוסח הישן הכיל חידושים לרוב. הדברים הסתומים מעולם הנסתר ספיו בדרך העיד הבהיר, המלוטש, המסוגנן להפליא, על הואת יוזר המהפכת את אלוהי הרחמים. ה„כוכי נפשי" שבהילים גילה למשורר גדולות ובנהיה, הוא לא חושף הנדרות מודיקות לרגשותיו ולבטיו. אין הוא מתביש לפתוח את שירו הראשון „א תפילה" — ולהתוודות, כי את לבו הוא משסה, כשם שהסבתא שלו פתחה את דפי ה„צאינה-וראינה". בעמד המשורר לפני בוראו כבין בלילה. נדמה לו, כי הנה בשלו הזירות והוא מביא אותם בשיחו לפני בוראו; הוא בין הנבד לגוע הריזיקי מתדיין בשירו עם אלוהיו ושואל במרי לבו: „כלום אין תקנה עוד האין עוד תיקון?" ואולי, מוסיף המשורר — כבר לא צריך שום תיקון? המשורר מבקש על חלקו ב א ו ר ו ת העולם. אין מגיעים לאורות בשירה במתלצות מליצה. נאמן רוח הוא להיפושים ולבלבים. על כן חלים חוקי ההתישנות של הנוסח הישן שלו. ממעמקי מעמקיו של נוסח זה הוא דולה את אוצר הזהב של הלשון, את הגוף האנושי. את הבכי על היום הנעשה לערב, זאת השממה בגלות השחר.

יעקב פרידמן — משורר שרץ לקראת השבת. בריבתו גילה את היופי של שש ימי החולין, אולם כפרץ רבו, היו לו כיסופים עליונים; לניצוצות קדושה, לטלית שאת שריה מבשק האדם היהודי הטוב בשעת תפילה.

באחד משיריו הוא שר: „צריך להעת גם מקץ שנות אלף לשוב למשוקים כילדי". אולם לילד המבגר הזה היו נפתולים קשים, כי דרכו המעוקלת היתה רוויה שאלות לרוב. יעקב פרידמן רצה בשירו לצעוד בשלמו של הקודש ברוך הוא בקומה זקופה, בגרות הלכים, אומר המשורר, באתי צלך עמהם, יערות גדולים, באתי בגלל עמהם. אולם משיריו הראשונים ועד אחרון שירו ראה את ה א י מ ה המהלכת בעולם, ראה את הצער הנסתר שבחיים, את ה ג ו ר ל, את היוזר הכלל היהודי בורדתו. כמשורר, הנגוע בפילוסופיה, במסכן של חרדה, השואל מה למעלה ומה למטה, ידע גם את האימרה המפורסמת: „לא לבכות, לא לצחוק, כי אם להבין". על כן מהלכת בשירו הבינה, מפתיע שכל-הדברים. הרבה חכמה צפונה בשירתו, חכמת אדם יהודי אשר אין בידיו אבן החכמים המפורסמות אבל יש בידיו הכמה ל ה פ ש, לשאול לנתיבות עולם, לשאול דברים על כבשונו של עולם, לבקש דין צדק ולחת עתותיו-שיר ל„ביבל נפשי" שלו.

גם מאבני גנף הנרומות לנו בורדך, אומר יעקב פרידמן בשירו „החכמה שלנו", נובעת מים חיים; גם מרמזת מות בתוך מדבר, ניתן לגלף כנרות מרישים. כי הרי על המשורר מוטלת שליחות: „לקשט את בצת החיים. ליצור את הזהב המוסר בשביל יקום-כוכבים שלם. אם גם מצהיר המשורר: „שיר אינו אלא רמוזים לרמיזים", הרי רבים הם עיקר שירתו המצוירים על יבשת מוצקה, והם שרים בפשטות מפליאה על שמחה הצצבות, על ילד ובוגר, על כוכבים ושמים, ועל ריח השדה וריחם של רחובות יהודיים.

יעקב פרידמן כאומר הוא נין ונכד לבגע הסוקי מבובר. כשם שהסבא שלו בא לגלות כתחה לכל המודיצות את התוך, הגרעין, העיקר — כך הנכד. כשם שהסבא שמו על כתפיו את הגורל המגודש של שאלות, גבתולים ולבטים ויצא אל הצלים ללמוד בראשית מחדש — כך הנכד. הסבא חיפש את הבראשית מחדש במרחבים ש ם, אילו הנכד — הביא כבר את הצרור על גבו ל כ א ן, למרחבים אחרים, והוא צועד עם הצרור בשדי הבקר הצאן. שואל המשורר: היודע הבקר והצאן, כי הרב מברדיצ'ב היה סבו? האם יכירו ברעת, כי המשה של „אני מאמין" בלבבו?

יעקב פרידמן היה בין מגורשי טרנסניסטריה. בשנת 1947 הגיע לישראל בפליט מלחמה. בישראל מצאה שירתו מהילות חדשה. ספריו „פאטסטבער אין ישראל" (רוצים בישראל), „די לעגענדע פון גריף" (אגדת בת גרין), „נפילים", „ליבשאפט" (אהבות) הביאו הגישות של נופי הארץ השואה. בביבה חושה פרצה במעינו. נראה היה, כי המשורר בכל שירו בישראל מתייצב לפני יסודי האדם היהודי בימי המלחמה, והוא מתפלל את תפילתם של אלה אשר הלכו ושל אלה המגוללים בחיים יום יום מחדש את פרשת יסוריהם. הוא לא ראה את עצמו בתפילתו כשליח ציבור, אלא כשליח יחיד, שהתייצב לפני בוראו כבאים התמידים של בהרוניה לבה: למה ממשיך אלוהים לנהוג את ערי כבתו בערפל הלילי? כמה עוד המשורר מ ה ע ר פ ל ה ל י ל י. עם זאת לא הסם הערפל הלילי את ראייתו הבהירה של יעקב פרידמן והוא שקד על מלאכת שירו בתבונה רבה, תבונת משורר.

משלושת הכרכים המהודרים הנגושים בשקפת דמות של משורר אמת, אשר הקדיש את עטו לא לשיינקייט לשם שיינקייט (יופי לשם יופי) „עס קען נאך די שיינקייט / פון איינגעגער ...אפטיקער פולקוים / צעשאקלי בעגוי" (יופי עוד אינו ממלא מיסוד הצבי להתעצב). להתכן ה י ו פ י שבהיים ובשיר של המשורר מלים משלו השאובות מאוצר יידיש. נראה לי, כי לא אגזים אם אומר ששירתו של יעקב פרידמן ביידיש היא בתולה גם דיוקני. ולגם הזה זיקה להיות בארץ, לאדם היהודי אשר הגיע מהתהות הצורבן, לקולות של שני נופי חייו, לבלי-זמנות; שואה וישראל. לא רק הסד עם המשורר השירתי עשו מוצאיו הכתבים, כי אם הסד עם הקורא הטוב, הסד עם השירה הטובה, שיש בה אצילות ושאר רוח, והיא בשורה ועידוד להשבון שלמותה של ספרות יידיש בישראל.

...ות וגאולה, ...פור ופשר

מאת **שמחה רז**

ד"ר בנימין גרוס, נצח ישראל, ...צאת „דביר", ת"א, 1974
... יהודית קוק, עיונים בסיפוריו של ... נחמן מברסלב, בית-יעקב, 1974

א.

...הר"ל מפראג (רבי יהודה ליוואי בן ...ל), אשר נולד בפוזן בתחילת המאה ...עשרה (1512—1609), הוא ללא כל ספק מגאוני-הרוח ומגדולי הוגי-הדעות שקמו לישראל בזמן מן הזמנים. נתמנו באי... תכונות הדרשן, המחנך, הפילוסוף וה...ל, המפרש הגאון כאחד.

... ספריו, אשר יצאו עד הנה, ראו אור ... בחייו, בבאה הרביעית לאלף הששי .... מאז פטירתו נעשו נסיונות כמה-... ע"י תלמידי הבעש"ט להוציא מחדש את ... ולגלות ברבים את האור הגנוז והצפון ...ריג. במיוחד קם והיה הדבר בשישים ...ם האחרונות ואת, תודות להנועת ול...ת המוסר שהיתה נלמדת בישיבות הליד... הגדולות — אשר הרבו ואינן עוד.

... נעשה נסיון ע"י ד"ר בנימין גרוס ...עמיד על השקפתו המשיחית של המהר"ל ...אג על הגלות והגאולה. בספרו „נצח ...אל" (הוצאת „דביר" ת"א) צומח המחבר ... במהותה של האומה הישראלית ... את ייחודה על בחירת ישראל על יסוד ...ית הבריאה האנטיברסלית.

... המחבר הספר מרחיב את הדיבור על גלות ...ולה ועל ישראל והעמים, כעלה ארץ-ישראל ...ת ישראל בארץ-ישראל — מושגים ה...שים בבכינה — יסוד מוסד תקודה ...ית. מתוך ההקדמה שהקדים המחבר ...פר, ניתן ללמוד את השפעת המהר"ל על ... אחריו. הוא מצביע על השפעה הדדית ... הסיבה המסובבת ועל הנקודות בהן אגדה ... נבקי-אהדי. ההגדרות בכשנתו משמ...ת יסוד להבנת הלכות שונות, הן שפילס...בות ביסוד מחשבת ישראל המקורית. כי ...דכי ההיגוהיו של המהר"ל — להביע את ...עיון העיקרי בתחילה ואילו בהמשך דבריו, ...חדשים רעיונית משנים ולבסוף אף גימ-...ה, שהרי כל הרציונית פונים ומשכים אל ... העיקרי הראשון.

בהמשך דבריו יורד המחבר לשורש תופעת הגלות, שהיא לא רק מאורע לאומי-מדיני, אלא מהלך מתמיד של ההתגלות האלוהית, תוך כדי התעכבות על תנאי הגאולה מתוך הקשר האמיץ שבין אמונת המשיח ומושג הזמן. כאן מתגבשת לפנינו פילוסופיה מקורית של ההיסטוריה, ומבהירה כיצד במהלך תולדות עם ישראל מתגלה הנצח בתוך הזמן וכיצד התקוה המשיחית מעוגנת בתוך המציאות. אנו נוכחים לראות, שישראל הוא אומה שוחרת גאולה ועצמאות. התוקא ובשל כך השתלט רעיון הגאולה על תורתו, והוא מוצא ביטויו במקומות רבים בתורת המהר"ל. ההשקפה המעניינת שבכולם היא אולי זו האומרת („נצח ישראל" פרק ל"ב) כי בשוב העם אל ארצו, יגיע העם למצבו הטבעי, ויחזר עם זה גם לשלמותו. אולם, שלמות זו היא תהיה חדשה, והיא אפשרית רק ע"י מיזוג של יסודות מנוגדים, כמו פרי משובח המצריך הרכבה מנטיעה אחרת. ו„מה הבין הטעם שהמלך המשיח יהיה נולד מאומה אחרת, שהרי דוד ממואביה ושלמה מעמונית שלא תמצא שום אומה יותר רחוקה מישראל מן עמון ומואב, כי לא ראוי שיבוא עניין חדש הוויה חדשה לעולם, כי אם ע"י הנגדים. וכל אשר יותר רחוק מישראל ראוי שיהיה ממנו הויה חדשה".

רוחב תפישתו זו של המהר"ל ויכלתו להצביע על מיזגם של יסודות הנראים כמנוגדים מעולם המחשבה המעשה הם הם שהביאוהו להיות כה נערץ על המון בית ישראל. ואכן, שולל ד"ר בנימין גרוס נתיבות חדשות לקליטת משנתו של המהר"ל בסוגיות חזון אחרית הימים, אשר כמעט אין דומה לה בספרות שלם המחשבה והגות.

ב.

„כל העולם כולו גשר צר מאד והעיקר לא לפחד כלל" — כך שרים היום בקצות הירדן וברמת הגולן, דתיים וחילוניים כאחד ולא הכל יודעים שמחברם של מילות השיר הוא רבי נחמן מברסלב, יחיד ומיוחד בגדולי הצדיקים החסידות ומיסטיקה.

רבי נחמן, אשר נולד בראש חודש ניסן תקל"ב, היה נין ונכד לבעש"ט, רבי ישראל בעל שם טוב. עוד בקטנותו נהג היה לשוטט במרחבי שדות ולהאזין לשירת דשאים ואילנות וגם לשיח נפשו.

נתברך רבי נחמן בחסיד שנדבק בו וקשר נפשו בנפשו הלא הוא ר' נתן, איש לשון למודים והסופר מהיר, חכם הגיב ואמן הוצבאה, אשר העלה על הכתב את דברי רבו: ניסחם, סידרם, הכינם ופרסם וכך הציל לדורות מהמכוס הנשייה את תורת רבו הנערץ.

אכן, יחיד ומיוחד בספריו של רבי נחמן מברסלב הוא „סיפורי המעשיות". מאז ומתמיד היה רבי נחמן רגיל לספר סיפורי מעשיות, אלא שקודם לכן היה מספר סיפורים על ראשוני הצדיקים, כדרך שסיפרו שאר כל מנהיגי החסידים; או שהיה מספר משלים באים כדי לבאר רעיון עמוק בתורתו שקשה לבארו בדרך אחר. ואילו סיפורי המעשיות הבלולים בספרו הם סיפורים שבעל המבשל כרוכים בהם יחדיו, סיפורים שרעיונם בם, כסיפורי מעשיות כשנים קדמוניות. האמין רבי נחמן בכוחו של הסיפור להעלות ניצוצות בנשמת היחיד וכן היה הוא עצמו נוהג לומר: „העולם אומרים שסיפורי-מעשיות יפים לשינה, ואני אומר שעל ידי סיפורי-מעשיות מעוררים בני אדם משנתם".

אכן הסיפור היה רבי נחמן — אלא שלא רבים יודעים לפענח צפונותיו ולהדריך זאת נכונה, וסיפוריו המוקשים היו חתומים וסתומים. אני מדגיש היה, בלשון עבר, כי הנה מונח לפנינו ספרה של יהודית קוק „עיונים בסיפוריו של רבי נחמן מברסלב" (הוצאת „בית יעקב") והוא כולו מלאכת מחשבת: הוא קורע אשנב וצוהר להבנת המוטיבים בסיפורים התמימים לכאורה של רבי נחמן, כ„מעשה החדרים הם עמוק לנבכי לב ולנפתולי יצרי אנוש.

זיכתה יהודית קוק את הרבים להנות מפרי עטה. זיכתה אף לא זכתה היא עצמה לראות ספרה באור הדפוס, באשר קצה קלה לאחר שקיבלה מהמוציא לאור את עלי ההגהות של סיפרה, נתקפתו חיית בתאונת דרכים קטלנית בה נספתה יחד עם בעלה רבי שלמה הכהן קוק ז"ל, הרב הראשי לרחובות, יחד עם שני ילדיה הרכים ז"ל.

אחותה היתה כפתיל בשלהבת במשנתו של רבי נחמן מברסלב, היא שיקעה עצמה בתוך תורתו המבוססת על אמונה תמימה ובטחון, וכאשר נולד לה ילדה האחרון — שנספה יחד עמה בגיל שנתיים ימים — קראתו בשם נחמן-נתן על שם ר' נחמן מברסלב ותלמידו ר' נתן, משום שבהורתו ולידתו היו כל מאווייה נתונה במשנתם. ואכן, המעיין בספרה זה של הכבונה, יוכל לעמוד בקירוב על „הסיפור שמאחרי הסיפור" וידע להבין בנגונה הסוד בסיפור המעשה של הצדיק בכל גילוייו, על נפתוליו, ועל התיקונים שהוא מתקן בעולם, על נזהיו הרפתקאותיו למבראשית ועד אחרית הימים.

ספרה של יהודית קוק מתחלק למדורים: תשובה, תפילה, אמונה, שמחה וארץ-ישראל. מדור מדור הסיפורו וניתוחו. עתה, משעבר בעיין בספר נראים לך הדברים: הנעגבים כה פשוטים, כה טובים וכה קרובים להתיכה ידי.

וכך, שוב עולים ונשכבים בין עלי ספר זה ניגוניו של רבי נחמן מברסלב. ואתם גם אבי עולים ומתפללים.

קורת-רוח מקורת-גג

מאת **אסתר טרסי-גיא**

* זליג לבון, „קורת-גג", תרבות והינוך, עם עובד, תל-אביב, תשל"ד.

קשה למצוא דו"ח יותר פיוטי, שירה מעשית יותר, מאשר הספר „קורת-גג", הפאגה הבנאית של זליג לבון.

כראי היה לצטט בראש ספר זה את המשפט של ג. ווסטבריק: „אין לך דבר מעשי יותר מן המחשבה". ויתכן שלהבנה כלאה של הספר יש להוסיף על כאן זה שלושה כלים: „אשר ביסודה הרגש". כדי להקדיש חיים שלמים „למצוה הבנית, כדי להתביד בזאה ולזכות בפרי הילולים של מפעל-חיים שהוכיח את עצמו — דרוש ללא ספק רגש אנושי-ציוני עמוק — ליצבורף לבעוני-המחשבה ולכושר-ביצוע.

טוב שבעל המחשבה האנוך מגאמני מבצעיה — הוא עצמו כתב את קורות מפעלו. לעתים קריבות גם שורותיו הנלהבות של הביוגרף וגם דבריו המוצלחים ביותר של הסוציולוג, המחשש בתעודות, היותרים הם ויבשים לעומת כתיבתו הדוקומנטארית של בעל המעשה עצמו.

שני מיני קוראים יקראו ספר חדש זה בהשתוממות, ויהיו אלה שני מיני השתוממות. הוותיק, אשר בנרצות היו בארץ ראה את המפעל ההיה עד לצמיחתו; הכיר את התנאים וידע כי רק עצמת-רצון יכלה להם — ישתומם, כי לא ידע, מה טמון מאחורי המעשה המוגמר, לא שיער את הגבה בעוד שכונה אחת, עוד חברה אחת, עוד פרק-זמן של סבל וציפיות. עכשיו הורם המסך, וגם היודעים והזוכרים ישתאו ויתפעלו.

הקורא השני העולה שהוא חדש יחסית, אם כבר מצורה הוא בישראל עד כדי קרוא עברית, יקרא בהשתוממות אחרת: „איזה שוני במושגים לעומת תקופתנו זו, תקופה שבה כל-כך מובן הדבר: אין קליטה בלי דיור, אנשים צריכים קורת-גג. איזו דרך היה עליהם לעבור, כדי"...

סוג שלישי של קוראים כלול אמנם בתוך השנים הנ"ל, אך יש בו משהו מיוחד: אלה הם אותם בני 87,000 המשפחות, אשר שוכנו במסגרת המפעלים המתוארים בספר. אין ספק, כי לגבי ציבור עצום זה יש ענין מיוחד בספר ולא קשה לתאר את דרך קריאתם המיוחדת בו, כשהם מדלגים על פני פרקים מסויימים, מחפשים את תולדות השכונה שלהם, חושבים על הימים שקדמו לה, חוזרים בחיוך ובמגוד-ראש את ימי התוכניות, הנחת-היסודות — והבנין.

לציבור הקוראים הרחב תהיה קריאה זו לא רק הכרת תחום מסויים — אלא גם שיעור בתולדות הישוב, קטע מתולדות עם המתיישב בארצו ובביתו, פרק אחד מפרקי החזון, ההגשמה, המאבק וניצחון.

הספר כתוב בצורה מעניינת ורוי תוכני הדו"חי, שכן המחבר גזר על עצמו שני דברים, כמעט סותרים זה את זה, והינו: דיוק, פירוט, כנות, מיצוי הנושא — ועם זאת התאפקות סמויה, שאינה נותנת לנושא להשתחרר מן המזוות ולהיהפך למשעמם. הוא מרתק עד הסוף.

יש לציין עוד לשבח את יפי הציור שבכריכה (ומדוע עברה הוצאה בשתיקה על שמו של הצייר?)

מן הערפל הלבבן, החולמי, מתערטלים שלדי בתים העתידים להיבנות, והנה כבר הנגות הריאליים, האמיתים. או שמא גם זה עדיין תלויים באויר? בחלום? לאמור: „אין לך דבר מעשי יותר מן המחשבה — ברי, מן החלום".

סמרטוט של נייר

(סוף מעמוד 35)

כי אין למות. שלמות, על אף הכל: „הוא לא יתנוק את עצמו / עובדת. הוא עוד יקום". כאן, לא יעזור לו למשורר גם אם יבוא הוא עצמו ויעיד על עצמו, כי שיר זה הוא השבון נפש קטלני ואכזרי. אכן, יש כאן לישועתי שורה אחרונה, שהיא כה חזקה ושהורה במשמעותה, עד כי בכדעה היא את הכבי לטובתה, לכובת אמונתי הדבוני בכזב כפי שאני מבין אתו (ואני כאן — הקורא, מקיים השיר) וזה דברה:

„אין בו שמחה אבל יש לו פנימה.

כי שקורא את מחזור הסקיצות התל אביביות של ויולסיר שנדפס באחרונה במבוד זה תוהו הראי על העיפות (מבוון?) ועל האסוציאציה עם הסקיצות התל אביביות המפורסמות של נתן אלתרמן, משנות השלושים. השוני אינו צריך ראיה. האסוציאציה ואפילו הדמיון מגרים מחשבה. הקלות, האירוניה, הלגלוג. אפילו הגאלפה — היו גם בסקיצות של אלתרמן. בזמנן, על רקע תקופתן, היתה בהן אותה „במזרות" שישנה באלו של ויולסיר היום. ההדישנות באלתרמן היתה אפילו מרעישה יותר בזמנה. מה שעושה את ההבדל ביניהם בעיניים, הוא מקומן של הסקיצות בעולמו היצירתי של המשורר. אצל אלתרמן היו זו פרק לוחד, מובדל ביודעין מן ה„קאנון" השירי המרכזי, ה„רציני". אצל ויולסיר הסקיצות הללו הן חלק לגיטימי של שירתו. היא הנהגת. ההפרדה בין כיסוי לגילוי — נעלמת. אין אצל ויולסיר „פזמוני" להוד ושירי להוד. לכשתרצה — יש לו רק פזמונים. הוא אינו מעוניין ב„שירים יפים". הוא מעוניין לפרוש לך לתוך ימוך ולהרגיז אותך לפחות כמו החדשות שבעתון, כמו הרסיטים שבראיו, כמו תוכניות הטלויזיה. כמו הרוצב. כשהוא מצליח בכך — הוא מצויין.

השאלה היא, אם ברורים לו גבולות האפשרות של „הילד הנוראי" לגלות את האמת, הילד הנוראי הזה עשה היסטוריה כשהוא מגלה כי המלך עירום. אבל זה טוב כעשקה, כשמוסיפים זאת כשירה — יש סכנה בראות מכל: סכנת החיזה. אותה מתחיל להבהיר את עצמך, ומישהו יבוא יום אחד ויאמר: „הילד הוא עירום!" שיר הפתיחה של הספר, למשל — זה אשר צוטט בראשית המאמר — הוא כולו פוזה. בעיקר הוא נראה כך לאחר שקוראים את הספר כולו — ואין כל רצון להישמע לעצותיו. הרי את הצראות הניהיליסטיות הזאת דואג המשורר להדפיס על נייר טוב. את הביקורת על שיריו יעקוף הואי לקרוא בעתון מכובד. האם אפשר כעבריה טובה ובלשון הרבהית. הוא שמח למדי להיות מקובל במאגאזינים ספרותיים מנצבים — אכן, אין מנוס למשורר מן הצבותה. צנוזה, צנוזה ועוד פעם צנוזה — כמאבק מתמיד נגד האינרצנטוריות. השיר אינו כל כה חשוב, אינו כל כך יש בפני עצמו — שמוזר לזלזל בו ללא גבול. יש גדול ממנו, כשם שיש גדול מהחיים. יש מעבר לשיר ויש מעבר להיים. יש חידה. יש מסתורין. בטובים שבשירי ויולסיר היה תודעה זו. אבל כלליהם — צמאה לאיזו התלצות, לגיל חדש, להתבגרות. יש לו הכוח לכך. השאלה — אם הרצון ישנו.

هكذا من الأصل

אמנות

קו בפרח - פרח בקו

מאת
יגאל צלמונה

הגלריה הקטנה 2 (רח' שלבין 27) פותחת בסדרת תערוכות מכוונות שהראשונה שבהן היא: „קו בפרח, פרח בקו". חשיבותה של תערוכה מכוונת בהיותה כחוט הנזרק אל ה־אמנים ומבקש אותם „לכוון את רגישותם אל הגל המוצע" ולפעול בהתאם. זהו מין קטליזטור מפרה.

אינני בטוח שמרבית האמנים קבלו את הנושא שנבחר כאתגר.

בעיני היתה משמעות מיוחדת רק למיצגיהם של שני אמנים: מיכאל גרוס ויוסל סגל. מיכאל סגל מציג קרטמאר יחיד של פרח על גבעולו. זהו נסיון לנגוע בגבול הפיגורציה, למסור בקו אחד צורת פרח שהוא הקרובה ביותר להפשטה בעולם אפשרויות היצוג, „מינימום של פרח", שיהיה בכוחו עם זאת להעביר איכות „פרחית": תחושה של צ־מיחה־פריחה, מיתאר אורגני, ספונטניות ו־„טבעיות". שוב כרוכי של גרוס: כבסיכום שבמינימום.

י. סגל מציג תבליט מתכת מעניין. התבליט מחולק לארבעה ריבועים שכל אחד מהם „מתאר" שלב באירוע של צמיחת פרח, החל מן הריבוע הלק. זהו תיאור על דרך ההפ־שטה והרמיזה, וכוחו בהצלחתו להעביר אותה התחושה של „לידה" והיווצרות באמצעים כמעט מינימליים, „קרים" (מבחינת הצורה והחו־מר) ולא כאקספרסיביים. פישה מציג רישומי פסטל מהירים ספונטניים ויפים להפליא של עננות עם פרחים. נפתלי בזם מקשר את הפרח הצומח בגוש אהבים עם כבליהו של אהבה ועריון.

טובה ברלינסקי — צייור — פסטל

חיתוכי עץ ושמנים של יעקב פינס

גלריה „ארטאי" בירושלים (רח' רבי עקיבא 4) נפתחה זה לא כבר בתערוכה מרשימה של יצירות כשל יוצרי השם שבין אמני הארץ. יעקב פינס, המציג בה כעת, הנו מוותיקי אמני חיתוך־העץ בישראל, תלמידו של שי־טיינהארדט, מורה שהעביר כמה דורות של אמנים.

ההדפסים המוצגים הם תוצאה ניצול אופ־טימלי של רכיבי טכניקת חיתוך העץ: לובן הנייר, קוי המתאר העבים, הצללים השחו־רים הכספתית. ביב־הלק הקומפוזיציות מגו־ונות ותבנה ההדפסים מאדשה. פינס יודע לזקק את המראה ולבחור מתוך אוצר הצו־רה המראית את האלמנטים האכספרסיביים והאפקטיביים ביותר. הבתון שבבחירה והמ־זיגה שבעפייה הם ביסוד התחושה שכל ר־כיב מנוצל באופן ה„נכון" ללא תוספות־בוא ועוכב מיותר. ערך התכנן הוא כמותי לתפיסת האמנות של פינס.

רבות הדבר על שילוב האכספרסיוניזם ה־גרמני והשפעות האמנות היפאנית ביצירתו של פינס. ההשפעה היפאנית מעדנת ומק־לילה מחד את האכספרסיוניזם ורושמת אותו לאלגנטי ולעתים אף ביופיף ובציצות מאידך מבחר של קאדראג'ים כפתיחים חוויית־ראות לא קונבנציונאליות. פינס מביים את הצורות של משטח הדף מתוך תחושה של תפיסות הדרישה להמולת האמן כדרך להעצמת ה־תבנית. צורה מוזזה בצד הדף, דית ליצור את ה„ריק" שמסביבה קומפוזיציה רבת מתח ו־קיימת בפני עצמה.

פינס יודע להשתמש בקווים הגליים של מכססהרות סיבי העץ. לעתים, בניגוד למכס־צורה השטחית של המשטח התחום בקווי המתאר של העצם המצוייר. לעתים, כרכיב הליפין סופרטיבי למציאות. למשל כשצורות הסיבים מסמנות אדוותיים בהרגש אחר, ארנה בהעם שני או שלים מעוננים בשלי־שי.

לעתים מחזות הסיבים לכיב צורני גריזא, כשקציבים וכיוונים משתקים העקיד בבר־קם הכללי. בבקרים כנסים וואף השימוש בכלכסהה לכנירה לא מהתית.

פינס מציג הדפסים צבעוניים והמוכיחים אף הם מיומנות רבה. את מרבית שטח התצוגה ממלאים דווקא ציורי השמן של פינס. וחבל. נדמה לי שפינס מציג כאן לראשונה מבדיו. לדעתי ההחלטה היתה מוטעית. ציורי ה־שמן אף אינם מתקרבים מבחינת רמתם ה־מקצועית להדפסים, התצוגה היתה נשכרת לו זה הבחר סלקטיבי בהרבה.

ספונטניות מאורגנת

טובה ברלינסקי עלתה ארצה ב־1938 מפו־לין. למדה ב„בצלאל" אצל אשהיים ודתקין. בין 1957 ל־1958 שהתה בפריס. ב־1963 זכ־תה בפרס ירושלים.

בגלריה דבל מוצגים עתה רישומי פסטל צבעוניים מעולה. רישומים יפים ובשלים אלה מהווים לדעתי את פסגת יצירתה של האמ־נית עד כה. הפרקים הפעם כמעסים, ו־כמעט אין בהם סימני רישום גאטוליסטיים. הם מתקשרים לעוצמת זאת עם מציאות „קונ־כית". החלל קיים בתחושת ההכבן הפרספק־טיבי, והא מתנבץ בין שכבות הצבע השקו־פות. רשימי צורות המזכירות דלתות, קירות עושים את המרקם ביותר למציאות נפשית שאיננה מנותקת מרשמיה תכרותיות. שלי־כה הנעימי של האמנות פירך בדינמיות, ב־היגיות ובספונטניות של העשייה.

הדגש בויים על דיאלוג בין הנייר, הקו הצבע. דיאלוג שממצב תמיד מעורר את גירוין ה„חסר" ההופך קונפיגורציה בריזא של צורות לחוויה אמנותית.

טובה ברלינסקי הגיעה כאן לאיזון אופטי־מלי בין ספונטניות, ביטוי אבת אישית ו־חשיבה פלסטית.

קוראים מגיבים

על הכורדים

בספר „הישבת בגינים" שם חיים הזז בפי נער „כורדי" אחד את המשפט: „אני כורדי. אני בחיים שלי אף פעם לא ישמעו למלה שלי". והזז אינו כורדי, ואולי משום כך איננו נבון להשלים עם כך ש„אין שומעים למלה של „כורדי".

אילו שמעו לקולו של סגן „כורדי" אחד, קצין מודיעין בצה"ל, שהזהיר שהמצרים מתכוננים להתקיף, היה נמנע האסון הנורא של מלחמת יום הכפורים. ומי יודע אם לא היתה אחת הסיבות שסירבו לקבל את דעת קצין המודיעין — עובדת היותו „כורדי". ואילו שמעו יותר יהודים בקולו של כורדי אחר, דוד אלרואי, אשר מאות שנים לפני הרצל ולפני כינון צה"ל, הקים צבא וביקש לכבוש את ארץ ישראל — היתה כל ההיס־טוריה היהודית שונה!

ולא תהא זו ספקולציה לומר, שאילו הח־ליפו את ראש הממשלה ה„פלני" שלנו ב„כורדי" הידוע בעקשנותו — לא היתה ה־מדיניות הישראלית חלושה כל כך, ולא היה ראש הממשלה נסוג מדרישות המינימום, מיד לאחר שהשמיע אותן (בקול רם כל־כך!). אגב, הנער הנזכר אצל הזז כתואר כנבון, וכערמומי דיפלומט מלידה.

מחשבות אלו נתעוררו בי בעקבות רשימתו של משה זרסל על הספר „אני כורדי!". זרסל אינו חוסך בשבחים לספר ולדמויותיו — מתיישבי ירדנה ובית יוסף שעל הירדן. הוא מזכיר את עמידתם של המתיישבים שבנו על הגבול משקים לדוגמה מול כל נסיונות הפיגוע בהם, ואת „העקשנות והחריצות ועוז הנפש — שאולי נשאו אתם ממקור מחצבתם", ומציין שעדה זו „הביאה איתה נסיון של דורות בעבודת אדמה וגידול צאן" — מה שלא היה לשום עדה אחרת. כהלוף הדבר, כמה מנוגדות עובדות אלה לטעוה המקובלת על הכינוסר בארץ. לפי נוסחה זאת, עלו לארץ בשנות החמישים אנשים חסרי־כל, בורים ובערים, בני בלי תרבות השקועים ב„אפלה ימי הביניים", בקיצור — אבק אדם, אשר מהבת רחמנות (עליית מצוקה!) הסכימו לקלוט אותם הותיקים האמתיים של ברכי התרבות המערב אירופית (אשר ינקו אותה עם חלב אמם בעיר הולדתם — ורשה, פינסק או כתריאלבקה). כל זאת — על מנת לזכות בבני העלים אשר יתחנכו לפי האידיאלים הנעלים של החברה הישרא־לית הנהדרת, ויהיו לצברים (!) — כמובן לאחר שיקרצו מהם כל שריד של משקעי העבר — ובעבר כמה דורות יקום מבינינו רמבס־ביל? ואולי, אולי, אף מגביל אחד או שניים, שישוו בישרם ובחכמתם למנהלים טהורי־הלב של משק הפועלים הישראלי, אשר לבדו את כל רזי הכלכלה המודרנית (הלא הם ימי הביניים!) בחלם ובאודה הבטי־רותה.

מבער, שהגיעו לתפיסה זו בכבצבים את גרשימתו של זרסל עצמו. הוא כותב על „הצעירים, ילידי הארץ, צברים לכל־דבר" — לאחר ששבה את הכוונותיהם. שבאו דוקא בזכות היותם יוצאי כורדיסתן, האם הם זקוקים ל„הכשר", ולשבח (שאין למעלה מ־כבר?) — „צברים"? וכאשר טורחים להד־גיש שפלוני הוא „אזרח לכל דבר" — האם אין התוספת „לכל דבר" — רק גורעת, ל־אמור, למישהו יש ספק בכך? ולעומת ה־צעירים — הזקנים, המדברים ב„עגה שנדדה אתם מהרי כורדיסתן". אילו היה כישהו מ־גם שאידיש היא „עגה גרמנית, שהובאה מפרנקפורט", היה הדבר צורם את אזנינו (אף שהוא נכון מבחינה פילולוגית). קל ו־חומר, כשמדובר בארמית — שבה נכתב התלמוד ורבות מן התפילות.

כפי הנראה, „בספור בלא ברכה או אפ־שר", ובעל הרשימה, שלא במתכוון, חותם אותה בשאבלונה האהובה על פוליטיקאינו בדבר „גלות רחוקה, נידחת ונחשלת". „רחו־קה" — על שום שהגלות הנזכרת (כורדיסתן) קרובה לארץ ישראל יותר מפולין וברוסיה. „נידחת" — הרי זה כפי לשון להפארת ה־קריאה. ו„נחשלת" — על שום שכל בניה עלו לארץ כאיש אחד, ולא קמו מקרבם אנ־שים מתקדמים כבונדאים וקומוניסטים, שבאל יזן ושבאל חדש, אלא כתם הקלאים ולוח־מים נאבבים לכבם.

עזותי הרוח הגלותיים המולידים את הצורך הרוחק לקבל גושפנקה של „מתקדם", ו„שוה לכל דבר" עם הגויים, מכתיבים את ההת־בטלות כלפי חוץ — עד כדי סכנת התאבדות לאומית. ואין אדם יכול להיות „מתקדם" בעיני עצמו, אלא אם הוא מוצא לו „נחש־לים" בתוך עמו. וכי שיוכנע ש„בעברי" שוה ערך ל„תרבותי", אך הוא עצמו דוקא „מזרח אירופי", חייב למצוא לו „נידחים" ו„מזרחיים" יותר כמנו, אף בקרב אלה אשר באו, למשל, מקזבלנקה אשר בקצה מערב. אך זו רעה חולה בחברתנו, ומי יודע מתי נתגבר עליה. עד אז יהיו הבריאים ברוחם — כדוגמת ה„כורדי" — בבחינת יוצאי דופן שצריך לכתוב ספרים עליהם.

אברהם שלום

למד 5000 מילים באנגלית תוך שבוע!!!

שיטה מהפכנית — המתודה הראדיקאלית להעשרת אוצר המילים באנגלית, מבוססת על מחקר מדעי.
המתודה הראדיקאלית מתאימה לכל רמת ידע באנגלית.
תוך ימים ספורים תוכל להגדיל את כושר הבנתך באנגלית בצורה מדהימה!
תוך כשבוע תוכל להבין אלפי מילים קשות ומסובכות! כדי לדבר ולהבין אנגלית אתה זקוק לאוצר מילים של כ־5000 מילים. מחקרים מדעיים הוכיחו כי ליבוד מילים והשוות לפי המתודה הראדיקאלית מאפשר לך להבין תוך ימים ספורים עד 5000 מילים באנגלית בנוסף למילים שאתה כבר יודע!
השיטה כולה מוצעת לך, ללימוד עצמי בביתך, כולל הדרכה, תמורת 28 ל"י בלבד!
שלח סך 20 ל"י בציק / המחאת דואר לפקודת „המתודה הראדיקאלית" הוראת שעה ת.ד. 28383 תל־אביב, ותקבל את החומר לביתך.
הפצה: א. בכר, נגבה 29, רמת־גן.
יגאל, הרצל 155, רחובות.

ספרים חדשים ב„עם עובד"

עדה סרני: ספינות ללא דגל
בבליסות ובוזהגיות, שרק עד־ראיה ושותף־למעשה מסוגל להן, מספרת עדה סרני את עלילות ה„הפלה" מחופי איטליה הרפתקאותיה; לרבות הקשרים המדיניים הנסתרים עם השלטונות האיטלקיים ומשתף־הפעולה־המבצבץ עם שירות־הבולשת והצי הבריטיים. („אפקים")
200 עמודים. המחיר: 12 ל"י.

משה עדקי: באש נצורה
„באש נצורה" הוא סיפורו של משה עדקי — אחד מן הקבוצה של הפלמחאים אשר בימי מלחמת־העולם השניה הוטל עליהם תפקיד קשה, אחראי ועלום־מעין: להתחזות לחיות כבני המקום בארצות־ערב, — אשר פולו לעבר הנאצים ושיתפו פעולה עמם — לראות ולשמוע את הנעשה והנשמע שם.
184 עמודים. המחיר: 22 ל"י.

תנ"ך לעם — כתובים ב'
מפוסק ומבואר בידי ד"ר משה א. צבה.
חמש מגילות דניאל עזרא נחמיה דברי הימים
862 עמודים. המחיר: 45 ל"י.

עוזי פז: נופים וטבע מנגב עד חרמון
בספרו המעניין והיפה מביא עוזי פז פרחים, צמחים, עצים ובעלי־חיים המצויים בארצנו מהחרמון ועד הנגב — כשאלה ערוכים בסדר בלתי־מקובל עד כה — לפי מועדי פריחתם, הנבטם או פעילותם המאפיינים את ארבע עונות השנה.
בספר 299 תצלומים יפים של פרחים, צמחיה ובעלי־חיים — שכמעט כולם צולמו ע"י עוזי פז עצמו.
248 עמודים. המחיר: 65 ל"י.

חנוך ברטוב: הבדאי
גבר שנמצא נטול הכרה בדרך לנבל־התעופה של לונדון, בנסיבות השודות, מפעיל חקירה מסועפת ורבת פיפנים בעברו ובמבעיו. חקירה זו, המגוללת לפניו שלב־שלב, הטכת בידי חנוך ברטוב לעלילה מרתקת, כתובה בטכניקה של מיטב ספרי־המתח, המרשפת את דמותו רבת־הפרצופים של „אחד מגיבורי דורנו וקרבנותיו". (בכריכה קשה)
220 עמודים. המחיר: 18 ל"י.

בכל חנויות הספרים
להזמנות: „עם עובד", רח' מזא"ה 22, תל־אביב, טל. 291526

התקן מערכת ניקוז לחדר האמבטיה או למטבח תוך 60 דקות

לאור הצלחתו הגדולה של הסיפון הפלסטי, פיתחנו עבורך מערכת ניקוז מושלמת מחומר פלסטי חדיש, המותאם במיוחד למטרה זו — PROPATHENE תוצרת ICI אנגליה.
המערכת כולה ניתנת להרכבה תוך זמן קצר ביותר, ללא כלי עבודה וללא מאמץ פיזי; אין צורך בהלחמות ובחיתוך הברגות.

והמחיר... זול מכל מערכת ניקוז ממתכת.
למערכת הניקוז של ליפסקי אטימות מושלמת ואמינות מוחלטת. היא בלתי קורוזיבית ועמידה בחומצות, כימיקלים ומים חמים עד 100°.
העיצוב והגימור של כל חלקי המערכת ברמה גבוהה ביותר.
המחסום (סיפון) מיוצר ב־5 גוונים, מותאמים לגווני החרסינה וכן בציפוי ניקל.
להשיג בכל בתי המסחר המובחרים.

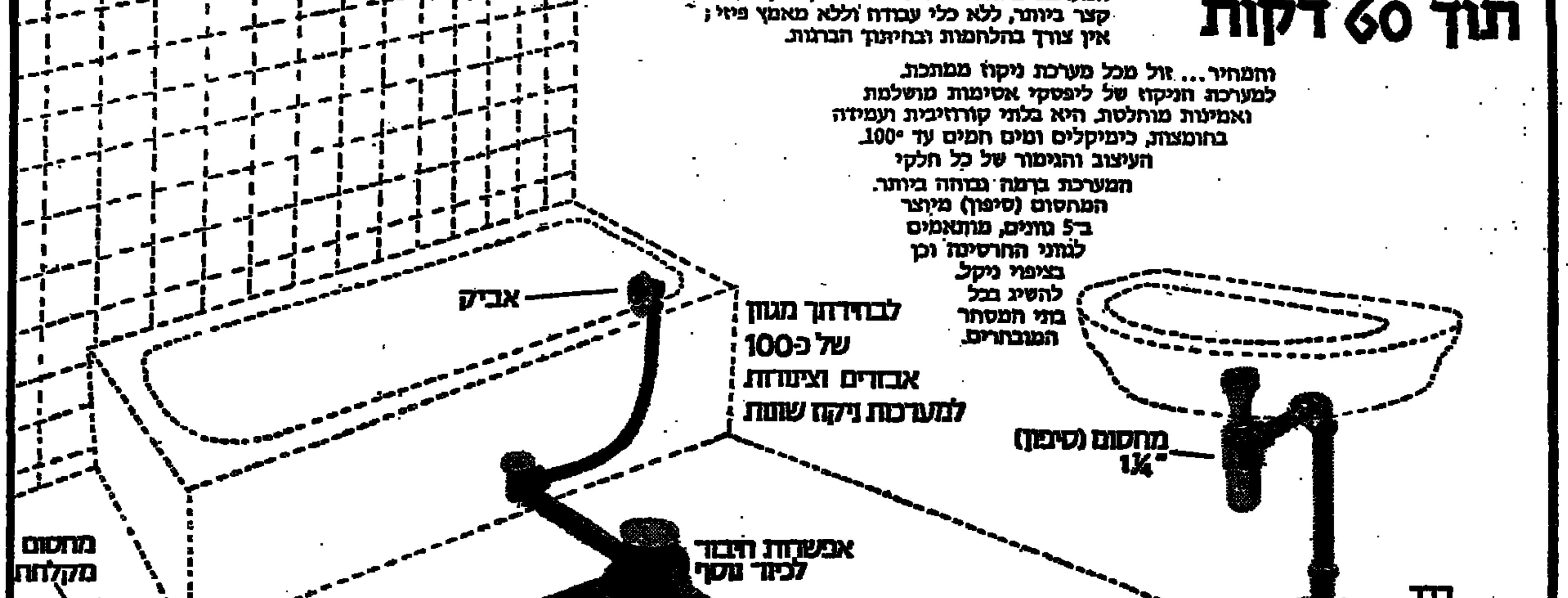

ל.מ. ליפסקי בע"מ
שיווק בלעדי
פרופילון בע"מ
רח' המגדל העברי 64 ת"א
טלפון 33479

מדינת ישראל
משרד הבטחון / אגף השיקום

הודעה לציבור נכי צה"ל של מחוז דן

מרפאות לשכת שיקום מחוז דן — תתחיל לפעול החל מיום ראשון ה־27.4.75, ברחוב יהודה הימית 43, טל. 822322.

מתאריך זה ואילך תשרת המרפאה הקיימת ברח' מרגוזה 13 ביפו את נכי צה"ל של לשכת שיקום מחוז תל־אביב בלבד.

הופיע!
ונמצא למכירה בכל חנויות הספרים

אלבום הצפורים
צפורי הארץ בשלל צבעים

מאת ראובן ענבר

מחיר זמני מיוחד —.32 ל"י

הוצאת נתיב הספר, רח' נורדאו 22 חיפה, טל' 661271
ההפצה בתל־אביב: בית עלים בע"מ, רח' קרל נטר 3, טל' 293959

בית מסחר ספרים וספריה ד"ר א. ליכטנשטיין
תל־אביב, שינקין 12, טל' 282075

מכירה כללית בהנחות גדולות

מבחר עשיר של ספרים בנושאים שונים
בשפות: עברית, אנגלית, גרמנית.

ספרי אמנות, מלאכת יד, ספרות מקצועית ברפואת שיניים ועוד.

כתיבה במכונה תלמדו ב־12 שעות
בבי"ס למסחר „רימון" תל־אביב, רח' דיזנגוף 85. טלפון 281985
שיטה עיוורת — פיקוח ממשלתי

הפתעות בליגה

בולי ספורט לקראת כינוס „הפועל"

פינת הבולאי

בשבוע הבא ב־1 במאי יפתח בישראל הכינוס הבין לאומי ה־10 של „הפועל", בהשתתפות ספורטאים מרחבי העולם. לציון המאורע יוקדש מהדורו לאירועי ספורט שונים כפי שהם משתקפים בבולים.

נתחיל ב־3 בולי „הפועל" שהונפקו ב־10 בח.ז. בערך של 0.25, 1.70, 3 ל"י המציגים קטעי משחק, פרי מכחולו של משה פראג' מתל־אביב, אשר צייר את הבולים בשיטת ציור מיוחדת וחדשה בישראל, כשהדמויות והרקע בבולים כוסו ברשת של נקודה צבע. אגב, הבול המראה כירוק אופניים זכה לביקורת שלילית בעתון הבולאי הגרמני הנפוץ „זאמלר־דינסט" (מספר 6) על ש„בתהכי" הראשים של הספורטאים.

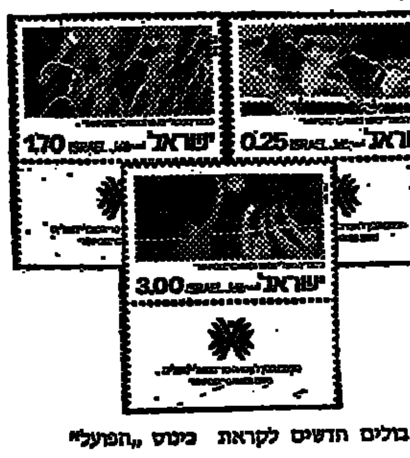

בולים חדשים לקראת כינוס „הפועל"

האולימפיאדה ה־21 שתיערך בקנדה ב־1976 זכתה כבר עתה להנפקות בולאיות שונות. קנדה הוציאה עד כה כמה בולים מיוחדים ובהם ציורים של ענפי ספורט שונים. יש לציין במיוחד את הנפקתם של 3 בולים מסוגי מתכת צרופה הזהב (24 קרט), כסף וארד המחירים של הסדרה הם דלקמן: 3 בולי זהב — 750 דולר(!), 3 בולי כסף — 50 דולר, ר"ג בולי ארד — 20 דולר. כל סדרה הופיעה בקופסת עץ מיוחדת

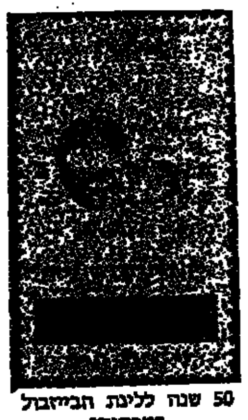
50 שנה לליגת הבייזבול במכסיקו

ובתוכה גם בולי נייר מקוריים שמהם הוטבעו בולי המתכת ואגרת מאת שר הדואר הקנדי.

„מונטריאול 76" הוא תוכן צמדת הזכרון שהונפקה עתה בפולין בערך של 10+5 זלוטי המציג סמל האולימפיאדה.

„משחקים אולימפיים 76" מופיעים על בול בולגרי שהונפק בינואר בערך של 80 סט. המציג שלושה שחקני כדורגל וסמלי מונטריאול ואינסברוק.

„אולימפיאדת החורף ה־12 אינסברוק 1976" צוינה על 4 בולי אוסטריה, שראו אור ב־14 במארס בערך של 1+50, 1.50+70, 2+90, 4+1.90 שילינג המציגים 4 סוגי ספורט חורף.

פאראגואי הנפיקה גם היא 2 בולים לקראת אולימפיאדת

האולימפיאדה 76 במונטריאול — קנדה

החורף באינסברוק ב־76 בערך של 15 ג. (2) המציגים את הרי אוסטריה ורקדנית על הקרח.

אליפות העולם בכדורגל 1978 בארגנטינה זכתה כבר עתה להנפקה בולאית בפאראגואי בערך של 10 ג. המציג את הסמל. כן הופיעו 2 בולים לקראת אולימפיאדת העולם בכדורגל ב־1974 — הקבוצה הגרמנית עם הקפיטן בקנבאואר, כשהוא מחזיק בגביע על יד בסת הכבוד כשעל ידו נראה נשיא גרמניה ואלטר של.

אליפות העולם בג'ודו שתיערך בסוף השנה בוינה תצוין על בול אוסטרי שיראה אור באוקטובר בערך של 2.50 שילינג המציג קרב ביודו המבוצע על ידי 2 יפאנים, סמוראי ביהוד.

באליפות העולמית באגרוף חובבי זכתה קובה ולציון הנצחון היא הנפיקה ב־6 בינואר ש.ז. צמדת זכרון בערך של 0.50 ד. המציג את זירת הקרב וסמל הנצחון. כן מופיעות 2 כפפות איגרוף על חותמת מיוחדת שהוטבעה על הבולים.

„הגימנאסטראדה ה־6" שתיערך בין 1—5 ביולי ש.ז. בברלין המערבית (בהשתתפות ישראל) זכתה לבול מיוחד שיונפק בברלין ב־15 במאי בערך של 40 פניג, המציג את ציורו של הפרופ' הרברט דייסנר המתאר זוג מתעמלים. עד כה נערכו משחקי „הגימנאסטראדה" ברוטרדם (1953), אגראם (1957), שטוטגארט (1961), וינה (1965) ובאזל (1969).

האליפות העולמית לכדור־יד של אוניברסיטאות שנערכה ברומניה צוינה על 3 בולים שהונפקו ב־4 בינואר בערך של 55 באני, 1.75, 2.20 ל. המציגים משחקים וסמל האליפות.

אליפות אירופה באתלטיקה קלה צוינה על 4 בולי פולין שהונפקו ב־8 במארס בערך של 1, 1.50, 4, 4.90 זלוטי. בבולים — 4 שחקנים במגבעים אתלטיים.

ספארטקיאדת החורף ה־8 של האגודים המקצועיים בברית־המועצות צוינה על בול שהונפק ב־20 בינואר בערך של 4 קופ. המציג תחרות בסקי. כן הונפק בול לספארטאקיאדת החורף ה־5 של צבאות ברית ורשה, בערך של 16 קופ. המציגים משחקים וסמל.

הגימנאסטראדה ה־6 שתיערך בברלין

טורקיה — מרכז ספורט הסקי, הוא תוכנם של 2 בולים שהונפקו ב־15 בינואר בערך של 100, 140 ארה, המציגים ספורטאים בלבוש של שנת 1900 וספורטאי סקי.

ההיסטוריה של הבייזבול מסופרת על סדרת בולי קובה שהונפקו ב־3 באוקטובר 1974 בערך של 1, 3, 8, 10, 13 ס', המציגים את ראשיתו של המשחק בצורתו הפרימיטיבית הקודמת, „באטוס" ששיחקו האינדיאנים לפני בוא הספרדים, התפתחותו של המשחק ועד למשחק המודרני בבייזבול.

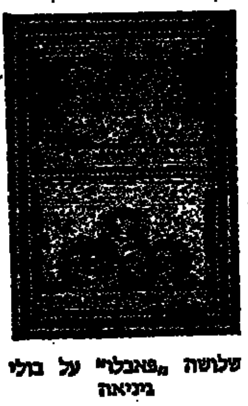
שלושה „פאבלו" על בולי גיניאה

50 שנה לליגת הבייזבול המכסיקנית צוינה על בול שראה אור ב־29 בנובמבר 1974

מרוץ מסורתי בבראזיל

בערך של 80 ס., המציג כפפה, שחקן ומסכה.

אליפות העולם לטניס השולחן שנערכה בהודו מופיעה על בול שהונפק ב־6 בפברואר בערך 25 פ. המציג מחבט מסוגנן וכדור טניס.

המשחקים האולימפיים „מוסקבה 1980" מופיעים על צמדת זכרון סובייטית מורכבת מ־4 בולים של 10 קופ. כל אחד, המציגים שחקני ספורט על רקע האיצטדיונים במוסקבה.

50 שנה למירוץ המסורתי בבראזיל צוינו על בול שהונפק בסוף דצמבר 1974 בערך של 3.30 ק. המציג רץ.

3 ענפי ספורט כדורסל, כדור יד והכדורגל צוינו על 3 בולי תורקיה שהונפקו ב־30 בדצמבר 1974 בערך של 125, 175, 250 ק.

30 שנה לשיחרור הולנד מהכיבוש הנאצי

בול זכרון לציון 30 שנה לשחרור הולנד מעול הנאצים

בול זכרון שיראה אור בהולנד ביום ד' הבא ב־29 באפריל, הוקדש ל־30 שנה לשחרור הולנד מהכיבוש הנאצי. הבול בערך של 35 סנט מציג את ציורו המבהיל של הצייר קאס אורטוס, המתאר עין המביטה למרחקים מתחת גדר תיל כסמל של מחנות ריכוז. כן כתובים על הבול התאריכים — 1945—1975.

פאבלו קאזאלס — פאבלו פיקאסו ופאבלו נרודה על בול של גיניאה המשוונית

בול מעניין המציג את דיוקנאותם של שלושה „פאבלים" — קאזאלס הצ'ליסט, פיקאסו — הצייר ונרודה המשורר הצ'יליאני, ראה אור בגיניאה ה

גרמניה מחזיקת הגביע והקפיטן בקנבאואר

משוונית בערך של 250 א. כן מופיע על הבול שובל המראה 3 מדליונים של זהב עם ראשיהם של 3 האישים (זו הפעם הראשונה שקאזאלס מופיע על בול). 8 בולים נוספים שהונפקו בגיניאה הוקדשו לציוריו של פיקאסו בתקופה הכחולה. על חייו ובין היתר הם מציגים „מהולינה ונימרה" הנמצאה במוזיאון גוגנהיים בניו־יורק; „נערה בציורה של שפת הים" במוזיאון הבביה; „דייג לילי" במוזיאון של אמנות מודרנית בניו־יורק; „גוף מורה תלוטני" באוסף פרטי של האמן; „נשי אלז'יריה"; „ריקוד" בגלריה ב

הסקי בנורווגיה

לונדון; „פורטרט של מאדמ" באוסף פרטי של האמן. כן מופיע דיוקנו של פיקאסו וציורו של „ליצני". הבולים הונפקו ב־כב בינואר ש.ז.

2000 בולי הקרן הקיימת הונפקו עד כה

קטלוג של בולי הקרן הקיימת לישראל, אשר הוצא בשנת 1973 על ידי לשכת ה

אולימפיאדת החורף 76 באינסברוק

קק"ל בארצות־הברית חובר על ידי מר ל. קפלוב, הגיע עתה לישראל. הוא סוקר בסקירה מקיפה את אלפיים הבולים שהונפקו על ידי הקק"ל, מאז שהופיע הבול „ציון" ב־1902 בווינה. הקטלוג מהווה כלי־עזר חשוב לאספנים ואפשר להשיגו במדור הבולים של הקק"ל בירושלים (בן יהודה 13) המחיר 24 ל"י. אליעזר בן

בולי ישראל חדשים שיופיעו ביוני

3 בולי אמנות

תמונה — ציורו של הצייר מוריץ דניאל אופנהיים (1801—1882), הנמצא במוזיאון ישראל — ירושלים, מופיע על בול הערך של לירה אחת. הצייר, יהודי יליד גרמניה, נתפרסם ביצירותיו על נושאים מקראיים וחיי המשפחה היהודית ופורטרטים של אישים.

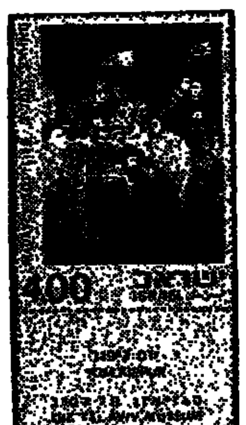
ליום כיפור

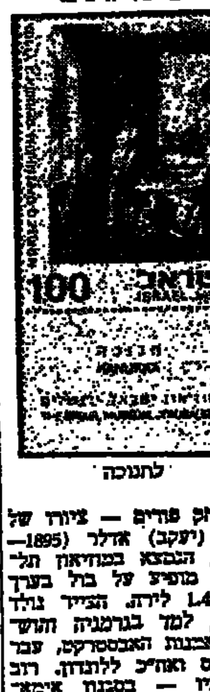

לחנוכה

מנחק פורים — ציורו של ינקל (יעקב) אדלר (1895—1945), הנמצא במוזיאון תל־אביב, מופיע על בול בערך של 1.40 לירה. הצייר נולד בלודז, למד בגרמניה והושפע מאמנות האבסטרקט, עבר לפאריס ואח"כ ללונדון. רוב יצירותיו — בסגנון אימפרסיוניסטי, על נושאים מן הווי היהודי, חיילים יהודיים וכו'.

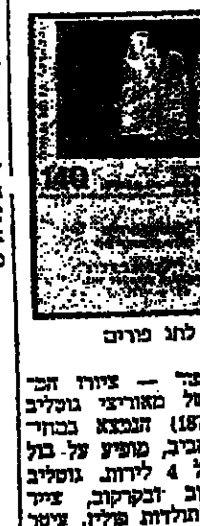
לחג פורים

יום כפור — ציורו המפורסם של מאוריצי גוטליב (1856—1879) הנמצא במוזיאון תל־אביב, מופיע על בול בערך של 4 לירות. גוטליב חי בלבוב ובקרקוב, צייר תמונות לתולדות פולין, ציורי כפרים ופרטים בא לו בזכות תמונות אחדות מחיי היהודים.

בול לחקר הזיקנה

בול בערך של 1.85 ל"י, פרי מכחולו של צ. נרקיס מתל־אביב, יונפק לציון הכנס העולמי לגרונטולוגיה

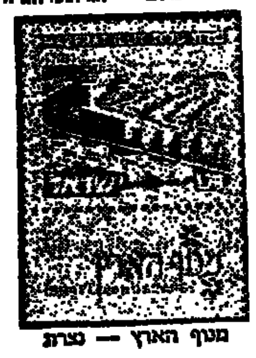
נוף הארץ — נצרת

(חקר הזיקנה) שיערך בישראל. הבול מציג, בציור בעדן, זוג קשישים וכן סמל הארגון הבינלאומי לגרונטולוגיה.

בול לנצרת עלית

בול מהסדרה „נוף הארץ" שצויר על ידי „רולי" — ג. רוטשילד וז. ליפמן. על פי צילום של קרן אור — תל אביב, בערך של 1.70 ל"י, מציג את העיר נצרת עלית.

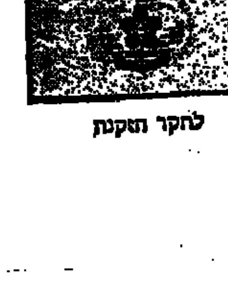
לחקר הזקנה

תשבץ „מעריב" מס. 954

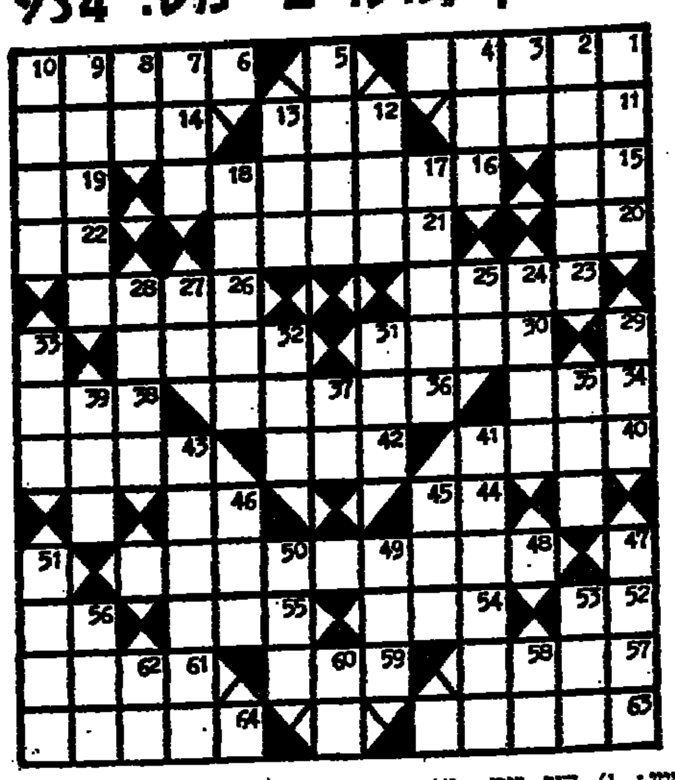

מאוזן: 1) שיר לירי נוגה, 6) מחבר האופרה „הכלה המכורה", 11) נהר בעבר הירדן, 12) מומחה לגילוי עקבות בני אדם, 14) ערוך על־גבי אש, 15) שמא, 16) רשע, נבל, 19) בתוכו, 20) כלת הנאי, 21) כותב מוסיקלי, 22) אוניברסיטה בארצות־הברית, 23) ארגון של מעצמות המערב, 26) התעוררות לפעולה חדשה, 30) מלחין צרפתי, מחבר האופרה „תאיס", 32) כינוי לצעיר בעל כשרונות מצויינים ובלתי רגילים, 34) כתובת, 36) העתקה, לשפת להרג, 38) נכסף, 40) הגמון, 42) מפקדת, 43) שבח, 44) בהמה, 46) גוי, 48) תורה והלקאות, 52) כלה סרוב, 54) כבשה, 55) מעשה המרושה, 56) הו נגינה, 57) ספן, 59) הומר כרצר, 61) שבף, 63) גר צדק, 64) כלי נגינה קדמון.

מאונך: 1) מגדל בפריס, 2) מדינה שכנה, 3) סבים, 4) בן דודים עבבים, 5) ספר במקרא, 7) דוגמה, 8) פצועות, 9) מדינה קדומה מדרום למצרים ובמקרא נקראת „כוש", 10) ללגוג, 12) הומר מינרלי, 13) הפלגה על־פני המים, 17) מצב של „דעיכת נשמה" תוך שלוה מוחלטת של האדם, 18) מעשה, פעולה, 24) אבן, 25) מגש, 27) הג ללא סוף, 28) שם של נביא, 29) נשק קדום, 31) זעזוע, 32) עיר בישראל, 33) רפואה, 35) פלדה, 37) כלי כתיבה, 39) דיבור ריק, 41) מדינה באפריקה, 43) גאיונות, 45) מים קפואים, 46) עבודה, 47) הגב השמן של כבשה, 49) תינוק, 50) משך הזמן שאדם עובד בעבודה מסוימת, 51) בבעול, קלח, 53) דברים נכונים, 56) נוזל לכתיבה, 58) היכן? 60) רטוב, 62) כלי למאור.

בואו חשבון (944)

מ ב י ש
מ א ד
כ ל י מ ה י
א ד י ש ה
ה נ י ם
כ א ב מ ב ב

האימרה: 648071 פ46 מ8ר

7473 9פ2 10459 ש748ר8

בפעולת כפל זו הוחלפו הספרות באותיות. מצא את ערכה של כל אות ורשום את האותיות המתאימות במקום הספרות בשורה למטה. אחר כך, צרף את האותיות והרי מענות אימרה של חז"ל.

פתרונות החידונים הקודמים

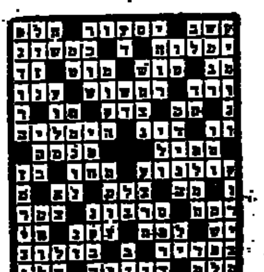
פתרון ל„בואו חשבון" (943)

נא לזהות

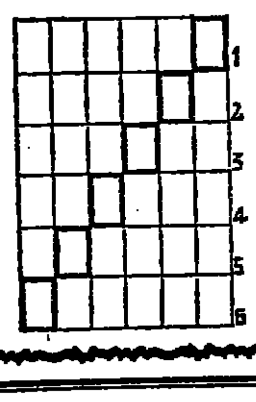

בריבוע זה, בן 36 המשבצות, יש לרשום באלכסון מימין לשמאל, עיר בנחלת שבט יהודה. אולם, הוא יצטרף נכונה אם קודם לכן יירשמו במאוזן ששה ערכים, בהתאם להגדרות.

הגדרות: 1) תורסתיות, 2) הוראה, מובן, 3) לוקסוס, 4) בירת קמבודיה, 5) מין נשק, 6) קיבוץ בעמק הירדן.

שלחו את הפתרונות ל„מעריב" ת.ד. 20044, צרפו את התשבצים ולעיל ורשמו על גבי המעטפות „תשבץ „מעריב" מס' 954", או „בואו חשבון (944)" או „נא לזהות".

שלושים פרסים יוגרלו בין הפותרים.

אברהם כלמן

הפתעות בליגה

שחמט

...ישוב השביעי במשחקי הליגה עמד בסימן כבוד ... בליגה הלאומית ... נראה מכך גם ההדרך ... ויורד למקום השני, נקודה אחת מרכז ה... אך יש לו עוד שני ... שלא נבחרים. אוניברסיטת ת"א עם ששת ... לא הצליחה לגבור על ... בן (שבהרכבה שיחקו ... אמנים בלבד, בהיעדר ... גרוס) התוצאה היא 3:3. הפתעה נוספת: כבן על הלוח הראשון בידי בלשן־לב 1:0, אבנר־ תיקו, קלהר־פונציאנו, צעיר־כהנא תיקו. הלוח האחרון: ספסק בידי וולף.

להשתחרר בכוח בטרם השלים התפתחותו), 14. ד:ה פ:ה, 15. ר־ה5 (ניצול ראשון של מהות ר־ה שהפקיר את 61) פה־דד (כבר הצליח לבן לשבש את התפתחות השחור ד למנוע שחרורו של ר־ג8), 16. מה־ג3 ד:ה, 17. פה:ג4 פ־ה2 (שוב ניצל לבן את היעדרו של ר־ז. עתה לא יצלח ר־ד בגלל 18. פ:פ+ פ:פ, 19. ר:פ צ:צ, 20. צ:ה ולבן יתרון כלי), 18. 47! פ־ת, 19. ר־ג4 פ־ה6 (לא פ־ה3 בגלל 20. פ־61+ עם מה־ג3 ואח"כ מה־ג4), 20. פ־ה6+ פ:פ, 21. ר:פ ר־ד7 (הרץ חזר באיחור לעמדה שנכבש, אך הגנה שחור כבר מתמוטטת), 22. פ־ה4 מה־ו1, 23. מה־ג3 פ־ג5, 24. ר:ר פ:פ (על צ:פ יבוא 25. ר־ה5 צ:ג4, 26. ר:מה צ:מה, 27. ר־ה6!), 25. ר־ה8! (אילו שיחק שחור במגבו 12. — ה6 היה עתה מפלט למלך והתבוללת הלבן היתה נסתרת ע"י מה:ז2+ עם פ־ג3+) כ־ו8 (אסור מה:ו2+ עם פ־ג3+ בגלל מה:ג3 עם צ:צ×. לבן ניצל היטב את סיגורו של שחור בהתפתחות), 26. מה־ה7+ פ־ה7, 27. צ:פ+! מה:צ, 28. מה:ו7+ כ־ו6, 29. צ־ד1+ כ־ג5, 30. ר־ה4+ מה:ר (כפוי, על מ־ג4 יבוא 32. צ־א1×+), 31. צ:מה צ־ה1+, 32. ר־ו1 מ:צ, 33. מה־ג4+ שחור נכנע, כי על כ־ה5 יבוא מה־ג3+ וזוכה בצריח.

משחקי מבחן לנוער

ועדת הנוער החליטה לקיים שני משחקי מבחן שיקבעו מי יעלה לגמר אליפות הנוער. המשחקים ייערכו ביום 4.5 בשעה 16.30 בחיפה: נוער חיפה ג' — בית התלמיד א' כפ"ה, ונוער חיפה ב' — כרמל הנוער ב' מת"א.

המנצחים יתמודדו עם מנצחי התחרויות המוקדמות בגמר, שייערכו ביוני או ביולי. התחרויות המוקדמות הקיפו כ־200 תלמידים ב־38 קבוצות.

בימים ב' וג' בשבוע הבא ייערך שלב הגמר לאליפות קבוצתית של בתי־הספר היסודיים. המקום — ביה"ס ישיבה ביגים, המכינה לישיבות בני עקיבא בגבעת שמואל, ליד אוניברסיטת בר אילן. במוקדמות השתתפו כ־250 תלמידים ב־4 קבוצות. הגמר יתחיל ב־10 בבוקר. התחבורה: אוטובוסים 64, 68, 69 ו־70 (מבר־אילן כמכיכים ברגל).

● „שחמט": הופיעה חוברת אפריל ובה חומר מגוון מהארץ ומהעולם, קריבות, סיומים, בעיות וכו'.

הספר למורה

בתחרות האזורית של דרום־מזרח אסיה ניצח כצפוי רב אמן טורה, שצבר 10 מ־12 ואחריו הסינגפורי טאן עם 8.5. שניהם עולים לתחרות הבינאזורית. אחריהם באליינאס וגייטסון 8 (שניהם זכו בשל כך בדרגת אמן בינלאומי). הפתעת התחרות היתה בנצחונו של היפאני הושינו על טורה:

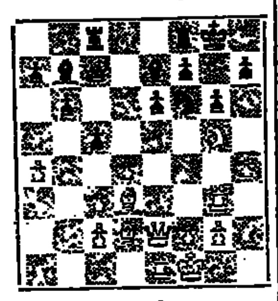

הושינו, בלבן, לא נרתע מהתבולת הקרבה נגד יריבו הגדול: 17. פ:ה6! ה:פ, 18. מה:ה6+ צ־ז7, 19. ר:ה6+! ז:ר, 20. צ:ה6+ מ־ח8, 21. ר־ה6+ מ־ח8, 22. צ:פ ר־ד5, 23. מה־ו5 צ:צ, 24. מה:צ מ־ח8, 25. מה־ז7 (מאיים צ:ר עם ר־ד5) ר־ג4+, 26. מ־ו1 ר:ה4, 2. ר־ז5+ ר:ה, 28. מה:ר+ מ־ז7, 29. צ־ה7+ מ־ה6, 30. צ:מה÷ צ:צ ושחור נכנע במסע ה־48.

גם באליפות הפתוחה של אוסטרליה, שנערכה באדלאיד, לא שפר חלקו של טורה. למרות היותו רב אמן יחיד הקדימהו האוסטרלי פולר, שצבר 9 מ־11. טורה תפס מקום 2—5 עם גריף, זאריד והמילטון — 8 כ"א.

שאול הון

... ליברזון בראש ... גרינפלד ... פנים חדשות ...

מחירון פילקו לעולים ופטורי מס

מכונות כביסה	המחיר
קומט ביו W/30	—300 ל"י + 280 $
סופר ביו W/50/40	—300 ל"י + 300 $
אקוס ביו W/60	—300 ל"י + 350 $
מייבש כביסה	—300 ל"י + 280 $

* המחירים הנ"ל כוללים התקנה, הדרכה, שרות ושנה אחת אחריות.
* מיסים, הובלה בארץ ועמילות מכס ישולמו ע"י הקונה בעת שחרור הטובין.

הספקה מהירה
להשיג בחנויות המובחרות לצרכי חשמל.
אולמי תצוגה: תל־אביב, בן יהודה 61
חיפה, כיכר מאירהוף 9, קרית אליעזר.

PHILCO
פילקו תמיד־באיכות עולמית

בית הספר התיכון החקלאי פרדס־חנה

כנס הבוגרים

יתקיים
ביום רביעי — 30 באפריל 1975

בתכנית:
15.00 — סיור במשק ותחרויות ספורט
18.00 — טקס אזכרה לבוגרינו שנפלו. שיח בוגרים, כיבוד.
20.00 — ערב הווי.

בואו בהמוניכם!

לימודים

סודי · ב"ס לאבטרנים · בגרות · · · רדיו אלקטרוניקה · פקידות · חשבו

חדש בארץ!!!
מכשיר אזעקה למכונית

גודל המכשיר כקופסת גפרורים!

הינך נושא את המכשיר בכיסך. במקרה של פריצת מכוניתך ישמע זמזום במכשיר, ובעזרתו תוכל לגלותה במקרה של גניבה.

מחיר פרסום —.65 ל"י בלבד

שלח שמך וכתובתך בצרוף —.65 ל"י ובדואר חוזר תקבל את המכשיר. „המקור", רחוב ארלוזורוב 115, ת.ד. 164, חולון.

חיים שמי השקעות בע"מ
קבלן בנין
מציע דירות

במקום היפה ביותר

בפתח־תקוה

ברחוב ארלוזורוב 29 פתח־תקוה

ע"י כרי דשא מרהיבי עין

הדירות בנות: 3—3½—4 חדרים
כוללים: מעלית ✱ מים חמים מרכזי
3 כווני אויר, כניסה מפוארת

פרטים במשרד: רחוב הגנה 15, פ"ת, בשעות 19—17 אחה"צ — טל. 912015.

המועצה לענף הלול
מכרז
לעבודות נקיון

המועצה לענף הלול מזמינה קבלני נקיון להגיש הצעות לנקוי משרדיה החדשים ברח' קפלן 2 (בנין חדש) לפי חוזה שנתי.

לפרטים נוספים ולקבלת טופס השתתפות במכרז (תמורת 10 ל"י) נא לפנות למזכירות המועצה שברח' נחלת־בנימין 68, תל אביב, טל. 59266, עד ליום 13.5.75.

המועצה המקומית
מצפה רמון

הודעה

הקבלנים אשר רכשו המכרזים 8/75, 9/75, 10/75, 11/75, 12/75, 13/75, 14/75, מובא לידיעתם כי מועד סגירת המכרזים נדחה עד ליום שישי 9.5.75 שעה 12.00.

אליהו שפירא — ראש המועצה

מתפנים להשכרה!!!

א. דירת 5 חדרים
למשרדים או אולם
150 מ"ר, כולל טלפון.

ב. מגרש + מחסן
2 דונם

כניסה מיידית!

חברת בני־דן, טלפון: 03-417558
08.00—18.00, או בערב 057-97965.

מבעלים - מושבות - גבתים פרטיים

ברשתות המים — אתם צריכים

מרכבים ושיפוצם — מערכות קיטור
מסננים וסינון בקטריאלי — ומשאבות מינון
פוספטים ומתקניהם להדברת חיות — דיאגרמים כלורינטורים ודיזינפקטורים
ניקויים כימיים — מתקנים למים מזוקקים
ומיכלים להשבחת מים — שרות ביקורת קבוע

תכנון ואחזקה בידע מתקדם
אספקה לכל מקום

אתה צריך אותנו

פנה עכשיו לאשה, ת.ד. 419 ראשון לציון
או לטלפון 03-918955

האוניברסיטה העברית בירושלים

שנת היובל תרפ"ה—תשל"ה

מינהל הר הצופים מודיע

החל מיום ראשון 27.4.75 שעה 09.00 תופעל מרכזת טלפונים אוטומטית חדשה בקרית האוניברסיטה העברית בהר הצופים.

מספר הטלפון של המרכזת הינו:

273111

המרכזת מאפשרת חיוג ישיר אל השלוחה המבוקשת ללא הזדקקות למרכזת עצמה. אין אפשרות לפרסם כל מספרי המנויים ולפיכך מתבקשים הפונים להתקשר בפעם הראשונה למספר המרכזת ולקבל הפרטים של המנוי המבוקש. האילו נא לרשום במיכם מספר המנוי ובפעמים הבאות להתקשר אליו ישירות.

היחידות שיחוברו למרכזת החדשה מיום ראשון — 27.4.75 הינם: —

- בית הספר לתלמידים מחו"ל.
- מינהל הר הצופים.
- מחלקת פיתוח ובינוי
- מעונות הסטודנטים ע"ש מאירסדורף (רזניק)

יתר היחידות הנמצאות בהר הצופים יחוברו בשלבים למרכזת החדשה. הודעה על חיבורם תפורסם בנפרד. ליחידות אלה יש להתקשר במספרי הטלפונים הרגילים.

הנהלת הסוכנות היהודית לא"י
ועדת המכרזים הכוללנית — אזור תל־אביב

מכרז מס' 7/75—ת"א

מכירת פרי משמש ושקדים

„דמן" על העץ

הנהלת הסוכנות היהודית לא"י (להלן „הסוכנות"), מזמינה בזאת הצעות מטעם המעוניינים בקניית פרי ממטע זמורות וברקת לפי הפירוט כדלקמן:

מטע ברקת	מטע זמורות
230 דונם שקדים	25 דונם משמש
	86 דונם שקדים

הקניה היא „דמן" על העץ.

את ההצעות למכרז הנ"ל יש להגיש על טופסי הצעה המוללים תנאים שאפשר לקבלם במשרדי הסוכנות ת"א, רח' קפלן 17, חדר 438, החל מיום א' 27.4.75. אפשר לסייר במקום בכל יום בין השעות 08.00—13.00, ולפנות למפקח או למנהלי המטע. בדבר פרטים נוספים נא לפנות לאגף ההדרים, רח' קפלן 17, חדר 624, בשעות 08.00—12.00.

את ההצעות בשני העתקים יש להגיש לתיבת המכרזים הנמצאת במשרדנו בכתובת הנ"ל לא יאוחר מיום ה' 8.5.75 שעה 12.00.

אין הסוכנות מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא והיא רשאית למכור את הפרי למספר מציעים ולפעול בענין זה לפי שיקול דעתה הבלעדי והמוחלט.

יש להמציא ערבות בנקאית בגובה 10% מההצעה.

חוק התכנון והבניה, תשכ"ה — 1965
מרחב תכנון מקומי, שמעונים

הודעה בדבר הפקדת
שינוי תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה—1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז הדרום ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה שמעונים.

הופקד שינוי תכנית מפורטת הנקרא „שינוי מס' 3" לתכנית מפורטת מס' ד/405 — מרכז בין כפרי — צוחר, מועצה אזורית חבל אשכול.

ביחד עם התשריט המצורף אליו.

ואלה הם עיקרי הוראות התכנית:

תחום שטח למרכז כפרי צוחר, קביעת רשת דרכים וסיווגם, קביעת יעודי קרקע, שטחים ציבוריים פתוחים וכו'.

כל המעוניין בשינוי התכנית רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל. כל המעונין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר הרואה את עצמו נפגע על ידי שינוי התכנית וכן מהנדס הועדה המקומית שמרחב התכנון שלה כלול בתחום התכנית או גובל אותו רשאי תוך חדשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות, להגיש התנגדות לשינוי התכנית במשרדי הועדה המקומית האמורה.

י"ז ניסן תשל"ה 31.3.75

י. ורדימון
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הדרום

למכירה בנתניה

במקום הגבוה ביותר

וילה בת 4½ חדרים

עם או בלי ריהוט

כל השכלולים האפשריים, מראה נהדר, גרז' סגור, הסקה מרכזית, בריכת שחיה, סאונה, גינה בת 1300 ממ"ר.

לרציניים בלבד, פרטים במקום.
טלפון 053-27181.

מעוניינים
ברכישת מכונת
איזון דינאמי

משקל חלק עד 15 ק"ג
לאיזון דינאמי בשני מישורים
עד 45 גרם / לס"מ

הצעות להגיש בכתב לחברת „סבקל" בע"מ, ת.ד. 142 חדרה, או למר קלמנוביץ יוסף טלפון 063-26294.

המעוניינים להשתתף

ב־קורס לסוכני ביטוח

המתקיים

בירושלים

בענפי בטוח אלמנטרי ובטוח חיים

יפנו אל צור, חברה לבטוח בע"מ, ירושלים, רח' בן־יהודה 36, טלפון — 233273, 234852.

גם אתה יכול לזכות בחידון הסמלים של מעריב

סדם אחרת!

אם נותרו אצלך טפסי השתתפות מהחידונים שפורסמו ב„מעריב" מלא ושלח אותם ותשתתף בהגרלה הסופית הגדולה בה יוגרלו מאות פרסים יקרי ערך.

המועד האחרון למשלוח פתרונות הוא יום ד' 30.4.75

שלח עוד היום את פתרונך והבטח השתתפותך בהגרלה הסופית.

אבדה פוליסה לביטוח חיים
מס. 23537/380
ע"ש יוסף אלפנדרי
שהוצאה ע"י סהר חברה לבטוח בע"מ.
הפוליסה הנ"ל מבוטלת.
כוצאה, מוסיקה, או מקבלה אינו יכול לרכוש כל זכויות המורתה.

רעפים — POGNANA
דגם מרסייל
צבע תפוז
פאר תוצרת איטליה
LA-TEGOLAIA
רעפי בטון בשלל צבעים
הזקים פי 10 מדרישות התקן. 450 ק"ג לחץ שבירה
רעפי זכוכית משובחים
טל. 055-24984

למכירה
טרקטור זחל
פיאט F.L. 10
מודל 72
במצב טוב מאוד
טלפון 02-526264

1.5. ,4.5.
קורסים חדשים:
- עברית
- אנגלית
- צרפתית
- ספרדית
- איטלקית
- ערבית

מיזוג אויר בכל החדרים. חיילים שלימודיהם חינם עפ"י החוק, ושנרשמו אצלנו מתבקשים לסור בהקדם.

מרכז לשפות
קורן COREN
תל־אביב
שד' דוד המלך 1, טל. 266443
גאולה בנימין 2, טל. 56347

עתיד בטוח!!
באחד מקורסי „מרים"
- ★ מודליסט(ית)
- ★ גזרן(ית) קונפקציה

התחלת הקורס 27.4.75

- ✱ חולצות ומכנסי גברים
- ✱ צייר(ת) אופנה
- ✱ תופרת סלון
- ✱ קורס לבגדי ילדות

עשי בעצמך בחודש
חולצות • חצאיות שמלות
ומכנסיים וחידוש השנה כובעים

התחלת הקורס 28.4.75

האוניברסיטה העברית בירושלים

בית־הספר לחינוך
המכון לחקר הטיפוח בחינוך

מילגה להתמחות בחינוך בלתי־פורמלי

לשנת הלימודים תשל"ו

בית־הספר לחינוך מציע מילגת לימודים לשנת הלימודים תשל"ו.

כוונת המילגה להכשיר את מקבלה לתפקיד מרכזי בתחום החינוך הבלתי־פורמלי, עלידי תוכנית לימודים מותאמת בתחום של מדעי ההתנהגות.

על המועמד להיות בעל הכישורים הבאים:

1. בעל תואר ראשון במדעי ההתנהגות, הזכאי להמשיך בלימודיו לקראת תואר שני.
2. תושב ישראל.
3. בעל נסיון במשרה אחראית בחינוך בלתי־פורמלי, של 3 שנות עבודה לפחות (לאחר סיום לימודיו התיכוניים).

(הערה: מועמד רצוי, בעל נסיון עשיר ומגוון בתחום העבודה עם נוער, שאין לו עדיין תואר ראשון, עשוי גם הוא להיות מועמד לקבלת המילגה).

מקבל המילגה יידרש:

1. להשתלב בתוכנית הלימודים, שתכשירו לתפקידי מפתח חינוכיים ומינהליים בתחום החינוך הבלתי־פורמלי ואשר תאושר על־ידי הועדה האחראית.
2. לעבוד במשך תקופת לימודיו במשרה חלקית, בנושא הקשור לתחום החינוך הבלתי־פורמלי; גם עבודה זו תאושר על־ידי הועדה הנ"ל.
3. להתחייב לעבוד לאחר תום לימודיו באחת המערכות של החינוך הבלתי־פורמלי בישראל. על כל שנת לימודים במימון המילגה, יתחייב המועמד להחזיר 2 שנות עבודה.

המילגה כוללת: שכר לימוד, מענק מחיה, הוצאות מחקר.

בקשות בכתב לטופסי מועמדות נא להפנות אל: „תוכנית המלגות", המכון לחקר הטיפוח בחינוך, בית־הספר לחינוך, האוניברסיטה העברית בירושלים.

ותרו מספר מקומות
לכתות ט' יוד
במגמת הדפוס
(בלט אופסט)
בבית־הספר העירוני המקיף
„עמל"
ע"ש ליידי דיוויס נווה־אביב

מתקבלים תלמידים/ות בעלי הישגים בלימודיהם ואשר נוטים למקצוע אסתטי ובעל אתגר.

רח' בני־אפרים 226 תל־אביב טלפון 476160

לתושבי הרצליה והסביבה
הכשרה מקצועית בקורסי ערב
לפי תכנית משרד העבודה

חשמלאות, אלקטרוניקה, שרטוט (מכונות, בנין), עיצוב פנים, גרפיקה, I.B.M

לפנות: „אמירים", הרצליה, רח' עצמאות 59, (מול „אגד"), בשעות 7—4 אחה"צ.

מספר המקומות מוגבל

הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

המדור ללמודי חוץ
מודיע על פתיחה

קורסי הכנה
לבחינות המיון לטכניון
ולמוסדות להשכלה גבוהה

בחיפה ובתל־אביב

1. **קורס יסודי:** המיועד לבעלי תעודת בגרות במגמות ההומנית והביולוגית וכן למתעבדים משאר המגמות שהפסיקו לימודיהם לפני מספר שנים רב. המעוניינים לחזור וללמוד את החומר, לקראת בחינות המיון שיתקיימו במרץ 1976.

מועד הפתיחה: יולי 1975

2. **קורס מורחב:** המיועד לבוגרי המגמות הריאליות בבתי הספר התיכוניים אשר סיימו לימודיהם לפני מספר שנים רב, המעוניינים לחזור וללמוד את החומר, לקראת בחינות המיון שיתקיימו בדצמבר 1975.

מועד הפתיחה: יולי 1975

3. **קורס מרוכז:** המיועד לבעלי תעודת בגרות מכל המגמות המעוניינים לחזור על החומר, לקראת בחינות המיון שיתקיימו ביולי 1975.

מועד הפתיחה: יוני 1975

פרטים והרשמה:
בחיפה: הטכניון, בנין ראשי, הדר הכרמל, טלפון 667818, 661151.
בתל־אביב: הטכניון, רחוב ליסין 14, טלפון 268126/7, 266092.

מזכירות ופקידות

נפתחים קורסי בוקר וערב חדשים (30.4)

בזמן קצר תלמדי קורס יסודי הכולל: משרדאות, התכתבות, אמצעי תקשורת, כתבנות, נוהלי עבודה, חשבונאות וכו'. ● הרצאות בנושאי שפות החן תימוטין וסיורים בתערוכות למיכון משרדי

הדרכה, ההרשמה מסתיימת

שרותפל

תל־אביב, רח' דיזנגוף 82 (ליד ככר דיזנגוף)
תל־אביב, אלנבי 140 (התחנה המרכזית) טל. 615314
רמת־גן, רח' ז'בוטינסקי 54 (מול רמה) טל. 724335
ירושלים, מרדכי בן הלל 10 (פנת בן יהודה) טל. 232748

האוניברסיטה העברית בירושלים

שנת היובל תרפ"ה—תשל"ה

בית צרפת

מודיע

קורסים לצרפתית למתחילים ולמתקדמים

יפתחו בקרוב בבית־צרפת, האוניברסיטה העברית בירושלים.

ההרשמה בימים ג' רד' בין השעות 10.00—12.00, טלפון 63862.

הרמס HERMES
בתאריך 27.4.75 יפתח קורס
פקידות הנה"ח
בפקוח משרד העבודה
חיפה הרצל 44 ת"א בן יהודה 28

טכניקום
בוקר ערב
מדרשה טכנית
קורס חדש 30.4.75
גרפיקה שרטוט
מכונות · בנין וארכיטקטורה
תל אביב בן יהודה 28 חיפה הרצל 44

משרד החינוך והתרבות
היחידה לתלמידים מחוננים

הטכניון — מכון טכנולוגי לישראל
המדור ללימודי חוץ
היחידה לנוער

מודיעים על בחינות הכניסה

לחוגי התלמידים המחוננים

אשר יערכו בשנה"ל תשל"ו בטכניון ומיועדים לתלמידים מאזור הצפון.

- — החוגים מיועדים לתלמידים בעלי פוטנציאל שכלי גבוה במיוחד.
- — בחינת הכניסה תערך ביולי 1975 ומחירה 55 ל"י.
- — קיימת אפשרות למתן מלגות לתלמידים ממשפחות מעוטות יכולת.

פרטים והרשמה: הטכניון בחיפה, המדור ללימודי חוץ, היחידה לנוער, ת.ד. 4959 חיפה, טלפון 667818, 661151. פרטים ויעוץ בימים א' ב' בשעות 16.00—18.00.

המכון הישראלי לספרות ולקוסמטיקה
מכון הילנה
קורסים ל־ ספרות נשים קוסמטיקה
תל־אביב, רח' יהודה 4 פנת דיזנגוף 190, טל. 229388, 226066

בית הספר התיכון
נמשכת ההרשמה לשנת הלימודים תשל"ו
נתיב עיוני ✦ נתיב מקצועי

פטור מלא מדמי בגרות ושכ"ל לתלמידי...

האם אתה אוהב לצייר?

הנהלת חשבונות
שרותפל

טכניקום
אלקטרוניקה טלויזיה
בפקוח משרד העבודה
חיפה הרצל 44 ת"א בן יהודה 28

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב

לימודים

חינוך על־יסודי · בי״ס לאקסטרנים · בגרות · · · רדיו אלקטרוניקה · פקידות · חשבונאות · · ·

אופקים חדשים בחיל האויר

חיל האויר
מציע תפקידים בשרות קבע במקצועות אחזקה, אלקטרוניקה, מינהלה ושרותים.
התפקידים מציבים אתגר מקצועי עם אפשרויות הכשרה וקידום.
מקומות השרות-בכל אזורי הארץ.

המעונינים יפנו טלפונית: 03-693881 או 03-693415
בימים א׳-ה׳ בין השעות 0800-1800, בימי ו׳ בין השעות 0800-1400 או בכתב לד.צ. 2348 צה״ל ויוזמנו לראיון התאמה

הצטרף למשרתי הקבע בחיל האויר

למדי מקצוע ב־3 חדשים
במקום מגוריך - בכל הארץ

נקבנות בשיטת IBM

מקצוע שאין בו אבטלה והשתכרי טוב יותר. לאחר שנכשירך תוך 3 חדשים, נפנה אותך למקום עבודה מתאים ללא תלות בגיל והשכלה

לימוד
בוקר • צהרים • ערב
לפי בחירה

קורס בתבניות חינם למעונינות

• תעודת הסמכה •

פרטים והרשמה במשרדי
"המכון להכשרה מקצועית"
בשעות 9 - 1 ולפנה״צ 4 - 8 אחה״צ

תל־אביב: רח׳ נחמן 7 ...; רמת־גן: רח׳ ז׳בוטינסקי 41; חיפה: רח׳ ביאליק 17 ...; חולון: רח׳ סוקולוב 46 ...; פתח־תקוה: רח׳ בלפור 14
ירושלים: רח׳ אגריפס 8 ...; רחובות: רח׳ יעקב 3 ...; רמלה: רח׳ נורדאו 8 ...; באר שבע: רח׳ הרצל 86 ...

כל מה שרצית לדעת על:

1. קבלת תואר אקדמי מוכר של B.A., B.Sc. אוניברסיטת לונדון
* בביתך, בזמנך הפנוי

2. השתלמות אקדמית נוספת לבעלי תואר אקדמי
* בביתך, בזמנך הפנוי

3. תעודת בגרות ללא בחינה במתימטיקה
4. מקצועות בלבד
* בביתך, בזמנך הפנוי

פנה לנציגות WOLSEY HALL-OXFORD בישראל
טל. 247293 לקבלת פרטים נוספים וידיעון חינם, או מלא ושלח את התלוש:

WOLSEY HALL-OXFORD
רחוב בר־כוכבא 28, תל־אביב
(ע״י כיכר דיזנגוף) ת.ד. 16011
נא לשלוח אלי ידיעון חינם, (ללא כל התחייבות מצידי) בנושא: 1, 2, 3.
(סמן בעיגול את המתאים)
שם מלא וכתובת: ____

מדרשת שדה־בוקר בנגב
• באו ללמוד
באוירה מיוחדת
בנוף קסום

בית הספר התיכון "הר־הנגב"
ממשיך ההרשמה לשנת הלימודים תשל״ו לכתות ט׳, י׳, י״א, י״ב

* נתיב עיוני — מגמות: חברתית, ביולוגית
* נתיב מקצועי — מגמות: אלקטרוניקה, חשבונאות
* נתיב לדוברי אנגלית — לכתות י״א י״ב בלבד, הכנה לבגרות

פטור מלא מדמי פנימיה ושכ״ל לתלמידים מצטיינים מכל הארץ

בדבר פרטים נא לפנות למזכירות ביה״ס התיכון, מדרשת שדה בוקר, הר הנגב. טל׳ 80053, 80051, 057-80046.

אוניברסיטת בן־גוריון בנגב
באר־שבע
מודיעה על

פתיחת ההרשמה ללימודים לקראת תארים מתקדמים (M.Sc., Ph.d.)
לשנת הלימודים תשל״ו

בפקולטה למדעי הטבע
במחלקות:
- **ביולוגיה** (פיזיולוגיה של צמחים; פיזיולוגיה של יונקים; גנטיקה וציטומטיקה; ביולוגיה מולקולרית; ביוכימיה).
- **מתמטיקה**
- **פיסיקה** (פיסיקת מצב מוצק; פיסיקה ביולוגית ורפואית; אסטרופיסיקה; פיסיקה גרעינית וחלקיקים אלמנטריים).
- **כימיה** (כימיה אורגנית סינטטית, כימיה אורגנית פיזיקלית, ספקטרוסקופיה, מכניקה סטטיסטית, כימיה אי אורגנית, אלקטרוכימיה, קריסטלוגרפיה בקרני X, פלימרים).
- **גאולוגיה ומינרלוגיה** (גיאולוגיה סטרוקטורלית ורגיונלית, סדימנטולוגיה, מערכות מינרולוגיות טבעיות וסינטטיות, גיאוכימיה בסיסית ותעשייתית).

בפקולטה לטכנולוגיה
במחלקות:
- הנדסת מכונות — הנדסת תעשיה וניהול
- הנדסת חשמל — הנדסת חמרים (מטלורגיה)
- הנדסה כימית — הנדסה גרעינית

הערה:
1. קבלת התואר Ph.D. מותנית באישור המועצה להשכלה גבוהה למתן תואר שלישי ע״י הפקולטות למדעי הטבע והטכנולוגיה.
2. לחלק מן הנרשמים ללימודים גבוהים תינתן האפשרות לשמש בתפקידי הוראה.

לקבלת פרטים נוספים וטפסי הרשמה, נא לפנות אל המזכירות ללימודים מוסמכים ותלמידי מחקר, אוניברסיטת בן־גוריון בנגב ת.ד. 2053 טל׳ 057-71241, או אישית לחדר 2/א׳ בבית היאס, באר־שבע.

אוניברסיטת תל־אביב
היחידה לרישום ולקבלה
וביה״ס לחינוך / המרכז לחינוך טכנולוגי בחולון
מודיעים על

המשך הרישום לחוג לחינוך טכנולוגי

החוג מכשיר מורים להוראת המקצועות הטכנולוגיים בחינוך העל־יסודי במגמות הבאות:
מכונות
חשמל ואלקטרוניקה
בניין
בתכנון נמצא מסלול לעיצוב טכנולוגי
משך הלימודים 4 שנים. לבוגרי החוג מוענק התואר "בוגר במדעים לחינוך טכנולוגי" B.Sc. (T.E.)
שכר הלימוד 600* ל״י לשנה.
לכל סטודנט ניתנת הלוואה או מענק מותנה (לפי בחירה) בסך —.2000 ל״י לכל שנת לימוד.
רשאים להירשם בעלי תעודת בגרות או בעלי תעודת גמר מורחבת בוגרי בית ספר תיכון מקצועי ארבע שנתי.
הרישום יסתיים ביום ה׳, כ׳ באייר תשל״ה 1.5.75.
חוברות הסברה וטופסי רישום ניתן לרכוש תמורת 5 ל״י במרכז לחינוך טכנולוגי, במזכירות החוג, רח׳ גולומב 52, חולון, בימים א׳—ו׳ בין השעות: 08.00—13.00.
* ולא כפי שפורסם עד כה.

האם אתה מתעניין בגראפיקה? האם אתה מוכן ללמוד את אמנות הגראפיקה בביתך בזמנך הפנוי? שלח ל"פ ..."
המכונים האמריקאים להשכלה בכתב ...

לכבוד
המכונים האמריקאיים להשכלה בכתב,
ת.ד. 28124 תל־אביב, למס׳ 77.
אבקשכם לשלוח אלי, ללא כל התחייבות כספית מצידי, חוברת הסברה ומבחן התאמת כשרון למקצוע הגראפיקה.
שם ____ (2)
כתובת ____ טל. ____

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב

אוניברסיטת תל־אביב
היחידה לרישום ולקבלה
מודיעה על

סיום הרישום לפאקולטה לניהול
— ביה״ס למוסמכים במינהל עסקים ע״ש ליאון רקנאטי
לשנת הלימודים תשל״ו

ללימודים לקראת התואר מוסמך במינהל עסקים (מב״ע) וללימודים לקראת התואר מוסמך למדעי הניהול (מלמ״ן): מערכות מידע; חקר ביצועים; התנהגות אירגונית.

הרישום יסתיים ביום ה׳ 1.5.75
חוברת הסברה וטופסי רישום ניתן לרכוש תמורת 5 ל״י, במפעל השכפול בבניין האקדמיה למוסיקה, קרית האוניברסיטה רמת אביב — בימים א׳—ה׳ מ־09.00—17.00, וביום ו׳ מ־09.00—13.00.
כמו כן, אפשר לפנות בכתב למפעל השכפול — בית ההוצאה של אגודת הסטודנטים, אוניברסיטת ת״א, ת״ד 39287 רמת־אביב (ללא צירוף המחאת דואר על סך 5 ל״י, לא תישלח החוברת).
חיילים בשירות סדיר יקבלו את החוברת חינם, אישית או לכתובתם הצבאית.

הנהלת חשבונות
נפתחים קורסים חדשים

הנה״ח למתחילים ולמתקדמים (2+1)	בקר	28.4 —
הנה״ח למתחילים ולמתקדמים (2+1)	ערב	1.5 —
הנהלת חשבונות למתקדמים (2)	ערב	30.4 —
הנהלת חשבונות למשתלמים (3)	ערב	14.5 —
הנהלת חשבונות — הכנה לאוניברסיטה	ערב	4.5 —

שרותים

תל־אביב: רחוב דיזנגוף 82 (ליד כיכר דיזנגוף)
תל־אביב: אלנבי 140 (התחנה המרכזית) טל. 615314
רמת־גן: רחוב ז׳בוטינסקי 54 (מול רמה) טל. 724335
ירושלים: מרדכי בן הלל 10 (מגדל בן יהודה) טל. 232748

למד והשתלם בבתב
בחר לך נושא לעסוק בו בכל שעה שתרצה
מבחר של קורסים

* אלקטרוניקה סוג ו
* חשמלאי מוסמך+עזר
* שרטוט שלב א׳
* טלויזיה (למהנדסים, הנדסאים וטכנאי אלקטרוניקה)
* הנהלת חשבונות סוג ו
* מגמה כללית

בתנאי תשלום נוחים ביותר.
נערוך מפגשים כתתיים בצורה משולבת

פרטים והרשמה: כל יום בין השעות 08.00-19.00, ביום ו׳ עד 13.00.
רח׳ בורוכוב 46, טל. 225650, 225795 / 267636, 264193.

המכון להשתלמות מקצועית משולבת
משרד העבודה — אורט ישראל

תכנות מחשבים
נפתחים קורסי ערב
בת״א, חיפה, ירושלים ובאר־שבע.

מתקבלים רק מסיימי 12 שנות לימוד בעלי נתונים מתאימים — לאחר מיון קפדני.
בוגרי הקורסים להכשרת מתכנתים בכירים, יקבלו הפנייה למקומות עבודה מתאימים בהתאם להשגותם.

לקבלת פרטים נא לצלצל:
לטל. 739193 ת״א טל. 669041 חיפה.

לכב׳ המכון להכשרה מקצועית
ת.ד. 28125 תל־אביב (למספר 111) — 1
נא לשלוח לי פרוספקט על הקורסים להכשרת מתכנתים בכירים.
שמי ____
השכלה ____
כתובתי ____

אוניברסיטת חיפה
היחידה ללמודי חוץ
החלה ההרשמה ללמודי תעודה
לשנה״ל תשל״ו

1. **מנהל עסקים** (תלת שנתי)
יתקבלו מועמדים הנושאים בתפקידים בכירים בנהול — יועדפו בעלי תואר אקדמי.
2. **שווק** (דו שנתי)
למנהלי מכירות במפעלים.
3. **גרונטולוגיה**
למנהלי כח אדם במפעלים ועובדים העוסקים בנושאי פרישה.
ההרשמה תסתיים ב־31.5.75.
כל המועמדים יוזמנו בפני ועדת קבלה שתחליט על קבלתם.
פרטים נוספים: היחידה ללמודי חוץ, אוניברסיטת חיפה. טל: 246444 או 254411/443.

טכניקום
במחזור 28.4.75 יפתח קורס
אלקטרוניקה + טלויזיה
בפקוח משרד העבודה
חיפה הרצל 44 ת״א בן יהודה 28

לימודים

חינוך על־יסודי · בי"ס לאכסטרנים · בגרות · · · רדיו אלקטרוניקה · פקידות · חשבונאות · · ·

משרד העבודה משרד החינוך והתרבות אורט ישראל
המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית

נמשכת ההרשמה
לשנת הלימודים תשל"ו
למכללות הטכנולוגיות של "אורט"
לימודי יום וערב

מכללת „אורט" ירושלים: רח' הנביאים 42 טל': 225919, 233675
לימודי ערב לתואר הנדסאי
במקצועות: אלקטרוניקה, בנין ואדריכלות, מכונות.
במקצועות: מדריכים מוסמכים, הנדסאים להוראה.

מכללת „ידסינגלובסקי": כביש הכרמים 28, תל־אביב, טל': 761480,
לימודי יום וערב.
במקצועות: אלקטרוניקה, חשמל, מכונות, תעשיה וניהול, הנדסה רפואית,
לימודי יום לתואר הנדסאי.
במקצועות: אלקטרוניקה לתואר הנדסאי הנדסאי. **לימודי ערב.**
במקצועות: מדריכים מוסמכים, טכנאים מוסמכים להוראה והדרכה הנדסאים להוראה **לימודי ערב.**

מכללת „אורט" גבעתיים: רחוב כצנלסון 13 טל': 729795, 729103,
לימודי יום וערב
במקצועות: בנין, אדריכלות, מכונות, אוטומציה, קירור ומיזוג אויר,
לימודי המחשב, לתואר הנדסאי **לימודי יום.**
במקצועות: בנין ואדריכלות, לימודי המחשב **לימודי ערב** לתואר הנדסאי
במקצועות: מכונות, קירור ומיזוג אויר, אוטומציה לתואר **טכנאי,** לימודי ערב.

מכללת „אורט" נתניה: אזור התעשיה הרדש, טל': 22922, 23744,
לימודי יום וערב
במקצועות: אלקטרוניקה, מכונות, חשמל, מכשור ובקרה
לתואר הנדסאי לימודי יום
במקצועות: הדם הנדסאים **בלימודי ערב**

בית ספר „אורט" להנדסאים כפר־סבא:
רח' משטרת כפר־סבא, טל': 525-31557 **לימודי יום וערב**
במקצועות: הנדסאות הסביבה (אקולוגיה) **לתואר הנדסאי לימודי יום**
במקצועות: אלקטרוניקה, מכונות וחשמל לתואר **טכנאי,** לימודי ערב.

בי"ס „אורט" לטכנאים ת"א: רחוב שפע טל, טל': 269360, 264292,
לימודי יום וערב
במקצועות: אלקטרוניקה, חשמל, מכונות, בנין ויצור **לתואר טכנאי**

הלימודים בסמסטר הקיץ תשל"ה יתחילו בחודש יוני

בי"ס „אורט" לטכנאים אשדוד:
בית הספר הימי אורט, גבעת המגדלור. טל': 21256 **לימודי ערב**
במקצוע: אלקטרוניקה לתואר **טכנאי.**

- **תנאי קבלה:** בעלי תעודת בגרות או בוגרי י"ב כיתות בית־ספר מקצועי (מסמ"ר א').
- **פרטים והרשמה:** במשרדי המכללות ובתי הספר.

למד בביתך | בגרות ומוקדמות

אם אתה שואף להצליח בבחינות הבגרות והמוקדמות וללמוד בכתב בצורה רצינית ותחת פיקוח בהתאם לתכניות הלימוד של משרד החינוך, אנו נסייע בידך להגשים את שאיפתך. באפשרותך להיבחן במועדים הנוחים לך.

לרשות הלומדים יעמדו יועצים לעזרה אישית בסניפי המכללה העברית להשתלמות בכתב.

מגמות נוספות לבחירתך:
1. אנגלית ושפה אחרת
2. הכנה לטכניון אנגלית לאוניברסיטה
3. אלקטרוניקה — בניית מכשיר רדיו ואיטקה
4. הנהלת ומדעי המסחר
5. טכנאות
6. גרפיקה וציור
7. פתוגזה יהודי ציבור
8. פסיכולוגיה

לשם קבלת פרטים מלאים מלא את התלוש הרצ"ב ושלח בהקדם אל ה' מדור ליעוץ מקצועי ת.ד. 33114 ת"א

מעונין בקורס ....
שם ....
כתובת ....
טל' ....

המכללה העברית להשתלמות בכתב

המכונים הבריטיים
תל אביב, שד' רוטשילד 93 טל' 624162
חיפה, נורדאו 30 טל' 667040
ירושלים, ההסתדרות 22 טל' 224769
שעות ההרשמה: 8.00—20.00 ללא הפסקה

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל

מזכירות לימודי הסמכה
מדור רישום וקבלת מועמדים

מודיע על

פתיחת מועד ב' של ההרשמה לסמסטר חורף תשל"ו

ההרשמה במועד ב' לסמסטר חורף (המתחיל בחודש אוקטובר) תתחיל ביום א' 4.5.75 ותסתיים ביום ו' 13.6.75.

ההרשמה היא לכל היחידות האקדמיות בטכניון למעט לפקולטה לרפואה.

לפקולטה לרפואה יכולים להרשם רק מועמדים אשר ניגשו לבחינות הפסיכומטריות ב־30.3.75 ומועדי העתודה האקדמית.

בחינות המיון יתקיימו בתאריכים הבאים:

מבחן פסיכומטרי להנדסה	— יום ו' 25.7.75 בשעה 09.00
מבחן פסיכומטרי לרפואה	— יום ב' 28.7.75 בשעה 09.00
מבחן בציור	— יום ג' 29.7.75 בשעה 09.00
מבחן בביולוגיה	— יום ד' 30.7.75 בשעה 09.00
מבחן במתמטיקה	— יום ה' 31.7.75 בשעה 09.00
מבחן בפיסיקה	— יום ו' 1.8.75 בשעה 08.30

שים לב! המבחן הפסיכומטרי להנדסה הינו חובה ומיועד לכל המועמדים לסמסטר חורף תשל"ו המבקשים להתקבל באחת הד עדיפויות לפקולטות ההנדסיות: אזרחית, מכונות, נהול ולפקולטה לארכיטקטורה, למעט מועמדים אשר נבחנו בחודש מרץ, מועמדים שנבחנו במסגרת המרכז ללמודים קדם אקדמיים ועולים חדשים.

טפסי הרשמה ו„ידיעון למועמדים" ניתן לרכוש תמורת 5 ל"י בשתי צורות:

א. באמצעות הדאר — ע"י משלוח המחאת דאר/או שובר תשלום (לזכות הטכניון מס' חשבון 5302041) אל מכלול בע"מ, קרית הטכניון חיפה. טלפון 223854 או אל המדור ללימודי חוץ, רח' לסין 14, ת"א טלפון 268126.

ב. ע"י פניה אישית לכתובות הנ"ל בשעות הקבלה המפורטות להלן:
— במכלול, קרית הטכניון, בימים א'—ה' בין השעות 08.00—14.00.
— במדור ללימודי חוץ בתל־אביב בימים א'—ה' בין השעות 08.00—13.00, 16.00—19.00.

משרד החינוך והתרבות
המחלקה להכשרת עובדי הוראה

בית המדרש למורים העברי הממלכתי
ע"ש דוד ילין
בית הכרם, ירושלים

הרשמה
לשנת הלימודים תשל"ו
(ההרשמה תסתיים ביום 23.5.75)

מגמות הלימוד:	התמחויות לבחירה:
1. מחנכות לגיל הרך	— מתמטיקה
2. גננות (לגילאי 0—4; 3—6)	— אנגלית
3. מחנכים לביה"ס היסודי	— מדעי הטבע
4. מורות לחינוך הערבי	— מקצועות הומניסטיים
5. מחנכים לחטיבת הביניים	— יהדות זמננו
6. מורים לאומנויות טכניות (מלאכה)	— ספרות ילדים וניהול ספריה
	— חינוך מיוחד
	— חינוך מבוגרים
	— ערבית

בשנת הלימודים תשל"ו ייפתח מסלול מיוחד לחטיבת הביניים ארבע־שנתי, בחסות האוניברסיטה העברית, לקראת תואר בוגר בהוראה במדעי הרוח והטבע (מתן התואר טעון הסמכה נוספת מיוחדת מאת המועצה להשכלה גבוהה).

קורסים:
1. **מכון לחינוך ריפויי ע"ש רחל שזר** לילדים המוגבלים בשכלם ולילדים עם ליקויים בתפקודי המוח ולבעלי תעודת הוראה או בעלי תואר אקדמי.
2. **מכינה לתלמידים עולים.**

לקבלת פרטים נא לפנות למזכירות בית המדרש בבית־הכרם, ירושלים ת.ד. 3578, בשעות 9—12 לפנה"צ, טל. 523151/2.

ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י / המרכז לתרבות ולחינוך

מישלב
בית ספר ערב לאכסטרנים
נפתחות כיתות ערב ובוקר למבוגרים

כיתות בוקר
למבוגרים בתל־אביב ובחיפה
הקורס מיועד: לאחיות, עצמאיים, מדריכי נוער, אנשי כוחות הבטחון, משוחררי צה"ל, עקרות בית והעובדים במשמרות.

כיתות ערב
נמשכת ההרשמה לכיתות ערב בכל סניפי מישלב
התחלת הלימודים 4.5.75

פרטים והרשמה:
תל־אביב: מישלב, רח' הירכון 53, טל. 263185, 10—1, 17—19.
חיפה: רח' הגליל 45, בת גלים, טל. 520797, 8—11, 16—19.

ההרשמה לסניפי מישלב בשעות 5—7 אחה"צ
ירושלים: בי"ס כי"ח, רח' כי"ח
חולון: בי"ס רביבים, רח' השומר
בת ים: בי"ס בבלכתי א', רח' הפלמ"ח
נס־ציונה: מועצת פועלי נס־ציונה
טבריה: צירית טבריה
נצרת: מועצת פועלי נצרת
רעננה: מועצת פועלי רעננה
גבעת אולגה: בי"ס אור לקף
אור עקיבא: בי"ס רוטשילד
בית שאן: הספריה העירונית בית שאן

למד בגרות בביתך!

אנו נכין אותך בביתך, בזמנך הפנוי, ולפי הקצב המתאים לך, למועדי הבחינות הנוחים לך. טובי המורים בארץ יבדקו את שיעוריך. כל לומד רשאי להשתתף בהרצאות ותרגולי סיכום בשלוחת המכון הקרובה אליו — ללא תשלום נוסף.
הנחה של 10% לחיילים.

קורסים נוספים בכתב
- תכנות מחשבים
- רדיו אלקטרוניקה כולל חלקים ומכשירים
- צילום — כולל מכשירי פיתוח
- גרפיקה שימושית
- פרסום ויחסי ציבור
- אדריכלות פנים

לקבלת תכנית לימודים חינם פנה אישית או שלח התלוש הרצ"ב לת.ד. 28124 תל־אביב.
שם: ..... מעונין בלימוד: .....
כתובת: ..... טל. .....

בכל מקום בארץ	תל־אביב	חיפה	רמת־גן	באר שבע
פנה אישית או בכתב ל ת.ד. 28124 ת"א	רח' שלומון 7 (תחנה המרכזית)	רח' בלפור 5 (בנין המשרד למגן בה"ל)	רח' ז'בוטינסקי 61 (ליד קולנוע רמה)	רח' החלוץ 86 (מול קולנוע סביון)
	חולון	פתח־תקוה	ירושלים	רחובות
	רח' סוקולוב 48 (ליד הסופרמרקט)	רח' בלפור 14	רח' אגריפס 8 (מול קולנוע אורה)	רח' יעקב 3 (מול אגד)

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב

החלה ההרשמה ללימודי בקר וערב

* להשלמת השכלה כללית (כתות ח'—י"ב)
* לקראת סווג מקצועי ואפשרות לבחינות מוקדמות

למוסדות ומפעלים, קבוצות וישובים אפשרות לארגן קורסים מקומיים לפי דרישה.

פרטים והרשמה: כל יום בין השעות 08.00—19.00 ביום ו' עד 13.00
תל אביב: רח' בוגרשוב 66, טל. 225690, 225795. שד' דוד המלך 39, טל. 267436, 264193.
ירושלים: רח' יפו 68 (בית כולבו), טל. 226455
חיפה: רח' הנביאים 20, טל. 664282, 664672
באר שבע: רח' הפלמ"ח 47, טל. 72781
אשדוד: ביה"ס התיכון דתי, 17—19

המכון להשתלמות מקצועית משולבת
משרד העבודה · אורט ישראל

למד בביתך בהתכתבות

20% הנחה לחיילים בשירות פעיל

לשם קבלת פרטים מלאים מלא את התלוש הרצ"ב ושלח בהקדם אל המדור לייעוץ מקצועי ת.ד. 33114 תל־אביב.
מעונין בקורס .....
שם .....
כתובת ..... טל. .....

המכונים הבריטיים - המוסד הותיק והמנוסה בארץ להקניית השכלה בכתב מציע לך ללמוד בביתך את המקצועות הבאים בשיטות שהוכחו בהצלחה בארץ ובחו"ל. הלימודים הם תחת פיקוח ובהדרכת צוות מורים ומפקחים שהם מטובי כוחות ההוראה בארץ.

בגרות ומוקדמות
לרשות הלומדים בקורס יעמדו יועצים לעזרה אישית בסניפי המכונים הבריטיים
1. הכנה לבחינות בגרות
2. הכנה לבחינות מוקדמות

אנגלית ושפות אחרות
1. אנגלית למתחילים
2. אנגלית למתקדמים
3. אנגלית כולל
4. אנגלית למשתלמים
5. אנגלית לבחינות בגרות
6. אנגלית בתקליט
7. קורספונדנציה מסחרית באנגלית
8. צרפתית למתחילים
9. ערבית מדוברת
10. ערבית ספרותית
11. גרמנית למתחילים
12. עברית - שיפור הסגנון
13. עברית - שיפור הלשון וההבעה
14. כתיב עברי
15. עברית למתחילים
16. עברית למתקדמים
17. עברית למשתלמים

טכנאות
1. קורסים טכניים - בנין ומכונות
2. טכנאות מכונות
3. טכנאות רדיו
4. טכנאות בנין
5. טכנאות חשמל
6. חשמלאי מוסמך

אלקטרוניקה - בניית מכשיר רדיו ואזעקה
1. אלקטרוניקה ורדיו מעשי (כולל מעבדה ללימוד בניית מכשיר אזעקה ומכשיר רדיו)
2. קורס יסודי באלקטרוניקה
3. קורס יסודי בטלויזיה

הכנה לטכניון ואנגלית לאוניברסיטה
לרשות הלומדים בקורס יעמדו יועצים לעזרה אישית בסניפי המכונים הבריטיים
1. הכנה לטכניון במתמטיקה
2. הכנה לטכניון בפיזיקה
3. הכנה לאוניברסיטה באנגלית

הנהלת חשבונות ומדעי המסחר
1. הנה"ח למתחילים
2. קורס כללי בהנה"ח
3. חשבונאות למתקדמים
4. הנה"ח סוג 1
5. הנה"ח סוג 2
6. הנה"ח סוג 3
7. מנהלי חשבונות מוסמכים
8. ראית חשבון
9. תמחיר
10. ארגון וניהול עסקים
11. קורספונדנציה מסחרית בעברית
12. פקידות ומזכירות כללית
13. סטנו עברי
14. תורת הכלכלה והמשק

קורסים אחרים
1. עתונאות ויחסי ציבור
2. פסיכולוגיה
3. מורים מוסמכים

אמנות שימושית
1. גרפיקה שימושית
2. ציור

המכונים הבריטיים
THE BRITISH INSTITUTES
115 קורסים לבחירתך · 125,000 בוגרים · 37 שנות נסיון

משרדי ייעוץ והרשמה:
• תל־אביב: המדור לייעוץ מקצועי שדרות רוטשילד 93 טל. 624162
• חיפה: נורדאו 30 טל. 667040
• ירושלים: ההסתדרות 22 טל. 224769
שעות הרשמה 8.00 - 20.00 ללא הפסקה

הנדסים · טכנאים · כימאים · שרטטים · מחשבאים • • • **דרושים** • • • מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סובנים • • •

בבית"ר לייצור נעליים
בעל מוניטין
מחפשה מקום לשותף פעיל
בעל אמצעים
דרוש ידע ונסיון
לפנות: ת.ד. 1040, גבעתיים
טלפון: 746696, בערב

למספנות ישראל בע"מ
ת.ד. 1282, חיפה
דרושה
מזכירה למנכ"ל
בעלת נסיון קודם בתפקיד וידיעת כתבנות באנגלית ועברית.
תנאים טובים למועמדת מתאימה
נא לפנות בכתב יד ולפרט ההשכלה והנסיון הקודם בעבודה.

דרוש
ע' למנהל פרוייקט
באזור אשדוד
הכשורים הדרושים: ידע ונסיון בהכנת תקציבים, תמחיר, חישובי התמקרות ואדמיניסטרציה.
העובד יועסק לפי חוזה מיוחד
רק בעלי הכישורים הנ"ל יפנו בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 20121 תל-אביב, עבור אף כח אדם.

לביח"ר אוליבקס בע"מ
דרושים
1. **הנדסאי/מהנדס מכונות** מנוסה
2. **שוער / שומר** העבודה במשמרות
3. **מפעיל מכונות** העבודה במשמרות
4. **מסגר כללי**
5. **לבורנטית** מנוסה
נא לפנות ל-903781 בין 9.00 ל-17.00

דרוש
שרטט/ת מעולה
לשרטוט קונסטרוקציות בנין
לעבודה קבועה בתנאים טובים
לפרטים — 26 25 71

לחברה לשווק הדרים
דרוש
מנהל חשבונות
צעיר ודינמי
בדבר פרטים טלפון 911921

מהנדס מכונות
רצוי בעל נסיון בתעשיה, הדרוש למפעל ותיק וגדול באזור חולון. נא לשלוח את הצעותיכם, כולל קורות חיים לת.ד. 30580, תל-אביב, עבור מס' 9093.

ל"גרפוליט" — מפעלי דפוס בע"מ
דרוש
1. מונטז'ר — אופסט
2. מונטז'רים — מתלמדים
3. עוזרי דפסי אופסט
נא לפנות רחוב הרי"א 9, תל-אביב
טל. 32983, 39344

דרוש מנהל חשבונות
עם נסיון
לעבודה קבועה בירושלים
02-224523

אשות-אשקלון ASHOT-ASHKELON
ת.ד. 21 * טלפון: 2286-7-8, 051-2182-3
דרושים
1. **כלכלן או סטודנט לכלכלה**
2. **טכנאי ייצור**
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב למחלקת כח אדם ת.ד. 21 אשקלון בצירוף קורות חיים.

חברת בטוח גדולה
מחפשת
1. **מנהל חשבונות**
עצמאי, גיל מ-30 ומעלה, שליטה בשפה האנגלית — יתרון.
2. **מועמדים לקורס לסוכנים**
(ימי, כללי, חיים)
באים בחשבון מלאי 25 ומעלה בעלי מרץ, יוזמה והתמדה. השכלה תיכונית הכרחית.
תנאים טובים לאנשים המתאימים
נא לפנות לת.ד. 29277 ת"א, לציין "מנה"ח" או "סוכנים". סודיות מובטחת.

לקיבוץ סאסא
לשנת הלימודים תשל"ו דרושות
שתי גננות-מורות
בדבר פרטים נא לפנות בכתב למזכירות קיבוץ סאסא, דאר נע מרום הגליל.

לחברה קבלנית לבנין בע"מ בחיפה
דרוש
מנהל חשבונות
* בעל נסיון בהכנת שכר עבודה במיכון
* בעל נסיון בבקורת חשבונות ספקים
תנאים טובים לאדם המתאים
נא לפנות בכתב לת.ד. 1541 — חיפה

לחנות ספרים גדולה
למחלקה אנגלית
דרושה
מוכרת מנוסה
ליום עבודה מלא.
שליטה מלאה באנגלית ובעברית הכרחית.
לפנות: טל. 291431-2-3 לפנינה.

למשרד עו"ד
דרושה פקידה כללית
השולטת היטב בעברית
לעבודות עזר שונות
להתקשר טלפון 257722 כל יום בין השעות 1 עד 2 בצהרים

פלנטקס מפעלים כימיים ופרמצבטיים נתניה, ת.ד. 160 טל. 053-22771
דרושים
★ **טכנאי יצור**
בנושאים: תמחיר, תפ"י, ושכר עידוד
★ **למחלקת ביקורת איכות**
★ **מהנדס QC**
בעל רקע בהנדסה כימית ונסיון באבטחת איכות בתעשיה כימית / פרמצבטית.
על המועמדים לפנות בכתב עם פירוט קורות חיים למחלקת המנגנון, ת.ד. 160 נתניה

לחנות ללא מכס
בנמל התעופה בן-גוריון
דרושים
1. **מוכרים**
בגיל 20 עד 30, ידיעת השפה האנגלית או הצרפתית הכרחית.
2. **מוכרות**
בעלות הופעה נאה ונסיון קודם במכירת תמרוקים, ידיעת השפה האנגלית הכרחית.
לפנות לת.ד. 262 תל-אביב

מוזיאון ישראל, ירושלים
דרושים שומרים
למשמר המוזיאון
יוצאי צה"ל, משטרה, או משמר הגבול, או בעלי נסיון בתפקידי אבטחה ושמירה.
תוספת מיוחדת תינתן עבור עבודה במשמרות.
מועמדות יש להגיש בכתב בצירוף קורות חיים, למחלקת המינהל, מוזיאון ישראל, ירושלים, או לטלפן למספר 36231 (239).

מפעלי טקסטיל בית שאן
מחפשים
מינהלן
עם נסיון בניהול תנועת מלאי ודוחי מלאי באמצעות מחשב. לאיש המתאים תנאים טובים, כולל סיוע בדיור במקום.
נא לפנות בכתב למנהל מפעל טקסטיל בית שאן במקום.

דרוש
רכז השקאה ומים
בעל נסיון טכני וארגוני לחוה חקלאית בצפון הארץ
לפנות בכתב עם ציון תולדות חיים ונסיון קודם לחות יבוד "הורש" ד.נ. אשרת טל. 910152

קצין (26)
המשתחרר בעל כושר ניהול וארגון מעניק
בהצעות רציניות!
לת.ד. 36354 ת"א
עבור מ.ד.

לחברת בטוח גדולה
דרושים
עוזר ראשי
לחשב החברה
על המועמד להיות בעל נסיון וידע בראיית חשבון
עורך-דין
למחלקת התביעות
עם נסיון בביטוח
לפנות לת.ד. 1708 תל-אביב, עבור מס' 3.
— סודיות מובטחת —

לחברת בניה
דרוש
מהנדס אזרחי
לעבודות בטונים, משטחים, מסלולים ומבנים באזור אילת, עם מגורים במקום.
השכר והתנאים לפי הכישורים של המועמד.
בדבר פרטים וקביעת ראיון נא לפנות לת.ד. 250 חולון.
(סודיות מובטחת)

הודיות
כפר נוער דתי
לשנת הלימודים תשל"ו
דרושים לנו
1. **מנהל מטבח**
2. **מורים**
(במשרה מלאה או חלקית)
למקצועות הבאים: עברית, אנגלית, היסטוריה, מתמטיקה, פיסיקה, כימיה, ביולוגיה, חינוך גופני, חשמלאות רכב, שרטוט, מסגרות.
3. **מדריכים חברתיים**
על המעונינים המתאימים לפנות לפי הכתובת: "הודיות", כפר נוער דתי, ד.נ. גליל תחתון, ולפרט הכשרה ונסיון.

לבית מרגוע קרית ענבים
דרושים
1. **מגישות** לחדר האוכל
עם נסיון
2. **מציל** בעל תעודה
לפנות טלפונית 02-535231

מפעל תעשייתי ברחובות
דרושה
לבורנטית
בעלת רקע תעשייתי
למשרה מלאה
נא לפנות ל"שרפרף" טלפון 957531 למהנדס בני כהן

למוסד ציבורי בת"א
דרושה
מזכירה
ליום עבודה רצוף
כישורים:
— שליטה טובה בעברית
— כושר הבעה בכתב ובע"פ
— נסיון של 3 שנים לפחות
הצעות בכתב לשלוח לת.ד. 11072 ת"א, עבור ("מזכירה").

למשרד תכנון בחיפה
דרושים טכנאי מכונות
עם נסיון של לפחות 3 שנים
לפנות לטלפון 04-661971

דרושים לעבודה מעניינת בתל-אביב
מנהל חשבונות מדופלם
בעל נסיון רב בניהול צוות עובדים.
מנהלי חשבונות ג'-ד'
מנוסים.
העבודה היא ליום שלם ל-3 חודשים בערך
לקביעת ראיון נא לפנות טלפונית 284120 לאילנה.
נא להצטייד: א. פנקס מלואים, ב. תעודת מקצוע בהנה"ח, ג. 2 תמונות.

לקונצרן תעשייתי גדול
דרוש
מהנדס מכירות
להקמה והפעלה של מערך שיווק בתחום ציוד חשמלי מקצועי
הכשורים הנדרשים:
* מהנדס חשמל עם נסיון של 5 שנים במכירת ציוד חשמלי.
* כושר ארגון והפעלה של צוות מוכרים וסוכנים.
לפנות בכתב לת.ד. 4397 תל-אביב עבור "מהנדס מכירות"

לחברה גדולה ודינמית
דרושה
מזכירה למנהל הכללי
כישורים נדרשים: ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין.
כשר הבעה בכתב ובע"פ בשתי השפות. נסיון קודם של מספר שנים בתפקיד דומה.
המעוניינות מתבקשות לפנות לת.ד. 4252, למס' 40 ת"א, בציון תולדות חיים ושמות ממליצים.

לאגודת אכסניות הנוער בישראל
ת.ד. 1075 ירושלים
דרושים
מדריכי-טיולים
מלווי-טיולים
חובשים-לטיולים
מכל רחבי הארץ — להדרכת טיולי נוער
המעוניינים ימיעו ביום חמישי 1.5.75 בשעה 09.00, לאכסניית הנוער ע"ש וטורמרייה, רח' הפסגה, בית וגן ירושלים.

חרט מסגר
למפעל "שבח — יצור מפוחים"
רח' הגביש 9 אזור התעשיה חולון
דרושים 2 חרטים מעולים ו-3 מסגרים.
לבעלי מקצוע מעולים תנאים טובים מאד ויחסי עבודה טובים.
לפנות אישית בשעות העבודה או בטלפון: 840315 לקביעת פגישה לאחר שעות העבודה.

לחברת יבוא
דרוש/ה
מנהל(ת) חשבונות
עצמאי(ת)
בעל(ת) נסיון רחב
ל-30 שעות בשבוע לפחות.
לפנות לת.ד. 29816 תל-אביב, בצרוף קורות חיים מפורטות.

דרושים
א. חווטי לוחות חשמל
ב. חשמלאים למתקני תעשיה ומשק
"גנה" אלקטרוטכניקה בע"מ ק. טבעון טל. 04-931752

מנהל חשבונות
בעל נסיון בתעשיה
כתבנית - מזכירה
דרושים למפעל גדול באזור התעשיה חולון.
טלפון 842659, ת.ד. 2905, תל-אביב.

هكذا من الأصل

מהנדסים · טכנאים · בינאים · שרטטים · מחסנאים ••• דרושים ••• מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים •••

נת"ם חברה לנתוח מערכות וחקר ביצועים בע"מ

דרושים

אנשי מחשבים

עבור לקוח ציבורי גדול, המקים יחידת מחשב, למשימות כבדות ורבות ענין:

1. **בוגר כלכלה, מנהל עסקים או חשבונאות**
בעל נסיון מעשי בחשבונאות או המחיר. 8—5 שנות נסיון בתכנון מערכות ענ"א, הנך שימוש בקבצים גדולים. נסיון בניהול צוות מקצועי.

2. **בוגר הנדסת ייצור, חקר ביצועים או מנהל עסקים**
בעל רקע והבנה בנושאי שיווק ושינוע מטענים. 8—5 שנות נסיון בתכנון מערכת ענ"א. נסיון בניהול צוות מקצועי. רצוי נסיון במסופים ותקשורת.

3. **בוגר מדעי המחשב, מתמטיקה או הנדסת חשמל**
בעל רקע והבנה בתוכנה מתקדמת. נסיון מעשי בבסיסי נתונים ומערכות תקשורת. 6—5 שנות נסיון בתוכנה.
מקום העבודה באזור תל־אביב
* * *
לנהול פרוייקט תוכנה מתקדם בזמן אמיתי:

4. **בוגר הנדסת חשמל, מדעי המחשב או מתמטיקה**
בעל ידע ונסיון רב בתוכנה לישומי זמן אמיתי ובמחשבים זעירים. שליטה מלאה בשפה האמלית. עדיפות למי שהשתחרר לא מכבר מהתפקיד מתאים במערכת הבטחון.
מקום העבודה בנסציונה
לפנות בכתב יד תוך ציון התפקיד המבוקש ולצרף פרוט נסיון מקצועי ותנאי שכר נכחיים הרושים לת.ד. 14223 תל־אביב, טל. 03-624270.
* * *
לנושאי עיבוד נתונים מתקדמים:

5. **מנתחי מערכות בכירים**
בעלי 3 שנות נסיון.
מקום העבודה בירושלים
נא לפנות לת.ד. 18098 ירושלים, טל. 02-281888 בין השעות 9—12.00 (לנעמי).

אתא — חברה לטכסטיל בע"מ

דרושים

1. **מנהל חשבונות עצמאי**
בעל נסיון של שנתיים לפחות.
2. **פקיד כללי**
בעל נסיון של שנתיים לפחות בעבודות משרד. עדיפות לבוגר תיכון.
3. **מזכירה**
בעלת נסיון במזכירות. שליטה בתכתובת עברית. ידיעה טובה בכתבנות. רצוי ידע באנגלית. עדיפות לבוגרת תיכון.
4. **מפעיל דודים**
בא בחשבון איש עם רקע מקצועי, ללימוד הנושא במקום.
5. **חשמלאי תעשייתי**
בעל רשיון ממשלתי באחזקת זרם חילופים במערכת פיקוד.

המועמדים יפנו אישית, או טלפונית, למחלקת כח אדם, לפי הכתובת: ביח"ר „אתא", רחוב העצמאות 10, קרית אתא. טלפון: 04-721321.

מעונין לקבל ניהול מזנון

זוג בעל ידע ונסיון מקצועי מעונין בהצעות מתאימות באיזור תל־אביב.
לכתוב לת.ד. 20050 ת"א למס' ל/324.

אונים
לבית ספר אונים דרושים:
* **מורה בכיר לאלקטרוניקה**
* **מורה לאלקטרוניקה**
ומכנאי מעבדה
לשנת הלימודים תשל"ו
*
לפנות: לאונים כפר־סבא
טלפונים: 052-33131, 052-25843

אלקו — ELCO — תעשיות אלקטרוניקה ישראלית בע"מ רמת גן

דרושים
* **מזכירה בכירה**
ידיעה מושלמת בשפות: עברית ואנגלית. והדפסה בשפות אלה. גיל: 30—40.
* **מכנאית** חשמל או מכונות
לעבודה מסודרת טכנית מעניינת.
* **פקיד יבוא**
עם נסיון רב בטיפול בנושאי יבוא.
* **נקבנית**
עם נסיון של שנה לפחות.
* **חרט**
בעל נסיון של שנה לפחות.
*
למועמדים המתאימים מובטחים תנאים טובים ואפשרויות קידום
*
על המועמדים לפנות לאלקו (מח' המנגנון), דרך ז'בוטינסקי 23 רמת־גן, או טלפונית 727131 לקביעת ראיון.

---

digital

Sales / Application Engineer

1) Fluent Hebrew & English
2) Knowledge of Mini-Computer Hardware/Software

AN EXCELLENT POSITION TO THE SELECTED CANDIDATE.

PLEASE SEND RESUME TO
DESCYS COMPUTERS LTD.
7, Habakuk st., Tel Aviv Tel: 443114

הידקו הידראוליקה ומכונות בע"מ
קרית גת, אזור התעשיה, ת.ד. 214, טל. 051-91050

דרוש דחוף
מהנדס מכונות

התפקיד: מהנדס מפעל.
כישורים: כושר תכנון וארגון, נסיון 3 שנים לפחות. בקיאות בהידראוליקה — רצויה.
אתגר ותנאים טובים!
סודיות מובטחת!

המועצה המקומית מצפה רמון

מבקשת בזאת מועמדים לתפקיד
מנהל/ת מחלקת שרותי רווחה

מועמדים בעלי השכלה אקדמאית במקצועות סוציולוגיה, פסיכולוגיה בעלי וותק של כמה שנים לפחות יפנו בכתב למזכיר המועצה המקומית, ת.ד. 1, מצפה רמון, לא יאוחר מ־1.5.1975.

אליהו שפירא — ראש המועצה

דרושות:
נקבניות מנוסות

לעבודה קבועה במשמרות אחה"צ בשעות 15.30—20.30.
תנאים מצויינים
מקום העבודה: מרכז תל־אביב.
●
נא לפנות בכתב לת.ד. 2438 תל־אביב, או אל מנהל יחידת המחשב טלפון 624840.

להברה במתכת בעלת היקפים רבים דרושים
1. מנהל חשבונות עצמאי — כאחראי לספרי ראשי ובקורת מלאי.
2. פקיד הנה"ח למחלקת המלאי.
נא לפנות בכתב לת.ד. 628 תל־אביב (עבור הנה"ח) ולציין מקומות עבודה קודמים, מס' ילדים, גיל ומשכורת מבוקשת.
סודיות מובטחת

לבית חרושת לקונפקציה
דרושים
* **גזרן אחראי**
עם נסיון.
* **תופרת לאוברלוק**
* **חייטים למכנסים**
בתנאים טובים.
לפנות לבן לוי יצרני הלבשה רח' התבור 35, ת"א. טל. 53120

לפרויקטים ארוכי טווח של תכנון וייצור מערכות מתוחכמות
דרושים
* **מהנדסי אלקטרוניקה**
* **הנדסאי מכונות**
* **מכנאי אלקטרוניקה לייצור**
* **מרכיבים ומרכיבות**
* **כרסמים וחרטים**

לעבודות אבי־טיפוס
5 ימי עבודה בשבוע — הסעות — אתגר בעבודה
המעונינים יפנו בכתב או טלפונית אל

קולסו בע"מ
יצור ציוד ומערכות מכניות ואלקטרוניות מתוחכמות
חיפה - מרכז תעשיות מדע - טל. 3-510271, ת.ד. 875

המועצה לשווק פרי הדר
דרושה
מפעילת טלקס באנגלית
שפת אם אנגלית, רצויה ידיעה בקצרנות
שעות העבודה 12.00—18.00
*
נא לפנות למדור כוח אדם במנגנון דרך חיפה 69 תל־אביב טל. 440411

לחברת ביטוח גדולה
דרושות נקבניות
עם נסיון של שנתיים לפחות

בדבר פרטים נא לפנות לטלפון 54311 בין השעות 8.00—15.00 לאיי.בי.אם. בלה.

למשרד רואה־חשבון בגודל בינוני
דרושים
* **רואה־חשבון צעיר**
* **מבקר עצמאי**
בדבר פרטים נא לטלפן 451643.

מחנות קמח באר־שבע בע"מ
ת.ד. 20 טלפון 057-77041
מחפשת
טכנאי לתפעול ואחזקה
של
מבונות אריזה אוטומטיות

אונימק מכונות בע"מ
דרוש
סגן מנהל מכירות

כישורים: השכלה טכנית, ידיעת אנגלית ועברית, גרמנית רצויה, ניהול התכתבויות טכניות ומסחריות והכנת הצעות.
המשרדים ליד התחנה המרכזית בתל־אביב.
לפנות בכתב לת.ד. 2227 תל־אביב

דרושות עובדות
לקונפקציה, אוברלוק, לולאות, כפתורים, אריזה ועובדות עזר
לפנות למפעלי „תפארת" לייצור בגדי ילדים
דרך יפו ת"א 11 טל. 56452 בשעות העבודה

לחברת ביטוח ותיקה בת"א
דרוש
פקיד בכיר ומעולה
למחלקת תביעות
לשם קביעת ראיון נא לכתוב בצרוף קורות חיים לת.ד. 14206 תל־אביב

לבי.סי.אר אלקטרוניקה בע"מ
דרושה
מזכירה כתבנית מנוסה
ליום עבודה רצוף.
— ● —
לפנות: רמת־גן — שפירא 10, טל. 726850, 723001.

למושב כוכב
דרוש
מנהל חשבונות
סוג ג' עד ה'
רצוי תושב אשקלון או הסביבה הקרובה
לקביעת פגישה נא להתקשר טלפונית 051-3514 או 051-2361 ולבקש את שמעון.

דרוש
מכונאי מעולה
לכיוון מכונות ייצור ואוטומטים לחריטה, עם כושר ניהול מחלקה.
לפנות למהנדס אילן 764131.

בית דפוס חדיש בתל־אביב
דרושים
1. **דפס אופסט**
להיידלברג ¼ גליון.
2. **צלם אופסט**
בעל ידע במונטאג'
נא לכתוב לת.ד. 26461 תל־אביב עבור „דפוס".
תנאים טובים ● סודיות מובטחת

קעננטיין אדלר ושות' בע"מ
תל אביב, דרך פתח תקוה 37 טלפון 614668

דרושות
שרטטות
בעלות נסיון בחשמל או בנין
ליום עבודה רצוף 08.00—16.00

חברה לביצוע עבודות חשמל בטבריה מחפשת
מנהל חשבונות צעיר
לעבודה מענינת בטבריה
הצעות בכתב, נא לפנות לאינטראלקטריק רח' יזרעאל 16/26 נצרת־עילית

מפעל בסביבת פתח־תקוה
מחפש
מנהלת חשבונות מנוסה
תנאים טובים למועמדת המתאימה
●
לפנות לת.ד. 3226 תל־אביב, עבור „מנהלת חשבונות".

דרושים
מפעילים
לשופלדוזר
לפיאט FL 4 ול־B-951
טלפונים: 787804, 788644

דרוש
מפקח בניה בכיר
עדיפות למהנדס בעל נסיון בפקוח וארגון עבודות בנין.
לפנות בכתב בציון פרטי נסיון ומשכורת נדרשת לפלמר בע"מ, ת.ד. 2197 רמת־גן.

לחברת בניה
דרוש/ה
מנהל/ת מכירות
מנוסה
לארגון ונהול מחלקת מכירות
לפנות בכתב בציון פרטי נסיון קודם לת.ד. 4333 ת"א למס' 234.

דרוש אורג + עוזר למייסטר
בתל־אביב.
תנאים טובים ביותר.
טלפונים: 54025, 829982.

דרושים
מפעילים לשופלדוזר
לפיאט SL—4 ול־951 B
טלפונים 787804 — 788644.

לחברת בנין גדולה — דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
סוג ג', ד' — נסיון של שנתיים־שלוש למשרה מלאה
נא לפנות לטלפון 33927 או 7—31206 למר דוד

הלוח הנפוץ ביותר במדינה בעיתון הנפוץ ביותר במדינה

לוח מעריב

משרד הראשי: בית מעריב תל-אביב, רחוב קרליבך 2, טלפון 287211.
סניף המרכזי בת"א: שד' רוטשילד 33, קבלת מודעות מ-8 בבוקר עד 6 בערב.
סניף בירושלים: הלל 14/16, טל' 231769. פתוח: 7.30—1.30; 4—6.30 אחה"צ.
סניף בחיפה: רח' הנביאים 32, טל' 660051. פתוח: מ-8 בבוקר עד 7 בערב ברציפות.

המחיר לכל מלה	ביום חול	בערב שבת וחג
דירות (כל המדורים) ומכוניות למכירה	4.— ל"י	5.— ל"י
כל יתר המדורים	3.— ל"י	4.— ל"י
מיד ליד (למכירת חפצים עד 1.000 ל"י)	2.— ל"י	(בימים א' ו-ה')
לוח מעריב בלבד (לבתי עסק, חנויות ושרותים)	4.— ל"י	(בימים ב' ו-ד')

המינימום לכל המדורים — 8 מלים. המינימום ללוח מעריב בלבד — 10 מלים

כלי רכב

מכוניות למכירה

אלפא רומיאו

ב.מ.וו.

הילמן

וולוו

ווקסהול

וויליס

טריומף

לארק

מרצדס

סאאב

סובארו

סוסיתא

סימקה

פולקסווגן

פיז'ו

פיאט

פורד

רנו

ציטרואן

קונטסה

אמריקאיות

זודי — נ.ס.או.

וסטין — מוריס

אופל

אופנועים וקטנועים

עשוי להוכיח שהנך זקוק באופן דחוף לשרותו של הלוח מס' 1 — הלוח הראשי

לוח מעריב

הלוח הנפוץ ביותר במדינה
בעתון הנפוץ ביותר במדינה

ביקוש מכוניות

אביזרי רכב

נרשמו לנישואין

הודעות

בתי ספר

עסקים

בתי מלאכה

תריסים

חנויות

מבני תעשיה

מטבעות ומדליות

משרדים

אולמות

מחסנים

כדאי לך לקרוא את
מודעות לוח מעריב
של הרגע האחרון בעמוד 7
- אולי דווקא שם תגלה
את ההצעות המעניינות ביותר!

מודעות ל-לוח מס' 1 מתקבלות:

בתל-אביב: בית "מעריב" מחלקת המודעות רח' קרליבך 2; סניף "מעריב" תל-אביב שדרות רוטשילד 33; בסניפי "דחף": דיזנגוף 116 (פתוח עד חצות), אלנבי 123, בן-יהודה 7

בחיפה: סניף "מעריב" רח' הנביאים 32; סניף "דחף" הרצל 11; ובכל משרדי הפרסום

בירושלים: סניף "מעריב" רח' הלל 14/16; סניף "דחף" רח' יפו 43, לאחר שעות העבודה טל. 36749; ובכל משרדי הפרסום

בבאר-שבע: סניף "מעריב" רח' הפלמ"ח 81; ובכל משרדי הפרסום

בכל סוכנויות "מעריב" בארץ ובכל משרדי הפרסום.

לוח מעריב

דירות

דירות למכירה

3 — 2½ בצפון פניה, אדר נוה קיר, בארי 53 דירה 10 — אחה"צ 16.30—18.30.

קבלני בנין

בפתח-תקוה 4 חדרים ברחוב הר צב ראובן כץ, 4½ חדרים ודירות מפוארות ברחוב לייב כץ, 3 חדרים ברחוב שפירא. "בראום נחל", גורדון 7, פתח תקוה. 903882

לזוגות צעירים 3 חדרים ל' בכיסה בין 17—16 חדרים. לוח כום מלא. 155,000 ל"י. תנאי תשלום נוחים. "בונין לייף" הרצל 74 ראשל"צ.

רום 2000 בראשון לציון 4 חדרים 205,000 כולל ...

1-1½ חדרים

2 חדרים

2½ חדרים

3 חדרים

3½ חדרים ויותר

וילות ובתים

דירות להשכרה

בשכר חדשי

(המשך בעמוד הבא)

כדאי לך לקרוא את
מודעות לוח מעריב
של הרגע האחרון בעמוד 7
- אולי דווקא שם תגלה
את ההצעות המעניינות ביותר!

לוח מעריב

דירות מרוהטות

[illegible]

בדמי מפתח

[illegible]

חדרים מרוהטים

[illegible]

ביקוש דירות

[illegible]

דירות להחלפה

[illegible]

מגרשים

[illegible]

שונות

[illegible]

חקלאות

[illegible]

טרקטורים

[illegible]

שרותים

[illegible]

צילום

[illegible]

שעורים

[illegible]

בולים

[illegible]

ספורט

[illegible]

נופש

[illegible]

שידוכים

כל המעוניין להכיר בבת זוג/בן זוג [illegible] 03-615360

[illegible]

בת זוג

[illegible]

בן זוג

[illegible]

חוגים

[illegible]

מסיבות

[illegible]

טיולים

[illegible]

כדאי לך לקרוא את
מודעות לוח מעריב
של הרגע האחרון בעמוד 7
– אולי דווקא שם תגלה
את ההצעה המעניינת ביותר!

[illegible]

לוח מעריב

עבודה

הצעות עבודה

פקידים

עוזרות ומטפלות

גזירה ותפירה

מספרות

שליחים

יהלומים

הכשרה לעבודה

ביקוש עבודה

רהיטים

חיות בית

חרטים ומסגרים

זבנים

מכירות

קניות

דו־גלגליים

טלוויזיות

כדאי לך לקרוא את
מודעות לוח מעריב
של הרגע האחרון בעמוד 7
- אולי דווקא שם תגלה
את ההצעות המעניינות ביותר!

לוח מעריב

לוח מעריב חיפה

סניף מעריב בחיפה: רח' הנביאים 32 טל. 660051
פתוח: משעה 8.00 בבוקר עד 7 בערב ברציפות.

מקררים

...נגינה

דירות

קבלני בנין

דירות למכירה

מכוניות למכירה

דירות מרוהטות

וילות ובתים

חדרים מרוהטים

ביקוש דירות

דירות להשכרה

דירות להחלפה

מגרשים

ביקוש מכוניות

קטנועים

טלוויזיות

רהיטים

טרקטורים

חקלאות

מערכות קול

מכונות כביסה

מכונות תפירה

מלונות גלוח

מזגני אויר

חימום והסקה

שמלות כלה

שטיחים

הובלה

סירות

...ורי בשול ואפיה

רהיטי משרד

לוח מעריב אשדוד

דירות למכירה

הצעות עבודה

מגרשים

המשך ←

כדאי לך לקרוא את
מודעות לוח מעריב
של הרגע האחרון בעמוד 7
– אולי דווקא שם תגלה
את ההצעות המעניינות ביותר!

לוח מעריב חיפה

המשך מן העמוד הקודם

הצעות עבודה

[illegible]

מכירות

[illegible]

מקררים

[illegible]

כלי נגינה

[illegible]

מכונות כביסה

[illegible]

מערכות קול

[illegible]

צילום

[illegible]

מזגני אויר

[illegible]

חוגים

[illegible]

הלבשה

[illegible]

בתי מלאכה

[illegible]

מחסנים

[illegible]

משרדים

[illegible]

ביקוש עבודה

[illegible]

עסקים

[illegible]

חנויות

[illegible]

מבני תעשיה

[illegible]

לוח מעריב ירושלים

סניף מעריב בירושלים: רח' הלל 14/16 טל. 231769
פתוח: מ־7.30 עד 1.30 בצהרים ומ־4 עד 6.30 אחה"צ

הודעות

[illegible]

דירות

[illegible]

קבלני בנין

[illegible]

דירות למכירה

[illegible]

וילות ובתים

[illegible]

דירות להשכרה

[illegible]

דירות מרוהטות

[illegible]

הדרים מרוהטים

[illegible]

הצעות עבודה

[illegible]

ביקוש דירות

[illegible]

דירות להחלפה

[illegible]

עסקים

[illegible]

משרדים

[illegible]

אולמות

[illegible]

בתי מלאכה

[illegible]

שרותים

[illegible]

תריסים

[illegible]

ביקוש עבודה

[illegible]

חנויות

[illegible]

מבני תעשיה

[illegible]

מגרשים

[illegible]

קניות

[illegible]

פרסומים

קבלת מודעות ב"מעריב" — ירושלים רח' הלל 14/16, פתוח מ־7.30—13.00 ומ־16.00—18.30

המשך ←

כדאי לך לקרוא את
מודעות לוח מעריב
של הרגע האחרון בעמוד 7 —
אולי דווקא שם תגלה
את ההצעה המעניינת ביותר!

לוח מעריב ירושלים

מן העמוד הקודם

...יות למכירה
[illegible]

מכירות
מכונת כביסה „פרידמן", [illegible] — בערב.
למכירה בערבה 42 צלחות תוצרת יפן, [illegible] 280514.
למכירה מפות תשבלי לסידור [illegible] 225828.
רהיטים ספריה, 6,500, [illegible] 11035.
למכירה! רהיטים, מפות, מזנון [illegible]
בהזדמנות, עגלת שכיבה, סיפה [illegible] 221491.
[illegible]

כלי נגינה
[illegible]

רהיטים
[illegible]

מכונות כביסה
[illegible]

שעורים
[illegible]

קטנועים
[illegible]

שדוכים
[illegible]

מקררים
[illegible]

לוח מעריב הנגב

דירות למכירה
[illegible]

וילות ובתים
[illegible]

דירות להשכרה
[illegible]

חיות בית
[illegible]

הצעות עבודה
[illegible]

עסקים
[illegible]

משרדים
[illegible]

פרסומים
[illegible]

לוח מעריב רחובות

קבלני בנין
[illegible]

דירות להשכרה
[illegible]

דירות מרוהטות
[illegible]

דירות למכירה
[illegible]

הצעות עבודה
[illegible]

לוח מעריב נתניה

דירות למכירה
[illegible]

פרסומים
[illegible]

וילות ובתים
[illegible]

דירות להשכרה
[illegible]

הפינה הירושלמית

מדוע בעצם אתה צריך לפרסם?
תן לנו צלצול 227222 פרסום בין-נאים
וניתן לך פרטים.

ל"ג בעומר סוף שבוע
מוקדש ל:
ארץ ישראל בזרם ההיסטורי
(התנועה הקונסרבטיבית):
הלבה למעשה
עם האורח שלנו
ד"ר **משה דוויס**, האוניברסיטה העברית
במרכז הנופש ביער ירושלים
פרשת בהר בחוקותי במאי 3—2
הרצאות, דיונים, עונג שבת
מטעם
בתי כנסת מאוחדים בישראל
והמרכז ליהדות קונסרבטיבית בירושלים
טלפון 02-226386.

דירות למכירה בירושלים
בנות 3 ו־4 חדרים ברוממה
4 חדרים ברח' יורדי־הסירה
5 חדרים ברח' הרצוג
ולשומרי שבת
4 חדרים בקרית־איטרי

לפנות לכדורי, רח' כורש 6, טל: 02-225561 בשעות 7—5 אחה"צ.

מחפשים באופן דחוף
משפחה אומנת
לטיפול בילדה בת 3½
עם קשיים בהתפתחות והתנהגות.
משפחה (ירושלמית) המוכנה למסירות ואתגר תוכל להציל חיי הילדה, (תקבל הדרכה ויעוץ).
בקשר לפרטים נא לפנות לטל. מס' 531252 עד שעה 12.00 בצהרים, לבקש את מרגלית.

עולה — משקיע
מעוניין לדבוש
מפעל תעשייתי
בינוני, קיים, או חדש בפרויקט.
בהצעות רציניות עם נתונים מבוססים לפנות: ת.ד. 16150, ירושלים.

חדש!
עלומים
רהיטים ברוח עלומים
*
בקר בשלוש קומות התצוגה לרהיטים
רהיטי נוחיות בע"מ
רח' שלומציון המלכה 4 טל. 224064 ירושלים

י. שורץ
הסיטונאי
רח' התבצלת 4—2
עכשיו הזמן לחסוך הלבשה במחירים סיטונאים

הנהג
עשה לך
מנהג —
קח עמך
חייל לדרך

דאי לך לקרוא את
הצעות לוח מעריב
הרגע האחרון כמאוד 7
אולי דווקא שם תגלה
את הצעות באמנינות ביותר!

מצא אותה*
ברמות שרת-ירושלים

אנחנו נסייע לך להגיע אליה.

היה בין המשפחות המאושרות שהבטיחו לעצמן מגורים ברמה בסביבה שאין רמה ממנה.

קח את משפחתך לדירות שאנו מציעים לך ותווכח שקשה להפרד מהן.

סור למשרדנו ותקבל את כל הפרטים הקשורים ברכישת הדירה, או עשה זאת באמצעות הטלפון:

חומר ירושלים בע"מ,
הרברט סמואל 2 ירושלים טל: 221271, 221440.

* (את הדירה שאהבת)

אליהו חברה לבטוח בע"מ
מוכנה להכשיר נציגי מכירות
בענף בטוח החיים
באזור ירושלים
לקביעת ראיון נא לפנות טלפונית
ירושלים 02-228249

למכירת
מכונת שיכפול
פוטוקופי
וגרפיק
אנלייזר
לפנות טל. 02-62294
רצוי בערב.

למפעלך
1. ספינג והפרדת גוים רעילים, אבק.
2. אוורור חמום כללי או מקומי.
3. תכנון תחנות מרמיות ואויר דחוס.
4. תיכנון צנרת לכל מטרה.

ע"י מומחה מחו"ל
טלפון 04—235873
אחה"צ ובשבת.

בנין משרדים למכירה או להשכרה בתל-אביב
3 קומות 1600 מ"ר,
75 משרדים ואולם
(אפשרי גם חלקי)
לפנות טל. 623073
ליהודה.

להשכרה בשכר חודשי
חנויות ודירות
במרכז או בצפון ת"א
בנות 2—4 חדרים
ריקות + טלפון
מתאימות למטרת מגורים או משרדים.
לפנות:
ה. ברגר בע"מ
זמנהוף 9, ת"א
טל. 223224/5
8.00—12.30
4.30—6.00

דירות צמרת 4 חדרים
במחיר הזדמנותי
ע"י גן, ברח' המלך 11 פינת בוגרשוב 92, ת"א.
פרטים במקום.

בחור צעיר — מאיטליה מחפש חדר
+ כלכלה אצל משפחה
רצוי באזור פתח-תקוה
לפנות טל' 912504

למכירה
מכונית
טריאומף 1970
להתקשר אחרי 15.00
בטלפון 053-24695
בשבת כל היום

שופל K 955
פנוי להצעות עבודה
טלפון 905378
קובי.

תקליטים
במבחר גדול
אצל פוטו ספריאו פספורט
בן יהודה 8 ת"א יתר זול

אגודת אכסניות הנוער בישראל
(בחסות אגף הנוער במשרד החינוך והתרבות)

לתשומת לב בתי הספר יסודיים ועל־יסודיים וקבוצות מטיילים אחרות
במשרד אגודת אכסניות הנוער הוקם
מטה לארגון טיולים
במטרה לעודד טיולים באמצעות אכסניות הנוער
המטה יסייע למטיילים:
- בהדרכה — מדריכי טיולי וייעוץ.
- לינה וכלכלה.
- הסעות.
- מאבטחים וחובשים.
- אישורים בטחוניים.

בדבר פרטים לפנות ת.ד. 1075 ירושלים, טל.: 02-222073, 02-225925.

הזמנה לפגישה
כל מגדלי הפקאן שטרם הצטרפו לאגודת „פקאן"
מוזמנים לפגישה
שתתקיים ביום שלישי, 29.4.75, בשעה 10.00 בבוקר, במכון הפקאן במושב בית חנן.

על סדר היום:
1. סיור במכון הפקאן.
2. בעיות הענף — לקראת העתיד — יו"ר האגודה.
3. חוק המועצה — שיווק — מנהל מועצת הפירות.
4. הצטרפות לאגודה — תנאים.
5. ענייני מקצוע — שהם — שאול חומסקי.

הנהלת אגודת פקאן

משרד החוץ
מיכרז מס' 3/75
הוצאה לאור של הרבעון „אריאל"
1. משרד החוץ מבקש בזה הצעות להוצאה לאור של הרבעון „אריאל".
2. נתונים בדבר פרטי המיכרז ותנאיו אפשר לקבל אצל מר אליטר יטבת, משרד החוץ, ירושלים, טלפון 02-531111.
3. את ההצעות יש להכניס למעטפה סגורה עליה יש לציין מיכרז 3/75 — הוצאה לאור של הרבעון „אריאל". את המעטפה הסגורה יש להכניס לתיבת המכרזים המוצבת בלשכת המנהל הכללי של משרד החוץ, רוממה, ירושלים.
4. המועד האחרון להגשת ההצעות הוא יום 28.5.75 שעה 12.00.
5. אין משרד החוץ מתחייב לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

מועצה אזורית סולם צור
ד.נ. גליל מערבי, טלפון 2—04—922281
עבודות אינסטלציה סניטרית
במעבדה בבית ספר אזורי סולם צור
מכרז מס' 5/75

המועצה האזורית סולם צור מכריזה בזה על קבלת הצעות מאינסטלטורים לבצוע עבודות אינסטלציה סניטרית במעבדה בבית ספר אזורי סולם צור. תכניות ומפרטים אפשר לקבל במשרד המועצה החל מיום 25.4.75 בין השעות 08.00—15.00 תמורת תשלום של 50 ל"י אשר לא יוחזרו ואת ההצעות יש להגיש על גבי הטפסים המצורפים בהעטפה סגורה בצירוף ערבות בנקאית בשיעור של 5% מערך ההצעה, לתקופה של 3 חודשים עם סימון מספר המכרז על גבי המעטפה והכתובה למזכיר המועצה עד לתאריך 8.5.75 שעה 12.00.
במקרה ולא תצורף ערבות בנקאית לא תדון בהצעה. תנאי התשלום מפורטים בתוך המכרז.
אין המועצה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

אריק לוהק, ראש המועצה

למכירה
2000 מ' (בערך) צנורות ברזל משומשים 6 צול.
נא לפנות בכתב, בצרוף הצעת מחיר, למזכירות מושב בית הגדי, ד.נ. הנגב, עד לתאריך 12.5.75.

חברת החשמל לישראל
משרד מחוז הצפון
מכרז
מתבקשות בזה הצעות
לגיזום ולכריתת עצים
מתחת ובקרבת תילי חשמל בכל הקווים
באיזורים חדרה צפת (לכל איזור בנפרד).

את טופס המכרז ופרטים נוספים ניתן לקבל החל מיום ראשון 27.4.75 בין השעות 8.00—12.00, תמורת תשלום של 80.— ל"י במשרדי מחוז הצפון, תחנת חכה הישנה, רח' החשמל 19 (לשעבר רח' כפר יוסף) ליד גשר „פז", חדר מספר 122.

סיורים באזורים יתקיימו בימים 4.5.75 ו־5.5.75

את ההצעות יש להחזיר עד יום ששי 9.5.75 (עד בכלל) בשעה 12.00 בצהרים. הרשות בידי החברה לבצע את כל העבודות או חלק מהן, ואין היא מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר, או כל הצעה שהיא.

השתמש בחשמל בתבונה

مكتب امن الاسرائيلي

דרושים

התעשיה האלקטרו־אופטית בישראל בע"מ
חברה עתירת מדע בקרית ויצמן

דרושים

- **מהנדס אלקטרוניקה** בעל ידע במחשבים ספרתיים ובמעגלים לוגיים.
- **מהנדס אלקטרוניקה** בעל ידע בטלפוניה ומערכות קשר.
- **מהנדס אלקטרוניקה** בעל נסיון לעבודת פיתוח מעגלות.
- **הנדסאי/טכנאי מכונות מוסמך** עם נסיון של חמש שנים לפחות בתכנון מתקני דפינה לעיבוד שבבי מדויק. עדיפות למועמד שהוא גם בעל נסיון בעבודה מעשית בתחום הנ"ל.
- **הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה** בעל שלוש שנות נסיון לפחות.
- **פקיד רכש** לטיפול בהזמנות רכש מספקים בחו"ל. רצוי הנדסאי או בוגר בי"ס מקצועי. ידיעת השפה האנגלית הכרחית.
- **פקיד יבוא ויצוא** הבקיא בתהליכי שחרור טובין מהמכס, כולל מסמכי יבוא ויצוא. צעיר בעל רכב פרטי — מועדף.
- **עובד למחלקת מכירות** אחראי בעל נסיון וידע בהוצאת חשבונות ותמחיר, בעל רכב פרטי.
- **עובד מכניקה עדינה** בוגר בי"ס מקצועי במגמת מכניקה כללית, לאחר שרות צבאי.
- **חרטים** בוגרי בי"ס מקצועי ובעלי נסיון בעבודות מדוייקות.
- **כרסמים** בוגרי בי"ס מקצועי ובעלי נסיון של מספר שנים בעבודות מדויקות.
- **משחזן** בוגר בי"ס מקצועי ובעל נסיון בהשחזה עגולה, שטוחה ו/או כלים.
- **מלחימות** בעלות נסיון, להרכבות אלקטרוניות. למועמדות המתאי־מות תנאים טובים.

— 5 ימי עבודה בשבוע —
תנאים טובים למועמדים המתאימים
לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון קודם למחלקת כח־אדם ת.ד. 1165, רחובות מיקוד 76110 או טלפונית 956-971.
— סודיות מובטחת —

חברה תעשייתית גדולה
אזור חיפה

מחפשת

כלכלן לתפקיד בכיר

לאגף השיווק

תכונות נדרשות:
— גיל: עד 30.
— השכלה: לפחות B.A. בכלכלה, רצוי תואר גבוה יותר ו/או מינהל עסקים.
— ידיעה מושלמת בעברית ובאנגלית.
— רצוי נסיון קודם בשיווק.

מובטח תפקיד אחראי, מעניין ובתנאים טובים

נא לפנות בכתב יד בציון הפרטים המבוקשים לת.ד. 4353 חיפה עבור מספר 731 (מיקוד 31040).

אסטרגל בע"מ
רחוב ה' באייר 10 (כפר המרינה)

דרוש/ה:

* מנהל/ת חשבונות
* עוזר/ת מנה"ח

כישורים נדרשים:
* נסיון של 3 שנים לפחות
* ידיעת אנגלית הכרחית
* שעות עבודה 8.00—16.00

נא לפנות לקביעת פגישה:
טל: 26 80 23 — 26 25 59 — 26 20 49

לחברת ביטוח ישראלית בע"מ
דרושות:
1. **מרכזנית** אדיבה
2. **כתבנית עברית** מעולה
3. **כתבנית אנגלית־צרפתית**
בעלת ידע ונסיון בהדפסה.
שעות העבודה רצופות 8—15
תנאים טובים למועמדות המתאימות
להתקשר: טל. 292003 תל־אביב — בלהה

למפעל תעשייתי באזור תל־אביב
דרוש
גזבר
תבקי גם בהנהח"ש ובעל נסיון.
תנאים טובים למועמד המתאים. נא לפנות ת.ד. 11411 ת"א
סודיות מובטחת

לחברה ארצית לקבלנות בנין

דרושים

מנהלי חשבונות

ברמה ד'—ה', בעלי נסיון של 3 שנים לפחות בעבודה מעשית

*

המעוניינים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים ונס־יונם בעבודה לת. ד. 14295 תל־אביב.

למפעל תעשייתי גדול
למוצרי מתכת
דרוש
מהנדס מכירות
לתפקיד
מנהל מחלקת המכירות
של המפעל

הכישורים הדרושים:
* מהנדס — רצוי חשמל או מכונות
* נסיון במכירות של מוצרי מתכת

*

המעונינים יפנו בכתב עם קורות חיים לת.ד. 20050 תל־אביב, עבור מהנדס מכירות. סודיות מובטחת.

מבט מפעלי בתים טרומיים בע"מ
שדרות, ת.ד. 12, טל. 051-94521/2
חולון, ת.ד. 1608, טל. 03-841166

דרושים
* **קבוצות קבלניות למוזאיקה**
* **קבוצות קבלניות לריצוף וחרסינה**

מקום העבודה באתר הבניה באשדוד
על המעוניינים לפנות טלפונית בשעות הערב לטל. 03-984935.

לחברת יבוא
דרושים
1. **חשמלאי**
לחווט לוחות, רצוי ידע בדיזל גנרטורים.
2. **פקידה כתבנית**
עברית—אנגלית.
שעות העבודה 8—16
נא להתקשר טלפונית 822464, 824204, בשעות 8—13.

דרינא סריגי אופנה
דרוש/ה
תדמן/ית
PATTERN MAKER
עם נסיון בסריגים
נא להתקשר לטל. 03-733238
או 728627 לגב' לסינגר

לחברה גדולה בתל־אביב
דרוש/ה
עוזר/ת
בהנהלת חשבונות
יום עבודה מלא
לפנות טלפון 59278 ת"א, בין השעות 10—14 לגב' איריה, או בכתב לת.ד. 4645, תל־אביב
— סודיות מובטחת —

דרוש
אומן (מייסטר)
לבית הדרושת לטקסטיל בת"א
נא לטלפן 32008

דרושות
נקבניות י.ב.מ.
לעבודה קבועה או לעבודה לפי שעות במשכורות גבוהה תנאים מצויינים.
לנקבנית מעולה אפשרות מכונה ועבודה בבית.
מקום העבודה: רמת־גן, גבעתיים.
נא לצלצל מ־16—22 בערב, טל. 289353

דרושה בירושלים
פקידה
לעבודה אחראית בהחזקת המסמכים השכלה תיכונית מושלמת, ידיעת כתיבה במכונה, תנאים טובים למועמדת המתאימה
סודיות מובטחת
לפנות בכתב אגף מינהל כח־אדם, ת.ד. 3495 ירושלים

מעונין ב־
אפוטרופוס
לשותפות בעסק
במרכז פתח־תקוה
טלפון 912663
או 915179

דרוש מורה לגרפיקה
בשעות הערב
לפנות ביום א' סביקום בן־יהודה 28 תל־אביב

דרוש
אדריכל או טכנאי
עם נסיון למשרד אדריכלים בצפון ת"א
טל. 456246 בין 8—15

דרוש טכנאי
מנוסה למכונות חישוב וקופות.
ל"אחים ורצקי בע"מ" רח' יפו 44, חיפה, 04-522179.
תנאים טובים.
סודיות מובטחת.

דרושה עוזרת
למשק בית
תנאים טובים מובטחים
להתקשר לקביעת ראיון טלפון 244047 חיפה

דרושים
פוליסורצ'יקים
כישורים: ידע בהנהה למתאימים תנאים ושכר מצויינים
רהיטי ברציון אזור התעשיה
ק. מוצקין 719052

דרוש
אורג
למפעלי משי זקס
בני־ברק, ז'בוטינסקי 7
טל. 78 22 08

דרושה
פקידה כתבנית
מנוסה
למשרד עו"ד במרכז ת"א לפנות: ת.ד. 1334 ת"א ד'/44988

טכנומטיק,
חב' לאוטומציה בע"מ
דרוש מנהל עבודה למחלקת עבוד שבבי
תנאים טובים לאדם המתאים
לפנות טלפונית לקביעת ראיון למס' 04-725978

לקבוץ בית אורן
דרושה
גננת
מגורים במקום.
נא לפנות לקבוץ בית אורן
מיקוד 30044
טלפון 222111—04

למעבדות רפא בע"מ
דרושים
1. **מנהל חשבונות עצמאי**
יועדף מועמד עם ידע ונסיון בתמחיר בעבודה עם לשכת שרות מחשב. ידיעת אנגלית בסיסית הכרחית.
2. **טכנאי ייצור מנוסה**
3. **טכנאי ייצור מתחיל**
4. **פקיד כרטסת מלאי**
5. **עובד מעבדה אנליטית**

שכר נאות מובטח
לעובדים המתאימים

לפנות בכתב יד למעבדות רפא בע"מ, ת.ד. 405 ירושלים, 91 000.

למוסד ציבורי גדול
דרוש
מהנדס בנין

לתפקיד הכולל איסוף, גיבוש ועריכת חומר טכני המשמש להכנת סטנדרטים לבנייה.

הכישורים הדרושים:
— תואר בהנדסת בנין
— נסיון בתכנון או עבודת סקרים ומחקרים בנושאי בנייה.
— ידיעה טובה בעברית ובאנגלית
— כושר הבעה בכתב (עברית)

מקום העבודה — תל־אביב.

מועמדים העונים על הדרישות שפורטו לעיל, יפנו הצעותיהם בכתב, בציון קורות חיים ונסיון מקצועי קודם, עד ה־5.5.75 אל ת.ד. 7061 תל־אביב, מס' 153(15).

מפעלי ים המלח בע"מ

דרושים
מתכנני מערכות
לישומים תעשיתיים ומסחריים

כישורים דרושים:
* נסיון קודם בתכנון מערכות
* נסיון קודם בתכנות בשפת R.P.G.
* שליטה מלאה בשפה העברית ויכולת ביטוי בכתב
* השכלה אקדמאית רצויה

עדיפות תנתן לבעלי נסיון תעשייתי
מקום העבודה באר־שבע

קורות חיים בכתב יד יש להפנות למחלקת כח אדם ת.ד. 75 באר־שבע

ראדא תעשיות אלקטרוניות בע"מ
ת. ד. 6412 חיפה טל: 640650

דרושים
1. **מזכירה** בעלת כושר ניהול משרד, הדפסה עברית אנגלית.
2. **קניין** עם רכב ובעל ידע בעמילות מכס.
3. **עובדות ייצור**, אין צורך בנסיון קודם.
4. **חניכים** לעבודות בבית המלאכה.
5. **חשמלאי חווט.**
6. **שרטטות חשמל ומיכניקה.**

המועמדים המתאימים יפנו טלפונית או בכתב, „ראדא", הגבורים 86, חיפה.

למפעל „רדמונד — אמקור"
איזור התעשיה רוממה, ירושלים
דרושה
מזכירת המפעל
הכישורים הדרושים: נסיון בעבודה דומה, שליטה בעברית ובאנגלית כולל יכולת הדפסה במכונת כתיבה בשתי השפות.
תנאים טובים מוצעים למועמדת המתאימה
לפנות טלפונית 521106/7
— סודיות מובטחת —

א.מ.ג. — אוטומציה למערכות ניהול בע"מ
חברה לתכנון והפעלת מערכות מחשבים

דרושים
מתכנתות/מתכנתים

נסיון קודם ב־R.P.G. II (י.ב.מ./3)
התנאים בהתאם לכישורים
אפשרות לעבודה חלקית

נא לפנות בכתב או לאתר תאום טלפוני: רח' נחלת־יצחק 52, ת"א, טל. 252444 (אלי)

דרושים

להפצת מוצרים אלקטרוניים חדשניים:

דרושים
1) **בתחום מהוד אויר**
מפיצים עצמאיים
בעלי יוזמה וכושר ארגוני.
2) **בתחום לוחמה במטרד חרקים מעופפים:**
מפיצים/מרכיבים
בעלי ידע טכני, יוזמה וכושר ארגוני.

*

על המעוניינים לפנות בכתב, בצירוף קורות־חיים, אל ת.ד. 636 תל־אביב, עבור „מפיצים".

אמכא

למוסד ממלכתי
דרוש
עובד סוציאלי
לתפקיד בכיר

לפיקות על השירות הסוציאלי לאוכלוסיה מגוונת, קביעת תכניות הדרכה לעובדים סוציאליים ועובדי מינהל, הבאים במגע עם ציבור.

לגיבוש מדיניות בתחום הרווחה.

מועמדים בעלי השכלה של עובדים סוציא־ליים ונסיון בתחום עבודה סוציאלית, יפנו אל ת.ד. 7061 תל־אביב, מס' 154(15), לא יאוחר מ־5.5.75.

מקום העבודה — תל־אביב.
תנאי השכר יקבעו לפי כישורי המועמדים.

דרושים
אנשי מכירות
מנוסים
למשרה מלאה או חלקית
בערים הגדולות
למכירת שרות בינלאומי
חדש
לאנשי עסקים
סיכויים מצויינים לבעלי יוזמה ומרץ
פנו בכתב בציון נסיון אישי ומקצועי ופירוט הכישורים ל: דאן אנד בראדסטריט, ת.ד. 2174 תל־אביב.

מפעל תעשייתי במפרץ חיפה

מחפש

★ **מסגר מעולה**
למשרה קבועה
★ **נגר ועוזרים**

נא לפנות טלפונית 04-722660 04-725841 04-720584 למר דוד.

אוניברסיטת בר־אילן

מודיעה על משרה פנויה של
מזכירה עברית
מכרז מס' 15/75

הדרישות: שליטה מלאה בעברית והדפסה מעולה בשפה זו, ידיעה באנגלית; נסיון בעבודה משרדית.

נא לפנות בכתב בציון מס' המכרז אל מחלקת המנגנון, אוניברסיטת בר אילן, רמת־גן.

מנחם אורמן ושות' בע"מ
למפעל דינמי בענף המתכת
דרושים בעלי מקצוע
בכל הגילים, בתחומים:
חריטה ● כירסום ● השחזה
* **חרט, כרסם, משחיזן לכלים**
* **מנהל חשבונות מנוסה**
* **מחסנאי** — אפשרי פנסיונר
לפנות במפעל, אזור התעשיה ביהוד, או לטלפון 759759.

לקרניק - דימונה
דרושים
מנהל מחלקה
מלה ומשוכללת לעבוד שבבי
מודליסט
מנהל חשבונות ראשי
תנאים מיוחדים — סיוע בדיור

למפעל בדרום
דרוש
תכניתן
בעל נסיון
תנאי שכר טובים ועזרה בדיור

ישראליים בע"מ

תעולה לכל מטרה

מוסד בעוח בירושלים
דרוש
מנהל

מורה לערבית

לעבודות עפר ופיתוח
מנהלי עבודה
מנוסים

הנדסים · טכנאים · בינאים · שרטטים · מחסנאים • • • דרושים • • • מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים

לקרדניק - דימונה
דרושים
מנהל מחלקה
גדולה ומשוכללת לעבוד שבבי במפעל חדיש לייצור מכונות ציוד וחלקים, בעל מקצוע מעולה וכושר ניהול צוות עובדים.
מודליסט
לענף יציקות, הדיוק של חלקים העוצמתיים, עבודה מעניינת ורבת אתגר בהחיצת מומחה מאנגליה.
מנהל חשבונות ראשי
בעל השכלה פורמלית ונסיון מעשי במפעל תעשיתי של 5 שנים לפחות.
תנאים מיוחדים + סיוע בדיור
נא לכתוב לת.ד. 86 תל־אביב
— סודיות מובטחת —

למפעל בדרום
דרוש
תכניתן
בעל נסיון
— לעבודה במערכת שכר.
— ידיעת השפות קובל ופורטרן הכרחית.
תנאי שכר טובים ועזרה בדיור ינתנו למועמד שייבחר
נא לפנות בצרוף פרטים מלאים כולל תאור נסיון מקצועי ופרטי השכלה לת.ד. 33274 תל־אביב, מיקוד 61330. סודיות מובטחת.

מפעלי נייר אמריקאיים ישראליים בע"מ
למפעלנו בחדרה — דרושים
* הנדסאי או טכנאי חשמל — בעל נסיון.
* הנדסאי או טכנאי מכונות — רצוי עם נסיון בנגרות.
* שרטט מכונות ונגרות.
* מכונאים למלגזות דיזל.
נא לפנות אל מנהל כח־האדם, ת.ד. 142 חדרה.
נייר מעולה לכל מטרה

לסוכנות בטוח בירושלים
דרוש
מנהל
בעל נסיון, כושר לניהול משא ומתן ויכולת עבודה עם קהל.
מועמדים רציניים מתבקשים לפנות עם פרוט קורות חיים לת"ד 4135 ירושלים — עבור מס' 1212. סודיות מובטחת

בית החינוך המשותף עמק־החולה בכפר־בלום
מחפש
מורה לערבית
לשנת הלימודים תשל"ו
במיוחד נא לפנות במשך היום טל. 41381, בשעות הערב טל. 40456 או בכתב לבית החינוך.

דרושים
לעבודות עפר ופיתוח
מנהלי עבודה
מנוסים
לעבודה בסיני ובמרכז הארץ
לפנות לטלפון 728802 — 725788

כפר־סילבר
בית ספר תיכון
במגמה חקלאית וטכנולוגית
מיסודה ובהנהלתה של ההסתדרות הציונית של ארה"ב
דרושים
* מרכז פנימיה
בעל תואר אקדמי באחד התחומים: חנוך, סוציולוגיה, פסיכולוגיה, חנוך משלים, עבודה סוציאלית.
רצוי נסיון קודם בהדרכה ועבודה בפנימיה. מגורים במקום חובה.
* מדריכים חברתיים
בפנימיה, בעלי הכשרה מתאימה, רצוי נסיון קודם.
מגורים במקום חובה.
* מורים
בעלי תואר אקדמי ורשיון הוראה למקצועות:
גיאוגרפיה
חנוך גופני (בנים)
חנוך גופני (בנות)
ספרות ולשון עברית
תנ"ך
אגרומכניקה ומכונאות רכב
*
נא לפנות בכתב לכפר סילבר — אשקלון טל' 051-3780.
אפשרות של מגורים במקום (רווקים והנות ללא ילדים). למשפחות השתתפות בשכר דירה בסביבה.

לעבודה קבועה במוסד ממלכתי
דרושים
* קצין קשר / משק קשר בכיר
בעל השכלה תיכונית מושלמת ונסיון במערכות אלחוט. — לעבודה בת"א.
* אלחוטני מורס
בעלי השכלה של 11 שנות לימוד לפחות ובוגרי קורס אלחוטנים בצה"ל — לעבודה בת"א או בירושלים.
המעוניינים בעלי הכישורים המתאימים מתבקשים לפנות לת.ד. 17021 תל־אביב בציון פרטים אישיים.

מודיעין אזרחי בע"מ
דרושים
בבאר־שבע והדרום
ובאזור אשדוד—אשקלון
* קציני במחון בעלי רכב וטלפון
* פקחי שמירה ואבטחה
* גברים לעבודות במחוניות
עדיפות לתושבי האזור בעלי נסיון קודם.
נא לפנות אל הכתובות: —
באר־שבע: רח' האבות 25
רחובות: רח' הרצל 190
שומרים יפנו גם לחיפה, רח' שער פלומר 1

בבאר־שבע והדרום
דרוש
מנהל מחוזי
למכון להשתלמות מקצועית משולבת
הכישורים הדרושים:
- השכלה אקדמאית
- נסיון בניהול וארגון
- חייב להיות בעל רכב.
הערה: סודיות מובטחת.
פרטים לפנות: לתל־אביב שד' דוד המלך 39 ולציין עבור מנהל מחוזי.
המכון להשתלמות מקצועית משולבת
משרד העבודה

לחברה קבלנית — דרושים
1. מהנדס/ת בנין
בעל/ת נסיון בביצוע.
2. פקידה להנהלת חשבונות
טל. 04-644251

לכפר נופש
בחוף הסבע באשקלון
דרושים:
1. עובדת משרד
2. עובד אחזקה ומינהל
לינה במקום לאחראים בלבד
טלפון 051-5228

למשרד קונסטרוקציות בנין
דרושים/ות לעבודות תכנון ושרטוט
מהנדס/ת
משרטט/ת
בעלי נסיון
לטלפן 451342, תל־אביב, בין 18.00 — 15.00

דרושות
תופרות אוברלוק
מנוסות ומתלמדות
משכורות טובות, פרמיות, תנאים סוציאליים, מזוג אויר.
לפנות
עמק מפעלי סריגה
טל. 729181, רמת־גן

למלון חדש בנתניה
דרוש
מנהל חשבונות
בעל נסיון
מתאימים יפנו אל ת.ד. 1736 ת"א, עבור מס' 21 בצרוף קורות חיים ופירוט נסיון קודם.

דרושה
פקידה מרכזנית
בעלת נסיון
הדפסה עברית רצויה
שעות העבודה: 8.00—15.00
נא לפנות לת.ד. 1867 ת"א.

לבי"ס בחיפה
דרושה
מזכירה
לעבודה חלקית בשעות הערב 16—20, רק בעלות נסיון
בקבלת קהל
תפנינה ת.ד. 9515 חיפה למס' 200.

לצה"ל דרושים
לעבודה באזור הצפון והמרכז:
א. מכונאי בנזין
ב. טכנאי קרור
בדבר פרטים נא לפנות:
באזור הצפון ד.צ. 2310
באזור המרכז ד.צ. 1190

דחוף!
מזכירה בכירה למנהל
לעבודה מעניינת ובלתי שיגרתית. תנאי הכרחי! — ידיעת עברית והדפסה על בדרוין.
תנאים מצוינים למתאימה.
03-295225 03-294548
לאליעזר, מ־14—8.30

דרושים
לעבודה על מחפרונים
1. עוזבי קבוצים
2. משוחררי צבא
במגאי שכר מצוינים
לפרטים: טלפון 03-944393

לחברת בניה גדולה
דרושים
מנהלי עבודה מעולים
לביצוע עבודות בניה בהיקף נרחב עבור משרד השיכון וחברות ציבוריות
הכישורים הדרושים:
* נסיון של 5 שנים לפחות בענף הבניה (ידע בענף הבניה הטרומי — יתרון)
* נסיון בנהול צוות עובדים יומי וקבלני
* נסיון בתיאום עם קבלני משנה במקצועות שונים
* שליטה בכתב ובעל פה בעברית
מתאימים בלבד יפנו בכתב אל ת.ד. 1736 ת"א, עבור מס' 23, בצרוף קורות חיים ופרוט נסיון קודם והמשכורת הנדרשת.

למלון מוריה ים־המלח
* * * * *
דרושים
* מבקר משקאות ומזון
* מנהלי־חשבונות
* חדרניות
* מפקחות קומה
* מלצרים - מלצריות
* חשמלאי מוסמך
* פקידי קבלה
תנאים טובים למתאימים.
בדבר פרטים וקביעת ראיון נא להתקשר: טלפון 03-292203 בין השעות 08.00—15.30.

לבית־ספר תיכון עיוני
בסביבת תל־אביב — דרושים
מורים
ל: * אנגלית
* מתמטיקה / פיזיקה
* ביולוגיה / כימיה
* תנ"ך
* התעמלות
מועמדים מתאימים יפנו בכתב תוך פרוט נסיונם בהוראה לת.ד. 1334 תל־אביב, למספר 98060154.

עץ לבוד בע"מ
ETZ-LAVUD LTD
דרוש
חשב שכר
בעל נסיון בהכנת שכר למחשב
תנאים טובים למתאימים!
לשם קביעת ראיון נא לפנות למחלקת כח אדם טלפון 03-914931 או לכתוב לת.ד. 38 פתח תקוה.

למוסד ממלכתי בתל־אביב
דרושות
ערביבאיות וטובירות
הנתונים המדרשים ותנאי העבודה:
1. אחרי שרות צבאי מלא בצה"ל.
2. עבודה במשרה מלאה בלבד (עד 16.00).
3. השכר בדרגה המוכה ביותר הוא כ—1,000 ל"י נטו.
4. קבלת קביעות אחרי שנת נסיון.
המעוניינות יפנו בכתב לת.ד. 17021 ת"א בצרוף קורות חיים ופרטים אישיים.

למפעל דינמי ההולך ומוקם בירושלים
דרוש/ה פקיד/ה
המתמצא/ת בהליכי יבוא יצוא ובדוקומנטציה
הכישורים: השכלה תיכונית לפחות, ידיעת שפות, אנגלית הכרחית, צרפתית רצויה, שפות נוספות — יתרון.
נא לפנות בכתב, לת.ד. 1016 ירושלים, 91 000 עבור „פקיד/ה".

מכתשים באר־שבע
מפעלים כימיים בנגב
דרושים
לאגף מחקר ופיתוח
הנדסאי/טכנאי כימיה
לתפקידים במעבדות המחקר ובמיתקן החצי חרושתי (PILOT PLANT)
התפקידים כרוכים בעבודה במשמרות
רצוי נסיון קודם בתעשיה כימית
תנאים טובים מובטחים למועמדים המתאימים
סודיות מובטחת
מועמדים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים ובציון נסיון קודם, למחלקת כח אדם, ת.ד. 60 באר־שבע 84100.

לחברת שרותים ארצית גדולה
דרושים
עובדים בכירים
לתפקידי פיקוח וקידום
סניפי החברה ברחבי הארץ
הנתונים הדרושים:
1. גילאי 45—27.
2. בוגרי מינהל עסקים / כלכלה.
3. בעלי כושר הבעה בכתב ובע"פ.
4. רשיון נהיגה הכרחי.
5. נסיון בהפעלת עובדים — יתרון.

העבודה הינה מלאת אתגר ועניין וכרוכה בנסיעות בארץ

המוכנים לעבוד קשה ולזכות בתנאים טובים, יפנו בכתב יד בצרוף פרוט תולדות חיים ונסיון קודם לת.ד. 11375 תל־אביב ולציין „עובד בכיר".

לקונצרן תעשיתי — ארצי גדול
דרוש
רואה חשבון
הכישורים: * 5 שנות נסיון בעבודה בתעשיה * נסיון ברכה, אחוד ונתוח מאזנים * דיווחים פיננסים ותמחירים * כושר הדרכה ופקוח של מנהלי־חשבונות בכל הארץ.
המועמדים העונים על הדרישות יפנו בכתב, בצרוף קורות חיים ונסיון לת.ד. 30580 תל־אביב, עבור מס' 8930.
— סודיות מובטחת —

למוסד ממלכתי דרושים:
1. מהנדס אלקטרוניקה התמחות בתי"ג.
2. מהנדס אלקטרוניקה התמחות באנטנות.
3. טכנאי אלקטרוניקה בוגרי בית־ספר לטכנאים/הנדסאים לעבודות מחקר ופיתוח.
4. טכנאי אלקטרוניקה להקמת מתקני בדיקות, לבדיקות רכיבים ואורך חיים.
5. לבורנט למעבדת מעגלים מודפסים.
6. בחורות לבדיקות ויזואליות של מערכות אלקטרוניות.
לפנות בצרוף פרטים אישיים לת.ד. 23004 תל־אביב.
סודיות ותשובה — מובטחות

דרושים

מהנדסים · טכנאים · שמאים · שרטטים · מחסנאים · מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים

מכתשים באר-שבע
מפעלים כימיים בע"מ

דרושה
* **מזכירה עצמאית**

הכישורים: השכלה תיכונית לפחות, שליטה מלאה בעברית ובאנגלית, בניסוח מכתבים, סיכומי ישיבות ותקצירים. הדפסה בשתי השפות.
נסיון של שלוש שנים לפחות בעבודות מזכירות.

דרושים
למחלקת אחזקה (אוטומציה)
* **טכנאי/הנדסאי** מיכשור ובקרה
* **טכנאי/הנדסאי** חשמל
* **חשמלאי מערכות**

הכישורים: ידע מקיף בהשכלאות ובמיכשור, קריאת תכניות חשמל, כושר ניתוח מערכות חשמל ומיכשור מורכבות.
רצוי נסיון קודם בתעשיה.

תנאי תעסוקה מעולים למועמדים המתאימים

סודיות מובטחת

מועמדים יפנו בכתב בציון נסיון קודם וצרוף קורות חיים למחלקת כח אדם ת.ד. 60 באר־שבע 84100.

יומאר טקסטיל

חברת בת של
ארגמן מפעלים לצביעה טקסטיל בע"מ
UNITED MERCHANTS - U.S.A

התחלנו בהקמת צוות המפעל —
עבור מפעל האריגה החדש באשקלון

אנו זקוקים לאנשים רציניים — לתפקידים הבאים:
1) **אומני השחאה ואריגה**
2) **אומני סריגה**
3) **מנהל אחזקה**
4) **חשמלאי בכיר**
5) **אפסנאי**

באם הנך יכול ורוצה להיות בין הראשונים המצטרפים לצוות דינמי אשר ינהל ביעילות מפעל אריגה בידע אמריקאי ושויצרי

פנה בכתב יד ליומאר
ליד ארגמן, אזור התעשיה יבנה.

נסיון מוקדם במקצוע הטקסטיל אינו הכרחי — את הטובים והמוכשרים נלמד אצלנו ובחו"ל.

למשרד תכנון הנדסי בתל־אביב
דרושים
מהנדסי אלקטרוניקה

בעלי נסיון של 5—3 שנים בשטח מחשבים, ציוד פריפרי ותקשורת ספרתית.

העבודה תכלול אפיון ותכנון מערכות שליטה ובקרה, מעקב אחר הביצוע ובדיקות קבלה.

תשובות בכתב, תוך ציון שטחי התמחות ונסיון קודם נא להפנות לת.ד. 7057 תל־אביב, עבור ת.ג.

דרושה
שרטטת
לקונסטרוקציות בנין
לטלפן 22 00 10

אוניברסיטת בן־גוריון בנגב

מכרז מס' 75/3

אוניברסיטת בן־גוריון בנגב מודיעה על משרות פנויות: —

1. **במחלקת הסגל האקדמי**

ראש מחלקת הסגל האקדמי

תאור התפקיד:
א. רכוז ובצוע כל העבודות המינהליות והפורמליות הקשורות בסגל האקדמי, סגל הוראה וסגל מחקר, לרבות משא ומתן עם המזכירות האקדמית, בדיקת אסמכתאות למינויים וכסוי תקציבי.
ב. מקוח עם איגוד משרות אקדמיות בהתאם לתקנים ולתקציבים מאושרים.
ג. רכוז ועדות המינויים של מדריכים ואסיסטנטים, מורי משנה במסלול המקביל ומורים מן החוץ באותן הרמות.
ד. רכוז ועדת החופשות של הסגל האקדמי.
ה. עבוד נוהלים הקשורים בגיוס והעסקה של סגל אקדמי בהיאום עם הגופים המוסמכים.
ו. מנהל מחלקת הסגל האקדמי כפוף למנהל הכללי ומתואם על ידו.

הכשורים הדרושים:
א. השכלה אקדמית באחד מתחומי מדעי החברה (לפחות תואר ראשון).
ב. 5 שנים נסיון לפחות בטיפול בנושאי כח אדם.
ג. ידיעת דיני עבודה וחוקי מיסים
ד. שליטה בעברית ובאנגלית.
ה. כושר לנהל משא ומתן.
ו. נסיון בהפעלת צוות עובדים.
הדרגה: תקבע בהתאם לכשורי המועמד.

2. **במחלקת המנגנון**

פקיד משכורת

הכשורים הדרושים: השכלה תיכונית ו־קורס הנהלת חשבונות. נסיון של 3 שנים לפחות בהכנת תלושי משכורת בעבודה ידנית וקודר למיכון. הכנת דוחות סטטיסטיים וידיעה טובה בהכנת נתונים סטטיסטיים.

3. **במרכז לרשום ולמעקב**

פקיד ראשי

תאור התפקיד: אחראי להפעלת העבודה השוטפת במדור הרישום. עוזר לראש מדור הרישום במלוי התפקידים כמפורט להלן: ארגון והפעלה של הרישום והקבלה בעזרת תוכנית המחשב (פתיחת תיקים, הוצאת הודעות קבלה דחיה, מעקב אחרי משלמים, ארגון ותאום עבודתן של ועדות הקבלה: קביעת לוח זמנים לישיבותיהן והחלטותיהן (קבלה, דחיה והמתנה), הכנת תיקיהם של מועמדים הרצים עבור ועדת הקבלה האוניברסיטאית ועדת הסגל הכ־נית חותר סטטיסטי על מצב ההרשמה והקבלה ודווח שגרתי בענין זה לראש הפרס לרישום ולמעקב ולועדות הקבלה. תכון המועמדים לבחינות הכניסה, המיון והסווג בתאום עם מדור בחינות, מעקב אחרי התוצאות והבאתן לידיעת הגורמים המעוניינים.
הכשורים הדרושים: בוגר תיכון. נסיון של 5 שנים לפחות במינהל (לא מזכירות), רצויה הכרת עבודת המחשב. ידיעת השפה העברית על בוריה וידיעה טובה של השפה האנגלית.
הדרגה המוצעת: י"ג—י"ד בדרוג האחיד.
למועמדים למשרות הנ"ל מחוץ לבארשבע תנתן עזרה בדיור.

4. **במחלקה להנדסת חומרים**

מזכירה המחלקה

תאור התפקיד: מבצעת עבודות מזכירות אישיות לראש המחלקה ועבודה מזכירות כלליות למחלקה. מטפלת בדואר נכנס ויוצא. מדפיסה חומר שוטף בעברית ובאנגלית. מזמנת ישיבות של ועדות מחלקתיות ורושמת פרוטוקלים.
הכשורים הדרושים: בוגרת תיכון. נסיון של 3 שנים בעבודות משרד. שליטה בעברית ובאנגלית. הדפסה בעברית ובאנגלית.
הדרגה המוצעת: ט'—י"ב בדרוג האחיד.

5. **כללי**

פקידה כתבנית

(3 משרות)
הכשורים הדרושים: נסיון של שנתיים לפחות בהדפסה בעברית (עדיף ידיעה טובה בהדפסה באנגלית) ופקידות כללית.

כל המשרות הינן מלאות

פניות בכתב יד בלבד בצירוף תולדות חיים והעודות, יש לשלוח עד יום ו' 2.5.75, אל מחלקת המנגנון, אוניברסיטת בן־גוריון בנגב, ת.ד. 2053 באר־שבע. מיקוד 84120.

נא לציין על המעטפה מספר המשרה המבוקשת

דרושה
אחות מוסמכת
לכפר הנוער מאיר־שפיה
— דיור במקום —

להתקשר לטלפון 063-99750/1 בשעות היום 063-99051 בשעות הערב או לפנות בכתב למזכירות הכפר, דואר מאיר־שפיה.

למשרד רואה חשבון
דרוש
מבקר עצמאי
לפנות טלפון 614866

דרוש
PATTERN MAKER
בעל הכשרה במקצוע ונסיון רב
לחברה ותיקה לקונפקצית גברים
ג'רקולי
רח' הרמה והמגדל 20 ת"א, טל. 32411, 36962
לפנות למר ליכטנשטיין בין 8.30—14.00

למשרד תכנון בחיפה
דרוש
מהנדס בנין סטטיקאי
נסיון של שנתיים לפחות בארץ
לפנות טלפון 04-254222

דרושה
מרכזנית
בעלת נסיון וידע בשפות
לעבודה במשמרות
נא לפנות: מכון שולמית, רח' קרית ספר 15, חיפה טל. 04-242811 בין 08.00—13.30 לנורית.

למפעל בפ"ת
דרוש
מפעיל מכונות
למסמרות (ניטים) וברגים
בכבישה קרה
תנאים טובים
לפנות: טל. משעה 7 עד 4, 911980; משעה 5 עד 8 בערב 241845 או במכתב ת.ד. 1738 תל־אביב.

לצה"ל דרושים
באזור הצפון:
סדרי־יד
לייצור חותמות גומי
בדבר פרטים נא לפנות לד.צ. 2310

לצה"ל דרושים
באזור תל־אביב:
א. **טכנאי/הנדסאי קרור**
ב. **מחסנאים טכניים**
בדבר פרטים נא לפנות לד.צ. 1190

לצה"ל דרושות
באזור המרכז והצפון:
נקבניות י.ב.מ.
בדבר פרטים נא לפנות לד.צ. 1190.

למפעל בטחוני בגוש דן — דרושים
* מהנדס ייצור
* טכנאי ייצור
המעונינים יפנו בציון קורות חיים ונסיון מקצועי לת.ד. 33411 תל־אביב
סודיות מובטחת!

דרוש כרסם
עם שלוש שנות נסיון בכירסום מדוייק
למתאים תנאים טובים
טלפון: 03-258953

אדריכל
למשרה חלקית (רק לצה"צ) או הנדסאי בעל 10 שנה נסיון, כאחראי למשרד קטן. לטלפן בשעות 7—5 אחה"צ 450596 ת"א.

דרושה
כתבנית עברית
מנוסה
— למשרה מלאה —
03-266043 / 267775

למשרדנו בתל־אביב
שקד פרלה
דרושים
* **תמחירן בכיר**
● רצוי בוגר אוניברסיטה בכלכלה ובעל נסיון.
* **אחראי על רשומי מלאי בתשלובת**
● רצוי נסיון קודם
● גיל 25 — לפחות
* **קופאי**
● רצוי בעל נסיון קודם (אך לא הכרחי).
תנאים טובים למתאימים!!
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 1549 ת"א

למוסד ממלכתי דרושים:
1. **מהנדס מכונות**
התמחות בזווד.
2. **מהנדס מכונות**
להקמת ואחזקת ציוד במפעל.
3. **שרטטים לפרקי מכונות**
לפנות בצרוף פרטים אישיים לת.ד. 23004 תל־אביב.
סודיות ותשובה — מובטחות

למפעל תעשייתי גדול באזור חיפה
דרוש
מנהל כח־אדם

השכלה נדרשת: תואר אקדמאי בסוציולוגיה, סוציולוגיה תעשייתית או מינהל צבורי.
נסיון נדרש: דרוש נסיון מעשי בניהול כח אדם, רצוי במפעל תעשייתי.
*
המעונינים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 27 קרית־חיים.

עמל
דרושים
מהנדס והנדסאי חשמל ומכונות
למשרה מלאה או חלקית
לתפקידי פיקוח בבתי־ספר מקצועיים
הכישורים: נסיון בהוראה של 3 שנים לפחות. רצוי נסיון מקצועי ובמינהל חנוכי.
על המעוניינים לפנות בכתב יד לאגף כח אדם של רשת „עמל", ת.ד. 303 תל־אביב.

דרושים
מראיינים
לעבודה בסקרי דעת קהל
תינתן עדיפות למי שיהיה מוכן להתחייב לעבוד באופן שוטף ערב אחד בשבוע.
המעוניינים יפנו לטל. 03-611040.

למלון בינוני במרכז תל־אביב
דרושים
פקיד/ה קבלה
(בוגרי תדמור)
לפנות טלפון 55434 תל־אביב

כור מתכת בע"מ
מודיעה על משרה פנויה במינהלת החטיבה
מהנדס אחראי לנושא תחנות כח

כישורים:
* בעל תואר ראשון בהנדסת מכונות.
* ידיעה השפות עברית ואנגלית על בוריין, רצויה ידיעת שפה אירופית נוספת.
* בעל נסיון ורקע בייצור, ארגון ונהול פרוייקטים תעשייתיים.
* כושר נהול משא ומתן עם גופים ועם בודדים.

מועמדים יגישו מועמדותם בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לרמ"ח כח אדם בכור מתכת עד 9.5.75.

המען למכתבים: רח' האופן 3, חולון.

לחברת ביטוח גדולה
דרוש
איש אחזקה
(בשכר חודשי)
הבקיא בעבודות חשמל ונגרות פשוטות
לפנות טלפון 623362 תל־אביב
שלוחה פנימית 239.

ה. מרכוס ושות' — מחפשים
שמאי
בעל נסיון
או
אדם בעל רקע טכני
המעונין ללמוד את המקצוע
● תנאים טובים למתאים ●
פניות, בצרוף קורות חיים בכתב־יד, להפנות למר יונה מרכוס, רח' האוניברסיטה 93, תל־אביב.
— סודיות מובטחת —

למפעל תעשייתי ברחובות
דרושה
פקידה כתבנית
למחלקת המכירות
שעות העבודה 8.00—16.00
נא לפנות בכתב עם פרטים מלאים ל: — ת.ד. 2431 תל־אביב, עבור „רחובות".

לקבוץ בית גוברין
דרושה גננת
לשנת הלימודים תשל"ו
בית גוברין, ד.נ. לכיש דרום
טל' 051-91172

REQUIRED
ENGLISH SPEAKING SECRETARY
with knowledge of Hebrew.
Duties include independent area of responsibility.
Phone 03-767131 or write P.O.B. 859, Givatayim.

אוניברסיטת תל־אביב
דרושים
...

NCR
Complete Computer Systems
דרוש
...
מחסנאי טכני
...

CATERPILLAR
דרושה פקידה
למחלקת חשבונות
...

למוסד ציבורי ארצי
דרושים
מנהלי חשבונות עצמאיים
...

למפעל לייצור חומרי חיטוי ניקוי והדברה
דרושים סוכנים
בעלי קשרים
...

דרושה מטפלת צעירה
...
שעות עבודה: 8.00—15.00
...

מהנדסים · טכנאים · בינאים · שרטטים · מחסנאים • • • דרושים • • • מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים • • •

אוניברסיטת תל-אביב

דרושים

מכרז מס' 36/75
שם המשרה: מהנדס אלקטרוניקה
היחידה: החוג לפיסיקה ואסטרונומיה
תאור התפקיד: עבודות מחקר ופיתוח בנושאים ספרתיים ואנלוגיים
הדרגה: בהתאם לכישורים
הכישורים הדרושים: מהנדס אלקטרוניקה בכיר בעל נסיון רב

מכרז מס' 44/75
שם המשרה: עובד טכני
היחידה: החוג לפיסיקה ואסטרונומיה
תאור התפקיד: הדגמת ניסויים בחדר הרצאות
הכישורים הדרושים: בוגר בי"ס מקצועי ארבע שנתי; רצוי במגמה אלקטרוניקה חשמל או מכונאות.

למחלקת המנגנון:
1. חשב משכורת — בוגר תיכון בעל ידע בהנהלת חשבונות, ידע בסיסי במיכון, רצוי נסיון בהכנת משכורת ובעבודה משרדית דומה.
2. פקידה כתבנית — התמצאות בנושאי כח־אדם.

לחוג לכימיה:
בימאי — לעבודות מחקר שימושי בשטח האלקטרוניקה, רצוי נסיון בטכניקות האקום וב־עבודה אלקטרוכימית או כבטריות. העובד יועסק עפ"י חוזה מיוחד.

לפקולטה להנדסה:
טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה — לבצוע מדידות מדוייקות של מסננים אקטיביים ועל מגברים. רצוי נסיון או ידע במיכשור אלקטרוני. העובד יועסק ב־½ משרה עפ"י חוזה מיוחד.

על המעוניינים לפנות בכתב בציון שם המשרה, ובצרוף קורות חיים, פרטים על נסיון בעבודה ושמות ממליצים, לענף כח־אדם, מחלקת המנגנון אוניברסיטת תל־אביב, רמת־אביב עד ליום 2.5.75
מועמדים שימצאו מתאימים — יוזמנו לראיון אישי.

NCR
Complete Computer Systems

דרוש
למחלקת הנדסת מחשבים בת"א

מחסנאי טכני

הכישורים הדרושים:
— נסיון של כ־3 שנים כמחסנאי טכני.
— ידיעת השפה האנגלית.
— רצויה ידיעה בהתכתבות אנגלית.

נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ל־NCR — י.א. מיסוך ונתוני בע"מ, ת.ד. 11027 תל־אביב 64373 ולציין עבור משרה מס' 32—9.

— סודיות מובטחת —

המכונה הישראלית לטרקטורים וציוד בע"מ
מפיצי CATERPILLAR בישראל

דרושה פקידה
למחלקת חשבונות

עם ידע בהנהלת חשבונות

על המעוניינות לפנות למר סביון טלפון — 856125, תל־אביב.

למוסד ציבורי ארצי
יחידת החשבות הכללית
דרושים

מנהלי חשבונות עצמאיים

(לפחות דרגה ד' או מוסמכים)
בעלי השכלה מקצועית מתאימה עם נסיון מעשי של 8—10 שנים.
לפנות בכתב למדור המכרזים ת.ד. 16250 תל־אביב, עד לתאריך 5.5.75

למפעל לייצור חומרי חיטוי ניקוי והדברה

דרושים סוכנים
בעלי קשרים

* עדיפות תינתן למהנדס או הנדסאי מזון.
* נסיון במכירות הכרחי.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב, בציון קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 480 רמת־גן עבור "ז.ג.ש." סודיות מובטחת

דרושה מטפלת צעירה

ובעלת נסיון ואחריות
לטיפול בתינוקת בת"א
כולל ניהול בית
שעות עבודה: 8.00—15.00
רק בעלות המלצות יפנו 28 97 24.

המועצה המקומית
מצפה רמון
מבקשת כאת מועמדים לתפקיד

עובד/ת סוציאלי/ת

מועמדים בעלי השכלה של עובדים סוציאליים ונסיון בתחום העבודה הסוציאלית יפנו למזכירות המועצה המקומית בשעות העבודה טלפונים: 057-88014, 057-88040, 057-88031, או בכתב לת.ד. 1, מצפה רמון לא יאוחר מ־1.5.75.

אליהו שפירא — ראש המועצה

רייקם

דרוש

מהנדס מכירות

המועמד המתאים ישולב בקדום ופתוח מכירות בענף האלקטרוניקה, בתחום מוצרי זווד מתוחכמים המבוססים על טכנולוגית הקרנה של מוצרים פלסטיים

הכישורים הנדרשים:
* ידע טכני ונסיון מעשי.
* שליטה מלאה בשפות עברית ואנגלית.

בקשות נא להפנות בצרוף קורות חיים אל מנכ"ל רייקם (ישראל) בע"מ, ת.ד. 859, גבעתיים

לפרמט בית יציקה
כביש קרית־אתא
דרושים

* פקיד/ה משכורת
הבקיא/ה בחישובי שכר.
אפשרות למשרה חלקית.
* פקיד/ה להנהלת חשבונות
בעל/ת נסיון.
* מחסנאי/פקיד משלוחים
* עוזר למנהל עבודה

נא לפנות טלפונית 721536, חיפה.

דרוש

מועמד מתאים
לנהול משרד אדריכלים

התכונות הדרושות:
* נהול צוות עובדים גדול
* נהול חשבונות
* נהול כללי
* משא ומתן עם לקוחות

תנאים טובים למועמד המתאים

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 888, תל־אביב.

לניהול מחסן צעצועים ומשחקים

דרוש מחסנאי

הבקי בניהול מחסן גדול,
ובעל ידע ונסיון
נא לפנות בכתב בפירוט נסיון קודם וקורות חיים לת.ד. 412 תל־אביב עבור "מחסנאי".
— סודיות מובטחת —

דרושים

מורים לאנגלית

לבית־ספר ערב בקרית חיים

04-726960

דרושים בחיפה

נהגים למערבלי בטון

אפשרות לשותפות
לפנות במשך היום טלפון: 04-713102
בערב — 04-714597

למוסד הדרכה ארצי
דרושה בירושלים

מזכירת ערב
עצמאית

לייעוץ, קבלת קהל ופקות על משרד
שעות העבודה 16.00—20.00
בפרטים, נא לפנות טלפונית 02-224769

Rolex

דרושים
* גזרן
בעל נסיון בקונפקציה
* תופרות לאוברלוק
ר־2 מחטים

לפנות רוסקס, ז'בוטינסקי 7 בני ברק טל. 789191

דרוש

שותף
צעיר ודינמי

בעל נסיון בענף הקונפקציה + השקעה לייצור הלבשה עליונה לנשים וילדים.
בעלי מוניטין ולקוחות בכל הארץ, פרנסה בשפע.
רציניים בלבד יפנו לת.ד. 4333 ת"א למס' 232

לחברת ביטוח
דרושות

מדפיסות פוליסות
בעברית
בענף אלמנטרי
לקבלת עבודות הביתה
לפנות ת.ד. 440 תל־אביב.

ל"עמקי" מפעלי טריגה בע"מ

דרושה פקידה

הדפסה בעברית
הדפסה באנגלית
בסיסית
שעות העבודה 4.00 עד 7.30
טל. 729161 רמת־גן

דרושה

פקידה

בעלת נסיון בעבודה עצמאית
פקחית וחרוצה
שעות העבודה 8—16
להתקשר לרדיופון 787112, הירקון 55, בני־ברק

"זיק־אור"
חברה לעבודות חשמל
סמילנסקי 14 רחובות
דרושים
▪ חשמלאים מוסמכים
▪ עוזרים
טל. 950523 15—8

דרושים

חשמלאים
עצמאיים
ועוזרים
לעבודות חשמל בבנין ובתעשיה

נא לפנות בין השעות 8.00—16.00 טלפון 37062 ובין השעות 16.00—20.00 415720

לחברה הנדסית

פקיד/ה
לעבודות משרדיות מגוונות
יום עבודה מפוצל
לפנות טל. 03-259774

דרושה

קבוצת שיח

גדולה והגיונית עבור אתר בניה בצומת רה"ל. ברחובות. לפנות ללוי יוסף, רחוב ויינר, של דניה, בשעות הבוקר.

פקיד/ה יבוא

כישורים:
ידע בניהול תיקית הזמנות,
התכתבות עם ספקים בחו"ל,
שחרור דוקומנטים מבנקים,
שליטה מלאה באנגלית וגרמנית
קריאה וכתיבה, נסיון של שנתיים
לפחות בעבודות הנ"ל.
יועדף/תועדף בעל/ת נסיון במחלקת
דוקומנטים בבנקים.

טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה

לאחזקת מכונות ומתקנים תעשייתיים.
יועדף בעל נסיון בבקרה ספרתית, שליטה בשפה האנגלית ו/או הגרמנית.

מפעל גדול באזור חיפה
מציע עבודה מעניינת
ותנאי עבודה טובים

נא לפנות לת.ד. 1371 חיפה מיקוד 31 000.

"מבטחים"
בנק משכנתאות לישראל בע"מ

דרוש

פקיד חשבונות ומיכון

לעבודה במשרדנו בירושלים

הכישורים הדרושים:
— השכלה תיכונית.
— מנהל חשבונות מדופלם בעל נסיון
— רצוי ידע בנושאי מחשב.

פניות בכתב נא להפנות לבנק טפחות, אגף ארגון ומינהל, ת.ד. 93 ירושלים לא יאוחר מיום 4.5.75

למפעל מזון גדול במרכז ת"א

דרושה

פקידת חישובים לשכר ופרמיות

המעוניינות מתבקשות לפנות לת.ד. 138 ת"א 61000, או לטלפן למס' 51531 לקביעת ראיון.

בית מלאכה בגבעתיים
מחפש לעבודה מיידית

פקידה מנוסה

שעות עבודה 8.00—16.00

לקביעת ראיון לפנות לטל. 742977 בערב 741249.

לעסק חקלאי מתפתח

דרושים בעלי תפקידים

1. קידום מכירות והדרכת לקוחות
2. הגנת הצומח
3. טכנאות חקלאית

אנו מציעים עבודה מעניינת ואפשרויות קידום

בקבלת פרטים והגשת הצעות לפנות, אשדוד, ת.ד. 274 או טל. 055-22561 בשעות העבודה

אטמור FEDDERS

מזוג אויר

דרושים סוכנים

להפצה והרכבה של

מנעולי בטחון

באיזור חיפה והצפון

לפנות: אטמור, טלפון 228166, תל־אביב לבני אסתר.

הזדמנות לפקידה!
עברית — אנגלית, הדפסה
(אפשרי גם ללא נסיון קודם)
שעות העבודה 08.00—14.30 * תנאים טובים!
לטלפן 52404 ובבית 766614.

תדיראן

דרושים

1. איש שיווק ומכירות — בעל נסיון בשיווק ומכירה של רכיבים וציוד אלקטרוני לפעילות שיווק מגוונת הקשורה ביצוא. רצוי בוגר מנהל עסקים ו/או רקע טכני מתאים.
2. מכנאי יצור — בעל נסיון של מס' שנים בחקר זמן ועבודה, לעבודה בנושאי פריון אחסנה ומערך הצטיידות.
3. מזכירה — עצמאית ובעלת יוזמה, ידיעת אנגלית ועברית, כולל הדפסה. בעלת נסיון קודם במזכירות.

* מועמדות/ים יפנו בצרוף קורות־חיים לכ"א ת.ד. 648 ת"א

למחלקת המיכון
4. מתכננים ומתכנתים טובים לעבודה מגוונת ובעלת עניין במחשב 370/134, DOS/VS.
5. נקבניות עברית.
6. נקבניות אנגלית.

* מועמדות ומועמדים מתאימים יפנו טלפונית 262346.

למפעל האלקטרוניקה בחולון
7. הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה — לפיתוח והנדסה בתחום תדירויות גבוהות וקשר סיפרתי. עדיפות לבעלי נסיון קודם.
8. טכנאי מכונות — לתכנון זווד של מכשירי קשר צבאיים ופתרון בעיות מכניות הנדסיות.
9. מבקר איכות מכני — בוגר בי"ס מקצועי במגמה מכנית. יועדף בעל נסיון בביקורת איכות של ציוד צבאי.
10. שרטט/ת מכונות — לעבודה מקצועית מעניינת

לשלוחת מפעל האלקטרוניקה ביבנה
11. טכנאי אלקטרוניקה — אחראי על מערך התקנים וציוד מדידה של המפעל. הכרחי נסיון של שנתיים בתעשיה האלקטרונית.
12. צבע מתכת — לצביעה ראשונית וסופית בתאי צביעה מסוכנים־מים, התזת אפוקסי ותפעול תנורי קליה לצבע האפוקסי. נסיון תעשייתי הכרחי.
13. עובדים מכניים — לתפעול ואחזקה של ממררות פנאומטיות ורגילות ומקדחות־יד רדיאליות.

* מועמדות/ים מתאימים יפנו בכתב בצרוף קורות־חיים לת.ד. 287, חולון, או לטל: 892244 בשעות 11—9.

למפעל המוליכות ברחובות
14. טכנאי ייצור — לקביעת שלבי העבודה, שיפור שיטות ומדידת עבודה, תכנון התקני יצור ותאום משימות מפעליות. בוגר בי"ס מקצועי במגמה מתכת או חשמל ושרטוט טכנאי יצור, בעל נסיון של 3 שנים בתעשיה.
* מועמדות ומועמדים מתאימים יפנו טלפונית 950051.

לחטיבת מוצרי צריכה ותעשיה בחולון
15. קניין — למוצרי רכש חו"ל, בעל רקע ונסיון קודם ברכש. ידיעת אנגלית, הכשרות מקצועית בתחומי: מתכת, חומרים כימיקלים.

* מועמדות/ים יפנו בצרוף קורות־חיים לכ"א ת.ד. 648 ת"א

תדיראן תדיראן

אקדמאי

אתה דרוש לנו לעבודה בטחונית

אם הנך משוחרר צה"ל עד גיל 30.
בעל ניסיון פיקודי.
כושר בריאות תקין.

אנו מציעים לך:
• עבודה בלתי שגרתית הכרוכה בניידות.
• קביעות בעבודה בתנאי שכר טובים ותוספות מיוחדות.
• לימוד השפה הערבית בתנאי פנימיה בתוספת שכר.
• מסלול קידום רחב.
• הצמדת רכב בתום תקופת ההכשרה.

פנה אלינו בכתב לת.ד. 39339 תל־אביב או לת.ד. 77 ירושלים (עבור י.מ) בצרוף פרטים אישיים מלאים קורות חיים ומס' טלפון.

אנו דורשים ממך הרבה - ומציעים לך הרבה יותר

למשרד גדול
של רואי חשבון בתל־אביב

דרושים

בוחנים מכל הדרגות

הזדמנות טובה להשתלמות במקצוע ולהתקדמות במעמד

בהצעות נא לפנות לת.ד. 29494, תל־אביב.

דרושים

מפעילי סירות זודיאק
[מרק 5]

יוצאי חיל הים

(יועדפו יוצאי יחידות צוללים)
לעבודה זמנית בתנאי מחנה, ממאי 75.
פניות בכתב: המכון למחקרי נפט וגיאופיסיקה, ת.ד. 1717 חולון, טלפונית למוטי גונן לטלפונים: 845112, 852024.

דרושים

מנהלים · פקידים · ... · טכנאים

מקור שרותי מידע ישראליים בע"מ

אנו מחפשים:

- מנהל מפעל בעל נסיון [illegible] — מהנדס מכונות בכיר
- [illegible] — מהנדס [illegible] בכיר
- [illegible] — נסיון בתעשיה
- מנהל הנדסת ייצור — למפעל פרטי
- מהנדס מכונות/מיכון/ייצור צעיר — למפעל גדול
- כלכלן בכיר — להנהלה [illegible]
- [illegible] — [illegible]
- מזכירת הנהלה — לחברה פרטית

ת"א · גורדון 65 · ת.ד. 11364 · טל. 248211

לבנק

דרושים מועמדים
בעלי השכלה גבוהה
לתפקידים הבאים: —

1. **מבקר במחלקת הבקורת הפנימית**
2. **עוזר במחלקת ארגון ושיטות**
3. **צוער שיוכשר לתפקידים מסחריים/ נהוליים**

בעלי השכלה בכלכלה / מינהל / חשבונאות / משפטים מתבקשים לפנות בכתב יד הנך ציין פרטים מלאים לת.ד. 36698, תל-אביב.

הקרן הקימת לישראל

הננו מודיעים בזה על המשרה הפנויה הבאה:

מכרז מס' 6/75

המשרה: עוזר ראשי לעניני עובדים

תאור התפקיד: עזרה מיהול כח אדם במינהל פיתוח הקרקע, ניהול התקן ומצבת עובדים, קבלת עובדים חדשים, ריכוז הטיפול השוטף של תנאי העבודה — שכר ומשכורת, תנאים סוציאלים ומעקב אחר שינויים בתנאי העבודה, הכנת נוהלים, ריכוז ועריכת דו"חות תקופתיים, ריכוז הטיפול השוטף בהשתלמויות עובדים.

דרישות המשרה: השכלה על-תיכונית, רצויה השכלה אקדמאית. נסיון בעבודה מינהלית דומה, כושר הבעה בכתב ובע"פ, מגורים בירושלים.

הדרגה: תקבע עפ"י הכישורים והנסיון.

על המעונינים והממלאים אחר דרישות המשרה הנ"ל להגיש מועמדותם בכתב יד, בצירוף תולדות חיים, פירוט הכישורים והנסיון, לא יאוחר מיום 2.5.75, לפי המען: אגף האדמיניסטרציה, ת.ד. 283, ירושלים, ולציין ע"ג המעטפה עבור מכרז מס' 6/75.

מועמדים מתאימים בלבד יוזמנו לראיון.

דיסקו

דרוש
מפעיל בכיר למפעל כימי

תנאים טובים לאדם המתאים
נא להתקשר טלפונית
או לפנות בכתב.

למפעל תעשייתי במפרץ חיפה

דרושים

1. **פקיד** — עם ידיעה בהנה"ח סוג ג' או ד'
2. **מכונאי מעולה** — בעל נסיון באחזקת מכונות תעשייתיות
3. **מסגר** — סוג א'

בהצעות נא לפנות לת.ד. 635 חיפה.

לחברה צעירה ודינמית

דרושים
באופן מיידי לעבודה באיזור הצפון:

1. **תוכנים** [sic: תניכים/חניכים]
2. **מסגרים**
3. **צורים מעולים**
4. **רתכי צנרת**
5. **מנהלי עבודה** לעבודות צנרת

לפנות בכתב לת.ד. 44480, חיפה.

הטכניון

מכון טכנולוגי לישראל

מודיע על המשרות הפנויות הבאות:

באגף ארגון ותכנון

מהנדס תעשיה וניהול

הכשורים הדרושים: בוגר הטכניון, רצוי בעל נסיון בעבודת ארגון ושיטות;
הערה: בדבר פרטים נא להתקשר לטלפון — 04-225206;
מס' המשרה: את.ה/104

בלשכת דיקן הסטודנטים

מזכירת היועץ לסטודנטים עולים

הכשורים הדרושים: השכלה תיכונית לפחות; ידיעת השפות עברית ואנגלית על בורין כולל הדפסה; עדיפות תנתן למזכירה היודעת רוסית;
מס' המשרה: ד.הס.ה/90

במעבדות דנציגר

מהנדס

תאור התפקיד: תכנון מתקנים לנסויי סטודנטים; פקוח על ביצוע המתקנים בבית המלאכה; עזרה לראש המעבדה בתכנון מערכות לימוד;
הכשורים הדרושים: מהנדס אלקטרוניקה עם ידע בהנדסת מכונות או בוגר הנ. מכונות או הנ. אוירונוטית עם ידע באלקטרוניקה; נסיון קודם בעבודה של מספר שנים;
הערה: המשרה הינה זמנית;
מס' המשרה: דנ.ה/127

מועמדים מתאימים העונים לדרישות יפנו בכתב בציון קורות חיים, נסיון קודם ומס' המשרה עד יום ו' 9.5.75 אל אגף כח אדם, קרית הטכניון, חיפה מיקוד 32,000.

למכון למחקרי נפט וגיאופיסיקה

חולון, איזור התעשיה, רחוב המשביר 1, מיקוד 58117

דרוש
מנהל עבודה
בצוות סייסמי בשדה

הכישורים הדרושים:

- בעל השכלה טכנית.
- כושר קריאה במפה טופוגרפית.
- בוגר קורס מנהלי עבודה או קורס מקביל.
- נסיון של 5 שנים בניהול צוות עובדים (עדיפות תינתן לבעלי נסיון בנהול צוות עובדים בשדה).
- בעל כושר ורצון לעבוד בצוות שדה.
- גיל — עד 35 שנה.
- להתפקיד דרוש רשיון נהיגה.

למועמד מתאים —
תנאים טובים מאוד

לסוכנות ביטוח גדולה בתל-אביב, דרוש

מנהל מחלקת תביעות ואחראי על סוכנים

תנאים מצוינים למתאים!!!

נא לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים ונסיון קודם בעבודה לת.ד. 30580, תל-אביב, עבור מס' 9015.

— סודיות מובטחת —

למרכז לשיקום מגדלאור
בקרית-חיים דרושים:

1. **פקידה עצמאית**
לניהול קורספונדנציה והכנת נתונים להנהלת השבונות, שליטה בשפה העברית על בוריה רצויה ידיעה בשפה האנגלית.

2. **מדריך מקצועי**
להדרכת עיוורים תמים בהכשרה טרום מקצועית, בוגר בי"ס מקצועי בתחום המתכת ונסיון של שנתיים בעבודה.

✱

נא לפנות מגדלאור קרית חיים טל. 721345

אלתם אלקטרוניקה לתעשיה ולמחקר בע"מ

טכנאי אלקטרוניקה

אנו מציעים לך:

✱ עבודה מעניינת
✱ תנאי שכר טובים
✱ קידום מהיר

ועל כל אלה — אוירה, אשר רק מפעל צעיר ודינמי יכול להציע.

כתוב לנו על קורות חייך, השכלתך הסיונך המקצועי לת.ד. 300 ק. ביאליק מיקוד 27100 ותוזמן לראיון.

סודיות מובטחת

למוסד ציבורי בתל-אביב

דרושים

1. **עוזר למנכ"ל לעניני מינהל**

התכונות הדרושות:
- השכלה אקדמאית, רצוי בשטח המינהל (או תיכונית בתוספת קורסים מתאימים).
- נסיון של 5 שנים במינהל והפעלת עובדים.
- התמצאות בתקשי"ר ופעולות גופים ציבוריים.

הדרגה — בהתאם לכישורים.

2. **מנהל חשבונות**

התכונות הדרושות:
- סוג ד' — לפחות.
- נסיון של 3 שנים לפחות בעבודה בהנה"ח.
- ידיעה טובה של השפה העברית.
- כושר הבעה בכתב ובע"פ.
- רשיון נהיגה — העבודה קשורה בנסיעות.
- נכונות לעבוד בשעות בלתי שגרתיות.
- נסיון בייצור ושיווק או מסחר בתוצרת התקלאית.

3. **עוזר למנהל החשבונות הראשי**
- מנהל חשבונות בעל נסיון של כמה שנים בהנהלת חשבונות ממוכנת בעלת מבנה רחב ונהול צוות עובדים.

4. **מנהל חשבונות**
- נסיון קודם של שנתיים לפחות — רצוי בשטח הייצוא.

סוג מקצועי י"ג לפחות.
הדרגה המוצעת: י"ג—ט"ו בדירוג האחיד.

5. **פקידה כללית**
- רצויה בעלת נסיון קודם בעבודות משרד כלליות.
- אפשרות לסידור עבודה לחצי יום.

הדרגה המוצעת: ח'—י' בדירוג האחיד.

6. **מזכירה ראשית**
- מזכירה מנוסה בעלת נסיון במזכירות ובהנהלה משרד.
- הדפסה במכונה — קצרנות וידיעת שפות רצויים ביותר.

הדרגה המוצעת: י"ב—י"ד בדירוג האחיד.

עבודה מעניינת — משרדים חדשים
שעות עבודה 7.30—3.30

בהצעות לפנות בכתב לת.ד. 124 תל-אביב. נא לצרף קורות חיים.

— סודיות מובטחת —

המועצה המקומית
מצפה רמון
מבקשת בזאת מועמדים לתפקיד

עובד/ת קהילתי/ת

מועמדים בעלי השכלה של עובדים קהילתיים ונסיון בתחום העבודה הקהילתית יפנו למזכירות המועצה המקומית בשעות העבודה. טלפונים — 057-88014, 057-88040, 057-88031, או בכתב לת.ד. 1, מצפה רמון, לא יאוחר מ-1.5.75.

אליהו שפירא — ראש המועצה

למנכ"ל חברת ביטוח

דרושה

מזכירה

אנגלית/עברית מנוסה

✱

לפנות בכתב לת.ד. 352 תל-אביב.

דרוש סגן מנהל
לבי"ס תיכון לייצור דיוקיס
ירושלים

הכישורים: השכלה אקדמאית, נסיון בהוראה של 5 שנים לפחות.

על המעוניינים לפנות בכתב יד לאגף כח אדם של רשת „עמל", ת.ד. 303 תל-אביב.

אלביט מחשבים בע"מ

דרושה
מפעילת טלקס בינלאומי

בעלת נסיון בהפעלת טלקס באנגלית ובעברית

●

בתגובה נא לציין
מס' 0002/מע

לפנות בצרוף קורות חיים מפורטים ת.ד. 5903 חיפה, למחלקת כח אדם. סודיות מובטחת.

מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע"מ

מודיע על המשרות הפנויות הבאות

במרכז לחקר אוירונוטי
עוזרת למהנדס

הכישורים הדרושים: בוגרת בי"ס תיכון במגמה ריאלית. רצוי בעלת תעודת בגרות. לאחר שירות צבאי.

מכרז מספר 41/75.

במעבדה לאנרגיה
טכנאי או הנדסאי מכונות

לתפקיד של אחראי על מעבדת מחקר העוסקת בנושא סינון אויר.

העבודה כוללת: אחזקה שוטפת של ציוד המעבדה, בנית ציוד מכני ומדידות מעבדתיות.
הכישורים הדרושים: בוגר בי"ס מקצועי במגמה מכונות, או תלמיד בבי"ס להנדסאים.

מכרז מספר 64/75.

כתעמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים, פירוט ההשכלה והנסיון המקצועי, ליחידת הכוננות, כוכב הטכניון למו"פ, קרית הטכניון — חיפה — 32000, עד יום ו', 2 במאי 1975, בציון מספר המכרז המתאים.

למשרדי החברה בתל-אביב

דרושה
כתבנית

עברית – אנגלית
(רצוי עם ידע בהפעלת טלקס)
ליום עבודה מלא

המעוניינות מתבקשות להתקשר טלפונית לגב' אוה — טל. 03-255451.

חברת פוספטים בנגב בע"מ

ליחידת מיכון מתפתחת
דרושים בירושלים

1. **מפעיל למערכת 370/DOS/VS**
בעל נסיון של שנה אחת לפחות בהפעלת מחשבי יב.מ. או בתכנות.

2. **קלדנית**
עברית אנגלית למשרה מלאה.

3. **2 קלדניות**
לעבודה של 5—4 תורנים בשעות 13.00 ואילך ולפחות 5 שעות עבודה ביום.

מועמדים מתבקשים לפנות בכתב בציון גילם, נסיונם המקצועי ודרישות שכר לת.ד. 7555, ירושלים, עבור „מיכון". סודיות מובטחת

המשביר המרכזי
סניף חיפה
למח' למכשירי כתיבה, נייר וריהוט
דרוש:

מוכר/רשם הזמנות

לאחר שירות צבאי

הכישורים הדרושים:
1. ידיעת השפה העברית.
2. השכלה תיכונית.
3. רצוי נסיון של שנתיים בתפקיד דומה.

נא לפנות בכתב לת.ד. 566, תל-אביב עבור מס. 167.

למושב ישעי

דרוש מרכז משק

רצוי יוצא קיבוץ ובעל ידע בטיפול בבעלי חיים.

המעוניינים יפנו בכתב למזכירות מושב ישעי ד.נ. האלה או טלפונית 02-911213.

SDSI ייצור ויצוא מערכות זכרון מתקדמות למחשבים אלקטרוניים

דרושים

1. **בוגר בי"ס להנדסאים / טכנאים — מכניקה**
לתכנון, שרטוט, הרכבה והפעלה של מכשור מדעי. רצוי ידע בסוד אלקטרוני.

2. **בוגר בי"ס להנדסאים / טכנאים**
יועדף בעל נסיון בתכנון כלים ומתקנים בקו ייצור. נסיון בפיתוח תהליכי ייצור ומכניקה עדינה — יתרון.

3. **טכנאי אלקטרוניקה**
נסיון של שנתיים לפחות בבניית ובדיקת מעגלים ומערכות אלקטרוניים מתקדמים.

4. **מבקר איכות**
נסיון נדרש 3 שנים רצוי בנושאי מכניקה עדינה ומיכשור.

5. **מכשירן/ית**
בוגר/ת בי"ס מקצועי 4 שנתי במגמת מכשירים, נסיון בשימוש בכלי מדידה אלקטרוניים — יתרון.

5 ימי עבודה בשבוע
תנאים טובים למועמד המתאים

מועמדים מתאימים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים ונסיון מקצועי.

— סודיות מובטחת —

SCIENTIFIC DATA SYSTEMS ISRAEL LTD.
ת.ד. 5101 · חיפה · טל. 667947

קרית יעקב הרצוג

חטיבת הביניים של מדרשית נעם, כפר-סבא רח' ליליינבלום (ע"י שכון סירקין) ת.ד. 55 כפר-סבא טלפון 052-27537

בפקוח משרד החינוך והתרבות
אגף החינוך הדתי

לקראת שנת הלימודים תשל"ו
דרושים נושאי התפקידים הבאים:

1) **סגן מנהל חנוכי**
בן תורה מובהק, בעל נסיון בהוראה ובניהול, נשא רשיון הוראה לחטיבה ביניים.

2) **מחנך פנימיה**
בן תורה, בעל נסיון בחנוך פנימייתי.

המועמדים מתבקשים לפנות בכתב ולצרף:
1) תולדות חיים
2) צלומי תעודות השכלה
3) המלצות ממקומות עבודה קודמים
4) 2 תמונות פספורט

המועד הסופי להגשת המועמדות: א' סיון תשל"ה (11.5.75).

— הדיור במקום תנאי —

הנהלת המוסד תעמיד לרשות נושאי התפקידים הנ"ל דירות שרד בסטנדרד גבוה.

למפעל תעשייתי בחיפה

דרוש
מהנדס מכונות
או
טכנאי בכיר

לניהול מחלקות עיבוד שבבי, הרכבה ובקורת וניהול צוות של 50 איש.

הכישורים הדרושים:
— נסיון של 5 שנים לפחות בעיבוד שבבי, כולל מחרטות, תופות, אוטומטים רב כשיים, אוטומטים בעלי תוף, מהירות שיבוב ובקורת טיב.

פרטים בצרוף קורות חיים בכתב יד להפנות לת.ד. 4868 למספר 178.

— סודיות מובטחת —

א.אי.ל ישראל בע"מ תעשיות אלקטרוניקה

דרושה
מזכירת מנכ"ל

✱ ידיעת עברית ואנגלית, לרבות הדפסה — הכרחית.
✱ לעבודה במשרה מלאה.

— תנאים טובים למתאימה —

נא לפנות בכתב או טלפונית 787131 762142 למח' כח אדם רח' מבצע קדש 48 בני ברק 51203.

— סודיות מובטחת —

לחברה מסחרית
בעלת פעילות בינלאומית

דרושה מזכירה קורספונדנטית

שליטה באנגלית על בוריה.

לקביעת ראיון נא לפנות לת.ד. 23048 ת"א, עבור „מזכירה".

סודיות תשמר.

היום 40 עמודים

העתון הנפוץ ביותר

מבצע 400
לכל העוסקים בריהוט
פרטים ראה בעמוד 15

הקץ לשומן!